

Registered under the Act XXV of 1867.

શ્રી આચારાજ્ઞ સૂત્ર.

(મૂલ સહિત ભાષાન્તર.)

પ્રયોજક અને પ્રવર્તક,

પ્રોફેસર રવજીભાઈ દેવરાજ.

કચ્છ—કોડાય.

તથા

જૈન સ્કૉલર્સ.

મોરબી—(કાલિયાવાડ)

૬૦૪
૨૫૭
૫૫૨

અમદાવાદ,

શ્રી જૈન પ્રિન્ટિંગ પ્રેસમાં શા. જેઠાલાલ

દલસુખભાઈએ છાપ્યું.

સંવત ૧૯૫૮.

સને ૧૯૦૨.

સન ૧૮૬૬ના ૨૫ મા આક્ટ મુજબ આ
પુસ્તક રચયર કસબેલું છે.

અર્પણ.

આચાર શાસ્ત્રં સુચિનિશ્ચિતં યથા જગદ વીરો જગતે હિતાય યુઃ
તથૈવ કિંચિદ્ ગદતઃસપ્ત મે પુનાતુ ધીમાન્ વિનયાર્પિતા મિરઃ

(દીકાકાર.)

ને વીર ને રીતે આ એકસાઇ બરેહું આચાર શાસ્ત્ર જગત-જનોના
રૂબરૂ તેમના કલ્યાણ માટે બોલ્યા છે, તેજ મહા યુદ્ધિમાન વીર
તેજ રીતે કંઈક બોલવા ચહાતા એવકની વિનયપૂર્વક તેવણ
પ્રતે અર્પણ કરવામાં આવતી વાણીને પવિત્ર કરો.

આ પ્રમાણે.

આત્મારાંગ દીકાકાર શીળાચાર્યે યણા સાદા પણ
હૃદયભેદક શબ્દોમાં પોતાની તમામ કૃતિને શ્રીમાન
વીર પ્રભુ પ્રતે અર્પણ કરીને તેમની સાલવા માગી છે, અને
તે વાજબી જ છે, કારણ કે જે ઉત્તમ ચીજ આપણને જેના પાસેથી
મળેલી હોય તે ઉત્તમ ચીજ પાછી લેને જ અર્પણ કરવામાં આવે તો તેથી
આપણે જાણે ઋણમુક્ત થતા હોઈએ તેમ આપણું અવકરણ કંઈક અપૂર્વ
શાંતિ મેળવીને પ્રદક્ષિત થાય છે.

માટે

અમે પણ એજ ઉત્તમ પદ્ધતિ સીકારીને
તેમની જ વાણીને ગુર્જર ભાષામાં અનુવાદિત કરવાનો અમારો આ
અલ્પ પ્રયાસ વિનયનત્ર થઈને તેજ મહાત્મા શ્રમણ બગવન્ શ્રી મહાવીર પ્રભુ
પ્રતે અર્પણ કરીએ છીએ.

(તથાસ્તુ)

ભાવના.

જગતમાં રહેલા તમામ જીવો સુખ પામો, તેમના તમામ દુઃખ-દરદ દૂર થાઓ,
અને તેઓમાં સત્ય જ્ઞાનનો પ્રકાશ થાઓ, એ અમારી પહેલી ભાવના છે.
ધર્મ શાસ્ત્ર અને સાયન્સ (સિદ્ધ પદાર્થ વિજ્ઞાન શાસ્ત્ર) નો જ્યાં પરસ્પર વિરોધ
પડતો હોય, તેવા સ્થળે ધર્મ શાસ્ત્રોમાં વપરાયેલી શુભ (સાંક્રેતિક) ભાષા
લક્ષમાં લઈ તેના સમ્યક્ અર્થ કરવા માટે ખરેખરા બુદ્ધિમાન મહા પુરુષો
આ બૂમડાં પર અવતરે, તેઓ આંધળી શ્રદ્ધાએ ન દોરાતાં ખરે સત્ય
શોધીને સત્યને જ કાયમ રાખવા દરેક ધર્મશાસ્ત્રની શુભ વાણીના તે
તે દેશકાળને અનુસરતા ધટિત અર્થે બતાવીને જનમણમાં વ્યાપી
રહેલા મિથ્યાત્વ (જૂઠું અને બ્લેમ) નો ઉચ્છેદન કરે,—એ

અમારી બીજી ભાવના છે.

ધર્મ વિરોધ દૂર થાઓ. સવળા ધર્મોમાં. દયાનો મહિમા દંઢમૂળ થાઓ, સઘળા
ધર્મોમાં સત્યનાં મૂળ શોધાઓ, અને એ રીતે સઘળા ધર્મો દયા અને સત્યના
મજબૂત પાયાપર સ્થાપિત થઈ ધર્મસ્થિતા કાયમ થાઓ—એ અમારી ત્રીજી ભાવના છે.
જૂઠું જૂઠું ધર્મોનુયાયિઓમાં અરસપરસ દેખાતો ધર્મદ્વેષ દૂર થાઓ, બ્રાતૃભાવ
સ્થાપિત થાઓ, સલાહ સંપે કાયમ રહો, અને દુર્ગુણો દૂર થઈ સદ્ગુણોનો સંચાર
થાઓ—એ અમારી ચોથી ભાવના છે.

દુનિયાભરમાં આલસ્યનો નાશ થાઓ, ઉદ્યમની વૃદ્ધિ થાઓ, વિદ્યાનો વિકાસ થાઓ, સત્યને
પ્રકાશ થાઓ, અને એ રીતે ધર્મનો જન્મ થાઓ—એ અમારી પાંચમી ભાવના છે.
અધિષ્ઠની પ્રજ્ઞ આપણા કરતાં આગળ વધે, આપણા કરતાં વધુ જ્ઞાન મેળવે, આપણ
કરતાં વધુ સત્ય શોધન કરે, કિંમતુના, આપણા કરતાં બળ-બુદ્ધિ, વિદ્યા-દંઢા,
વિજ્ઞાન-વૈભવ, સુખ-સંપત્તિ, રંગ-રૂપ, હોંસ-હિમ્મત વગેરે તમામ રૂડી બાબતોમાં
આગળ આગળ વધીને આપણાં કરતાં વધુ આયુષ્ય ભોગવે, અને આપણાં મૂકેલાં
અધુરાં કામોને પરિપૂર્ણ કરે તથા આપણે સ્વપ્ને પણ નહિ જોયેલી અનજા
શોધો કરીને જગદ-વિખ્યાત થાઓ એ અમારી છઠી અથવા છેલ્લી ભાવના છે.

વીર ! વીર ! વીર !

(ભાષાંતરકારના ઉદ્ગાર.)

વિજ્ઞાપના.

અથવા

(વાંચનારને ભલામણ—)

વાંચનાર ! હું આજે તારા હસ્તકગ્રામાં આવું છું, મને યત્ન પૂર્વક વાંચજો, મારાં કહેલાં તત્ત્વને હૃદયમાં ધારણ કરજો, હું જોજો વાત કહું તે ને-વિવેકથી વિચારજો; એમ કરશો તો તમે જ્ઞાન, ધ્યાન, નીતિ, વિવેક, સદ્ગુણ અને આત્મશાન્તિ પામી શકશો.

તમે જનસુના હશે કે કેટલાક અજ્ઞાન મનુષ્યો નહિ વાંચતા થોડા પુસ્તકો વાંચીને પોતાનો વખત ખોઈ દે છે અને અંધજો રસ્તે ચડી જાય છે, આ લોકમાં અપકીર્તિ પામે છે તેમજ પરલોકમાં નીચી ગતીએ જાય છે.

તમે જે પુસ્તકો ભણ્યા હો અને દંત્રુ ભણ્યા હો તે પુસ્તકો માત્ર સંસારનાં છે; પરંતુ આ પુસ્તક તો આ ભવ અને પરભવ બંનેમાં તમારું દિલ કરશે. ભગવાનનાં કહેલાં વચનોને એમાં ઉપદેશ કરેશે છે.

તમે કોઈ પ્રકારે આ પુસ્તકની આશાતના કરશો નહિ ! તેને શરૂશો નહિ. યદ્યપિ શરૂશો નહિ, કે બીજી કોઈ પણ રીતે બગાડશો નહિ. વિવેકથી સવશું કામ લેજો. વિચારણા પુરોષોએ કહ્યું છે કે-વિવેક લાંબા ધર્મ છે.

તમને એક એ પણ ભલામણ છે કે જોઓને વાંચતા નહિ આવડતું હોય અને તેની ઇચ્છા હોય તો આ પુસ્તક અનુક્રમે તેને વાંચી સંભળાવવું.

તમે જે વાતની ખબર પામે નહિ તે ગ્રંથ પુરૂષ પામેથી સમજી લેજો. સમજવામાં આગસ કે મનમાં શંકા કરશો નહિ. તમારા આત્માનું આથી દિલ થાય, તમને જ્ઞાન, શાન્તિ, આનંદ મળે, તમે પરોપકારી, દયાળુ, ક્ષમાવાન વિવેકી અને બુદ્ધિશાળી થાઓ એવી શુભ યાચના અહીં ભગવાન કરે કરી આ પાક પૂર્ણ કરૂં છું.

“ શોભા માળા ”

અનુક્રમણિકા.

શ્રુતસ્કંધ પહેલો.

અધ્યયન પહેલું. (સશ્વ પરિણા)

પહેલો ઉદ્દેશ:-આત્મપદાર્થ વિચાર તથા કર્મબંધહેતુ વિચાર.	૧
બીજો ઉદ્દેશ:-પૃથ્વીકાયની હિંસાનો પરિહાર.	૩
(દુખના અનુભવ માટે અધર્મવિરતો દર્શાવ કલમ ૧૫)	
ત્રીજો ઉદ્દેશ:-અધિકાયની હિંસાનો પરિહાર.	૬
ચોથો ઉદ્દેશ:-અમિકાયની હિંસાનો પરિહાર.	૮
પાંચમો ઉદ્દેશ:-વનસ્પતિકાયની હિંસાનો પરિહાર.	૧૦
(શરીરના સાધર્મ્યથી વનસ્પતિમાં જીવ સ્થાપવાની યુક્તિ-કલમ ૪૪)	
છઠ્ઠો ઉદ્દેશ:-ત્રસ જીવોની હિંસાનો પરિહાર.	૧૨
(ત્રસ જીવોની હિંસાના હેતુઓ-કલમ ૪૪)	
સાતમો ઉદ્દેશ:-વાયુ કાયની હિંસાનો પરિહાર.	૧૪

અધ્યયન બીજું. (લોક વિજય)

પહેલો ઉદ્દેશ:-માતૃપિતા વગેરે લોકને જીતી સંયમ પાળવો.	૧૭
બીજો ઉદ્દેશ:-અસિ ટાળી સંયમમાં ૬૬ રહેવું.	૧૯
ત્રીજો ઉદ્દેશ:-માનને ટાળવું તથા ભોગમાં રક્ત ન થવું.	૨૦
ચોથો ઉદ્દેશ:-ભોગોથી રોગો થાય છે.	૨૩
પાંચમો ઉદ્દેશ:-વિવિધ ભોગ ત્યાગીને લોકનિઝાએ આહારાદિક લઈને વિચરવું.	૨૫
છઠ્ઠો ઉદ્દેશ:-સંયમમાં લોકને અનુસરતાં જતાં તેની મમતા ન કરવી.	૨૮

અધ્યયન ત્રીજું. (શીતોષ્ણીય.)

પહેલો ઉદ્દેશ:-પરમાર્થે સતેલો કોણ ?	૩૧
બીજો ઉદ્દેશ:-પાપનાં ફળ તથા હિતોપદેશ.	૩૩
ત્રીજો ઉદ્દેશ:-પાપ ન કરવાં અને પરીપક્ષ સહેલા એટલાથી કઈ સાધુ નથી થયવું.	૩૫
ચોથો ઉદ્દેશ:-કયાં જાડવા.	૩૭

અધ્યયન ચોથું. (સમ્યક્ત્વ.)

પહેલો ઉદ્દેશ:-સત્યવાદ.	૩૯
બીજો ઉદ્દેશ:-પરમનું વિચાર પૂર્વક ખાંડ.	૪૦
ત્રીજો ઉદ્દેશ:-નપોનુજાન.	૪૨
ચોથો ઉદ્દેશ:-સંયમમાં સંશિષ્ટ રહેવું.	૪૪

અધ્યયન પાંચમું. (લોકસાર.)

પેદેશો ઉં—પ્રાણિની સિંસા કરનાર, વિપયો માટે આરંભમાં પ્રસ્તુત. તથા	
વિપયોમાં જે આસક્ત હોય તેને મુનિ ન ગણવે.	૪૬
બીજો ઉં—જે સિંસાદિક પાપોથી નિવૃત્તો હોય તેજ મુનિ ગણાય.	૪૮
ત્રીજો ઉં—જે મુનિ હોય તે કશો પરિચય ન રાખે તથા કામ ભોમની ઈચ્છા	
પણ ન કરે	૫૦
ચોથો ઉં—અમણુ અગીતાર્થ અને સ્વાર્થમાં નિશ્ચય વિનાના મુનિને એકલા	
ફરવામાં ધણા હોય યાય છે.	૫૨
પાંચમો ઉં—મુનિએ સદાચારથી વર્તવું તથા તેના માટે જળાશયનો દર્શાવ.	૫૪
છઠ્ઠો ઉં—કુન્નભાગમાં ન જવું તથા સગ દેય તજવો.	૫૬

અધ્યયન છઠ્ઠું. (ધૃત)

પેદેશો ઉં—સ્વજન સંબંધીઓ છોડીને ધર્મમાં પરાયણ થવું.	૫૯
બીજો ઉં—કર્મોને આત્માથી દૂર કરવા.	૬૨
ત્રીજો ઉં—મુનિએ અસ્વઉપકરણ સુખવા અને શરીરને જોમ અને તેમકસતા રહેવું.	૬૪
ચોથો ઉં—મુનિએ સુખ લાપટ નહિ થવું.	૬૬
પાંચમો ઉં—મુનિએ સંકટોથી નહિ રત્વું તથા કોઈ પ્રસંસા કે સત્કાર કરે	
તેથી ખુશી ન થવું.	૬૮
(ઉપદેશવા યોગ્ય આઠ જાળતો કથમ ૩૮૫)	

અધ્યયન સાતમું. (મહા પરિણા)

સાત ઉદેશઃ—વિશ્વજન થયા છે.	૭૧
---------------------------	----

અધ્યયન આઠમું. (વિમોક્ષ.)

પેદેશો ઉં—કુશીળ પરિત્યાગ.	૭૨
(લોક દ્વંદ્વ છે કે અધ્રુવ ? કથમ ૩૯૬)	
બીજો ઉં—અકલ્પનીય પરિત્યાગ.	૭૪
ત્રીજો ઉં—ખોટી સંકાતું નિવારણ—(પરીવર્તથી ન કરવું.)	૭૬
ચોથો ઉં—મુનિએ કારણ યોગે વેદાનસાદિ જાળમરણ પશુ કરવા.	૭૮
પાંચમો ઉં—મુનિએ માંદા થતાં બંધનપરિણામે મરણ કરવું.	૭૯
છઠ્ઠો ઉં—ધૈર્યયુક્ત મુનિએ દમિત મરણ કરવું.	૮૧
સાતમો ઉં—પાશ્વોપગમન મરણ.	૮૩
આઠમો ઉં—કાળ પડાયથી ત્રણે મરણની વિધિ.	૮૫

અધ્યયન નવમું. (ઉપધાન કુલ.)

પેદેશો ઉં—મહાવીરસ્વમિનો વિદ્યાર.	૮૯
બીજો ઉં—મહાવીરસ્વમિની વસ્ત્ર.	૯૩
ત્રીજો ઉં—વીર પ્રભુએ કેવાં પરીવર્ત ગયાં.	૯૬
ચોથો ઉં—વીર પ્રભુની નિષ્કલ્યા.	૯૮

શ્વતસ્કંઠ બીજો.

(પહેલી સૂત્રિકા.)

અધ્યયન દશમું. (પિંડેપણા.)

પહેલો ઉં-મુનિએ કયો આહાર લેવો અને કયો નહિ લેવો.	૧૦૩
(ગૃહસ્થના ઘરે પ્રવેશ કરવાની વિધિ.)	૧૦૫
બીજો ઉં-મુનિએ અશુદ્ધ આહાર ન લેવો તથા જમણવારમાં ન જવું.	૧૦૭
ત્રીજો ઉં-મુનિએ જમણવારમાં જવાથી થતા ગેર શયણ.	૧૧૧
ચોથો ઉં-મુનિએ જમણવારમાં ન જવું.	૧૧૪
પાંચમો ઉં-મુનિએ કયો આહાર લેવો અને કયો નહિ લેવો.	૧૧૬
છઠ્ઠો ઉં-કેવો આહાર લેવો તથા કેવો ન લેવો તેના નિયમો.	૧૨૦
સાતમો ઉં-કેમ અને કેવો આહાર લેવો તથા કેમ અને કેવો ન લેવો.	૧૨૨
(પાણીનો અધિકાર.)	૧૨૪
આઠમો ઉં-પાણી, ૧૧૧ કુલ, તથા પરચુરણ આહાર લેવા ન લેવાના નિયમો.	૧૨૬
(કંદ દલાદિકનો અધિકાર.)	૧૨૬
નવમો ઉં-કયો આહાર લેવો અને કયો ન લેવો.	૧૩૦
દશમો ઉં-મુનિએ આહાર પાણી લાવતાં શી રીતે વર્તવું.	૧૩૩
અગ્નીઆરમો ઉં-મળેલા આહાર માટેની બે શિક્ષાઓ તથા સાત પિંડેપણાઓ અને સાત પાણેપણાઓ.	૧૩૬

અધ્યયન અગ્યારમું (શય્યા.)

પહેલો ઉં-વસતિના વિચિત્ર દોષોનું વર્ણન.	૧૪૦
બીજો ઉં-મુનિએ ગૃહસ્થ સાથે વસતાં થતા દોષો તથા નવ જાતની વસતિ.	૧૪૫
ત્રીજો ઉં-મુનિએ કયા સ્થળે રહેવું-કયા સ્થળે ન રહેવું.	૧૫૧
(સંસ્તારકની ચાર પ્રતિજ્ઞાઓ)	૧૫૫

અધ્યયન બારમું (ઈર્ષ્યા.)

પહેલો ઉં-વિહારના નિયમો.	૧૫૯
(મુનિએ વહાણપર ક્યારે ચઢવું ?)	૧૬૨
બીજો ઉં-વહાણપર ચડ્યા તથા પાણીમાંથી પસાર થવા વગેરે વિધિ.	૧૬૫
ત્રીજો ઉં-વિહાર કરવાની વિધિ.	૧૬૯

અધ્યયન તેરમું. (બાપાજન.)

પહેલો ઉં-બાપાના સોલ વિભાગ તથા ચાર પ્રકારો.	૧૭૫
બીજો ઉં-મુનિએ કેવી રીતે બોતવવું ?	૧૭૯

અધ્યયન ચૌદમું (વચ્ચપણા.)

પહેલો ઉં-મુનિએ વસ્ત્ર કેવાં અને કેમ લેવાં ?	૧૮૪
---	-----

બીજો ઉત્તર-અધ્યાયી વધુ આગાઓ.	૧૯૧
અધ્યયન પદ્ધતિ (પાત્રપથ)	
પહેલો ઉત્તર-પાત્ર કેવા અને શી રીતે લેવા ?	૧૯૪
બીજો ઉત્તર-પાત્ર વિષે વધુ આગાઓ	૧૯૮
અધ્યયન સોલસું. (અવશ્યક પ્રતિભા)	
પહેલો ઉત્તર-રહેવાનું મકાન કેવું પસંદ કરવું ?	૨૦૦
બીજો ઉત્તર-રહેવાનું મકાન પસંદ કરવાની રીત તથા તે જાળવવાની સાત પ્રતિજ્ઞાઓ.	૨૦૩

બીજી શ્રુતિકા.

અધ્યયન સતરસું (ધ્યાન.)	
પહેલો ઉત્તર-જિભા રહેવા માટે જગ્યા કેવી પસંદ કરવી.	૨૦૬
અધ્યયન અઠારસું. (નિર્ણયિકા.)	૨
પહેલો ઉત્તર-અભ્યાસ કરવા માટે જગ્યા કેવી પસંદ કરવી.	૨૧૧
અધ્યયન ઓગણીસસું. (ઉચ્ચાર પ્રથમસું)	
પહેલો ઉત્તર-સ્થિતિ માટે કેવી જગ્યા પસંદ કરવી ?	૨૧૨
અધ્યયન વીસસું. (શબ્દ.)	
પહેલો ઉત્તર-મુનિએ શબ્દમાં મોહિત ન થવું.	૨૧૭
અધ્યયન એકવીસસું. (રૂપ.)	
પહેલો ઉત્તર-રૂપ જોઈ મોહિત ન થવું.	૨૨૨
અધ્યયન બાવીસસું. (પરિક્ષા)	
પહેલો ઉત્તર-બીજાની ક્રિયામાં મુનિએ કેમ વર્તવું ?	૨૨૩
અધ્યયન ત્રેવીસસું. (અન્યોન્ય ક્રિયા.)	
પહેલો ઉત્તર-મુનિઓએ અરમપરમ થતી ક્રિયામાં કેમ વર્તવું ?	૨૨૭

ત્રીજી શ્રુતિકા.

અધ્યયન ચોવીસસું. (ભાવના.)	
પહેલો ઉત્તર-મહાવીર પ્રભુનું ચરિત્ર તથા પાંચ મહાનરોની ભાવનાઓ	૨૨૮
(ભાવનાઓ.)	૨૪૧
અધ્યયન પચીસસું. (વિમુક્તિ.)	
પહેલો ઉત્તર-દિન સિદ્ધાન્ત કાવ્યો.	૨૫૦
(મમાસિન.)	૨૫૩

પ્રસ્તાવના.

કાળની ગદન ગતિ છે, પરં એક સમય એવો પણ હતો કે જે વખતે પુસ્તક-પા-
નાની જરો પણ જરૂર ન પડતી, સ્મરણ શક્તિનુંજ સામ્રાજ્ય હતું, એક વખત શ્રવણ કરેલું
“ પુનઃ પુનઃ ” વાદ લાવનારાં મનુષ્યો વિશેષ હતાં. આવા સુવર્ણ-યુગને વિશે માની પુરો
નિયમાન હતા, જે ઉચ્ચ સ્થિતિ સપાદન કરવાથી સર્વત્ર સ્મિતિભર્ય મેળવતા. ઇતિહાસની
તવારીખ ઉપરથી જણાય છે કે એવા સમયમાં જૈન મર્મ સંતોષગતાને શિખરે મિશનજો
હતો. જેમ દિવસને વિષે સૂર્યના, અને રાત્રિને વિષે ચન્દ્રના તેજથી, સર્વત્ર પ્રકાશ થઇ રહે છે
તેમ ચરમ-છેદના તીર્થંકર શ્રી મહાવીર પ્રભુની હૈયાતી વખતે અજ્ઞાનરૂપી અધકાર દૂર
થઇ સર્વત્ર જ્ઞાનરૂપી પ્રકાશ છવરાઈ ગયો હતો. તે ભગવંતના નિર્વાણ પછી ધીમે ધીમે
મનુષ્યોની સ્મરણશક્તિ ઘટતી ગઇ, તે એટલે સુધી કે ‘પૂર્વજુ’ જ્ઞાન ભાગ્યે ‘રાખતો’ માટે
પુસ્તકો લખાવવાની જરૂર પડી. આતું પરિણામ એ થયું કે પુસ્તકો લખાવાથી મનુષ્યો એ
દરકાર ખનતા ગયા અને તેઓએ સ્મરણશક્તિને તે બાબતમાં શ્રમ આપવો બંધ કર્યો.
જે વખતે પુસ્તકો લખાયાં તે વખત શ્રમણ ભગવંત શ્રીમહાવીર પ્રભુના નિર્વાણ પછીના
કેટલાએક સૈકા પછીનો હતો.

આ પ્રમાણે સ્મરણશક્તિની ન્યૂનતા-અને દિનપરદિન હાનિ થતી જોઇ તે વખતના
પુરો, જેના આપણે ઘણાજ આભારી છીએ, તેઓએ જે કાંઇ જોયેલું, સાંભળેલું, અનુ-
ભવેલું હતું તે બધું પાતાની જ્ઞાનશક્તિ અને સ્મરણશક્તિ અનુસાર લખાવવું શરૂ કર્યું.
(તે પુરોનું જ્ઞાન આજના જમાના કરતાં ઘણુંજ ચડીઆતું હતું). હાલની પેઠે કાગળો
વીગેરે ઉપર નહિ, પણ તાડપત્રોપર તે સર્વો લખાયાં હતા. તે ઉપકારી પુરોને એવી ભીતિ
લાગી કે જો આ પ્રમાણે સ્મરણશક્તિ ઘટતી જશે તો જ્ઞાનનો લય થવાનો સમય નજ-
દીક આવશે. શ્રમણ ભગવંત શ્રીમહાવીરસ્વામીના નિર્વાણ પછી ૯૮૦-૯૯૩ વર્ષ એટલે
ઈસવીસન ૪૫૪-૪૬૭ ની સાલના અરસામાં, આવે અણીને સમયે શ્રીવલ્લભીપુર નગરને
વિષે શ્રમણ ભગવંત શ્રી દેવદિગ્ગજિની દેખરેખ નીચે જૈન સંપ્રદાયના વિદ્વાન્ આચાર્યોએ
એકલા મળી જૈન આગમો લખી લેવાનો નિશ્ચય કર્યો. મોટા મોટા શ્રીમંતો તે સમયે જૈન
ધર્મોનુસારી હોવાથી જૈન આચાર્યો પોતાની ધારણામાં ફતેહ પામ્યા અને પુષ્કળ શ્રમ લઈ
પુસ્તકો લખી તેની જૂદી જૂદી પ્રતો, જૂદા જૂદા ગ્રંથોના જૈન ભંડારોમાં દાખલ કરાવી.

આ સર્વો નિષ્પક્ષપાતી વિદ્વાનોની કસાયેલી કલમથી લખાયેલાં છે એમ પુરતાર કર-
વાને એટલું જ બરા થશે કે આ સર્વો વિદ્વાન્ પુરોના મઠને એકલો મળીને એકત્ર અભિ-
પ્રાયથી લખાયેલાં છે જેથી કાંઇ પણ મતખનાંતર કે કલમદગો પક્ષ તેમાં હોય તે ધારવું
બૂઝ ભરેલું છે. વળી આ સર્વોલખનામાં કાંઇ પણ જાતની વિષમતા યાતો (પાછળની પ્રત-
માં દેખાતી) સ્વાર્થપરાયણ દૃષ્ટિ હોવાનું ક્યું પણ કારણ નહોતું. જેથી આ સર્વો નિષ્પ-
ક્ષપાત શેલીથી લખાયાં છે એમ કબૂલ કર્યા વિના આવતું નથી. કારણ કે ને સર્વો વિદ્વાન
આચાર્યોના મગજમાં જે દક્ષીકૃત ખરેખરી વાદ આવી અને સર્વ માન્ય થઇ તેજ સર્વોમાં
મુ‘યામ હતી

જ્ઞાનીના વાક્યો અક્ષિપ્ત ન હોય છે-તેનાં હુંક શબ્દોમાં ધણો બાનાર્ય સમાયેલા હોય છે આપણા આગમો નાંચતાં આવાં વાક્યો સ્થળે સ્થળે નજરે પડે છે, જેથી વાચકવર્ગ પોતાની મૂળ યુદ્ધિને લાંબે રહ્યા સમજી ન શકે તો તેના મૂળ લેખકને કશો દોષ દેવાનો નથી આ વાતની સત્યતાની ખાત્રી એટલા ઉપરથીજ થશે કે જેન અગમે લખાયે પછી કેટલાએક વિદ્વાનોએ તે ઉપર નિર્ણયિત, બાલ્ય ચૂંટી, દીકા વીગેરે કરેલાં છે તે એવા હેતુથી કે આજના દુષ્કાળ બોધી છવને તે વાક્યો સમજનાં મુશ્કેલ પડે.

મૂળ જૈન આગમો ૮૪ હતા તેમાંથી અર્ધકર કુષ્કળો તથા રાજ્ય વિષયોના સમયમાં, કેટલાંક, ગામ, નગર, ગોદેરા વીગેરે ઉલ્લેખ થઈ નાચ પામ્યાં તે સાથે આપણાં પ્રશ્નાં સૂચનાં પણ લય પામ્યાં. તેપણુ મુખ્ય એ હાલમાં તેમાંના ૩૨ થી ૪૫ અગમે વિધમાન રહ્યા છે.

અર્ધાચીન અમયમાં માગધી-પ્રાકૃત અને સંસ્કૃતનો અભ્યાસ થતો ગયો અને તેથી સૂત્રોની શૈલી સમજનાગઓની ખોટ પડવા લાગી. જે કે મુદ્રણકાળની સાલવાથી સગવડના વધતી ગઈ છે પરંતુ હુબાએ તે વાંચી સમજનાનો લાભ લેનારાઓની ખાત્રી છે. સૂત્રોની શૈલી અને તેમાં રહેલા દિવ્ય રહસ્ય સમજવા માટે પ્રાકૃત અને મંડૂત જ્ઞાનની મુખ્ય જરૂર છે, પરંતુ તેટલું જ્ઞાન ધગવનારા મુખ્ય એ હાલ એક હજાર જેનમાંથી એકાદ માત્ર મળે, આવી દયામણી સ્થિતિને લઈને જૈન દિનેએ શીઃ ઉત્તમ જ્ઞાન થતું ગયું અને હજુ પણ થતું નથી તેમાં આશ્ચર્ય થવા જેવું નથી. અવા બરીક સમયે મુખ્ય એ માજ પ્રેક્ષકર મેક્ષમુવરના શિષ્યો મિ. હરમન જેકાબી, ડોક્ટર હર્નય મિ. ઓગડબર્ગ, મિ. લેબર ડા. હ્યુમ્બ વીગેરે પાશ્ચિમાત્ય વિદ્વાનો-જર્મન ઓરીએન્ટલ રકોલરોએ જૈન શિલોસોફીનું મહત્વ સમજવા માટે મથન કરી કેટલાક આગમોનાં ભાષાન્તર અમેજી આપ્યાં પ્રસિદ્ધ કર્યાં, જે જોતાં નેઓની વિદ્વાતા એક અસાને ક્યાલ સખા વિના ચાલતું નથી. અર્ધાચીન જ્ઞાનનાને જૈન શિલોસોફી સમજવાનો મુખ્ય આધાર આ ત્રિશી વિદ્વાનોનાં ભાષાન્તર ઉપર ન છે, કારણ કે મંડૂત તેમજ પ્રાકૃત ભાષાના નિપુણતા ધરાવનારોઓની અભ્યાસ જુગ માત્ર નહીં મરખી છે. પ્રચીન-દેશી ભાષાનાં સર્ગ ભાષાન્તરના તેમજ સંસ્કૃત જ્ઞાનના અભાવે પૂર્વોક્ત પુનઃ વાંચના, હાલનો દેશસથેલો વર્ગ હોસય અને તે ઉપરથી જૈન શિલોસોફી માટે મનમાંધવા પ્રેરાય એ કોઈ પણ રીતે અનુચિત નથી. હવે પ્રશ્ન એ ધાર છે કે એ જર્મન વિદ્વાનોએ જે પુનઃ પ્રસિદ્ધ કર્યા છે અને તેમાં જે વિચારો દર્શાવ્યા છે તે જૈન અગમે અનુસાર યથાતથ્ય છે કે નહિ? આ હવે તપાસવાનું છે.

છવ્વીસન ૧૮૮૪ ની માસમાં જ્યારે મિ. જેકાબીએ આચારંગ તથા કલ્પસૂત્રના ભાષાન્તરો પ્રસિદ્ધ કર્યા, તે વખતે જૈન શિલોસોફી માટે નેમજ જૈન ધર્મની પ્રાચીનતા માટેના તેના તથા ખીજા વિદ્વાનોના જે વિચારો હતા તે વિચારો દ્ય વર્ષ પછી એટલે છવ્વીસન ૧૮૮૫ ની માસમાં જ્યારે શ્રી સૂત્રકૃત તથા કિતગધ્યન-સૂત્રોના ઇમેજી ભાષાન્તર પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવ્યા તે વખતે ધણુજ બદલાએલા જોવામાં આવે છે. પ્રથમ ઓરીએન્ટલ રકોલરો-તે વિદ્વાનોનાં એવા અભિપ્રાય હતા કે જૈન એ યૌદ્ધની એક શાખા છે, અને યૌદ્ધના મૂળતત્વોનું અનુકરણ જૈનોએ કરેલું છે. હાલના કેવળની ખાત્રીમાં જે ઇતિહાસો ચાલે છે તેમાં આજ આવાર્થનું શિદ્ધાણુ અખાતુ હોવાથી આપણાં જૈન જાગકોને પણ તેવી શદ્ધા ધાય એ મબ-વિવ છે તે બખન મિ. જેકાબીએ આચારંગ સૂત્રની અભાવનામાં લખાણથી વિવેચન કરેલું છે. આ વિવેચન તેના પોતાના ખીજા પુસ્તકની પ્રસ્તાવનાનાં પ્રશ્નને વાકધથીજ બદલાએલું આપણી નજરે પડે છે કે-

Ten years have elapsed since the first part of my translation of Jaina Sutras appeared. During that decennium many and very important additions to our knowledge of Jainism and its history have been made by a small number of excellent scholars.

જૈન સૂત્રોનાં મારાં ભાષાન્તરોના પ્રથમ ભાગ બહાર પડ્યાને આજે દશ વર્ષ થયાં છે. જે અરસામાં જૈન શિલોસોશી તેમજ ઇતિહાસ સંબંધી યોગ્ય એક વિદ્યાનુસ્થાપકોની સહાયતાથી અમારા જ્ઞાનમાં ઘણા અગત્યનો વધારો થયો છે.

અને જૈનની પ્રાચીનતા સંબંધે પણ તેજ વિદ્યાન તેજ પ્રસ્તાવનામાં લખે છે કે,—
It is now admitted by all that Nataputta (Gnatripūtra), who is commonly called Mahavira or Vardhamana, was a contemporary of Budha; and that the Niganthas (Nirgranthas) now better known under the name of Jains or Arhats, already existed as an important sect at the time when the Buddhist church was being founded.

અમલુ ભગવંત શ્રીમહાવીર પ્રભુને નામે ઝોળખાતા જ્ઞાતપુત્ર-વર્ધમાન સ્વામી જે વખતે બુદ્ધ વિચરતા તે વખતેજ તેના (contemporary) પ્રતિસ્પર્ધી તરીકે વિદ્યમાન હતા અને જે વખતે બૌદ્ધધર્મ હજી સ્થપાતો હતો તે વખતે અહિંસા નામે ઝોળખાતા નિર્ગંથો એક અંગતપના પ્રસિદ્ધ-પંથ તરીકે ક્યારેનાએ સ્થાપિત થયેલ માર્ગમાં વિચરતા હતા એમ હવે સર્વ કોઇ કબૂલ કરે છે.

જૈન ધર્મની પ્રાચીનતા જૈન પુસ્તકો ઉપરથીજ તેમને સાબીત થઇ નથી પરંતુ બૌદ્ધ વગેરે બીજા ધર્મના પુસ્તકો ઉપરથી પણ જૈન ધર્મની પ્રાચીનતાની સાબીતી મળે તે વિદ્યાનુ કહે છે કે—

I therefore look on this blunder of the Budhists as a proof for the correctness of the Jain tradition, that followers of Parsva actually existed at the time of Mahavira. Before following up this line of inquiry, I have to call attention to another significant blunder of the Budhists: they call Nataputta an Aggivessana i. e. Agnivaisyayana; according to the Jains, however he was a Kasyapa, and we may credit them in such particulars about their own Tirthankara.

But Sudharman his chief disciple, who in the Sutras is made the expounder of his creed, was an Agnivaisyayana, and as he played a prominent part in the propagations of the Jain religion, the disciple may often have been confounded by outsiders with the master, so that the Gotra of the former was erroneously assigned to the latter. Thus by a double blunder the Budhists attach the existence of Mahavira's predecessor Parsva and of his chief disciple Sudharman.

અમણુ ભગવત શ્રીમદ્દાસીગ્ધા રખતમા શ્રી પર્શ્વનથજીના અનુભવી-મતાનિશા ચોકમપજે વિચિત્રા, એ જૈનના ઇતિહાસની ખરી આપીતી હોયથી જુનિટ પેદાની અ-ગભીર-મુલ્ય (જેન એ મુલ્યની સાખા છે) ની મને ખાતરી થાય કે આ આમતની તપમનો નિર્ણય કરના પહેલાં જુનિટ પેદાની ખીજ દેખીતી-ગભીર મેળી જુન માટે સાચવવું ધ્યાન ખેંચવાની જરૂર પડે છે કે તેઓ-મોહ વેગે ગાતપુત્ર શ્રીમદ્દાસીગ્ધે અગ્નિદેશનાન મોના કહે છે જ્યારે જૈનો તેને કાશ્યપ ગોત્રી કહે છે અને પોતાના તીર્થંકરો પ્રત્યે જૈનોના આ મતો માટે અમે તેને વ્યાજ્ઞની-મગ માનીએ છીએ પરંતુ શ્રીમદ્દાસીગ્ધા મુખ્ય શિષ્ય શ્રી મુખર્માગ્ધામી ને અગ્નિ વૈશ્યાયન ગોત્રી હતા અને જેણે સૂત્રોના તત્ત્વનો પ્રકાશ કર્યો છે એ-જૈન માર્ગના પ્રચાર પ્રચલના જેણે મુખ્ય ભાગ લીધો છે, તેથી ગુરુ શિષ્યના ગોત્રનો અગમ્યપરમ ખીજાઓએ ગુચ્છાડો કરેલો છે, તેથી કરી શ્રીમદ્દાસીગ્ધ ને કાશ્યપ ગોત્રી હતા તેને અગ્નિવૈશ્યાયન ગોત્રી કન્યા જુધીટ લોકોની આ ખેનડી મેળી જુન છે કે-

૧ અમણુ ભગવત મદ્દાસીગ્ધામી વિચરના તે વખતે ગ્રીયમા પ્રજુ શ્રીપર્શ્વનથ જીના અનુભવી-મતાનીઆ ન હતા તે અને

૨ શ્રીમદ્દાસીગ્ધામી કાશ્યપ ગોત્રી હતા તેમને અગ્નિવૈશ્યાયન ગોત્રી યગ્યા (એટલે કે પર્શ્વનાથ પ્રજુના મતાનીઆ વિચિત્રા (જે જૈનનું પ્રાચીનપણું સામીન કરે છે) અને શ્રીમદ્દાસીગ્ધામી અગ્નિવૈશ્યાયન ગોત્રી નહિ પણ કાશ્યપ ગોત્રી હતા અગ્નિવૈશ્યાયન ગે ની તો તેમના શિષ્ય મુખર્માગ્ધામિ હતા

આ સિવાય જૈનની પ્રાચીનતા સબધે ખાસ એક જુદુન પુત્રક નામે (Mithavara and his predecessors) “મદ્દાસીગ્ધ અને તેના અગ્રગામિ” એ નામનું નિ. જોમીએ પ્રસિદ્ધ કરેલું છે, જેમા જૈન માર્ગની પ્રાચીનતા સબધે પુરાણ મહીત આલેકુલ રચીન કરેલું છે તે સીરાય મિ. હુધિસિસ, ડોક્ટર ફ્યુ મિ ક્યો, ઓ ડોક્ટર કુર જેના નિદાનોએ પણ જૈન-ફિરોમોશીને માટે બહુ કિતમ અનિધાન દર્શાવેલા છે મન તેઓ આવી ચાચી થીન અડકા નથી, પરંતુ દર્શનમા આગળ વધી જૈન-પુત્રકના બાબતર પ્રસિદ્ધ કરતા જન છે સૂત્રોની બાબ તેઓને વિદિથી દોડાળા અપામ અમલ તેનું રહસ્ય મમત્તવા માટે તેઓ નેમય કરે છે તે આ દેશના જૈનોને શાદમમાં નાખે છે અને જાગૃત થવાને આડ કનરી ગીતે યદમ મારે છે

ડોક્ટર દાનને કષામદદશામ સ્થાનુ ને બાબત પ્રસિદ્ધ કરું છે અને તેમા ને યોગ્ય અગીકાર કર્યું છે ને દરેક બાબતમને એ અગાળા જમાના માટે અનુમત્ત એ કિતમ છે જૈન સૂત્રોના બાબત કરના પત્રિઆત્મ નિદાનો બાક-જુન હોત કિપ ખામ ધ્યાન આપના લખાયા છે આમ ચરથી મૂળ આશય જુગમા મમત્તવામા કોઈ પ્રમગે કદાચ તેઓ પત્રાત રહેના જોવામા આવે તો તેથી નેમની વિત્તા મબધે દર્શી ન્યૂનતા માનવાની નથી કા જુ કે અગ્નિવૈશ્યાયન મમમા જૈનના સૂત્રોની ને દમ્બવિખિન પ્રમે છે તેમા લેખકન દમ્બ દોષની અથવા તો પરપગથી કાઈક ન્યૂનથિક વખ રથી સંદેની વિમલિત અધીપાછી થઈ જવાના દોષો લાગતા મબધ છે અને તેથી બાબતમા રખને ફા પડી જતા સબધ છે જન નગીકે ડોક્ટર દાનના પોતાના કષામદદશામ સાચા બાબતમા છીયમે ખો માર ને જોએ તે હમ અને છે તે જોએ “મદ્દાસીગ્ધ દેવાજીવિયા મા વરિ-

સંઘ કરેહ " એ, વાક્યનું ભાષાંતર એવી રીતે કરે છે કે May it so please you O! beloved of the Devas do not deny me; આ. ભાષાંતર સાધારણ જૈન વાચકવર્ગને પણ અમાન્ય થઇ પડે; જો કે ડોક્ટર હૉર્નલે પોતાના પુસ્તકની ખાજીની Criticle notes—પૂર્વણીમાં, આ વાક્યના ખરા અર્થ સબંધે સંશયમાં પડી શુદ્ધ શુદ્ધ જૈન વિદ્વાનોના અભિપ્રાયો તથા વ્યાકરણના પુરાવાઓ ટાંકે છે. ડોક્ટર લ્યુમેન એજ વાક્યનો અર્થ આ પ્રમાણે કરે છે કે:—Well then beloved of the Devas do not cause any obstruction આ વાક્યનો શું ખરો અર્થ હોતો થટે છે તેના નિર્ણયપર આવવા માટે તીએની હકીકત પ્રાસંગિક ગણાશે " જે વખતે શ્રી જાતમસ્વામી વાણિજ્ય ગામ નામના નગરમાં ઉચ્ચ નીચ ને મધ્યમ કુળને વિષે જોયરી કરવા માટે ઉત્સુક થયા તે વખતે તેણે ઉપલા શબ્દોમાં શ્રમણ ભગવંત શ્રીમહાવીર પાસે અરજ કરી છે. એમ અગ્રેજી ભાષાંતરનો ભાવાર્થ છે પણ ખરી રીતે તો તે શબ્દો શ્રમણ ભગવંત શ્રી મહાવીર પ્રભુના ઉત્તરરૂપે છે કે:—જેમ તમને સુખ ઉપજે તેમ કરો વિલંબ કરતા ના' વળી ડોક્ટર હૉર્નલે તે પછીના ૭૮ માજ વાક્યમાં કયુદ્ધ કરે છે કે શ્રી જાતમ ગણધર ઉપરના શબ્દો સાંભળીને વાણિજ્ય ગામ નગરમાં જોયરી વીગેરે કાર્યને માટે પ્રવર્ત્યો છે. આ ઉપરથી વાચક વર્ગ ક્યુદ્ધ કરશે કે, ડોક્ટર હૉર્નલેની તે વાક્યને પ્રશ્ન રૂપે ગણવામાં (જે વ્યાજ્ઞમી રીતે ઉત્તર રૂપજ છે) વિભક્તિના દોષને લીધે ભૂલ થઇ જણાય છે, આવીજ રીતે મી. જેકોનીથી પણ પોતાના આચારાંગ સૂત્રમાં આપણી ભાષા તેને વિદેશી હોવાથી વિપરીત અર્થ થએલો છે. આપણા સૂત્રોમાં વનસ્પતિવિગેરેના જે જે શુદ્ધ શુદ્ધ ખાસ નામો આવે છે તે ખાસ નામો વિષેની તેઓની ઓછી માહેતીથી ભાષાંતરમાં દેખીતા વિપરીત અર્થ થવા પામે એ સ્વાભાવિક છે, જે કે અમે આ તેની વિદ્વાતાની ખામી ગતાવતા નથી પણ આપણી ભાષાના શબ્દોનો તેઓનો ઓછો અનુભવજ આનું કારણભૂત છે.

આ રીતે આ આચારાંગ સૂત્રના ઇંગ્રેજી ભાષાંતરમાં કેટલીક જગાએ તેવા વિપરીત અર્થ થવા પામ્યા હાય તો તે પણ ઉપરનાજ કારણોને લધનેજ ગણાય. આપણે જૈન સંપ્રદાય આવા ખાસ શબ્દોના અર્થ અંગ્રેજ વિદ્વાનોને જણાવવા કોશીલ કરે તો તેઓ પોતાના ભાષાંતરોમાં સુધારો કરે અને જૈન શિલ્પશાસ્ત્રીને તેઓ વધારે દૃઢીભ્યાન કરે. જૈન ધર્મની નમણી સ્થિતિ આવવાનું ખાસ કારણ મતભિન્નતા છે. જૈન ધર્મના શુદ્ધશુદ્ધ સંપ્રદાયવાગાઓ પોતાની સસતા સાખીત કરવાના પ્રવાહમાં તથાજ જઇ શુદ્ધ શુદ્ધ શબ્દોના અર્થ પોતાની મરજી મુજબ કરે છે, જેથી તેની ખરી ખુણી અદૃશ્ય થાય છે. જૈન ધર્મને ઉચ્ચ સ્થિતિએ લાવવા એકત્ર થઇ શાંતની વૃદ્ધિ કરવાની વાત તો એક બાજુએ રહી, પણ આમ શબ્દાર્થ દેરવી માંહે માંહે દલેલ કરી વિવાદ ઉપજવી જૈનના કાનુનોથી વિપરીત વર્તી જૈન નામને દલંકિત કરે છે. અંગ્રેજીન સમયમાં આવી સ્થિતિમાં કેળવણીએ વર્ગ કરા ફાંટાના પુસ્તકો વાંચવા તેના મુંચવાગમાં પડે છે અને છેવટે સ્વધર્મનો ત્યાગ કરી પરધર્મ અંગીકાર કરે છે. આવી દુઃખી સ્થિતિમા ભિન્નતાથી દિન પરદિન વૃદ્ધિ પામે છે અને પરિણામે દુનિયાપર દિવિનિયમ મેળવેલ જૈન ધર્મની પડતીમાં વૃદ્ધિ કરે છે. પરન્તુ તેમાં સુભાગ્યે હાલના વિદેશી વિદ્વાનોએ—ઓરીએન્ટલ રોકેટરોએ—જૈન શિલ્પશાસ્ત્રી પ્રકાશમાં લાવવાને જે સ્તુત્ય પ્રયાસ માંડ્યો છે તે જૈન ધર્મની પુનઃપ્રતિષ્ઠા પ્રાપ્ત કરવાની આશાના કિરણરૂપ છે. કારણ કે તેઓનાં ભાષાંતર કદાં પણ રીતે પક્ષપાતી તેમજ મતભિન્નતાના પોણાકરૂપ નથી; પરન્તુ જે સ્વદેશી

નિહનોએ આવી રીતે બાળાન્તર કર્યા હોત તો નમ્મીનેઓ સમ્પ્રદાય કરવામાં પોતાના ખાસ સન્દાય તરફ દોરવા હોત

જાનીના માર્ગ સ્વાદ્વાર્થ છે તેથી તેમાં મનનિનતા કેવી અમભવિત છે તેમના તે માર્ગે આચરનાગ ખરા નિહનોએ પત્તુ નેના કલમલથી કલ્યાણી જગત્તમ જઈ આત્મ સાધન કરેલું છે એવું જૈન તત્તારીખ ઉપરથી સાબીત થઈ શકે છે આનંદધનજ જેવા મહાત્માએ “ વટદરિજગ જિન મંગ મળીએ ” વીગેર સન્દોષા આ નમીધર ભગવાનની સ્તુતિ કરતા જાનીના સ્વાદ્વાર્થ માર્ગનેજ અત્યંત કલુન કરેલ છે

જેનામરી (હેલવામી-ગ્યાનકવામી) અને મિત્રમરી મરી મનસાગાએ એકત્ર થવું જોઈએ જાનીના વારીના નિપરીત અર્થે કરવાથી જાનાગજીવીય કર્મ બંધાય છે, તેથી મન બિનતા દૂર કરી મરી એમન બનેા અને અધમની થતી પાપમાનનો ઉદ્ધાર કરેા અને પૂરે જોમ તે મરોત્તમ મનુતો તેનીજ રીત પુન મરોત્તમ ગણાય તેવા એકત્ર થવને પ્રયામ કરેા એમન માણાપના જુા જુલ પુત્રા કુમપી યાય તેા તેાુને ક્ષય નજીક છે એમ સમજીને આપણા સ્વાદ્વાર્થ માર્ગમાં ભરિખતા એા માટે મરોએ એકત્ર થવુ આવશ્યક છે

‘ જેની લજાધમાં ત્રીને કાવી જાય ’ એ ન્યાયે આપણા જુલ જુા સપ્રદાયનાગાઓ લડે છે તેથી ત્રીન કાવી જાય છે વસ્તીપત્ર ના આદ્યજો ઉપરથી જણાય છે કે ખ્રિસ્તી ધર્મમાં ભજેનાઓની મજ્જા જેટલી મજ વર્સ પહેલા લલી તે કરતા હાન બહુજ વરી ગઈ છે આવી રીતે છે ના સૈમમાં નીકળેવા નના સપ્રદાયેની સખ્યામાં થયુા મણુમેર ભગતા જાય છે અને જૈનધર્મિઓ ધરતા જાય છે

દેશની પ્રચલિત ભાસમાં આપણા સરોના બાલન્તર હજુ સુધી પ્રસિદ્ધ ન થવાના થણુા કારણ છે આપણા ભોગેમાં પૂરું ઉત્તેજન ના બહુર નાઓ પુત્રતમે પત્તર રાખી તેમાં સડવે છે ને ઉપરને ખરગરે છે, પણ ઉપસોગ માટે મધરેઆપતા નથી, તેમજ આમ કરવાથી જાનાવજીવીય કર્મ મધાયછે તેવું લેશ પશુ જાન તેમનેહેતું નથી ને સખજ કારણુ તેા એ કે તેવા નિપતોની આપણામાં બહુ ખોટ છે મેનવું મધ પણુ રીતે બહુ માનવણુ નથી પુત્રતક સડી જાય-મડી જાય તે બંને પણુ રાનનો પ્રચાર કરવા તે આ-ધર્મી શ્રધવાળા Orthodoc જેનો જેવુ સપ્રદાયમાં વિશેષ પ્રાન્ય છે તેમને પસંદ નથી, આવા રૂઢ વિચારે સ્થગે સ્થગે મક્ક લાભ આપતા પુત્રતમનયો સ્થપાા તેજ દૂર થઈ શકે તેવા સભા છે ને તેથી કેળવણેના વર્ગને બહુજ લાભ થવા મભય છે-આવા ઉચ્ચ આચારવાણુ મક્ક લાભ આપવું એ- પુત્રતમવર મોજીમાં ને વર્સ થતા સ્થાપવામાં આ વ્યુ છે, જેનો લાન થણુ મોમે છૂટથી ને છે, આવા પુત્રતમનયો જુડે જુડે મ્થગે મ્થપાા અને તેથી પુરાનવર્ગે વાચનાના સાધનો મગે તેા જૈન માર્ગની ઉત્તતિની આચા તા-ખી રામય

જે ઘેરણુ અએજ નિહનોએ અગીમર કરેલું છે તે નિષ્પક્ષપત ધોરણ અનુમારે આ ભાસાન્તર કરેલું છે અને તેમાં પ્રાઈ પણ જાતના મન મનાત મા ન થણુતા સ્વાદ્વાર્થ થય અગીમર કરેલો છે જો કે આવા ભાસાન્તરે સમર્થ નિહનોની કમાયેરી કનમથી ત થવા હોય તેા તેાધારે મારા થાય પગ્તુ અમેાએ અમાગી અ પ શક્તિ અને અ સનુમય વડે જોમ બને તેમ નિષ્પક્ષપત અને શુદ્ધ ભાસાન્તર કરા પ્રાસ કરેલો છે

આ ભાષાંતર તેવાર કરતાં જો કે પૂર્ણ કાળજી રાખવામાં આવી છે, છતાં પણ-પૂર્વે બાંધેલા જ્ઞાનાવશ્યીય કર્મના ઉદયથી, કોઈ પણ દોષ રહેલો દૃષ્ટિગોચર થાય તો તે માટે બીજી આવૃત્તિમાં સુધારો થયા સૂચના કરવા મુગ વાચકવર્ગને સવિનય સપ્રેમ વિનંતિ છે. આવાં ભાષાન્તરોથી આચાર વિચારમાં નીચી ગતિ લેતાં જેનો પોતાની બુદ્ધિ સમજતા થશે એમ અમને ખાતરી છે.

કોઈ પણ પુસ્તકનું ભાષાન્તર કરતી વખતે, તેને લગતી ઐતિહાસિક બિનાનો વિચાર કરવો જોઈએ. આપણાં સૂત્રોને જ્ઞાનીઓએ રચેલાં છે, તેઓ આત્મ પુરૂષો હોવાથી, કાર્યપરતે અધિકારી હતા, તેથી હાલના ભાષાન્તરના વાંચકોને તેઓનાં ઐતિહાસિક વૃત્તાંતો જાણવાની આવશ્યકતા છે. પણ જેઓ જોન કહેવાય છે, તેઓ માંહેનો ભાગ્યેજ કોઈ આ મહાત્માઓનાં વૃત્તાંતથી અજાણ હશે. તેમજ આ ભાષાન્તરના છેવટના ભાગમાં પણ શ્રમણ બ્રમરંત શ્રીમહાવીર તીર્થંકરનું ઐતિહાસિક વૃત્તાંત આવી જતું હોવાથી અત્રે જુદું આપવા પ્રયાસ કરેલો નથી. તે જ્ઞાની પુરૂષોના, જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્રનું આંગ્રેજી વર્ણન કરવું તે પોતાની અક્ષમતાની કસોટી કરાવવાની સાથે મૂંઝવે બનવા જેવું છે. આવા જ્ઞાનસંપન્ન મહાત્માઓનાં રચેલાં સૂત્રો ઉપર પૂર્વે થયેલા વિદ્વાન આચાર્યોએ નિર્ણયિત, ભાષ્ય, ચૂર્ણ, ટીકા વીગેરે કરીને તેનો સંપૂર્ણ આશય સમજાવવા મથન કરેલું છે તેમાં પણ ઠેકણે-ઠેકણે “ सर्वं केषल्लिगम्य ” એવા શબ્દો દૃષ્ટિગોચર થાય છે; જે શબ્દો કાંઈ ઓછા અર્થસચક નથી.

આપણે આપણી પરંપરાએ સાંભળેલું છે કે જ્ઞાનીના જ્ઞાનનો અનંતનો ભાગ ગણધર મહારાજ સમજી શકે તેનો પણ બહુ થોડો ભાગ આચાર્યજી સમજી શકે વીગેરે. આ ઉપરથી વાચક વર્ગને ખાતરી થશે કે સૂત્રોનાં ભાષાન્તર કરી તેનું રહસ્ય સમજાવવું એ ઓછું મુશ્કેલ કામ નથી. સૂત્રોમાં કામ કામ કેટલાંએક એવા શબ્દો આવે છે કે તેના શબ્દાર્થ અને ભાવાર્થ તરફ વિચાર કરતાં બધે બેસતો આશય મળી શકતો નથી. તેમાં વનરૂપિત વીગેરેનાં કેટલાંએક એવાં નામો આવે છે કે આજના જમાનાના વિદ્વાનો-ડૉક્ટરો, રસાયણીઓ અને બૉટેનિકો પણ ભાગ્યેજ જાણતા હોય; કેટલાંએક એવા શબ્દો આવે છે કે જેના ઘણા અર્થ થતા હોય-આવે પ્રસંગે નિષ્પક્ષપાતપણે કયો અર્થ ગોઠવવો તે માટે અમોને જે મુશ્કેલી પડી છે તેનો ખ્યાલ માત્ર વિદ્વાન વર્ગજ કરી શકશે.

જોતોમાં જે જુદા જુદા સંપ્રદાય પડેલ છે તેનું કારણ પણ પૂર્વોક્ત શબ્દોના મનગમતા જુદા જુદા અર્થ કરવાનું છે આવે પ્રસંગે તમામ સંપ્રદાયોને અનુકૂળ, તેમજ સજ્જ શેલી અનુસાર અર્થ ગોઠવવો તેમાં દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર, કાળ, ભાવ અને વિદ્યા વર્ગના અભિપ્રાયોનો આશ્રય લેવો પડેલો છે.

જે વખતે સૂત્રો લખાયાં અને હાલ જે વખતે આપણે તે વાંચીએ છીએ તેમાં સંખ્યાબંધ વર્ષોનો આંતરો છે, જે દરમ્યાન જમાનો વિદ્યા, કળા, કૌશલ્ય અને હુશરમં બહુ આગળ વધેલો છે અને વર્તમાન-વિદેશી વિદ્વાનોની દૃષ્ટીનીક શક્તિ આગળ સૂત્રજ્ઞાનને વિશેષ મન પૂર્ણ માહિતી ધરાવનાર પુરૂષોની પુસ્તી ખોટ છે, તેનું કારણ આપણા ૩૬ વિચારોને વગળી રહેલી અપૂર્ણ દેવ છે. એક કહેવત છે કે “ *Be a Roman in Rome.* ” એટલે કે દેશ કાળને માન આપીને વર્તમાની સ્વધર્મે તેમજ વ્યવહાર પદમાં મુગમતા રહેલો.

આ સૂત્રના ભાષાન્તર-અંબધે “ મુખ્ય સમાચાર ” માં જે કહી ટીકાઓ ચર્ચાપત્ર તરીકે પ્રસિદ્ધ થયેલી છે અને જેમાં માત્ર આંધળી શ્રદ્ધાપર દોષાર્થ નિષ્પક્ષપાત દૃષ્ટિથી દૂર

રહી, કામણુ કરાખા આવ્યું છે, ને અમારી મમજ બહાર હતું એમ કોઈએ માન્યું નથી, અમે પોતે પણ કમૂચ કરીએ છીએ કે પવિત્ર સૂત્રના બાળના કરવા અને તેમનું સંસ્કાર બહાર લાવતું એ બહુજ મુશ્કેલ અને મહાભાગ્ય કામ છે, પરંતુ હાવના દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર, કાળ, ભા અને અનુભવી, દેશાએલો અને જેતાપર બરિખની પ્રજા અને સંસ્કૃતિ ઉદયનો આધાર છે તેઓ, આવા મૂળ સૂત્રો બહારોમામસ્તા પડેલા હોવાથી, મમજવાને, બાળના અગવ્યપણાને લીધે, પ્રયત્ન કરતા નથી, તે અટકાવવાની ખાતર “Something is better than nothing” એ ન્યાયને અનુમારે અમોએ આ ભાષાન્તર એક વિદ્વાન માધુમુનિશાસ્ત્રી કાળજીભરી દેખરેખ નીચે તૈયાર કરેલું છે. જે કે જ્ઞાનાવરણીય કર્મની બાહ્યવ્યતાને લઈને અમો નિર્દોષ હોવાનો કાલો કરી શકતા નથી છતાં અમોએ મર્મ સપ્રદાયજાઓને અનુકૂળ પડે તેમ સાદી અને સગળ ભાષામાં ભાષાન્તર કરવા યથાશક્તિ પ્રયત્ન કરેલો છે—જ્યારે સપ્રજી કોમો ધર્મ જ્ઞાનના ઉડી કિતરની જાઈ પોત પોતાની ભાષામાં પોતાના ધર્મ પુસ્તકો પ્રસિદ્ધ કરે છે ત્યારે જૈન સૂત્રો કે જે માગધી ભાષામાં લખાયેલા છે, તે ભાષા દેશના કોઈ પખુ ભાગમાં પ્રચલિત નહોં હોવાથી, તે વાચકા અને મમજવા હાવના કેટલે જૈન વર્ગ શ્રમ લે છે તેના આકાંક્ષા અમો બહાર લાવીએ તો પોતાના પગમરજ કુદાડો માગવા જેવું થાય.

આ સૂત્રનું ભાષાન્તર બહુજ સભાગથી કરવામાં આવ્યું છે અને વર્ગી વધારે ખુરી થવા જેવું એ છે કે જૈન સપ્રદાય માહેનાં એક કરતાં વધારે પદ્મવાજાઓએ માથે મળીને આ ભાષાન્તર તૈયાર કરેલું હોવાથી તે નિપક્ષપદ થાય તેમા નવાઈ જેવું નથી અને તેથી સંવેદને તે રચીકર થવા સંભવ છે.

આ ભાષાન્તર અમોએ લીખો વખત થમાં તૈયાર કરેલું પરંતુ દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર, કાળ અને ભાવના સાગ સન્નેગ વચ્ચે આ મહાન પવિત્ર પુસ્તક પ્રસિદ્ધ થાય એવી અમારી ઇચ્છા હતી. છતાં ત્રણ ચાર વર્ષથી આપણા આર્થ દેશને અનાવૃદ્ધિ અને કુષ્ટગથી બહુ પીડાતું પડે છે તેથી અમો મારા વખતની ચલ જોતા હતા, છતાં કેટલાક મુશ્કેલ નિર્ણયના આગ્રહથી આપા સન્નેગ વચ્ચે પણ આ પુસ્તક પ્રસિદ્ધ કરવું પડ્યું છે, આ પુસ્તકને બહોળો દેવાલો થઇ સદુપયોગ થાય એવું અને ઇચ્છીએ છીએ.

આ ભાષાન્તર કરાખાં જે વિદ્વાન માધુ મુનિશાસ્ત્રીએ અમોને નિષ્પક્ષપાત અને નિસ્વાર્થ સાલતા આપેલી છે અને જે પોતાનું નામ પ્રસિદ્ધિમાં લાવવા ખુરી નથી તેનો અમો અમારા ઇગરથી ઉપકાર માનીએ છીએ.

આ સૂત્રમાં જે દષ્ટીકન આવેલી છે તેનું મહિમ રિવેચન “પ્રવેશ” વિભાગમાં આપવામાં આવનાર છે તે વાંચકાથી ઉદેશ સમજી શકાશે.

આ ભાષાન્તર કરનાં જૂલયી, દલિયોળી, સ્વંદેશી કે રિચા હોયથી જે કંઈ મૂળ મુત્રાગના અનિપ્રાયથી કાઈ રિપરીત થયુ હોય તેને માટે શી અરિદન, મિદ્, કેવળી, તથા શી અનુરૂપ મનની સાક્ષીએ અમે આત્મકમ્પ પૂરક મારી માગીએ છીએ,

સંખ્યાલોચના.

અગ્રણ્ય ભગવાન શ્રી મહાવીરસ્વામિ પાસેથી અર્થ સાંભળીને તેમના શિષ્ય શ્રી મુખર્જસ્વામિએ “દાનુર્ગામી” એટલે બાર અંગવાળું જિનપ્રવચન અથવા નિર્ગમપ્રવચન રચ્યું. બાર અંગમાંનું દરેક અંગ જે દૃષ્ટિવાદ તે વિચિછલ થતાં બાકી નીચે મુજબ અગ્રીયાર અંગો રહેલાં છે.—

૧ આચારાંગ.	૫ ભગવતી.	૯ અનુત્તરૈષપતિક.
૨ સૂત્રકૃતાંગ.	૬ જ્ઞાતધર્મકથા.	૧૦ પ્રજ્ઞવ્યાકરણ.
૩ સ્થાનાંગ.	૭ ઉપાસકદશા.	૧૧ વિપાક.
૪ સમવાયાંગ.	૮ અતંતકુદ્દશા.	

આ અગ્રીયાર અંગોમાં સૌથી પહેલું જે અંગ તે આચાર અથવા આચારાંગ છે. માટે આ આચારાંગ સૂત્ર જૈનધર્મનું સૌથી પહેલું સ્થાપક અને મુખ્ય સૂત્ર છે.

એના નામ ઉપરથી જ આપસુને માત્રમ પડી શકે છે કે એમાં આચારની વાત હોવી જોઈએ અને તેમજ છે. એમાં સાધુનો સંપૂર્ણ આચાર પ્રતિપાદિત કર્યો છે, અને તેવા પવિત્ર આચારને જે પાળે તેજ સાધુ કહેવાય એમ નરવ્યુ છે.

એ સૂત્રના એ શ્રુતસ્કંધ અથવા ભાગ છે. પહેલા ભાગનું નામ ધાચાર અને બીજા ભાગનું નામ આચારામ છે. એ સૂત્ર ઉપર શ્રીભદ્રબાહુસ્વામિએ “નિર્વૃત્તિ” કરી છે. તેમાં તે-જોએ જણાવ્યું છે કે બીજા શ્રુતસ્કંધ સ્થવિર મુનિજોનું રચેલ છે. વળી બીજા શ્રુતસ્કંધના નામ ઉપરથી પણ એમ જણાય છે કે તે આચારામ એટલે આચાર સૂત્રનો અગ્રભાગ (વધારો) છે. એટલુંજ નહિ, પણ એ બીજા શ્રુતસ્કંધ ચાર ચૂળિકાના રૂપે ગણાય છે. પહેલા સાત અધ્યયનની પહેલી ચૂળિકા, તે પછીના સાત અધ્ય-યનની બીજી ચૂળિકા, ત્યાર પછીના એક અધ્યયનની ત્રીજી ચૂળિકા અને તે પછીના છેલ્લા એક અધ્યયનની ચોથી ચૂળિકા, એમ અનુક્રમે ચાર ચૂળિકાના રૂપે બીજા શ્રુતસ્કંધ રચાયું છે. વળી પેહેલા શ્રુતસ્કંધ અને બીજા શ્રુતસ્કંધની રચનાપણી પણ વિલક્ષણ દેખાય છે. પહેલામાં ઉદ્દગાર પ્રધાન અને ગહન રચના છે, ત્યારે બીજામાં સદી અને સરળ રચના છે. આ અવલોકન ઉપરથી એટલું ચોક્કસ થાય છે કે પહેલું શ્રુતસ્કંધ અવલગાં મુખર્જસ્વા-મિએ રચ્યું છે, અને તેના પછી તેના વધારા રૂપે બીજા સ્થવિર મુનિજોએ બીજા શ્રુત-સ્કંધ રચ્યું છે. છતાં તેપણ શ્રીભદ્રબાહુસ્વામિથી પૂર્વે રચાયું હોવાથી અર્થાભીન નહિ પણ પ્રાચીન તરીકેજ ગણી શકાય, માટે પૂર્ણ પ્રમાણ જૂત છે.

આ સૂત્ર ઉપર નીચે મુજબ વ્યાખ્યાઓ છે:—

૧ નિર્વૃત્તિ—શ્રીભદ્રબાહુસ્વામિએ કરેલી છે, તે પ્રાકૃત ભાષામાં ગણ્યાબદ છે.

૨ ચૂર્ણ—શ્રીજિનદાસ મહનરાયએ કરેલી છે, તે પ્રાકૃતમાં વ્યાખ્યારૂપ છે.

૩ ટીકા—મધ્યમમાં શ્રીગધવસ્તિસરિએ કરેલી તે હદિન પડવાથી ચિહ્ન સંવત્ ૮૩૩ માં નિર્વૃત્તિ કુળના ત્રીશીજાયએ બીજી ટીકા કરી તેથી પેહેલી ટીકા દુર્લભ થઈને હાલ શીજાયએની ટીકા વર્તે છે. તે સરૂતમાં છે, અને તેમાં નિર્વૃત્તિ વ્યાખ્યાન પણ આપેલું છે.

આ તથા મુખ્ય વ્યાખ્યાઓ છે મિત્રાય દીમ ઊપગ્રી દુગી વ્યાખ્યાનો મમદ કરીને ખરતરગમ્હના શ્રીનિહ સસગિએ દીધિમ નામની વ્યાખ્યા લખી છે તે કદ જુદી વ્યાખ્યા ગણાય નહિ, કેમકે તેમા કદ નવી વ્યાખ્યા કરી નથી કિંતુ દીમમાધીજ સમદ કરેલ છે

આ તથા વ્યાખ્યાઓ કામ દોરાથી આ સના કેટલાએક અનિ ગહન પદોના અર્થ આપણે જાણી શકીએ છીએ, ખાટે એ મહાન પ્રશ્નોનો આપણે ખરો ઉપગ્ર માનવો ઘટે છે

આ રીતે પ્રાકૃત અને સરકૃતમા વ્યાખ્યાઓ છે તે તે ભાષાના અભ્યાસીથી મમજી શકાય છે, પણ તેના અભ્યાસીઓ થોડા રહેવાથી મત્ત એના સેમમા શ્રીપાર્થ્યદસરિ નામના આચાર્યે આ સર ઊપગ્ર પેહેનેના ગુજરાતી ભાષામા બાગાવદબોધરપે વ્યાખ્યા લખી છે, પરંતુ વખતના વહેવા માથે ભાષાનુ રપ બદલાતુ હોવાથી તે પણ આને સાધા તથા વાચન રાઓને વાચતા કદાગા બરેન લાગે છે, આ તેમાથી વાચવાની સાથે તાનાં તોજ અર્થ સમજી શકાતો નથી,

આ કારણથી અમે આનુ દેશમળને અનુસરી બને-તેટની સરગ ગુજરાતી ભાષામા આ ભાષાતર તૈયાર કર્યું છે આ ભાષાતર દીકાકાગના આશયને અનુસરીને કવમા આનુ છે, અને તેમા મૂળ સરપાકાના ભાષાતરની માથે ખામ સબધ રખતો જે જે જરૂરી હોમેરો કરવામા આ થો છે તે દીમ ઊપગ્રથી લીધેરો છે અને તે જુદો જણાઇ રહે તેટલા ખાતર તેને કૌસમા લખવામા આવ્યું છે ઉપરાત નીચે કોઇ કોઇ મથલે દીકા ઊપગ્રથી ટ્રસગોપયોગી નોટ પણ આપવામા આવી છે

ભાષાતરની એ રીતો છે શમ્દે શમ્દને વગગી રહીને રેલુ ખાસતર તે શમ્દાર્થપ્રધાન ભાષાતર કહેવાય અને વાક્યાર્થને લક્ષમા લઇ રેલુ ભાષાતર વાક્યાર્થ પ્રધાન ભાષાતર કહેવાય શમ્દાર્થપ્રધાન ભાષાતરમા શમ્દાર્થ રપટ રીતે જણાય પણ વાક્યાર્થ એટલે મતનજ સમજવામા ખડુ વિવજ થયા કરે છે બમારે વાક્યાર્થપ્રધાન ભાષાતરથી વાક્ય વાચવાની સાથેજ વાચનાર મતનજ સમજતો રહે છે મરણ કે વાક્યાર્થપ્રધાન ભાષાતરમા આનુ ભાષાની શૈલી જાગવા ખાતર તથા મતનજને સગતાથી ગમે જિતારવા ખાતર ભાષાતરની અદ અમુક શમ્દોનો ધટકો વધારો કરવાની ભાષાતરમગને ફૂ રે છે આવા ભાષાતરને ઈંગ્રિજમા Free translation (ફ્રી ટ્રાન્સલેશન) મ્હે છે

અમાર આ ભાષાતર વાક્યાર્થપ્રધાન છે ને તેમ કવાનો અમારો હેતુ એજ છે કે આ ભાષાતર પ્રાકૃતભાષાને નહિ જણનાર સામાન્ય વાચકવગને ઉદશને-મનામા આવેલ હોવાથી તેઓને સેહેનાઈથી મનનજ સમજવવી બેઠયે આપત્તી થઇએ એમ ધા તુ નહિ કે અમે મૂળમા આશયને ક્યા પણ મગ્ધ છે મૂળાશયને વગગી મ્હીનેજ અમે તેને સર રીતે પ્રતિપાદન કરમા આ યત્ન મ્હો છે દાખના તરીકે અમારે જણાવતુ બેઠયે કે મૂળ પાકમા રહેવા આલપમ (આગ્રવા) અનગા અનગા પેરેઆદમા લખીને તેમના અતમા નખરનધ કદમો પાડવામા આવી છે તે એટલાજ ખાતર છે કે તેથી અથસપદા બરો ખર સચવાઈ શકે છે અને મૂળ પાક સાથે ભાષાતરનો સબધ પાકવામા તે વિશેષ મદદગાર થાય છે એટલુજ નહિ પણ એથી વાચકવગને સર થમબધી વાચન પ્રચ્છન પર્વિર્તન ચિતન સભાપણ તથા પ્રતીપગ અવલોકન મના વિગેર સગમા હે છે

વાક્યાર્થપ્રધાન ભાષાંતર કરવાનો અમારો બીજો (ગૌણ) હેતુ એ પણ છે કે કેટલાએક (Orthodox) ભોક્તાની હબ્બુલગણ એવી માન્યતા છે કે આવકથી મૂળ પાઠ વાંચી સકાય નહિ. આ રીતે તેઓ એકાંત પક્ષ ખેંચે છે, પણ તેમણે જણવું જોઈએ કે જિનારા સ્વાદાક્રમ હોય છે. એકાંતવાદજિનારામાં હોતો જ નથી. શાસ્ત્રમાં અમુક વાતનો વિષેષ કરેલ હોય અથવા અમુક વાતની દ્વા પાડેલી હોય છે તેનો અમલ અમુક દ્વ્ય, ક્ષેત્ર, કાળ, ભાવ વગેરે પ્રસંગોને અનુસરીને જ કરાય છે. મહાનિસીધ સૂત્રમાં લખ્યું છે કે અમુક ઉપધાન તપ કર્યા શિવાય જો કોઈ નવકાર મંત્ર બણે કે બણાવે તો તે અનંત સંસારી થાય છે,—હવે આ વાતને પકડીને શું આપણે આપણા નાના બાળકોને નમસ્કાર મંત્ર બણાવવું બધ પાડીશું કે ? અલબત્ત જે વખતે સેંકડો અને હજારો બુદ્ધિશાળી પુરૂષો શુદ્ધ સંયમ ધારણ કરીને આ જૂમંડળપર જગે જગે અપ્રતિબદ્ધપણે વિહાર કરતા થકા રાજા અને રંકની ઊપર સમાન દૃષ્ટિ રાખીને શુદ્ધ ધર્મોપદેશ કરતા હતા બધકે જ્ઞાન, દર્શન (સત્ત્વ શ્રદ્ધા), અને આરિત્ર (સદાચાર) નો ફલાવો કરવા માટે કમર કસીને તૈયાર રહેતા હતા, તે વખતે આવકોને સૂત્રો વાંચવાની તો શું પણ લખાવવાની પણ જરૂર રહેતી ન હતી,—પણ આજનો વખત જૂદો આવ્યો છે. આજકાલ બુદ્ધિશાળી પુરૂષો તો ધણા યોગજ્ઞ હોય છે, અને તેના ભોક્તામાંથી દીક્ષા લેવા તો યોગજ્ઞ તૈયાર માય છે, દીક્ષા લેનારાઓમાં શુદ્ધ સંયમ પાળનારા વળી યોગજ્ઞ નીકળે છે, અને તેઓ પણ અપ્રતિબદ્ધપણે દરેક દેશ અને દરેક જગે વિહાર કરતા નથી પણ જ્યાં વધુ માનપાન મળે ત્યાંજ બરાઈ ખેસે છે, વળી તેવાઓમાં પણ સમાન—દૃષ્ટિ રાખનાર તો કોઈ ભાગ્યેજ મળી શકે છે, બાકી મોટો ભાગ તો પોતપોતાનીજ બચ્ચ ગાનાર દેખાય છે. વળી વ્યાખ્યાન સભામાં પણ શ્રીશ્રી ભોક્તાનું માન વિશેષ ઝળવવામાં આવે છે, તેઓ સાથી આગળ ખેસવાનો હક ધરાવતા હોય તેમ તેઓ મોઝ આવે તોપણ કેટલાક વ્યાખ્યાનકર્તા બુનિઓ તેમના તરફ નજર નાંખીને તેમને પોતાની નજીક ખેંચાવે છે. વળી આજકાલના સાધુઓમાંના ધણા એક તો દેશી ભાષાને પણ શી રીતે શુદ્ધ બોલવી લખવી તે પણ જણતા નથી, તો પછી તેઓ સભ્ય—જનોપર ભાષાની છટાથી તે શી અસર કરી શકે ? આ રીતે વર્તમાન સાધુ વર્ગમાંના અમુક મહાપુરૂષો બાદ કરતાં બાકીના મોટા ભાગ ઉપર આવી અમ દીક્ષા કરવાનો અમારો મુખ્ય હેતુ એટલોજ છે કે વાચકવર્ગને યથાર્થ વસ્તુ દર્શન કરાવીને તેને પૂર્વકાળ તથા વર્તમાન કાળની સ્થિતિનો સ્પષ્ટ ભેદ બતાવી આપવાનો છે. માટે આવા સમયમાં આવકોની ખાસ ધરજ રહેલી છે કે તેમણે કોઈ પણ રીતે સૂત્રોના અર્થનું જ્ઞાન દુનિયામાં જેમ વધુ ફેલાય તેમ યત્ન કરવો જોઈએ. સૂત્રોમાં રહેલી પવિત્ર વાતો દુનિયાબરમાં જાહેર કરવાથી આપણે આપણા ભગવાન શ્રી મહાવીરસ્વામિના વિશેષ વિશેષ આરાધક થઈશું એ વાતમાં લગારે સંશય લાગવા જેવું નથી. કેમકે તે ભગવાન જેનધર્મને જગત્પર ફેલાવવા ખાતર અને દેશ વિદેશમાં જિનવ્રજાણીનો ઉદ્દેશ્ય મચાવવા ખાતર અથાગ મહેનત કરતા હતા એમ તેમના વર્તનપરથી સૌ કોઈ જાણી શકે છે. માટે ભગવાનની પવિત્ર વાણીનો દુનિયાબરમાં પ્રસાર થવા ખાતર જેનતા તમામ સૂત્રોનાં દુનિયામાં ચાલતી જણવામાં આવેલી ભગમગ ૩૩૦૦ ભાષાઓમાં ભાષાંતરો કરાવીને હિંદુસ્તાન તો શું પણ એશિયા, યુરોપ, આફ્રિકા, અમેરિકા, આસ્ટ્રેલિયા, અને પાસિફિક મહાસાગરમાંના તમામ મોટા મુખીમાં રહેલા દોઢ અબજ માણસોમાંથી જેમને જેમને પોત પોતાની લિપિ અને ભાષા વાંચતાં આવડતી હોય તેમને તેમને

ફરજાત પૂરું પાડ્યાં નેહયે. ને આ વખતે શ્રેષ્ઠિક-ચેટક-સંપ્રતિ-કે કુમારપાળ જેવાઓ-
માંનો કોઇ ધર્મ પ્રિય મહારાજા વિદ્યમાન હોય અને તેને સમજવનાર તરીકે અમ્યકુમાર,
ઉદયન, વાઝાદ, વિદ્યજી, વન્નુપાળ અને તેજપાળ જેવા જુદામાન અને અવસરત મંત્રિ-
ઓમાંનો એકાદ મંત્રી હયાત હોય અને એક મંત્રી મહાવીર પ્રભુ અથવા આર્ય મુદરિત સુરિ
કે હેમાચાર્ય જેવા મહાપુરોગમાંનો એકાદ મહાપુરજી ઉપદેશ તરીકે મિશ્રજતા હોય અને તે
સાથે તેવા જૈન મહારાજાઓનું આખા જુગદન પર અધિપત્ય હોય તો સ્વાથી પેદાશ તેઓ
આ કામ હાથ ધરીને પૃથ્વીભરમાં તેઓ જૈન વાણીનું ઉદ્યોગપણ કરાવે. પણ આપણા
કામનથીએ એવા મહાપુરજો આજ રહેલા નથી, તેપણુ હજી આપણાં એટલાં સુભાગ્ય
મણ્યા કે આપણના હાથે તેમની થોડી ઘણી વાણીના પ્રતિપાદક પુરતડા મોજુદ છે તથા
હૃદયમાં. તેમના સમ્બંધિતનો થોડો પણા ભાગ સ્મરણમાં રહેલ છે. માટે તેને આપણી શ-
ક્તિના અનુસારે પ્રસારમાં લાવવા ખાતર આપણે સ્વયં યત્નવાન રહેવું નેહયે, આ કારણની
ઉપસ્થિતિથી અમે આ પવિત્ર સૂત્રનું ભાષાંતર કરવામાં પ્રયત્ન થવા છીએ તેમાં અમે નિર્દોષ
જ છીએ, છતાં આના પરિણામે પ્રવર્તતાં પણુ ને દોષપાત્ર થવાનું હોય તો તેવી દોષપાત્ર-
તાને ધિક્કારમાં લાવવા કરતાં અમે અમારા નસ્તકપર ચલવીને વધાવી લેવા તૈયાર થઈ શકું.

આટલું પ્રાસંગિક વિવેચન કરી આ લાંબા પેરેમાંની શરૂઆતમાં પ્રતિજ્ઞાત કરેલા વાક્યાચ્છે
પ્રધાન ભાષાંતર કરવાનો અમારો ખીન્ને હેતુ શો છે તે જણાવીએ છીએ કે અમારા જૈન
બધુઓમાંના ઘણા બધુઓ જેઓ હજી સુધી રહિબદ્ રહીને કંઈ પણ નવા ફેરફાર કે
સુધારા વધારા તરફ સખત અણુગમે ધરાવતા રહે છે અને સાંકડા વિચારમાં દોરવાઈને
ઉદાર વિચારવાળાઓ તરફ વકરદિ રાખે છે, તેવા બધુઓ “શ્રવકથી સૂત્ર વંચાવજ
નહિ” એ જૂની પુરાણી વાતને વગી રહીને મૂળ સૂત્ર પાક તે વાંચનારનું નથી, બાકી જિજ્ઞા
સાના માવા અથવા તો અમારી બૂલચૂક સોધવા ખાતર ભાષાંતર વાંચે નો વાંચે. માટે
એવા હક્ત ભાષાંતર વાંચનાર બધુઓને આતું વાક્યાચ્છેપ્રધાન ભાષાંતર વાંચતાં વધુ સહેલું
પડે અને તેઓની નામરજી છતાં એ આવા ભાષાંતરથી તેઓના હૃદયમાં જિનવાણીના ઉત્તમ
અર્થોનો પ્રવેશ થાય તો એ પણ એક સફળતા પ્રાપ્ત થઈ ગણાય, આ અમારો ખીન્ને ઉદ્દેશ છે.

કેટલાએક તરફથી ભાષાંતરની વિરુદ્ધમાં એવી દલીલ લાવવામાં આવે છે કે પ્રાકૃત
ભાષામાં રહેલા નમસ્કાર મંત્ર બોલવાને બદલે સિદ્ધસેન દીવાકર “વનોર્હસ્તિલાચાર્યો-
પાષ્વપલસકૌનાપુમ્મ” એમ સંસ્કૃત વાક્ય બોલ્યા તેથી તેમને તેમના શુરુએ બારે પ્રાયશ્ચિત્ત
આપેલ છે, માટે ભાષાંતર ન કરવું નેહયે. આ દલીલ કરતાં તેઓ જે બૂલ કરે છે તે એ
જ છે કે સિદ્ધસેનદીવાકર ને પ્રાકૃત ભાષા બોલતાં શરૂમ લાગી તેથી ગૌરૂપૂર્વેની આદિ-
માં રહેલ સંસ્કૃત વાક્ય કે જે પ્રાકૃત કરતાં ઉલટો વધુ કઠિન છે ને બોલ્યા માટે બગવા-
નની પવિત્ર વાણી બોલવામાં જે શરૂમ આવી તે હેતુએ બારે પ્રાયશ્ચિત્ત મળ્યું, નહિ તો
અર્થના ખુલાસા માટે તો તમામ ટીકાકારો સંસ્કૃતમાં તે તે વાક્ય બદલીને તે પર વ્યા-
ખ્યાઓ કરે છે નો શું તેઓ પણ પ્રાયશ્ચિત્ત મોગ્ય ગણાય કે ?

છવટે અમે એટલુંજ કહીશું કે અમે અમારા આ ભાષાંતરનું ભાષાંતર નામ નહિ રા-
“માળાવબોધ” અથવા “ટો” એવું રદ નામ રાખ્યું હોત તો અમે ધારિયે છીએ
વિરુદ્ધ પદ્ધતિના આટલી વિરુદ્ધતા નહિ બતાવવે. પણ અમે આ જમાનાને અનુસરીને

ત નામમાંજ નર સુપારો કર્યો એટલે વિરૂદ્ધ પદાવાળા છેવટ પડ્યા છે છતાં અમે તે-
નો એક રીતે ઉપકારજ માનીએ છીએ કે તેઓએ જાહેરમાં હોલા મચાવીને અમારા આ-
શયંતરને વધુ પ્રસિદ્ધિમાં લાવવાનું પરમાર્થ કામ કર્યું છે.

એક વખત એવો પણ હતો કે જે વખતે આહાજો એવું જણાવતા હતા કે વેદ વાં-
ચના માટે આહાજુ શિશ્ય કોઇને અધિકારજ નથી, અને તેમ કહીને તેઓ તે વખતના
ગ્રીક્ જિજ્ઞાસુઓને વેદનું પદ પણ સંભળાવતા ન હતા અને એ રીતે સામાન્ય પ્રગ્નને
અજ્ઞાનમાં રાખી પોને સ્વચ્છંદપણે તેમનાપર હુકમ ચલાવતા હતા, પણ એ એક જનનો
અન્યાયજ હતો અને તેને તોડવા માટે અમણ બમવાન શ્રીમદ્દાવીરપ્રમુ તથા બૌદ્ધધર્મ
સ્થાપક શાક્યસિંહ દેશ પ્રચળિત માર્ગથી અને પાક્ષી ભાષામાં જાત નાતનો તદાવત રાખ્યા
મગર સર્વ લોકને સરખી રીતે સમજાવવા ખાતર જાહેરમાં મોટી મોટી પર્વજોની વચ્ચે
ઐહિંસા ધર્મનો ઉપદેશ કરવા લાગ્યા. એ વખતે આહાજો ઈડિબદ્ધ (Orthodox) હોવાથી
તેમના સામે બહુ બખારી હશે, પણ તેઓના પોકળો ઉધાડ પાડીને જૈન તથા બૌદ્ધધર્મ
આખા હિંદુસ્તાનભરમાં એક છેડેથી બીજા છેડ સુધી પ્રસાર પામ્યો. આવો વિજય શા-
થી થયો તેના કારણે શાધીએ તો એક કારણ દેશી ભાષામાં જ્ઞાન ફેલાવવું એ પણ સા-
ખીત થાય છે. અને ન્યાયશૈલીએ જેતાં જ્ઞાનના દરવાજા તમામ જિજ્ઞાસુઓ માટે ખુલ્લા-
જ હોવા જોઈએ.

વળી એ પણ માદ રાખવાનીવાત છે કે ખુદ કલ્પસુત્ર માટે પ્રથમ એવી પદ્ધતિ હતી કે
તે ગૃહસ્થોને સાધુઓએ સંભળાવેલા નહિ. છતાં દેશકાળાનુસારે તે ઈડિ બદ્ધાધ અને
આજે દરેક ઠેકાણે દરેક મુને પર્યુપણના વ્યાખ્યાનમાં ગૃહસ્થોની મોટી સંખા વચ્ચે વાંચી
સંભળાવે છે. માટે દેશકાળનો વિચાર અવસ્થ લેવો ધટે છે. આજનો દેશકાળ એવો છે
કે આજે આપણા સૂત્રો જર્મનીમાં પણ વચાવ છે, તો પછી આવા દેશકાળમાં એવો આ-
ગ્રહ ખેંચવો કે, “ શ્રાવકોથી સૂત્રો વચાવજ નહિ ” એ કેમ પ્રમાણ થઇ શકે, કેમકે બીજા
ગૃહસ્થો સૂત્રો વાંચે તે સાંખી જવામાં આવે છે અથવા તો તે બાળતસર કોઇ જૈનમુનિ
અથવા શ્રાવક પોંકાર કરતા નથી, પણ જો કોઇ જૈન ગૃહસ્થ સત્ર હાથમાં ધરીને વાંચે વિચારે,
તો જાણે તેણે કંઈ બારે ગુ-હો કર્યો હોય તેમ માનીને તેનાપર તરત કટાક્ષ કરવામાં આવે
છે એ શું વ્યાજખી ન્યાય ગણાય કે ?

પૂર્વ કાળના જૈનો કેવા અવસરજ અને ધર્મ પ્રસારના માટે ઉત્સાહી હતા તેના માટે
અમે એક ઐતિહાસિક દાંત આપીશું કે સત્રેતિ રાજાએ પોતાના સિપાઈ સુબટોને જૈન-
ના આચારથી વાકેફગાર કરી જૈનસાધુના વેષ પહેરાવી નક્કી સાધુઓ બનાવીને અનાર્થ
દેશમાં મોકલાવી સાંતા લોકોને જૈનના આચારથી વાકેફગાર કર્યા અને એ રીતે શ્રીમદ્દા-
વીર પ્રમુના વખતે સાધુઓને વિહાર કરવા માટે જે ક્ષેત્ર-મર્યાદા બાંધવામાં આવી હતી તે-
માં વધારો કરાવવા મથન કરી આખરે તે કામમાં ફતેહમંદ થયા છે. જે આમ કરવામાં
નહિ આવ્યું હોત અને આજના જૈનોની મારફત તેઓએ સાંકડી નજર રાખીને છેદ સૂત્રો-
માં આપેલી મર્યાદા પ્રમાણના ક્ષેત્રમાંજ સાધુઓને વિચરવાનું કાયમ રખ થ્યું હોત તો આ
ગુજરાત, કચ્છ, કાઠિયાવાડ, તથા દખણ વગેરે સ્થળો કે જે તે મર્યાદાથી વેગળે આવેલા છે
તેઓમાં જૈન મુનિઓનો વિહાર બંધ રહેવાથી સાં જૈનધર્મનો પ્રસાર થતો અટકી પડ્યોજ

હોત અને ત્યારે કુભાગપાત્ર જેવા મદાન સમને જૈન ધર્મનો પ્રતિભોધ શી રીતે આપી શકાત એ વાત પણ બહુ વિચારવાની છે

આ રથને અમોને એટલી બધી દલીલો સંજવાનું મન થાય છે કે એ બાબતનું અન્યાય પ્રકરણ થઈ પડે તેમ છે, અને અહીં તો અમે દુ કામા સમ હોયના કરવી શરૂ કરી છે, તેથી તે જે બહુ સબાળ તો વાચકર્થને કટાણો આવે તે ખાતર અમે આ બાબત હવે દુ કામા પત્રીયે છીએ કે આજ કાલ જે એવો નિયમ પાડવામા આવે કે “ જે કોઈ પુરુષ, પત્ની તે સાધુ હોય, કે શ્રાવક હોય, તેણે સત્ય બાંધ બોલવા મદદગાર થતા અને ખુદ આ આચારાગ સૂત્રની કલમ ૭૧૮ મા વર્ણવેલા બાકરણ સંબંધી સોલ પ્રકાર જાણ્યા વગર અને પ્રાકૃત ભાષાનું જ્ઞાન મેળવ્યા વગર મૂળ સૂત્રપાઠ વાચવો નહિ, અને સરકૃત ભાષા જાણ્યા શિવાય તેની ટીકા પણ વાચવી નહિ ” તો આ નિયમ ધર્મિજન ગણાય, કારણ કે અમુક ભાષા શુદ્ધ રીતે શીખ્યા શિવાય તે ભાષાનો મથ વાચવો એ ખરેખર હામીપાત્ર થવા જેવું છે, અથવા તો એ ખુદ તે ભાષાનું ખૂન કર્યો બરોબર છે, કેમકે જેમ હિંદીજન ભાષાનો અનુભવ મધુમ હિંદીજન ખુદ જાણીને વાચવા માટે તો તે શરૂ શરૂમા અશુદ્ધ ઉચ્ચાર કરીને તે ભાષાને એવી જગામી મેળવે કે તેથી તે કદાચ મધુ પાવાની તેમ જોને પ્રાકૃત ભાષા આવડતી ન હોય તે માધુમ સાધુ હોઈને પણ પ્રાકૃત ભાષામા રહેલ સૂત્રપાઠ વાંચે તો તે ઉચ્ચાર કરતા જો જો રખના પામશે, એટલુંજ નહિ પણ તે એ સૂત્રના અર્થને પણ સમજી શકતર નથી, દુ કામા જે ભાષાનો જે અભણ હશે તે તે ભાષાનો મથ વાચવા માટે તો ખોટા ઉચ્ચાર અને અર્થના ગોળગોળ વાળશેજ, માટે જેઓ (માધુ સાધ્વી શ્રાવક કે શ્રામિન) પ્રાકૃત ભાષા નહિ જાણતા હોય તેમને અમે એજ ભાષામણ આપીએ છીએ કે તેમણે આચારાગ સૂત્રનો મૂળપાઠ નહિ વાચતા તેમને આવડતી શુભ હતી ભાષામા નીચે ટાંકેલુ એકંદ્રુ ભાષાતરજ વાચતા રહેલુ, એમ કરવાથી તેઓ પ્રકૃત ભાષાના અભણપણથી સૂત્ર પાઠ વાચતા ખોટા ઉચ્ચાર અને અર્થને બદલે અનર્થ કરીને જ્ઞાનની જે ભયકર આશાવના કરે છે તે કરતા અટકશે

આ નિયમ શુક્તિયુક્ત અને શાસ્ત્રિયપાઠિત છતાં ખુદ જૈન મુનિઓ તરફથીજ તેનો ભગ થતો દેખાય તો તે બહુ ખેદની વાત છે? જે આ નિયમ બરોબર પાળવામા આવે તો શ્રાવકશ્રામી તો લાખે એકાદ શ્રાવકજ પ્રાકૃત ભાષાનો અભ્યાસી નીકળે માટે તે શ્રાવક બંધે સૂત્ર વાંચે કે વિચારે અથવા તેનો અર્થ પ્રકાશમા લાવી બોળબોળે સમજાવે, તેથી કરી હાનિ થતર નથી પણ ખુદ હાનિ કરનાર તો તેઓ છે કે જેઓ સાધુ થવા છતાં પણ પ્રાકૃત ભાષાના અભણ હોઈ પોતાની ખાલી પડિતાઈ જતાવવા ખાતર સમા સમક્ષ આવા ગહન સૂત્ર વાચવા શરૂ કરીને અર્થના અનર્થ કર્યો કરે છે છતાં તેઓને કોઈ ખુલ્લું નથી, । । ।

આ કારણસર પ્રાકૃત અને સરકૃત નહિ જાણનાર માણસોને પણ મોઝ રીને જ્ઞાન મળી શકે તેટલા ખાતર અમણા તમામ સૂત્રોના આનુ શુભવાતી ભાષામા ભાષાતરજ થવાની ખાસ જરૂર છે, તેને અનુસરીને અમે આ પ્રથમ પગલુ ભર્યું છે અને અમે એટલી આશા રાખીએ છીએ કે આ ભાષાતરજ્યાખ્યાનમા જનાર અને નહિ જનાર એ બંનેને હિપચેગી થઈ પડનાર છે તે એમ કે જેઓ વ્યાખ્યાનમા જતા હશે તેઓને પણ કંઈ કંઈ એકાદ સાબળવાથી

અધું યાદ રહી જનાર નથી, માટે તેમને આ ભાષાંતર સ્મરણ પોથી તરીકે ઉપયોગી થઈ પડશે, અને જેઓ વ્યાખ્યાનમાં નહિ જઈ શકતા હોય તેમને આ ભાષાંતર જ્ઞાન પોથી તરીકે ઉપયોગમાં આવી શકશે.

નિર્ધૃતિકાર શ્રી ભદ્રબાહુ સ્વામિ કહે છેકે:-

અંગાણં કિં સારો, આચારો તસ્સ કિં હવદ્ સારો ?

અનુઓગત્યો સારો, તસ્સવિય પરુવણા સારો.

આ ગાથાનો ભાવાર્થ એ છે કે ઈમારે અંગોમાં આચારાંગ સાર જૂત છે, પણ એ આચારાંગનો સાર શો ગણાય ? (કેમકે પુસ્તક તો વખતે બંડારની અંદર પડ્યું રહી એમને એમ સડી જાય, એના ઉત્તરમાં કહે છે કે) આચારાંગનો સાર એ કે તેનો અનુયોગાર્થ- ખુલાસાપૂર્વક અર્થ પ્રકાશ થાય, અને તેનો પણ આખરે એજ સાર છે કે તેની પ્રરૂપણા આલસી રહે (એટલે કે ચાલુ પ્રસાર થયા કરે) આ જીવરથી સિદ્ધ થાય છે કે સૂત્રની સરળતા અર્થ જાણવાથીજ થાય છે, એટલે કે અર્થથી વાકેજ થવું એજ સારજૂત છે, માટે આવકને સૂત્રોના અર્થ જાણવાની શાસ્ત્રમાં સર્વથા છૂટ આપેલી છે. આવકના વિશેષણોમાં તેમનાં એવાં વિશેષણો આવે છે કે છદ્મદ્વા, ગહીયદ્વા, ઘુષ્ણિયદ્વા, વિગિષ્ણિયદ્વા એટલે કે જેઓ અર્થના મેળવનાર, અર્થના શ્રાદ્ધક, અર્થના પૂજનાર, અને અર્થનો નિશ્ચય કરનારા હોય તેઓ ખરા આવક કહેવાય નહિ કે આજના જેમ અર્થ જ્ઞાનથી તદ્દન બે ખખર, અને વાળખી કે ગેરવાળખીનો વિચાર કયો વગર પકડ્યું તે પકડ્યું કરીને ચાલનારા.

અર્થ જ્ઞાન મેળવવાના બે રસ્તા છે:-લક્ષ્ય પૂર્વક શ્રવણ અને લક્ષ્ય પૂર્વક વાચન. હવે જ્યારે એક વખત એવો પણ હતો કે જ્યારે જૈન સૂત્રોને પુસ્તકો પર લખવાની પણ મનાઈ હતી, અને જૈન મહર્ષિઓ સખ અભ્યાસ કરીને તેમને પોતાને કંઠગ્રેજી રાખતા હતા, તે વખતે તેમની પાસે શ્રવણ કરવાથીજ આવકો અર્થ જ્ઞાન મેળવી શકતા. પણ તે વખત બદલાઈને ફેર એવો વખત આવ્યો કે જે બાબત બગવાને ના પાડેલી તેજ બાબત વખતને અનુસરીને ચાલુ કરવી પડી એટલે કે સાધુઓને સૂત્રો લખવાં પડ્યાં, એટલુંજ નહિ પણ તે લખીને આવકોને સોંપવાં પડ્યાં કે તમે આ જ્ઞાનના પુસ્તકો સંભાળો, આતું નામ તે દેશકાળનું અનુસરણ કહેવાય. ફેર વખત બદલાયો અને પ્રાકૃત ભાષાનો પ્રચાર ઓછો પડી સંસ્કૃતનો પ્રચાર કાયમ દેખાયો એટલે એ પ્રાકૃત સૂત્રોપર સંસ્કૃત દીકાઓ રચાઈ અને લખાઈ, એથી મુનિ અથવા આવકમાંથી જે કોઈ સંસ્કૃત ભાષા જાણતો તેને સૂત્રોના અર્થ સમજવાની સહેલાઈ થઈ, પણ વખત તો હમેશા બદલાઈ જતો હોવાથી છેવટે એવો પણ વખત આવી લાગ્યો કે ઘણા જૈન પુસ્તકો જૈનોના હાથમાંથી અલગ થઈ યુરોપ દેશમાંના ગૌર લોકોને હાથે જઈ આવ્યા. તેઓએ તેમને વધાવી લઈ ભારે પરિશ્રમ કરીને વાંચી ઉઠેલી તેમના અર્થ જગ જાહેર કરવા યત્ન આરંભ્યો છે અને તેમાં તેઓ ફતેહમંદ થતાદેખાય છે. હવે એક તરફ જ્યારે આમ છે ત્યારે બીજી તરફ વખતે શો તમાશો કયો છે તે જુવો ! જ્યારે વિદેશી વિદ્વાનો જૈન જ્ઞાનને ફેલાવવાનો યત્ન કરે છે ત્યારે અમારા જૈનપંથુઓ આ વખતે ધોરનિદ્રામાં જોડે છે, અને જગત્યા પણ જાગતા નથી. તેઓ પ્રાકૃત સંસ્કૃત તો દૂર રહો પણ ગુજરાતીએ પૂરું જાણતા નથી ! અને વખત બદલાતો જાય છે, તનાપર કશો વિચાર ન કરતાં પરપરાને નામે વગર પ્રયોજનની રૂઢિઓ જોરથી પકડી રાખે છે અને

ખામ ઉપયોગી પદ્ધતિથી દૂર નામતા કરે છે હવે રખત બનાવવાની તાત પૂરી પૂરી છે એટલું છતાં હજી પણ વખતે ટેકોફ ફેરફાર થયો છે, પહેલાં પુસ્તકો લખાતાજ નહિ, પછી તે તાડપત્રોપ લખાતા, ફેર તે ગણવપર લખાયા, અને હવે મુદ્રિત થતા લાગ્યા છે, અને આ જઘાય તેઓમાના ઘણા પુસ્તકો જો ક હવે કાગળ જીપર ડાપરામા આવે છે, પણ ત્યાં લગી તો વખત બદલતે એટલે વિદ્યાધનના જેમ ઉચિતમા ઊંચા કાગળો જીપર બપાતા શરૂ થશે હવે આગતા ફેરફાર જોયા પછી આપણે એવો માર ખેચીયે કે બાઇબો, દેશકાગળે અનુસરીને વર્તવું એજ ભગવાનની પ્રધાન આગ્રહ છે તેમા શુ ગેરવાજવી છે માટે હવે રખત એવો આવી લાગ્યો કે જ્યારે આપણા સૂત્રોના ઈંગ્રેજી, જર્મન, રંગેરે બાપાઓમા બાવાતરો થતા ગાલુ છે, ત્યારે આપણા જૈન યુગનોને સૂત્રોના અર્થનું જન આપના ખાતર શામાટે ગુજરાતીમા બાવાતરો બાહેર નહિ પાડના અવગળા અમે એટલું તો જાનવીની રાહ કસુન કરી ચૂક્યા છીયે કે તે બાવાતરો લખા અને શૈલીના અજાણ્ય માણુઓના હાથે તૈયાર કરાવવા નજ જોઇયે, પણ જોને રસપર સમયનું સારૂ જાન હોયએના મગ્ધન-પ્રાકૃત બાવાના અભિગ્ન પુકારના હાથે બાવાતરો તૈયાર કરાવવામા આવે તો તેથી સાધારણ જૈન બધુઓને આપણા પવિત્ર સૂત્રોમા શી શી વાનો છે તેની માહિતી મેળવવામા તે અમૂલ્ય સાધન થઇ પડે

આની દેશકાગળી અસર નીચે અમે એક પ્રયોગ દાખવ અમારી અપમતિના અનુસારે રચી તૈયાર કરેલુ આ આચારાગ સૂત્રનું ગૂજરાતી બાવાતર જૈન મુનિઓ, જૈન વિદ્વાનો અને સામાન્ય જૈન પ્રજાના હૃદય કમગીની આમે તેમના હસ્તકમગમા રડ કરીયે છીયે, અને એનો શો ઉપયોગ અથવા પરિણામ જામ થાય છે તે જોઇને તદ્દનુસાર અમે અમારા પ્રવલનમા આગળ વધીશુ

બાવાતર થવાથી મૂળ સૂત્રની જરૂર એઠી રહે અથવા તેનું જાન ધટના પામે એમ કોઇ તરફથી ભય બનાવવામા આવતુ હોય તો તે સબધે અમારે એટલેજ ખુનામે આપ વાનો છે કે જો મૂળમા અતૈકિક અમલકર ગ્હન છે તો તે બાવાતરગ્રામ દિવિન્માત્ર પણ દટિગમ્ય થવાથી મૂળ તરફ યોગે અતિશય ખેચારો અને એ રીતે જેમ શાકુતલ નાટકના અનેક ભાગઓમા અનેક બાવાતરો થવાથી ખુદ મૂળ પણ વધુ પ્રમિદિ પામ્યુ છે અને વધુ તરફનું થઇ પડ્યુ છે તેમ અતૈકિક અમલકરવાળા જૈન સૂત્રો પણ બાવાતરના યોગે ઓર વધુ પ્રિય થયા વિના રંગાર નથી એ વાત નિમશય છે માટે જેમ મનિઓથી જામની મત અને પ્રતપના વચારોજ થાય છે, તેમ આ બાવાતરથી મૂળ સૂત્ર વધુ પ્રમશમા અવો એમ અમે અતકરશુ પૂર્વે ઇચ્છીયે છીયે

લખાવાંતરકાર.

પ્રવેશ.

આ સકળ આગમોમાં સારજૂત અને આદિજૂત શ્રીમાન ગ્વાચારાંગ-સૂત્રના પહેલાં અનુસ્કંધમાં નવ અધ્યયન છે, તેનાં નામ આ પ્રમાણે છે.—

૧ શસ્ત્ર પરિણા.	૪ સમ્યક્ત્વ.	૭ મહા પરિણા.
૨ લોક વિન્ય.	૫ લોકસાર.	૮ વિમોક્ષ.
૩ શીતોષ્ણીય.	૬ દૂત.	૯ ઉપધાન શ્રુત.

આ નવે અધ્યયનોમાં શા શા અર્થોધિકાર રહેલા છે તે સંક્ષેપથી અને જણાવવામાં આવે છે:—

૧ શસ્ત્ર પરિણા અધ્યયનમાં આત્માની અસ્તિતા, છકાચની પ્રરૂપણા, તેની દિસાથી થતો કર્મ બંધ અને તેથી વિરમવાની જરૂર એ મુખ્યાર્થ છે,

૨ લોક વિન્ય અધ્યયનમાં માતા પિતા વગેરે સ્નેહી લોકનો વિન્ય, આઠ કર્મ જે રીતે બંધાય છે તે રીત, તથા તે શી રીતે છડાય છે તે રીત એ મુખ્યાર્થ છે

૩ શીતોષ્ણીય અધ્યયનમાં કપાય છતી અનુકૂળ-પ્રતિકૂળ ઉપસર્ગ સહેવા એ મુખ્યાર્થ છે.

૪ સમ્યક્ત્વ અધ્યયનમાં સમ્યક્ત્વની દૃઢતા કરવી એ મુખ્યાર્થ છે.

૫ લોકસાર અધ્યયનમાં લોકનો સાર ગ્હન દર્શન અને આદિત્ર છે, માટે એ રતનવમાં ચળ કરવો એ મુખ્યાર્થ છે.

૬ દૂત અધ્યયનમાં મુનિએ નિઃસંગ અને અપ્રતિજદ્ થવું એ મુખ્યાર્થ છે.

૭ મહાપરિણા અધ્યયનમાં સંયમ પાળતા સાધુને કદાચિત્ પરીપહેા ઉપજે તો તે સમ્યક્ રીતે સહન કરવા એ મુખ્યાર્થ છે.

૮ વિમોક્ષ અધ્યયનમાં સર્વ ગુણુ-સપત્ર મુનિએ મરવા ટાંકણે સમ્યક્ પ્રકારે અત-ક્રિયા કરવી એ મુખ્યાર્થ છે.

૯ ઉપધાન શ્રુત અધ્યયનમાં ઊપરના આઠ અધ્યયનમાં જે અર્થ કહેવામાં આવ્યો છે તે શ્રીમહાવીર પ્રભુએ સમ્યક્ રીતે આચર્યો છે એમ જણાવી સમગ્ર સાધુઓને સંય-મમાં દિસાદિત કર્યો છે એ મુખ્યાર્થ છે.

આ રીતે નવ અધ્યયનમાં પરમાર્થ રહેલ છે. આ નવ અધ્યયનના નીચે મુજબ ૫ : ઉદેશ રહેલા છે:—

પેદેલાના. ૭	ચોથાના. ૪	સાતમાના. ૭
બીજાના. ૬	પાંચમાના. ૬	આઠમાના. ૮
ત્રીજાના. ૮	છઠ્ઠાના. ૫	નવમાના. ૪

દરેક ઉદેશ શી શી બાબતોનો છે તે અનુક્રમશીલ વાચનાથી જાણ્યે પડશે

હવે જે વિશેષ વાત જણાવવાની છે તે એ છે કે ઊપર જણાવેલા નવ અધ્યયનમાળી સાતમું મહાપરિણા નામે અધ્યયન કે જેમા સત ઉદેશ હતા તે ત્રિવિધ થયું છે, હતા તેના સાત ઉદેશમા શી શી વાત હતી, તે નિર્ણયિતકારે સંક્ષેપમાં નીચે મુજબ જણાવી દે -

૧ પહેલા ઉદેશમા ગૃહસ્થના માથે પરિચય ન નખવો ને સાધ્વીએ સાથે કુશીળ સેવા નહિ કરવી, એ એ જાળન તથા પગિનાનો ખુનાસો એ મુખ્ય અધિભાર હતા

૨ બીજા ઉદેશમા માર્ગ ત્યાગ ન કરવો, શરીર શોભા ન કરવી મૈથુન ન મેનુ, ગર્ભાધાન-ગર્ભપાત-તથા ગર્ભ-પોષણ ન કરના એ મુખ્ય અધિકાર હતા

૩ ત્રીજા ઉદેશમા કુલક (હલક) પરિણામ ન રાખવા, આશિષ (મામ) બ્રહ્મણ ન કરવું, વગેરે બાબત, તથા અન્યુ પિશાનની વિધિ, વલ ધોવા-ગરમી રીતોનો ત્યાગ, મૈથુન વગેરેનો ત્યાગ, હન્ય કર્નેનો ત્યાગ, 'મ્મી સાથે પરિચય ન નખવો, શરીરની પરિકર્યા ન કરવી, એ મુખ્ય અધિભાર હતા

ચોથા ઉદેશમા વલ ધોવાની, તથા રગડાની, પરગાની વિધિ, અવમલ ભાગવની વિધિ, કટકસન (કટામણ) નો પરિભોગ, શય્યાતર પિછડું વર્જન, પરિમલ પરિમાણ તથા સન્નિધિ (સધરી રાખવા) નો નિષેધ એ મુખ્ય અધિકાર હતા

પાંચમા ઉદેશમા ધર્મ ઉપાર્જન કરવાના આઠ પદ, સમુત્થાન (ધર્મ કરના તત્વ થયું), સ્થાનર કાપની દયા, આકોશ વધ તથા પીડા ઊપભવીને ત્રમકાયનો સમાજબ કરવામા આવે છે તેનો ત્યાગ, તથા પરતીચિંતમા ધમ્મી ચિંતાનું વર્જન નથી દેખાતું તે વગેરે મુખ્ય અધિકાર હતા

છઠ્ઠા ઉદેશમા મયમથી શી રીતે પ્રતિધાત (પતન) થાય, દોહનીઆ મેવનાથી લાગતા અતિચાર, તથા આન અને સંવિત પાણી પીવાનું વર્જન કરવું એ મુખ્ય અધિકાર હતા

સાતમા ઉદેશમા ત્રીજા પરીનહનું મહન કરવું કેવે કારણે નહિ ધોવા, તથા જડગી ખપના માટે સૂઝ વગેરે સવરી રાખવી જોઈએ, અભિસંધિનો ત્યાગ, ઉપદેશના પ્રકાર, મવે ખના, ભક્ત પરિગ્રહ, તથા અતિક્રિયા એ મુખ્ય અધિભાર હતા

આ રીતે સાધુના ઉપયોગની અનેક બાબતો તથા ત્રિવિધ વિજ્ઞાનથી બરપૂર મહાપરિણા નામનું સાતમું અધ્યયન ત્રિવિધ થયું છે, છતાં તેમાંથી મતૈકક તરીકે પ્રખ્યત સાત અધ્યયન તેના વધાન રૂપે ખેતીને બીજા સુતરકથમા ત્રીજી ચૂલિખ રૂપે લખાયા છે

આ રીતે પહેલા સુતરકથની માથા ૪ હમીકત છે

હવે બીજો સુતરકથ જે ચાર ચૂલિકા રૂપે ગણાય છે તેમા ત્રી ત્રી વાન છે ને સરોપમા જણાવીએ છીએ

બીજા સુતરકથમા કુલ મેવ અધ્યયન હ -

૧ પિંડેપણ

૧ નિરીધિકા

૨ સપ્તા

૧૦ ઉચ્ચ પ્રથમ

૩ ઈયા

૧૧ મન્ન

૪ બાલમન

૧૨ રપ

૫ વર્ત્તપણા.	૧૩ પરક્રિયા.
૬ પાત્રેપણા.	૧૪ અન્યોન્ય ક્રિયા.
૭ અવગ્રહ પ્રતિભા.	૧૫ ભાવના.
૮ સ્થાન.	૧૬ વિમુક્તિ.

આ સોલ અધ્યયન ચાર ચૂંટણીમાં નીચે મુજબ વેહેંચાયલા છે:—

પહેલા સાત અધ્યયનની પહેલી ચૂંટણી, બીજા સાત અધ્યયનની બીજી ચૂંટણી, પંદરમા એક અધ્યયનની ત્રીજી ચૂંટણી, અને સોળમા એક અધ્યયનની ચોથી ચૂંટણી. ચોથી ચૂંટણી માટે એવું કહેવાય છે કે તે ચૂંટણી ત્રીસશીભદ્ર સ્વામિની એન યક્ષા આપોએ પ્રાપ્ત કરી છે.

આ સોળ અધ્યયનમાં નીચે મુજબ મુખ્ય બિના છે:—

પિંડેપણા અધ્યયનમાં સાધુએ આહાર પાણી કેવાં સેવાં અને તે શી રીતે ગવેયવાં, તે સંબંધી કાવદાની આદ્યક વિધિ નિષેધ બતાવ્યા છે. અને તેના ૧૧ ઉદ્દેશ છે.

શમ્યા અધ્યયનમાં શમ્યા સંબંધી વિધિ નિષેધ આપ્યા છે; અને તેના ૩ ઉદ્દેશ છે.

ઈર્ષ્યા અધ્યયનમાં વિહાર કરના સંબંધી વિધિ નિષેધના નિયમો છે; અને તેના ૩ ઉદ્દેશ છે.

ભાવાન્નત અધ્યયનમાં મુનિએ કેવી ભાષા બોલવી તે સંબંધી ઈંદ્રુલાસો છે, તથા વ્યાકરણ સંબંધી સોળ વિભાગ જણાવ્યા છે; અને તેના બે ઉદ્દેશ છે.

વર્ત્તપણામાં વસ્ત્ર ગવેયવાની વિધિ છે; અને તેના બે ઉદ્દેશ છે.

પાત્રેપણામાં પાત્ર ગવેયવાની વિધિ છે; અને તેના બે ઉદ્દેશ છે.

અવગ્રહ પ્રતિભા અધ્યયનમાં અવગ્રહ માગવાના નિયમ તથા પ્રતિજ્ઞાઓ બતાવી છે; અને એના પચ્ચ બે ઉદ્દેશ છે.

આ રીતે પચીસ ઉદ્દેશના સાત અધ્યયનની પહેલી ચૂંટણી છે.

બીજી ચૂંટણીના સાત અધ્યયન અંકેક ઉદ્દેશવાળા હોવાથી તે દરેક અધ્યયન સપ્તૈકકના ઉપનામથી બોલાય છે;—તેમાંના—

સ્થાન સપ્તૈકકમાં કેવા સ્થાનમાં રહેવું તેની વિગત આપી છે.

નિર્ગમિકા સપ્તૈકકમાં સ્વાધ્યાય કરવા માટે કેવું સ્થળ પસંદ કરવું તે બિના દર્શાવી છે.

ઉચ્ચાર શ્રાવણ સપ્તૈકકમાં સ્થડિલ જૂમિ કેવી પસંદ કરવી તે જણાવેલ છે.

શબ્દ સપ્તૈકકમાં વિવિધ શબ્દો કાને પડતાં તેમાં મોહિત ન થવું એ શિક્ષા આપી છે.

રૂપ સપ્તૈકકમાં વિવિધ રૂપો જોવામાં આવનાં તેમાં મોહિત ન થવું એ શિક્ષા છે.

પરક્રિયા સપ્તૈકકમાં સાધુના શરીરપર ગૃહસ્થ આવીને કંઈ ઉપચાર કરે તે સાધુએ તે ઉપચારને ચંદાવું પણ નહિ અને તેને અટકાવવો પણ નહિ એ પદ્ધતિ જણાવી છે.

અન્યોન્ય ક્રિયા સપ્તૈકકમાં એક સાધુના શરીરપર બીજો સાધુ કંઈ ઉપચાર ક્રિયા કરે એમ અન્યોન્ય એટલે અરસપરસ જો ક્રિયા કરવામાં આવે ત્યાં પણ પરક્રિયા ગણક ગણાવું પણ નહિ અને અટકાવવું પણ નહિ એ બિના જણાવી છે.

આ રીતે સાત સપ્તૈકકથી બીજી ચૂંચિકા પૂર્ણ થાય છે. આ સાત સપ્તૈકક તરીકે બોલાતાં અધ્યયનો પહેલાં શુતરકથના મહાપરિણા નામે સાતમા અધ્યયનથી નિર્ણય કરેલાં છે; જે કે તે મહાપરિણા અધ્યયન તો વિચ્છન્ન થયું છે.

ત્રીજી ચૂંચિકામાં ભાવના નામે એક ઉદ્દેશનું એક અધ્યયન છે, તેમાં વીર પ્રશ્નનું ચરિત્ર તથા પાંચ મહાવ્રતોની પચીસ ભાવનાઓ આપી છે.

ચોથી ચૂંચિકામાં વિમુક્તિ નામે એક ઉદ્દેશનું એક અધ્યયન છે, તે ઉપમાનિ છદોબદ્ધ છે, અને તેમાં મુનિને સંસાર જાળથી અલગ રહીને શુદ્ધપણે વર્તવા માટે દર્શાવેલી બોધ આપ્યો છે. આ ચૂંચિકા શ્રી સ્થગિભદ્રની બેન યક્ષા આર્યા તરફથી પ્રાપ્ત થઈ છે.

આ રીતે બીજી શુતરકથમાં સોળ અધ્યયન છે, અને તેના ચોત્રીસ ઉદ્દેશ છે.

એકંદરે આખા આચારાંગમાં પચીસ અધ્યયન અને પંચાસી ઉદ્દેશ છે, જેમાંથી સાત ઉદ્દેશનું સાતમું અધ્યયન વિચ્છન્ન થયું છે.

પહેલાં શુતરકથ ગણપત્તર સંચિત છે અને “આચાર” અથવા “લક્ષ્યચર્ય” એવા નામે ઓળખાય છે.

બીજી શુતરકથ સાદ પૂર્વે ધારી સ્થવિર મુનિઓએ રચ્યો છે અને તે “આચારાંગ” એવા નામે ઓળખાય છે. આચારાંગ એટલે આચાર નામના પહેલા ભાગનો વધારો.

આચારાંગની ચાર ચૂંચિકા ઊપર વર્ણવી છે, તે શિવાય નિર્ણય સૂત્ર તે પાંચમી ચૂંચિકારૂપે છે, પણ તે સૂત્ર છેદ સૂત્રમાં આવતું હોવાથી તેને અલગ ગણી અહીં ચાર ચૂંચિકાજ દર્શાવી છે.

આખા આચારાંગમાં એકંદર અઘર હઝાર પદ છે; પણ તેનું સાતમું અધ્યયન વિચ્છેદ જગ્યાથી હવે બાકી કેટલાં રજાં છે તે ચોક્કસ જણાવકું નથી. બાકી ચાલુ સૂત્ર પાકની ગ્રંથ સંખ્યા આજ/કાલ આસરે સ્લોક ૨૫૦૦ ગણાય છે.

આટલી ઉપયુક્ત હકીકત ઠાંકીને આ પ્રવેશ પૂરો કરવામાં આવે છે.

સાપાંતરકાર.

પરિહાર્ય મીમાંસા.

એટલે

શકિત સૂત્રની વિચારણા.

(ઉપોદ્ધાત)

આ આચાર્ય સૂત્રના ગ્રીષ્મ કૃતસ્કંધમાં આવેલું “ પિડેપણ ” નામે પહેલું અધ્યયન કે જે એકંદરે પચવીસ અધ્યયનના અનુક્રમમાં દશમું અધ્યયન ગણાય છે, તેમાં કલમ ૫૬૨-૫૬૫-૬૦૭-૬૧૯-૬૩૦ અને ૬૩૧ માં જે સૂત્રપાઠ રહેલ છે, તે સૂત્રપાઠ વાંચવાથી જૈનશૈલીના અગ્રણ્ય અથવા સામાન્ય બુદ્ધિવાળા વાંચનારને કદાચ એવી શંકા ઊડે કે પ્રાચીન વખતમાં શું જૈન મુનિઓ માંસ વગેરે અભક્ષ્ય ચીજોને પણ પોતાના આહારમાં વાપરતા હશે? માટે આ શંકાના નિવારણ અર્થે યોગ્ય ખુલાસો આપવાની ખાસ જરૂર છે; અને તેટલા ખાતરજ અમે બાપાંતર કરતાં તે તે કલમોના સંબંધમાં સદરકુ સૂત્રની ટીકામાંથી જેટલો ખુલાસો મેળવી શક્યા છીએ તેટલો ખુલાસો તે તે કલમની સાથે ફાંસમાં તથા નીચે કુટનોટમાં ટાંકી બતાવેલ છે; છતાં પણ તે સંબંધે હજી વિશેષ ખુલાસો થવાની જરૂર એાછી રહેતી નથી, કેમકે એ કલમો ઊપરથી અગ્રેજી બાપાંતરકાર ડૉ. હર્બેન જેકોબિ જેવા એવી માન્યતાને પકડી ખેંચે છે કે પ્રાચીન જૈનો માંસાહાર કરનાર હોવાજ નેહયે, એટલુંજ નહિ પણ આ બાબતના સંબંધે યોગ્ય વખતપર ચર્ચા ઊઘડવામાં આવેલી તે વખતે કોઈ એકે પોતાને જૈન તરીકે ઓલખાવી “ ધ્રમ્મણોપાસક ” નામ ધરીને ડૉ. હર્બેન જેકોબિની માન્યતાને ટેકો આપવા ખાતર એ બાબતને લખાણ બરેલો આર્ટિકલ મુંબઈ સમાચાર-નામના ન્યુસમાં ઝાઝેરમાં મેલ્યો હતો. આ ઊપરથી તેને ખંડન કરવા તે વખતે અનેક ચર્ચાપત્રો છપાયાં હતાં, છતાં તેમાંનો સૌથી ઉપયોગી ખુલાસો આપણા સ્થાંબર પક્ષમાં આજકાલ ઉત્તમ વિદ્વાન તરીકે પંકાયેલા શ્રીમાન નેમિવિજયજી તથા આનંદસાગરજી મહારાજ એ બેજી નણ્યાએ મળીને સંસ્કૃત ભાષામાં ન્યાયમાં ચાલતી વાદપદ્ધતિને અનુસરીને લખીને તેને “ પરિહાર્યમીમાંસા ” એલું નામ આપીને ડૉ. હર્બેન જેકોબિ ઊપર મોકલાવેલ હતો; જે કે આ ખુલાસો ઊપરથી ડૉ. હર્બેન જેકોબી હજીલગણ પોતાની માન્યતામાં ડોલો નથી, એ વાત ચોક્કસ છે, તોપણ એ ખુલાસો જૈન વર્ગને તો મણો પ્રિય અને રચિકર થઈ પડવા સાથે સર્વોત્તમ લાગ્યો છે એમાં લગારે શક નથી. માટે આ જગોએ અમે અમારા તરફનો ખુલાસો આપવા કરતાં પહેલાં તેજ ખુલાસો રજુ કરીને એવી આશા રાખીએ છીએ કે અમારા જૈનમંદુઓને તે ખુલાસો વધુ પ્રિય થઈ પડવા વિના રહેનાર નથી.

આ ખુલાસો સંસ્કૃતભાષામાં છે એટલે પહેલાં તે આપીને પછી, વાચકોની જિજ્ઞાસા પૂર્ણ કરવા ખાતર તેનું અમે અમારી અલ્પ મતિના અનુસારે કરેલું શુભરાતી ભાષાંતર આપવામાં આવશે.

જો કે આ પ્રબંધમાં ફક્ત કલમ ૬૩૦ મીના સંબંધમાંજ ખુલાસો આપવામાં આવેલ છે, છતાં તેને અનુસરીને બીજી શંકા બરેલી કલમોના ખુલાસા પણ વાચકવર્ગ પોતાની મેળે મેળવી લેશે એવી ખાતરી છે.

ભાષાંતરકાર

मुनय आमाधिति निःशङ्कं वडतां श्वयकृताऽऽत्ममापात्रिवरणपुम्बदीवनवाडिराममितपृष्टायतया
विधमद्यमांमभक्षणनिषेधावस्मरणशालिनां मनो विप्रतीसारमियात्

अपिच विनाशप्रतप्त्याय (भगवती) सूत्राष्टमशतकंनवमोद्देशके गौतमगणधरपृष्टनैर-
यिद्रासु कामगदारीरत्रयोगबन्धकारणं भगवता श्रीमहावारेण मांसाहारः स्फुटं प्रतिपादितः त-
थाच तत्पाठः—

गेरइयाउयकम्मानरिरप्पओगवधेगेमंते ॥ पुच्चा ॥ गोयमा, महारंमयाण् महा-
परिग्गहयाण् पंचिदियवहेणं कुणिमाहारेणं गेरइयाउयकम्मासरिरप्पओगगा-
माए कम्मस्सउदयेणं गेरइयाउयकम्मानरिरप्पओगवधे ॥

एवमेव स्थानाङ्गसूत्रस्यचतुः स्थानकाप्यचतुर्थाप्यधने मांसभोजनं नरकफलकर्मतयोप-
वर्णितम् तथाच तत्पाठः—

‘ पडहिं ठाणेहिं जीवा गेरइयत्ताए कम्मं पकरेति तंजहा महारंमयाण् म-
हापरिग्गहयाण् पंचिदियवहेणं कुणिमाहारेणं ’ इति

कुणिमाहादस्तु मांसार्थः प्रसिद्ध एव ॥

इथा ये पपातिकम्प्रेपि मांसभक्षणकमुञ्जरकावातिरपवर्णिता, तथाच तत्पाठः
पडहिं ठाणेहिं जीवा गेरइयत्ताए कम्मं पकरेति गेरइयत्ताए कम्मं पकरेत्ता
गेरइयत्ता उचयमंति तंजहा महारंमयाण् महापरिग्गहयाण् पंचिदियवहेणं
कुणिमाहारेणं ॥ इति

प्रवचनसारोद्धारेऽपि मधुमद्यमांमनवनीतान्यभक्ष्यनयोक्तिष्व वर्जनीयतया प्रतिपादितानि,
तथा च तत्पाठः—

पंजुंवरि चवविगइ, हिमंविस्करगेयसत्तमदीव; इयणीभोयगां चिण, इ-
हुनीयमगंतमपाण ॥ घोलवडा वायगण, अमुगियनामागिपुत्तफलवणि, सु-
पुच्छलपडिपरमं, यज्जदपमाणिचार्यामं.

एवं मद्यमांसादिमद्यगनिषेधवचनामृतररिपिक्कान्त करणनरकादिदुर्गन्धयगामिमुसुस्रस्तद्रुत
एव मनः समाधत्ते ये तु हालसाद्रामस्तद्वक्ष्यन्तिपेषामुभयतः कर्मवन्धनं नरकपतनमनेक
अनङ्कदुपरमाधार्मिकदृष्टदुःखोपमोगं चोपवर्गयन्मुत्तराप्ययनसूत्राणि—

(अ ५)

हिमे वाले मुमागाई माद्लेपिसुगे मदे । मुंजमागे मुरं ममं मेपमेपतिम-
चई ॥ ९ ॥ कायमा ययमा मत्ते चिमे गिदेय इत्थिमु । दुइभो मने
रंचिगइ मिसुनागुण्य मट्ठियं ॥ १० ॥

(अ ७)

हायोविषयगिदेय महारम परिग्गइ । मुजनागे मुर मस परिकूदे
परंइमे ॥ ६ ॥

अपक्कर मोहंय मुदितं पिशमेहिण् । अइय नएईमे जहा एव च-
एण् ॥ ७ ॥

(अ १९)

तत्ताह तंबलोहाई तबयाई सीसगाणिय । पाहो कलकलंताई आरसंतो-
मुभेरवं ॥ ६९ ॥

तुहं पियाई मंसाई खंडाई सोदगाणिय । खादिओमि समंसाई अंगिव-
साईगेसो ॥ ७० ॥

मुहंपिया सुरासीहू भेरभोय महणिय । पाहोमि जलंतीओ वसाओ
रहिराणिय ॥ ७१ ॥

अपिच सूत्रकृताद्विद्वितीयश्रुतस्त्वप्यष्टाध्यायनैः शेषचारवारिंशत्तमगाथादीकायां—

मांसस्य हिंसामूलमप्येवमप्यपरं हिंसायास्त्वदरादिष्वप्यन्यत्ररुगतिलाघनत्वाभिधानपुरःसरं
सकृन्मक्षयिन् राक्षससमत्वसंज्ञितस्त्वमदुहृत्त्वमभिधाय मांसशब्दनिर्धनप्रकाशनपूर्वकमेवमप्यप्य-
यगुच्छक्षणवृक्षिप्राणवियोगान्तरप्रदर्शनेन मांसादनस्य महादोषत्वं निरूप्य कुशला मांसादना-
भिलाषरूपमन्तःकरणं न कुर्वन्तीत्याद्यमस्य मांसमक्षणे न दोष इति भारत्या अपि मिथ्या
रथमप्रतः कृत्य मांसादिनां दुर्गतिं तन्निवृत्तानां चेद्देवानुत्तमक्षाद्यामुत्र च स्वर्गा पर्यगमनं
येति प्रदर्शितम् तथा च तत्पाठः—

“ हिंसामूलमप्येवमास्पदमलं ध्यानस्य रोद्रस्य यद्भोभरपं लपिराविलं कृमि-
गृहं दुर्गन्धि पूषाविलं शुक्रात् कप्रभवं नितान्तमलिनं सज्जिः सदा नि-
न्दितं को भुङ्क्ते नरकाय राक्षससमो मांसं तदात्मद्रुहः ॥ १ ॥ अपिच,
मां रा भक्षयिताऽमुत्र यस्य मांसमिहाप्यहम् पृतन्मांसस्य मांसत्वं प्रव-
दन्ति मनीषिणः ॥ २ ॥ तथा योऽस्ति यस्य च तन्मांस मुभयोः पश्य-
तान्तरम् । एकरथ क्षणिका तृप्तिरन्यः प्रार्थयितुंयते । ३ । तदेवं महा-
दोषं मांसादनमिति मत्वा यद्विधेयं न दर्शयति एतदेवंभूतं मांसादनाभि-
लाषरूपं मनान्तःकरणं कुशला निपुणा मांसादिप्राणवियोगाद्येनस्तत्क्षिप्र-
गुणोभगाश्च न कुर्वन्ति तदभिलाषादात्मनो नियतंयन्तीत्यर्थ आस्तां माय
नृभक्षणे घामप्येषा यथा मांसमक्षणेऽदोष इत्यादिका भारत्यभिहितोक्त
मिथ्या वृत्तान्दन्मनेषि नदनुमन्तादौ न विधेयमिति तद्विद्वद्भां चेद्देवानु-
त्तमक्षाद्यामुत्र च स्वर्गापर्यगमनमिति तथाचान्नः धृया दुःस्वप्नररा
मनिपुणा मांसादिनां दुर्गतिं न कुर्वन्ति शुभोदयेन विरतिं मांसादनस्या
दरात् सर्वेषामुत्तमैवेव मदकृता मेमांसं यान्ति ते सर्वेपूज्यभोग्य-
मन्तिपु र्भोग्यभोगोऽप्येव दि.

एव स्थानाद्भूमौ दशस्थानकाव्यदशमाध्ययने यत्र मासादि तत्र विशिष्टाध्ययनादि न कार्यमिति प्रतिपादितम् तथाच तत्पाठ

दसविहे ओरालिप् अमञ्जाह् पणत्ते—अद्धि^१, मसे^२, सोणिप्^३, अमु
ह्दसामत^४, मसाणसामत^५, चदोवराप्^६, मुरोवराप्^७, पढणे^८, रायवु-
गाह^९, उधस्सयस्सअतो ओरालिप्सरारे^{१०} ॥

एवमादिनानाविधसिद्धान्तध्वजमवाचनपरिपૂતદર્શનો मासाद्याहारमतिपेधमेव सिद्धान्ता-
नुमत मन्यतेति निर्धिवादमेवेति स्वप्रमादमवधार्य तदुत्पन्नजनमनोविमोहनयाधक कोविदप्रसिद्ध
प्रमादपरिमाणं न प्रथनमनुष्ठीयेतेति शिवम्.

यत्सूरस्य न क्षतिगोरणि करैर्मोहाभिधानं तत्र क्षीणन्तसहसा यदीयकधया निम्बू-
हमुन्मूलितम् पापोल्लकविनोदरोधनिपुण सद्युक्तिपादोऽवल्भू जीयात्तज्जिनशासभ प्रिजगति १९-
तप्रबोधप्रदम्

પરિહાર્ય મીમાંમાનુ ભાષાંતર.

(શ્રી ધીતંગાને નમસ્કાર.)

જે દરજ્જા માગત મહાભાષ્યે અમૃત જ્ઞાન સાધી રૂપ પાણીરહે બન જનોના મનમાં રહેતો અજાનરૂપી અધકારનો લેપ ધોષ નાખ્યો છે, અને વિરલ પક્ષને તોડવામાં અનુભૂત અને ખરેખરી ફતેહ આપનાર સ્વાદાદ નામે માર્ગ બતાવ્યો છે ને જગતના દિન કર્તા અને ધર્મ પ્રદાન કરતા ઉગ્રભાત રહેત જિનેશ્વર દેવનું ધ્યાન કરીયે છીયે (૧)

જેમનું ચક્રના દિશ્વોની પ્રભાના ગતને હાસ્યમાં લાગનાર યશ મામગવામાં આવતા (સામગનામઝો) મધુર અમૃતના પણ વખાણુ કરતા અટકે છે, એમ બધા જનોના અજાનરૂપી અધકારને દૂર કરવામાં, સૂર્ય મમાન અને અનુપમ મુનિ (નિર્દોશના અથવા શ્રી મુક્તિ વિજયજ્ઞનામના ગુરુભાષ) અદિત તે (અમાન ગુર) શ્રી શક્તિ વિજયજ્ઞ મહારાજ જગતના દો (૨)

ગોબતીય જગાદિ દેવતાબુઝી વાતણુસી (કાશી સે) ને પરિત્ર કન્નાડ, વગી નિષ્ણાતરૂપ અધમારને દૂર કરવા સૂર્યસમાન બનજનોના સમમા સમ દુખ દરદો દૂર કરવામાં વૈરા સમાન નજીકના વખતમાં મોસે પધારનાન બનજનોના ચિત્તને મમ કૃત કરનાર, મસાગ માગત તરવામાં નોખમમાન ડગ્ગઝોના લમાટને સોભાવનાર ચરણુ કમળ વગા, નજે જગતના ચામણિ સમન, પગમ આનદના વિધાન મુદ્ધ, મગ્ગ મનોમય પૂરણુ કરીને કરપરજને પણુ લજનનર, એમ શ્રીમાનુ થબબ પાર્યનાથ બમતાનુધી (એટલેકે તેમની મુક્તિથી) ગોના ખામેસા ગ્વબતીય (ખબાવન બદ) શ્રી મુનિ નેમિતિત્થ અને આનદમગરે મગ્ગને મિ જેમ્મી નો નિ મેમમુદર નોગ મોમ મપેસો પર્મે તમ ગ્વિને પાનો,

વિશેષ એ કે તમારું પત્ર મુંબઈ વાળા આવક ખીમજી હીરજી કાયાણી પ્રતે. આવેલું
“મુંબઈ સમાચાર” પત્રમાં વાંચીને તેમાંની બિના અમારા જાણવામાં આવતાં તેનું પ્રત્યુત્તર
તપરા માટે આ પત્ર અમે લખવા તૈયાર થયા છીએ.

આચારંગના તમારા રચેલા ઇંગ્રેજ ભાષાંતરના બીજા શ્રુતસ્કંધના પહેલા અધ્યયનનાં
શ્રમા ઉદ્દેશમાં રચેલાં સૂત્રનું તાત્પર્યાર્થ બતાવતાં એવું લખવામાં આવેલું છે કે મુનિએ
કાણકને ભસ્મ રચનમાં પરહવીને મત્સ્ય માંસનું ભોજન કરવું, એ વાત વાંચવાથી ચક્રિત
થએલા કાયાણીએ તમને (તે સંબંધે યોગ્ય ખુલાસો માગવા) એક પત્ર લખેલ, જેના
અંતરમાં તમે લખ્યું છે કે બધા કોષો જેતાં મત્સ્ય શબ્દ માછલાના અર્થે શિસય બીજા
અર્થમાં વપરાઈ શકાતો નહિ હોવાથી, તેમજ આચારંગ સૂત્રમાં કેવળ જિનકક્ષિપ મુનિનો
આચાર બતાવેલો. હોવાથી જો કે આજ કાલના જૈન મુનિઓમાં માંસભક્ષણનો વ્યવહાર નથી
તોપણ પ્રાચીન જિનકક્ષિપક મુનિઓમાં માંસ ભક્ષણ કરવાનો વ્યવહાર હોય તો તેમાં કંઈ
બાધક (પ્રમાણ) નથી, તેથી આચારંગના એ સૂત્રમાં માંસ મત્સ્યનું ભક્ષણ સંમત કર્યું
છે. (આ રીતે તમારા તરફથી જે કંઈ જણાવવામાં આવ્યું છે) તે બધું ગૈર વાજબી છે.
કારણ કે ઇગિકાળ સર્વેશ્રી શ્રીમાન્ હેમચંદ્રાચાર્યના પ્રસિદ્ધ કોશમાં (અમુક જાતની
વનસ્પતિના નીચે મુજબ નામો આપવામાં આવ્યા છે.

તિલ્લા રિદ્ધા કટુર્મલ્લા વૃકાંગી શકુલાદની.

(આ ૭ નામોની અંદર ચોથું નામ મલ્લ્યા. એવું છે) એટલુંજ નહિ પણ મુદ્
પત્રવણી સૂત્ર વગેરેમાં જૈરાવળી, વૃકી, શિલાંદિની, વગેરે પ્રાણીઓના નામને મળતા આ-
વતા વનસ્પતિ વાચક નામો આપેલાં દેખાય છે, માટે તમે બધા કોશ જેવાની પ્રતિષ્ઠાથી
કહેતા હો તો તેજ દિસાએ વગર તકરારે મત્સ્ય શબ્દ વનસ્પતિવાચક સિદ્ધ થતો દેખાય છે.
(કદાચ આ જગોએ એવી દલીલ કરશે કે હૈમકોશમાં જે મલ્લ્યા એવું વનસ્પતિ
વાચક નામ આપેલું છે તે તો સ્ત્રીલિંગ આકારાંત નામ છે, અને આ તકરારી સૂત્રમાં તો
મધુસકલિંગી અકારાંત મલ્લ્ય શબ્દ વાપરેલ છે, માટે તે કંઈ એ પ્રમાણ આપવાથી વનસ્પ-
તિવાચક સિદ્ધ થઈ શકે નહિ તો આ બાબતનું યોગ્ય ઉત્તર આપતાં અમે એટલુંજ કહીશું
કે ભલે તકરારી સૂત્રમાં જણાવેલા માંસ મત્સ્ય શબ્દ લોક પ્રસિદ્ધ અર્થ વાચક રહે તો પણ
અમારી બીજી મુક્તિ કાયમ છે અને તે એ છે કે આ બાબતમાં દીકાકાર નીચે મુજબ
ખુલાસો કરે છે)

“ એમ માંસસૂત્ર પણ જાણી લેવું. માંસ લેવાનું એટલા માટે જણાવવામાં આવ્યું છે
કે કોઈક પ્રસંગે લૂતા (વાળક) વગેરેનું દરદ થતાં તે શાંત પાડવા આતર સારા વેધની
સલાહથી તેના ઉપર પોટીસ તરીકે બાહેરથી માંસ બાંધીને ખસીના લાવતાં તે દરદની પીડા
મટી જવાથી મુનિ મુખે યાનાદિક શીખી શકે છે એ રીતે બાહેરના વપરાશમાં માંસનો ઉ-
પયોગ સફળ થતો જણાય છે.

સૂત્રમાં મુજ ધાતુ વાપરેલ છે તે બાહેરથી વાપરવાના અર્થમાં લેવી, નહિ. કે આવનાના
અર્થમાં; દાખલા તરીકે (રાજ્ય રાજ્ય બોગવે છે અથવા) સેનાપતિ પાપદલ્લ તસ્કરને ભો-
ગવે છે, આ રથએ ભોગવદનો અર્થ કંઈ બાધ નહીં એમ થતો નથી. આમ છેદ સરોતો

અભિપ્રાય છે આ વગેરે છેદ સૂત્રના અભિપ્રાયથી માગ નગેરે લખા પશુ તેમાના જાગ કે હાડમા સૂત્રમા બતાવે ન વિધિ નમજો પગલા બોધે

આ રીતે આચારાચારના તત્ત્વોની ટીકામા જગુનેવો બહુ પરિભોગ રૂપ સુત્ર ધાતુનો અર્થ (અમે ધારિયે છીએ કે) તમે મમજી સત્તા નથી

વગી જેન શાસ્ત્રમા આજના મુનિઓ માટે જે અચાર પ્રતિષ્ઠાન કરવામા આવે ન છે, તે પાળવામા જે પ્રયત્ન લેવો પડે છે તેના મગતા અધિમત્તર પ્રયત્ન લેવાથી આથી શક્ય એવા કેવળ કિર્મણ માગનો અનન્યન કરનાર વિદિ મનિ મુનિઓના અચાર તરીકે તમે જે મામ બક્ષણુ અપાતિ કરોછો તે 'તો' અન્યત અનુત છે

કારણ કે (શાસ્ત્રમા મોડુ જણાવેતુ છે) ની જિનમ્પિય થઈ શકે નહિ અને અર્થ આચારાચારના આ સૂત્રમા તો —

“ સ મિક્ષુ વા મિક્ષુણી વા ”

એના પા થી સૂત્ર શરૂ કરેલ છે માટે એના વિષુદ્ધી સી હોવાથી એ સૂત્ર જિન કપિય માટે છે જ નહિ મિત્ર અનિ મ્પિય મુનિન માટે / છે, છતાં તમે આર્થ દેશમા વમેના નહિ અર્થો તેથી જેન ગુરુનો સમાગમ તમો થએ નહિ તેથી જિનમ્પિકનો આચાર મો હોય અથવા અનિ મ્પિકનો આચાર ના હોય તેની તમને જામી ખમર નહિ હોવાથીજ તમે આવી જૂન કરો છો

(છેવટે અમે એટલું કહીએ છીએ કે) શાસ્ત્ર મોધમા એવો નિયમ છે કે તે તે બોધનન મામમીની વિશેષતાથી બોન માગની ઈચ્છાને અનુસરનો બોધ થતો દેખાય છે, જેમકે જમતી વેળાએ ' સંધવ લાર એવુ વામ્મ પોનનામા આરતા તે ટામ્મો સંધવ થોડો મમ નામા નથી આવતો મિત્ર ત્યા તે શમ્મરી લુટો / બોધ થાય છે તેમ કહી પશુ તેવાજ મરણુ રૂપે રહેના મુનિ પોતાન જ્ઞાન ધ્યાન મ વધારી શકે' એના પ્રકરણુમા મામ શબ્દથી આપણને કુળ વગેરેના ગર્ભનો બોધ થવા વિશે સભવ છે આ રીતે આવા યોગ્ય સ્થાનમા માસ શબ્દનો લાક્ષણિક અર્થ સ્વીકારવામા આરતા કરો હોય રહેતો નથી માટે આ વિષયપર અધિક લખાણુ કરવાનું અમે સુતવથી મખીએ છીએ

(હવે માસ બક્ષણુના વિવેચના બીજા વધુ પ્રમજો ટામીએ છીએ)

જુવો હમેશા તીર્થકરાના સચાચી પત્રિત રહેતા મરવિરેહ સેનમાના પતમાન તીથકરે ની સીમધર સ્વમિ પ્ર ક્રિત દશ મિમ્પી બીજી વૃત્તિમા રહે ન સાતમી ગાથામા મુનિઓને માસ બક્ષણુ કરવાનો મરથા વિધિ કરમામા આમો છે તે પાઠ આ રીતે છે કે —

અમગ્ગમસામિ અમચ્છર્તય અનિકલ્લન નિવિદગર્દ મયા વ

એનો અર્થ એ છે કે જેન મુનિ મા પીઠર અથવા માસ ખાનાર ન હોય તથા મમની એટલ મીનની મપદ બોધને હાં કરે તે પછ ન હોય તેમજ વારવાર એટલે કે કારણ વમર (દૂધ-દહી-ધી-એ વગેરે) વિદૂતિજનક આહારનો કરનાર પશુ

આ અર્થે પરિભોગ કરવા યોગ્ય વિદૂતિએ વાપ રાજ નિધિમા જેમ તે વગવાર ન

લેવી એમ કહેતાં અમીક્ષ્ય એવું ક્રિયા વિશેષણ વાપર્યું છે, તેમ મધમાંસના બક્ષણનો નિષેધ કરતાં કંઈ તેવું વિશેષણ વાપર્યું નથી. એપરથી જેન સિદ્ધાંતમાં મધમાંસ બક્ષણના નિષેધની કેવી (સખ) વ્યવસ્થા છે તે પોતે વિચારી લેવું કે નથી ક્યારે પણ એવા અનર્થા-કરનો ઉદ્ભવ થવા ન પામે એમ અમે આશા રાખીએ છીએ.

એજ રીતે સૂત્રકૃતાંગ (સૂત્રગાંગ) સૂત્રના ખીમ શ્રુતસ્કંધના ખીમ અધ્યયનમાં મુનિનો આચાર વર્ણન કરતાં તેઓ ખેતાલીસ દોષરહિત આહારના આહારી હોય-ધર્મ્યાદિ પ્રતિપાદન કરાને કહ્યું છે કે:-

અમન્નમંસાસિજો.

(એટલે કે તેઓ મધમાંસ ખાઉ ન હોય).

આ પાઠથી સર્વથા ખુદ્ધી રીતે મધમાંસ બક્ષણનો નિષેધ પાડવામાં આવેલો છે અને તે તમારા પોતાના કરેલા સૂત્રકૃતાંગના ઇત્રેજી ભાષાંતરના ૨૭૯ મા પેઠામાં રહેલો છે, છતાં તમે તે બૂઝી જઈને “ પ્રચીન મુનિઓ માંસાહારી હતા ” એમ ખેધડક કહો છો, માટે તમને અમે તે બાબત સ્મરણ કરાવીએ છીએ.

વળી વિવાહપ્રગ્નિ એટલે કે ભગવતી સૂત્રના આઠમા શતકના નવમા ઉદેશમાં ગૌતમ ગણધરે નૈરયિક આયુ તથા તેવા કાર્મણુ શરીર પ્રયોગ બાંધવાનું કારણ પૂછતાં શ્રીમહાવીર ભગવાને માંસાહારને પણ તેના કારણ તરીકે ખુદ્ધી રીતે જણાવેલ છે, તે સંબંધ આ રીતે છે:-

ગૌતમ પૂછે છે કે હે ભગવન, નરક યોગ્ય આયુ તથા કાર્મણુ શરીર પ્રયોગ શી રીતે બંધાય ?

એના ઉત્તરમાં ભગવાન કહે છે કે હે ગૌતમ, મહા અરંભ, મહાપરિગ્રહ, પંચેન્દ્રિય છયોનો વધ, અને માંસાહાર એ ચાર કારણોથી જીવ નરકનું આયુષ્ય તથા કાર્મણુ શરીર પ્રયોગ બાંધે છે, અને તેના ઉદ્યથી નરકમાં જાય છે.

એજ રીતે સ્થાનાંગ સૂત્રના ચોથા ક્ષણમાં તથા ઔપપાતિક (ઉવવાઈ) સૂત્રમાં પણ નરકે જવાના ચાર કારણોમાં ચોથું કારણ માંસ બક્ષણ જણાવ્યું છે.

પ્રવચન સારોહાર નામના ગ્રંથમાં પણ મધુ, મધ, માંસ, અને માખણ એ ચારને અભક્ષ્ય બતાવીને વર્જના લાઘવ જણાવ્યા છે:-તે આ રીતે કે પાંચ ઉગર, ચાર વિગય (મધુ-મધ-માંસ-માખણ), દિમ, કસ, વિપ, મારી, રત્તી ભોજન, જાતુ ખીજ, અનંતકાય (કંદમૂળ વગેરે), સંધાનક (તેલના ભોગમાં નાખવાથી બગડેલો અચાર), ધોળવડા, વેગણ, અખણા ફળ ફૂલ, તુચ્છ ફળ, અને ચળિત-સ્સ (સડેલી વસ્તુ) એ બાવીસ અભક્ષ્ય હોવાથી વર્જનાં જોઈએ.

આ રીતે મધ માંસાદિ બક્ષણના નિષેધક વચનાશ્રુતથી જોમું અંતઃકરણ સંત્યાયનું હોય છે તેવા નરકાદિ દુર્ગતિમાં નહિ જનાર મોક્ષાર્થી જીવો મધ માંસ બક્ષણ કર્યા વગરનું પોતાના મનનું સમાધાન કરી લે છે. બાકી જેઓ જીભની લાગણના દાસ થઈને તેનું બક્ષણ કરે છે, તેઓ જે બાબતથી કર્મ બંધ કરીને નરકમાં પડી પરમાત્માર્મિકના હાથે બળંકર

દુઃખો ભોગવશે એમ ઉત્તરધ્યયન સ્ત્રીમાં પ્રતિપાદન કર્યું છે;—તેમાંનાં યોગ્ય પ્રમાણ નીચે આપીયે છીયે:—

અગ્નિની માણસ હિંસા કરે છે, જોડું બોલે છે, દગ્ગા કરે છે, ચાડી ચુગલી કરે છે, લુન્ચાર્થ કરે છે, ઘરમાંસ વાપરે છે, અને પાછો એવાં કામોને રૂઝાં માને છે. એવો માણસ મન વચન અને કાયાથી ઉન્નત બન્યો ચક્રો સ્ત્રીઓમાં ગૃહ રહી માટીમાં આલોટલા હાથીના બચ્ચાની માફક બે બાણુથી કર્મભગ એકદું કરેછે.

(અધ્ય૦ ૫ મું. ગા. ૮-૧૦)

સ્ત્રીઓમાં અને ખાવા પીવામાં રમી પડેલા, મહા આરંભ અને મહાપરિશ્રમમાં (મૂંઝાવણો), માંસ મદિરા વાપરનાર, બીજાઓ પર જીવન મુજબનાર, અપયશવર્ધક આહારને ખાનાર, પેટભર, અને ક્રોધથી લાલચોળ બનતો માણસ કસાપખાનામાં કાપવા માટે મચાવેલા બકરની માફકની માફક નરકે જવાનીજ તૈયારી કરે છે.

(અધ્ય૦ ૬ હું-ગા. ૬-૭)

માંસ મદિરા વાપરનારને નરકમાં આવી શિક્ષા થાય છે:—પરમાધાર્મિકો એલે છે કે તને માંસ, માંસનાં કટકાં, તથા માંસના તગેલાં સોડાં પસંદ પડતાં હતાં, માટે હવે તેને બદલે લે-એમ કહીને તેઓ તે નરકમાં પડેલા જીવના શરીરમાંથીજ માંસના કટકાં કાપીને આગમાં સેકી લાલચોળ બનાવીને તેને ખવરાવે છે, અથવા તેા તાંબાનું, લોહનું, કલાઈનું, કે સીસાનું તપાવેલ અને ધગધગતું રસ જોર વાપરીને પીવરાવે છે, એ વખતે નરકનો જીવ ભયંકર ચીમો પાડે છે. ત્યારે તેને કહેવામાં આવે છે કે તને બાત બાતની મદિરા તથા મધ પમદ પડતાં હતાં, માટે તેના બદલામાં લે, તાર્જી લોહી તપાવીને તને પીવરાવીયે છીયે, એમ કહીને તેમ કરવામાં આવે છે.

(અધ્ય૦ ૧૮ મું. ગા. ૬૮-૭૦-૭૧)

વળી સતક્રૂનાંગ (સુત્રનાંગ) સુત્રના બીજા જીવનરૂઝના છઠ્ઠા અધ્યયનની ઓગણચાલીશમી ગાથાની દીક્ષામાં નીચે મુજબ ઉત્તમ બોધ આપ્યો છે:—

હિંસામૂલ મમેધ્ય માસપદ મલં ધ્યાનત્વ રીદ્રત્વ વદ્,
દીનત્તં રધિરાવિલં કૃમિમૃદ્દં દુર્ગંધિ પૂષાવિલં,
મુત્રાસુદ્રમ્મવં નિતાંતમલિન સન્નિઃ સદા નિદિતં
કો મુંકે નરકાય રાક્ષસત્તમો માંસં વદાત્મદુહં

હિંસાના મૂળ હેતુ ભૂત, અપવિત્ર, રૈદ્ર ધ્યાનના ખામ રચાનકરપ, મતાનિજનક, લોહીથી ખરણપલા, કીડાથી ખરપર, દુર્ગંધિ, ખરણપ, વીર્ય અને લોહીથી ઉત્પન્ન થતા, અત્યંત મલિન, અને માગ માણુઓએ હમેસા નિદિત કરેલા, એવા માંસને ગ્રહણ કરનાર શરીરને તેમાં વસેલા જીવનો દોડી બની જે નરકે જવા ચલાતો હોય તેજ ખાય, બીજો કોણ ખાશે! વળી—

માં સ મસવિતાઃશુર વત્સ માંમ મિદામ્પદં
વૃત્તન્નાંમમ્પ માંમવં પ્રવદ્નિ મર્નાપિગ્નઃ

હું અહીં જેનું માંસ ખાઉં છું, તે મને પેહેલા લોકમાં ભક્ષણ કરનાર છે, એ રીતે બુદ્ધિવાનો માંસ શબ્દના એ અક્ષરોનો અર્થ કરે છે. (માં—સ મને તે ખાનાર છે) તથા—

यो त्ति यस्य च तन्मांस, मुमयोः पश्यतांतं;

एकस्य क्षણिका वृत्ति, रन्यः प्राणैर्वियुज्यत.

જે માંસ ખાય છે, અને જેનું માંસ ખચાય છે, એ એની સ્થિતિમાં જે તદ્દાવત છે તે જીવો; બ્યારે ખાનારને માંસ ખાતાં ક્ષણિક—ચોક્કસ વખતની તૃપ્તિ મળે છે, સારે ખીન્ને હમેશના માટે પ્રાણવિયુક્ત થાય છે.

આ રીતે માંસ ભક્ષણમાં ઘણા દોષ રહેલા છે, એમ જાણીને શું કરવું તે સૂત્રકાર બતાવે છે કે માંસ ભક્ષણથી થતાં ખરાબ વિપાક એને તેથી અલગ રહેતાં થતા શયદાને જાણનારા નિપુણ પુરૂષો મનથી માંસ ખાવાની અભિલાષા પણ કરેજ નહિ.

માંસ ખાવું તો દૂર રહે, પણ “ માંસ ભક્ષણમાં દોષ નથી ” એવું વચને બોલવું પણ હઠકંઠનું જૂઠું છે.

માંસ ભક્ષણથી આગમી રહેતાં આ દુનિયામાં આપણી પ્રશંસા થાય છે, અને પેલી દુનિયામાં સ્વર્ગ અને મુક્તિ મેળવી શકાય છે. જે માટે એવું કહેવાય છે કે

ધૃત્વા દુઃખ પરંપરા મતિષ્ટ્વા માંસાશિનાં દુર્ગતિ

યે કુર્વતિ શુભોદયેન વિરતિ માંસાદન સ્યાદરાત્

સદ્ધર્મણુ રદ્ધપિતં ગદરુજા સંભાવ્ય યાસ્વંતિને

મર્ત્યેષુ જ્ઞદભોગ ધર્મમતિષુ સ્વર્ગાપવર્ગેષુ ચ.

માંસ ખાઉંઓની દુઃખમય અને કષ્ટભૂજનક દુર્ગતિ (દુરવસ્થા તથા નરક પ્રાપ્તિ) થતી સાંભળીને જે ભાગ્યશાળી પુરૂષો હિમ્મત ધરી માંસ ભક્ષણનો ત્યાગ કરે છે, તેઓ નીરોગી રહીને લાંબુ આયુષ્ય પૂર્ણ કરી વળતા જન્મમાં સુખી ધર્મિષ્ઠ અને બુદ્ધિશાળી કુટુંબમાં અવતરશે અને અનુક્રમે સ્વર્ગ તથા મોક્ષ મેળવશે.

વળી સૂત્રકૃતાંગ (સૂત્રમંગલ) સૂત્રના પહેલા અધ્યયનના બીજા ઉદ્દેશની દીકામાં એવું લખ્યું છે કે—

“ કેટલાએક એવું કહે છે કે જેમ ખીજની મારફત (અથવા અમુક હથીયાર મારફત) અગ્નિ પકડી મગાવતાં આપણે બળી જતા નથી, તેમ ખીજને જીવને મારીને તૈયાર કરેલા માંસને ખાતાં કરી દોષ નથી.

પરંતુ આ તેમની ઘેણાઇ બરેલી વાત સાંભળવા લાયક નથી. કારણ કે ખીજને જીવને મારીને તૈયાર કરેલું માંસ ખાતાં પણ તેમાં ખાનારની અનુમતિ (મંજૂરી), કાયમ કરે છે, અને તેના લીધેજ તેથી કર્મ બંધ થાય છે. જે માટે લોકમાં પણ એવું કહેવાય છે કે—

અનુમતા વિદ્યમિતા, મંદર્જા ક્રય વિક્રયી

સંસ્કર્તા ષોપમોક્ષાચ, યાતક ક્ષાપ યાતકાઃ

મનુષ્ય ગણના આગના આરનાગ ખીદાગ, વેચનાગ, લાનાગ, ખાનાગ, અને મારનાગ એ આજે લખ્યું થાય છે

એજ મુજબ ન્યાયાગ મૂળના નશમા લખ્યું આ નુ લેવામા આ પુ ક ન્યા મામ વગેરે પડેના દોષ ત્યા ન્યાન્યાન (મૂલ પાઠ) નીદિ ન્યા ત્યા મ્મ પ્રાગ્ના યોદિ-અ સા ગાય લગ ના છે તે એ ન્યા મામ લાગી અશુચિ (મગમગ), મશાખુ બૂમિ, ચદ્ર ચદ્રજ સુ ચદ્રજ, લાખાન મગમિનદ અને ઉપાશયન અદા પડેનુ મૂલકનેવડ

એ વગેરે અન્ય પ્રમાણા મિદાત ॥ એના વચનો નાચવાથી જેની અદા પવિત્ર થઈ હશે તે પુરા એવુજ માનશે કે મામદિ નુ બક્ષણ ન કરેનુ ” એજ વાત મિદાગને અ નુન તી છે, એમા લગાડ શક નથી.

માટે તમારે તમારી જન અએવી મમજને નેનાથી બીજાઓ બૂનાસમા ન પડે એવી રીતે નિહાતેની ગીતને અનુમીને તે જૂઠ ચુધાગવી નેવડે

(મૌનુ કટ્યાણુ થાઓ.)

મૂર્ચ અને ચદ્રના મિદોથી પણ જેને નાશ નહિ થઈ શકે એવુ મોદરથી અથ દાગ જેની વાત માતથી જ તાતી નિર્મૂળ થઈ નાશે છે, એવુ જિનશામન કે જે પાપ રૂપી છુવડને મના સખ ચદ્રકાવ પાડે છે, માગી મુમિઓપ કિરોથી લગ્ન પ્રમાણ કરે છે, અને ત્રણ જગતમા ઝગદગતો પ્રમાણ આપે છે તે જિનશામન હમેશા જયનાનુરહે.

(સમાપ્ત.)

શબ્દાર્થ વિવેક.

આર્ષ સંદર્શીત, નતુ વિષયેત

મહર્ષિઓનાં વાક્યોને સાંધી લેવાં-

નહિ કે તોડવાં. (મતુ)

આ આર્ષ લેખકોની ઉત્તમ પદ્ધતિ છે. એને અનુસરીને ભગવાન શ્રી વીર પ્રભુએ શંકા બેદાસા વેદના પદો કે જે અસ્પર્શરસ વિરોધ રૂપે દેખાઇને વિદ્યમાન થતા હતા તેમના સમ્પદ્ અર્થ કરીને અગ્યારે ગણપરોને પ્રતિભોધિત કર્યા હતા, એ વાત જૈન દત્તિહાસમાં પ્રસિદ્ધ છે.

નંદિસુત્રમાં લખેલું છે કે “સમ્મદિદિસસ સમ્મસુયં” “મિચ્છદિદિસસ મિચ્છ-સુયં” એટલે કે કોઈ પણ પ્રંથ કે વાક્ય જે સમ્પદ્દદિષ્ઠી (સીધી નજરથી) જોવામાં આવે તો સમ્પદ્ જુત થઇ પરગમે છે, અને મિચ્છા દિષ્ઠી (કેદરી નજરથી) જોવામાં આવે તો મિચ્છાદુત્ત થઇ પડે છે, ખુદ આ આચારંગણ સુત્રમાં પણ કલમ ૩૧૬-૧૭માં એજ વાત કહેવામાં આવી છે.

માટે મહર્ષિઓના વાક્યોના અર્થ આદિસામય, શીગમય, અને સિદ્ધપદ્યર્થવિજ્ઞાનને અનુસરતા કરવા જોઇયે. આનુજ નામ ગૂઢાસમવિજ્ઞાન અથવા સુખગ્જાન પ્રકાશ છે.

આ શૈક્ષી માટે શ્રીહરિભદ્ર સ્તુતિ મહારાજને શાસ્ત્રવાર્તાસમુચ્ચયમાં અનુમોદન આપ્યું છે. માટે અમે પણ એજ શૈક્ષીને અનુસરીને અર્થ યોગ્ય વિવેચન કરીયે છીએ:-

આ પરિત્રપુત્રકમાં ૫૬૩, -૫૬૫-૬૦૭, -૬૧૯-૬૪૯, -૬૩૦-૬૩૧-વીગેરે વાક્યોમાં માંસ મત્સ્ય વીગેરે કેટલાક એવા શુદ્ધો આર્ષ છે કે જેથી ગ્રૂણશુદ્ધિવાળા-ઉપસદ્ધ વાંચનારાઓને જેનાનાં પવિત્ર આગમો અર્થે શકા રૂપજ થાય, આવી શંકાઓ માટે તેમને દોષ આપવો વાસ્તવિક નથી, આવા સંજોગે મા કેટલાક જૈન આગમોનાં અગ્રેજમાં ભાષાન્તર થવાથી, એક શબ્દના અનેક અર્થ દોષને પરભાગા જાણવાના અભાવે, વિપર્યયેસત અર્થ જોડવા-વાર્તા પ્રચલિત શકાઓને પુષ્ટિ મળે એવા દાર્ઢ નવાઇ જેવું નથી.

આજ દાસ જૈન આગમોની ભાષાનુ ગાન ધગવનારા અને તે સંપૂર્ણ રીતે સમજી ખીજીએતે સમગ્રવાતની શાક્તવાળાઓની એટલી બધી ખામી છે કે, અર્થચીન સમયનો ઉછળતો દેગવાયેસો વર્ગ, તે ખામીના જ્ઞાનને અભાવે, અગ્રેજ ભાષાન્તરો, જે વ્યાકરણ બળે કરીનેજ-નાદિ કે સંપૂર્ણ રદસય-જે ગુરૂ ગમ્ય એ તે-ધાર્મિક વિતા-વખાયેલાં છે-તે વાંચનાં શકાના પ્રવાદમાં તણાઈ જાય એ જાણવા જોગ છે. પરંતુ તે સગે સામાન્ય શુદ્ધિ વડે વિચાર કરતાં દ્રવેક વાંચકે કમજ કરવું જોઇયે કે કક્ષ એકજ પુસ્તકમાં વાંચેલા અમુક શબ્દોથી તેવી શકાના પ્રવાદમા તણાઈ એ પૂરું વિચારની ખામી સ્વીકારનારું છે.

જમિનિના મિદ્ધાન્ત પ્રમાણે રેકે કાપેલા ઉત્તરગ્રી અને અપવાદ એવા એ રમ્તા છે તેમથી એકજ રંગેના ચરખા કરવાથી જમિનિનો મિદ્ધાન્ત રૂડી જાય છે માટે તે જાણે રમ્તા જોને અનુસરી અર્થ નિર્ણય એ પ્રવા પુરુષાનું કમજ છે જૈન આગમોમાં પણ કહેલું

તે કે—“ જાલતિયા ચરનગા તાલતિયા હુતિ ભવવાયા ” એટલે જેટલા ઉન્નત વચન છે તેવાજ અપવાદ વચન છે, જેમ પુરુષ અને પુરુષની છાયા સાથે છે તેમ જૈન સૂત્રોમાં પણ ઉત્સર્ગ અને અપવાદ બંને સર્ગ સ્તરે છે.

આ વખતે અમારે જણાવવું પડે છે કે આ ગદ્યાનુસાર પુનઃક હવે છપાતુ હતું હજીમાં અમાને જેટલાકે જાણના - તે માત્ર શ્રદ્ધાળુજન જૈન શાસ્ત્રો તાત્પર્ય જાહેર પેપરોમાં એવી ચર્ચા ઉદ્ભવવામાં આવી નહીં. પણ તેમના આગેવાને અધિકાર નથી આવી વગર મમજી કડવી ફરીઆદો અમારા વાંચના આપના આપણે જૈન વર્ગ પોતાના ધર્મ પ્રચારની ફેજરખીમાં કેટલે સુધી પહોંચે છે તેનો અમારે ખગે અને આજુ-બિહાં આપણે જાણીએ, શ્રીમતી સોમ પોતાના ધર્મ પ્રચારકના ગમે તે જાપ માં જાણ કરાવી દેશોના તમામ વાગમાં ફેલાવે છે તેમજ અન્ય ધર્મીઓ પણ તેનું અત્યુચ્ચ કરી જુદી જુદી ભાષાના પોતાનાં પુસ્તકો છપાવી ધર્મ પ્રચાર કરે છે ત્યાર નાજી શ્રદ્ધાળુ! જૈન વર્ગ પોતાના પવિત્ર પુસ્તકોના અગ્રેષ્ઠમાં ભાષાન્તર થવાથી, અભિવ્યક્તિ નિષ્ફળ ભાવ નાંડે જોતા છતાં તે મહન કરી, પોતાની ભાષામાં પોતાના શાસ્ત્રોનાં જાણ કરે તે બધા તમા આશ આપે અને રૂઢિચિંતનથી ધોરે ફરવે તે જોઈ અમાને ખેદ થાય છે અધિકારીને ગમે તેવું પવિત્ર પુસ્તક વાચવાની છૂટ છે એમ દેવકેલનાં પોતા પોતાના ફરમાનોમાં જાણ કરે છે ત્યાં ઉપર કદાચ આગેવાને “ સુખ પરિગઢા ” કરી ભાવવેલ છે જોતો શબ્દાર્થ “ સૂત્ર જ્ઞાનતુ પદ્મદણુ કરેલ છે જેમલે ” ગણ્યુદ, કામ્પા વીગેર આવડે સૂત્ર જ્ઞાનમાં નિપુણ હતા એમ જૈનોના હતિહાસ ઉપરથી જણાય છે, તેમજ શ્રી ભાવનીજીમાં તુર્ગીઆ નગરીના આવકો સન જ્ઞાની હતા કારણ કે જ્ઞાનપ્રમાણી અને નામના પ્રાપ્ત થઈ ન થઈના સત્યાનીઓને તેઓએ પૂછેલા પાત્રો, માજગી, અભયગી પામી, પોતાને જ્ઞાનકે જઈ વ્રામહાવીન મેજુ પામેથી તેનો ખુલાસો આજગી મેતોડ પાન્યા આ હકીકત દર્શાવી આપે છે કે તે જવકોનું સૂત્ર જ્ઞાન જેટલું બહુ પ્રશ્નમનીય હતું એવો પાર્ય વિના માત્ર નાજી રીતેજ તેઓ આનું જ્ઞાન મેળવી શકે નહીં. પણ રીતે જાણીત નથી આ જાણનાં જાણનાં જુએ છે કે અધિકારી વગર વાંચના કદાચ ગીને તુકર નથી.

ને કે અમે શાસ્ત્રના પૂરાવા આપી ખાતરી કરી આપીશું કે અગાઉ આ લખવું અશક. વ્યાપ્તી અને જૈન માર્ગને અનુસરું છે. દયાનીજ લાગણીને માટે જૈન વર્ગ દુનિયાના સર્વ ભાગમાં પ્રસિદ્ધી પામેલો છે. તેના દરેક-આગમ-નિગમ અને ગ્રંથમાં દયાને માટે ખાસ ફરમાન કરેલું છે. આજ પુસ્તકના ૬૮૭ તથા ૮૫૪ મા વાક્યમાં તથા આહાર, પાણી-વસ્ત્ર-પાત્ર વીગેરે ચેવાનાં બધા બધા અર્થીકાર આવે છે તેને સવળે સ્વળે એમ ફરમાવેલું છે કે બધાં ઘર ધણી ધી, તે વીગેરેથી પોતાના શરીરને લેપ કરતા હોય તેવી જગ્યાએ જરૂં તથા રહેતું નહિ તેમજ આવા વેપવાળું પાત્ર પણ ગ્રહણ કરવું નહિ. જમણવાર પ્રમુખ મહોત્સવ હોય તે માર્ગે પણ ન ચાલવું. આવી રીતે તેઓને માટે સખ કાયદો છે તે પછી આવા મત્સ્ય નાસ વીગેરેના શોબન ભોગવવાની જૈનોને છૂટ છે એવું જૈન આગમેને કલંક આપવું એ-ભવ ભીરુંનું કર્તવ્ય નથી.

જે માંભાહારીઓ પોતાનાં પવિત્રપુસ્તકોમાં શું ફરમાન છે તે વાંચ્યાં, વિચાર્યાં, સમજ્યાં અને ધાર્યાં વિના, શુદ્ધ બુદ્ધિના અભાવે ગૃહ બની, તેવા કાર્યમાં મધ્યા રંદી બીજાઓને લપટાવવા અને ફસાવવા પ્રયત્ન કરે છે, તેઓ પોતાના ધર્મ કાયદાનું ઉલ્લંઘન કરે છે. માંસાહાર કરવાથી બુદ્ધિ બગડે છે અને વૈદકશાસ્ત્રના અભિપ્રાય પ્રમાણે અશુધારેલા રોગોના ભોગ થવું પડે છે. જમણાં સર્વ પ્રાણીઓને જીવવું બહાલું અને મરવું અગપામણું છે. જેમ સર્વ ક્રોધને પોત પોતાનાં પ્રાણ પ્રિય છે તેમ બીજાને હોય એ સ્વાભાવિક છે, શ્રી મહાભારતના અનુરાક્ત પર્વમાં કહ્યું છે કે—

નદિ ણાણાપ્રિયતરં લોકે કિંવન વિષતે ।

તરમા દયાં નરઃ કુર્વાં વપાત્મનિ તથા વરે ॥

અર્થ—જગત્પ્રાણી પ્રાણી વિશેષ બહાલું બીજું કંઈ નથી, માટે મનુષ્યે પોતાની પેઠે બીજા ઉપર દયા ગળવી. તેવીજ રીતે તેના શાન્તિપર્વમાં પણ કહેલું છે કે—

અદિન્ના સર્વં જીવાનાં, સર્વેષ્ઠઃ પરિભાષિતા ।

ઈદંદિ મૃત ધર્મસ્ય, જોય સ્તરગતિ વિસ્તરઃ ॥

યથા મમ પ્રિયાઃ પ્રાણા, સ્તથા તસ્માપિ વેદિનઃ ।

હતિ મત્વા પ્રવત્નેન ત્વઞ્યઃ પ્રાણિવશો મુખેઃ ॥

અર્થ—સર્વ જીવો પ્રત્યે દયા રાખવી એમ સર્વોત્તમ કહેલું છે કેમકે અદિન્ના ધર્મનું મૂળ છે, અને આશીના સત્યાદિ તે તેના વિસ્તારરૂપ છે. જો મારા પ્રાણ અને બહાલ છે તેમ તે પ્રાણીને પણ તેના પ્રાણ બહાલ છે એવે ખાતરી પ્રયત્ન પૂર્વક પરિતોએ જીવ દિન્નાના હમ્મ કરેલાં. આવા રાખ્યા બધે જોઈએ તો દિદ્ધ ધર્મમાં પવિત્ર મનાતા શ્રી મહાભારતમાં પણ પ્રાણિવધની મના કરેલી છે એટલુંજ નહિ પણ મનુસ્મૃતિ, શ્રીમદ્ ભાગવત વીગેરે હિંદુઓના અન્ય પવિત્ર પુસ્તકોમાં પણ યથાદિ નિમિત્તે પણ કરવામાં આવ્યાં. પણ વધે માટે સખ પ્રતિજ્ઞ કરેલો છે. શ્રીમદ્ ભાગવતના ચોથા સ્કંધના ૨૫ મા અંખાત્રના ૭-૮ મા શ્લોકમાં કહેલું છે કે—પ્રાચીન ગર્દા નામના રાજાએ પોતાની ઇચ્છાપરિપૂર્ણ કરવા માગ વેદને અનુસરીને યજ્ઞ કરી હનન કર્યો અને માટેનાં જોઈ તે પ્રમાણે ન કરવા શ્રી નારદજીએ તે રાજાને નીચે પ્રમાણે કહેલું છે.

મારમા આવે તેનું માસ અથવા જીજ કોઈ પ્રાણીના માંસથી મરે તેનું માંસ બકરી
 ઇત્તે દીપ્તે બકરી ન મારના વિશે હુશનમા મુગહડજી ૩૬ મી આવાતમા અથા તાશાએ
 ખુદ કરમાવેલું છે કે-માસ અમર લોહી મને પહોચ્યો નહિ પણ એક પરહેજગારી પહો-
 ચશે "હા હુદા દોન"-આવતું માસ ગેગ છે આપ આપ અમખ્ય પ્રમાણે સર્વ ધર્મ-
 માથી મળી શકે છે પત્તુ વળાણુ થવાના બચથી ન બરે ન રાકતા વિગેષ ખાત્રી માટે-
 પ્રાણી હિમા-ખોરાકે પિયેક નામનું પુત્રક વાચવા બલામણુકરીએ છીએ, મામાદાર લેનાથી
 શારીરિક તેમજ માનસિક નુકસાન સબમે રૂપ્ય ન કોકટગેના અભિપ્રાય તપામવાની પણ
 જરૂર છે-

ॐ - नमो - भगवते - श्री - गुरु - नमः -

T L Nanchas M D. નો એવો અભિપ્રાય છે કે—

"A flesh diet is exciting, feverish inflammatory, as well as impure and often poisonous. Flesh eaters are especially subject to inflammatory diseases, particularly fevers and dysentery. Flesh eating giving us an unnatural excited life, leads to sensuality sensuality brings exhaustion exhaustion demands stimulation, and so the work of destruction goes on"

અર્થ—મામનો ખોરાક વાગણી જીવેનાગ, ફટ પિંગાં કલ્પન કરનાર અને ગદો તથા ધણી વખત એરી હોય છે મામહારી હોનાં તાર, મરડો વીગેરે ગેજો વરાગ થાય છે પ્રાણી ખોરાક નિકાર કલ્પન કરે છે તેથી તે ખાનાર વિષય લુપ્ત અને દુરાચારી પાને છે વળી વિષય લુપ્ત થોડે જલદાંથી કોળાનીન ચર્વ જરાવી તેઓને કૃત્રિમ જુગારનાં જરૂર પડે છે અનેઆવી રીતે તેઓ નિન ગની નજદીક આજ્ઞા જનર છે એ શિરાય જ્ઞાનકાંડિન જૈમ ફી વીગેરે મોઢા મોઢા ડાકંગે માસ બજાણથી યજુ નુકશાન થાય છે એવો અભિપ્રાય ધરાવે છે હા જોડક શીકડ નામનો એક યુરોપીઅન જણ ચાગ માગ ગેરેલા પિદુમાનમા આ ગો હતો તે સિદ્ધ રીત મુજબ ખોરાક લેતો તે વેહેરીઅન—વનપતીનો ખોરાક લેનાર હતો ખુદ યુરોપમા પત્ર ધણી યુરોપીઅનો નાસ મ્મિ મટે પ્રતિમા લક્ષ-વેહરેરી-માન-મ-ગીમા મલ્યા છે ને મજે છે વી ની પલગડેઆ વિષય વપર એક ખામ નિજાંધ લેતો છે ને યજુ લાઓ ને વાથી આમે દાખર કરેલ નથી પગ્ગુ તેના વાગ્યે વાગ્યે મામ પ્રજાનનો નિર્ણય કરેલા છે

અ જના જના નામા ઝોલી ના ઝોલી ટેરેલ વીગેરે મામલાથી બનાવવી મીને દનાઓ તરીકે વપાય છે પરંતુ આજના જમાનામાં તેવી દવાઓથી નસ નસ વાળા રોગે કુત્પન્ન થતા છે અને યામ હાથથી યુગ્મણ જળ દિવ્ય છે. તેઓ મારાદાર હતા નથી તેઓનું શરીર મહુલ સાથે છે, પરંતુ મસાહાર કરનારો ગદાળ પૃથુ પાચનાના કાપા દવાતો બનેલા છે વળી રિલાઈ ટિપ્પા-બને, વર્ગાઈ, કીની, અને અન્યનમ વીગેરે પથુ મોતાના અથોમા સપ્તમે રીતે માસ બદલાઈને નિષેર છે મારામાર ના પ્રાણીઓના કપોગપણ નબધે તથા તેમના નરકથી આપ અને મળા ના નિર્માણ તે સર્વથે અન્યેના પુનર્મે લાખી રાખે-દિવ્યતાના સાચા હાથના કાપા કાપા પ્રતિ કિમા અને નાના દારૂ ને મુખ્ય કાપુ જન ગદામા આપ છે, નેર લખણ તેણે મી મગાઈ નિવધ વીગેરે જાહેર પેપરમાં ઘણી વખત છાપાયા વાચના આપે છે

જ્યારે આ પ્રમાણે અન્ય ગતેશ પપ્પા મામાદાર માટેનાં મના દેવેલી છે ત્યારે જૈનધર્મ જેનો દશા એન્ડ માર્કેટ Mottos છે, જેનું દશા દિવસનું મજસ છે અને જે દુનિયામા દશા ના પ્રાપચીન પ્રતિષ્ઠિ પામે છે, તેવા દશાનું ધર્મમા આમદાર તિથેષ ન હોવાનું એવું એ પેલા ૧૧ જમ અર્ષિત કમ જેનું અને જૈનન નિષ્કાનેતો આપમાન કરના જેવું છે આ અર્ષિ કોઈ એમ કહેતો કે-આ-૧ પુનઃકલા ૧૧૮-૧૨૮ વીગેરે વાગેલા કહેવ છે તે આ

અ.પરથી કહેવું છે કે આનો ખુબને પાંચમી કરવાની વસ્તુ છે.

આજ સવાના દરમિયાન અધ્યાપનમાં નગરના નાણાં અંગે એવું કહ્યું છે કે જે વગોએ માંસ પીગેરે રંધવા હોય-વડવા તેના તે ગરને ઘડને પશુ સાધુ મુનિશરને જેવું નહિ-સંખે,પસનરિયાદિ જેના સાથેમાં કહેવા છે કે-

જાનામુય પદમુય વિરચ્ચમાયામુ સંતપેન્દ્રિમુ

મયયં વિય ઉદકાનો મયિયંય વિયોગીવાર્ણ ॥

અર્થ-અગિયો નહિ પકવેલા-કાચા તથા પકવેલા-પાકા માંસ તથા અગિયી પચતા માંસ-માંસના પિંડમાં સદા અતર રહીત વ્યાં મુખી માંસ રહે ત્યાં મુખી નેમાં નિગોદિવાદ્યા-વિપરે છે એમ કહેવું છે.

તેમજ યાદ પ્રકારનાં સંખેય મનુષ્યવિપક્ષયનાં રચાનકશ્રી પદ્યવગા તથા સમયા-ચાંગ અદિ મુદ્દામાં કહેવાં છે તેમાં પ્રાણી-પાણ્ય એના અંગદી લીધેલા, છે. આ હાથમાં સરને દરમિયાન હાથે મહિમવેતામિય અગ્રેત્વા દાદ માંસ-જેવી વીગેરે, અસમય અપાવિય કદી છે જે રચાનકમાં ત્રસકથેના કહેવર પચ્યાં હોય ત્યાં નાખીને અસમય કાગે કદી હોય. વાઈ તેમજ હાણાંગ મુદ્દામાં આર પ્રકારે નરકાગ્નિના બધ પડે છે જેમાં સંચિવિયવહેળં એટલે, પંચેદિયેના બધ કરવાથી તેમજ કુન્નિમાફરેજ એટલે માસનો અતર કરવાથી. તેમજ માંસ મદિરા-મધ-માખણ પીગેરે જેના માંસમાં અતરકદા કહેવા છે. આ દશવિધ-ગિત સુવમાં મદિરાનો નીસો કરવાને મદાનપા કરેલા છે તેમજ આ ઉપાશક દશાંગ મુદ્દામાં આમવાદ ઘુદોઆર્ધ હાથા એ ચાપ્દો મુદ્દા છે કે શ્રીચતુર્મુદ નગરમાં ત્રસ પંચેદિયના વધનો બધ કરવાનો કૌબીક રાગને અતર પડ. તમગ્ન્યો છે. શ્રી મુદ્દાગાંગ સુવમાં નાંસાદારીને અનાય-મિથ્યા રૂદ્ર કહેવા છે આ બગવતી સુવમાં તાપસના અધી-કારમાં નિગાહુદ્યા એટલે મનુ માંસ ખાવનો ગુન લુપ્ત તાપસ કહેવાય-એટલે જે જનનું માંસ ખાય છે તેમને તેની સજાથી એ પાપમાં આવ છે, માટે જેન સાધુએને માંસાદારી કહેતા એ પૂણે વિચારની ખામી વાળી. આ પ્રશ્ન-પાકરૂપના બીજા શુભકથમાં પાંચમા સગરકારે સંગ મધુ માફેગો મતિરં એટ. ન મ મદિરા મધ દિતિમાં મન ન કરે-આશક્ત ન રૂદ્ર તેમજ સાધુએ "અગ્રાજ મમાયે" એટલે સાધુએ મધ-મામના ત્યાગી હોય આ સખધે શ્રીપદ્યવગા સચન્દ્રમાં સામ્યેના આર. પ. નમાં મહા વિવેચન કરેલું છે જે જેના ત્યાં નકરુ નામના પા. ન. નિશીત એ વહેતી નામ મધ માંસ સખધે એવું કહેલું છે કે સાધુ સાધવીએ જ નગોએ માંસાદિ-કાચા તથા વડવા જેવાને અતર તે રસ્તે સાધુએ રહેવું તેમજ જવું નહિ. શ્રીશ્વેકાલિક મુદ્દામાં પાંચમા અધ્યાપનના પેદેલા કૃદેશમાં ઘટુ મદિય વીગેરે પાક છે તેનો અર્થ એવો છે કે-જે કાગે વિશે પથા કાગીઆ હોય તે સીતાકળ પ્રમુખ, તથા પોમળ વડવા કાગ, અખિમિસ નામે રાના કાગ, જેને ઘણાં હાંદા હોય તે અગધાગાનાં કાગ, ટીમદના કાગ, શીલીનાં કાગ, રોલડીના કટકા, રામલી વેલાના કાગ અને તુરની પાખડી સાધુ સાધવીને ન કર્ષે-આ વાક્યમાં અકિયે શબ્દનો અર્થ અસ્થિ એટલે છાત્યા કહેવા છે. શ્રીપદ્યવગા સુવમાં વનરપતિના અધિકારમાં વગાદિમા-વધુ અકિયા એવા શબ્દ છે તેના અર્થ થોડા કે અગ્ર દાકા નહિ પણ દરડે-દાકા-વી-ગેરે છે શ્રી લગવતીજ મુદ્દાના ૧૫મા શતકમાં શ્રીવીર પ્રમુદે ન્યારે લોલીખટવાંઘ ઘયે દતો તેની ત્યા માટે રેવલી ગાથા પલિને લા સીંદા અણુમારને પાક લેવા માટે મોકસા દતા ત્યાં કલંચ સરીરે, કુન્નુદ ગમે એવા પાક છે તેનો અર્થ કમુતર કે કુકા માંસ નહિ પણ રેળાપાક તથા બીજેરાપાક થાય છે. મુન્નસતમાં એવી કહેવા છે કે "નાર ગાકએ મોલી પદ્ધે" એટલે એક ગામમાં એક બીજને જે નામથી જોળખવામાં આવે છે તેને બીજ દેશમાં તદન જુદા અને વિવિધ નામથી જોળખવામાં આવે છે. માળવા દેશમાં જુરા કમુતરને કોહલા કહે છે-આ નામની વનરપતિ પથુ કેટલાક દેશમાં થાય છે એટલે તેના અર્થ વિચારના અને બધ દેસના સગવડમાં પૂણે વિચારની આવશ્યકતા છે. શ્રીબગ-

વાને યીદાઅણગાને કહેણ કે-મારે માટે જે કોઈગણક કરશે છે તેને હવે પાનુ જે બીજાના ઉપયોગ માટે બીજોગણક કરશે છે તે હવે હવે આ જગે એ કોઈલાનો અર્થ ને લુ । કમન કરામા આવે તો જેનીની જુન ગણાય જે વાકન મળવે આ અર્થા ઉત્તરી છે તેને માટે દીકાકાર એમ જણાવે છે કે-મામ શબ્દનો ઉત્સર્ગ અર્ગમા-ગણે અર્થવા દુષ્ઠ અર્થ મળનારો પરંતુ ઇંછ આપત્ત કાગમા અન, પાપીની અજાવ હોય અને રાષ્ટ્ર સાધુ રોગીટ યથો રોય, મવર ગાર્ગમા સ્થિર ન રહી શકેના હોય, ધર્મની હેવના થતી હોય, પોતાની સારી ધિનિ ઉપર ઉત્તરિતો આધાર હોય, અને પેતાના રોગનું નિરાશુ કરના ઇંછ મહાન પૈયનો આશ્રદ હોય, તેવે પ્રમગે બલ વિરોધન અર્થે જેમ વાર અહિના તેય રપનાય છે તે-પ્રમાણે અપરા મગે વાપરાનુ મીકાકાર કરે છે આ જગેએ રોષ એમ પ્રશ્ન કરે કે આન પુનકના આસાનમા ત્યારે મન્ય-માનના અર્થમા વનપ્રતિ તથા ગમ એસા રામ્હો રામાટે નથી વાપરનામા આનના ? તેનુ મનાધાન એ છે કે-પ્રથમ તો આ રાત ભાગો વખત થયા નચાંય છે, તેમજ દીકાકાના બલ ઉપયોગ અર્થે, અમુક મત્તેગોએ રાપરાના અનિપ્રયને અનુમતી આ જાગત ખામ પૂરણી દાખન જરાની હોરાથી અમેએ પાદમા હતા તેવા મુદ્દા મન્હોન નખેના છે મરે માન તે ઉપચીનવચનારે કશુ વે લુ જાધી બેમરનુ નથી રાએમા કહેણ છે કે જનિ મરેદો વ્યાકરણોપમા ન-કાશાસનાચ્યાદ્ વ્યવહારતથ અર્થ વ્યાજનપ્રથી, ઉપમાનથી, કેસથી, આમ વચથી અને વ્યવહારથી અર્થ મનાય છે માટે રાંમન કાગના જૈન વૃદ્ધ વ્યવહારીઓ જે અર્થ કદ તે માન્ય નખેનો એ બન્ય જરાનુ કરેન્ય છે મત્ત્ય મામતો બાલ પરિભોગને અર્થે પણ પાપાથી નિરેષ અનો આવે છે માટે પાપના અો વૃદ્ધ વાકોને માન આપીઅર્થ મરકુ કરના એ આત્મિક પુરમેનુ કરેન્ય છે એક શબ્દના અનેક અર્થ થય કે તે આનકાનો પ્રગરાયેલો તેમજ અનણુ ર્ગે બધા મારી રીતે મમને છે શ્રીમગરાતીજ સુત્રમા વનપ્રતિના વિચિત્ર નમે આવે છે-અચ્છથી અચ્છર્ષી, મિદર્ષી, મહુમી, જૈનવણી વીગેરે ધણ નામા બી ન તીર્થનાના નામને મળતા આવે છે આ નામત બનુ સચાંચેની છે અને જનરે પેપનામા મામ મહાણુ નિરે મગરે નખ્યા બલ મન્હક પૂરાઓ આવેના છે, જે બધા અરે રાકતા એક નુ પુનક થાય તેમ છે અમેએ અરે મુખ્ય મુખ્ય દમીકતન માન દાખત કહેવી છે હતા કાઈ પણ પ્રમન્ની અર્ગમા નહતી હેય તેને માટે પિનાવ વાં અમેએ દુષા કરી સચના કરેને નો ગીજ અસ્તિમા તેમની મુચ્છાઓનુ મમન કરીશુ

હુનામા છેન્ટે અમે એટલુનુ રીશુ દનિદાનના મોરમે ખગે દતિદાન મોપરા નાજ મુનુ નેરાથી નચો તેમને ગમ પના ગમે તે ગોષ કરે, બાપા શાસ્ત્રીઓ જાતામા વપાવન રા હો ડાપની ગમે તે નિર્લેષ મારે વિદિશિ પ્રોમરો મળના રન્હોને પમ્કીને ગમે તેમ અર્થ કરે, હતા અન એ જૈન બનચાં તરીકે અહિસા ના જ પાવનમા હો કેના અો જનમચા મામમી રો વિખનાન રોન થો જૈન પાપીના નો શુપણ વચમા પણ વપારેના તે તે શરેના હિઆમર અર્થ મન કરનાર નથી મને એ મને જગતમા જૈન તનામ ધર્મોના સચ્ચક અર્થ કરીને તેમના પણ મુદ્દા રથે રો અમુક શ્રુત તરીકે ઓગામવસા ચલનાર છયિ-પડી બલેને જગને એ જાગમમ હોતો પદપાની કાવિ-કાપુ કે અનનત અનો દત્તો પપપત છે, કે ને છે મન્હમા પક્ષપતી મનામ પાડરમા અરી છે તે મદ્યુનાના પદાપત મટે નહિ-પાનુ દુષ્ટ જોના પક્ષપાનમા નરિ નણુતુ જે હેનપાનન છે આ અનામે ખામ આબપ્રય છે, અો ગને અનુમરિનેઅમે દરહ-ગાએ અન પગોધન કરીને વિગધનો પન્દિત-કચિ કનસો છીયે-જા તેમ કરાપા ને મ મને આ નવાવની નિધન થતા હાય તો અમે તે જા નથી આગા નેતા તેવા

આચારાજ્ઞ સૂત્રમ્.

પ્રથમઃ શ્રુતસ્કન્ધઃ

શસ્ત્રપરિજ્ઞાનામકં પ્રથમ મધ્યયનમ્

(પ્રથમ ઉદ્દેશઃ)

કુચં મે જાણતં, તેજં જાગવતા દ્યુમજસાવં । (૧)

શ્રુતસ્કન્ધ' પેહેલો.

અધ્યયન' પેહેલું.-

શસ્ત્ર પરિજ્ઞા.

અથવા

ભાવ શસ્ત્રોની સમજ.

પેહેલો ઉદ્દેશ.

(આત્મપદાર્થ' વિચાર તથા કર્મબંધ હેતુ' વિચાર.)

(આત્મપદાર્થ વિચાર.)

(મુખર્થસ્વામી' જાણીને કહેછે) હે દીર્ઘ આયુષ્યવાળા જાણુ, મેં ('શ્રમણુ જગવાન મહાવીર' પાસેથી) સાંભળેલું છે; તે જગવાન આ પ્રમાણે જોડ્યા હતા. (૧)

૧ શ્રુતસ્કન્ધ એટલે સૂત્રનો ભાગ. ૨ અધ્યયન એટલે અધ્યાય. ૩ શસ્ત્ર એ જાતના છે:-દ્રવ્ય શસ્ત્ર અને ભાવ શસ્ત્ર. દ્રવ્ય શસ્ત્ર તરવાર વગેરા. ભાવ શસ્ત્ર પાપમાં પ્રવર્તતા મન વચન અને શરીર. અહીં જે ભાવ શસ્ત્ર લેવાં, તેની પરિજ્ઞા એટલે સમજ. પરિજ્ઞા જે છે-જા પરિજ્ઞા, અને પ્રત્યાખ્યાન પરિજ્ઞા, જા પરિજ્ઞા એટલે જે ક્રિયાઓ કર્મ બંધની હેતુ છે એવું જાણીને સમજવું. અને પ્રત્યાખ્યાન પરિજ્ઞા એટલે તેવું સમજીને તેઓનો ત્યાગ કરવો. ૪ છવ. ૫ પાપ બંધવાના કારણો. ૬ ઉદ્ધા લીધેકર મહાવીર સ્વામીના ઇચ્છારમા ગણુધર. ૭ મુખર્થ સ્વામીના સિધ્ધ. ૮ પરોપકારાર્થ મહાશ્રમ લેનાર. ૯ ઉદ્ધા લીધેકર.

સંતિ પાળા પુલો સિયા । “છજ્જમાણા પુલો, પાસ (૧૧)

અગગારા મો સિ પુલો^૧ પવયમાણા; જમિણે વિરુવરુવેહિં સર્યેહિં પુલવિકમ્મસમારંભેણ પુલવિસત્થં સમારંભમાણા અણ્ણે અણેગરુવે પાણે વિહિંસહ । (૧૨)

(૧) સત્પરતલુ અગવયા પરિણા પવેહમા । હમસ્પ સેવ જીવિયસ્સ પરિવંવણ-માણણ-પૂપ-ળાપ, જાહમરણમોયળાપ, દુક્કસપદિયાપહેવં, સે સયમેવ પુલવિસત્થં સમારંભહ, અણ્ણેહિ પુલ-વિસત્થં સમારંભાવેહ, અણ્ણેવા પુલવિસત્થં સમારંભંતે સમણજાણહ । સં સે અહિયાપ, તં સે અલોહિપ । (૧૩)

સે સં સંવુજ્જમાણે શાપાણીયં^૨ સસુહાપ મુષ્ણા સલ્લ અગવબો, અગગારાણં ભંતિપ; હહ મેલેસિ ણાયં અવતિ—પસ સલ્લ ગંયે, પસ સલ્લ મોહે, પસ સલ્લ મારે, પસ સલ્લ ણિ-રપ । હુલ્લથે^૩ અહિપ હોપ; જમિણે વિરુવરુવેહિં સર્યેહિં પુલવિકમ્મસમારંભેણ પુલવિસત્થં સ-મારંભમાણે અણ્ણે અણેગરુવે પાણે વિહિંસહ । (૧૪)

સે વેમિ—અપ્પેગે અંધ મઠ્ઠમે,^૪ અપ્પેગે અંધ મઠ્ઠે;^૫—અપ્પેગે પાય મઠ્ઠમે, અપ્પેગે પાય મઠ્ઠે;—અપ્પેગે શુંક મઠ્ઠમે, ૨ * અપ્પેગ અંધ મઠ્ઠમે, ૨ અપ્પેગે જાણુ મઠ્ઠમે, ૨ અપ્પેગે વક

૧ < સૌદામ > ૨ < જ્ઞાન વર્તન ચારિત્ર રૂપ > આદાનીયં. ૩ હૃલ્લથે ગૃહ્ય ૪ આમિયાલ
૫ : તાંઈલ્યાલ * દિકાવિહાર સર્વેજ અલ્લે હૃલ્લંતવર્તિપદમપિ ચાલ્યમ્

પૃથ્વીમાં જૂદા જૂદા અનેક જીવ છે. એથીજ કરીને, યાનીઓ તેની હિંસા કરતાં શરમાયા છે. (૧૧)

કુટલાએક^૧ બિશુકો કહે છે કે “અમેજ માત્ર અનગાર એટલે જીવરક્ષાને માટે ધર છોડીને યએલા યતિઓ છીએ ” પણ એ તેમનો માત્ર બકવાદજ છે કારણકે તેઓ આ પૃથ્વીથી ૧૧તા કામેમાં પૃથ્વીક્ષયના જીવોને અનેક હથિયારોવડે મારતા રહે છે, તથા તે સાથે વનસ્પતિ વગેરે અનેક જીવોને પણ મારે છે. (૧૨)

આ રીતે બગવાને શુદ્ધ સમજ આપી છે કે પ્રાણીઓ, લાંબું જીવવા માટે, કીર્તિ મેળવવા માટે, માન પામવા માટે, જન્મ જરા તથા મરણથી છુટા થવા માટે, અને દુઃખ મટાડવા માટે, જારી પૃથ્વીક્ષયની હિંસા કરે છે, બીજાવતી કસે છે, બીજાને કરતાં શુદ્ધ માને છે; પણ એ બધું નેમને અહિત કરનાર અને અજ્ઞાન વધારનાર (થવાનું) (૧૩)

સમજ પુરૂષ એ પૃથ્વીક્ષયની હિંસાને અહિત કરનારી બાજુલા થકા સાક્ષાત્ તીર્થંકર ભગવાન અથવા તેમના સાધુઓ પાસેથી પોતાને આદરવા લાયક (જ્ઞાન દર્શન અને ચારિત્ર ૩૫) વસ્તુઓ સાંપળી કરીને તેમનો અંગીકાર કરે છે. (અને) તેવાપુરૂષો એવું સમજે છે કે આ (પૃથ્વીક્ષયનો નિષાર્થ) તે ખરેખર કર્મબંધનો હેતુ છે, મોહનો હેતુ છે, મરણનો હેતુ છે, અને નરકનો હેતુ છે; એવું છતાં જ ઘણા લોકો એ પૃથ્વીક્ષયના જીવોને તથા તેની સાથના બીજા અનેક જીવોને અને પ્રકારના શસ્ત્રોવડે મારતા રહેછે, તે માત્ર તેઓ ખાવા પીવા તથા કીર્તિ વગેરે મેળવવામાં સુંગઠ^૨ પડ્યા છે. (૧૪)

હિ શિખ, જે તમે અને પૂછશો કે એ પૃથ્વીક્ષયના જીવો દેખતા નથી, સંધતા નથી, સાંભળતા નથી અને ચાલતા થયું નથી માટે એમને મારતાં તે શી ધીમ્ર થતી દશે, તો

સમ્વાઓ દિસાઓ સમ્વાઓ અણુદિસાઓ સાદેતિ, અજેગરુવાઓ જોળીઓ સંપેદ, વિરુવરુવે
પાસે પદિસંવેદેદ. (૫)

તત્ત્વ રાહુ ભગવતા પરિણા પવેદ્યા. (૬)

દ્વમસ્તચેવ જીવિયસ્મ પરિવેદનમાણણપૂયણાપ, જાદ્ગરણમોયણાપ, દુક્કપદિપાયહેદ. (૭)

પંચાવંતિ સમ્પાવંતિ હોગંસિ કમ્મસમારંભા પરિજાણિયમ્વા ભવંતિ. (૮)

જાસેતે હોગંસિ કમ્મસમારંભા પરિણાયાં ભવંતિ, સે હુ મુળી સિ વેમિ. (૯)

[દ્વિતીય ઉદ્દેશ :]

અદે^૨ હોપ પરિણુજે દુસ્તંબોદે અવિજાણપ; અસિં^૩ હોપ પવ્વદ્દપ તત્ત્વ તત્ત્વ પુલો,
પામ, થાતુરા પરિતાવેંતિ. (૧૦)

૧ પ્રવીમિ ૨ આતં: ૩ અસ્મિન્

ઓમાં ભમ્યા કરે છે, અનેક યોનિઓમાં^૧ ઊપજે છે, અને અણુગમના સ્પર્શ વગેરેના દુ:ખો
ભોગવે છે. (૫)

(આ પ્રમાણે ભગવાને આપેલું ભાષણ ઓલીને હવે પોતે સુધર્મસ્વામી નંખૂને કહે છે)

એ ક્રિયાઓ પેટે ભગવાને “ પરિણા ” (એટલે શુદ્ધ સમજ) આપેલી છે. (૬)

(એ ક્રિયાઓમાં માણુઓ,) આ શરીરને વધુ ટકાવવા માટે, કીર્તિ મેળવવા માટે, માન
પામવા માટે, અને જ્ઞાન પાન તથા ધનાદિકના માટે (પ્રવર્તે છે.) (૭)

(એ પ્રમાણે) આખા લોકોમાં ઊપર બતાવ્યા તેટલાજ ક્રિયાના ભેદો જાણવાના છે. (૮)

(ઉપસંહાર)

(સમસ્ત વસ્તુના જાણનાર ભગવાન કેવળજ્ઞાનથી સાક્ષાત્ જોઈને કહેછે કે) નંજે એ
ક્રિયાના ભેદો (ઊપરની જાણવેલી એ પરિણાઓથી) શુદ્ધ સમજેલા હોય, તેજ, કર્મોને સમ-
જીને તેના કારણથી દૂર રહેનાર મુનિ જાણેલા.)

એ પ્રમાણે (હે નંખૂ એ સધર્મી હું ભગવાન પાસેથી સાંભળીને તને) કહુંહું. (૯)

ખીજે ઉદ્દેશ.

(પૃથ્વીકાયની હિસાનો પરિહાર.)

આ જગતમાંના જીવો (વિપય અને કપાયથી) પીડાયેલા છે, બધી રીતે હીન થએલા છે,
અને મણી મુશીબતે સમજી શકે તેવા બનેલા છે, (કારણ કે) તેઓ અજ્ઞાણ છે; (અને એવી
જ હોવાથી,) તેઓ અધીરા થઈને ગરીબ પૃથ્વીકાયના જૂદા જૂદા ખપમાં તે પૃથ્વીકાયને સં-
તાપ્યા કરે છે. (૧૦)

સગ્વાઓ દિસાઓ સગ્વાઓ અ, ૨ અપ્પેગે ગામિ મઠમે, ૨ અપ્પેગે ઝયર મઠમે, ૨ અપ્પેગે પાસ
પાસે પદિસંવેદેદ. (૫) મે, ૨ અપ્પેગે ઝર મઠમે, ૨ અપ્પેગે હિયય મઠમે, ૨ અપ્પેગે થળ
તાય લલુ ભગવતા મઠમે, ૨ અપ્પેગે થાહુ મઠમે ૨ અપ્પેગે હાથ મઠમે, ૨ અપ્પેગે ઝ-
હમસત્તચેવ જીવિયત્ મઠમે, ૨ અપ્પેગે ગીવા મઠમે, ૨ અપ્પેગે હળુય મઠમે, ૨ અપ્પેગે
પંયાવંતિ સગ્વાવં જીહ મઠમે, ૨ અપ્પેગે તાલુ મઠમે, ૨ અપ્પેગે ગલ મઠમે, ૨ અપ્પેગે
જસેતે હોગંસિયેગે જિઠાલ મઠમે, ૨ અપ્પેગે સીસ મઠમે, ૨ અપ્પેગે સંપમારપ, અપ્પેગે

સમારંભમાણસ હથેતે આરંભા અપરિણાયા મર્વંતિ । પૃથ સત્યં અસમારં-
ભદે હોપ આરંભા પરિણાયા મર્વંતિ । (૧૬)

પાપ, આતુરાણાય મેહાવી જેવ સત્યં પુઠવિસત્યં સમારંભેજ્ઞા, જેવળેહિં પુઠવિસત્યં સમારં-
ભેવળે પુઠવિસત્યં સમારંભેતે સમણુજાણેજ્ઞા । જસેતે પુઠવિકમ્મસમારંભા પરિ-
મર્વંતિ તે હુ મુણી પરિણાયકમ્મે સિ યેમિ । (૧૭)

ઓમ
બો

હું એક દક્ષિણી કહું છું કે જેમ કોઈ એક જન્મથીજ અધબિર પુરૂષ હોય તેને) જૂદા
જૂદા માણસો તેના પગ, હાંટી, જંઘા, ખૂટણ, સાથળ, કેક, નાભિ, પેટ, પાંસળી, પૂક, છાતી,
કેયુ, સ્તન, ખભા, બાહુ, આંગળીઓ, નખ, ગલું, હડપચી, હોઠ, શબ્દ, તાણુ, લમણા, કાન,
પેઠ, આંખ, જમર, લલાટ, અને માથું એ વગેરે અવયવોનાં ભાલાની આણીઓ પરોવે (ત્યારે
અધબિરને જે પ્રમાણે વેદના થાય છે. તેજ પ્રમાણે એકેન્દ્રિય જીવોને પણ આરતાં વે-
ધાય છે.)

(અથવા જેમ એક માણસને કોઈ એકદમ ધા મારી મૂર્ચ્છિત કરે અને પછી મારી ના-
ત્યારે તેને મૂર્ચ્છા હોવા છતાં પણ ખીડ થાયજ છે તે પ્રમાણે એ પૃથ્વીકાયના જીવોને
મારતાં વેદના થાય જ છે.) (૧૫)

એ પૃથ્વીકાયની હિંસા કરનાર પુરૂષને આરંભતું જ્ઞાન અને ત્યાગ નથી હોતા એટલે
જ લાગ્યા કરે છે, અને તેની હિંસા વળંબાર પુરૂષને આરંભતું જ્ઞાન તથા ત્યાગ હોય
મેટલે આરંભ લાગી શકતો નથી. (૧૬)

(માટે) બુદ્ધિમાન પુરૂષે એ બધું જાણીને જાતે પૃથ્વીકાયની હિંસા કરવી નહિ, બીજા
કરાવવી નહિ, અને તેના કરનારને રહું માનવું નહિ. (એવી રીતે) જે પૃથ્વીકાયની હિંસાને
જાત કરનારી સમજીને ત્યાગ કરે તેજ મુનિ જાણુવો; એમ હું કહું છું. (૧૭)

અવોહિણી । (૨૨)

સે તં સંયુક્તમાણે આયાણીયં સમુદ્રાદ્ સોચાં મગવઓ, અળગારાણં વા અંતિપ્; હ્રહ મે-
ગેસિં પાયાં મવતિ, ણસં સ્વલુ મંયે, ણસં સ્વલુ મોહે, ણસં સ્વલુ મારે, ણસં સ્વલુ નરણ્ । હ-
ચ્ચત્થં ગહિણ્ હોણ્; જમિણં વિરુલ્લેવેહિં સત્થેહિં ઉદયકમ્મસમારંમેણં ઉદયસત્થં સંમારમમા-
ણા, અણે અણેગસ્થે પાણે વિહિંસહ્ । (૨૩)

સે યેનિ, સંતિ પાણા ઉદયગિસ્સિયા જીવા અણેગે । હ્રહ સ્વલુઓ અળગારાણં ઉદય જીવા
વિયાહિંયા^૧ । સત્થં ચેત્થ અણુવીહ^૨ પાસ । પુઠો સત્થં પથેદિતં । (૨૪)

અદુચા અદિલાદાણં । (૨૫)

“ કપ્પતિ જે કપ્પતિ જે પાડં, અદુચા વિમૂસાણ્,”^૩ પુદોસચાંહ વિરંદંતિ^૪ ણ્ણયવિ તે-
સિં જો નિકરણાણ્^૫ । (૨૬)

ણ્ણય સત્થં સમારંમમાણસસં હ્રચ્ચેતે આરંભા અપરિણાયા મવંતિ । ણ્ણય સત્થં અસમારં-
મમાણસસં હ્રચ્ચેતે આરંભા પરિણાયા મવંતિ । તં પરિણાય મેહાધી ખેચ સત્થં ઉદયસત્થં સમારં-

૧ વ્યાખ્યાતાઃ ૨ અનુવિધિય ૩ (દયુક્તવા ઇતિશેષઃ) ૪ વ્યાવર્તયંતિ (અપરોપયંતિ)

૫ નિકરણાય (નિશ્ચયાય) (આગમ ઇતિશેષઃ)

અગ્નિ વધારનાર થવાનું છે. (૨૨)

જેઓ એ આરંભને અદિત કર્તા સમજે છે તેઓ તીર્થંકર અથવા તેમના સાધુઓ
પાસેથી સાંભળીને પોતાને આદરવા લાયક વસ્તુઓ (જ્ઞાનદર્શન અને ચારિત્ર) અંગીકાર કરે છે.
એવા પુરૂષો એવું સમજે છે કે આશ્ચર્યનો આરંભ એ, ખરેખર, કર્મબંધનો હેતુ છે, મરણનો
હેતુ છે, અને નરકનો હેતુ છે. છતાં લોકો કીર્ત્યારિકના માટે મુંઝાડને આશ્ચર્યના છબોને અનેક
શસ્ત્રો વડે મારતા થકા તેની સાથેના ખીજા છબોને માર્યા કરે છે. (૨૩)

હવે હું હું હું કે પાણીના સાથે તેમાં ખીજા અનેક પ્રાણીઓ-જીવો રહેલા છે. પણ જિનાગ-
મમાં તો, એ પાણી જાતે પણ સજીવ છે, એમ સાધુઓને જણાવેલું છે. (માટે સાધુઓએ અ-
ચિત્ત પાણી વાપરવું તે અચિત્ત પાણી સ્વભાવે પણ થાય છે અને સત્ત્વના સંયોગે પણ થાય
છે, તેમાં સાધુઓએ શસ્ત્રના સયોગથી અચિત્ત થએલું પાણી વાપરવું.) તે શસ્ત્રો અનેક
પ્રકારના કહેલા છે. માટે ને પોતે નિચારી લેના. (૨૪)

વળી અચિત્ત પાણી વાપરતાં અદ્વિતાદાનનો દોષ પણ લાગે છે. (કારણ કે સચિત્ત એક
પરપરિચીત વસ્તુ છે અને તે તદતર્ગત જીવોની રમ્મ ન હોવા છતાં વાપરેથી અદ્વિતાદાન
લાગેત.) (૨૫)

કેટલાક બોલે છે કે અમારે પીવા માટે અથવા આનંદોભા માટે પાણી વાપરવામાં કશો
દોષ નથી. અને એમ કહી તેઓ અનેક પ્રકારે તેની દિસા કરે છે. પણ એ તેમનું બોધવું
ટકી રાકે તેનું નથી. (કારણ કે તેઓ પાણીને અજીવ કહે છે તે અસિદ્ધ વાત છે) (૨૬)

એ પાણીની દિસા કરનારને તેનાથી લાગતા આરંભોની શુદ્ધ મમત નથી હોતી. અને
જેઓ એ પાણીની દિસા નથી કરતા તેમને આરંભ બાબત શુદ્ધ સમજ છે તેથી તેને
કશો આરંભ લાગતો નથી. એવું જાણીને શુદ્ધિમાન પુરૂષે જાને પાણીની દિસા ન કરવી,

મેગ્જા, જેવોઈ ઉદયસત્ય સમારંભાવેજ્જા, ઉદયસત્ય સમારંભેતેવિ અણે ન સમગુજાણેઝ્જા
જસેસે ઉદયસત્યસમારંભા પરિણાયા મર્ચતિ સે હુ મુળી પરિણાયકમ્મે તિ યેમિ । (૨૭)

[ચતુર્થ ઉદ્દેશ :]

સે યેમિ, જેવ સયં લોગ અઘ્માદ્વલેજ્જા, જેવ અત્તાણં અઘ્માદ્વલેજ્જા । જે લોગ અ-
ઘ્માદ્વલેજ્જા, સે અત્તાણં અઘ્માદ્વલેજ્જા; જે અત્તાણં અઘ્માદ્વલેજ્જા, સે લોગ અઘ્માદ્-
વલેજ્જા । (૨૮)

જે વીહલોગ^૧ સત્યસસ સ્વેયસે, સે અસત્યસસ સ્વેયસે; જે અસત્યસસ સ્વેયસે, સે વીહલોગસત્ય-
સસ સ્વેયસે । (૨૯)

ધોરેઈ ધયં અભિમૂય દિહં સંજતેઈ સયા જતેઈ સયા અપ્પમસોઈ । (૩૦)

જે પમસે ગુણદિપ,^૨ સે હુ વંદે પવુચતિ । સં પરિણાય મેહાવી, દુપાણિ જો, જમહં
પુગ્ગમકાસી પમાદેણ । (૩૧)

૧ (દીર્ઘ લોક: સ્વલુ વનસ્પતિ કાયોર્ગય:) ૨ (ગુણ: અભિગુણ: તેપાલ્લેયત:)

ખીનવની ન કરાવની, અને તેના કરનારને રૂકું પણ નહિ માનવું. એવી રીતે પાણી સંખથી
આરંભોની નેને માહિતી હોય તેજ આરંભનું સ્વરૂપ જાણીને તેનો ત્યાગ કરનાર મુનિ જા-
ણ્યો એમ હું હું છું. (૨૭)

ચોથો ઉદ્દેશ.

(અમિકાષની હિન્દાના પરિહાર.)

હું હું છું કે સોકનો એટલે અમિકાષના જીવોનો અપલાપ ન કરવો અને પોતાના
આત્માનો પણ અપલાપ ન કરવો. જે સોકનો અપલાપ કરે છે તે પોતાના આત્માનો
અપલાપ કરે છે; અને જે પોતાના આત્માનો અપલાપ કરે છે તે સોકનો અપલાપ
કરે છે. (૨૮)

જે પુરૂષ, દીર્ઘશોક અર્થાત્ વનસ્પતિ તેને જાણવાનું શરૂ જે અમિકાષ તેનું સ્વરૂપ
જાણે છે તે સંખનું સ્વરૂપ જાણે છે. જે સંખનું સ્વરૂપ જાણે છે તે વનસ્પતિના શરૂ-
રૂપ અમિકાષનો સ્વરૂપ જાણે છે. (૨૯)

આ વાતને સંબંધ એટલે પ્રાણુતિપાતાદિક પ્રાપ્તી અલગ રહેનાર અને દબેશાં નિર્દેશ-
પણે ચારિત્ર પાળવામાં થતીવત, અને અપ્રમાદી, એવા પસંદગી પુરૂષોએ પરીપદાદિકને દરેક
કેવળજ્ઞાન પામી સાક્ષાત્ દીધી છે. (૩૦)

જે પ્રમાદી યજ્ઞની અનિસમારંભમાં વર્ત્યા કરતો હોય તે જુલમગાર કહેવાય છે એકું
જાણીને જુદામાન પુરૂષ વિચારે છે કે જે અગ્રાક અનિસમારંભ કર્યો છે તે દબેશી
નહિ કરે. (૩૧)

હજમાણા પુદો, પાસ, અજગારા મો સ્તિ યુગે પચયમાણા; અમિણં વિરૂવરૂધેહિં સ-
ત્થેહિં અગણિકમ્મસમારંભેણં અગણિસત્થં સમારંભમાણે, અણ્ણે અણેગરૂવે પાણે વિહિં-
સતિ । (૩૨)

તત્થ ચલ્લુ અગવયા પરિણ્ણા પવેદિયા । હમસ્સ ચેવ જીવિયસ્સ પરિવંદણમાણપૂયણાપ, જાહ્
મરણમોયણાપ, દુક્ખપદિધાયહેવં, સે સપમેવ અગણિસત્થં સમારંભતિ, અણ્ણેહિં ઘા અગણિ સત્થં
સમારંભમાણે સમણુજાણતિ । સં સે અહિયાપ, તં સે અબોહિપ । (૩૩)

સે સં સંયુજ્જમાણે આયાણીયં સમુદાપ સોચા અગવઓ, અજગારાણં ઘા ળંતિપ; હહ મેગેસિં
ણાયં ભવતિ ઇસ ચલ્લુ ગંધે, ઇસ ચલ્લુ મોહે, ઇસ પલ્લુ મારે, ઇસ ચલ્લુ ગિરપ । હપ્પચ્ચં ગહિપ્પ
હોપ; અમિણં વિરૂવરૂધેહિં સત્થેહિં અગણિકમ્મસમારંભેણં અગણિસત્થં સમારંભ માણે અણ્ણે અ-
ણેગરૂવે પાણે વિહિંસતિ ।" (૩૪)

સે યેમિ, સંતિ પાણા, પુદ્ધિણિસ્સિયા, તણિણિસ્સિયા, પત્તણિસ્સિયા, કટ્ટણિસ્સિયા, ગો-
મ્મણિસ્સિયા, કયવરણિસ્સિયા । સંતિ સંપાત્તિમા પાણા આહુચ્ચ^૧ સંપયંતિ ય । અગણિં ય ચલ્લુ
પુદ્ધા પુગે સંઘાય માયજ્ઞંતિ । જે તત્થ સંઘાય માયજ્ઞંતિ, તે તત્થ પરિયાવિજ્ઞંતિ, જે તત્થ પ-
રિયાવિજ્ઞંતિ, તે તત્થ ઝહ્મયંતિ । (૩૫)

૧ આહુત્ય (રૂપેષ)

કેટલાક શરમાતા થકા બોલે છે કે અમે અનગાર છીએ, પણ એ તેમના ફાગટના બ-
કવાદ છે; જે માટે તેઓ અનેક પ્રકારે અગ્નિની તથા તે સાથે બીજા અનેક શબ્દોની હિંસા
કર્યા કરે છે. (૩૨)

અહીં બગવાને રૂપેટ રીતે આશા કરી છે કે, તેઓ આ શબ્દોની કાંઈ, ખાન, અને
ખાનખાન માટે, જન્મ જરામરણથી છૂટવા માટે તથા કુ:ખો યજવા માટે જાતે અગ્નિની હિંસા
કરે છે, બીજાની કશાને છે અને તેના કરનારને રૂડું માને છે. પણ તે તેમને અહિત અને અ-
ગ્નિના પધારનાર થવાનું. (૩૩)

એવું જાણીને સતપુરુષો, બગવાન અથવા તેમના સાધુઓ પાસેથી આદરવા લાયક
વસ્તુઓ સાંભળીને આદરે છે અને તેઓ એવું માને છે કે અગ્નિકાવની હિંસા તે, ખરેખર,
કર્મજંધની હેતુ છે, મોહની હેતુ છે, મરણની હેતુ છે, અને નર્કની હેતુ છે. પણ અન્યથા લોકો એ
બાબતિરે ઘણા મુંઝાઈ પડ્યા છે. જે માટે તેઓ અનેક પ્રકારે અગ્નિકાવની તથા તે સાથેના
બીજા શબ્દોની હિંસા કરતા રહે છે. (૩૪)

જેમાટે હું ખાતરી આપું છું કે જમીન, તણખલા, પાન, લાકડાં, છાશ અને કયરો એ
સર્વે સાથે ત્રસ શબ્દો રહે છે. તે ત્રસ શબ્દો તથા બીજા ઓયિંતા અંદર આવી પડતા સંપાત્તિ
ત્રસ શબ્દો તે બધા અગ્નિસમારંભ કરતાં અગ્નિના અંદર આગ્યાથી તેમના શરીર સંક્રાંધના
માટે છે, પછી તેઓ મૂર્ચ્છા પામી મરણ પામે છે. (૩૫)

પૃથ સત્યં સમારંભમાણસ્ય દૃષ્ટેતે આરંભા અપરિણ્યાયા ભવંતિ । પૃથ સત્યં અસ-
મારંભમાણસ્ય દૃષ્ટેતે આરંભા પરિણ્યાયા ભવંતિ । (૩૬)

તં પરિણ્યાય મેહાવી નૈવ સત્યં અગણિસત્યં સમારંભેજ્ઞા, નૈવજ્ઞેહિ અગણિસત્યં સમારંભા-
વિજ્ઞા, અગણિસત્યં સમારંભેતેવિ યથે ન સમગુજાણેજ્ઞા । જસ્યેતે અગણિકમ્મસમારંભા પરિ-
ણ્યાયા ભવંતિ, સે હુ-મુળી પરિણ્યાયકમ્મે તિ ચેમિ । (૩૭)

[પચમ ઉદ્દેશઃ]

સં જો કરિસ્તામિ મત્તા મતિમં, અમયં ચિદ્વિત્તા તં જે જો કરણુ પુણ્યોવરણુ^૧ પૃથોવરણુ^૨
પુન્ય અળગારેત્તિ પયુચ્છતિ । (૩૮)

જે ગુણે સે આવટ્ટે, જે આવટ્ટે સે ગુણે । (૩૯)

ઉદ્ધું અહં તિરિયં પાર્ણેણં પાસમાણે સ્વેહાં પાસહ, સુણમાણે સહાદં સુણહ, ઉદ્ધું અહ તિ-
રિયં પાર્ણેણં સુચ્છમાણે સ્વેસુ સુચ્છતિ, સદેસુવાવિ ણસ લોગે વિયાહિપ્ । ણ્થ અગુત્તે અગા-
ણાણુ પુણો પુણો ગુણામાતે ચકસમાયારે પરસે અગાર માલસે । (૪૦)

૧ પપ્પ ઉપરતઃ (આરંભાત્ નિવૃત્ત.) ૨ અગ્ર ઉપરતઃ (નાન્યગ્ર)

એ રીતે આમિના મમારભમાં પાપ રહેલા છે. માટે તે જે ન કરે તેને એ પાપ
ન લાગે (૩૬)

એવું જાણીને બુદ્ધિમાન પુણે જાતે આમિની દિગા ન કરવી, ખીચવડતી ન કરવી,
અને તેના કરનારને રૂઝું ન ખાવું આવી રીતે જેને આમિશયગાથત શુદ્ધ માહિતી હોય તેજ
શુદ્ધમત્તાવાનુ મુનિ જાણેલા એમ હું કહું છું. (૩૭)

પાંચમો ઉદ્દેશ.

(વનસ્પતિ કાયની હિમાનો પરિહાર.)

હે બુદ્ધિમાન શિષ્ય, જે પુણ્ય વનસ્પતિને મનુષ્ય જાણીને મનમાં વિચારે છે કે મૂંડિયં
થાને વનસ્પતિનો આરંભ નહિ કર, અને એ રીતે જે અવમત્તરૂપ જાણીને વનસ્પતિનો
આરંભ નથી કરના એવા આરંભવાળી વૈભવમાં આમન દોષ તેજ અનગાર કહેલા (૩૮)
જે રિયો છે તે મચાએ અને જે નમનું તે રિયો છે (૩૯)

માખેનો, ઉમે નીચે અને આડી રિયાઓમાં જનનપક્ષ ૩૫ દેખે, માંબળના મણ મન
અબજ છે અને શબ્દ વચ્ચે ૩૫માં આનંદ થતો રહે. રિયો એવાછે, તેઓમાં જેઓ મુનિ
થાને આપ્ત એટલે જિન પદ્ધતિમાત્ર રહે છે તે જમણની આપ્ત થી બદલે અને તે તેઓ
વચ્ચાર રિયોમા આનંદના કરના થકા અનવમને અનંતર મદને પ્રમદે બની પાંચમ
માડી તે છે (૪૦)

લજ્જમાણા પુદો, પાસ અળગારા મોતિ એ પવદમાણા; જમિણં વિરૂવરૂવેહિ સત્યેહિં વળસ્તદ્વક્ત્ત્વસમારંભેણં વળસ્તદ્વસ્ત્યં સમારંભમાણે અળ્ળે અળેગરૂવે પાળે વિહિંસતિ । (૪૧)

તત્થ સ્વલ્લ ભગવદા પરિણ્ણા પવેદિતા । દ્વમસ્સ ચેવ જીવિયસ્સં પરિવંદળમાણણપૂયણાણ-
જાતીભરગમેયણાણ દુક્ખપઢિચાયેહેવં સે સયમેવ વળસ્સતિસત્યં સમારંભદ્વ, અળ્ળેહિં વા વળસ્સ-
દ્વસ્ત્યં સનારંભાવેતિ, અળ્ળે વા વળસ્સદ્વસ્ત્યં સમારંભમાણે સમણુજાણતિ; તં સે અહિયાણ, તં સે અવોહિણ્ । (૪૨)

સે તં સંબુદ્ધમાણે આયાળીયં સમુદ્ધાણ સોચ્ચા ભગવઓ, અળગારાણં વા અંતિય; દ્વહ મેમેહિં પાયં ભવતિ-એસ સ્વલ્લ મંથે, એસ સ્વલ્લ મોદે, એસ સ્વલ્લ મરે, એસ સ્વલ્લ ણરણ । દ્વ
ચ્ચત્થં મહિણ્ લોણ; જમિણં વિરૂવરૂવેહિં સત્યેહિં વળસ્સદ્વક્ત્ત્વસમારંભેણં વળસ્સદ્વસ્ત્યં સમા-
રંભમાણે અળે અળેગરૂવે પાળે વિહિંસતિ । (૪૩)

સે વેમિ- દ્વમંપિ^૧ જાદ્ધમ્મયં, એયંપિ^૨ જાદ્ધમ્મયં; દ્વમંપિ સુદ્ધિધમ્મયં, એયંપિ સુદ્ધિ
ધમ્મયં; દ્વમંપિ ચિત્તમેતયં, એયંપિ ચિત્તમેતયં; દ્વમંપિ ઇન્દ્રિં મિલાતિ, ^૩ એયંપિ ઇન્દ્રિં મિલાતિ;
દ્વમંપિ આહારગં, એયંપિ આહારગં; દ્વમંપિ અણિચ્ચયં, એયંપિ અણિચ્ચયં; દ્વમંપિ અસાંસયં, એ-

૧ દ્વં (મનુષ્ય શરીરં) ૨. એતલ્લ (વનસ્પતિ શરીરં) ૩ મ્લાતિ (મ્લાનતાંગચ્છતિ)

કેટલાક શરમાતા થકા બોલે છે કે અમે અનગાર છીએ પણ તે તેમને ફાગડનો બકવાદ છે, કારણકે તેઓ અનેકપ્રકારના શસ્ત્રોથી વનસ્પતિકાય તથા તેના સાથેના ખીજા અનેક છવોની હિંસા કરના રહે છે. (૪૧)

અહિં ભગવાને શુદ્ધરીતે સમજાવ્યું છે કે આ છાંદગીની કીર્તિ, માન, તથા ખાનપાનને અર્થે, જન્મ જરામરણથી છટવામાટે, તથા દુઃખો ટાળવા માટે છવો, બને વનસ્પતિની હિંસા કરે છે, ખીજાવતી કરાવે છે, અને તેના કરનારને રૂં માને છે. પણ તે આરાબ તેમને અહિત કરતાં તથા અજ્ઞાન વધારનાર થવાનું. (૪૨)

એવું જાણીને કેટલાએક સત્યુદ્ધો ભગવાન અથવા તેમના સાધુઓ પાસેથી સ્વરૂપ સાંભળીને આદરવા લાયક વસ્તુ આદરે છે. તેવા પુરૂષો એવું સમજે છે કે વનસ્પતિની હિંસા એ ખરેખર કર્મબધની હેતુ છે, મોહની હેતુ છે, મરણની હેતુ છે, અને નરકની હેતુ છે. તેમ છતાં લોક, પૂજાદિકના અર્થે વિચાર શૂન્ય બનેલા છે, જેમાટે આ વનસ્પતિકાયનો વિવિધ શસ્ત્રોવડે સમારંભ કરતા થકા ખીજા અનેક ગ્રાણીઓની હિંસા કરતા રહે છે. (૪૩)

હું (જેમ સાંભળ્યું છે તેમ) કહ્યું કે વનસ્પતિ સજીવ છે કેમકે જેમ આ આપણું શરીર પેદા થતી ચીજ છે તેમ એ વનસ્પતિ પણ પેદા થતી ચીજ છે; જેમ શરીર વધે છે તેમ એ પણ વધે છે; જેમ શરીરમાં ચિત્ત છે તેમ વનસ્પતિને પણ ચિત્ત છે; જેમ શરીર કપાયું થકું સકે છે તેમ એ પણ સકે છે; જેમ શરીરને આહાર ખપે છે તેમ એને પણ આહાર ખપે છે; જેમ શરીર અનિલ છે; તેમ એ પણ અનિલ છે; જેમ શરીર અશા-

૧ જે માટે ધાવડી વગેરે ઓરોના સ્વાપ તથા પ્રજોધ થતો દેખાય છે. કેટલાક ઓરો પોતાની પા-
રાથી નિધાનને વીંધી રાખે છે. બહુજનો આઠ દાડના કોગલા છાંટવાથી કૂળે છે. ઇત્યાદિ એ બાબતના
પણા દર્શાવે છે.

યંપિ અસાસયં; ઇમંપિ ચમોવચદ્યં, યંપિ ચમોવચદ્યં, ઇમંપિ વિપારણામધમ્મયં, યંપિ વિપરિણામધમ્મયં । (૪૭)

પૃથ સત્ય સમારંભમાણસ્સ હ્રુચ્ચેતે આરંભા અપરિણાતા અર્થંતિ । પૃથ સત્ય અસમારંભમાણસ્સ હ્રુચ્ચેતે આરંભા પરિણાયા અર્થંતિ । તં પરિણાય મેહાવી ણેવ સયં વણસ્સહસત્યં સમારંભેજ્ઞા, ણેવણેહિં વણસ્સહસત્યં સમારંભાવેજ્ઞા, ણેવણે વણસ્સહસત્યં સમારંભે સમણુ-જાણેજ્ઞા । જસેતે વણસ્સહસત્યસમારંભા પરિણાયા અર્થંતિ સે હુ મુણી પરિણાયકમ્મે તિ યેમિ । (૪૫)

[પછ ઉદેશઃ]

સે યેમિ, સંતિ મે તસા પાણ, સંજહા-અંડયા^૧, પોતવાર, જરાડયા^૨, રસયા^૩, સં-સેવયા^૪, સંમુચ્છિમા^૫, ઉચ્ચિયયા^૬, ઉવવાતિયા^૭, । પુસ સસારેત્તિ વલુચ્ચતિ મદસ્સ અવિ-જાણતો । (૪૬)

અન એટલે પ્રતિક્ષણ બદલતો છે તેમ એ પણ તેવીજ છે, જેમ શરીર વધે થટે છે તેમ એ પણ વધેથટે છે, અને જેમ શરીર અનેક વિકાર પામેછે તેમ એ વનસ્પતિ પણ અનેક વિકાર પામી શકે છે, માટે વનસ્પતિ સત્ય છે. (૪૪)

એ વનસ્પતિનો મહારંભ કરતાં થકાં અનેક આરભ લાગેછે. જે તેનો મહારંભ ન કરે તેને કશો આરભ લાગતો નથી એવું બધીને બુદ્ધિમાન પૂરે જાતે વનસ્પતિની દિમા ન કરવી, બીજાવતી ન કરાવવી, અને તેના કરનારને રૂકું નહિ માનવું આ રીતે જેને વનસ્પતિના મ-આરભ બાબત શુદ્ધ સમજ લેાય તેજ સમારભ બાબતની શુદ્ધ સમજ ધન્યાર મુનિ બધાએ એમ હુ કહું છું. (૪૫)

છઠ્ઠા ઉદેશ.

(ત્રસ છવોની દિસાનો પરિહાર.)

દુ દુદ્ધુ છું કે મરં સ્થળે પ્રાપ્તે ત્રમ છવો દોષછે તે આઠ પ્રકારના થાય છે જેમ કે ૧-^૧ પોતવાર, ^૨ જસયુજ, ^૩ રસજ, ^૪ અન્નેદજ, ^૫ અંમુચ્છિમ, ^૬ ઉદ્ધિય, ^૭ ઉવવાતિ, અને આપવા-નિક ^૮ એ રીતના આઠ વર્ગો મળી સસાર દહેવાયછે. તે સમાગ્રમાં અગાની બાજીછવ બન્યા કરે છે. (૪૬)

ગિજ્ઞાદિતા પદિલેદિતા પત્તેયં પરિણિવાણં,^૧ સન્વેસિં પાણાણં,^૨ સન્વેસિં જીવાણં,^૩ સન્વેસિં સત્તાણં,^૪ અસાતં અપરિણિવાણં મહદ્ભયં દુક્ખં તિ વેમિ । (૪૭)

તમંતિ પાણા પદિસોદિસાસુય । તત્થ તત્થ પુદો, પાસ, આરુ^૫ પરિતાવેતિ । સંતિ પાણા પુદો મિતા । (૪૮)

લગ્ગમાણા પુદો, પાસ, અળગારા મોચિ ણ્ણે પવયમાણા; જમિણં વિરુદ્ધ રુવેદિં સત્થેહિં તસકાય સમારંભેણં તસકાયસત્થંસમારંભમાણા અણ્ણે અણેગરુવે પાણે વિહિંસહ । (૪૯)

તત્થ સ્ખલુ ભગવયા પરિણ્ણા પવેદિતા । હમસ્સ ચેય જીવિયસ્સ પરિવંદનમાણણપૂયણાપ, જાદંમરણમોયણાપ, દુક્ખપડિયાયહેડં, સે સપમેવ તસકાયસત્થં સમારંભતિ, અણ્ણેહિં વા તસકાયસત્થં સમારંભાવેહ, અણ્ણેયા તસકાય સત્થં સમારંભમાણે સમણુજાણતિ; તં સે અહિયાપ, તં સે અવોહિપ । (૫૦)

સે તં સંવુગ્ગમાણે આયાણીયં સમુદ્ધાપ સોચ્ચા મગવધો, અળગારાણં વા ઋતિપ; હહ મેગેસિં ણાપં મયહ-પ્પસ સ્ખલુ ગેયે, પ્પસ સ્ખલુ મોદે, પ્પસ સ્ખલુ માગે, પ્પસ સ્ખલુ ણપ । હચ્ચત્થં ગઠિપ્પ લોપ; જમિણં વિરુદ્ધરુવેહિં તસકાયસમારંભેણ તસકાયસત્થં સમારંભમાણે અણ્ણે અણેગરુવે પાણે વિહિંસતિ । (૫૧)

૧ (વિકલેદ્રિયાઃ) ૨ (વનસ્પતયઃ) ૩ (પર્વેદ્રિયાઃ) ૪ (પૂર્વેદ્રિયાઃ) ૫ માં-સાદિગૃહ્ણાઃ

હું દિયારી તપાશીને કહું છું કે તમામ જંતુઓને, તમામ વનસ્પતિને, તમામ પ્રાણિઓને, અને તમામ સ્થાવર જીવોને (પણ) સુખ પ્રિય છે, અને દુઃખ પીડા કરનાર અને ત્રાસ ઊપભવનાર છે. (૪૭)

એ ત્રસ પ્રાણિઓ આરે બાબુથી દુઃખથી ડરતા રહે છે. પણ તેમને આતુર મનુષ્યો જૂના જૂના સ્થાવરો આતર પરિતાપ આપે છે. પૃથ્વી વગેરેમાં જૂદા જૂદા ત્રસ જીવો પણ રહે છે. (૪૮)

કેટલાએક શરમાતા યક્ષ બોલે છે કે “અમે અનગાર છીએ,” પણ એ તેમનું બોલવું બ્યથે છે કારણ કે અનેક પ્રધારના શસ્ત્રોવાડે તેઓ ત્રસકાય તથા તેના સંબંધે રહેલા અનેક જાનના જીવોને મારતા રહે છે, મરાવતા રહે છે, તથા મારનારું અનુભવન કરતા રહે છે. (૪૯)

આ મધ્યે બગવાને સરસ રીતે જાણવેલું છે કે આ જીંદગીના માટે તથા કીર્ત્યાદિક માટે કે જન્મમરણથી છટકા માટે અથવા રિધ દૂર કરના માટે તેઓ જાને દિંસા કરે છે, કરાવે છે, તથા કરનારને રહું માનતા રહે છે. પણ અતે એ પ્રવૃત્તિ તેમને અહિત તથા અજાનકતો થવાની. (૫૦)

એમ જાણીને બગવાન અથવા તેમના મુનિઓ પાછેથી તત્ત્વ સાંબળીને આદરમૂલ્ય વસ્તુને અદમ્ય કરનારા પુરુષો એવું જાણના રહે છે કે એ ત્રસકાયની દિંસા અરેખર કમંચ-ધની હેતુ છે, મોદની હેતુ છે, મરણની હેતુ છે, તથા નરકની હેતુ છે. તેમ જાનાં ભોક્ષ વિપવગ્રહ જોતલા છે, જ્યાં તેઓ વિચિત્ર આરંભથી ત્રસ જીવો તથા તેના સંબંધે રહેલ સ્થાવર જીવોની દિંસા કરતા રહે છે. (૫૧)

સે ચેમિ—અપ્પેગે અચ્ચાપ્^૧ હજતિ, અપ્પેગે અજિણાપ્ વહતિ, અપ્પેગે અંસાપ્ વહતિ, અપ્પેગે સોગિતાપ્ વહતિ, અપ્પેગે દિવયાપ્ વહતિ, દ્યવ પિત્તાપ્, વસાપ્, પિચ્છાપ્, પુષ્છાપ્, વાલાપ્, સિગાપ્, વિસાળાપ્, દતાપ્, દાદાપ્, નહાપ્, પ્હારણીપ્, ઝટ્ટીપ્, અઠ્ઠિમિજાપ્, અટ્ટપ્, અળાટપ્, અપ્પેગે હિસિસુ મેત્તિ વા વહતિ, અપ્પેગે હિસતિ મેત્તિ વા વહતિ, અપ્પેગે હિસિસસતિ મેત્તિ વા વહતિ । (૫૨)

૫૪ સ્વર્થ સમારભમાણસ્સ દ્વચ્ચેતે આરમા અપરિણ્યાયા અવતિ । ૫૫ સ્વર્થ અસ્મારભમાણસ્સ દ્વચ્ચેતે આરમા પરિણ્યાયા અવતિ । (૫૩)

ત પરિણ્યાય મેદ્ધાધી ણેવ સય સસવાયસર્થ સમારભેજ્ઞા, ણેદ્ધાધી તસસાયસર્થ સમારભેજ્ઞા, ણેવચ્ચે તસસાયસર્થ સમારભે સપણુજાણેજ્ઞા, જ્ઞસ્સે તે તસસાયસર્થસમારભા પરિણ્યાયા અવતિ સે હુ મુળી પરિણ્યાય વસ્મેત્તિ ચેમિ । (૫૪)

[સત્તમ ઉદ્દેશ]

પદ્મ પૂજસ્ત^૨ દુગ્ધઠ્ઠાપ્^૩ આયરુદસી આદિય—તિ નચ્ચા । જે અન્નસર્થ જાણજ્ઞ, સે વહિયા

૧ અર્ચાંથ [શરીરાર્થ] ૨ (પૂજ કપમાન સચવાયુ) ૩ (આસેવન પરિહારે)

(ત્રસ છવોની હિમાના હેતુઓ.)

કેટલાએક લોકો જાનનગેના શરીરનો ભોગ આપના માટે તેને માટે છે કેટલાએક તેના આમગ્ર માટે માટે છે કેટલાએક તેના મામ માટે માટે છે એમ કેટલાએક લોકોના માટે કેટલાએક હિમાના માટે, કેટલાએક પિત્ત માટે, વસ્ત્રાઓ માટે, પીછા માટે, પડોશી માટે, વગેરે માટે, મીઠાઈ માટે, દાંત માટે, દાંત મે માટે, નખ માટે, નીચીઓ માટે, હાકાકા માટે, ચર્મી માટે, એમ અનેક સ્વાર્થો માટે તેને માટે છે કેટલાએક નિઃપ્રયોજનને માત્ર ગમન માટે જાણના હિમાના કહે છે કેટલાએક “આપણને એણે આર્થ્ય હતું” એવું વિચારી તેને માટે છે કેટલાએક “આપણને એ માટે છે” એમ ધારી તેને માટે છે અને કેટલાએક “આપણને એ માટે” એમ વિચારી તેને માટે છે (૫૫)

એ ત્રસકાયનો સમાવેશ કરતા અનેક આરભ લાગે છે અને તેનું ગ્હાપ્ કરતા કરી આરભ લાગતો નથી (૫૬)

એમ જાણી શુદ્ધિવાન પુરોષે જાને ત્રસ છવોની હિમા ન કરી, બીજાની ન કરાવવી, તથા કરનારને અનુમતિ પણ નહિ આપવી જેણે એ રીતે ત્રસકાયની હિમા અદિતકર્તા જાણી ત્યજ કરી દોષ તેના મુનિ જાણેલા, એમ કહ્યું (૫૪)

સાતમો ઉદ્દેશ.

(વાયુકાયની હિમાનો પરિહાર)

જે હિમાને અદિત કરનારે જાણી, વાયુકાયની હિમાને કુપ કરનાર પિછાએ છે તે તેની હિમાનો પરિહાર કરી શકે છે જે આ માની અદરની વાતને જાણે છે તે બહેરની

જાણઈ; જે વહિયા જાણઈ, સે અગ્રત્યં જાણઈ. એયં તુલ-મતોસિ । હહ સંતિગયા દવિયા^૧
નાદકંલંતિ જીવિતં^૨ । (૫૫)

લગ્નમાળા પુટો, પાસ, “અળગારા મોતિ” યુગે પવયમાળા; જમિણં વિરુવરુવેહિં
સત્યોહિં વાઙકમ્મસમારંભેણં વાઙસત્યં સમારંભમાળે અળે અળેગરુવે પાળે વિહિંસઈ । (૫૬)

તત્થ સલુ ભગવંયાં પરિણ્ણા પવેદ્યા । હમ્મસસેવ જીવિયરપ્પ પરિવંદણમાળણપૂયણા, જાહ-
મરણમો યગા, દુક્કપપ્પિયાયહેજં, સે સયંમેવ વાઙસત્યં સમારંભતિ, અયોહિં વાઙસત્યં સમાર-
ભાવેતિ, અતે યા વાઙસત્યં સમારંભંતે સમ્પણજાણતિ; તં સે અહિયા, તં સે અયોહિ । (૫૭)

સે તં સંતુગ્ગમાળે આયાળીયં સમુદ્દાપ્પ સોલ્લા ભગવઓ, અળગારાણં વા અંતિપ્પ; હહ મે-
રોમિં જાણં મળતિ-પ્પસ સલુ મંધે, પ્પસ સલુ મોહે, પ્પસ સલુ મારે, પ્પસ સલુ જરપ્પ । હ્વ-
ત્યં તદિપ્પ હોપ્પ; જમિણં વિરુવરુવેહિં સત્યોહિં વાઙકમ્મસમારંભેણં વાઙસત્યં સમારંભમાળે અળે
અળેગરુવે પાળે વિહિંસતિ (૫૮)

સે યેમિ—સંતિ સંપાદમા પાળા આહ્વચ મંપયંતિ ચ । જગિસં ચ સલુ પુટ્ટા યુગે સં-
ઘાય માવજંતિ । જે તત્થ સંઘાય માવજંતિ, તે તત્થ પરિયાધિજંતિ, જે તત્થ પરિયાધિજંતિ
સે તત્થ ઉદાયંતિ । (૫૯)

૧ (દ્રવ્ય: સંયમ સ્તદ્વંત:) ૨ (વાયુ કાર્યાપમર્વેન ફતિ જોષ:)

વાત (૫૫) જાણે છે, ને જે ખાહેરની વાત જાણે છે ને આંદરની વાતને (૫૫) જાણે છે.
એ જે વાત સરખી રહેલી છે એમ સમજવું. માટે અહીં જે શાળિમાં મૂકે સંયમિ પુકાં
હોય છે તેઓ (વાયુકાયની હિંસાવડે) શવવાને નથી ચાકતા. (૫૫)

હિંસાથી શરમાતા કેટલાએક બોલે છે કે “અમે અનગાર છીએ,” પણ તે તેમનું બો-
લવું બ્યરે છે કેમકે જુઓ, તેઓ વિચિત્ર શબ્દોથી વાયુકાય તથા અન્ય અનંક જીવોની હિં-
સા કરતા રહે છે (૫૬)

આ રીતે બગવાને સરસ રીતે સમજાવે આપેલી છે કે લોકો આ ક્ષણિક જીવોની,
કીર્તિ, માન, તથા ઉદર નિર્વાહાર્યે, બધા મસ્ખથી મુક્ત થવા માટે, તથા દુઃખને દૂર કરવા
માટે જાને વાયુકાયની દિશા કરે છે, બીજાવતી કરાવે છે, અને કરનારને દુઃખ માને છે. પણ
એ પ્રવૃત્તિ તેને અને અદ્વિતકર્તા તથા અજ્ઞાન વધારનાર થવાની. (૫૭)

એમ જાણીને જેઓ બગવાન અથવા તેમના મુનિઓ પામેથી તત્ત્વજ્ઞાન પામી આંદ-
રથીય વસ્તુ અગીકાર કરે છે તેઓ જાણતા રહે છે કે એ વાયુકાયની દિશા, કર્મકથ-મોહ
મરણ-તથા નરકની હેતુ છે. એમ છતાં લોકો વિવશજ્ઞ થઈ ને વાયુકાયને વિવિધ આરબોથી
જાને મારે છે, બીજા વતી મર્યાદે છે, અને આસ્ત્રારને અનુમત કરે છે. (૫૮)

નું કહ્યું કે એ વાયુકાયની સાથે પણ સંપર્કનિમ જીવે છે. તેઓ એકા થઈ વાયુની
આંદર પડે છે. અને વાયુની દિશા કરતાં ને પંખ પીગાય છે. (૫૯)

પૃથ સત્ય સમારભમાણસ્ત્વ હૃચ્ચેતે આરભા અપરિણાયા ભવતિ । પૃથ સત્ય ઠસમારભમાણસ્ત્વ હૃચ્ચેતે આરભા પરિણાયા ભવતિ । (૬૦)

ત પરિણાય મેહાવી ણેવ સય વાઠસત્ય સમારભેજ્જા, ણે વન્નેહિં વાઠસત્ય સમારભાવેજ્જા, ણેવસે વાઠસત્ય સમારભતે સમણુજાણેજ્જા । ઝસ્સેતે વાઠસત્યસમારભા પરિણાયા ભવતિ, સે હુ મુણી પરિણાયકમ્મેત્તિ ચેમિ । (૬૧)

પૃથપિ જાણ ઉવાદીયમાણા, જે આચારે ન રમતિ, આરભમાણા વિણય વપતિ, છદોષ ણીયા, અજ્ઞોયવણા, આરભસત્તા પર્કરેતિ સગ । (૬૨)

સે વસુમ સવ્વસમણાગવપણાણેણ અપ્પાણેણ અકરણિજ્જ પાવયમ્મ ણોઝ્જેસિ । (૬૩)

ત પરિણાય મેહાવી ણેવ સય છઝ્ઝીવણિકાયસત્ય સમારભેજ્જા, ણેવન્નેહિં છઝ્ઝીવણિકાયસત્ય સમારભેજ્જા, ણેવસે છઝ્ઝીવણિકાયસત્ય સમારભતે સમણુજાણેજ્જા । ઝસ્સેતે છઝ્ઝીવણિકાય સત્યસમારભા પરિણાયા ભવતિ, સે હુ મુણી પરિણાયકમ્મેત્તિ ચેમિ । (૬૪)

ખાટે વાયુકાયની દિસા કે તા અનેક આરભ લાગે છે અને તેની દિનાનો પહિર કેતા કરી આરભ લાગતો નથી (૬૦)

મમ જાણી બુદ્ધિમાન પુરૂષે જાતે વાયુમયની દિસા ન કરી બીજા પામેથી ન કરી, અને તેનારને કેવુ પણ નહિ માનવું એ રીતે જોને વાયુમય અબધા અમાનબના ખરી મમના દીપ તેજ દિસાપહિર કે તા મુનિ જાણુવે (૬૧)

ઉપસહીન.

જેઓ આવા આચારમા નથી રમતા, અને આરભ કે તા થકા પણ 'અમારે મયમ છે' એમ બોલે છે, તથા રો-પ્રચારી થઈ આરભમા તણીન થઈ રહે છે તેઓ આકે કર્મ બાધે છે (૬૨)

ખાટે મયમી પુરૂષે સર્વ રીતે સમજવાન થકને ન કર્યા લાયક પણ કર્મને કદાપિ નહિ છિન્ન (૬૩)

એમ જાણીને બુદ્ધિમાન પુરૂષે જાતે હકાયની દિસા ન કરી, બીજા તરી ન કરી, અને તેના દનારને કેવુ પણ નહિ માનવા એ રીતે જોને એ હકાયના આરભની ધર્મ શક્તિ દીપ તેજ આ બત્યાગી મુનિ જાણુવે (૬૪)

लोकविजय नामकं द्वितीयमध्ययनम्

[प्रथम उद्देशः]

जे गुणे,^१ मे मृन्दते^२ । जे मूळते, मे गुणे । इति मे गुणद्वै महता परिपावेन^३
 वमे पमते, संजहा-माया मे, विषा मे, आधा मे, भट्नी मे, भया मे, पुता मे, पूषा मे,
 गुग्दा मे, गदि-गदग-संगंध^४-संधुवा मे, विविगोवगतम-परिवह्य^५-भोषणपदापन मे,
 हृत्पथं गदिणं गोणं वमे पमते । (१५)

अहोष राभो परिषप्पमाने, काणाकात्तगनुद्गदं, संजोगद्वै, अट्टालोभी, आनुंवे, गदगा-
 कारे, विनिविदुषिणे धृष, मधे पुनो गुणे^६ । (१६)

अप्यं च मनु भाव्ये हृत् मेवंति मानवानः; संजहा सोपपरिणानेहिं परिहापमानेहिं,
 वस्तुपरिणानेहिं परिहापमानेहिं, धानपरिणानेहिं परिहापमानेहिं, रत्नपरिणानेहिं परि-
 हापमानेहिं, पागपरिणानेहिं परिहापमानेहिं, अभिधेनं च मनु पथं संवेदाणं, राभो मे वगवा
 मूळभावे जगपति । (१७)

१ (गुणाः विषयाः) २ (मृते संसारमनाय मृत्युं कारणे) ३ (स्वजनमपि स्वजनः)

४ द्विगुणप्रिगुनी करणे परिवर्तने ५ प्रवर्तन इतिशेषः

अध्ययन श्रीगुरुः

लोकविजय.

पदेत्तो उद्देशः.

જેદિ વા સદિ સયસતિ, તેવિણ પગવા ગિયગા ઇન્વ પરિચયતિ । સો વા તે ગિયગે
પચ્છા પરિપણ્ણા । જાલ તે તવ તાણાવ વા, સરણાવ વા । તુમપિ તેસિ નાલ તાણાવ વા,
સરણાવ વા । સે જ હાસાવ, જ વિહુણ, જ રતીણ, જ વિભૂસાવ । (૬૮)

इच्छेव समुद्रिण अहोविहारण^१, धंतर^२ च जलु इम रण्देण, जीरे सुहुत्तनपि गो
पमायण । यमो अच्छेड जेण्णा ॥ । (६८)

જીવિણ દહ જે પનરુ । સે હણ, હેણ, રેણ, હુદિણ, વિહુણિણ, રણ્દેણ, જી-
સહણ, જનુઠ વરિસ્થામિણિ મળ્ણમણે । (૭૦)

जैदि वा सदि सयसति ते वा ज एगवा गियगा इन्वि पोसति, सो वा ते गियगे
पच्छा पोसैजा । जाल ते तव ताणाव वा, सरणाव वा । तुमपि तेसि जाल ताणाव वा,
सरणाव वा । (७१)

उदारियतेलेण^३ वा सभिहितण्णियो रून्ति इए तेणैति वसवताण मोचणाव । तमो
से एगवा रोगममुष्पावा समुप्यन्ति । (७२)

જેદિ વા સદિ સનસતિ તે વા જ એગવા ગિયગા ઇન્વિ પરિચયતિ, સો વા તે ગિયગે
પચ્છા પરિહરેજા । જાલ તે તવ તાણાવ વા, સરણાવ વા, તુમપિ તેસિ જાલ તાણાવ વા,
સરણાવ વા । (૭૩)

૧ (यजोत्थयमामुष्टाणाय) २ (अदसर) ३ (उपमुष्पक्षेपेणेत्यर्थे)

વગી જેની માથે તે પસે છે તેજ વૃદ્ધાસ્થાગા તેની નિદા કરના મટે છે, અથવા
તે પોતે પોતાના કુકુનિઓને નિદા કરના મટે છે માટે હે છવ, તે કુકુળ તને બચાવનાર કે
અશ્રય દેનાર નથી, અને તુ પણ તેમને બચાવના કે અશ્રય આપવા સમર્થ નથી એમ વૃ-
દ્ધાસ્થાગા નાસ્થ, કીડા, મોજરોખ અને શણગાર એ અર્થને પુરુષ અર્થોચ્ચ બને છે (૬૮)

એમ બહુી છુદ્ધિમાન પુત્ર્ય આ અવસર પાનીને સચમ મટે તાન ઉન્નમ્ય થાય છે
અને ધડીબર પણ પ્રમાદ કરતો નથી જે માટે વય અને યૌવન ધસારાબધ આપ્યા
ભાય છે (૬૮)

જેઓ તેમ નથી બાણના તેઓ અસચમથી ઝનનામા આશ્ન થઈ ગ્હે છે અને તેઓ
સર્વથી અધિકતા મેળવના માટે હક્કયને માનતા, કાપતા, ફેંકતા, લગતા, કુટતા, પ્રાણુચ્છિદાક-
રતા તથા ત્રાસ આપતા રહે છે (૭૦)

(પણ બે તેનું નશીબ મદ દોષ છે તો કશું અણી શકવું નથી) તેથી તેઓ કુકુળ
પોપણ કંચાને બદલે પોતે કુકુળથી પોષાય છે અથવા (કદાચ તેઓને કંઈ ધન પ્રાપ્તિ થતા)
તેઓ કુકુળ પોપણ કરે છે પણ (અતે) તેઓમાનો અર્થ કોઈને બચાવી શકનાર નથી તેમ
તે પણ તેમને બચાવી શકનાર નથી (૭૧)

કુકુળોક અમચનિઓ બચેલા અદાગને બીજા દિસે ખાસના માટે ગખી મેલે છે.
પણ તેમના ઘડીરે તેથી કેમ વેશ અનેક રોગો ઉત્પન્ન થાય છે (૭૨)

અને ત્યારે તેના મગા સ્નેહી બધાલાળા થઈ બેસે છે એમ પણ બચાવી શકનાર નથી
તેમ કે અમચનિઓ તમે પણ તેમનાથી મો । કે વહેલા લાળા થઈ બેસનાર હો, ને તેમને
બચાવી શકનાર નથી (૭૩)

પૂર્વ જાણિતુ દુઃખં પતેયં સાયં, અણમિકંતં ચ ચલુ વયં સપેહાદ્, ધર્મો^૧ જાણાહિ પંડિત (૭૪)

જાવ સોયપણ્ણાણા અપરિહીણા, જાવ જેત્તપણ્ણાણા અપરિહીણા, જાવ ઘાણપણ્ણાણા અપરિહીણા, જાવ જીહ્વપણ્ણાણા અપરિહીણા, જાવ ફાસપણ્ણાણા અપરિહીણા, હચ્ચેતેહિં વિરુદ્ધ-રુદ્ધેહિં પદ્ધાણેહિં અપરિહીણેહિં આયદું સમ્મં સમણુવાસેજ્જાસિત્તિ વેમિ । (૭૫)

[દ્વિતીય ઉદ્દેશ :]

જરહં આરહે^૨ સે મેહાવી; ધર્મસિ મુદ્ધે । (૭૬)

અજાણાદ્ પુટ્ઠાવિ પમે નિયદંતિ મંદા મોદેણ પાવડા^૩ । (૭૭)

“અપરિગ્રહા મવિસ્તામો” સમુદ્દાદ્ છદ્દે કામે અભિગાહેતિ, અજાણાદ્ મુણિણો, પદિ-લેહંતિ, પૃથં મોદે પુણો પુણો સણ્ણા, ણો હચ્ચાદ્, ણો પારાદ્ । (૭૮)

વિમુક્તા હુ સે જાણા, જે જગા પરિગામિણો છોમં અલોભેણ દુગંછમાણે છદ્દે કામે ણા-

૧ (જવતર) ૨ આયત્તેત (નિવર્ત્તેત્) ૩ પ્રાપ્તતા:

એ રીતે દરેક જીવના સુખ દુઃખ જૂદા જૂદા સહેવાનાં જાણીને તથા હજી પોતાની વચ કાયમ રહેલી જાણીને હે પંડિત આ અવસરને ઓલખ. (૭૪)

બાં લાભી ઐશ્વર્ય, ચતુ, ધાણુ, રસન, તથા સ્પર્શદ્રિયની વિશ્વાનશકિત ગદ નથી પડી તેના દરમ્યાન તું તારું આત્માયે સિદ્ધ કરી લે. (૭૫)

ખીલે ઉદ્દેશ.

(અરતિ રાણી સંયમમાં દૃઢ રહેવું)

બુદ્ધિમાન્ પુરુષે સંયમમાં અરતિ ધરી દૂર કરેલી. એમ કંઈથી ધાણુજ અસ્પર્શને મુક્ત થવાય છે. (૭૬)

અજાણી મદ જીવો પરીસ્રદ કે ઉપસર્ગ આવતાં આત્માથી બાહેર થઈ સંયમથી બ્રહ્મ થતા રહે છે. (૭૭)

“અને અમરેશ્વરીજી હીએ ” એમ બોલી કેટલાએક વીક્ષિત થયા થયા પણ આ-ત્માથી બાહેર થઈ મુક્તિ! વેપને લગ્નવદા થકા પાળતા કામ ભેવતા રહે છે તથા તે ભેજવ-વાના ઉપાયોનાં મગ્યા રહી વારવાર મોહમાં બુડવા રહે છે તેમના નથી આ પાર, કે નથી પેલે પાર. (૭૮)

ખરેખર તેજ પુરુષો વિમુક્ત^૨ જાણુના જેઓ સંયમને સદા પાળતા રહે છે. તે પુરુષ નિર્લોભ ધર્મ લોભને પિંછાડી કદાહી નળતા કાયબોગને ધ્રુષ્ટિ નહિ, અચલા ને ગુણમીન

૧ દોષો કે નથી બુદ્ધિ અને નથી શુદ્ધસ્થ. ૨ ભાગી.

ભિગાહદ્, વિળાદિ લોભ નિવસમ્મ પુસ અકન્મે જાણતિ પાસતિ । પડિલેહાણ જાવકસતિ,
પુસ અળગારેતિ યુચ્ચતિ । (૭૯)

અહોયરાઓ પરિતપ્પમાણે, કાલાકારસમુદ્દાહ, સજોગટ્ટી, અટ્ટાલોમી, આલુપે, સહસા-
કારે, વિળિવિગુચ્ચિતે પ્રત્ય, સત્યે પુણો પુણો । (૮૦)

સે આય^૧વલે ૧, સે જાગરલે ૨, સે સયજણલે ૩, સે મિત્તવલે ૪, સે પેચ્ચવલે ૫,
સે દેવવલે ૬, સે રાયવલે ૭, સે ચોરવલે ૮, સે અતિહિવલે ૯, સે કિવણવલે ૧૦, સે
સમજણલે ૧૧, હરુચ્ચેતેહિં વિસ્સરુવેહિં કજ્જેહિં વહસમાયાણ સપેહાણ મયા કજ્જતિ । પાપમો
ક્ષોભેતિ મજ્જમાણે । અદુવા આસસાણ । (૮૧)

ત પરિચાય મેહાવી, જેવ સય પૂણિં કજ્જેહિં વહં સમારમેજ્જા, જેવવળં પૂણિં
જ્જેહિં વહં સમારભાવિજ્જા, પૂણિં કજ્જેહિં વહં સમારભંતેવિ અન્ને જો સમજણાણેજ્જા । (૮૨)
પુસ મગ્ગે આરિણિહ પવેદિણ । જહેવ્ય કુસલે જોવલિપ્પિજ્જાસિતિ વેમિ । (૮૩)

[તૃતીય ઉદ્દેશ]

સે અસહ^૨ ઝચ્ચાગોણ, અસહ જીયાગોણ । જો હીણે, જો અતિરિસે, જો પીહણ । જાતે

૧ આત્મવલ્લભ ૨ અસહજ (પુન પુન)

લોભને નિર્મૂળ કરી દીક્ષિત થાય તે કર્મરહિત બની સર્વથા મર્યાદાથી થાય માટે એમ વિચાર
રીતે જે લોભને ઈન્દ્રિયે નહિ તે મનગાર દહેવાય છે (૭૮)

અહાની છબે ગત દિવસ દુખી થતા થમ, કાગ અકાગની દરમત નહિ ધરતા, સી
અને ધનના લોભી બની વગર વિચારે વાગવાર અનેક આગમ કરતા ગહે છે (૮૦)

આત્મમગ^૧ જાતિમગ સ્વજનમગ, મિત્રમગ, પ્રેક્ષમગ^૨ દેવમગ રાજમગ, ચોરમગ^૩
અતિધિમગ, કૂપધુમગ,^૪ તથા અમહામગની પ્રાપ્તિ માટે અથવા પાપક્ષયના માટે અથવા
આશાસાથી^૫ લોભ અનેક આરભમા પ્રવર્તે છે (૮૧)

માટે હુદિમાન પુરે એ મનો માટે જાતે પશુ હિસા નહિ કરવી, ખીખરતી પશુ
હિસા નહિ કરવની અને કન્યાને પશુ કુડુ નહિ માનવું (૮૨)

એ માર્ગે આર્થોએ (તીર્થકરોએ) બતાવે છે માટે અત્યુ પુરોએ જેમ પોતાનો આત્મા
કર્મથી ન લીધાય તેમ વર્તવું (૮૩)

ત્રીજો ઉદ્દેશ.

(માનને રાણવુ તથા ભોગમાં નિષ્ઠા ન થવું)

જન ધણીયાર જીવ જોતમા^૧ જીપજેલો છે અને ચાલીયાર નીચગોતમા જીપજેલો ॥

૧ શરીર બળ ૨ બવાનર બતાવતુ બળ ૩ નારો મરે મરદ માપશે તે ૪ સિદ્ધિનુ ભલ મને
થશે ૫ જવાનરમા તે વસ્તુ મગવાની કચ્છાથી ૬ જીવ કુત્રમા.

સંભાળ કે ગોચારવાદી, કે માળાવાદી, કેસિ વા યુગે ગિજ્ઞે^૧ । (૮૪)

તમ્હા પંડિત્તુ ણો હરિસે, ણો કુપ્પે, મૂર્ખહિં જાણ, પઢિલેહ સાતં સમિતે ય્યાણુપસ્સી^૨
સંજહા-અંધત્તં, વહિરત્તં, મૂયત્તં, કાળત્તં, કુંદત્તં, સુજ્જતં^૩, વહ્નહત્તં, સામત્તં, સચલત્તં, સહ-
પમાણં અળેગરૂવાઓ જોણીઓ સંઘાતિ, વિરૂવરૂવે ફાસે પઢિસંવેદેહ । (૮૫)

સે અવુજ્જમાણે હતોવહતે જાહમરણમણુપરિયટ્ટમાણે । (૮૬)

જીવિયં પુદો વિયં હહ મેગોસિં માળવાણં સેત્તવલ્લુમમાયા માણાણં । (૮૭)

આરત્તં, વિરત્તં, મણિંકુંડલં, સહહિરણ્ણેણ હૃત્થિયાઓ પરિગિજ્ઞ તત્થેવ રત્તા । (૮૮)

“જા હૃત્થં સપો વા, દમો વા, ગિયમોવા, દિસ્સતિ” સંપુર્ણં ચાલે જીવિવકામે છાલ-
પમાણે મૂઢે વિપ્પરિયાસ-મુવેતિ । (૮૯)

હુણમેવ ણાવકંલંતિ, જે જણા ધુવચારિણો; જાતીમરણં પરિશાય, ચરે સંકમણે દહે । (૯૦)

જાતિ કાલસ્સણાગમો । (૯૧)

સમ્મે પાળા પિયાગ્ગા, સુહસાયા, દુક્કલપડિકૂલા, અપ્પિયવહા, પિયજીવિણો, જીવિવ
કામા । (૯૨)

૧ મૂઢવૈત. ૨ પત્તદનુદર્શી. ૩ કુચ્ચત્તવં

એમાં કશી ન્યૂનતા કે અધિકતા નથી. માટે કોઇ પણ જાતનો ગર્વ નહિ કરવો. આણું સમ-
જાતાં કોણુ પોતાના જોત્રનો ગર્વ કરશે અથવા માન ધરશે અથવા મૂઢ થશે. (૮૪)

માટે બુદ્ધિમાન પુરૂષે હર્ષ કે રોષ નહિ કરવો. બધા જીવોને સુખ પ્રિય છે એમ જાણી
સમિતિવંત થઇ વિચારવું. આ પ્રમાણે જીવ પોતાના પ્રમાણથીજ આંધળાપણું, બહેરાપણું,
મુંગાપણું, ડુંભાપણું, કુબડાપણું, વાંકાપણું, કાળાપણું, તથા કાળજાપણું (વગેરે) પામે છે,
અનેક યોનિઓમાં જન્મ ધરે છે અને બચકર દુઃખો વેઠે છે. (૮૫)

અજાણુ જીવ રોગથી ગ્રસ્ત તથા અપયશવંત થયો થકો જન્મ મરણમાં ફસતો
રહે છે. (૮૬)

ક્ષેત્ર તથા વસ્તુમાં મમતાના દરેક પ્રાણિને જીવવું ઇચ્છું પ્રિય લાગે છે. (૮૭)

(તેવા બાળજીવો) રંગબેરંગી વસ્ત્ર, મણિ, આભરણ, હિરણ્ય, અને સ્ત્રીઓ પામીને
તેમાંજ આસક્ત થઇ રહે છે. (૮૮)

એવા સંપૂર્ણ બાળ અને મૂઢ બનેલા જીવો વિપર્ણાસ પામીને નિર્ભયપણે જીવવા ચહાતા
થકા આ રીતે બકે છે કે, “આ જગતમાં યમ કે નિયમ કશા કામના નથી.” (૮૯)

પણ જે પુરૂષો આચારવંત છે તેઓ તેમ જીવવા નથી ચહાતા. તેઓ તે જન્મમરણ
ચતા જાણી સંયમ પાળવામાં જ ઉચ્ચાત્ર રહે છે, (૯૦)

મોતનો કંઈ-બરોસો નથી. (૯૧)

બધા જીવો લાંબી આવરણને તથા સુખને આહે છે, અને જીવવા માગે છે. મરણ અને
દુઃખ બધાને અપ્રિય લાગે છે. (૯૨)

✓ સર્વેસિ જીવિયં પિથં । (૧૩)

તં પરિતિગ્ધ દુપથં ચતુષ્પથં અમિત્તુત્રિયા ણં, સંસંધિયા ણં, તિવિધેણ જાવિ તત્થ મત્તા
મવદ્ અપ્પા વા ચહુગા વા, સે તત્થ ગદ્દિપ્પ ચિદ્દહ, મોયણાપ્ (૧૪)

તઓ સે પ્પગયા વિવિદ્ધં પરિસિદ્ધં સંમૂયં મહોવગરણં ભવતિ । સંપિ સે પ્પગયા દાયાદા
થિમયંતિ, અદત્તાહારા વા સે અવહરંતિ, રાયણો વા સે વિહુંધતિ, ણસ્સતિ વા સે, વિગ્ગસ્સતિ
વા સે, અગારદાહેણ વા સે દગ્ગહ (૧૫)

હિતિ સે પરસ્સટ્ટાપ્ કૂરાઈ કમ્માઈ ચાલે પક્કુચ્ચમાળે સેણ દુક્કલેણ મૂઢે વિપ્પરિવાસ-
સુધેતિ । (૧૬)

સુણિણા હુ પ્પથં પવેદ્ધયં । (૧૭)

અળોહત્તરા^૧ પુતે, ણય ઓઈ સરિત્તપ્ । અત્તીરંગમા પુતે, ણય તીરં ગમિત્તપ્ । અપારં-
ગમા પુતે, ણય પારં ગમિત્તપ્ । (૧૮)

આયાણિજ્જં ચ આયાય, સંમિ ઠાણે^૨ ણ ચિટ્ઠહ, વિતયં વપ્પકલ્લેયથ્થે, સંમિ ઠાણંમિ^૩
ચિટ્ઠહ । (૧૯)

વહેમો^૪ પાસંગસ્સ ણતિય । (૧૦૦)

૧ (ઓષઃ કર્મરૂપઃ પ્રવાહ સ્તં ન તરંતીત્યનોવતરાઃ) ૨ (સંયમરૂપે) ૩ (અહંવમરૂપે)
૪ (આજ્ઞા)

હવવુ^૧ બંધાને પ્રિય લાગે છે. (૯૩)

હવવુ પ્રિય હોવાથી જ લોકો દ્વિપદ તથા ચતુષ્પદને ગ્રાખીને દ્રવ્ય સંયમ કરતા થકા
ને કંઈ થોડું કે થણું ખાવા પીવા માટે ધન એકઠું કરે છે તેમાં મન વચન કાયાથી ગૃહ
થતા રહે છે. (૯૪)

વખતે તેમના પામે ધણીજ વધતો દ્રવ્ય બરોણ એકઠો થઈ જાય છે. પણ ખતે
તેને આખાતો વેદેએ છે. અથવા ચોરો ચોરી જાય છે, યા ચૂન છુટી સે છે, યા વ્યાપાર
વગેરેમાં નાશ થાય છે યા અગ્નિનીથી બળી જાય છે. (૯૫)

એમ બીજીઓના માટે તે અગ્નિ પ્રાણીઓ દૂર કર્મ કરતા થકા તેનાં દુઃખ જાતે
જોગવનાં વિપર્યાસ^૧ પામે છે. (૯૬)

આ બંધુ^૨ મુનિએ (વીર પ્રભુએ) બંધુવેતુ^૩ છે. (૯૭)

પરતીધિઓ કે પામ્યાઓ^૪ સંસારનો પ્રવાહ તરી સકવાના નથી, તથા તેના તીર કે
પાને પામી સકવાના નથી. (૯૮)

જેઓ સંયમ લઈ પાછા સંયમમાં નથી રહી સકતા તે અન્યજીવો અસલ ઉપર
પામીને અસંયમમાં રહે છે. (૯૯)

તત્ત્વ સમજાવનારો કંઈ કંઈને જરૂર નથી. (કારણ કે તે સમગ્ર હોવાથી પોતે સધે જા-
ને આશ્રય જાય છે) (૧૦૦)

૧ ઉપ દુઃખતા થકા દુઃખ પામે છે. ૨ નજીબ આચારનાના વેગવાનિએ.

વાલે પુન જિહે^૧ કામસમણને અસમિતદુક્ષે દુષ્ણાણમેવ આવદે અણુપરિવદહતિ
એમિ । (૧૦૧)

[ચતુર્થ ઉદ્દેશઃ]

તતો સે ઇગયા રોગમમુપ્પાયા સમુપ્પજ્જંતિ । (૧૦૨)

જેહિં વા સોદ્ધિં સંવસતિ, તે વા ણં ઇગયા ણિયગા પુંઘ્વ પરિવયંતિ । સો વા તે ણિ-
યો પચ્છા પરિપપ્પજ્જા । ણાલં સે તવ તાણાણ વા, સરણાણ વા । નુમંપિ તેસિં ણાલં તાણાણ
વા સરણાણ વા । (૧૦૩)

જાણિત્તુ દુષ્ણં પત્તેયં સાર્યં । (૧૦૪)

મૌગામેવ અણુસોયંતિ-હહ મૌગેસિં માણવાણં, તિવિહેણ, જાધિ સે તત્થ મત્તા ભવદ્ધ,
અપ્પા વા, યહુગાયા, સે તત્થ ગઢિણ ચિદુતિ ! મોયણાણ । (૧૦૫)

તતો સે ઇગયા વિપ્પરિસિદ્ધં સંભૂયં મહોવગરણં ભવતિ । તંપિ સે ઇગયા દાયાયા વિ-
ભવંતિ, અદત્તાહારે વા સે હરતિ, રાયાણો વા સે વિહંપંતિ, ણસ્સહ વા સે, વિણસ્સહ વા
સે, અગારદાહેણ વા સે ઢજ્જતિ । (૧૦૬)

૧ (સ્નેહઃ (રામી)

પણુ ને જાણ હોય છે તે વિષયોમાં રક્ત બની તેમને સેવન કરતો થકો દુઃખો વ-
ધારીને દુઃખોના જ મક્કમાં રખાડે છે. (૧૦૧)

ચોથો ઉદ્દેશ.

(ભોગોથી રોગો થાય છે.)

પછી^૧ તેને કર્મ ઉદય આવતાં રોગો જાતપમ થાય છે, (૧૦૨)

એવે વખતે તેના સ્નેહિઓ તેને અવગણે છે વા તે તેઓને અવગણે છે. કારણ કે
કોઈ કોઈને રાખનાર નથી. (૧૦૩)

દુઃખ મુખ સર્વ જૂઠા જૂઠા ભોગવે છે. (૧૦૪)

આ જગતમાં કેટલાએક જીવ^૨ મરણુ લગી પણ ભોગનીજ વાંછા ધરતા રહે છે. તેવા
ઓને ને કંઈ થોડી કે ઘણી ધન પ્રાપ્તિ થાય છે તે ખાવા પીવા માટે તેમાં મન વચન કા-
યાથી ગૃહ યદ્દ જાય છે. (૧૦૫)

કદાચ બહુ ધન મળે છે તો અંતે તે ધન બાપાતો વેંચે છે, વા ચોરો ચોરી જાય છે,
વા રાગઓ લૂંટી લે છે, વા વ્યાપારમાં નાશ પામે છે, વા અગ્નિથી બળી જાય છે. (૧૦૬)

૧ કામભોગથી કર્મજન્ય, કર્મજન્યથી મરણુ, મરણુથી નરક, નરકથી ગર્ભ ને ગર્ભથી રોગ થાય છે.
૨ જેમકે બ્રહ્મદત્ત કેમકે તે મરણુની આણીપર તથા નરકમાં પણ “કુરમની કુરમતી”જ પોકારતો.

સે મિથ્યા કાલ્પણે, ચાલ્પણે,^૧ માથણે, ચેયણે, રાગયણે, વિગયણે, સસમયણે, પાસમયણે, માવણે, પરિગ્રહ અમમાયણે, કાલાનુગ્રહ, અપદિદે^૨ દુહઓ^૩ ઠિતા, નિયાદે । (૧૨૬)

ચાપ પદિગ્રહ કચલ પાપપુલ્લ ગગ્રહ ચ કદમ્બ, પતેસુ ચેવ જાણેજા । (૧૨૭)

રદે આહારે, અળગારે માત જાણેજા, સે જહેય મગયવા પવેદ્ય । (૧૨૮)

છામોતિ ન મગ્ગેજા, અલમોતિ ન મોવજા, મહુપિ લદ્દુ ન પિદે^૪, પરિગ્રહામો અ-
ષ્પાગ અવમલેજા, અળગદા ન પાસપ પરિહરેજા । (૧૨૯)

પસ મગે આરિપદિ પવેદિતે, જહેય કુસકેળોચલિષ્વેજાસિતિ ચેમિ । (૧૩૦)

કામા દુરતિપ્પમા, જીવિય દુષ્પદિવૃહણ,^૫ કામકામી અલુ અવપુરિસે, સે સંપતિ, દુરતિ,
તિષ્પતિ, પિટ્પતિ, પરિતપ્પતિ । (૧૩૧)

આયત્તપદ્મ લેંગવિપસસી લોગસ અહોમાગ જાણતિ, રુદ્ધ ભાગ જાણતિ, નિરિયમાગ
જાણતિ । (૧૩૨)

૧ છાંદમલાદ્ શ્રીકથ ૨ અનિદાન ૩ રાગદ્વેષાદ્ય ૪ (સ્થાપયેત્) ૫ દુ પ્રતિવૃદ્ધિનાય
(દુર્વર્ત્તનીય)

એના મુનિ મગ,^૧ નાગ^૨ માન,^૩ એ^૪ કાલ^૫ રિન,^૬ અમમન,^૭ પન્નમથ^૮
અને બાર^૯નો વળનાગ ચ પિત્રિદની મમના ફા કનો ચમે ચમામગ અનુનન કરીને
નિરીક રહી સંગેય જીને મોક્ષમાર્ગમા ના મો વળ છે (૧૨૬)

૧ળી વળ, માન કળમ, પાપુ-લન રમિ, તથા કદમ્બ એ મો મુનિએ શુદ્ધ
પામેથી શુદ્ધ ગીતે વાવો મેવા (૧૨૭)

મુનિએ પન્નિયત આહાર લવા એમ અગરને બજાવુ છે (૧૨૮)

આહાર મળ્યો વળી પુશી નહિ થતુ, નહિ મળ્યો વળી શોક ન થતો, ધરો આ-
હાર મળતા તે સદગી રખના નહિ, બીજા પિત્રિદથી પણ ફા રહેતુ વળી ધર્મોપદેશો
પણ પિત્રિદથી નહિ દેખતા ધર્મોપદેશો દેખી તેમ ॥ ૫૦ મળતા નહિ થતી (૧૨૮)

એ માર્ગ તોયેય દેવોએ બતા યો છે એમા પ્રવર્તના કુલગી પુરશે કર્મથી બધાના
નથી (૧૩૦)

વિષય વાળનાથી ફા રહેતુ ત્યજ રિત કામ છે ૧ળી કનિન પણ રથી શક્તુ નથી
(મા) કોઇ રખને પા પ્રમા નહિ ના) આ જગુ દમેશા વિષય વાળામા ગમ્મન થર્મ
ગહે છે ને વિરોધો વિરોધ થતા નામ ન છે, ગુટે છે, નિર્મલ્યાદ થાય છે પીડાય છે અને
અપલાય છે (૧૨૧)

દીર્ઘર્શી અને દુનિઆના ગગને જાનુના પુ ૧ ક્ષેત્ર અધોમાગ જીર્ણમાગ અને તિ
ચેગમાગો વળે છે (એટલે કે એમા થી ગીતે ના કલ્પન થાય ઇત્યાદિ મિત્રા વળી
ચકે છે) (૧૩૨)

ગરુડિય અણુપરિવ્રતમાણે^૧ સંધિ વિદિત્તા દદ મરિચ્વર્ણિ^૨, યસ ધીરે પતંતિય જે વયે પદિમોયય^૩ । (૧૩૩)

જહા અંતો તહા વાહિં જહા વાહિં તહા અંતો । (૧૩૪)

અંતો પુતિદેહંતરાણિ પાસતિ પુગોવિ સવંતિ^૪ પંવિય પદિરેહય^૫ । (૧૩૫)

સે મદિમં પરિણાય મા ય દુ છાલપચામી, મા તેમુ તિરિચ્છ મપ્પાણ માયામય^૬ । (૧૩૬)
કાસંકસે^૭ જલુ અયં પુરિસે, વદુમાયી, કહેણ મૂઠે પુણો તં કરેતિ છોમં, પેરં પદ્ધતિ
ભવપણો । (૧૩૭)

જમિણં પરિકદિજ્જહ્મસ્સ યેવ પદિચૂહણયાપ્ અમરાયદ્^૮ મહાગદ્દી જાદ-મેનં પેદાપ્^૯ । (૧૩૮)

અપરિણાય કંદસિ^{૧૦} સે નં જાગહ્ જમહં યેમિ । (૧૩૯)

સે દ્રવ્ય પંક્તિે પવ્યમાણે, સે હંતા, મેષ્તા, હુંપિતા, ચિહુંપિતા, હણ્ણહંતા, ધક્કહં કરિસ્તા-

૧ (કામામિલાય નિવૃત્તયે ન પ્રમવર્તીતિલોપઃ) ૨ મર્ત્યુ (યો વિપયાધીન્ રવજતી-
તિલોપઃ) ૩ અવંતિ નવમિઃ ભોતૈઃ) ૪ આપાદયેત્ ૫ કાપંકયઃ (કિકતૈન્વતાપ્વાકુલઃ)
૬ અમરાયતે (અમર દ્વાચરતિ) ૭ પ્રેક્ષ્ય-પર્યાલોચ્ય ૮ (અનુભવતિ)

વિપયમાં શૂદ્ધ લોકો વારંવાર સંસારમાં બટકયા કરે છે. માટે અનુભવમાં આવશર
આવેલો જાણીને જે વિપયાદિકનો ત્યાગ કરે તે પરાક્રમી પુરૂષ વખણાયો છે. એવો પુરૂષ,
સંસારમાં બંધાઈ ગયેલા ખીલુ જીવોને પણ અદરના તથા બાહેરના બંધનોથી છોડાવી
શકે છે. (૧૩૩)

શરીર જેમ બાહેર અસાર છે તેમ અંદર પણ અસાર છે. અને જેમ અંદર અસાર
છે તેમ બાહેર પણ અસાર છે. (૧૩૪)

માટે પડિત પુરૂષ શરીરની અંદર રહેલ દુર્ગંધિ વસ્તુઓ તથા શરીરની અંદરની સ્થિતિઓ
કે જે હમેશાં શરીરની બાહેર મળાદિકને ઝરતી રહે છે તેને જાણી આ શરીરનું વધાર્થરૂપ
જાણીતો રહે છે. (૧૩૫)

તેજા સુદ્ધિમાન પુરૂષે બાળકો જેમ મુખમાંથી વહેતી કાસને પાછા ચૂસી લે છે તેમ
કાર ચૂસનાર નહિ થયુ. (અર્થાત્ છાંટેલા બોળોની પુનઃવિકાસા ન કરવી.) તેમજ જ્ઞાના-
બ્યાસાદિકમાં વિમુખ પણ નહિ થયું. (૧૩૬)

“આ કીધું અને આ કરશું” એવી ચિંતાવાલો પુરૂષ અતિ માયાવી બની તથા કામ
કાળથી વ્યાકુળ થઈ વળી પણ એવો લોક કરે છે કે જેથી મોજાના દુઃખોને વધારે છે. (૧૩૭)

જે માટે એવું કહેવાય છે કે તે મહામજ્જાવાળો પુરૂષ આ ક્ષણભંશુર શરીરના માટે
આરંભ કરતો થકો જાણે અજર અમર હોય એમ વર્તે છે. (માટે મુનિએ) એવા પુરૂષને
દુઃખી જાણીને (કાય તથા ધનમાં મન નહિ ધરવું). (૧૩૮)

મદ જીવો સ્વરૂપ જાણીતા ન હોવાથી ઈચ્છા અને શોકના અનેક દુઃખ ભોગવે છે.
માટે હું જે કામપરિભાગ વિષે ઉપદેશ આપુ છું તે ધારી સખો. (૧૩૯)

પરમાર્થને નહિ સમજનાર છતાં પડિતપણાને અભિમાન ધારી બકવાદ કરનારા જે પ-

મિત્તિમળ્લમાળે જત્તપિષ્ણ ણં વરેદ્દ^૧, અહં વાચન્ત સંગેણ, એ વા સે કરેતિ વાલે^૨, ણ પ્વં
જંગારસ્સ ગાપતિત્થિ વેમિ । (૧૪૦)

[પદ્ય હેદ્દશ:]

સે સં સંજુગ્ગમાળે આયાણીયં સમુદ્દાપ્પ તન્નહા પાત્તકમ્મં જેવ કુરજા, ણ કારવે । (૧૪૧)

સિપ્પા સપ્પેત્તયરે વિપ્પરામુસતિ^૩, છમ્મ અણ્ણવરંમિ કપ્પતિ । (૧૪૨)

સુદ્ધહી કાણ્ણપ્પમાળે સપ્પણ દુક્કલેણ મૂલે વિપ્પરિયાસં મુયેતિ, સપ્પણ વિપ્પમાણ્ણ^૪ પુલ્લે
વયં વજુજ્જવતિ, જંસિ-એ પાળા પવ્વહિયા, પઠિકેદ્દાપ્પ ણો નિકરણાપ્પ^૫, પ્પસ વરિણ્ણા વજુજ્જવતિ,
કન્મોવસંતી^૬ । (૧૪૩)

૧ (તત્સ્યાપિ હનનાદિકાઃ ક્રિયાઃ સ્થુરિત્થિશેષઃ) ૨ (તત્સ્યાપ્પહં સંગેનેતિશેષઃ) ૩ સમારંભ
કરોતિ ૪ વિવિધૈઃ પ્રમાદૈઃ ૫ નિકરણં વરપઠિત્વાદનં તસ્મૈ (નોત્કમં કુર્માણ્ણ દ્વિતિશેષઃ)
૬ વૃંવંસતિ ભવતીતિ શેષઃ

રત્તીચિંઓ કામ શમાવવાના ઉપદેશક થઇ વર્તે છે અને જાણે અમે કંઈ અપૂર્વ કામ કરશું
એમ ડોળ ધરતા થકા તેઓ જીવેને હજુનારા, કાપનારા, ફેડનારા, લૂંટનારા, ખુંટનારા, તથા
પ્રાણુથી રક્તિત કરનારા હોય છે. એવા અજાણુ લોકો જેને ઉપદેશ આપે જી તે પણ કર્મથી
બધાય છે. માટે એવા બાળોની સોખત નહિ કરવી. એટલું જ નહિ. પણ જે તેવાઓની સો-
ખત કરતા હોય તેમની પણ સોખત નહિ કરવી. અને જે મૂલવામ હોડી મુનિઓ થએલા છે
તેમને તો એવી રીતે જીવધાતથી કામચિકિત્સા કરવાનો ઉપદેશ કરવો હવેપતોજ નથી. (માટે
તેમની સોખત કરવી) (૧૪૦)

છઠ્ઠો હેદ્દશ.

(સયમાર્થે લોકને અનુસરતાં છતાં તેની મમતા નાહ કરવી.)

પૂરોક્ત મિના જાણીને સયમમાં ઉજમાલ થએલા મુનિએ જાતે પાપકર્મ ન કરવું,
તથા ખીન્નવતી પણ ન કરાવવું (૧૪૧)

જો કોઇ છકાયમાંહેના એક કાયના આરભમાં પ્રવર્તેનો હોય તોપણ તે છકાયમાંહેના
ગમે તે કાયનો આરંભ કરનાર ગણાય છે. (એટલે કે જ્યે કાયનો આરંભી ગણાય છે.) (૧૪૨)

સુખાર્થી થઇ દોષધામ કરતો થકા જીવ પોતાના હાથે કરેલા દુઃખે કડીને મદ બની
દુઃખી થાય છે, તથા જાને કરેલા પ્રમાદથી ત્રાત બંગ કરે જી ત્યા વિચિત દશાએ ભોગવે છે કે
જે દશાઓમાં રહેલા જીવે અને દુખિત વર્તે છે આજુ જાણીને મુનિએ પડેને પીડાકરી કંઈ
પણ કામ નહિ કરવું પશ્ચિશા તે એ કહેવાય. અને આમ થયાથીજ કર્મસંપ્રધાય છે. (૧૪૩)

જે મમાદ્યમતિં જહાતિ, સે જહાદમમાદતં, સેદુદિદૃપદે મુળી, જસ નરિય મમાદતં । (૧૪૪)
તં પરિદાય મેદાપીં કિદિદા લોગં, યંતા લોગસળ્ળં, સે મતિમં પરિકમેજ્જાતિ યેમિ । (૧૪૫)
નારતિં સહતે ઘીરે, ઘીરે નો સહતે રતિં; જમ્હા અવિમળે ઘીરે, તન્દા ઘીરે ન રજ્જતિ^૧ । (૧૪૬)
સદે ફાસે અદિયાસમાળે, ણિદ્વિદ^૨ ણંદિ^૩ દ્દહ જીવિયસ્સ । (૧૪૭)
મુળી મેળં સમાદાય શુળે કમ્મસરીરંગં; પંતં^૪ સ્દહં^૫ ચ સેવંતિ, ઘીરા સંમત્તદંસિણો । (૧૪૮)
પ્પસ ઓપંતરે મુળી, તિદ્દે, મુત્તે, વિરતે, વિયાહિતેતિ યેમિ । (૧૪૯)
^૧દુગ્ધસુ- મુળી ઘણાળાપ્ મુચ્છપ્ ગિલ્લાતિ યત્તપ્^૭ । (૧૫૦)
પ્પપ્^૮ ઘીરે પસંસિપ્ ધપ્પેદ્દ લોપસંજોયં । (૧૫૧)
પ્પસ નાપ્^૯ પપુચ્ચતિ અં દુપપં પ્પેદિતં દ્દહ માળયાળં, તત્ત દુપ્પસ્સ કુસલા પરિણ્ણ
મુદાહરંતિ । (૧૫૨)
હતિ કમ્મ પરિણ્ણાય સગ્ગસો^{૧૦} । (૧૫૩)
જે અળ્લદંડી સે અળ્ણનારામે, જે અળ્ણનારામે સે અળ્ણદંડી । (૧૫૪)

૧ (શ્લોકોયં) ૨ નિવિદિસ્ય, જુગુપ્સસ્ય ૩ તુટિં ૪ પ્રાતં ૫ રક્ષં ૬ મુશિગમનાયોગ્યઃ
૭ યત્તું ૮ સુવસુમુનિઃ ૯ ન્યાયઃ ૧૦ કથયતીતિશેષઃ

જે મમત્વબુદ્ધિને મૂકે છે તે મમત્વ મૂકે છે, જેને મમત્વ નથી તેજ માર્ગનો નાથ
મુનિ નાથુલો. (૧૪૪)
એમ નાથી અતુર મુનિએ લોકસ્વરૂપ નાથીને લોકસંગ્રાઓ દૂર કરી વિવેકવંત થઈ
વિચરવું. (૧૪૫)

પરાક્રમી મુનિ નથી રતિ ધરતો, નથી અરતિ ધરતો. માટે તે શાંત હોય છે. અને
તેથીજ તે રાગી નથી થતો. (૧૪૬)
શબ્દદિ વિષયો ઉપસ્થિત થતાં હે મુનિ, તું તેમાં તારી ખુશી નહિ ધારજો. (૧૪૭)
મુનિએ સંયમ ધારીને કંઈને તથા શરીરને તોડવા મંડવું. પરાક્રમી તત્વદર્શી પુરૂષો
હમકું અને લૂખું ભોળન કરે છે. (૧૪૮)

એથી રીતે વર્તનાર મુનિઓ સંસારના પ્રવાહને તરે છે અને તેઓ સંસારના પારને
પામેલા પરિમહથી મુક્ત થએલા અને ત્યાગી કહેવાયા છે. (૧૪૯)

તીર્થકરની આરાને ન માનતાં સ્વેચ્છાથી વર્તનારા મુનિ મુક્તિ પામવાને અયોગ્ય થાય
છે. તેવા મુનિઓ ગાનાદિકથી અપૂરું હોવાથી બોલવા કરવામાં બહુ અચકાય છે. (૧૫૦)

પણ આરાને માનનાર મુનિઓ જેઓ આ દુનિઆની જાળમાં દૂર થયા છે તેઓ
પરાક્રમી હોવાથી વખણાયા છે. (૧૫૧)

(જાળખથી છૂટું થવું) એ બહુ ઉત્તમ રસ્તો છે. (તીર્થકર દેવે) જે મનુષ્યોના દુઃખોનાં
કારણો બતાવ્યા છે તેમના કુશળ પુરૂષો ગાનપૂર્વક પરિહાર કરે છે તથા કસાવે છે. (૧૫૨)
એ રીતે કમંતું સ્વરૂપ નાથીને સર્વ રીતે ઉપદેશ દેવો. (૧૫૩)

જે પરમાર્થદર્શી છે તે મોક્ષના માર્ગ શિવાય બીજે રમતો નથી. અને જે મોક્ષમાર્ગ
શિવાય બીજે રથજે નથી રમતો તેજ પરમાર્થદર્શી છે. (૧૫૪)

પાતિય આરિય પાણે, અપ્પમત્તો પરિવપ્પ । (૧૭૦)

મતા ણ્ય, મદ્દમ, પાસ । (૧૭૧)

આરમ્મન દુક્કલ મિણતિ ણચ્ચા^૧, માયી પમાઈ યુણ રેહ ગમ્મ । ઝનેદ્દમાણે સહસ્સેસુ બા,
મારતિભસદી મરણા પમુચ્ચતિ । (૧૭૨)

અપ્પમત્તો કામેહિં, ઝરત્તો પાપકમ્મહિં, ધીરે આયગુત્તે જે સેયસે । (૧૭૩)

જે પજ્જવજાતસત્થસ્સ સેયસે, સે અસત્થસ્સ સેયસે । જે અસત્થસ્સ સેયસે, સે પજ્જવ-
જાતસત્થસ્સ સેયસે । (૧૭૪)

અકમ્મસ્સ વચ્છારો ણ વિગ્ગત્તિ । કમ્મણા વચ્છાહી જાયતિ । (૧૭૫)

કમ્મ ચ પાલેહાણ, કમ્મમૂલ ચ જ છણ^૨ । (૧૭૬)

પાલેહિપ, સન્ધ સમાયાય સોહિં અતેહિં^૩ અદિસ્પમાણે । (૧૭૭)

ત પરિભાય મેહાવી વિદિત્તા લોગ, થતા સોગસલ, સે મદ્દમ પરકમિજ્જાસિત્તિથેમિ । (૧૭૮)

૧ જાગૃહીતિ શેષ ૨ ક્ષણ પ્રાણ્યુપમર્દકારિ કર્મ- ૩ શામદ્વેષાચ્ચાં પરિમજ્જેદિતિ શેષ

દુખિત પ્રાણિઓને જોઈને મુનિએ સાધનતાથી મયમમા પ્રવર્તેલું (૧૭૦)

હે બુદ્ધિમાન મુનિ, એવું જાણીને (એટલે કે ગૃહસ્થોને પરમાર્થ સંતોષા જોઈ અને એવા
સંતોષાઓને અનેક દુખો થતા જોઈ) તું તેમ થતા બન નહિ કરીશ (૧૭૧)

સવગા દુખો આરબથી થાય છે એમ જાણી (તું જાગૃત થા) (કારણ કે) પ્રમાદી
અને ક્રાપાવત પ્રાણી વારંવાર ગર્ભમા આત્મા કરે છે અને જે પુરૂષ સમ્માદિક રિપવમા
નગરો નહિ થતા સગ થઈ વર્તે છે તે પુરૂષ મોતથી ડરે તથા મોતના બચથી મુનિ
થાય છે (૧૭૨)

જે પુરૂષો પરને થતા દુખો જાણે છે તેમ પાશ્ર્વી પુરૂષોએ સવમત થઈ વિરો
સાથે નહિ હસતા પાપકર્મથી દુઃખેલું (૧૭૩)

જે રિસેપભોગના અનુભવને શબ્દે જાણે છે તે અસન્નો^૧ જાણે છે અને જે
અશરતે જાણે છે તે રિસેપભોગના અનુભવને શબ્દે જાણે છે (૧૭૪)

જે કર્મ દિન મુક્ત છોડે છે તેમની કર્મો સમાગ્રાથે સખથ નથી કર્મથી ના અપણી
ઉપાધિઓ થાય છે (૧૭૫)

કર્મચરણ જોઈને તેમને દૂર કરતા તથા દિઆને કર્મની મુક્તિગત જાણીને (તેથી દૂર
રહે) (૧૭૬)

(કમચરણ) - સિચારી, (કર્મ દૂર કરનાર) મરું (ઉપદેશ) મરણ કરી (નગરો
દેવ) એ જોના પાલિક કરવો (૧૭૭)

બુદ્ધિમાન મુનિએ નગાદિઓ (અદિતકર્મ) જાણી તેમની સાગ મી, તથા લોકો
(ગાદિકર્મી દુખિત થએલો) જાણી લોગસગ દૂર કરીને મયમમા પનાકમરણ થયું (૧૭૮)

દ્વિતીય ઉદ્દેશ.

જાતિંચ યુદ્ધિચ હ્રહજ્ઞ^૧ પાસ, મૂતોહિં જાળે પઢિલેહ માતં;

તન્દ્વાં તિવિઝ્જો^૨ પરમંતિ જણ્યા, સંમત્તદંમી જ કરેતિ પાવં । (૧૭૯)

વગ્મુંચ પાસં હ્રહ મરિચ્છણ્હિં દ્યારંમજ્ઞીયો ઝમયાણુપન્મી;

કામેસુ મિત્તા જિષયં^૩ કરેતિ, સંસિચમાણા^૪ પુણરેતિ ગમ્મં । (૧૮૦)

અયિ સે હાસમાસજ્ઞ, હંતા^૫ જંદીતિ^૬ મદ્દતિ;

અહં પાલસસ સંગેજં, ઘેરં ઘટ્ટતિ અપ્પણો । (૧૮૧)

તન્દ્વાં-તિવિઝ્જો^૭ પરમં-તિ જણ્યા, આપંકદંસી જા કરેતિ પાવં; (૧૮૨)

અગાંચ મૂલં ચ વિમિંચ ધીરે, પલિંઠિવિયા^૮ જં જિલ્લમ્મદંમી । (૧૮૩)

પસ મારણા પમુચ્છતિ સે, હુ વિઢ્ઢમ્પ મુણો, સ્લોકંસિ પરમંદમી વિવિત્તજ્ઞીયો ઝવસંતે સમિતે
સહિતે સપામતે કાલકંડી પરિચ્છપ । (૧૮૪)

૧ અથ ૨ અતિવિદ્ય: ૩ કર્મોપચયં ૪ આપૂર્વનાના: ૫ હર્યા. ૬ ક્રોદેતિ. ૭ અતિવિ-
દ્યાન. ૮ ઠિત્વા.

ખીન્ને ઉદ્દેશ.

(પાપનાં ફળ તથા હિતોપદેશ.)

હે મુનિ, તું જન્મના અને જરાના દુઃખ જ્ઞે. તને જ્ઞેમ સુખ પ્રિય છે તેમ સર્વ જી-
વોને સુખ પ્રિય છે એમ વિચાર કરી જાણતો થા. માટે તત્ત્વદર્શી ઉત્તમ વિક્ષાને મોક્ષને
જાણનાં થકાં પાપ કર્મ નહિ કરવું. (૧૭૯)

મુનિએ ગૃહસ્થો સાથે સ્નેહ કે લટપટ કરવાની ટેવ નહિ કરવી. કારણ કે ગૃહસ્થ આ-
રંભથી આજીવિકા કરે છે તથા હજી આ અને પરલોક એ બન્નેના સુખને ચાહ્યા કરે છે.
અને જેઓ કામભોગમાં આસક્ત થઈ કર્મને વધારે છે તેઓ તે કર્મોથી બરાતા થકા વા-
રંવાર સંસારમાં બટક્યા કરશે. (૧૮૦)

વળી કામાસક્ત પુરૂષ હાસ્યવિનોદમાં જીવોને મારીને પશુ રમતગમત માને છે. માટે
એવા બાળ જીવો સાથે સોળત નહિ કરવી કારણ કે તેમ ક્યોથી આતે આપણી ખરાબી
વધવાની. (૧૮૧)

માટે ખરા વિક્ષાન પુરૂષો મોક્ષને જાણી કરીને તથા નરકાદિક દુઃખોને દેખતા થકા
પાપ નથી કરતા. (૧૮૨)

માટે હે ધીર-મુનિ, તું મૂળકર્મ તથા અગ્રકર્મને જીવથી જૂદા પાડ. કારણ કે કર્મોને
તોડવાથીજ સર્વ પોતાના પવિત્ર આત્મરૂપના જ્ઞેનાર થાય છે. (૧૮૩)

અને એવા મુનિઓ જ મરણના બચથી મુક્ત થાય છે. એવા મુનિઓ સંસારના દુઃખોથી
ખીલીતા થકા લોકમાં રહેલા મોક્ષરૂપને જોઈને રાગદ્વેષ સંસ્થાપણે વર્તતા થકા શાંત, સમિ-
તિવંત, જ્ઞાનવંત અને ચત્તવંત થઈને કાળક્રમે કર્મક્ષય કરતા થકા વળે છે. (૧૮૪)

યદું ચ લલુ પાવકમ્મં પગદં, સચ્ચંસિ ધિર્ધિ કુલ્લવહ, પુર્યોવરણ મેહાધી સર્વં પાવ-
કમ્મં ક્ષોસતિ । (૧૮૫)

અળેગવિત્તે કલુ અયં પુરિસે, સે કેયણં^૧ અરિહદ્ધ પૂરિત્તપ્પ સે અન્નવહાપ્પ, અળ્લપરિયા-
વાપ્પ, અળ્લપરિગહાપ્પ, જળવયદદ્દાપ્પ, જળવયપરિયાવાપ્પ, જળવયપરિગહાપ્પ । (૧૮૬)

આસેવિત્તા પ્પત્તમદું ચ્ચેવેમે^૨ સમુટ્ઠિયા, તમ્મહા તં વિહયં નો સેવતે ગિલ્લારં પાસિપ
પાણી । (૧૮૭)

હવવાયં ચવણં ણચ્ચા, અળ્લણં ચર માહણે । (૧૮૮)

સે ણ છણે, ણ છણાવપ્પ, છણંતં પાણુજાણદં । (૧૮૯)

ગિલ્લિવદ્ધ ણંદિ અરતે પયાસુ^૩, ‘અળોમદંસી ગિલ્લો પાવેદિ કમ્મેદિ’ । (૧૯૦)

કોહાદ્ધમાણં હળિયાય વીરે, હોમસ્સ પાસે ગિરયં મદંતં;

તમ્મહાય વીરે પિરતે વહાભો, છિદ્ધિજ્ઞ સોયં^૪ લહુભૂય ગામી.^૫ (૧૯૧)

ગંયં પરિશાય હ્હજ્જ વીરે, સોયં પરિશાય ચરિજ્જ વંતે;

અમ્મજ્જ^૬ લહુ હ્હ માળવેદિ,^૭ ણો પાણિણો પાણ સમારભેજ્જસિ-ત્તિ વેસિ. (૧૯૨)

૧ કેત્તનં-હોભેષ્ઠાં. ૨ હર્યેવકે ૩ કીપુ. ૪ અનયમં-જ્ઞાનાદિ-સદ્ગતિ ॥ ૫ શોકં.

૬ લઘુભૂતોમોક્ષ સ્તં ગતું ક્ષીલ મરવેતિ. ૭ અમ્મજ્જનં. ૮ માનયેણુ.

જો “ પાપકર્મ બહુ કરેલાં છે ” એમ જાણ્યું તો સત્યમાં હિમ્મતવાન થાઓ. એમાં તપસ
રહેલાં બુદ્ધિમાન પુરુષો સર્વે દુષ્ટ કર્મોનો નાશ કરે છે. (૧૮૫)

આ સસારી જીવ અનેક કામોમાં ચિત્તને દોડાવે છે. તે માળણી કે દરિયા જેવા સોબને
બરપૂર કરવા મથે છે. તેથી તે બીજાઓને મારવા, હેરાન કરવા, કબજે ગળવા, દેશને રૂબાવવા,
દેશને હેરાન કરવા, અને દેશને કબજે કરવા તૈયાર થાય છે. (૧૮૬)

તેમ કરીને પણ દેહલાએક^૧ અતે સંયમમાં ઉત્તમાય થયા. માટે હે મુનિઓ તમારે
દીક્ષા લઈ પછી ભોગની વાચ્છા સુધી બીજું શ્રાવણાદિ પાપ નહિ સેવવું, અને વિપયોને
નિસાર ગણવા. (૧૮૭)

હે મુનિ, જામ અને અજામ સર્વને છે, એમ જાણી સંયમમાં વર્ત્યા કરો (૧૮૮)

માટે મુનિએ જાતે દિંસા ન કરવી, બીજાવતી ન દસવતી, તથા તેના કરનારને રૂઢ
નહિ માનવું. (૧૮૯)

બીજાઓમાં આમકલ નહિ થતાં કામથી થતા મુખને ચિત્તરત્નું, અને સ્નાનદિ ઉત્તમ વસ્તુને
ધરીને પાપ-કર્મથી દૂર રહેવું. (૧૯૦)

પગકમળી મુનિએ, કોઈ અને તેનું કારણ જે અંત તેને બાંછ નાખવું અને સોમથી
મોદોડા દુઃખથી ભરેલી નરકગણિએ જળાય છે એમ જ્ઞેવું. માટે તેવા મોદા જળ્યા તપસ
મએલા મુનિએ દિઆથી દૂર વ્હી મોદસનાપ ન કરવા. (૧૯૧)

પરિશ્રદને અદિગદતા જાણી અનજેજ તેને છાંડવું. તથા (વિવચવાંચ્છા૩૫) પ્રવાદને પણ
અદિગદતા જાણી કિરિયો વચ કરી નાંચવું. આ મનુષ્યમર્યાદાને આવેલા ધર્મને પ્રાણિઓની
દિસા દશપિ નહિ કરવી. (૧૯૨)

(તૃતીય ઉદ્દેશ :)

સંધિ છોગસ્ત જાણિતા^૧ । (૧૧૩)

આપઓ^૨ યદિયા પાસ, તમ્હા બ હંતા બ વિધાયયે । (૧૧૪^૩)

જમિયં અન્નમષ્ટવિતિંગિદાપ પઠિદેદાપ બ કરેદ પાવં કમ્મં, કિં તથ સુણી કારણં
સિયા ? સમયં^૪ તથ ઉવેદાપ અપ્પાણં યિપ્પસાયપ । (૧૧૫)

અળળપરમં નાળી, બો પમાદે કયાદવિ; આયગુસે સયા ધીરે, જાયમામાપ^૫
જાયપ । (૧૧૬)

... વિરાગં રૂપેસુ ગચ્છેડ્ડજા મહત્તા સુહિપહિં વા । (૧૧૭)

આગતિં ગતિં બ પરિણાય વાંહિં અંતેદિ અદિત્ત્વમાણેહિં સે બ ટિર્રજ્જ, બ મિર્રજ્જ,
બ વર્રજ્જ, બ હમ્મજ્જ કંચળં^૬ સમ્વલોપ । (૧૧૮)

અપરેણ પુલ્લં બ સરંતિ પૂગં, કિમસ્વતીતં કિંવાગમિસ્સં;

માસંતિ પૂગે હહ માણવાઓ, જમસ્સતીતં સં આગમેસ્સં । (૧૧૯)

૧ ન પ્રમાદઃ શ્રેયાનિતિ શોષઃ ૨ આત્મવલિપર્યયઃ ૩ નિશ્ચયનવપસ્યમેતત્ ૪ સમતો-
સમયં વા આગમં-૫ સંયમયાપ્રામાપ્રયા. ૬ કેનચિદિત્પર્યયઃ

ત્રીજો ઉદ્દેશ.

‘પાપ ન કરવાં અને પરીપહ સહેવા એટલાથી કંઈ સાધુ નથી થવાતું’
(કિંતુ સાથે સંયમ જોઈએ)

અવસર મળેલો જાણીને પ્રમાદ ન કરવો. (૧૨૦)

હે મુનિ પોતાતરફ જોમ જુએ છે તેમ બીજા તરફ જો, માટે તારે કોઈ જાતુને મારવું
નહિ અને મરાવવું પણ નહિ. (૧૨૧)

એક બીજાની શરમથી કોઈ પાપકર્મ નથી કરતો તેમાં શું તેનું મુનિપણ કારણભૂત
છે ? (અર્થાત્ શું એટલાથી તે મુનિ કહી શકશે ? કિંતુ સમતામાં રહી જો તેમ કરે તો
મુનિ થઈ શકે.) માટે એ સમતાથી મુનિએ પોતાને અનેક પ્રકારે પ્રસાદ કરવું. (૧૨૫)

જાનવંત મુનિએ સંયમમાં પ્રમાદ ન કરવો, કિંતુ હમેશાં આત્માને કબજે રાખી ધીરપણે
સંયમ સચવાય તેવી રીતે શરીરને નભાવવું. (૧૨૬)

મોહોટા કે સામાન્ય સઘળા રૂપોમાં વિરક્ત રહેવું. (૧૨૭)

આગતિ અને ગતિનું સ્વરૂપ જાણીને સમ અને દ્રેપ જોણે દૂર કર્યાછે તે કોઈથી પણ
નહિ તોડી શકાય, નહિ બાળી શકાય અને નહીં મારી શકાય. (૧૨૮)

કેટલાક^૧ ભૂત અને ભવિષ્યકાળના બનાવોને યાદ નથી કરતા, અને આ જીવને શું
શું થયું અને શું શું થવાનું છે તે નથી વિચારતા. વળી કેટલાએક કહેછે કે જે સુખદુઃખ
આ જીવને થઈ ગયું તેજ પાછું અગાઉ પણ થવાનું. (૧૨૯)

૧ આ નિશ્ચયનયનું મત છે. બવદારથી તો પરસ્પરની લગ્નથી પાપકર્મ પરિહરતાં પણ
તે મુનિ કહી શકાયછે. ૨ અજ્ઞાની જીવો.

ખાતીન-મદું ણય આગમેસ્મં, અદું નિકષ્ઠંતિ તદાગતાભો,
વિધૂતકર્ણે પ્તાણુપસ્તી, ગિજ્ઞોત્ત્વા રવય મહેસી । (૨૦૦)

કા અરતી ! કે આળે, ? યથંયિ અગ્રહે ચરે;

સયં દાસં પરિચ્છજ્ઞ, જાલીણુપ્તો પરિવ્યય । (૨૦૧)

પુરિસા, સુમમેષ સુમં મિત્તં; કિં વદિયા મિત્ત-મિષ્ટસિ । (૨૦૨)

જં જાણેજ્ઞા ઉચ્ચાલદ્યં^૧ તંજાણેજ્ઞા દૂરાલદ્યં^૨, જં જાણેજ્ઞા દૂરાલદ્યં તં જાણેજ્ઞા
ઉચ્ચાલદ્યં । (૨૦૩)

૧ પુરિસા, જ્ઞાણમેવ અભિગિગિજ્ઞા એવં દુષ્ટતા પમોચસિ । (૨૦૪)

પુરિસા, સ્વચ્ચમેવ સમભિજાણાહિ; સ્વચ્ચસ્તાણાપ્તે સ્વચ્ચે સે મેહાવી મારં તરતિ, સ-
હિતે; ધમ્મ માદાય સેયં સમણુપસ્મતિ । (૨૦૫)

દુહમ્મો^૩, જીવિયસ્સ પરિવંદન-માણન-પૂયણાપ્ત^૪; જંસિપ્પે પમોચંતિ । (૨૦૬)

દુક્ખમ્મતાપ્ત પુદ્ધો જો દંસાપ્ત; પાસિમં, દાપિણ્ણ લોણ્ણ લોયાલોપપંચામ્મો મુચ્છતિત્તિ
થેમિ । (૨૦૭)

૧ ઉચ્ચાલમિતારં કર્મણો. ૨ દૂરાલયો મોક્ષ સ્વદ્વંતે. ૩ દ્વામ્મો રાગદ્વેષામ્મો હત્તઃ દ્વિહત્તઃ
૪ દિસાદિપુ પ્રવર્તત્ત્વં હત્તિચોપ:

પણ તત્ત્વજ્ઞાની પુરૂષો તેમ નથી કહેતા (તેઓ તો કહે છે કે કર્મપરિણતિ વિચિત્ર હો-
વાથી કર્મનુસારે સુખદુઃખ થવાના) આટે પવિત્ર આચારવાળા મહર્ષિએ એ પૂર્વોક્ત વાત જા-
ણીને કર્મને કાચ કરવાં (૨૦૦)

ચોગિ પુરૂષના મનમાં તે શી મુનિ હોય અને રૂપો આનંદ હોય ? અને કદિ મુનિને
અસંયમમાં અરતિ અને સંયમમાં આનંદ ક્રિયમ થાય તો ત્યાં પણ આમકે ચક્રિતપણે વર્તવું.
વળી સર્વ હાસ્ય મેલી કરીને ઈડિયો તથા મન વચન અને કાયાને કબજે કરીને રહવું. (૨૦૧)

હે પુરૂષ, તું જ તારો મિત્ર છે. શાઆટે આહરે મિત્રને જીએ છે ? (૨૦૨)

જે કર્મને નશાન્યાર તે જ શુકિત પામનારો છે અને જે શુકિત પામનારો તે કર્મને
નશાન્યાર છે. (૨૦૩)

હે પુરૂષ, તારા આત્માને જ વિષયોથી રોડી સખીને દુઃખોથી છૂટીશ. (૨૦૪)

હે પુરૂષ, તું સત્યનું જ મેવન કરે કેમકે સત્યના કરમાનથી જ પ્રવર્તતાં થકાં પ્રુદ્ધિ-
માન મુનિઓ સંસારનો પાર પામે છે અને ધર્મ પાળીને કલ્યાણ મેળવે છે. (૨૦૫)

સગદેવથી કલુષિત થએલો જીવ આ ક્ષણભંજર જીવની કાર્તિ અને માનાદિકના
અર્થે દિસામાં પ્રવ્રત થાય છે અને તે કીર્ત્યાદિકમાં ખુશ બની રહે છે (પણ તેથી આત્માનું
કલ્યાણ થવાનું નથી. (૨૦૬)

મુનિએ દુઃખ આવી પડ્યાં વ્યાકુળ થવું નહિ, અને વિચારવું કે સાધુઓ જ દુનિઆના
તરેહવાર દ્રેષાવોની જાગૃતથી મુક્ત રહે છે (૨૦૭)

(ચતુર્થ દેશ :)

મે યંતા^૧ કોઈં ચ, માણંચ, માયં ચ, લોમં ચ ઇયં પાસગમ્સ યંસગં ઝવરયસત્થસ્સ
પલિપંતકરસ્સ^૨ આયાણં^૩ સગહલિમં^૪ । (૨૦૮)

જે ઇયં જાણહી સે સઘ્વં જાણહી, જે સઘ્વં જાણહી સે ઇયં જાણહી । (૨૦૯)

સઘ્વતો પમત્તસ્સ મયં, સઘ્વતો અપ્પમત્તસ્સ નતિય મયં । (૨૧૦)

જે ઇયં જામે સે યહ જામે, જે યહ જામે સે ઇયં જામે । (૨૧૧)

નુલ્લં લોયસ્સ જાણિત્તા, યંતા લોગસ્સ^૫ સંજોગં, જંતિ ચીરા મહાજાણં, પરેણ પરં જંતિ,
! ઇવંલંતિ જીવિયં । (૨૧૨)

ઇયં વિગિંચમાણે પુલો વિગિંચહી, પુલો વિગિંચમાણે ઇયં વિગિંચહી । (૨૧૩)

સહી આણાપ મેહાવાં^૬ । (૨૧૪)

લોમં ચ આણાપ અમિસમેષ અકુનોમયં^૭ (૨૧૫)

અતિય સત્યં પરેણ પરં, નતિય અસત્યં^૮ પરેણ પરં । (૨૧૬)

૧ યમિતા. ૨ પયંતકરસ્ય. ૩ યમિતેતિશેયઃ ૪ સ્વકૃતમિત્ ૫ પુત્રકલ્પાદેઃ ૬ હંદવાઃ
ક્ષપકલ્પેષ્ઠઃ ૭ વિદ્ય્યાદિતિશેયઃ ૮ તીવ્રાદપિતીર્થ ૯ સંઘમઃ

ચોથો ઉદ્દેશ.

(કથાય છાંડવા.)

જે પુરૂષ પોતાના કરેલ કર્મોને હટાવીને તેમને દૂર કરી (બરાબર સંયમ પાળશે) તે
પુરૂષ કોઈં માન આપા તથા લોભને તરત દૂર કરશે જ. એમ તત્ત્વદર્શી શસ્ત્ર ત્યાગી સંસારના
અંતકર્તા (ભગવાન શ્રી વીરપ્રભુ) જું દર્શન છે. (૨૦૮)

જે એકને જાણે^૧ તે સર્વને જાણે અને જે સર્વને જાણે તે એકને જાણે. (૨૦૯)

પ્રમાદીને સર્વ યદી ભય રહેલ છે. અપ્રમાદીને કોઈં તરફથી ભય નથી. (૨૧૦)

જે એકને^૨ નમાવે છે તે ધણીને નમાવે છે. જે ધણીને નમાવે છે તે એકને નમાવે છે. (૨૧૧)

લોકના દુઃખ જાણી પુત્ર ક્ષત્રાદિકનો સંબંધ છાંડી પસંદગી પુરૂષો ઉત્કૃષ્ટ સંયમ લેવા
ઉત્તમાલ યામ-છે અને તે ઉત્કૃષ્ટ સંયમથી ઉત્કૃષ્ટ પદ મેળવે છે. તેઓ અસંયમથી જીવું
નથી ચલાતા. (૨૧૨)

જે એકને ખપાવે છે તે બહુને ખપાવે છે. અને જે બહુને ખપાવે છે તે એકને ખપાવે છે (૨૧૩)

અદ્યવંત અને આશાથી વર્તનાર હોય તે શુદ્ધિમાન છે (અને એવા અપ્રમત્તપતિ ક્ષપક
શ્રેણિને ચોગ્ય ગણાય છે.) (૨૧૪)

લોકને તીર્થકરના ઉપદેશથી જાણીને કોઈને પણ ભય કંપજનવું નહિ. (૨૧૫)

લોકોના શસ્ત્ર ચક્ષુ જીતતા યામ છે પણ અશસ્ત્ર જે સંયમ તે એકદમ છે. (૨૧૬)

જે કોહદંત્રી સે માળદંત્રી, જે માળદંત્રી સે માયદંત્રી, જે માયદંત્રી સે લોભદંત્રી, જે લોભદંત્રી સે પેજ્ઞદંત્રી, જે પેજ્ઞદંત્રી સે દોસદંત્રી, જે દોસદંત્રી સે મોહદંત્રી, જે મોહદંત્રી સે ગદ્ભદંત્રી, જે ગદ્ભદંત્રી સે જમ્મદંત્રી, જે જમ્મદંત્રી સે મારદંત્રી, જે મારદંત્રી સે ગિર્યદંત્રી, જે ગિર્યદંત્રી સે તિરિયદંત્રી, જે તિરિયદંત્રી સે દુક્કરદંત્રી । (૨૧૭)

સે મેદાવી અભિનિષેદ્વજ્ઞા કોહંચ, માળંચ, માયંચ, લોહંચ, પેજ્ઞં ચ, દોસં ચ, મોહં ચ, ગદ્ભં ચ, જમ્મં ચ, મરણંચ, ગરગં ચ, તિરિયં ચ, દુક્કરં ચ ઇયં વાસગસ્સ દંસણં ડપ-
શ્યસગ્ગદ્વ પલિયંતકરસ્સ । (૨૧૮)

આપાણં ગિત્તિદ્ધા મગહરિમ્ । (૨૧૯)

કિમરિય ઉવાપી વામગસ્સ ? ન વિજ્ઞતિ નરિપ્પત્તિ, વેમિ । (૨૨૦)

જે ક્રોધને છાડે છે તે આનને છાડે છે, જે આનને છાડે છે તે આપાને છાડે છે, જે આપાને છાડે છે તે લોભને છાડે છે, જે લોભને છાડે છે તે રાગને છાડે છે, જે રાગને છાડે છે તે દ્વેષને છાડે છે, જે દ્વેષને છાડે છે તે મોહને છાડે છે, જે મોહને છાડે છે તે ગર્ભથી મુક્ત થાય છે, જે ગર્ભથી મુક્ત થાય છે તે જન્મથી મુક્ત થાય છે, જે જન્મથી મુક્ત થાય છે તે મરણથી મુક્ત થાય છે, જે મરણથી મુક્ત થાય છે તે નરકથી મુક્ત થાય છે, જે નરકથી મુક્ત થાય છે તે નિર્વ્યગ્ગતિથી મુક્ત થાય છે, ને જે નિર્વ્યગ્ગતિથી મુક્ત થાય છે તે દુઃખથી મુક્ત થાય છે- (૨૧૭)

એ રીતે બુદ્ધિશાળી પુરુષે ક્રોધ, આન, આપા, લોભ, રાગ, દ્વેષ, તથા મોહ દૂર કરીને ગર્ભ, જન્મ, મરણ, નરકગતિ, અને નિર્વ્યગ્ગતિના દુઃખો નિવારવાં એમ તત્ત્વદર્શી શાસ્ત્ર ભાગી સંસારના અતકતા (બંધવાન વીરપ્રભુ)નું સ્ત્રીન છે. (૨૧૮)

માટે મુનિએ ક્રોધના મૂળકરણને બંધ કરી પ્રથમ કરેલા કર્મોને ખપાવવા રહેલું (૨૧૯)

અને બ્યારે દેવગિપણુ પશ્ચાત્તરે દેવગિને તેા કડા ઉપાધિ નથી જ હોતી. (૨૨૦)

સમ્યક્ત્વાર્યં ચતુર્થ મધ્યયનમ્.

(પ્રથમ ઉદ્દેશ:)

સે વેમિ-જેય અતીતા, જે ય પદુપ્પા, જે ય આગમિસ્મા, અરહંતા મગવંતો, તે સવ્યેવિ, યય-માદ્દવંતિ, યયં માસંતિ, યયં પળવંતિ, યયં પરુવેતિ, —સવ્યે પાળા, સવ્યે ભૂયા, સવ્યે જીવા, સવ્યે સત્તા, જા હંતવ્યા, જા અજ્ઞાવેયવ્યા^૧, જા પરિઘતવ્યા,^૨ જા પરિતાવેયવ્યા, જા હૃદયેયવ્યા^૩ । (૨૨૧)

પસ ધમ્મે, હુદ્દે, ણિતિપ્, સાસપ્, સમેષ્છ હોયં સેયન્નેહિ પવેતિતે, તંજહા, ઠઠ્ઠિપ્પુ વ', અણુઠ્ઠિપ્પુ વા, ડઘરવવંદેસુ વા, અણુવરવવંદેસુ વા, સૌવહિપ્પુ વા, અણોવહિપ્પુ વા, સંજોગર-પ્પુ વા, અસંજોગરપ્પુ વા । (૨૨૨)

તથં^૪ ચેયં તદ્દા ચેયં અસ્સિ^૫ ચેયં વપુષ્ઠ । (૨૨૩)

૧ આજ્ઞાપયિતવ્યા: ૨ પરિમાહ્યા: ૩ અપદ્મપયિતવ્યા: । ૪ સત્યમેતત્ ૫ અરિમદ્દેય પ્રવચને દુર્યથ:

અધ્યયન યોથું.

સમ્યક્ત્વ.

પહેલો ઉદ્દેશ.

(સત્યવાદ)

હું કહું છું કે જે તીર્થંકર મગવાન થઈ ગયા જે દાક્ષ વર્તે છે અને જે આવતા કાળમાં થશે તે બધા આ રીતે કહે છે બોલેછે જણાવેછે તથા વર્ણવેછે કે “સર્વ પ્રાણુ,^૧ સર્વભૂત,^૨ સર્વ જીવ,^૩ અને સર્વ સત્ત્વને^૪ હણવું નહિ, તેમનાપર હકુમત ચલાવવી નહિ, તેમને કબજે કરવા નહિ, તેઓને મારી નાખવા નહિ અને તેઓને હેરાન કરવા નહિ.” (૨૨૧)

આવો પવિત્ર, અને નિલ ધર્મ, લોકના દુ:ખને જાણનાર મગવાને સાંભળવા તૈયાર થએલાઓને, નહિ થએલાઓને,^૫ મુનિઓને, શુદ્ધચેત્તે, રાગિઓને, લાગિઓને, બોગિઓને, તથા યોગિઓને બતાવ્યો છે. (૨૨૨)

એ ધર્મ ખરેખરો જ છે અને માત્ર જિનપ્રવચનમાં જ વર્ણવેલો છે. (૨૨૩)

૧-૨-૩-૪ અહીં પ્રાણુ, ભૂત, જીવ તથા સત્ત્વ એ ચારે શબ્દોનો એકજ અર્થ થાય છે. ૫ કારણ કે મૈત્રેયી વિચિત્ર પરિણતિ દોષાથી વખતે તેમને પણ કબજાર થાય છે.

ધમે, ડહું-બહ-તિરિયદિમાસુ સમ્યતો દુષ્પદિરેદિય ચ મે, જ ણ તુમ્હે ણ્ઘ માહસ્તહ, ણ્ઘ માસહ, ણ્ઘ પરહેહ, ણ્ઘ પચ્ચવેહ-“ સમ્યે પાણા, સમ્યે મૂયા, સમ્યે જીવા, સમ્યે સત્તા, હત્તયા, અજ્ઞાવેયસ્વા, પરિવેત્તયા, પરિવાયેયસ્વા, ઉહવેયસ્વા, ણ્ઘયિ જાણહ, નધિય ધોમો । ” અપારિયવચ્છ-મેય । (૨૪૦)

મય ધુજ ણ્ઘ-માહસ્વામો, ણ્ઘ મામામો, ણ્ઘ પરહેમો, ણ્ઘ પચ્ચમેમો-“ સમ્યે પા, સમ્યે મૂયા, સમ્યે જીવા, સમ્યે સત્તા, ણ હત્તયા, ણ અજ્ઞાવેત્તયા, ણ પરિવેત્તયા, ણ પરિવાયેયન્ના, ણ ઉહવેયસ્વા । ણ્ઘયિ જાણહ, ણધિય ધોમો ” । આરિયવચ્છ-મેય । (૨૪૧)

પુષ્પ નિકાચ^૧ સમય, પચ્ચ પચ્ચંય પુષ્પિયસામો । હ મો પાવાદુપા, કિ મે સાધં દુક્કત્ત ઉદાહુ અમાય ? સમિયાપદિયલ્લેયાયિ ણ્ઘ યુપા, -સમ્મેસિ, પાણાણ સમ્મેસિ મૂવાણ, સમ્મેસિ જીવાણ, સમ્મેસિ મત્તાણ, અમાય^૨ અપરિનેશ્ચાણ^૩ મહદ્દમય દુક્કવતિ વેમિ । (૨૪૨)

(તૃતીય ઉદ્દેશ)

એવેહ્ણ^૪ યદિયાયલેય । સે સમ્બલોપમિ જે કેહ વિન્નૂ^૫ । (૨૪૩)

અણુવીહ પાત, ણિચિયત્તદ્દા જે કેહ સત્તા પલિય^૬ ચયતિ ણે મુપચ્ચા^૭ ધમ્મવિ-

૧ નિકાચ્ય વ્યવસ્થાપ્ય ૨ અત્તમિમેત ૩ અનિવૃત્તિરૂપ ૪ ઉપેક્ષસ્વીન ૫ સતોર્પયિક ૬ વર્મ ૭ મૃતાચાં નિ પ્રતિકર્મસારીરા દ્વયર્થ

મામળાનુ માનુ નડીપલે જાણુ તથા કડી રીને તપાશી જોતુ એ બધુએ કુદ છે, જે માટે તમે એવું કલેા હો, કે “ મને જાને આગા કરામા કરો દોષ નથી, ” પણ એ તમારે માનતુ અનાયં બોલને ન અનુમગ્નુ છે (૨૪૦)

અને અમે તો એમ કહિએ છીએ કે આપણુ જીવને આરુ કે કુખ ઊપગમવુ નહિ એમ કરામા કરો દોષ નથી આ વચન આર્યપુરુષોનુ છે (૨૪૧)

દરેક મતનાનાના શાસ્ત્રોમા શુ શુ કહેવુ છે તે તપશી કરીને અમે દરેક મતવાચાને સમાન કહિએ છીએ કે હે પરનાહિઓ, નાં તમેને મુખ અપ્રિય છે કે કુખ અપ્રિય છે જે કુખ અપ્રિય છે, તો તમાગ મુજબ બધા જીવોને કુખ મહા બધકર અને અનિદ છે (૨૪૨)

ત્રીજો ઉદ્દેશ

(તપોનુષ્ઠાન)

હે મુનિ આ ધમથી જાણે મેના પાપહિનોની રીતબ્રાતપર તારે કશુ લક્ષ્ય નહ આપતુ અને એમ જે સત્ત છે તે બધા વિદ્વાનોના શિરોમણિ જાણુ (૨૪૩)

તુ વિચારી જો કે જેઓ આરબને કુખનુ કાલ્લ જાણી દિસાના મમ લાગકડી શરી-રની પગ્ગુ રીત દરકાર નહિ ના થમ ધમના જગ અને અનુચર ધર્મોનો નોડ છે તે અ-

દુતિ અંજુઃ આરંભજં દુષ્ણમિર્ણતિ ણચ્ચા । ણ્વમાહુ સંમત્તદંસિણો । (૨૪૪)

તે સમયે પાવાદિયા દુષ્ણસ્સ કુમલા પરિણ-મુદાહરંતિ, હતિ. કમ્મ પરિણાય સ-
મ્વસો । (૨૪૫)

इह आगांस्सी पंडिप् अण्डि एग-मप्पाणं सपेहाण् पुणे. सरीरगं । (२४६)

फलेहि अप्पाणं । जरोहि अप्पाणं । (२४७)

जहा जुष्साइं क्कहाइं हव्वचाहो^१ पमत्थति, एवं अत्तसमाहिते अणिहे । (२४८)

विरिंत्त कोहं अपिक्कपमाणे इमं^२ णित्तावयं^३ सपेहाण् । (२४९)

દુષ્ણં ચ જાગ અનુયાગમિસ્સં । પુઠો કામાઈં ચ કામે । ભાંધં પાસ વિંક્કે-
વાપ્ । (૨૫૦)

जे णिमुडा, पापेहिं कम्मेहिं अणियाणा ते विद्याडिपा । (२५१)

तम्हा-त्तिपिओ णो पडिमंजत्तिज्जामेत्ति वेमि । (२५२)

૧ અમિઃ ૨ મનુષ્ય વં ૩ ગલિનાયુક્તં.

રેખણ ઉત્તમ વિદ્વાન છે. એમ મથાર્થદર્શી પુરૂષો કહેછે. (૨૪૪)

જે માટે તે બધા વાદિઓ સર્વ રીતે કર્મોનુ સ્વરૂપ બતાવી દુઃખની બાબતમાં સમજવત બનતાં તે દુઃખ કોઈને પણ નહિ આપતું જોઈએ એવો દસવ કરશે. (૨૪૫)

માટે આ જગતમાં આત્મા પાળવા ચાહનાર પાંડિત પુરૂષે નિરીક્ષ થઈ આત્માને એકલો જોઈને શરીરને તપથી શોધવું. (૨૪૬)

હે મુનિ, તું તારા શરીરને તપથી ખૂબ કૃષ તથા છર્ણુ કર. (૨૪૭)

જે માટે જેમ જૂના લોકોને અમિ જલદી બાળે છે તેમ જે એકચક્ષિત અને સાવધાન પુરૂષ હશે તેનાં કર્મ જલદીથી બગશે. (૨૪૮)

વળી હે મુનિ, મનુષ્યબન્ધનું આયુષ્ય પૂરું થઈ રહેવા આવેલું બાણી હિમ્મત ધરીને કોઈને અલગો કર. (૨૪૯)

કોષાદિકથી આવતા કાલે કેવાં દુઃખ યશે તે વિચાર તથા લોક કેવી રીતે એ કોષાદિકથી ટળવળે છે તે તપાસ. (૨૫૦)

અને જેઓ કપાયોને ઉપશમાવી શાંત બન્યાછે તેઓ પરમમુખી રહેલાછે. (૨૫૧)

માટે ખરા વિદ્વાન પુરૂષે કોષથી કેઈ વખતે બળવું નહિ. (૨૫૨)

પલિહિંદિય યાહિરગં ચ સોયં, ણિઋમ્મદંસી હ્હ મચ્ચિણ્હિં । (૨૬૦)

કમ્મુણો સફલત્તં દુટ્ટં તત્તો ણિજ્ઞાંતિ વેયવી । (૨૬૧)

જે સ્વલુ મો, ઘેરા સમિતા સહિતા સયાજતા સંઘદ્દંસિણો^૧ આતોવરયા અહા તહા લોગ મુવેહમાગા પાદ્દિણં પદ્દિણં દાહિણં ઝદ્દિણં હિત્તિ, સચ્ચંસિ પરિવિચિટ્ઠિસુ । (૨૬૨)

સાહિસ્સામો^૨ જાણં ઘેરાણં સમિતાણં સહિયાણં સયાજતાણં સંઘદ્દંસીણં આતોવરયાણં અહાતહા લોગ મુવેહમાણાણં. કિમત્થિ ઝવાઘી ? । પાસગસ્સ ણ વિજ્ઞાંતિ ણરિયંતિ યેમિ । (૨૬૩)

૧ નિરંતરદર્શિનઃ ૨ કચયિષ્યામઃ

પ્રશંસનીય છે. જે માટે આરંભથી જીવને વધ ખંધનાદિ ભયંકર દુઃખો તથા અસહ્ય પીડાઓ ભોગવવી પડેછે. (૨૫૯)

માટે હે મુનિઓ, તમારે બાહેરના પ્રતિબંધ કાપી કરી મોક્ષ તરફ લક્ષ્ય રાખી આ દુનિયામાં આરંભનો ભાગ કરી વર્તવું. (૨૬૦)

“ કરેલા કર્મનાં ફળ થવાનાં જ ” એમ જોઈને આગમના તત્વને જાણનાર મુનિઓએ તે કર્મો ખાંધવાના હેતુઓથી દૂર રહેવું. (૨૬૧)

જે પુરૂષો ખરેખરા પરાક્રમી, સત્પ્રવૃત્તિની રીતિઓથી વર્તનારા, યાનાદિ ગુણોમાં રમનારા, હ્રમેશાં ઉદ્યમવંત. કશ્યાણુ તરફ દૃઢ લક્ષ્ય ધરનારા, પાપથી નિવર્તેલા, અને યથાર્થપણે ભોક્તે જોનારા હતા તેઓ પૂર્વે પશ્ચિમ દક્ષિણ તથા ઉત્તર એ ચારે દિશાઓમાં રહેતા થકા સસને જ વળગી રહ્યા હતા. (૨૬૨)

તેવા સત્પુરૂષોના અભિપ્રાય હું તમોને જણાવુંહું કે તત્વદર્શી પુરૂષને ઉપાધિઓ નથી રહેતી (૨૬૩)

આવતીનામા પ્રમિદ્.

લોકસારનામકં પંચમ-મધ્યયનમ્

[પ્રથમ ઉદ્દેશઃ]

આવંતી કંઆવંતી હૌયંસિ વિપ્પરામુસંતિ^૧ અટ્ટાદ અણટ્ટાદ વા । એતંસુ પેવ વિપ્પરામુસંતિ^૨ । ગુરુ સે કામા । તઓ સે મારસ્સ અંતો । જઓ સે મારસ્સ અંતો, તઓ સે વૂરે^૩ જેવ સે અંતો^૪, જેવ સે વૂરે^૫ । (૨૬૪)

સે પાસતિ ફુસિય^૬ મિવ કુસગ્ગે પપુલં ણિવતિતં વાતેરિતં, પૂવં વાલસ્સ જીવિયં મંદસ્સ અવિજાણઓ । (૨૬૫)

કૂરાણિ કમ્માણિ વાલે પલુવ્વમાણે તત્તો દુક્કલેણ મૂઢે વિપ્પરિયાસ-મુવેતિ, મોહેણ ગમ્મં મરણાદ્^૭ એતિણ્ય મોહે^૮ પુણો પુણો । (૨૬૬)

૧ હિસાંકુર્વંતીત્યર્થઃ ૨ સમુત્પન્નંતહ્યર્થઃ ૩ મોક્ષોપાયાત્ ૪ વિષયસુખસ્ય ૫ વિષયસુખસ્ય ૬ વિદુમિવ ૭ મરણાદિ ૮ મોહકાર્યં ગર્ભાદિકે.

અધ્યયન પાંચમું.

લોકસાર.^૧

પહેલો ઉદ્દેશ.

(પ્રાણિની હિસા કરનાર, વિષયો માટે આદર્શમાં પ્રવર્તનાર, તથા વિષયોમાં આસક્ત જે હોય તેને બુદ્ધિ ન ગણવો.

જે કોઈ આ જગતમાં સંપ્રયોજન અથવા નિઃસંપ્રયોજન જીવે તેની હિસા કરે છે તેઓ પાછા તેજ જીવે તેની ગતિઓમાં જઈ જાય છે. એવા અતાર્કિક જીવોને વિષયમુખો હોય ॥ બારે મુરકે પડે છે, માટે તેઓ મગજની પરખથી દુઃખી થઈ શકતા નથી અને એમ હોવાથી તેઓ મોક્ષના આગ્રીયા મુખથી દૂર રહેવા છે. તેથી તેઓ નથી વિષયમુખના અંદર, અને નથી તેનાથી વેગવા. (૨૬૪)

તત્ત્વદર્શી જીવો જુઓ છે કે એવા અજ્ઞાનીઓનું આયુષ્ય દર્બની અગ્ની પર રહેવા વાવ-સંધી કંપાવમાન અને જલદીથી પડી જનારા જગત્કિદુના આદ્ય અગ્નિય છે. (૨૬૫)

તેમ છતાં તેવા અજ્ઞાનીઓ દૂર પાપ કરવા થકા તે પાપના દગ ઉદય આવનાં મુદ્દાની વિષયોગ પામે છે અને પાછા-મોહથી ગર્ભ અને મગજાદિ કુખમાં રહેવા થકા વારંવાર તે દુઃખો પામ્યા કરે છે. (૨૬૬)

સંસયં પરિયાજતો સંસારે પરિત્રાતે ભવતિ । સંસયં અપરિજ્ઞાણમ્મો સંસારે અપરિણાતે ભવતિ । (૨૬૭)

જે હેપ, સાગારિય^૧ ન સે મેવપ્ । (૨૬૮)

કદુ^૨ એવં અવિજ્ઞાણમ્મો^૩ યિતિયા મંદસ્સ ચાલયા । (૨૬૯)

હદ્દા^૪ હુરત્થા^૫ પદિલેહાપ્ આગમેત્તા^૬ આગવેજ્ઞા અગાસેવળયાણત્તિ વેમિ । (૨૭૦)

પાસહ પુને રૂવેસુ ગિદ્ધે પરિણિજ્ઞમાણે^૭ । એત્થ કામે પુણો પુણો આવંતી કેઆવંતી હોયંસિ આરંભજીવી । (૨૭૧)

પપ્પસુ^૮ ચેવ આરંભજીવી^૯ । યુથ્થવિ^{૧૦} ચાલે પરિપચ્છણે રમતિ પાવેદિ કમ્મેદિ અ-
સરણં સરણંતિ મળ્લમાણે । (૨૭૨)

ઇહ મેગેસિં પગ્ગચરિયા ભવતિ । સે યદુકોદે, યદુમ ગે, યદુમાપ્, યદુલોમે, યદુરપ્,
યદુનદે, યદુસદે, યદુસંકપ્પે, આસવસક્કી^{૧૧} પલ્લિને વજ્જે^{૧૨} ઠટ્ટિયવાયં પયયમાણે, “મા મે

૧ મૈથુનં ૨ સેવિત્થા ૩ અપલપતઃ ૪ સુધ્વાનુકામાન્ ૫ ચહિદિચત્ત ૬ જ્ઞાત્વા
૭ પરિણીયમાનાન્ વિપયાભિમુક્તં. ૮ ગૃહસ્થેષુ ૯ પરતીર્થિકઃપાર્શ્વયાત્રિણાં દુઃસમાહ-
સ્પાદિવિશેષઃ ૧૦ સંયમાપ્તપુણમેષિ ૧૧ આશ્રવસત્કી-આશ્રવચાન્ ૧૨ પલ્લિતાવચ્છદ્ધઃ

ને સંસયને જાણે છે, તે સંસારને પણ જાણે છે ને સંસયને નથી જાણતો તેણે
તેણે સંસાર પણ જાણ્યું નથી. (૨૬૭)

માટે ને અતુર હોય તેમણે સ્ત્રીસંગ ન કરવો. (૨૬૮)

ને સ્ત્રીસંગ કરીને પાછો ગુરના પાસે ધનકાર જાય છે તે એકના બદલે બે પાપ કરે
છે. (૨૬૯)

માટે મજેક્કાં વિષય સુખોને પણ વિચાર પૂર્વક દુઃખના હેતુ જાણીને તેમના સેવવાથી દૂર
રહેવું. (૨૭૦)

જુઓ કેટલાએક વિષયોમાં આસક્ત રહી નરકાદિક ગતિઓમાં તણાયા જાયછે. અને
એવા ને કોઈ આ દુનિઆમાં આરંભથી જીવનારા છે તે બધા વારંવાર મોહમળમાં ફસી
પડે છે. (૨૭૧)

યજી કેટલાએક પાર્શ્વરથાદિક પણ એ ગૃહસ્થોમાં વર્તતા થકા સાવધપ્રવૃત્તિથી પ્રવર્તીને
દુઃખી થાય છે. અને આ સંયમ લીધા છતાં પણ તેવા જાગ જીવે વિષયવૃથ્થાથી તણાઈને
અસરખીને સારખું માનતા થકા પાપમા રમેછે. (૨૭૨)

યજી આ મનુષ્યલોકમાં કેટલાએક એકલા થઈ ફરેછે, તેઓ બહુ કોપી, બહુ માની,
બહુ માયાવી, બહુ લોભી, બહુ પાપી, બહુ ઢોંગી, બહુ ધૂર્ત, બહુ દુષ્ટધ્યવસારી, હિંસક, અને
ફક્કી હોવા છતાં “હું ખૂબ ધર્મમાટે ઉગ્રમાત્ર બન્યો છું” એવા બકવાદ કરતા થકા અને

૧ કારણ કે સંસય એ પ્રવૃત્તિનો અંગ ગણાય છે. એ માટે અર્થસંસય છતાં પણ પ્રવૃત્તિ
રેખાય છે. અર્થ શબ્દે મોક્ષ નહિ પણ તેના કપાય સેવા.

કેદ અદક્ષુ " અજ્ઞાનપમાયદોષેણ સતતં મૂઢે ધર્મં જામિજાનતિ । (૨૭૩)

અટા પવા માળવ ? કમ્મકોવિયા^૧, જે અણુવરયા, અભિજ્ઞાણ પલિપોક્સમાહુ^૨ આવર-
મેય મણુપરિયદંતિત્તિ વેમિ । (૨૭૪)

[દ્વિતીય ઉદ્દેશ :]

આવંતી કેઆવંતી લોચંસિ અણારંમજીવી, ણ્નેસુચેવ મણારંમજીવી । (૨૭૫)

પુરોધવરણ તં સ્તોસમાણે " અયં સંધીતિ " અદક્ષુ, જે હમસ્સ વિગ્ગહસ્મ અયં જ-
નોત્તિ મસેસી । (૨૭૬)

દસ મગ્ગે આરિયહિ પવેદિતે । ડુટ્ઠિતો જો પમાયદ, આણિજુ દુક્ખં વસેવં સાર્યં । (૨૭૭)

પુરોહંદા દ્વહ માળવા । પુરો દુક્ખં પવેદિતં । સે અવિહિંસમાણે અણવયમાણે^૩ પુરો
ફાસે વિપ્પણોવલ્લખ । દસ સમિયાપરિયાણ યિયાહિતે । (૨૭૮)

૭ કર્મણિ અદમ્પકારે કુસલાઃ ૮ અનપવદન્

" રૂપે કોઈ મને જાણી જાય ? " એવી ખીકથી એકલા યજ્ઞને રક્તા થકા અજ્ઞાન અને
પ્રભાદથી નિરતર મૂઢ જની ધર્મને કંઈ પણ સમજતા નથી. (૨૭૩)

હે મનુષ્ય, જેઓ પાપાનુદ્ધાનથી નહિ નિવર્તતાં અવિદ્યાથી^૧ જ મોક્ષ થશે એમ કહે છે
તેવા દુઃખી છવો કર્મમાં જ કુશળ છે, નહિ કે ધર્મમાં, અને તેઓ સંસારના ચક્રમાં જ
ફસી કરવાના. (૨૭૪)

ખીન્ને ઉદ્દેશ.

(જે હિંસાદિક પાપોથી નિવર્ત્યો હોય તેજ મુનિ ગણાય.)

આ જગતમાં જે કોઈ નિરાંરંભી^૨ થઈ વતે છે તેઓ ગૃહસ્થો પાસેથી જ નિર્જંમલ^૩
આહારાદિક લઈ અનારંભિપણે રહે છે. (૨૭૫)

માટે હે મુનિ તારે સાવધ પ્રવ્રતિથી^૪ દૂર રહી કર્મોને અપાવતાં થઈ " હમણા આ
અવસર છે. " એમ દિવ્યારી પવિત્ર સંયમ પાળતા રહેવું; જે માટે તે જાણ્યું છે કે આ જ-
રીતેના આ અવસર છે. (૨૭૬)

તીર્થકરેવે એ માર્ગે જતાઓ છે (અને આ માર્ગે પણ જતાઓ છે) કે બધા જન-
એને જૂડું જૂડું મુખ-દુઃખ થાય છે એમ જાણી દીક્ષા લઈ પ્રભાદ ન કરે. (૨૭૭)

જેમ માણસોના આશય પણ જૂઠા જૂઠા જ છે તેમ તેમનું દુઃખ પણ જૂડું જૂડું
જ છે. માટે મુનિએ કશી હિંસા નહિ કરતાં તથા કંઈ પણ મુશબાધજનું નહિ કરતાં પરી-
પહેને સહન કરવા. એવી રીતે વર્તનારો મુનિ જ રૂપ આદિત્રિશાળો વર્ણવ્યો છે. (૨૭૮)

જે અસત્તા પાવેદિ કમ્મેદિ, વદાદુ^૧ તે આયંકા કુસંતિ, હિતિ વદાદુ^૨ ધીરે;—તે કાસે પુટ્ટો—દિપાસપ્પ । (૨૭૧)

પુન્નપેતં પચ્છપેતં મિટ્ટરદમ્મં વિદ્ધંસણધમ્મં અધુવં અણિતિયં અગાસયં ચવાવચ્છયં વિપ્પરિણામધમ્મં । પાસહ પુયં ક્વસંધિ । (૨૮૦)

સમુપ્પેહમાણસસ પકાયતળતત્સસ હહ વિપ્પમુલ્લસઃ જાતિય મમ્મે^૩ વિરયસ્સપિ ચેમિ । (૨૮૧)
આવંતી કેઆવંતી લોગંસિ પરિગ્ગહાવંતી;—સે અણં વા, વહુયં વા, ઘણું વાં, ખૂલં વા, ચિત્તમંતં વા, અચિત્તમંતં વા, એતે સુ ચેવ પરિગ્ગહાવંતી । (૨૮૨)

પુન—મેદેતોસિ મહ્ધમ્મયં ભવતિ । લોગદિત્તં ચ ઈં ઉવેહાપ્પ । (૨૮૩)

પપ્પ સંગે અવિજાણતો સે સુપપ્પિદુદ્ધં સુવણીયંતિ ગચ્છા, પુરિસા ! પરમચક્કુ વિવ્પરિક્કમે । એતેસુ ચેવ ચંભચેરંતિ ચેમિ । (૨૮૪)

સે સુયં ચ મે, અજ્ઞતયં ચ મે;—વંઘપનોક્કલો ચ તુજ્જ અજ્ઞાયેય । (૨૮૫)^૪

૧ કદાચિત્ ૨ ઉદાહૃતવાન્ ૩ નરકાદિરૂપઃ

જેઓ પાપમાં નથી પ્રવર્તતા તેમને કોઈ વખતે મોહોટા રોગ આવી નડે તો ધીર તીર્થકરદેવે એમ કહ્યું છે કે તે રોગો સહન કરવા. (૨૭૯)

કારણ કે આ શરીર મોહોડું કે વેલું પણ તૃટવાનું યા ફૂટવાનું, અધુવ,^૧ અનિત્ય,^૨ અશાશ્વત,^૩ વધતું ઘટતું અને નાશ પામનાર છે જ. હે મુનિઓ, આ શરીરનું ઊપર પ્રમાણે સ્વરૂપ તથા અવસર વિચારો. (૨૮૦)

જે પુરૂષ ઊપર પ્રમાણે શરીરનું સ્વરૂપ તથા અવસર વિચારી સર્વથી સરસ ગાનાદિક આપતનામાં^૪ રમતો રહી આ શરીરની દરકાર નથી પરતો તેવા ત્યાગી પુરૂષને ભટકવાનો સ્ત્રોતો નથી. (૨૮૧)

આ દુનિઆમાં જે કોઈ પાત્રે પરિગ્રહ હોય જેવો કે થોડો અથવા ધણો, નાનો અથવા મોહોટો, સચિત્ત અથવા અચિત્ત, તે બધા કદમ્મ પ્રતી કટેવાતા હોય તોએ મૂઠ-સ્યોના જેવાજ પરિગ્રહિઓ ગણવા. (૨૮૨)

એ પરિગ્રહિપણું જ કેટલાએકોને નરકાદિ મહાભય આપનારૂં થાય છે, તથા લોકોને આચાર^૫ પણ તેવો જ ગમ-નક થાય છે, એમ વિચારી તેનાથી દૂર રહેવું. (૨૮૩)

એ પરિગ્રહનો સંગ ત્યાગ કરવાનો મુનિને રૂડી રીતે પ્રતિજ્ઞા પામેલો છે તથા તેને રૂડી રીતે ગાનાદિ શુદ્ધ પ્રાપ્ત થવા છે એમ નાણી કે પુરૂષ, તરે ઉત્તમ દદિધરીને વર્તવું. જે માટે નિઃપરિગ્રહિ અને ઉત્તમ દદિધરંત પુરૂષોમાં જ અદ્વયમ^૬ હે. (૨૮૪)

મે સાંભળું પણ છે, અને અનુભવું પણ છે કે કમોંથી છૂતું એ તારા આત્માથી જ થવતું છે. (અર્થાત્ જો તું અદ્વયચરણ રહીશ તો જ કમોંથી છૂટીશ.) (૨૮૫)

૧ નિયમવિનાશ. ૨ ફેશ્વાર પામવું. ૩ તે તે રૂપે પણ દમોંશાં નહિ ટકનાર. ૪ શયદા બ-રેલા સ્વપ્નોમાં ૫ આદાર, સ્વ, મૈત્રુત્વ, તથા પરિગ્રહરૂપ વત્તટ સંજ્ઞાઓ.

પૃથ વિરતે અળગારે દીંદરાયં તિતિક્ષ્ણ ॥ (૨૮૬)

પમતે ઘડિયા^૧ પાસ, અપ્પમત્તો પરિવ્વ ॥ (૨૮૭)

પયં મોળં સમ્મં અણુવાસિજ્ઞસિત્તિ ચેમિ ॥ (૨૮૮)

[તૃતીય ઉદ્દેશઃ]

આવંતી કેઝાવંતી કોયંસિ અપરિગાહાવંતી પ્પમુ^૨ કેદ અપ્પરિગાહાવંતી, સોચ્ચા વર્ઘે મેહાવી, પંદિયાળ ગિસામિયા ॥ (૨૮૯)

સમિયાપ^૩ ધમ્મે આરિણ્હિ પવેદિતે-“ જહેત્ય મય સંઘી^૪ ક્કોસિપ^૫ ॥ ઘ્વ-મગ્ગાય સંઘી હુગ્ગોસપ્ ભવતિ ॥ તમ્હા ચેમિ જો ગિહ્વજ્ઞ ધીરિયં ” ॥ (૨૯૦)

જે પુચ્ચુદ્દાઈ જો પચ્છાગિવાતી ॥ જે પુચ્ચુદ્દાઈ પચ્છાગિવાતી ॥ જે જો પુચ્ચુદ્દાઈ જો પ-
ચ્છાગિવાઈ ॥ સે^૬ વિ તારિતપ્ સિયા ॥ જે^૭ પરિગ્ગાય છોગ મળ્લોસિત્ત ॥ પયં ગિયાપ^૮ મુ-
ળિગા પવેદિતં ॥ (૨૯૧)

૧ ઘડિયર્વવસ્થિતાન્ ॥ ૨ ત્યક્તેપુ સ્ત્તુ દ્વિતિ દોષઃ ૩ સમતયા ૪ મોક્ષમાર્ગઃ કર્મસંધિર્વા
૫ સેવિતઃ ક્ષપિતોવા ૬ જ્ઞાત્વાદિરવિ ૭ પાર્શ્વસ્થાદયઃ ૮ જ્ઞાત્વા

માટે પરિગ્રહથી અગ્રગા થએલા મુનિએ જીવનપર્યંત જે સંકટો આવી પડે તે સ-
હન કરવાં. (૨૯૨)

પ્રમાદીઓને ધર્મથી પરાધુષ થએલા જોઈ મુનિએ અગ્રમત્ત ઘર્ષ કરવું. (૨૯૩)

એમ રૂઢી રીતે તીર્થકરભાવિત સયમક્રિયાને મુનિએ પરિપાળન કર્યા કરવી. (૨૯૪)

ત્રીજો ઉદ્દેશ.

(જે મુનિ હોય તે કશા પરિગ્રહ ન રાખે, તથા કામભોગની
ધ્મિછા પણ ન કરે.)

જે કોઈ જગતમા નિ.પરિગ્રહી થાયછે તે બધાએ તીર્થકરદેવની વાણી સાંભળી વિને-
કવંત ઘર્ષ પડિતોના વચન અવધારી સર્વ પ્રકારે પરિગ્રહ છાંડતાં જ નિ.પરિગ્રહી થાયછે. (૨૯૫)

તીર્થકરદેવે સખાથી ધર્મ વર્ણુઓછે. તે જોઆછે કે “ હે લોકો જે રીતે મે અર્ધ
કર્મ અપાળાછે તે રીતે બીજા માંગેમાં કર્મ અપાવવા ચુરકેય છે, માટે હું કહું છું કે મારે
શખશે ધર્મ બીજા મુમુક્ષુઓએ પણ પોતાનો પત્તકમ છુપાવવો નહિ. ” (૨૯૬)

કેટલાએક^૧ પહેલાં પણ ઉજાગા ઘર્ષ દીક્ષા લ્યે છે અને પાછાં પણ પતિન નથી
ચતા. કેટલાએક^૨ પહેલાં ઉજાગા ઘર્ષ દીક્ષા લ્યેછે પણ પાછા પતિન થાયછે. કેટલાક^૩ નથી
પહેલાં ઉજાગા ચતા અને નથી નેથી પાછા પતિન ચતા (શાક્યાદિક તથા સાવર ઈતિયામાં
પ્રવર્તનારા પાસતાઓ^૪) નથી જોડ્યા અને નથી પોડ્યા. આ વાત મુનિએ (વીર પ્રજાએ)
જ રૂઢી રીતે જાણીને જાણવીછે. (૨૯૭)

૧ અનુધરશિક. ૨ ન દિપેહુ વગેરે. ૩ ચુદરશો, ૪ આરંભ બદેલી વર્તમાન. ૫ આશા-
વદીન ચતિઓ.

હહ આળાકંક્ષી પંદિતે અળિહે પુન્નાવરરાયં જયમાણે સયા સીલં સપેદાપ્^૧ । (૨૧૨)
 મુણિત્તા ભવે^૨ અકામે અમ્મંજે^૩ । (૨૧૩)
 હમેળં^૪ ચેવ જુઝ્ઝાહિ, કિં તે જુઝ્ઝેળ બજ્જાઓ । જુઝ્ઝારિહં સહુ હુરુહં । (૨૧૪)
 જહેત્થ કુસલેહિ પરિજ્ઞાવિવેગે ભાસિતે^૫ । સુતે હુ ચાલે ગચ્છાહસુ રજ્જતિ । (૨૧૫)
 અહિંસા^૬ ચેયં પવ્વુચ્ચતિ । રૂવંસિ^૭ વા છગંસિ^૮ વા । (૨૧૬)
 સે હુ પુગે સંવિદ્ધપદે મુળી અળ્ળહા લોગ-મુવેહમાણે । (૨૧૭)
 હતિકમ્મં પરિજ્ઞાત્ય સમ્મસો, સે જ હિંસતિ સંજમતિ યો. પગમ્મતિ । ઠવેહમાણો પત્તેયં
 સાપં, । (૨૧૮)
 વલાદેસી^૯ ધારમે કંચળં સમ્મલોપ, પુગ-પ્પમુહે ચિદિસપ્પતિયે^{૧૦} નિધિવજ્જારી અરપ્પ
 પવાસુ । (૨૧૯)

૧ સંપ્રેક્ષ્ય તદેવાનુચાલયેત્ । ૨ ભવેત્ ૩ માયાલોભંજારાહિતઃ ૪ સ્વચરિતેણ ૫ સ સયૈવ
 અદ્વેય હતિરોપઃ ૬ જિનમતે ૭ રૂપાદૌ શુદ્ધઃ ૮ હિંસાદૌ પ્રવર્તેતે હત્યર્થઃ ૯ ઘર્ણઃ સાણકારઃ
 મુપશદ્ધતિયાવત્ તદાકાંક્ષી । ૧૦ વિવિક્ષ્મતીર્ણઃ

તીર્થંકર દેવની આગા પાળવા ઇચ્છનારા ચતુર મુનિએ નિરીહપણે રાત્રિના પહેલા તથા
 છેલા પહેરે યતનપૂર્વક ઇમેશાં શીળને^૧ મોક્ષાંગ^૨ વિચારીને તેને પાળવું. (૨૮૨)

શીળને નહિ પાળનારાઓની ચતી દુર્દશાઓ સાંભલી કામભોગની ઇચ્છા તથા માયાથી
 રહિત થવું. (૨૮૩)

હે મુનિ, આ શરીર સાથે જ તું શુદ્ધ કર, બીજા બાહરના શુદ્ધની તને શી જરૂર છે.
 શુદ્ધને યોગ્ય આવું શરીર ફરી મળવું થવું મુશ્કેલ છે. (૨૮૪)

તીર્થંકરદેવે વિચિત્ર અધ્યવસાયોની જે રીતે સમજ આપીછે તે તેજ રીતે સ્વીકારવી.
 ખાટે ધર્મ પામીને તેથી બદ્ધ થએલા બાળ જીવ ગર્ભાદિક દુઃખ પામેછે. (૨૮૫)

આ જિનશાસનમાં જ એવું કહેવાય છે કે જે વિષયોમાં શુદ્ધ^૩ થાયછે તે હિંસામાં^૧
 પ્રવર્તે છે. (૨૮૬)

અને મુનિ તો અરેખરો તેજ જાણવો કે જે લોકોને મોક્ષમાર્ગથી વિમુખ પ્રવૃત્તિ
 કરતા દેખી તેમને દુઃખી વિચારતો થકો મોક્ષમાર્ગમાં ફેરી રીતે આત્મો જાણ. (૨૮૭)

ખાટે કર્મસ્વરૂપ જાણીને શુદ્ધ મુનિઓ “ દરેક જીવનું મુખ અલગ અલગ છે ” એમ
 વિચારી કોઈ જીવની હિંસા નથી કરતા કિંતુ સંયમમાં વર્તતા રહી ધીમાધથી દૂર રહેછે. (૨૮૮)

મુપશના ઇચ્છનાર મુનિએ સર્વ લોકમાં કંઈ પણ પાપપ્રવૃત્તિ ન કરવી. કિંતુ ફક્ત
 મોક્ષ તરફ દષ્ટિ રાખી આહુ અવહું નહિ બોલતાં ઓઓમાં અરક્ત રહી આરંભથી
 ઉદારીન રહેવું. (૨૮૯)

સે વસુમં સમ્વસમજ્ઞાગયપજ્ઞાણેનં અપ્પાપેણં અકરણિજ્ઞં પાવં કમ્મં તં જો અ-
જેસી । (૩૦૦)

જં હમ્મં-તિ પાસહ, તં મોણં-તિ પાસહ । જં મોણં-તિ પાસહ તં હમ્મં-તિ પા-
સહ । (૩૦૧)

જા મં સહ સિવિલેહિં અદિજ્ઞમાણેહિં^૧ યુણાત્તતેહિં વંકલમાયારેહિં વમસેહિં ગારમા-
ગસેતેહિં^૨ । (૩૦૨)

મુણી મેણં વમાવાપ યુણે કમ્મ રુરીરણં । પંતં સહ સેવંતિ વીરા સંમત્તદંસિણો । દસ જોહં-
ઘરે મુણી તિણે જુતે વિરપ્પ વિગાહિતે-ત્તિ દેમિ । (૩૦૩)

—*—

(૪તુર્થ ઉદ્દેશ :)

ગામાજુગામં કુહ્ણમન્નસ્સ ડુજ્ઞાટં ડુપ્પરકંતં અવનિ યાવિયત્તસ્સ^૩ મિક્કમુણો । (૩૦૪)
વનસામિ એને પોદ્દયા કુપ્પંતિ જાગલ । અન્નમાણે^૪ ય જો મહત્ત મોહેણ મુજ્જતિ ।
સંવાહા^૫ પદ્ધવો ડુજ્ઞો દુરારિઃકમા અજાગત્તે વપાસતો । દયં તે મા હોવ । દયં કુસલસ્સ^૬
દંતણં । (૩૦૫)

૧ સન્નીયાણિઃ ૨ અગારનાલસન્નિઃ ૩ અવ્યત્તસ્ય ૪ વજ્જતમાનઃ ૫ પીટાઃ ૬ દર્દ-
નામયિમોઃ

એવા સયગી મુનિએએ સર્વ રીતે પવિત્રબોધ પામીને, નહિ કરવા થોડા પાપકર્મ તરફ
કદાપિ દષ્ટિ નહિ આપી. (૩૦૦)

જે સમ્યક્ત્વ^૧ છે તે મુનિપણું છે ને જે મુનિપણું છે તે સમ્યક્ત્વ છે. (૩૦૧)

એ સમ્યક્ત્વ યા મુનિપણું હિમ્મત્તહીન, ક્ષાયાદેવાના, વિષયાગ્રક્ત, આત્મી, પ્રમાદી, અ-
ને પરમાં હેતુનાં ગ્રાંથી ધરી શકાય નહિ. (૩૦૨)

કિંતુ મુનિએએ એવું મુનિપણું ધરી શરીરને કરે છે. તેવા સમ્યક્ત્વવંત વીર પુરો-
ણુ અને હલકુ ભોજન કરે છે. અને એવા પરકર્મી અરે આનંદાનુભવથી નિવર્તેલા મુનિ-
એએ સસારના તરનાર હોવાથી તરીને ઘર પામેલા તથા નિઃસંગ હોવાથી મુક્ત વર્ણવ્યા છે. (૩૦૩)

—*—

પ્રથમ ઉદ્દેશ

(અનભુ, અગીતાર્થ, અને સૂચાર્થમાં નિશ્ચયવિનાના મુનિને
એકલા કુરવામાં પણ દોષ થાય છે)

સામર્થ્યહીન^૧ મુનિ એકલા અને ગાગોગામ કરે તો તેનું તે કરતું તથા નતું અમુદરગણાય
છે. કેટલાએક મનુષ્યો આજ વસ્ત્રોની પારી ધીજામણુ આપનાં નામુચ થાય છે. એવા અ-
નિચ્છાની પુરોણે અજ્ઞાતકથી રિદેકરિક્ષ જની અન્નથી જૂઠા પડે છે તેવા અનભુ અને
અતલદર્શી પુરોણે અનેક આવી ખટ્ટી ખીચીએ દુર્લભનીય થાય છે. હે મુનિએ, એવું
તમારા માટે નહિ ખજો એવું મુશળ દુરપ (વીગ્રહજી) દર્શન છે. (૩૦૪)

૧ નિશ્ચય સમ્યક્ત્વ ૨ નય તથા જ્ઞાનની યોગ્યતાથી રહિત. ૩ અજ્ઞાનથી

તદિદ્રીપ^૧ તમ્મુત્તીપ તપ્પુરકારે તત્સસી તન્નિવેસણે જયંવિહારી ચિત્તણિવાતી પંચણિ-
જ્ઞાતી પલિસાદિરે^૨ પાસિય પાણે ગલ્હેજ્ઞા । સે અમિક્કમમાણે પદિક્કમમાણે સંકુંચેમાણે પ-
સારેમાણે વિણિયદમાણે સંપલિમજ્જમાણે । (૩૦૬)

પ્રગયા ગુણસમિયસ્સ રીયતો^૩ કાયસંકાસ-મણ્ણિચ્છા ઇગતિયા પાણા ડહંયંતિ; હહલોગ
વેયણવેજ્ઞાવચિંમં । જં આઢઠીકવં કમ્મં તં પરિચ્છાય^૪ વિવેગ-મેતિ । एवं સે અપ્પમાપ્ણં વિવેગં
કિરતિ^૫ વેદવી । (૩૦૭)

સે પમૂયદંસી પમૂયપરિચ્છાણે ડવસંતે સમિપ્પ સહિતે સયાજપ્પ દદ્દં વિપ્પદિવેદેતિ^૬ અપ્પા-
ણં;—“કિમેસ^૭ જણો કરિસ્સતિ । ઇસ સે પરમારમે જાઓ હોગંસિ^૮ હૃત્થિઓ.” । મુણિણા
હુ ઇતં ટવેદિતં । (૩૦૮)

હન્નાદિજમાણે^૯ ગામધમ્મેદિં, અવિ ણિવ્વલાસપ્,^{૧૦} અવિ ઓમોદરિયં કુક્કા, અવિ ડહ્
ઠાળં ઠાપ્પજ્ઞા, અવિ ગામાણુગામં દૂહજ્ઞા, અવિ આહારંવોહિવિજ્ઞા, અવિ ઘરે^{૧૧} હૃત્થીસુ નળં । (૬૦૯)

૧ ગુરોર્દૃષ્ટયા ૨ પરિચ્છાઃ અવગ્રહાદ્બહિર્વર્તી ૩ રીયમાણસ્ય સમ્યગ્નુદ્ધાનવતઃ ૪ પ્રાય-
શ્ચિત્તં ૫ કીર્તયતિ ૬ વિપત્તિવેદયતિ ૭ સ્ત્રી જનઃ ૮ હૃદ્યાપ્યમાનઃ ૯ નિર્વલાશકઃ નિર્વલ્લભોઽસી
“સ્વાદિ”તિશેષઃ ૧૦ ત્યજેત્

માટે મુનિએ હમેશ ગુરૂની નજર આગમ રહીને ગુરૂએ બતાવેલી નિઃસંગતાથી, ગુરૂના
બહુમાન પૂર્વક, અને ગુરૂ પરની શ્રદ્ધાથી, ગુરૂસમીપ નિવાસ કરતાં થકાં યતનાપૂર્વક ગુરૂના
અભિપ્રાયને અનુસરીને માર્ગના અવલોકન સાથે છવળંતુને જોતાં થકાં જૂમડગપર ભમતા
રહેવું. એટલુંજ નહિ પણ જતાં, આવતાં, બેસતાં, ઊઠતાં, વળતાં, અને પ્રમાણ કરતાં સર્વદા
ગુરૂની અનુચિત ધર્મ વર્તવું. (૩૦૬)

કોઈ વખતે એવા સદ્ગુણી મુનિએ રૂઢી રીતે વર્તતા છતાં તેના શરીરસંસ્પર્શથી કોઈ
જંતુ મરણ પામે છે તો તેના તેને આ ભવમાં ક્ષય થઈ શકે એટલે કર્મબંધ પડે છે.
અને જો આકુટિથી કાયસંધટ્ટનાદિકવડે કંઈ કર્મ બંધાય છે તો તેના માટે યોગ્ય પ્રાયશ્ચિત્ત
આચર્યાથી તો કર્મ ક્ષય થાય છે. એ પ્રાયશ્ચિત્ત અપ્રમાદિપણે આચર્યાથી કર્મક્ષય થાય એમ
આગમના જાણુ પુરૂષો બોલે છે. (૩૦૭)

માટે દીર્ઘદર્શી, બહુશાની, ક્ષમાવાંત, પવિત્ર પ્રવૃત્તિવાંત, સદ્ગુણી, અને સદા મલ્લવાંત
મુનિએ સ્ત્રીઓને દેખી વિચારવું કે એ સ્ત્રીઓ મારું શું કલ્યાણ કરવાની છે? તથા આ
હુનિઆમાં સ્ત્રીઓ જ આતિથય ચિત્તને મુંઝવનારી છે. એ બધું મુનિએ (વીરપ્રભુએ)
જણાવ્યું છે. (૩૦૮)

વિષયોથી જો મુનિ પીડાય તો તેણે નિર્મળ આહાર કરવો, પેટને અપૂર્ણ રાખવાનું
કરવું, એક જગે જામા રહી કાયોત્સર્ગ કરવા, આમાંતર જતા રહેવું,^૧ છેવટ તદન આહાર
પણ છોડી આપવો,^૨ પણ સ્ત્રીઓમાં નહિ ફસવું. (૩૦૯)

૧ કારણુ શિવાય મુનિને વિદ્યાર નિષિદ્ધ * છે. પણ મોઢ વપરામાવવા તે પણ કરવો.
૨ તથા બમે તે રીતે આત્મપાત પણ કરવો પણ સ્ત્રીઓમાં ન ફસવું.

* આ વાત અવધાનસ્થિત મુનિને માટે સંબલે છે. (ભા. ક.)

પુણ્ણ દદા પછ્છા ફાસા, પુણ્ણ ફાસા પછ્છા દદા । દુચ્છેતે^૧ કલ્હાસગકરા અવતિ । પરિ-
છેદાપ્^૨ આગમિત્તા^૩ આગયેજ્ઞા અગાસેવળાપ્તિ સેમિ । (૩૧૦)

સે ણો કાહિણ,^૪ ણો પાસણિણ, ણો સપસારણ,^૫ ણો મમાણ, ણો કયકિરિણ, વરુગુતે,
અજ્ઞાપ્પસલુદે, પરિવજ્ઞણ સદા ધાવ । પ્પ મોણ સમણવાસેજ્ઞાસિ સિ સેમિ । (૩૧૧)

[પચ્ચમ ઉદ્દેશ]

સે સેમિ-ત સદા, અવિ હરણ^૬ પરિયુચ્છે વિગુતિ સમસિ મોમે વ્વસતરણ સારક્કમાગે ।
સે^૭ ચિદુતિ સોયમગ્ગણ, સે, પાસ, સવ્વતો ગુચ્છ । પાસ, હોણ મહસિગો, જે વ પ્પણ્ણમત્તે
પણ્ણુદ્ધા કારમોવરમા, સમ્મ-મેવપિત્ત પાસહ, કાલસ્સ કલ્લાણ પરિચ્ચયતિ સિ સેમિ । (૩૧૨)

વિતિગિચ્છસમાવળ્ણેણ, અપ્પાળેણ ણે હમતિ સમાધિ । (૩૧૩)

૧ સ્વસિદધા ૨ પ્રસ્યુમેલધા ૩ જ્ઞાત્વા ૪ કપાકારટહૃત્યર્થ ૫ પર્યાલોચનકારીત્વર્થ
૬ દ્વદ ૭ આચાર્ય

શ્રીઓમા ક્ષતતા, પેહેના મકઠા ભોગવવા પડે છે અને પછી કામભોગ થાય છે.
અથવા પહેલા કામભોગ થાય છે તો પછી સકટ ભોગવવા પડે છે એ શ્રીઓ કલ્હની
ઉત્પત્ત કરવારી છે. આટે એ બધું બધી રીતર કરી તેમનાથી દૂર રહેવું (૩૧૦)

શ્રીસગ પરિભાગી મુનિએ શ્રીઓની શ્રુતારકથા ન કરવી, શ્રીઓના અગાપાગ^૧ ન
જોવા, શ્રીઓ સાથે વાતચીત ન કરવી, શ્રીઓપર અમતા ન કરવી, શ્રીઓની આગતાસ્થા
ગતા ન કરવી, કિબલુના, શ્રીઓ સાથે વચનભારથી પણ પરિભારણું નહિ કરતા પોતાના
મનને કનજે કરીને હમેશા પ્રાપ્તિઆરથી દૂર થઈ વર્તવું (૩૧૧)

પાંચમો ઉદ્દેશ.

(મુનિએ સદાચારથી વર્તવું તથા તેના આટે જાણાયતો દર્શાવે.)

જેમ મઘ એક મપાટ પ્રદેશમા એક નિર્મળજળથી ભરપૂર થયેલો અને સુન્દર જ
જાય હમેશા સ્વચ્છબ-ઓ રહેછે તેમ કેટલાએક ખવિત આચાર્યો જ્ઞાનજળથી ભરપૂર બની નિર્દોષ
ક્ષેત્રમા રહીને જીવેલું મગ્ગણ કરતા થકા જ્ઞાનજળના પ્રવાહને ચાનાવાર થકને તુ ક્ષિત
બન્ધા રહેછે એટલું જ નહિ પણ કેટલાએક મુનિઓ પણ વિવેકવત બની પ્રતિયોધ પા
મીને આનંદથી નિરુત્ત થઈ સમધિમરણની ઈચ્છા તજના થકા તે જાણાયતા જોવાન
વર્તે છે (૩૧૨)

“દુગ થકે કે નદિ થાય” એવો મતન સખ્યાથી જીવને સમધિ^૨ નથી મળતી. (૩૧૩)

સિયા^૧ વેગે અણુગચ્છંતિ । અસિયા વેગે અણુગચ્છંતિ । અણુગચ્છમાણોર્હિ અણુગચ્છમાણો
રૂઢં ણ ગિન્વિજ્ઞેજ્ઞા । સમેષ સચ્ચં ખીસંકં, જં જિર્ણોર્હિ પવેદ્યં । (૩૧૪)

સદિસ્ત્ત્વ ણં સમણુદ્ધસ્ત્ત્વ સંપવ્વયમાણસ્ત્ત્વ સમિયંતિ મણ્ણમાણસ્ત્ત્વ ઇગયા સમિયા હોતિ,
સમિયંતિ મણ્ણમાણસ્ત્ત્વ ઇગયા અસમિયા હોતિ, અસમિયંતિ મણ્ણમાણસ્ત્ત્વ ઇગયા સમિયા
હોતિ, અસમિયંતિ મણ્ણમાણસ્ત્ત્વ ઇગયા અસમિયા હોતિ । (૩૧૫)

સમિયંતિ મણ્ણમાણસ્ત્ત્વ સમિયા વા, અસમિયા વા, સમિયા હોતિ ઉવેદાદ્ । (૩૧૬)

અસમિયંતિ મણ્ણમાણસ્ત્ત્વ સમિયા વા, અસમિયા વા, અસમિયા હોતિ ઉવેદાદ્ । (૩૧૭)

ઉવેદમાણો અણુવેદમાણં વ્યા-“ઉવેદાદ્ધિ સમિયાદ્; રૂઢેવં તત્થ સંધી સોસિતો ભવતિ” । (૩૧૮)

સે ઉદિયસ્સ દિયસ્સ ગાંતિ^૨ સમણુપાસહ । પૂત્યવિ યાકાભાવે અપ્પાર્ણણો ઉવવંસેજ્ઞા । (૩૧૯)

† તુમંસિ નામ તં ચેવ, અંહંતત્ત્વં તિ મગ્ગસિ । તુમંસિ નામ તં ચેવ, જં અજ્ઞાવેયધ્વંતિ મગ્ગસિ ।

૧ સિતા વદ્ધા શૂદ્ધસ્થા દ્વયર્થઃ ૨ પ્રતિષ્ઠાં ગાંતિવા.

વળી આચાર્યના વાક્યોને વખતે શૂદ્ધસ્થો પણ સમજી શકેછે, અથવા મુનિઓ સમજી
શકેછે, એવે વખતે જે મુનિ પોતાના કર્મોદયથી તે સમજી શકતો નહિ હોય તેને મનમાં
ખેદ ઉત્પન્ન થયા વિના રહેતો નથી. (આવા પ્રસંગે પુરૂષે તેવા શિષ્યને કહેવું કે હે શિષ્ય,
“જે જિનોએ બાધુ” છે તે જ નિઃશંકપણે સત્ય છે;” (એવી તારે શ્રદ્ધા રાખવી.) (૩૧૪)

શ્રદ્ધાલુ અને સંવિશ્વાસી^૧ જીવો કે જેઓ શિક્ષા લેતી વખતે “જિનભાષિત જ સત્ય
છે” એવું માને છે તેઓમાંના કેટલાએક સ્વાસ્થ્યને તેવી જ શ્રદ્ધા ટકાવી રાખેછે અને કેટ-
લાએક સંશયી બની જાયછે. વળી જેઓને શરૂઆતમાં પાકી શ્રદ્ધા નથી હોતી તેઓમાંના
કેટલાએક ઉત્તર કાળમાં શુદ્ધ શ્રદ્ધાવંત થઈ જાયછે અને કેટલાએક તેવાને તેવા જ રહેછે.
(એ રીતે પરિણામની વિચિત્રતા છે) (૩૧૫)

જે પુરૂષની શ્રદ્ધા પવિત્ર છે તેને સમ્યક્ યા અસમ્યક્ વસ્તુ બંને સમ્યક્ વિચારણાથી
સમ્યક્રૂપે પરિણુમે છે. (૩૧૬)

અને જે પુરૂષની શ્રદ્ધા અપવિત્ર છે, તેને સમ્યક્ યા અસમ્યક્ વસ્તુ અસમ્યક્વિચાર-
ણાથી અસમ્યક્રૂપે પરિણુમે છે. (૩૧૭)

આટે સમ્યક્વિચાર કરનારા પુરૂષે વિચાર નહિ કરનારા પુરૂષને સમ્યક્ વિચાર કરવા
પ્રેરિત કરવો કે “હે પુરૂષ, તું સમ્યક્ વિચાર કર, જે આટે તોમ કર્યાથી જ સંયમમાં કર્મક્રય
કરાયછે.” (૩૧૮)

હે મુનિઓ શ્રદ્ધાવંત અને શુરકુક્ષમાં વસનારા મુનિની પદવી અને ગતિ જીવો અને
પાસાયાઓની પણ પદવી અને ગતિ જીવો. આટે બાળજનાચરિત અસંયમમાં આપણા
આત્માને નહિ સ્થાપવું. (૩૧૯)

હે પુરૂષ, જેને તું હણવાનો ઇચ્છો કરે છે ત્યાં એમ વિચાર કર કે તે તુંજ પોતે છે,
જેના પર હુકુમત ચલાવવા તું ધારે છે ત્યાં વિચાર કર કે તે તુંજ પોતે છે, જેમને દુખી

૧ સંવિશ્વ એટલે મુનિ તેમણે બાવિત એટલે સમજાવેલા.

તુમસિ નામ ત ચેવ, જ પરિતાયેયવ્યતિ મન્નસિ । તુમસિ નામ તં ચેવ, જ પરિવેતવ્યતિ મન્નસિ ।
 एव तुमसि नाम तचेव, ज उहवेयव्यति मन्नसि । अन्^१ चेषपश्चिदुज्जीवी^२ तग्हा । न हता, न
 दिवायए, अणुसवेयण-मण्णाणेण^३, ज हतव्व णामिपयए । (३२०)

જે આયા સે વિદ્યાયા । જે વિદ્યાયા સે આયા । જેણ વિજાળતિ સે આયા । સ પદુષ પરિ-
 સખાયए एस आयावादी समियाए परियाए विद्याहिते^४ न्ति येमि । (३२१)

[પટ્ટ સંદેશ]

અળાપ્પાए एगे सोवट्टाणे^५ । આળાए एगे निखवट्टाणे । एत ते मा होउ । एय कुत्त-
 लस्स दसग । (३२२)

તટ્ટિટ્ટીए तम्मुत्तीए तप्पुरवारे तस्मण्णी तण्णिवेसणे^६ અભિમૂય અદવ્વ^७, અળમિમૂતે
 यम् निरालवणयाए, जे मह अवहिमणे^८ । (३२३)

૧ ઋણ ૨ દુત્તપ્રતિશેષજીર્ણી ૩ દ્રાત્વા દૃતિશેષ ૪ તસ્મેતિશેષ ૫ સોપમા ૬ ત-
 ણિવેશન ગુરુલ્લવાસીત્વર્થ ૭ તત્ત્વમિતિશેષ ૮ ભગવદભિપ્રાયવર્તિમનોવેષાતે

કરના તુ ધારે છે સા વિચાર કર કે તે તુંજ પેતે છે, જેને પકડવા આહે સા વિચાર
 કર કે તે તુંજ પોતે છે, અને જેમને મરી નાખવા ધારે છે સા પણ વિચાર કર કે તે
 તુંજ પોતે છે સત્પુરૂષ જ ખરેખર એવી સમજ ધરતા વર્તે છે માટે મુનિએ કોઈ પણ
 જાતને હથેતું કે માત્ર નહિ કેમકે તેને હથેતું કે મારવાથી આપણે પાણુ તેણે કુ મ્મ ભો
 ગવણ પડે છે એમ જાણીને મૈત્રિના પર હથેતાનો ઈર્ષ્યો નહિ ધરવે. (૩૨૦)

જે આત્મા તેજ જાણનાર છે જે જાણનાર છે તે જ આત્મા છે કિંવા જે જ્ઞાનવડે
 જાણી શકાય છે તે જ્ઞાન જ આત્મા છે એ જ્ઞાનને અનુભવીને તદ્દપ આત્મા ભોવાય છે^૧
 એ રીતે જે જ્ઞાન અને આત્માનું એકપણ માને તેજ ખરો આત્મવાદી છે ને તેવા પુરુષ
 ને યથાર્થપણે સમજાવનાર કહેણ છે (૩૨૧)

છઠ્ઠો ઉદ્દેશ

(ઉન્માર્ગમાં ન જવું તથા મગદ્દેષ તજવા.)

કેટલાએક જિનારાથી વિપરીત પ્રજ્ઞાતિમા હવમી વર્તે છે કેટલાએક જિનારાનુકૂળ પ્રજ-
 તિમા નિરંધમીએ એ બંને વાત હે મુનિ, તારે મ આઓ, એમ કુશળ (વીરપ્રભુ) તુ દયાન
 માટે જે પુરૂષ હમેશા ગુરૂની દૃષ્ટિમા વર્તેતો હોય, ગુરૂ પ્રદર્શિતમુનિ સ્વીકારતો હોય,
 ગુરૂનું જાણનાર કરતો હોય, ગુરૂપર શ્રદ્ધા ધરતો હોય, ગુરૂકુળવાસ કરતો હોય, તે પુરૂષ
 કર્મોને ઇતીને તત્ત્વ જોઈ શકે છે અને એવા અદ્વાપુરૂષ કે જેનું મન લગભગ પણ સર્વદો
 પદેસથી બાહેજ નવું નથી તે મૈત્રિનાથી પણ પસંજીત ન થતા નિરંજનનવારૂષ આવનારને
 આવના સમર્થ થાયછે (૩૨૩)

પવાદેણ^૨ પવાયે^૨ જાણેજ્ઞા; સહસમ્મદ્યાપ્,^૩ પરવાગરણેજ, અગ્નેસિં વા અંતિપ્
સોચા । (૩૨૪)

ગિદેસં^૪ જાતિવત્તેજ્ઞા મેદાવી સુપહિલોદિય સમ્વતો સમ્વયાપ્ સમ્મમેવ સમભિજા-
ગિયા^૫ । (૩૨૫)

દ્ધારામં^૬ પરિજ્ઞાય, અહીંનગુત્તો પરિન્વપ્ । ગિદ્ધિયટ્ટી^૭ વીરે આગમેજ સદા પરિ-
ક્કમેજ્ઞા સિ તિ ચેમિ । (૩૨૬)

ઝઢું સોતા^૮ અહં સોતા, તિરિયં સોતા વિયાંહિયા; પૂતે સોયા વિયક્ષાયા, જેહિં સં-
ગંતિ પાસહ । (૩૨૭)

આવદ-મેયં તુ પેહાપ્, પૂથ વિરમેજ્ઞ વેદવી । (૩૨૮)

વિણેતું સોયં ગિજ્ઞાસમ્મ એસ મહં^{૧૦} અકમ્મા જાણતિ, પાસતિ, પહિલેહાપ્^{૧૧} જાવકં-
ણતિ, દ્ધહ આગતિં ગતિં પરિજ્ઞાય અણ્વેતિ જાતિમરણસ્સ વદ્ધમગ્ગં વક્ષાવરતે^{૧૨} । (૩૨૯)

✓સન્ને સરા^{૧૩} ગિઅંતિ, તક્કા^{૧૪} જાથ ॥ વિજ્ઞતિ, મત્તી તાથ થ ગાહિતા, ઓપ્^{૧૫} અ-
પ્પતિદાણસ્સ^{૧૬} લેયજ્ઞે । (૩૩૦)

૧ ગુરુપાર્વણે. ૨ સર્વજ્ઞોપદેશં ૩ સહસાત્મત્વા, સહસંમત્વાયા ૪ આજ્ઞાં ૫ જ્ઞાપ્તે-
ત્વર્થઃ ૬ સંયમમિત્વર્થઃ ૭ મોક્ષાર્થો, નિષ્કિતાર્થોવા ૮ પરાક્રમેયાઃ ૯ આશ્રયદ્વારાણિ ૧૦ મહાન
૧૧ પ્રત્યુપદેશ ૧૨ વ્યાખ્યાતોમોક્ષસ્તત્રરતઃ ૧૩ સ્વરાઃ જ્વનયાઃ ૧૪ તર્કાઃ ૧૫ ઓજઃ દુઃકર્મ
૧૬ મોક્ષસ્વજ્ઞાવા યદ્વા અમતિદાણો નરક સ્તથ જ્ઞાતા સર્વલોકાલોકજ્ઞત્વર્થઃ

પુરપરપરાથી સર્વજ્ઞોપદેશ જાણવો, અથવા જિનપ્રવાદથી પરતીર્થિકના પ્રવાદ તપાસવા.
તે જિનપ્રવાદ તથા પરતીર્થિક પ્રવાદ તથા પ્રકારે જાણી શકાય છે;—જાતિ સ્મરણાદિકથી, તી-
ર્થિકરના ઉપદેશથી, અથવા ખીજા આચાર્યોના પાસેથી સાંભળવાથી. (૩૨૪)

ખાટે સર્વ રીતે સર્વ પ્રકારે સર્વજ્ઞવાદ તથા પરપ્રવાદને તપાસીને સર્વજ્ઞપ્રવાદને યથોર્થ
જાણી બુદ્ધિમાન મુનિએ સર્વજ્ઞોપદેશનું ઉલ્લખન ન કરવું. (૩૨૫)

આ દુનિઆમાં સંયમને ખરેખરે સુખસ્થાન જાણીને નિર્તેદ્રિય થઈ વર્તવું. કિંબદુના,
મોક્ષાર્થો વીર પુરુષે હમેશા જિનાગ્રાથી જ પ્રવર્તવું. (૩૨૬)

જાણે, નીચે, તથા તિરસ્કીન દિશાઓમાં સર્વ સ્થળે પાપ ઉપાર્જન કરનારા પ્રવાહ રહેલા
છે. જ્યાં જ્યાં જીવની આસક્તિ થાય છે ત્યાં ત્યાં કર્મજન્ય થયા કરે છે. (૩૨૭)

કર્મરૂપી ફરતા અને જોધને વિષયભોગથી આગમના જાણુ પુરુષે દૂર રહેવું. (૩૨૮)

જે કોઈ પુરુષ પાપ આવવાના પ્રવાહોને જાણે કરવા દીક્ષા લે છે તે મહાપુરુષ ધ્યાતિ
કર્મ ક્ષય કરીને સર્વજ્ઞ તથા સર્વદર્શી થાય છે, (ઈન્દ્રાદિને પૂજનીય થાય છે) છતાં પરમાર્થ વિચારીને
ઈન્દ્રાદિકની પૂજની પોતે અભિલાષા નથી કરતા, અને પ્રાણિઓના સંસારમાં થતા પરિભ્રમણને
જાણતા યદા જન્મમરણના ચક્રમાંથી છૂટી કરીને મુક્તિપુરીના સુખમાં નરહં બિરા-
જે છે. (૩૨૯)

(મુક્તિના સુખમાં રહેનાર જીવોની જે અવસ્થા વર્તે છે તે જાણવાના) કોઈપણ શબ્દ
સમર્થ થતા નથી, કોઈપણ કષ્ટના દોડી શકતી નથી, અને કોઈની મતિ પળ પોહોતી શકતી
નથી. ત્યાં સકલકર્મરૂદિન એકલો જીવ સંપૂર્ણગાનમય બિરાજે છે. (૩૩૦)

સે ન ટીંદે, ના હસે, ન વડે, ન તસે, ન ચડસે, ન પરિમંડલે, ન કિન્હે, ન નીંછે, ન લોહિપ્પ, ન હાલિદે, ના સુકિલે, ન સુરહિંગધે, ન દુરહિંગધે, ન તિત્તે, ન કહુપ્પ, ન કસાતે, ન ઝંબિલે, ન મહુરે, ન કક્કસદે, ન મડપ્પ, ન ગરપ્પ, ન રુદ્ધપ્પ, ના સીપ્પ, ન વપ્પે, ન ગિદ્દે, ન લુક્કલે, ન કાઝ,^૧ ન રહે, ન સંગે, ન ફલ્લી, ન પુરિત્તે, ન અઘ્ઘા,^૨ પરિણ્ણે, સણ્ણે । (૩૩૧)

ઝપ્પમા ન વિન્જતી । અરૂવી સત્તા । ઝપ્પયસ્સ પયં નત્થિ । (૩૩૨)

સે ન સદ્દે, ન રૂવે, ન ગંધે, ન રસે, ન કાસે, ફલ્લેતાવાંત તિ વેમિ । (૩૩૩)

૧ ન કાવ - કાવાવાન્ ૨ ન નપુસક ફલ્લય્યં.

તે મુક્તિપ્રિય ના નથી લાભે, નથી દુઃખે, નથી ગોળ, નથી ત્રિકોણ, નથી ચોરસ, નથી મહાકાળ, નથી કાશ્વે, નથી લીળે, નથી સતે, નથી ખીળે, નથી ધોળા; નથી સુમધિ, નથી દુર્મધિ, નથી તીળે, નથી કુલ્લે, નથી કસાળે, નથી ખાટા, નથી મીઠા, નથી કઠંગ, નથી સુકુમાળ, નથી ભારી, નથી હલકો, નથી થડો, નથી ગરમ, નથી નિમ્ન, નથી રક્ષા; નથી શરીરવાસો, નથી જન્મધન્ના, નથી મગધામના, નથી રૂપરૂપ, નથી પુરુષરૂપ, નથી નપુમકરૂપ, કિંતુ જ્ઞાના અને પશ્ચિના થઈ ગિચ્છે છે. (૩૩૧)

મુક્તિ જીવેને જણાવવા માટે ઉપમા કોઈ છે જ નહિ. કેમકે તેઓની આરૂપી દેવાતી રહેતી છે તેમજ તેઓને કશો પણ અવરથાવિગેય છે નહિ, માટે તેમને જણાવવા માટે કોઈ શબ્દની પણ શક્તિ નથી (૩૩૨)

કેમકે તેઓ નથી શબ્દરૂપ, નથી રૂપરૂપ, નથી ગંધરૂપ, નથી રસરૂપ અને નથી રસરૂપ (અને વાચ્ય વસ્તુના વિશેષ તો માત્ર એ શબ્દશક્તિ પાંચ ગુણ જ છે તે મુક્તિ જીવોમાં છે નહિ માટે તેઓ અનાચ્ય છે.) (૩૩૩)

ધૃતાર્થ્ય પદ મધ્યયનમ્.

[પ્રથમ હ્રદેશઃ]

ઔદુગ્મમાણે^૧ દ્વહ માળવેસુ અસ્થાતિ સે ણરે । જસિસમાઓ જાતીઓ સવ્વઓ સુપટિ-
લેહિયાઓ ભવંતિ, અક્લાહ સે ણાણ-મણેહિસં^૨ । (૩૩૪)

સે કિદતિ તેસિં સમુટ્ટિયાણં ણિક્કિલ્લત્તદ્દાણં સમાહિયાણં. પજ્ઞાણમતાણં દ્વહ મુત્તિમગ્ગં ।
एवं पेगे महावीरा विपरकमंति । पासह, एगे विसीयमाणे अणत्तपत्ते^૩ । (૩૩૫)

સે લેમિ-સે જહાવિ કુમ્મે, હરણ વિણિવિટ્ઠલિત્તે પચ્છન્નપલાસે^૪ ઉમ્મગ્ગાં^૫ સે ણ હ-
ભતિ । (૩૩૬)

૧ અવધુધ્યમાનઃ ૨ મનીરજ્ઞં ૩ અનાત્મપ્રજ્ઞાઃ ૪ પલાશપ્રચ્છન્નઃ ૫ ઉન્મજ્જનં ઉર્ધ્વમાર્ગવા

અધ્યયન છઠું.

ધૃત^૧

પહેલો ઉદ્દેશ-

(૨ચજન સંબંધિઓ છોડીને ધર્મમાં પરાયણ થવું.)

તીર્થકરો પોને આ સંસારનું યથાર્થ સ્વરૂપ જાણતા થકા મનુષ્યોને તેમના કલ્યાણમાટે ધર્મ
જતાવતા રહે છે તથા જોઓને આ ઐકેન્દ્રિયાદિક જીવન્મતિઓ^૨ સર્વ રીતે યથાર્થપણે માલમ
હોય જોવા કેવળા^૩ અને શ્રુતકેવળિઓ^૪ પણ સર્વોત્તમ બોધ આપે છે. (૩૩૪)

તેઓ, ધર્માચરણ માટે કલ્પાદી થએલા પ્રાણિદિસાથી નિવર્તેલા-સાવધાન-અને સમ-
જવાન મુનિઓને મુક્તિમાર્ગ બતાવે છે. એવે વખતે કેટલાએક મહાપરાક્રમી પુરૂષો મંયમમાં
સારી રીતે પરાક્રમ બતાવે છે, અને કેટલાએક આણુમગ્નુઓ સંયમમાં લયજતા પણ
રહે છે. (૩૩૫)

જેમ કોઈએક જગાશયમાં કો એક કાચબો તણસકન થઈને રહેતો હોય અને તે જ-
ગાશયનું જગી સેવાક તથા કમળિનીઓના પત્રોથી છવાયેલું હોવાથી પેલા કાચબાને પાણીની
જીપર આવવાનું બાંકું મળી શકેલું ઘણું મુશ્કેલ છે, તેમ આ સંસારરૂપી જગાશયમાં જીવ-
રૂપી કાચબાને સમ્યક્સ્વરૂપ બાંકું લાઈ ચડેલું પણ એટલુંજ મુશ્કેલ છે. (૩૩૬)

મનગા ઇય^૧ સત્રિવેસ ણો ચવતિ । ઇવ ઇમે અભેગસ્વેહિં કુલેહિં જાયા સ્વેહિં સત્તા
કલુણ યણતિ^૨ । ણિદાણતો તે ણ લમતિ મોક્ષ । (૩૩૭)

અહ પાસ તેહિં કુલેહિં આયત્તાપ્^૩ જાયા । (૩૩૮)

ગડી અનુવા કુટ્ટી, રાયસી^૪ અવમારિય,^૫

કાણિય^૬ કિમ્મિય^૭ ચેવ, કુણિત્ત સુણિત્ત તદ્દા ।

ઉર્ધ્ધવ ચ પાસ મૂય ચ, સુણિય ચ ગિલાસિણિ,^૮

ચેવય^૯ પીઠસર્પિ ચ, સિલિયતિ^{૧૦} મહુમેહણ ।

સોલસ પૂતે રોગા, અક્કાયા અણુપુવ્વસો,

અહ ણ કુસતિ આયકા, ફાસા ય અસમજસા ।

મરણ તેસિ સપેહાપ્, ઉવયાય ચવણ ણસ્સા,

પરિયાગ ॥ સપેહાપ્, ત સુણેહ જહાતદ્દા । (૩૩૯)

સ્થાત પાણા અઘાતમસે વિવાદિયા, તા-એવ^{૧૧} સદ્^{૧૨} અસદ્^{૧૩} અતિઅસદ્^{૧૪} ઉચ્ચાવપ્
ફાસે પઢિસવેતિ । યુદ્ધેહિં ઇય પવેદિત । (૩૪૦)

૧ કૃષ્ણા ઇય ૨ સ્તનતિ સંપત્તિર્થ ૩ આત્મસ્વાય આત્મીયકર્માનુભવાય ૪ રાજયક્ષ્મ
વાનુ ૫ અપસ્મારયાનુ ૬ કાળચ ૭ જહતા ૮ મરમકો વ્યાધિસ્ત ૯ ચેષ કપ ૧૦ સ્ત્રીપદ
૧૧ ગવસ્થા ૧૨ સદ્ગત્ (અનુભૂયેતિશેષ) ૧૩ અસદ્ગત્ ૧૪ અતિગાય

તથા જ્ઞેમ વૃક્ષો (તેઓને ગમે તેટલુ ઇન્દ્રિય વેદ્યુ પડે છે તેઓ) પોતાના ધ્યાનથી
આધા જતા નથી તેમ ટેનાએક જૂદા જૂદા કુતોમાં જન્મેલા છવો શસ્ત્રદિં વિરોધી
આમત્રા બની (દુઃખથીજ અગૂચ્છ ઘરવામને નહિ છોડતા થમ અતે) કશુ વિલાપ કરતા
રહે છે, પણ દુઃખના મૂળ કારણ કર્મથી દૂરી થતા નથી (૩૩૭)

જૂદા જૂદા કુતોમાં પોતપોતાના કર્મ બોગવવાને છવો જન્મ ધરીને અનેક અવસ્થાઓ
બોગવે છે (૩૩૮)

અહિ ગડમાગાનો રોગ થાયછે, અહિ કાંઠ નીકરે છે, અહિ હાથરોગ થાય છે, અ
હિ અપમ્માર^૧ થાય છે, અહિ આખના રોગો થાય છે, અહિ શરી ની જતા થવાના
રોગ થાય છે, અહિ દીનાગપણના રોગો દેય છે અહિ કૂન પાણુ દોય છે, અહિ પેટના
રોગ થાય છે, અહિ મૂત્રપણુ થાય છે, અહિ એત્તે ચરે છે, અહિ ખરમકરોગ^૨ થાય
છે અહિ કપવા થાય છે, અહિ પીઠ વગેરી દોન છે, અહિ સ્ત્રીપદરાગ^૩ થાય છે તથા
અહિ મધુ પ્રમેદ થાય છે એ રીતે એ સોન મહારોગો જતાના તથા વળી અનેક શસ્ત્ર
દિં પીડાઓ અને જન્મ વગેગ બપહર બનાવો પણ થતા રહે છે એ મરો રોગ ઓ
પીડાઓથી છવર મગજ પણ થાય છે તથા જ્ઞેમને રોગ નથી થતા એમ (દિવતઓ) પણ
જન્મ જન્મ જન્મ ૮ એમ બાળી તથા એ બધા કરેલા કર્મના ફળ છે એમ મારીને
નંદ ઉચ્છેદામારે તપર થતુ હે સુનિઓ, હજુ કર્મના ફળ દુર્લભ છે તે આબસો. (૩૩૯)

કળા વાચીજ છવો અધ યાગ અધમગ્ગય સ્થળેના જો સા ભવેયા જે,
જોમે તરવાર સા જહી ઘણુ દુઃખ બોગવેછે એ બદ્ધ તીય^૪એ જણ વેડું છે (૩૪૦)

સંતિ પાળા યાસગા^૧, રસગા^૨ ઝડપ^૩ ઝડપચરા, આગાસગામિણી; પાળા પાળે કિલેસંતિ । (૩૪૧)

પાસ લોપ મહદ્ભયં । (૩૪૨)

યદુદુક્ષ્તા હુ જંતવો । (૩૪૩)

સત્તા કામેર્હિ માળવા । અવલેખ વર્હ ગચ્છંતિ સરીરેજં પમંગુરેજં । (૩૪૪)

અદે સે યદુદુક્ષે, ઇતિ થાલે પકુચ્ચતિ;

પૂતે રોગે યદુ ગચ્ચા, આડા પરિતાવદ્^૪ । (૩૪૫)

ગાહં પાસ । અહં તવેર્તેર્હિ । ણ્યં પાસ મુળી ! મહદ્ભયં । ગાતિયાપ્તઃ કંચનં । (૩૪૬)

આયાળ^૫ મો, સુસ્ત્વ મો, ધૂયવાદં પયેદદ્ધસ્તામિ દ્વદ્ધ સ્વલુ અત્તાપ્^૬ તેર્હિ તેર્હિ કુલેર્હિ અમિસેપ્પં^૭ અમિસંમૂતા, અમિસંજાતા, અમિણિગ્ચરા, અમિસંવુદ્ધા, અમિસંવુદ્ધા, અમિણિકલંતા, અણુપુચ્ચેજ મહામુળી^૮ । (૩૪૭)

૧ વાસકાઃ શબ્દકર્તુ સમયાઃ દ્વિંદ્રિયાદયઃ ૨ રસગાઃ સંશ્ચિનઃ ૩ ઝડપચરાઃ ૪ પરિ-
તાપયેયુઃ પ્રાણિગળં ૫ આજ્ઞાનીર્હિ, ૬ જીવાસ્તિતયા. ૭ શુક્રશોણિતાદિક્રમેણ. ૮ અમૂલ-
ચિત્તિશેષઃ

વળી બેઠિદિવાદિકે જીવો, સંધિ જીવો, પાણીના જીવો, જળચર જંતુઓ, તથા પક્ષિઓ
એ બધા એકમેકને દુઃખ આપતા રહે છે. (૩૪૧)

એ રીતે જગતમાં મહાભય થતે છે. (૩૪૨)

જંતુઓના દુઃખની પરિસ્થિતિ નથી, (૩૪૩)

મનુષ્યો કામભોગમાં આસક્ત રહે છે. નિઃસાર ક્ષણભંગુર શરીરના આટે પાપ કરી
લોકો દુઃખી થાય છે. (૩૪૪)

વિવેકહીન અને બહુ દુઃખને પામનારા અસાની પુરુષો શરીરમાં અનેક રોગો ઉપજા
યએલા દેખી તેની ચિકિત્સામાં અનેક જંતુઓનો નાશ કરે છે, (૩૪૫)

પણ તેથી કંઈ રોગ તો ટળતા નથી. આટે હે મુનિ, તારે એવી પાપભરપૂર ચિકિત્સા
નહિ કરવી. જેમાટે જીવહિંસા મહાભયંકર છે. આટે મુનિએ ક્રોધ જીવને મારવું નહિ. (૩૪૬)

હે મુનિઓ, ધ્યાન ધરીને સાંભલો, હું તમને કમો ધોવાનો વાદ કહી બતાવું છું. આ સંસાર
માં ધણાએક જીવો સ્વકૃતકર્મોની પરિણતિથી તે તે કુલોમાં, માખાપના શુદ્ધસોષિનસંયોગા-
દિકે ક્રમે કરીને ઉપજાઈ, જન્મ પામી, મોહોટા થઈ યતિભોધ લઈ દીક્ષા ગ્રહી અનુક્રમે
મહામુનિ થયા છે. (૩૪૭)

ત પરદમતં પરિદેવમાણા, “ મા જે ચ યાહિ ” હતિ તે^૧ ચદંતિ;

“ ^૨છંદોવળીયા અજ્ઞોવનજ્ઞા^૩ ”, અર્કંદકારી જળગા રવંતિ ।

“ અતારિસે મુળી ઓહંતરણ, જળગા જેળ વિપ્પજમ્^૪ ” । (૩૪૮)

સરણં તત્થ ણો સમેતિ^૫, કિહ જામ સે રમતિ । ઇવં જાણંસયા સમણુવાસિમ્માસિન્નિ
મેમિ । (૩૪૯)

[દ્વિતીય ઉદ્દેશ:]

આતુરં કોય-માયાપ્^૬, ચદ્ધત્ત પુત્તસંજોમં, હિત્ત્વા^૭ ઉવસમં, વતિત્તા વંમવેરંમિ, યમુ^૮
અણુવસુ^૯ વા જાણિતુ ધમ્મં અહાસહર અમેયે ત-મન્નાહ^{૧૦} કુસીલા, વત્થં પઠિગ્ગાહં કંચલં પાપ-
પુંહણં વિરસેજ્ઞા^{૧૧}, અણુપુચ્ચેણ અણહિયાસમાણે પરીસદે દુરહિવાસપ્ । કામે મન્નાયમાણસ્સ
દ્ધમાણિં વા મુહુત્તેણ વા અપરિમાણાપ્^{૧૨} મેદો^{૧૩} । ઇવં સે અંતરાદ્ધપિહ કામેણિ આકેવલિપ્પિહ^{૧૪}
અવતિત્તિવાપ્^{૧૫} । (૩૫૦)

૧ કુટુંબિન: ૨ થય તથાતિ શોષ: ૩ (કુટુંબિવાક્ય મેતત્) ૪ (છત્તપિ કુટુંબવા-
ક્યં) ૫ મુનિરિતિ શોષ: ૬ આદાય જ્ઞાત્વા. ૭ ગત્વા. ૮ વીતરાગો મુનિર્વા. ૯ મરાગ: આ-
વહોવા. ૧૦ ત્યજેયુ: ૧૧ વ્યુત્તજ્ય ત્યજવા. ૧૨ અપરિમિતકાલંવાયત્ ૧૩ સારીરમાત્ત: ૧૪
મતંપૂર્ણ: ૧૫ અવતીર્ણા: શ્રાંતા: ।

બ્યારે સત્પુરૂષ દીક્ષા લેવા તૈયાર થાય છે ત્યારે તેના માખાપ તથા સ્ત્રીપુત્રાદિકે શોક
કરતાથકા તેને કહે છે કે “અમે તમારી ધર્મિકા પ્રમાણે વર્તનાગ અને તમાગ પર પ્રીતિ ધનના
છીએ માટે અમેને છોડીને દીક્ષા લ્યો માં. જે માખાપને છોડી દે છે તે કંઈ મુનિ ન માખાપ
તથા સસારને પબુ તરી શકે નહિ ” (૩૪૮)

પણ આવે વખતે તે દીક્ષા લેવા તૈયાર થએલો પુરૂષ તેમનું કથન શ્રીકાગને નથી કેમકે,
તે જાણે છે કે તેનાથી દવે આ દુઃખબરપૂર ગૃહસ્થાઓ રમી શકાય એમ નથી. આતું જાન
દમેશાં મુનિએ દિક્ષામાં ધરી ગયપુ. (૩/૧૬)

બીજો ઉદ્દેશ.

(કંમોને આત્માથી દુર કરવા)

આ દુનિયાને દુખી જાણી, માખાપ તથા સ્ત્રીપુત્રાદિકને છોડી કરીને ઉપશમ થામુ
કરી, અભયપંને પગલ કનગ કેટલાએક મુનિઓ ધર્મને જાણનાં જ્યાં જ્યાં તથાતિ કંમો
ઉદયથી મોદનગમાં કમી મગ્યારને છોડી આપે છે; અને ચિકટ પરીપદેને અનુભવે મદન
કરનાં થાપી જાતને વર, પા, કનગ, તથા પાદપુંજનને છોડી ગૃહસ્થપણુઅરે છે પગંત
એ રીતે જે કામનોરમ મુદ્ધન થાય છે તેને થળા મોગ વખતમાં આશ્વજનમગ સગીયી
જાણ પડ્યા પડી અનન ગગ તમી આ રી મગમી મગમી મુખેય છે. એ રીતે તેઓ ગદ
દુઃખમ કામનેઓમાં પાડ્યા થય મકા બરાના મેદન (૩૫૦)

અદ્યો ધમ્મ-માદાય આદાણપ્પમિતિ સુપગિદ્ધિ પ્પરે અપ્પલીયમાણે વદે । (૩૫૧)

મન્વં ગિદ્ધિ પરિણાય । ઇસ પળતે મહાસુણી । (૩૫૨)

અદ્વઅચ્ચ સન્વતો સંગં “ જા મહં અત્થિપ્પિ દ્ધિતિ ઇગો-દ-મંતિ ” જયમાણે ણમ પિરતે, અણગારે, સન્વસો મુંદે, રીયંતે, જે અચ્છેલે પરિવુસિપ્પ સંચિવણતિ^૧ ઓમાપરિયાપ^૨ । (૩૫૩)

સે આકુટ્ટે વા, હપ્પ વા, હુંચિપ્પ વા, પલ્લિયં પકંથે^૩, અદુવા પકંથે, અતહંહિં સદ્દા-સોંદં, દ્ધિતિ સંપાપ્પ^૪ ઇગતરે^૫ અત્તયરે^૬ અભિન્નાય^૭ તિતિપ્પમાણે પરિપ્પણ જે ય દિરી^૮, જે ય અદિરેમાણે^૯ । ચિત્ત્વા સર્વં વિસોત્તિયં પાસે સમિયવંસણે^{૧૦} । (૪૫૪)

ઇ પ્પતે ખો ણગિણા વુત્તા, જે હોગંસિ અણાગમણધમ્મિણો^{૧૧} । (૩૫૫)

૧ સંતિદ્ધિ ૨ અવમોદયાં ૩ પ્રકલ્પ ૪ સ્વકૃતકર્મફલમિતિસંખ્યાપ ૫ અનુકૂલાન્ ૬ પ્રતિકૂલાન્ ૭ જ્ઞાત્વા ૮ મનોહરાઃ ૯ અમનોહરાઃ ૧૦ સ્પૃશોદિતિશેષઃ ૧૧ પ્રતિજ્ઞાનિર્વા-દકદ્વલ્પઃ

કેટલાએક અભ્યુપગમો ધર્મ પામીને દીક્ષા લઈ શરૂઆતથી જ સાવધાન રહી જાણમાં નહિ ફસતાં લીધેલી પ્રતિજ્ઞામાં ૬૯ થઈ વર્તે છે. (૩૫૧)

જે પુરૂષ બધી આસક્તિઓને દુઃખ કરનારી બાધી તેથી દૂર રહે છે તેજ મહાસુનિ સંયમી બાધુવા. (૩૫૨)

માટે સુનિએ સર્વે પ્રપચ્છે છેડીને, “ માફ કોઈ નથી, હું એટલો જ છું,” એવી બાવ ના ધરી પાપક્રિયાથી નિવૃત્ત થઈ સુનિના આચારમાં યત્ન કરતાં થકાં, સર્વે પ્રકારે મુક્તિ થઈ આવેલ^૧ બની સંયમમાં હતાકલાન રહી પરિમિત આહાર લઈ પેટને અપૂર્ણ રાખતા રહેવું. (૩૫૩)

ન્યારે કોઈ પુરૂષ સુનિને તેના પ્રથમના નિહિત કામો બોલીને અથવા ગમે તેમ બેઅ-દ્ય બોલે બોલી તથા ખોટા આરોપો ચલાવી નિદવા મટે, અથવા સુનિના અંગે બીપરહુમશા કરે, મારે, કે વાલ બેએ, ત્યારે સુનિએ પોતાના કીધેલા કામોનું ફળ આવેલું બાધીતેથી કં-ટાળો આપનારા પ્રતિજ્ઞા પરીપહોને તથા સ્તુતિવગેશ મનને હરનાર અનુકૂળ પરીપહોને પણ સહન કરતા રહેવું. કિંબદુના, કરી પણ ફિકર નહિ ધરતાં શુદ્ધ શ્રદ્ધા ધરીને સર્વે પરીપહ તથા ઉપસર્ગ સહ્ય કરતા. (૩૫૪)

હે સુનિઓ, એ રીતે જેઓ પરીપહ સહી નિપરિચલી રહે છે અને શુદ્ધવાસમાં પાછા નથી ફસતા, તેઓ જ પરમાર્થે નમ્ર^૨ કહેવા છે. (૩૫૫)

૧ છનકલ્પિત કોય નો અર્થવા વસ્તુ રહિત બની અને સ્થવિર કલ્પિત કોય તો અસ્પ વસ્તુ ધારણ કરી. ૨ આનન્દ.

પૂર્વે તેમિ મગ્ગથો^૧ અણુપુણે વહા સે ત્રિયપો^૨ । પૂર્વે તે મિસ્સા દિયાવ રામોવ
અણુપુણે વાદ્ય-તિ^૩ થેમિ । (૩૬૮)

[ચતુર્થ ઉદ્દેશ :]

પૂર્વે તે મિસ્સા દિયા ય રામો ય અણુપુણે વાદ્યા તેહિ મદાવીરેહિ પગ્ગાળમેતેહિ
તેમિતિ^૪ પગ્ગાળ-મુવરલ્લમ દેવ્વા હવમમં પારમિય મમાદિયંતિ । (૩૬૯)

યમિતા ધંમપેરંમિ આણં તં ણો તિ મગ્ગમાણા । (૩૭૦)

આપાવં^૫ તુ મોરુવા ગિમમ્મ, " મમણુતા ઝંવિસ્સામો, " છુને જિલ્લમ્મ તે ભર્મ-
મર્થના વિહગ્ગમાણા વામોંદ ગિદ્દા અગ્ગોપવળ્લા મન્નાદિ-માધાપ^૬-મમોસવતા મગ્ગાર-મંપ
પાલમં વદંતિ । (૩૭૧)

૧ વર્તમાનસ્થાનિતઃ ૨ પાત્રિપોતઃ ૩ વાદ્યનાઃ વાદ્યનાદિપદ્યઃ ૪ આપ્યાતં ૫ આપ્યાતાં

અને જેઓને તેણું ગાન નહિ હોવાથી જેઓ દશ બમરનના પદમાં રૂડી રીતે ઉ-
ત્સાહવાન નથી થયેલા એવા શિષ્યોને તે પાત્રિ મુનિઓ જેમ પત્રિઓ પેટના ભર્યાને
ભાંડે છે તેમ પળી પળી રીતે અભાગ અળી પદમાં કુલગ હાવતા ગમે છે, એ રીતે
તે શિષ્યોને મન દિગ્મ અનુભવે બજાયા હતાથી તેઓ સમગ્ર નરી રહ્યા અમથ
થાય છે (૩૬૮)

સીલમંતા ઉવમંતા સંવાપ્તૃ રીયમાગા “અસીલા” અણુવયમાણસ્સ તિતિયા મંદસ્સ ચાલયા । (૩૭૨)

ગિયદમાણા વેગે આચારગોચર-માહુસ્વંતિ । (૩૭૩)

ળાણમદ્દા દંસણહસિણ્ણો ણમમાણા ણ્ણે જીવિતં વિપ્પરિણામંતિ । (૩૭૪)

પુટ્ટા^૨ વેગે બિયરંતિ જીવિયસ્સેય કારણા । ગિક્ખંતંપિ તેસિં દુન્નિક્ખંતં ભવતિ । (૩૭૫)

ચાલવયગિજ્ઞા હુ તે નરા । પુણો પુણો જાતિં પકપ્પંતિ, અહે સંભવંતા વિદ્ધાયમાગા^૩ “અહમંસિ” વિઝક્કસે^૪, ઉદ્દાસીણે ફલસં વરંતિ । પલિયં પગ્ગથે^૫, અદુવા પગ્ગથે અત-
હેદિ । તં મેહાવી જાણિજ્ઞા ધમ્મં । (૩૭૬)

અહમ્મદ્દી તુમંસિ ણામ ચાલે, આરંભદ્દી, અણુવયમાણે “હણ વાણે” વાયમાણે, હણ-
ઓવાવિ સમણુજાણમાણે “ઘોરે ધમ્મે ઉદીરિપ્પ” ઉવેહ્હ^૬ ણં અણાણાણ્ણમ વિસણ્ણે વિત-
દે^૭ વિચાહિત્તે-ત્તિ વેસિ । (૩૭૭)

૧ પ્રજ્ઞયા ૨ પરીપદેરિતિ શેષઃ ૩ વિદ્વાંમો વય-મિતિ સન્યમાનાઃ ૪ ક્ષુરકર્પયેયુઃ ૫ પ્રક્રમયેત્, ૬ ઉપેક્ષતે ૭ વિહિંસકઃ .

વળી કેટલાએક નો પોતે બ્રહ્મ છતાં ખીજા મુશીસ કામાવન અને વિવેકથી તર્તના મુ-
નિઓને પણ બ્રહ્મ કહેતા રહે છે, તેવા પાસત્યાદિક મંદજનોની તો ખરેખર ક્ષયશ મૂર્ખાઈ
જાણવી. (૩૭૨)

કેટલાએક પોતે સંયમ નથી પાળી શકતા, પણ આચાર શુદ્ધ કરી બનાવે છે (તેઓની
ક્ષયશ મૂર્ખાઈ નથી થતી.) (૩૭૩)

અને જેઓ પોતે બ્રહ્મ છતાં એમ કહે છે કે જેમ આગે વર્તિએ છીએ તેમજ આ-
ચાર છે તેવાઓ તો જ્ઞાનદર્શનથી બ્રહ્મ થયા થકા ક્ષયથી આચાર્યાદિકને નમનાં છતાં પણ
સદાચારથી પોતાને વેગલા કરે છે. (૩૭૪)

વળી કેટલાએક અજાણુ જનો પરીપક્ષેથી ડરીને મોઝમજ માટે સંયમથી બ્રહ્મ થાય છે.
એવાઓનું ‘ધર છોડી નીકલવું’ પણ (કશું સ્તુતિપાત્ર થતું નથી) કિલકું વિષ્ણુરપાત્ર થાય છે. (૩૭૫)

તેથી જેઓ સંયમથી બ્રહ્મ જનતા થકા, વિદ્વાનપણું ડોળ ધાળતા થકા, અને “હું
જ એકલો વિદ્વાન છું” એવી અગ્રાહ્ય મારતા થકા, પોતાને શિક્ષા દેનાર અપર મધ્યસ્થ મુનિ-
ઓને તેમના ખોટા અવગુણુ જોણીને નિંદવા મટે છે, તેવાઓ સાધારણુ જનોમાં પણ શિક્ષક
પામીને ચિરંકાળ સંસારમાં રજથતા રહે છે. માટે શુદ્ધિમાન મુનિએ ધર્મને રૂઢી રીતે જાણતા
શીખવું. (૩૭૬)

સંયમથી બ્રહ્મ થના જનને સત્પુરુષો આ રીતે બોધ આપે છે કે હે પુરુષ, તું પ્રાણિઓને
જાતે મારતો થકો, મારનારાઓને પ્રશંસતો થકો, તથા “જીવને મારો” એવો બકવાદ કરતો
થકો ખરેખર હિંસાને જ આહવારો છે. અને તેથી તું અજાણુ છે, અને અધર્મનો જ અર્થ
છે. અને “તીર્થંકરોએ તો નહિ થઈ શકે એવો દુઃકર ધર્મ કહ્યો છે” એમ ધારી તું તેમની
આજ્ઞાથી બાહેર થઈ તે ધર્મની ઉપેક્ષા કરતો રહે છે તે ખરેખર તું કામભોગમાં મુર્ચ્છિત
અને હિંસામાં તાત્પર થએલો દેખાય છે, એમ હું કહું છું. (૩૭૭)

કિમળેણં મો, જળેણ કરિરગમિ-તિ મજ્જમાણાં ધૂવં પુમે દિદિસા, માતરં પિતરં
દિવ્યા ણાત્તગો ય પરિમ્મહં, વીરાયમાણે મમુટ્ટાણ અવિદિસા મુલ્લયા વંતા, પસ્મ, દાણે,
અન્નદણ પઠિવવમાણે । (૩૭૮)

ક્ષતદા કાયરા ય જળા લ્હયગા મયતિ । (૩૭૯)

અદ્ધ-મેગોસિં સિલોણ પાવણ મવતિ,--સે સમગ્ગવિઘ્મંતે સમગ્ગવિઘ્મંતે^૧ । (૩૮૦)

પાસદેગે સમસાગણ્હિ^૨ અમમજાગણ, જમમાણેહિ અજમમાણે, વિરતેહિ અવિરતે, દાયિ-
પ્પહિ અદવિણ । (૩૮૧)

અમિસમેચ્ચા પંટિણ મેહાવી ણિટ્ટિયટ્ટે વીરે આગમેણં સયાધરક્કમેઝ્જાસિત્તિ વેમિ । (૩૮૨)

[પંચમ ઉદ્દેશઃ]

મે ગિહેસુ વા ગિહંતેસુવા ગામેસુ વા ગામંતેસુ વા નગરેસુવા નગરંતરે સુવા જગ-

૧ ધીપ્પસાર્યાં દ્વિરક્કિઃ ૨ અચુક્કચિહારિમિઃ “ સદ્ધ વસંત ” હતિશેષઃ

શરૂઆતમાં કેટલાએક પુરુષો દીક્ષા લેતી વખતે માતાપિતા તથા આપુનાદિકને અન-
યમૂળ જાણીને માયાપ, ચાતિ, તથા ધનદોષત છોડી ઠરી પરાક્રમ દાખવતા થકા દીક્ષા લઇ
અહિંસક, પવિત્ર નિયમને ધરનારા, અને છત્રદ્રવિ થઇને સંમયપર ચડ્યા થકા પાછા તેપ-
રથી બ્રહ્મ થઇ દીન બને છે. (૩૭૮)

કારણ કે જેઓ વિપથ અને કષાયને તાબે થઇ કુર્ધ્યાની થાય છે તથા જેઓ સત્વ-
હીન હોય છે તેઓ સંમયથી બ્રહ્મ જ થાય છે. (૩૭૯)

અને સંમયથી બ્રહ્મ થતાં તેમની હુનિઆમાં ધણી અપકીર્તિ ફેલાય છે, જેવીકે, અરે
આ જુઓ સાધુ થઇને ખાટો સંસારના બૂધાવામાં પડ્યો છે. (૩૮૦)

કેટલાએક કમનશીલ પુરુષો ઉચ્ચવિહારિઓ સાથે રહ્યા થકા આસક્ત થઇ રહે છે,
વિનયવંત પુરુષો સાથે અવિનીત રહેઠે, વિરતિવંત પુરુષો સાથે રહી અવિરત રહે છે અને
પવિત્ર પુરુષો સાથે રહી અપવિત્ર રહે છે. (૩૮૧)

એમ ધારીને મધ્યાદ્યશીલ પડિત પુરુષે વિપથવાંચ્છ ત્યાગ કરી હિમ્મતવાન રહી તી-
ર્થકરના ઉપદેશને અને અનુમત્રીને હમેશાં પ્રવર્તવું. (૩૮૨)

પાંચમો ઉદ્દેશ.

(મુનિએ સંકટોથી નહિ ડરણું તથા કેઈ પ્રશસા કે
સાદાર કહે તેથી ખુશી ન થવું.)

મુનિને આહારાદિક લેવા જતાં ઘરોમાં^૧, ઘરોની આસપાસમાં, ગામોમાં, ગામોની આ-

વપ્તુ ધા જગવંતેરેસુ ધા, સંતેગતિયા જગા છસગા^૧ ભવંતિ, અદુયા કામા કુસંતિ, ને
ફાસે પુટ્ટા ધીરો અહિયાસપ્ ઓળ^૨ સમિયદંસણે^૩ । (૩૮૩)

દયં^૪, હોગસ, જાણિતા પાદીણં પડીણં દાહીણં ઉદીણં, આહ્મમે, ધિમયે, કિદે,
વેદવી । (૩૮૪)

સે ડટ્ટિપ્પસુ^૫ ધા અગુટ્ટિપ્પસુ^૬ ધા સુસ્સુસમાણેસુ પવેદય, સંતિ, વિરતિ, ઉવસમં, ગિ-
ન્વાણં, સોયં, અજ્જવિયં, મહવિયં, છાવવિયં, અણહવત્તિય^૭ । (૩૮૫)

સન્નેસિં પાણાણં સન્નેસિં ભૂયાણં સન્નેસિં જીવાણં સન્નેસિં સત્તાણં^૮ અણુવીહ મિલ્લ
ધમ્મ-માહક્લેજ્જા । (૩૮૬)

અણુવીહ મિલ્લ ધમ્મ-માહક્લમાણે જો અત્તાણં આસાહ્જ્જા, જો પરં આસાહ્જ્જા, જો
અત્તાહં પાગાહં ભૂયાહં જીવાહં સત્તાહં આસાદેજ્જા । (૩૮૭)

સે અણાસાદપ્પ અણાસાદમાણે વજ્જમાણાણં પાણાણં ભૂયાણં જીવાણં સત્તાણં જદ્ધા સે
દીવે અસંદીણે પૂર્વં સે ભવતિ સ્સરણં મહામણી । (૩૮૮)

પૂર્વં સે ડટ્ટિપ્પ ટિયવ્વા અણિદે અચ્છે ચલે અચ્છિલેસે પરિવ્વપ્પ । (૩૮૯)

૧ ઉપસર્ગકારકાહ્વયર્થઃ ૨ ઓજઃ ૩ પ્રાસદર્શનઃ ૪ દર્શા ૫ સાધુપુ ૬ આવકેપુ
૭ અનતિપલ્લ-અનતિક્રમ્ય ૮ અથ પ્રાણાદય ઇકાર્યવાચકાઃ

સપાસમાં, નગરોમાં, નગરોની આસપાસમાં, અને વિહાર કરતાં દેશોમાં, તથા દેશોની આ-
સપાસમાં, કેટલાએક લોકો ઉપસર્ગ કરે, અથવા બીજા ક્ષપ પશુ સંકેતો કે દુઃખો આવી
પડે તો તે ધીરપણે આગ રહી સમ્યક્ત્વવંત મુનિએ સર્વ સહન કરવાં. (૩૮૩)

આગમના બાજુ મુનિએ પૂર્વ, પશ્ચિમ, દક્ષિણ તથા ઉત્તર એ સર્વ સ્થળોમાં લોકના
ઊપરે દયા કરતાં થતાં તેમને ધર્મ કહેવો, ધર્મના વિભાગ બતાવવા, તથા તેનાં ફળ જણા-
વવાં. (૪૮૪)

તેણે સાંભળવા ઇચ્છનાર દીક્ષિત પુરુષોને તથા આવકો વગેરેને અહિંસા, ત્યાગ, ક્ષમા,
ઉત્તમ ફળ, પવિત્રતા, સરજતા, ક્રોધમળતા, તથા નિષ્પરિવ્રજતા એ સર્વ આપતો ચર્ચાર્થપણે
દર્શાવથી. (૩૮૫)

એ રીતે વિચારપૂર્વક સર્વ જીવોને મુનિએ ધર્મ કહેવો. (૩૮૬)

પૂર્વાપર વિચારપૂર્વક ધર્મ કહેતાં થકાં મુનિએ પોતાને તથા બીજા સર્વ જીવોને કરા
તુકચાનમાં ઊતારવા નહિ. (૩૮૭)

અને તેમ કર્યોથી તે મહામુનિ, નાસપામના જીવોને ઉત્તમ બેટા મુજમ શરણુ આ-
પનાર થાય છે. (૩૮૮)

એ માટે દીક્ષિતપુરુષે આત્મા સ્થિર રાખી નિરીહ રહી પરીપક્ષેથી નહિ કરતાં તથા
સ્થિરવાસ નહિ કરતાં સંયમમાં લક્ષ રાખી વર્ત્યા કરવું. (૩૮૯)

સંવાય પેસલં ધમ્મં દિટ્ઠિમં પરિણિવુદે । (૩૧૦)

તમ્હા સંગે સિ પાસહ । ગંથેહિં મદિયા જરા ચિવણ્ણા કામઠંતા । તમ્હા લદ્દહો^૧ જો પરિવિત્તસેજ્ઞા । (૩૧૧)

જાસ્વિમે આરંભા સદ્ગતો સવ્વત્તાણુ સુપરિણ્ણાયા મવંતિ, જેસિ મે^૨ લ્હમિણો જો પરિવિત્તસંતિ, સે વંતા^૩ કોહં ચ માણં ચ માયં ચ લોભં ચ^૪ । ણમ્ તુદ્દે^૫ વિયાહિતે-ત્તિ યેમિ । (૩૧૨)

કાયસ્મ વિયાધણુ સંગામસીસે વિયાહિણુ । મેટુ પારંગમે મુખી । અવિદ્ધમ્મમાણે ફલ-ગાયપદ્ધો ફાલોવર્ગસે કાંચેમ્મ કાલં જાય મરીરમેઓ-ત્તિ યેમિ । (૩૧૩)

૧ રૂક્ષતઃ (સંયમાત્) ૨ યેપુ (આરંભેપુ) ૩ હમે લૂપ્કાઃ (હિંમકાઃ) ૪ વાંત્વા ૫ મોહનીયં પ્રોદયતીતિ શેષ ૫ યુદઃ અવગતઃ કર્મસંતતેરિતિશેષ

જે માટે પવિત્ર ધર્મને જાળવી રાખીને જ સક્રિયા કરનારા પુરુષો મુક્ત થયા છે (પણ પવિત્ર ધર્મને ન જાળવનારા પુરુષો મુક્ત થયા નથી) (૩૧૦)

માટે (હે મુનિઓ) તમે પ્રપંચમાં મુગ્ધઓ નહિ. ધનદોષનમાં મુગ્ધઓના લોભ અને કામનાઓથી પીડાતા રહે છે. માટે મુનિઓ મંયમથી નહિ ડગવું. (૩૧૧)

જે પાપપ્રવૃત્તિઓ કરતાં હિંસક લોભો નથી ડગતા તેવી સર્વ પાપપ્રવૃત્તિઓથી જે પુરુષ સર્વ પ્રકારે યથાર્થ જ્ઞાન પૂર્વક દૂર રહે છે, તે પુરુષ કોષ આન આયા નથા લોભને વધી કરીને (મોહનીય કર્મ તોડે છે) અને એવો પુરુષ (કર્મની જાળથી) છૂટા થએલો છે એમ કહે છે. (૩૧૨)

“શરીરો નાશ કરવો” એ અરેખ, મંત્રામતુ ટાંચ છે. માટે (જે વખતે જે નહિ મુગ્ધ) તે મુનિ નહીં મંસારો પાર પામે છે. માટે મુનિએ અતઃકાળે પરીવરોથી નહિ કરતાં લાકડાના પાટીઆની માફક અચળ રહીને મૃત્યુકાળ આવતાં અણસણુ આદરી જતાં લગી આ શરીરથી જીવ જીવે, પડે ત્યાં લગી મરણકાળને ધ્મ્મતાં રહેવું. (૩૧૩)

મહાપતિજ્ઞાત્યં સત્તમ મધ્યયનમ્.

(દ્વદં પાંચતોદશ મધ્યયનં વ્યવસ્થિતનમ્)

અધ્યયન સાતમું.

મહાપરિજ્ઞા.

(સોત્ર કિંદશનું આ અધ્યયન વિચિત્ર થયું છે. કેમકે એવું કહેવાય છે કે શ્રીમાન દેવર્હિગણિએ જ્યારે આ સત્ પુસ્તકપર લખ્યું ત્યારે તે અધ્યયનમાં કેટલીક ચમત્કારિ વિધાઓ હોવાથી અને તેવી વિધાઓ જોના તેના હાથે જાય તો લાભના બદલે ગેરલાભ થવાનો વધુ સંભવ રહે એમ ધારી તે લખવું બંધ રાખ્યું. ગમે તેમ હોય, પણ આપણા કમનસીબે આવું ઉત્તમ અધ્યયન વિચિત્ર થયું છે, તેથી આપણને અનિશય આક્રોશ ઝાલેર કયાં શિવાયબીજો આરો રહ્યો નથી.)

(ભાષાંતર કર્તા)

વિમોક્ષાન્ય-મષ્ટમ મધ્યપનમ્.

(પ્રથમ ઉદેશ)

એ એમિ મમણુત્તસ વા ઝમણુત્તસ વા અવળ વા પાળ વા યાદમ વા સાદમ વા
પાથ વા પદિમગદ વા ક્યસ વા પાથપુટળ વા જો પાળજા જો નિમસેજા જો કુજા વે-
વાવડિય પર આઠાવમાણેતિ થેમિ । (૩૯૪)

“ ધુય ચેત જાણેન્ના ઝમણ વા જાઝ વાવપુંલ્લં વા હમિયા, જો હમિયા, મુજિયા,
જો મુજિયા, પથ વિવત્તળવિ હલ્લમ્ ” વિમત્ત ધમ્મ જોસેમાણે સમેમાણે વહેમાણે વાણુજાયા
ગિમતજ્ઞાવા કુજા વેવાવડિય પર અઠાવામાણેતિ થેમિ । (૩૯૫)

હહ મેમોસિ આવાવગોયેરે જો ગુણિલ્લે મેપતિ । તે હહ આરમ્મી અણુપયમાણે, “ હજ
પાણે ” વાવમાણે, હજતો વાગિ સમણુજાણમાણે, અદુવા અદિલ્લ-ના યતિ, અદુવા વાવામો

અધ્યયન આઠમું.

વિમોક્ષ.

પહેલો ઉદેશ.

(કુશીળ પરિત્યાગ.)

હુ કહું છું કે મુનિઓ રક્ષ વેપવાલા^૧ અથવા નિરતા વેપવાલા^૨ અસયતિને અતિથય
આદરતા થઈને અશન, પાન, આદિમ, સ્વાદિમ, વસ્ત્ર, પાત્ર, કબ્બા, અને પાદપુષ્પ^૩ આપવા
નહિ આપતા માટે નિમત્રણ કરેતું નહિ, અને તેમણે વૈષાદત્ત^૪ કરેતું નહિ (૩૮૪)

તે અમયતિઓ કહે કે “ હે મુનિઓ તમે નહીં કરી માતો કે તમને અશનાદિ મળ્યું
હોય અથવા ન મળ્યું હોય, તમે તે ખાધું હોય અથવા ન ખાધું હોય, તો પણ તમને અ
મારે ત્યાં આવતું કદિ આડો માન હોય અથવા વચ્ચમા કઈ સુખા ધર હોય, તોપણ તે
ઓવગીને પધારતું ” એ ગીતે બોલીને જૂઠા ધર્મને પાળનાર તેઓ આવના થકા કે જતા
થકા કઈ આપે કે આપવા માટે નિમત્રણ કરે અથવા કઈ વેષાદત્ત કરે તો તે કહી કરે
નહિ દિગ્ગ જમ બને તેમ અનગા ગહેતું (૩૮૫)

જ્ઞલાએમને^૫ આચાર અબધી બામતની માહિતી હોતી નથી તેથી તેઓ આરબના
અર્થ થઈને પરધર્મિઓના વચનોની નહીં કમીને “ જીવોને મારો ” એવું કહી બીજાવતી

વિપ્પંજંતિ; તંજહા, અરિય લોપ્ જલ્થિ લોપ્, ધુવે લોપ્, અણુવે લોપ્, સાદિપ્ લોપ્, ધ-
ળાદિપ્ લોપ્, સપજ્જવસિતે લોપ્, અપજ્જવસિતે લોપ્, મુકટે-ત્તિ વા દુષ્ટટે-ત્તિ વા, કહ્લા-
ળે-ત્તિ વા, પાવે-ત્તિ વા, સાધૂ-ત્તિ વા, અસાધૂ-ત્તિ વા, સિદ્ધી-ત્તિ વા, અસિદ્ધી-ત્તિ વા,
ગિરપ્-ત્તિ વા, અનિરપ્-ત્તિ વા (૩૧૬)

જમિણં વિપ્પડિવધ્ધા “મામગં ધમ્મં” પદ્ધવેમાણા, ઇત્થવિ જાણહ-અકમ્મા । ઇયં તે-
સિં જો સુઅક્કલાપ્ મુપન્નત્તે ધમ્મે ભવતિ, સે જહેતં ભગવયા પવેદિતં આસુપ્પણેણ જાણયા
પાસયા । અદુવા ગુત્તી ઘડગોચરસ્સ-ત્તિ યેમિ । (૩૧૭)

સમ્બલ્લ સંમયં પાવં । તમેવ ઉવાતિકમ્મ^૧ । ઇસ મહં વિવેગે વિયાહિત્તે । (૩૧૮)
ગામે અદુવા રણ્ણે, જેવ ગામે જેવ રણ્ણે, ધમ્મ-માયાણહ પવેદિતં માહણેણ મહં-
મયા । (૩૧૯)

જામા^૨ સિપ્પિણ ઉદાહયા, જેસુ હમે આરિયા સંયુગ્ગમાણા સમુટ્ઠિયા । (૪૦૦)

૧ ધ્યયસ્યિતોહમિતિશેષઃ ૨ વ્રતવિશેષાઃ

જીવોને મરણે છે, અને જીવના મારનારને રૂડું નાણું છે, અથવા અણુદીધેલું
લેતા રહે છે, અથવા અનેક પ્રકારના નીચે મુજબ વાગ્યો બોલે છે;—એક કહે
છે “લોક છે” બીજા^૧ કહે છે “લોક નથી.” એક કહે છે “લોક નિશ્ચય
છે” બીજા^૨ કહે છે “અણ [હરતો] છે.” એક કહે છે “લોક આદિસહિત
છે,” બીજા કહે છે “અનાદિ છે; એક કહે છે “લોકનું અંત છે,” બીજા કહે છે “નથી.”
એક કહે છે “એ ઠીક કર્યું,” બીજા કહે છે “એ ખોટું કર્યું.” એક કહે છે “એ કલ્યાણ
છે,” બીજા કહે છે “એ પાપ છે.” એક કહે છે “આ સાધુ છે,” બીજા^૩ કહે છે “એ
અસાધુ છે.” એક કહે છે “સિદ્ધિ છે,” બીજા કહે છે “સિદ્ધિ નથી.” એક કહે છે “ન-
રક છે,” બીજા કહે છે “નરક નથી.” (૩૮૬)

એ રીતે જે પોતપોતાના ધર્મ બતાવતા રહે છે તેમને માટે ઉત્તર આપવાને એટલું
જાણવું બસ છે કે “તમારું બોલવું અકસ્માત્ [હિતુવિનાનું] છે.” એ રીતે તે એકાંત વાદિઓને
ધર્મ શીઘ્ર બુદ્ધિશાળી^૪ સર્વથા સર્વદર્શી ભગવાન વીર પ્રભુના કહેલા ધર્મના મુજબ ખરેખર
રીતે કહેશે કે જણાવેલા સિદ્ધ થતો નથી. (માટે સમર્થ મુનિએ પરવાદિઓને વાદમાં જીતીને
યથાર્થ ઉત્તરો દેવાં) અસમર્થ મુનિએ જોન રહેવું. (૩૮૭)

(પરવાદિઓને શરૂઆતમાં મુનિએ કહેવું કે) બધાઓમાં પાપ રહેલું છે;^૫ હું તેને છાડી
વર્તુણું, એ મારો વિવેક જાણવો. (૩૮૮)

બુદ્ધિશાળી^૬ માહન^૭ વીર પ્રભુએ કહ્યું છે કે (વિવેક હેય તો) ગામમાં રહેતાં પણ
ધર્મ છે અને અટવીમાં રહેતાં પણ ધર્મ છે . (વિવેક ન હોય તો) ગામમાં રહેતાં પણ
ધર્મ નથી અને અટવીમાં રહેતાં પણ ધર્મ નથી. (૩૮૯)

(વળી તે ભગવાને) ત્રણ ચામ [મહાવ્રત] બતાવ્યા છે; જેઓમાં આ આયો પ્રતિબોધ
પામીને તૈયાર થયા છે. (૪૦૦)

૧ નાસ્તિક. ૨ ભૂજાળવાદી. ૩ સદા ઉપચોગવંત. ૪ કારણકે બધાઓ પાપ કરે છે. ૫ કેવલ
માનવાનું ૬ કોઈને કોઈ મા” એવું બોલનાર.

જે ણિચુતા, પાવેહિં કમ્મેહિં અણિયાણા તે વિયાહિયા । (૪૦૧)

જહું અપં તિરિયં દિસાણુ સમ્વતો સવ્વાવંતિ ચ ણં પહિયહં^૧ જીવેહિં કમ્મસમા-
રંભે ણં । (૪૦૨)

તં પરિણાય મેહાવી જેય સયં ઇતેહિં કાણહિં દંદં સમારંભેજ્ઞા, જેવળે ઇતેહિં કાણહિં
દંદં સમારંભાયેજ્ઞા, નેવજે ઇણહિં કાણહિં દંદં સમારંભંતેવિ સમણુજાણેજ્ઞા । (૪૦૩)

જેયજે ઇતેહિં કાણહિં દંદં સમારંભંતિ તેસિંપિ વયં છજ્ઞામો । (૪૦૪)

તં પરિણાય મેહાવી તં ચા દંદં અણં ચા દંદં ણો દંદેમી દંદં સમારંભજ્ઞાસિ તિ
વેમિ । (૪૦૫)

[દ્વિતીય ઉદ્દેશઃ]

સે મિકલૂ પરકમેજ યા, ચિટ્ટેજ યા, ણિસીણ યા, તુયરેજ^૨ યા, સુસાણંસિ યા,
સુલાનારાંસિ યા, ગિરિગુહંસિ યા, રસ્સમૂલંસિ યા, કુંભારાયવળંસિ યા, હુરયા યા કહિંચિ

૧ પ્રલોક ૨ ત્વગ્વલેનૈવિદધ્યાત્.

જેઓ નિર્વૃત્ત [ક્રિાધારિક મટવાથી શાંત] થયા છે તે પાપના કામથી અસમા રહેનાર
કયા છે. (૪૦૬)

હયે, નીયે, તિરણુ, અને સધળી દિશાઓ તથા વિદિશાઓમાં, સર્વ પ્રકારે, જીવોમાં
દરેક જીવદીક કર્મ અમારંભ રહેલો છે, (૪૦૭)

તેને રૂઢી રીતે સમજ કરીને, મર્યાદાવંત યુનિએ પોતે 'એ પૃથ્વીકાયાદિક જીવોનો
આરંભ ન કર્યો, બીજાવતી ન કરાવ્યો, અને જોડ્યો કરના હોય તેમને રૂઢ પશુ ન
ગણવા. (૪૦૮)

(યુનિએ વિચાર્યું કે) જોડ્યો એ જીવોનો આરંભ કરે છે તેનાથી પશુ અને શરમા-
ણ એ છીએ. (૪૦૯)

એમ રૂઢી રીતે ભણીને મર્યાદાવંત અને આરંભથી બીહીતા યુનિએ તે આરંભ અ-
થવા બીજા આરંભ નહિ કરવા. (૪૧૦)

બીજો ઉદ્દેશ.

(અકલ્પનીય પરિણામ)

યુનિ, સમજાનામાં^૧ અથવા યુનાં ધરમાં અથવા પર્વતની શુક્રમાં અથવા જાડના મૂળ-
માં અથવા કુંભારના ધરમાં કરીને હોય બીજો હોય અથવા સૂતો હોય અથવા બાદરે કયાં

૧ સમજાનામાં સ્થિતિ કરાવીને રહેલું ન થઈ માટે તેવા જડ જિનકર્તી મરિના ભણવા
એમ રીકામર ભણાવે છે

વિહરમાણં તં મિશ્વં ઉવસંકમિત્તુ ગાદાપતી યુવા, “આવસંતો સમગા ! અહં ચલુ ત્વ અ-
દ્રુપ્ અસળં વા પાળં વા સાહમં વા સાહમં વા વયં વા પદિગ્ગહં વા કંપલં વા પાયપુદ્ગળે
વા, પાળાંદં મૂતાંદં જીવાંદં સત્તાંદં સમારવ્મ સમુદ્દિસ્મ, કીયં પામિચ્ચં^૧ અદ્દેયં^૨ અગિસંદં
અમિહિંદં આહદુ વેતેમિ,^૩ આવસહં વા સમુસ્તિગામિ, સે મુંગ્ગહ વસહ !” (૪૦૬)

આવસંતો સમગા ! મિશ્વ તં ગાદાવતિ સમણસં સવયસં સંપદિયાહવરે^૪ “આવસં
મો ગાદાવહ ? ખો ચલુ તે વયળં આદાપ્પમિ, ખો ચલુ તે વયળં પરિજાણેમિ, જો તુમં મમ
અદ્રુપ્ અસળં વા [૪] વયંવા [૪] પાળાં વા [૪] સમારવ્મ સમુદ્દિસ્મ કીયં પામિચ્ચં અ-
દ્દેયં અગિસંદં અમિહિંદં આહદુ વેપ્પસિ, આવસહં વા સમુસ્તિગામિ ! સે વિરતો આસો ગાદા-
વતી ! પ્યસ્સ અકરણવાપ ! (૪૦૭)

સે મિશ્વ પરક્કમેય વા જાવ દુરત્યા વા કાંદિચ્ચિ વિહરમાણં તં મિશ્વં ઉવસંકમિત્તુ
ગાદાવતી આયગવાર પેદાપ્ અસળં વા [૪] વયં વા [૪] પાળાં [૪] સમારં જાવ
આહદુ વેરુતિ આવસહં વ. સમુસ્તિગામિ તં મિશ્વં પરિવત્તિસં, તં વ મિશ્વં જાણેજ્ઞા સહ
સંમહવાપ્ પર્યાગરગેણં અગ્ગેસિ વા સોચ્ચા “અયં ચલુ ગાદાવતી મમદ્રુપ્ અસળં વા [૪]
વયં વા [૪] પાળાં [૪] સમારં જાવ વેપ્પતિ આવસહં વા સમુસ્તિગામિ” તં વ મિશ્વં સં-
પદિકેદ્દાપ્ આગમેત્તા^૫ આગવેજ્ઞા અણાસેવણાપ્પતિ યેમિ ! (૪૦૮)

૧ અપરસ્મા દુદ્ધાયે ગૃહીતં. ૨ આદ્દેયં-આદિચ્ચ ગૃહીતં. ૩ વિતરામિ. ૪ સંપ્રત્યાચક્ષીત.

૫ જ્ઞાવા.

પણુ વિચરતો હોય, તેને બેઠ કોઈ ગૃહસ્થ, પાસે આવી કહે કે “હે આયુષ્યમાન મુનિ,
હું તમારા સાઈ અસન પાન ખાદિમ સ્વાદિમ વચ્ચે પાત્ર કંચલ તથા પાદ્યુચ્છન, પ્રાપ્તિઓના
આરંભથી બનાવીને અથવા વેંચાતા લઈને અથવા ઊધારા આપીને અથવા કોઈ પાસેથી
જીંદગી લઈને અથવા બીજાના હોવા છતાં તેમની રગ લીધા શિયાપ અથવા મારા ઘેરથી
લાવીને તમોને આપું છું અથવા તમારા સાઈ મકાન ચણું છું કે સમારં છું. માટે તમો
ખાઓ અને રહો.” (૪૦૬)

હે આયુષ્યમાન સાધુઓ ? તે મુનિએ તે પોતાના બધીતા અથવા મિત્ર ગૃહસ્થને
આ રીતે કહેવું “હે આયુષ્યમાન ગૃહસ્થ, હું તારૂં એ બોલવું કેયુષ કરતો નથી અને પા-
ળતો પણ નથી. માટે શા સાઈ હું મારા માટે આરંભાદિક કરીને વચ્ચેકની ખટપટ કરે છે
અથવા મકાન ચણાવે છે? હે આયુષ્યમાન ગૃહસ્થ, હું એ બોલતો ન કરવાના લીધે તો ત્યાગી
થયો છું. (૪૦૭)

મુનિ સ્મશાનાદિકમાં કરતો હોય કે બાહરે ક્યાં પણુ વિચરતો હોય તેને બેઠને તે
મુનિને જાણવા કોઈ ગૃહસ્થ પોતાના મનમાં ધારણુ રાખી તે મુનિના સાઈ આરંભાદિક
કરીને આહારાદિક આપે અથવા મકાન ચણે, એવામાં તે મુનિને પોતાના શુદ્ધિયો અથવા
તીર્થકર દેવે બતાવવા માર્ગથી ખજર પડે અથવા તે ગૃહસ્થના સગા વહાલાના પાસેથી
સાંભળ્યાથી ખજર પડે કે “આ ગૃહસ્થ મારા માટે આહારાદિક નીવળવી અને આપવા
ચાહે છે અથવા મકાન ચણે છે” આમ થતાં તે મુનિએ ખૂટી તપાસ કરીને તે બાબત
બધીને તે ગૃહસ્થને મનાઈ પાડી કે હું એ આહાર કે મકાન વાપરવાનો નથી. (૪૦૮)

મિત્રલું^૧ ચ રત્ન પુટા^૨ વા અપુટા^૩ વા જે હમે^૪ આહવ્ચ ગંયા^૫ કુસંતિ^૬ સે હંતા
 "હનહ તગહ^૭ ઈવહ દહહ પયહ આલુંપહ વિલુંપહ સહસાકરેહ વિષ્ણુમુસહ"^૮ । તે ફાસે
 પુત્રો ધીરો અદિયાસપ, અદુવા આચાર્યગોચર-માહસ્તે તદ્વિયાળ-મળેલિસં^૯, અદુવા વદગુણો
 ગોચરસ અણુપુટ્યેણ સમ્મં પઢિલેહાણુ આયુગ્તે । બુદ્ધેહિં પયં પવેદિતં । (૪૦૯)

સે સમણુએ અસમણુચસ્સ^૧ અસળં વા [૪] વત્યં વા [૪] નો પાણ્જા નો નિમંતેજ્જા
 નો કુજ્જા વેયાવદિયં પરં આદાયમાણેતિ યેમિ । (૪૧૦)

પન્ન-માપાળહ પવેહ્યં માહણેણ મતિમયા;—સમણુન્ને સમણુચસ્સ અસળં વા [૪] વત્યં
 વા [૪] પાણ્જા નિમંતેજ્જા કુજ્જા વેયાવદિયં પરં આદાયમાણેતિ યેમિ । (૪૧૧)

(તૃતીય ઉદ્દેશઃ)

મગ્ધિમેળં વયસા ધ્રુવો સંવૃજ્ઞમાણા સમુદિતા । (૪૧૨)

૧ પૃથ્વા ધા ૨ અપૃથ્વા વા ૩ ગાયાપત્તયઃ ૪ આહૃત્ ધૈર્વ્યિત્વા મંધાદ્ મહતો દ્વ્ય-
 ક્વપાદ્ ૫ ઉપતાપવતિ ૬ ક્ષણતઃ ૭ અનીલસં તર્કયિત્વા ૮ પાર્શ્વસ્થાદેઃ

કોઈ શુદ્ધસ્થો મુનિને પૂછી અથવા નહિ પૂછીને મોહોડું ખરચ કરી આહારાદિક અ-
 નાવી મુનિ આગળ ધરે તે મુનિ અશુદ્ધ બાણી ન લ્યે એટલે તેઓ તપે અને કદાચ^૧
 મારે અથવા બોલે કે “આ માધુને મારો, કૂટો, કાપો, બાલો, પચાવો, લૂટો, ઝુટો, પૂરે
 કરી ઘો, બધી રીતે સત્તાવો.” આવા મકટમાં આવી પડતાં ધીર મુનિએ બધું સહન કરવું;
 અથવા પુરપવિશેષ વિચારી મરસ રીતે માધુનો આચાર કહી બતાવવો; અથવા મોન ધરી
 આત્મશુભ [મદા ઉપયોગી] થઈને ગોચરીની અનુક્રમે રૂઢી રીતે શુદ્ધિ કરતા રહેવું. એમ યા-
 નિઓએ કહેલું છે. (૪૦૫)

સવિમ્મ મુનિએ આદરવાન થઈને અસવિમ્મ પુરપને આદાર તથા વધારાદિક આપવાં નહિ,
 તે સળથે માગણી પણ ન કરવી અને તેનું વેચાણ પણ ન કરવું, એમ હું કહું છું. (૪૧૦)

બુદ્ધિમાન માહન મહાવીર પ્રભુએ કહેલો ધર્મ સમજો. સવિમ્મ મુનિએ સવિમ્મ મુ-
 નિને આદારવધારાદિક આદરપૂર્વક આપવાં તે સળથે નિમંત્રણ પણ કરવું, અને તેમની આ-
 કરી પણ કરવી, એમ હું કહું છું. (૪૧૧)

ત્રીજો ઉદ્દેશ.

(બોલી શકાતું નિવારણ)

મધ્યામ વયમાં કેટલાએક જીવ પ્રતિભેદ પાત્રી દીક્ષા લ્યે છે. (૪૧૨)

સોરઠા મેઘાવી વયળં પંદિયાળં નિમામિતા^૧ । ૧૪૧૩)

સમયાણ ધમ્મે આરિણં પવેદિતે । (૪૧૪)

તે અણવકંલમાણા અગતિવાણમાણા અપરિગ્ગહમાણા ણો પરિગ્ગહાયંતિ^૨ સંવાસંતિ ચ । હોમંસિ । ગિહાય દંડં પાણેહિ પાર્વં કમ્પં અકુલ્લેમાણે એસ મહં અગંથે વિવાહિણ, ઓણ જુ-
તેમસ્સ સેવણે^૩ ઉવવાયં પવળં ચ જણ્યા । (૪૧૫)

આહારોવચયા દેહા, પરીસહપમંજુરા । પાસદેમે સંવિવિદિણંહ પરિગિહાયમાણેહિ । (૪૧૬)

ઓણ દયં દયતિ (૪૧૭)

જે સંનિદાણસરપ્પસ્સ^૪ સેવણે સે મિકલ્લ કાલણે ચાલણે માયણે રણયણે વિગયણે
સમયણે પરિગાહં અમમાયમાણે કાલેગુટ્ટાહ અપહિસે દુહસો ઉત્તા ગિયાસિ । (૪૧૮)

સં મિકલ્લ સીયકાસપરિવેયમાણગાયં ઉવસંકમિત્તુ ગાહાવહં વૃયાઃ—“ આરસંતો સનળા,
જો જલુ તે ગામધમ્મા^૫ ઝઘાહંતિ ? ” “ આરસંતો ગાહાવહં, જો જલુ મમ ગામધમ્મા
ઝઘાહંતિ, સીયકાસં જો જલુ અહં સંચાણમિ અહિયાસિત્તણ્ । જો જલુ મે કપ્પતિ અગણિકાયં
વજ્જાલેત્તણ્ વા વજ્જાલેત્તણ્ વા કાયં આવાવેત્તણ્ વા પવાવેત્તણ્ વા, અણેસિં વા વયણાણ્ । (૪૧૯)

૧ સમતા સાલંથેત્ત્વેત્તેશેષઃ ૨ ચ પારમ્મહવંતઃ ૩ પુતિમતઃ સંયમસ્થ સેવજ્ઞોનિપુણ દુ-
સ્થર્માઃ ૪ સંયમસ્સ ૫ વિપવાઃ

અતુર પુરૂપે પડિતોના વચન સાંભળી તથા અવધારીને (સમતા રાખવી) (૪૧૩)

આર્ય તીર્થકરદેવોએ સમતાએ ધર્મ બાળ્યો છે. (૪૧૪)

શિક્ષિત મુનિઓ કામભોગની અભિલાષા છોડીને કોઈ જીવની પણ હિંસા નહિ કરતા
ચક્રા તથા કરોડ પણ પરિગ્રહ નહિ પારતા ચક્રા આપ્યા જગતનાં નિઃપરિગ્રહી થાય છે.
પ્રાણિઓની હિંસા છોડીને પાપના કામ નહિ કરતા ચક્રા તેઓ મહોદ્ધા નિર્ઐશ કહેલા છે.
એવા મુનિઓ રાગદ્વેષ છોડીને બોજ એટલે એકરૂપ બન્યા ચક્રા સંયમના જાણનાર ચક્ર,
દેવતાઓને પણ જન્મમરણ ચતાં જાણી પાપનો પરિહાર કરે છે. (૪૧૫)

શરીર આહારથી વધે છે ને ટકે છે, છતાં પરીપહો [સકટો] આવનાં તેનું બળ ઘટે
છે. જુઓ ધણુએક કાતર જોતા પરીપહોથી સથળી ઈદિયો નરમ પડતાં અસમર્થ બનતા
રહે છે. (૪૧૬)

પરાક્રમી પુરૂષો પરીપહો પડતાં પણ દયા છોડતા નથી. (૪૧૭)

જે મુનિ સંયમમાં કુસલ હોય તેજ મુનિ, કાળ^૧ બળ માત્રા કાણુ વિનય તથા સ-
મયના જાણુ જાણુતા. તેવા મુનિ પરિગ્રહની મમતા છોડીને રાધમિસર ક્રિયાઓ કરતા ચક્રા
અપ્રતિગ્ર એટલે નિદાનરહિત થઈને રાગદ્વેષરૂપ બને જાણુ કાપતા ચક્રા રૂપી રીતે સંયમ
માર્ગમાં આત્મા જાય છે. (૪૧૮)

તેવા મુનિનું શરીર વખતે તાદશી ધૂળનું હોય તેવામાં કોઈ ગૃહસ્થ કહે કે “ હે
આધુષ્યમાન અમણુ તમને કામ તો પીડતો નથીને ? ” ત્યારે મુનિએ તેને કહેવું કે “ હે
આધુષ્યમાન ગૃહસ્થ, મને કંઈ કામ પીડતો નથી, કિંતુ તાદ વાય છે તે હું સહી શકતો
નથી, તેથી શરીર કંપે છે; મારે કંઈ આક્રિ સહનપાવો કે બાળવો કરવો નથી. તેમજ
તેના પાસે શરીરને તપાવવું કરવું અથવા બીજાને તેમ કરવા કહેવું પણ કલ્પતું નથી.” (૪૧૯)

૧ કાળાદિ પદોનો અર્થ લોકવિજયના પાંચમા ઉદ્દેશમાં કુદરેશમાં આપ્યો છે.

સિયા સે પવં વદંતસ્સ પરો અગ્નિકાયં ડજ્જાલેત્તા પગ્ગાલેત્તા કાયં આપાવેજ્ઞા વા પપાવેજ્ઞા વા । તેં ચ મિસલ્લ પઠિલેદ્દાપ્પ આગમેત્તા આણવેજ્ઞા અણાસેવણાણ્ણિ ઘેમિ । (૪૨૦)

[ચતુર્થ ઉદ્દેશ :]

એ મિસલ્લ તિવલ્લેહિં પરિણુસિતે પાપચરલ્લેહિં^૧ તસ્સગં ણો દ્વં ભવતિ “ ષઠ્યં ષત્થં જાહસ્સામિ ” । સે^૨ અહેસગિજ્ઞાહં યથાહં જાપ્પજ્ઞા, અદ્દામરિમ્માહિયાહં વપ્પાહં ધારે-
જ્ઞા, નો ધોત્તરિજ્ઞા, નો રપ્પજ્ઞા, નો ધોત્તરત્તાહં યથાહં ધારેજ્ઞા, અપઠિંચમાણે^૩ ગામંત-
રેસુ, ઓમચેલપ્પ । ઇયંસુ યથધારિસ્સ સામમિગં । (૪૨૧)

હહ પુણ ઇયં જાણેજ્ઞા:-ઉવાતિઠંતે ચલુ હેમંતે, મિઠ્ઠે પઠિવલ્લે, અપાપરિણુદ્દાહં^૪ વ-
પ્પાહં પરિદુવિજ્ઞા; અદુવા સંતરુત્તરે,^૫ અદુવા ઓમચેલે, અદુવા પ્પગસાદે, અદુવા અચેલે,
કારવિયં આગમમાણે । તથે સે અમિસમન્નાપ્પ અવતિ । ઝમેવં અગવયા પવેદિતં તમેવ અમિ-
સમેવ્વા સપ્પતો સપ્પતાપ્પ સમત્ત-મેવ સમમિજાણિયા । (૪૨૨)

૧ પાપચરુલ્લે: ૨ વદિપુત: કલ્પવ્રવંન સ્વાત્ તદ્દા ૩ અગોપવન્ ૪ અપરદેમંતસ્થિતિસ-
હિણ્ણનિવુત્તાનિ પ્રરુપેક્કયન્ વિમંતિ. ૫ કલ્પિત્ત પ્રાદુગોતિ કલ્પિન્ પાલ્લવંતિ ચિમંતિ.

હત્ય મુનિએ એમ કલ્પાધી ગૃહસ્થ પોને આમિ રાગગાવી મુનિનું શરીર તપાવે તો
મુનિએ તે સંબધી હકીકત જાણીને તેને મનાઈ પાડવી કે ખારે એ આમિ સેવરો પુકત નથી.
(તને મુનિપર ભક્તિ અને અનુકંપા આબ્યાધી પુણ્ય થઈ ચૂક્યું) (૪૨૦)

ચોથો ઉદ્દેશ

(મુનિએ કારણોએ વેહાનપ્રાદિ બાહ્ય મરણ પશુ કરવા.)

જે માધુને^૧ પાત્ર અને તણુ વચ્ચે હોય તેને એવો વિચાર ન થાય કે ખારે ચોથું
વચ્ચે જોઈશે. જે તણુ વચ્ચે ન હોય તો સૂત્રાં^૨ વચ્ચે માયવાં અને જેવાં જડે તેવાં પહે-
રવાં, વચ્ચે ધોવાં કે રંગવાં નહિ^૩, કોએલાં કે રંગેલાં પહેરવાં નહિ, આમાંતરે જતાં વસ્ત્ર
સંતાડવાં નહિ^૪ અને એ રીતે હલકાં વસ્ત્ર સખવાં એ વસ્ત્રધારી મુનિનો આચાર છે. (૪૨૧)

હવે બ્યારે મુનિ એમ જાણે કે શીયાસે ગયો હવે બીનજો મેડો ત્યારે જૂનાં જૂનાં
વસ્ત્ર પરહી નાખવાં^૫ અથવા (વખને બીનગાયાં પશુ શ્વેત્રાદિઓએ તાદનો સંભવ હોય તો)
કોઈ વખને પહેરવાં, કોઈ વખને પસે રાખવા અથવા તણુમાંથી એક પરહી છૂંદે એ પહે-
રવાં અથવા બે પરહી એક પહેરવું અથવા તાદ ટળનાં જ્યાં છાંડવાં. કારણ કે એરીતે
ઉપકરણનું લાગવ [ઓછાપણું] પ્રાપ્ત થાય એ આમ કરનાં તપ કરેલું અશુદ્ધ છે. જે એ
બધું ભગવાને બાપું તોજ નહીંને વસ્ત્રમદિનપણામાં તથા વસ્ત્રમદિનપણામાં જેમ અને
તેમ સરખાપણુ જ નહીં રહેતું. (૪૨૨)

૧ નિતકલ્પીને. ૨ સાધુને લેવા ઘટે એવા. ૩ સ્થવિરકલ્પી વર્ષાદિ કારણે વસ્ત્ર પુણે ખરા.
નિતકલ્પી ન પુણે. ૪ અર્થાત્ સંતાડવાની જરૂર ન પડે એવા હલકા વસ્ત્ર પહેરવાં. ૫ છાંડી
આપવાં.

અસ્તંગે ભિક્ષુસ્સ પૂર્વં ભવતિ યુટો સલુ અહમંસિ, નાલ મહમંસિ સીયકાસં અહિયા-
સિત્તપ્પ, મે વસુમં સચ્ચસમણ્ણાગયપચ્છાણેણ અપ્પાણેણ કેહ્ વકરણાણ્ આપેદે, તવસ્સિણો કુ
તં સેયં ૧. સેયે વિહ માદિપ્પ^૧. તત્થવિ તસ્સ કાલપરિયાપ્પ^૨. સેવિ^૩ તથ વિબંતિકારપ્પ^૪. ૬-
સ્વેતં વિમોહાયતણં દિયં મુદ્દં સ્ખમં ગિત્તેયસં આણુમિયં ત્તિ યેમિ । (૪૨૩)

[પંચમ ઉદ્દેશઃ]

સે ભિક્ષુ દોહિં વત્થેહિં પરિણુસિતે પાત્તતતિપ્પહિં, તસ્સણં ણો પૂર્વં ભવતિ, તત્તિયં દાર્યં
જાહુત્તસામિ । સે અહેસણિગ્ગાહં વત્થાહં જાપુજ્જા જાવ પૂર્વં સલુ તસ્સ ભિક્ષુસ્સ સામ-
ગિયં । (૪૨૪)

અહ પુણ્ણ પૂર્વં જાણેજ્જા, વપક્કંતે સલુ હેમંતે, ગિમ્હે પાઞ્ણવજ્જે, અહા પરિણુજ્જાહં વત્થાહં
પરિદુવેજ્જા અદુવા સંતરહારે અદુવા ઓમચેલપ્પ અદુવા ઇગસાહ અદુવા અંચેલે લાચાવિયં આ-

૧ આદિવાત્ ૨ વેદાનસમરણકક્કાપે ૩ વ્યંતિકારકાંઠતઃ ક્રિયાકારકઃ

ને સાધુના મનમાં એવો વિચાર ઉપજે કે “હું ઉપસર્ગમાં સપડાયો છું, હું શીતાદિક^૧
ઉપસર્ગ ખમી શકતો નથી?” ત્યારે તે સંયમી સાધુને જેમ અને તેમ સમજવાન થઈને
આકાર્યમાં^૨ પ્રવૃત્તિ ન કરતાં વેદાનસાદિક^૩ મરણુ મરણુ ઉત્તમ છે. ત્યાં પણ તેનો કાલપ-
યાયન છે (એટલે જેમ ભક્તપરિણાદિક^૪ કાળપયાયના^૫ મરણુ દિત કર્તા છે તેમ એ
વેદાનસાદિક મરણુ પણ દિત કર્તા છે.) તેવી રીતે મરનારા પણ મુક્તિએ જાય છે. એ રીતે
એ વેદાનસાદિક મરણુ પણ મોહવંદિત પુરોણું^૬ કૃત્ય છે, દિત કર્તા છે, મુખ કર્તા છે, વાળની
છે, કર્મ ખપાવનાર છે, અને ભવાંતરે તેનું પુરુષ આત્મા શકે છે. (૪૨૩)

પાંચમો ઉદ્દેશ.

(મુનિએ માંદા થતાં ભક્તપરિણાએ મરણુ કરવો.)

ને સાધુના પામે પાતા સાથે જે વસ્ત્ર^૧ હોય, તેને એવો ધરાદો નહિ થાય કે હું
ત્રીણું વસ્ત્ર માગી આવીશ. જે જે વસ્ત્ર ન હોય તો યથાયોગ્ય વસ્ત્ર માગી આવવાં અને
જેવાં મળે તેવાં પહેરવાં. એ રીતે તે સાધુનો આચાર છે. (૪૨૪)

હવે જે મુનિ એમ જાણે કે શીયાળો વ્યતિકાંત થયો અને ઉનાળો બેસો છે તો જેવસ્ર
પરિણુણું યથા હોય તે પડેલી દેવાં, અથવા^૨ વખતસર પહેરવા, અથવા ઓછા કરવા એ-

૧ આદિશબ્દે સ્ત્રી વગેરેના ઉપસર્ગો લેવા. ૨ ઐશુનાદિકમાં. ૩ વેદાનસ મરણુ એટલે આ-
કારમાં આત્મા મરણુ. આદિ શબ્દથી વિષયજ્ઞજ્ઞ, ઝંપાપાત વગેરે મરણુ લેવા. ૪ ભક્ત એટલે
મોક્ષન તેની પરિણા એટલે ત્યાગ તેણે કરી મરણુ એટલે અલ્પસંયમી મરણુ તે વગેરે. ૫ વખતના
અનુક્રમવાળા. ૬ જે વસ્ત્રવાત કૃત્ય જિનકલ્પી, પરિહારનિશુદ્ધિક, યથાવર્તિક, અને પ્રતિમાપ્રતિપત્ત એ
ચાર પ્રકારના સાધુઓના હોય. ત્રણ વસ્ત્રવાત જિનકલ્પી પણ હોય અને સ્થવિર કલ્પી પણ હોય
છ ને હજી પણ તાંડો સંભવ હોય તે.

ગમમાણે। તથે સે અમિસમળ્લાપ્ મવતિ। જહ્યેં મગવતા પવેદિતં તમેવ અમિસમેચ્ચા સ-
ચ્ચરો સન્વત્તાપ્ સમત્તમેવ અમિજાણિયા। (૪૨૫)

જસ્સ ણં મિક્સુસ્સ ઇવ મવહ, પુટ્ટો અવ્વો અહમંસિ, નાલ-મહમંસિ ગિહતરસકમળ
મિક્સાપરિયં ગમળાપ્। સે ચેવં વદંતસ્સ પરો અમિહહ અસળ વા [૪] આહટ્ઠ દલ્લપ્પજ્ઞા।
સે પુલ્લામેવ આલોપ્પજ્ઞા “આજસંતો ગાહાવની ણો સ્સલુ મે કપ્પહ્ અમિહહ અસળ વા [૪]
મોત્તપ્પા, પાપપ્ વા, અન્ને વા ઇય-પ્પગારે। (૪૨૬)

જસ્સ ણં મિક્સુસ્સ અપ પગ્ગપ્પે^૧, -મહં વ સ્સલુ પદિણ્ણત્તો^૨ અપદિણ્ણત્તેહિ, ગિલાણો
અગિલાણેહિ, અમિજ્જલ^૩, સાહમ્મિણ્ણિં કીરમાણં વેપાવહિયં સાહગ્ગિજ્જસ્સામિ^૪। અહ વા વિ
સ્સલુ અપદિણ્ણત્તો પદિણ્ણત્તસ્સ, અગિલાણો ગિલાણસ્સ, અમિકંસ, સાહમ્મિજ્જસ્સ કુજ્ઞા^૫ વે-
વાવહિયં વરળાપ્^૬। (૪૨૭)

આહટ્ઠ પરિચ્છં^૭, આળક્ષેસ્સામિ^૮, આહહ વ સાતિગ્ગિજ્જસ્સામિ (૧) આહટ્ઠ પરિચ્છં,
આળક્ષેસ્સામિ, આહહ વ ણો સાતિગ્ગિજ્જસ્સામિ (૨) આહટ્ઠ પરિચ્છં, ણો આળક્ષેસ્સામિ, આ-
હહ વ સાતિગ્ગિજ્જસ્સામિ (૩) આહટ્ઠ પરિચ્છં ણો આળક્ષેસ્સામિ, આહહં વ ણો સાતિગ્ગિજ્જસ્સા

૧ પ્રકલ્પ આચાર ૨ પ્રતિજ્ઞા ૩ મિર્ઝરામિતિરોપ ૪ સ્વાદયિષ્યામિ ૫ કુર્વો ૬ ક-
રણય-તત્તુપકારાય (સ મિશ્નુ પ્રકલ્પ પાલ્યન્ ભક્તપરિજ્ઞયા પ્રાણાનપિ જહ્યાન્ નપુન્ પ્ર
ક્લ્પં ચંદમેદિતિ રોપ) ૭ પરિચ્છા ૮ અન્વેષયિષ્યામિ

રૂપે કે એક વસ્તુ સાધન, અને અતે તે પણ હોય અન્વેષ [વસ્તુરહિત] થઈ નિશ્ચિત બ-
નું આમ કરતા તપ પ્રાપ્ત થાય છે. આટે જેમ ભગવાને ભાષ્યુ છે તેનેજ બાધીને જેમ
બને તેમ સમપણ્ણજ મનગતા રહેવું. (૪૨૫)

જે સાધુના અને આમ થાય કે હું સકટમા^૧ આવી પડ્યો છું, અને નિર્મળ છું, મટે
ધરોધર જઈ મિત્રા લેવા જવાને હું મર્મર નથી (અને કદાચ તે સાધુ તેવી પોતાની સ્થિતિ
મધુને કહી બતાવતો હોય) તે સાબળીને કોઈ ગૃહસ્થ તેના સાથે અસનાદિક આહાર બ-
નાવી ત્યાં લાવી આપવા માટે તો સાધુએ સરસ્વાતમાજ વિચાર કરીને કહેવું કે હે આધુ
બ્રાહ્મણ ગૃહસ્થ, અને આજ આટે આજીવો આહાર કે તેવું બીજું કંઈ પણ. આતું પીવું કે
કે લેવું ધરવું નથી (૪૨૬)

જે સાધુનો આવો આચાર હોય જેમકે “હું આજે પણ તોપણ આટે બીજાને માટે
વૈષાટ્ય કરવા કહેવું નહિ કિંતુ તેની સ્થિતિમાં બીજા તદુસ્ત સમાન ધર્મે પ. ગતાર સાધુ-
ઓ પોતાના કર્મોની નિર્જર^૨ ચવાની છપ્પીને પોતે-જ માટે વૈષાટ્ય કરે તો તે આટે કષ્ટ
કરે, અને હું જે તદુસ્ત હોઉં તો આટે પોતાની મેજેજ નિર્જર^૩ બીજા માથે સમાન
ધર્મ સાધુઓનું વૈષાટ્ય તેના ઉપકારણે કરવું.” (તેવા મુનિએ જે પોતાનો આચાર પાળતા
અન્નપરિચ્છા નામના મત્તે કરીને પ્રાણ લેવા દેવા પણ આચાર ખડો નહિ.) (૪૨૭)

(વક્રબગી) હું બીજાને આટે લાવીશ, બીજાનું લાવ્યું પણ આપણ (૧) હું બીજા
આટે લાવીશ પણ બીજાનું લાવ્યું નહિ આઉં (૨) હું બીજા આટે નહિ લાવીશ. પણ બીજા

મિ (૪) । એવં સે અહાકિદિય-મેવ ધમ્મં સમહિજાણમાણે સંતે વિરતે સુસનાહિત્તેસે । ત-
થ્થવિ તસ્સ કાલપરિયાપ । સે તથ્થ વિભંતિકારણ । હુચ્ચેતં વિમોહાયતણં હિતં મુહં રામં
ણિસ્સેયસં આણુગામિયં-તિ યેમિ । (૪૨૮)

[પદ ઉદ્દેશ :]

જે મિત્તરુ દુગ્ધેણ યથેગ પરિચુસિતે પાપવિતિણ્ણ, તસ્સ જો એવં મયદ્, “વિતિયં
વરય જાહુસ્મામિ” । સે જ્ઞેસણિજ્ઞં વર્ત્યં જાણ્ઝા, અપાપરિગ્ગાદિયં વા વર્ત્યં ધારેજ્ઞા । જાવ
ગિમ્હે પદિયસે, અપાપરિજુષ્ણં વર્ત્યં પરિટુવેજ્ઞા । અદુવા દુગ્ધસાદે અદુગ્ધા અચંહે લાપચિયં આ-
ગમમાણે । તવે સે અભિસપ્પાગપ્પ મયદ્ । જહેયં મગયયા પવેદ્ધયં તમેવ અભિસમેચ્છા સપ્પા-
સવ્યત્તાપ્પ સમત્ત-મેય સમભિજાણિયા । (૪૨૯)

સે મિત્તરુ વા, મિત્તરુણી વા, અસર્ણવા [૪] આહારેમાંજે જો વાનામો હણુવામો દા-
હિણં હણુયં સંચારેજ્ઞા આસાદુમાણે, દાહિણામો વા હણુવામો ચામં હણુયં જો સંચારેજ્ઞા
આસાદુમાણે । સે અજાણાયામાણે લાપચિયં આગમમાણે । તવે સે અભિસપ્પાગપ્પ મયદ્ ।

એ આણુલું ખાઈશ. (૩) હું બીજા માટે પણ નહિ લાવીશ, જીવનનું લાભ્યું પણ નહિ ખા-
ઈશ. (૪) આ રીતે જેમ પ્રતિજ્ઞા લીધી હોય તેમજ દેવા મુજબ વર્તેને પાળતો થકો સંકટ પડતા
શાંત અને વિરત બની સારી ભેરવાઓ ધરતો થકો મુનિ (આણુસણુ કરે) પણ પ્રતિજ્ઞા-બંધ
ન કરે. તેમ કરતાં પણ તેનો કાળપર્યાયજ્ઞ^૧ છે. તે મુનિ ત્યાં કર્મસૂચનો કરનાર છે. એ રીતે
એ વિમોહી પુરુષોત્તમ^૨ સ્થાન છે, હિતકર્તા છે, સુખ કર્તા છે, વાળ્મી છે, કર્મ અપાપનાર છે
અને એનું મુક્ત ભવાંતરે પણ આશે છે. (૪૨૮)

છઠો ઉદ્દેશ.

(ઘૈર્યવંત મુનિએ ઇગિત મરણ કરવું.)

જે સાધુ ખાસે ખાત્રા સાથે ખાત્ર અદેવ વરૂ હોય, તેને એમ ચિન્તા નહિ થવાની
કે હું બીજું વરૂ માગીશ. તે મુનિ યથાપોગ્ય વરૂ યાચે, અને જેવું મળે તેવું પડેરે; જી-
નાઓ આવતાં તે પદિચ્છે વરૂ પરણી ઘે; અથવા તે એક વરૂ પડેરે પણ અને દાંડી
કરીને વરૂ રહિત યઈ નિશ્ચિંત થાય. એમ કથાથી તેને તપ પ્રાપ્ત થાય છે. માટે જેમ ભ-
ગવાને લાભ્યું તેનેજ ભણી કરીને જેમ બને તેમ સમગ્રણું સમગ્રતા રહેવું. (૪૨૯)

સાધુ અથવા સાધ્વીએ, અસન્નાદિક આહાર કરતાં સ્વાદ મેળવવા માટે તે આધારને યથા
ગાણથી નમણા ગાલે ન લાવવું અને નમણાથી દાખે ન લાવવું. આમ સ્વાદ નહિ લેવાથી

૧ કાળપર્યાય એટલે બાર વર્ષની સંલેખનાથી સારી ધસવી આણુસણુ કરવું તે. ૨ ઇગિત
એટલે સાંકેતિક એટલે કે આટલા પ્રદેશમાંજ મારે હરવું ફરવું એવા કઠાવવાદ્ધ આણુસણુ કરીને
સારી છાંદસ તે ઇગિત મરણ કહેવાય. ૩ તેનો અભિગ્રહ લીધેલ દેવાથી.

અદ્યેયં ભગવતા પવેદ્યં તમેવ અભિસમેચ્ચા સન્વતો સન્વતાપ્ સમત્ત-મેવ સમભિજા-
નિયા । (૪૩૦)

જસ્ય ણં મિક્તુસ્ત યુવેં ભવતિ, -સે ગિલાણામિ ચ સ્વલુ અહં હમંમિ સમપ્ હમં સરીરાં
અણુપુત્રેણ પરિચિત્તાપ્, સે અણુપુત્રેણ આહારં સંવટેજ્જા । આહારં અણુપુત્રેણ સંવટિતાક્સાપ્ પચણ્
કિચ્ચા સમાહિયચ્ચે ફલમાવયદ્દો નદાપ્ મિક્તુ અભિનિચ્ચુદ્ધવે, અણુપદિસિત્તા ગામં વા,
ગારં^૧ વા, હેડં^૨ વા, કન્વડં^૩ વા, મડંબં^૪ વા, પટ્ટણં^૫ વા, દોણમુહં^૬ વા, આગરં^૭ વા,
આસમં^૮ વા, સંનિચેસં^૯ વા, ણિગમં^{૧૦} વા, રાષધાણં વા, તણાહં જાપુજ્જા । તણાહ જા-
હત્તા 'સે ત-માયાપ્ દુગંત-મવકમિજ્જા । દુગંત મવકમિત્તા અપ્પંદે' અપ્પપાણે જપ્પબોદ્ અ-
પ્પહરપ્ અપ્પોસે અપ્પોદપ્ અપ્પુત્તિગ-પણય-દ્વગ-મટ્ટિય-મકકાસંતાણપ્ પટ્ટિલેહિય [૨]
પમજ્જિય [૨] તણાહં સંથેરજ્જા । તણાહં સયેરત્તા પુલ્લવિ સમપ્ હત્તિરિપં કુજ્જા । (૪૩૧)
તં સચ્ચં સચ્ચવાદી ઓપ્ તિણ્ણે છિણ્ણકહંકહે ભાતીતદ્દે અણાતીતે, ચેચ્ચાણ મિરં કાર્યં,
સવિહૂણિય ચિરુવરુવે પરીસદ્દોવસંગે; અસિંસ વિસંમળવાપ્, ચેરવ-મણ્ણિચ્ચે । તાપવિ તત્તસ

૧ કરરહિતં ૨ ધૂલ્લિમાકારવેદિતં ૩ શુલ્કકપ્રાકારવેદિતં ૪ અહંતુતીયગમ્યતાંતમ્મો-
મરહિતં ૫ જલ્લથલભેદંમિજ્જિવિષં ૬ જલ્લથલ્લગંમમ્મવેશં ૭ સ્વર્ણાકરાદિ ૮ સાપસાવસયઃ
૯ યાદ્યાગતજનાયાસઃ ૧૦ પ્રમૂતતરવાણિવર્ગાવસયઃ

ધણી પંચાત ઓછી થવાની, તથા તપ પણ પ્રાપ્ત થાય છે. આટલે જેમ ભગવાને કહ્યું છે
તેનેજ નળીને જેમ બને તેમ સમપણું જાણુતા રહેવું. (૪૩૦)

જે મુનિનો એવો અભિપ્રાય થાય કે હું આ વખતમાં^૧ હવે આ શરીરને ક્રિયાના^૨
ક્રમમાં ધરનાં થકાં અસક્ત થાજે છું, તે મુનિએ અનુક્રમે^૩ આહારને ધટાડવું, અને તેમ
કરીને કપાપો પાતરા કરી શરીરથી થતા બાપારો નિવરીને ફળકની^૪ માફક રહેતા થકાં
શૈગાદિક આવી પડતાં તૈયાર થઇ શરીરના સંતાપથી રહિત થઈ ધૈર્યધરી ઇગિત મરણુ ક-
રવું, તે આ રીતે કે ગામ, નગર, ખેડું, કમઝો, પ્રગણો, પાટણ, બંદર, આગર, આશ્રમ,
યાત્રાસ્થળ, બાપારસ્થળ, કે સન્ધાનીમાં જઈને દર્ભવ્રજેશ તથાજસા આગી આવવા તે સ-
હનિ એકંત રથખમાં જવું. ત્યાં જઈ, ક્રીડિઓના ઈલ, જીવનંતુ, બીજ, વનરપતિ, નાકળ,
પાણી, ક્રીડિઓના નામગ, લીલકળ, લીલી માટી, તથા કરોળિઆથી રહિત જમીનને રીડીર તે
જોઈ પુંછ પ્રમાણે, દર્ભ પાથરવા અને ત્યાં એવે વખતે ઇત્તરિક^૫ એટલે પાદપોપગમ
મરણના હિસાબે થોડી મુઠેલીચાલું ઇગિત મરણુ કરવું. (૪૩૧)

સલવાદી, પસકમી, મંગારનો પાર પામેલ, " કેમ કરીશ " એવી બીકથી રહિત, રીડી
રીતે વસ્તુસ્પર્શને જાણનાર, સંગારમાં નહિ ફેસેલ, મુનિ જિનપ્રવચનના વિસ્વાસથી અપ-
કર પરીપલ તથા ઉપમર્ગ અવગણીને આ વિનમર શરીરને છાંડતાં થકાં અરેખડ સલ અને

૧ શૈગાદિક ચનાથી અથવા ક્ષમા આહારથી શરીર કીલ્લ થઇ જવાથી. ૨ આવરવાદિક
ક્રિયાઓમાં ૩ ૭૪ અઠમાદિકમે, નહિ કે બાર વર્ષની સ્ત્રીજનના કમે, કારણ કે માંડું પ્રાપ્ત
કર્મ તેટલો વખત રીડી રહે નહિ. ૪ જેમ ફળક [પાડીઓ] કપાતાં ધટાડતાં બધું સદન કરે તેમ
બધું સદન કરતાં થકાં ૫ અર્ધી દંત્વરસખે સાગારી અપ્પસખ ન લેવું કેમકે તે જિનપ્રવચને
: સંજન.

કાલપરિવાપ્ ૧. સેવિ તત્ત્વ વિયંતિકારણ દુચ્ચેતં વિમોહાયયણં દિતં સુદં શ્વેમં શિસ્તેયસં અ-
ણગમિયંતિ ધેમિ । (૪૩૨)

[સત્તમ ઉદ્દેશઃ]

જે મિત્ર અચેલે પરિવૃત્તિ, તત્ત્વ ણં ણં મવતિ, વાણિમિ અહં તળકાસં અહિયા-
સિત્તપ્, સીયકાસં અહિયાસિત્તપ્, તેવકાસં અહિયાસિત્તપ્, દંસમસગકાસં અહિયાસિત્તપ્, ણ-
તરે અન્નતરે વિરૂપરૂપે ફાસે અહિયાસિત્તપ્; હિરિપટિચ્છાદનં ચ ણો સંચાણિમિ અહિયાસિત્તપ્^૨
પર્વં સ કપ્પતિ કઠિવંધનં ધારિત્તપ્ । (૪૩૩)

અદુયા તત્ત્વ પરકમંતં મુજ્જો અચેલં તળકાસા ફુસંતિ, સીયકાસા ફુસંતિ, તેવકાસા
ફુસંતિ, દંસમસગકાસા ફુસંતિ, ણગયરે અન્નયરે વિરૂપરૂપે ફાસે અહિયાસેતિ અચેલે લાઘ-
વિયં આગમમાણે । તથે સે આમસમદ્વાગપ્ મવતિ । જહેતં મગવયા પયેદિયં તમેવ અભિસ-
મેચ્ચા સન્નજો સન્નવત્તાપ્ સમત્તમેવ સમભિજાણિયા । (૪૩૪)

જસ્સણં મિત્રલુસ્સ રવં મવતિ, અહં ચ લલ્લુ અન્નેસિં મિત્રલુણં અસણં વા [૪] આહુ

૧ શક્નોમિ ૨ હ્રીપ્રચ્છાદનં ત્યક્તું ન શક્નોમિ.

દુક્કર કામ બળવે છે. આમ કરતાં પણ તેનો કાળપર્યાય [સંલેખના] ન ગણાય છે. તે મુનિ
આ સ્થળે પણ અંતરિક્ષા કરે છે. એ રીતે એ ઇચ્છિત મરણ વિમોહી પુરોણું સ્થાન છે,
હિતકર્તા છે, સુખકર્તા છે, વાળ્મી છે, કર્મ અપાવનાર છે, અને બવાંતરે એવું સુકૃત સાથે
આથે છે. (૪૩૨)

સાતમો ઉદ્દેશ.

(પાદપોષગમન મરણ.)

જે સાધુ વસ્ત્રરહિત [દિગંજર] હોય, તેને એવું થશે કે હું ધાસનો સ્પર્શ ખમી શકું
છું, તાપ ખમી શકું છું, દંશ કે મશકનો ઉપદ્રવ ખમી શકું છું, અને બીજા પણ અનુકૂળ
પ્રતિકૂળ પરીપદ ખમી શકું છું; પણ નમ રહેતાં લલ્લ મરીપદ ખમી શકતો નથી, તે
સાધુએ કટિબંધ વસ્ત્ર [ચોલાપદ] રાખવું. (૪૩૩)

જે લલ્લ છતી શકતી હોય તેા અચેલ [વસ્ત્ર રહિત] ન રહેવું. તેમ રહેતાં ત-
ણસ્પર્શ, તાપ, દંશમશક, તથા બીજા પણ અનેક અનુકૂળ પ્રતિકૂળ પરીપદ આવે તે
સહન કરવા. એમ કર્યાથી લાઘવ [અસ્પૃશ્યતા] પ્રાપ્ત થાય છે, અને તપ પણ પ્રાપ્ત થાય
છે. માટે જેમ ભગવાને કહ્યું છે તેનેજ જાણી જેમ બને તેમ સમપણું જાણતા
રહેવું. (૪૩૪)

(અલભંગી) જે સાધુનાં બને એમ થાય કે હું બીજા સાધુને આહારાદિક લાવી આ- ..

દલદ્વસ્સામિ, આહદ ચ સાતિગ્જિસ્સામિ [૧] જસ્સણ મિક્કુસ્સ પ્વ મવતિ, -અહ ચ ચલુ ધત્તેસં મિક્કુણ અસણ વાં આહદુ દલદ્વસ્સામિ, આહદ ચ ણો સાતિગ્જિસ્સામિ [૨] જસ્સણ મિક્કુસ્સ પ્વ મવતિ, -અહ ચ ચલુ અસણ વાં આહદુ નો દલદ્વસ્સામિ, આહદ ચ સાતિગ્જિસ્સામિ [૩] જસ્સણ મિક્કુસ્સ પ્વ મવતિ, -અહ ચ ચલુ અણ્ણેસં મિક્કુણ અસણ વાં આહદુ નો દલદ્વસ્સામિ, આહદ ચ ણો સાતિગ્જિસ્સામિ [૪] -અહ ચ ચલુ તેણ અધાતિરિત્તેણ અધેસણિજ્ઞેણ અધાપરિગ્ગાહિણ અસણેણ વાં અભિકર સાહમ્મિયસ્સ કુજ્ઞા વેયાવડિય કરણાપ્પ । અહ વાવિ તેણ અધાતિરિત્તેણ અધેસણિજ્ઞેણ અધાપરિગ્ગાહિણ અસ-
ણેણ વાં અભિકર સાહમ્મિપ્પહિ વૈરમાણ વેયાવડિય સાતિગ્જિસ્સામિ લાઘવિય આગમ-
માણે જાવ સમત્ત મેવ સમમિજાણિયા । (૪૩૫)

જસ્સણ મિક્કુસ્સ પ્વ મવતિ, -સે ગિલ મિંચ ચલુ અહ દ્વમિં સમપ્પ હમ સરીર જ-
ણુપુગ્ગેણ પરિવહિત્તપ્પ, સે અણુપુગ્ગેણ આહા સવદેજ્ઞા । સવદ્વક્કા કસાપ્પ વયણુપ્પ કિચ્છા સ-
માહિચ્છે ફલગાવપટ્ટી ઉગ્ગય મિપ્પણ્ણ અભિણ્ણિયુદ્ધચ્છે, અણુપવિસિત્તા ગામ વા જાય રાય-
હરણિ વા તળાહ જાપ્પજ્ઞા । તળાહ જાપ્પજ્ઞા, સે ત-માયાપ્પ પ્પગ્ગ-મ્મયક્કમેજ્ઞા, અપ્પદે જાવ
તળાહ સયરેજ્ઞા । પ્પગ્ગવિ સમપ્પ કાય ચ, જોગ ચ, હરિય ચ, વરચક્કત્તપ્પજ્ઞા । (૪૩૬)

ત સચ્ચ, સચ્ચાવાદી ઓણ તિગ્ગે ટિગ્ગહક્કહે અત્તેતદ્દે અત્તેત્તે ચેચ્છાણ મિત્તર કાય
સવિહ્ગિય વિરુદ્ધરૂપે પરિસ્સદ્ધોવસમે અલ્પિય મિસમ્મણાપ્પ મેરવ મણુવિચ્છ । તત્તવિ તત્ત કાલ-

પીથ, અને ૮ પશુ બીજાનું લાંચિ (૧), અથવા લાવી આપીસ પશુ લાંચિ નહિ (૨), અ-
થવા હું નહિ બાવી આપુ પશુ બાવેલુ લાંચિ (૩) અથવા હું બીજા માટે લાનીસ પશુ
નહિ અને લાંચિ પશુ નહિ (૪) (એ રીતે અહમગીથી પ્રતિજ્ઞા કરે અથવા આ પ્રમાણે
છુટી પ્રતિજ્ઞા કરે કે) મારે માગ અપથી વધેના યથાયોગ્ય જેવા મનેજ તેના આહારરિક્ષી
નિર્દેશના અર્થે માથે મેં હુનિ ઉપમ થઈ વૈયાજ્ઞ્ય કરતું અથવા મારું માર્ગ તેવી રીતે આ-
હારરિક્ષ આપી વૈયાજ્ઞ્ય કરે તે સ્ત્રીમીથ જે માટે એની પ્રતિજ્ઞાથી લાધર પ્રાપ્ત થાય છે
તપ પ્રાપ્ત થાય છે માટે જેમ ભગવાને કહ્યું છે તેનેજ જાણીને સમપણ્ણ જાણુવુ (૪૩૭)

જે માણુને એકે અભિપ્રાય થાય કે હવે આ વખતે હું આ સગીને ક્રિયાઓમા જે
જના થકા અગમ્ય યાદગુ તેવે અનુરૂપે આચાર વ્યવહારે તેમ જગી ક્રિયાય પાતના કરવા
પડી તરોગ વ્યાપક પિાનાને હજી મારક રહેતા થમ મરણુ માટે તેણ ચર્ચ મરીગ સતા-
પરિત્ત થઈ પીપત્રે પાત્રોપાત્રનું નામનમ કરતું તે આ રીતે કે અમરિત્તમા નહિ રહે
વગે । બારી એમતમા નિહા બૂમિએ મયાગે પાથરવે, પછી તેવે વખતે, ચરીત્રને,
ચરી ના વ્યાપરને, અને પદ્ધા એટલે ગળિને લાગ કાગની પ્રતિજ્ઞા લેશે (૪૩૮)

સત્યવાદી પરક II ૧-ગામી “ કેમ કરીશ ” એકી બીકથી રહિત પદ્યર્થસ્વરૂપ જાણુ-
નાર સસારમા નહિ રસાએવ મુનિ જિન પ્રત્યક્ષના સિદ્ધાન્તથી બચકો પરીવલ તથા ઉપ-
સંગેને અગણીને આ નિત્યર ચરીત્રને હાજો અમ ખરેખર સત્ય અને દુર કામ અમાને

૧ પાદપ એકે માંડ તેને ઉપમન સરખા થતું એટલે કે માંડ માંડુક રિચર વર્ષ રહેડ, કેમ
અનોપામ કનાવરા નહિ, એવા મરણુને પાદપોતપમન કહે છે

પરિણામ । સે તત્થ વિઅંતિકારણુ દુચ્ચેયં । વિમોહાયતણ દિયં સુહં સમં ણિસ્સેયસં આયુગામિયં-
તિ વેમિ । (૪૩૭)

[અષ્ટમ ઉદ્દેશઃ]

અણુપુચ્ચેણ વિમોહાહં, જાહં ધીરો સમાસજ્ઞઃ
યસુમંતો મતિયંતો, સવ્યં જચ્ચા અણેલિસં ।૧। (૪૩૮)
દુવિહંપિ વિદિત્તા ણં, સુદ્ધા ધમ્મસ્સ પારગાઃ
અણુપુચ્ચીહં સંભાણુ, કમ્મુણા ડ તિવદત્તિ ।૨। (૪૩૯)
ક્ષણાણુ પયણુણુ કિચ્ચા, અપ્પાહારો તિત્તિક્ષણુઃ
અહમિસ્સુ ગિલાણુજ્ઞા, આહારસ્સેવ અંતિયં ।૩। (૪૪૦)
જીવિયં ણામિકંભેજ્ઞા, મરણં ણાવિ પયણુઃ
દુહત્તોવે ણ સજ્જેજ્ઞા, જીવિત્તે મરણે તદ્ધા ।૪।
મજ્જત્થો ણિજ્જરાવેહી, સમાહિ-મણુરાહણુઃ
અંતોચ્ચીહં વિડ્ડસ્સજ્ઞ, અગ્ગત્થં સુદ્ધ-મેલણુ ।૫। (૪૪૧)

છે. તે મુનિનો આ સ્થળે પણ કાળપર્યાય જ છે. વળી આ સ્થળે તે અંતક્રિયા પણ કરી
શકે છે. એ રીતે એ પાદપોષગમન મરણુ વિમોહી પુરોનાં સ્થાન છે, દિતકર્તા છે, સુખકર્તા
છે, વાળખી છે, કર્મ અપાવનાર છે, અને એવું ક્ષણ ભવાંતરે આવે છે. (૪૩૭)

આઠમો ઉદ્દેશ.

(કાલપર્યાયથી ત્રણે મરણુની વિધિ)

સંયમી બુદ્ધિશાળી અને ધીર મુનિએ બધી બાબત અતિસરસ રીતે જાણીને અતુકમે
મોહને દૂર કરનાર ત્રણે^૧ મરણુની રીતમાંથી ગમે તે એક પાત્રીને સમાધિ પાળવી. (૪૩૮)
(શરીરાર્ધ બાહ્ય તથા રાગાર્ધ અન્નંતર) એ બન્ને પ્રકારની વસ્તુ જાણીને^૨ ધર્મેના
પારંગામી ધર્મજ્ઞ મુનિઓ અતુકમે અતસર જાણીને કર્મથી છૂટે છે (૪૩૯)

કપાલ પાત્ર તથા કરી આદાર ગણવી (સંકટ) સહન કરેના થકો બે સાધુ કદાચ આદાર
પિતા બહુ જ મુશ્કેલ તો તદન આદારનો સાગ કરી અણુસણુ કરે અથવા સમાધિ રાખવા
મટે થોડો વખત આદાર લઈ પછી સંલેખણુ ચલાવે. (૪૪૦)

મુનિએ અણુસણુ કરતાં છારું પણ ન ઈચ્છતું તેમ મરતું પણ ન ઈચ્છતું. જીવિત
અને મરણુ એ બન્નેમાં આશા ન બાંધવી. કિંતુ સમજાવી થઈ નિર્ભરની ઈચ્છા ધરતાં
થકો સમાધિ પાળ્યા કરવી. અંદરના (કપાલ) અને બાહ્યના (શરીરાર્ધ) છેડીને પવિત્ર
આત્મકરણુ (રાખવા) ચલાવું. (૪૪૧)

જં કિંચિ વદમે જાળે, ખાડખરોમમ્મ અપ્પણો;
 તસ્સેવ અંતરદ્વાર, ત્વિર્ણ સિક્ખેવજ્જ પંદિણ ૧૬૧ (૪૪૨)
 ગામે ઘા મરુવા રણે, ચંદિલં પંદિલેહિયા;
 અપ્પપાણં ॥ વિદ્ધાય, તણાહં સંચરં મુર્ખા ૧૭૧ (૪૪૩)
 મળાહારો તુમ્હેજ્જા, પુદ્ધો તથ્ય દિયાસપ્પ;
 જાતિવેલં વયષ્ઠે, માણુસ્સેહિં ત્રિ પુદ્ધુ ૧૮૧ (૪૪૪)
 સંપપ્પગા ય જે પાળા, જે ૩ ઝહુ-મહે-ચરા;
 મુંજંતે મંસસોળીતં, જ છળે જ પમજ્જપ્ ૧૯૧ (૪૪૫)
 પાળા વેહં વિહિંસંતિ, ઠાળાતો જ વિઝમ્મમે;
 આસથેહિં વિવિત્તેહિં તિપ્પમાણો દિયાસપ્ ૧૯૦૧
 ગંપેહિં વિવિત્તેહિં, આડકાલસ્સ પારણ; (૪૪૬)
 વળાહિભસરંગં^૧ ચેયં, દવિપસ્સ વિયાળતો ૧૯૧૧ (૪૪૭)
 અયં સે અવરે ધમ્મે, જાયપુષ્પેણ સાહિણ;
 આયવજ્જં પઢીવારં વિજહેજા તિહા તિહા ૧૯૨૧ (૪૪૮)

૧. હત હંગિતમરણસૂત્ર. પ્રમુદ્ધતિતરકં એષ્ટતરમિત્તરકં:

(એશિંત્યો કંઠ રોમ ઉત્પન્નં થાય તો સમાધિને ઈચ્છતા મુનિએ) પોતાના આયુષ્ય ખાજનાના ને ઉપાય આશ્રમ હોય તે ઉપાય અણુસણના અંદર કરી લઈ સમાધિ મેળવી પાછી પણ સંલેખણા કરવી. (૪૪૨)

ગામમાં અથવા અરમ્યમાં ગ્યહિત^૧ તપાસીને તેને છવનંતુ રહિત જાણુનિ શૂકાં ૬-૧૦૬ તુલ્યથી ત્યાં સંધારો પાધરવો. (૪૪૩)

તે સંધારા પર આહાર લાગ કરી (અણુસણ કરી) મુનિએ શયન કરવું. અણુસણમાં ને પરીપદ કે ઉપસર્ગ [દુઃખ તથા સંકટ] ઉપજે તે સહન કરવા. ક્રોધ મનુષ્યો તરફથી ઉપસર્ગ થાય તો મર્યાદા ઉલ્લંઘવી નહિ. (આર્તધ્યાનમાં ન પડવું) (૪૪૪)

હરતા જંતુઓ^૨ પક્ષિઓ^૩, સર્પાદિ જંતુઓ, માંસબક્ષી પ્રાણિઓ,^૪ અને રક્તબક્ષી પ્રાણિઓ^૫ અણુસણમાં રહેલ મુનિને ઉપદ્રવ કરે તો મુનિએ હાથ વગેરેથી તેમને મારવું નહિ અને રોહિતરણાદિકથી શરીરને પ્રત્યાર્જવું પણ નહિ. (૪૪૫)

જંતુઓ મારી શરીર ખાએ છે પણ માગ ગુણે નથી ખાતા, એમ વિચારી મુનિએ તે ઠેકાણાથી જાડી બીજે સ્થળે ન જવું. આશ્રવો^૬ છાંડીને આનંદમાં રહી સર્વે સહન કરવું. વળી જૂદા જૂદા શાસ્ત્રોને સાંભલતાં અથવા જૂદી જૂદી જાતનો પરિવ્રજ છાંડતાં પોતાનું આયુષ્ય પૂર્ણ કરવું. (૪૪૬)

હવે જે સયમી મુનિ ગીતાર્થ^૭ હોય તેના મુનિ ઇગિતમરણ નામનું અણુમણુ કરે છે. તે અણુસણ ધણી દહિન રીતે લેવાય છે. (૪૪૭)

એ અણુસણમાટે જાતપુત્ર વીર પ્રમુખે એમ કહેલું છે કે તે અણુસણસંચિત મુનિએ જાતે જ ઉદરતાંદિ^૮ ક્રિયાઓ કરવી બીજા ખાસે ત્રિવિધે ત્રિવિધે ન કરેલવી. (૪૪૮)

૧ સ્થળ. ૨ કીડિઓ પ્રમુખ. ૩ ગીધવગેરે ૪ સિંહાદિ ૫ મહર જેવા. ૬ હાથ વગેરે પા-
 નના હેતુઓ. ૭ નિપન્યસી પણ નવપૂર્ણ હોવા એટલે. ૮ ઉદરન-ઉકરું, પરિવર્તન-પાત્ર ફેરવડું.
 ૮ અચાર્ય અરજુ જંતુ, પ્રધવજ્જ પિસાળ કરવા જંતુ, ઇત્યાદિ ક્રિયાઓ.

હરિણુ નિવજ્ઞેન્ના, થંદિલં મુનિઆ^૧ સપ્ત;
 વિવસ્સજ્ઞ અપાહારો, પુત્રો તત્થ હિયાસપ્ ૧૩૧ (૪૪૯)
 હંદિણ્હિ ગિલાયંતે, સમિયં આહરે મુળી;
 તહાવિ સે અગરહે, અવલે જે સમાહિપ્ ૧૩૨ (૪૫૦)
 અભિક્કમે પલિક્કમે, સંકુચપ્ પસારપ્;
 કાપસાહારણપ્, હ્યંવાવિ અચેયો ૧૫૧ (૪૫૧)
 પરિક્કમે પરિકલિંતે, અદુવા ચિટ્ટે અહાયતે;^૨
 ઠાણેણ પરિકલિંતે, ણિસિપ્પજ્ઞા ય અંતસો ૧૬૧ (૪૫૨)
 આસીણે જેલિસં મરણં, હંદિયાણિ સમીરપ્;
 કોલાવાસં સમાસજ્ઞ, વિત્તહં પાતુરેસપ્^૩ ૧૭૧ (૪૫૩)
 જમો ઘઝં સમુપ્પજ્ઞે, ન તત્થ અવલંચપ્;
 તત્તો વક્કસે અપ્પાણં, સવ્વે ફાસે અહિયાસપ્ ૧૮૧ (૪૫૪)
 અયં^૪ ચાયસત્તરે સિયા, જો એવં અણુપાલપ્;
 સન્નવાયણિરોધેવિ, ઠાણાત્તો ન વિવ્ઝમ્મં ૧૯૧ (૪૫૫)

૧ જ્ઞાત્વા ૨ વધાયતઃ ૩ ગંધપચેત્ ૪ પાદપોષગમમરણાવોધઃ

હીલોતરીવાળી જગ્યામાં ન સહું કિંતુ નિર્જીવ સ્થાનમાં શયન કરવું. આહારને લાગીને જે ઉપસર્ગો થતા રહે તે સહન કરવા. (૪૪૯)

વળી ઇન્દ્રિયો^૧ બહુ અક્રમ્ય ત્યારે તે ઇન્દ્રિયોને હેરવી ફેરવીને આત્માને સમાધિમાં રાખવો. કારણ કે જેમ તેમ કરતાં પણ જે સમાધિવંત રહે છે તે પવિત્ર અને અચક્કહેલો છે. (૩૫૦)

એ અણુસણમાં નિયમિત કરેલી ભૂમિમાં શરીરના સહજ ટકાવ માટે જવું આવવું, બેસવું, અરણાદિક પસારના વગેરે ક્રિયાઓ કરી શકાય છે. અને જે કોઈ સમર્થ મુનિ હોય તો તેણે અચેતન [નિર્જીવ વસ્તુ] માફક અડગજ થઈ રહેવું, (૪૫૧)

પણ તેમ નહિ કરી શકતા મુનિએ બેથી બેથી થાકી જતાં (સમાધિના અર્થે) હરવું-ફરવું, અથવા હરતાં ફરતાં યાદેલા મુનિએ યતનાપૂર્વક બેસવું, અને બેશવાથી થાકી જતાં શયન પણ કરવું. (૪૫૨)

આના અણુસણમાં ઉત્તમાક્ષ થએલા મુનિએ પોતાની ઇન્દ્રિયો તેમના વિષયોથી ખૂબ બેચેની લેવી. અવલંબના માટે [અટકાવના માટે] જે મુનિઓ પોતાની પીઠ પાછલ પાટિલ રાખે છે તે સુધિર હોય તો તે બદલાવી બીજું લેવું. (૪૫૩)

કારણ કે જેથી પાપ ક્રિયાન થાય તેવું અવલંબન ન કરવું. માટે સર્વ સદોષ યોગોથી આત્માને દૂર કરીને મર્મ પરીવહ તથા ઉપસર્ગ સહેવા. (૪૫૪)

(હવે પાદપોષગમ અણુસણ કહે છે) જે મુનિ સર્વ શરીર અક્રમ્યતાં પણ જે રથાન માં અણુસણ કરેલું હોય તે સ્થાનથી લવણેય પળ ન ડગે અને એ રીતે જે પાદપોષગમ અણુસણ પાળે તે સર્વથી અધિક દામ જાણવું. (૪૫૫)

અયં સે ઉત્તમે ધમ્મે, પુન્નકાળસ્સ પમ્મહો;
 આચરં પહેલેહિત્તા, વિહરે^૧ ચિટ્ઠ માહણે ૧૨૦ (૪૫૬)
 આદિપં તુ સમાસજ્ઞ, ઠાવણ તત્થ અપ્પયં;
 પોસિરે મવ્વસો કાયં, જ મે દેહે પરીસહા ૧૨૧ (૪૫૭)
 જાગજીવં પરીસહા, ઉવસમ્મા ઇતિ સંખયા;
 સંયુદે દેહમેયાણ, ઇતિપથે ધિયાસણ ૧૨૨ (૪૫૮)
 મિત્તરેસુ ન રજ્જેજ્ઞા, કામેસુ મહુતરસુ વિ;
 હિત્તારોમં જ સેવેજ્ઞ, ધુવં ઘણં સપેહિયા ૧૨૩ (૪૫૯)
 સાસણંહિ જિમંતેજ્ઞા, વિશ્વમાયં જ સહદે;
 ત પેઢિયુજ્ઞ માહણે, સર્વં જૂમં વિપૂણિયા ૧૨૪ (૪૬૦)
 સમ્બદ્ધેહિ અમુચ્છિણ, આગ્ગાલમ્સ પારણ;
 તિતિવસ^૨ પરમં જચ્છા, વિમાહસતરં હિતં-તિ ચેમિ ૧૨૫ (૪૬૧)

૧ અનુપાલયેદિત્યયઃ કાર્યઃ ૨ (વપત્તંદારસૂત્રં)

આ આણસણ સર્વથી ઉત્તમ છે, કારણ કે એ પેદેશ બતાવેશ બક્તપરિતા તથા ઈગિ તમરણ એ બન્ને અણુસણોથી મુક્તેશ છે. (એની વિધિ આ રીતે છે) અચિર એટલે નિશ્ચય જુમિ તપાશીને સાં બેશીને એ આણસણ આદરવું. (૪૫૬)

મતશ્ચ એકે અચિત્ત સ્થ ડિગ અથવા ફળક્રમેણવીને સાં પોતે સ્થિત થયું, અને આખા શરીરને વોસરાવયું. (પછી પરીપહ કે ઉપસર્ગ થાય તો વિચારવું કે ૧ મારા શરીરમાં પરીપહ છે જ નહિ. (શરીર જ માફ નથી સારે તેના પરીપહ તે મારે શેના હોય.) (૪૫૭)

વળી વિચારવું કે બા લગી જીવીશ સાં લગી પરીપહોપસર્ગ સહેવાના છે એમ ધારી ને “મે શરીરથી જુદો થવા માટે જ શરીરનો હાગ કરેશો છે?” એમ વિચારી પડિત મુનિએ સર્વ પરીપહોપસર્ગ સહન કરવા (૪૫૮)

વળી આવે વખતે કદાચ કોઈ રાજાદિક સાં આવી અનેક લાલચો બતાવી મુનિનું મન હળાવે તો પણ મુનિએ તે હાણલ મુર શબ્દાદિક વિષયોમાં રાગ કરવો નહિ. સદા સ્થિર રહેનારી વશકીર્તિ વિચારીને મુનિએ ઈચ્છાલોભ એટલે “હુ અકવર્તી થાઉં” એ વગેરા નિદાન ન કરવા (૪૫૯)

વળી કોઈ કદાચ શાશ્વત એટલે અનર્ગલ દ્રવ્યથી મુનિને નિર્ગત્તણ કરે તો મુનિએ ચિન્તવત્તું કે માફ ધરીર જ શાશ્વત નથી માટે એ દ્રવ્ય શાશ્વત થી રીતે બને.” વળી કોઈ દેવતા આવી માયા બતાવે તો તે પણ ખાનવી નહિ; કિંતુ સર્વ જાનના દૂર કરીને હે મુનિ, તું સમજ કે એ નહી દેવમાયા જ છે. (૪૬૦)

એ રીતે સર્વ વિષયોમાં અર્ચિજ્ઞ થઈને મુનિએ આપુક્ષગતા પારંગામી થયું. (ઉપસંહાર) એ રીતે એ ત્રણ મરણોમાં ઉત્કૃષ્ટ તિતિક્ષા [મહનશીગતા] રહેલી હોવાથી સ્વયંભાવાનુભારે ગમે તે મરણ કદાચુક્ત છે. (૪૬૧)

અપધાનશ્રુતાર્થ્ય નવમ અધ્યયનમ્

[પ્રથમ ઉદ્દેશઃ]

જહાતુયં પદિસ્સમિ, જહા સે સમખે મગ્ગં વદ્ધાપ્પ;
 સંસાર^૧ં સંસિ હેમંતે, અહુણાપ્પવદ્ધપ્પ રીયત્થા^૨ ૧૧ (૪૬૨)
 ણોચેવિમેજ^૩ વાયેણ, પિહિસ્સમિ સંસિ હેમંતે;
 સે પારપ્પ આપકહાપ્પ, પુયં^૪ સુ અગુપ્પમિયં તરપ્પ ૧૨ (૪૬૩)
 પત્તરિ સાહિપ્પ માસે, બહવે પાણનાહવા આગમ્મ;
 અમિત્તગ્ગ કાયે વિહરિંસુ, આરહિયા^૫ ણં તત્થ હિંસિંસુ ૧૩ (૪૬૪)
 સંવપ્પઠં સાહિયે માસે, જે ણ રિક્કાસિ^૬ વત્થગં મગ્ગવં;
 અચેલપ્પ તત્તો ચાઈ, તે ધોસજ્જ વાય-નળગારે ૧૪ (૪૬૫)

૧ જ્ઞાત્વા ૨ રીયતેસ્મ-વિજહાર દુત્તર્યઃ ૩ નચેવાનેન ૪ વક્ષધારણં ૫ આહ્ય ૬ ત્વ-
 પચાન્.

અધ્યયન નવમું.

ઉપધાનશ્રુત.

પહેલો ઉદ્દેશ.

(મહાવીર સ્થામિનો વિહાર)

(૬ જા/૫.) મે જેમ સાંભળ્યું છે તેમ કહું છું કે જગણુ ભગવાન (મહાવીરે) દીપ્તા
 લપ્પને હેમંત રૂપમાં તરતજ વિહાર કર્યો. (૪૬૨)

(તેમને ઉદ્ધે એક દેવદ્રુમ વચ્ચે આપેલું હતું પણ) ભગવાને નથી વિચાર્યું કે એ
 વચ્ચેને હું શીયાળામાં પહેરીશ. તે ભગવાન તો અવિતપર્યંત પરીપટોના સહવાર હતા. માત્ર
 બધા તીર્થંકરોના વિવાજને અનુસરીને તેમણે (ઉદ્ધે આપેલું) વચ્ચે ધર્યું હતું. (૪૬૩)

(ભગવાનના શરીરે દીક્ષા લેતી વખતે યુષ્કગ મુગધિ વાસથેય વર્ષેલો હોવાથી) ચાર
 મહિના લગી ધણી જમતદિક જંતુઓ તેમના શરીરને વધગતા હતા અને માંસ તથા લોહી
 ચૂસતા હતા. (૪૬૪)

ભગવાને લગભગ તેર મહિના લગી તે (ઉદ્ધે દીધેલું) વચ્ચે સ્થંધપર ધર્યું હતું. પછી તે
 પત્ર છાંડીને ભગવાન વચ્ચેલિન અનગાર થયા, (૪૬૫)

અતઃ^૧ પોરિમિ^૨ તિત્તિમિત્તિ, યદગુરુસન્ન^૩ ધારતો જ્ઞાતિ^૪,
અદ ચન્નુભીયા^૫ સદિયા^૬ તે^૭, હતા હતા^૮ વદ્યે કદિસુ ૧૫ (૧૬૬)

સયગોદિ^૯ ધિતિમિસ્તેદિ, દુત્થીજો તત્થ સે પરિતાય,
સાગારિય ણ સેવદ, દુત્તિ સે સય પવેસિયા^{૧૦} જ્ઞાતિ ૧૬ (૧૬૭)

એ કેદ્દુ ઇમે અગારત્યા, મીસીનાવ પહાવ સે દત્તિ,

પુદ્ગેવિ જામિમાલિસુ, ગચ્છોત્તે જાહવત્તત્તો અત્ત ૧૭ (૧૬૮)

જો સુગર-મેત-મેગેસિ, જા મિમાસે અમિત્તાયમ્મજો,
હયપુચ્ચો તત્થ વડેદિ, હસિવપુચ્ચા^{૧૧} અપુચ્ચેદિ ૧૮ (૧૬૯)

ફહતાદ્દુ દુત્તિતિપ્પસાદ્દુ, અતિઅચ્ચ^{૧૨} સુણી પરહનમ્મજો,
આધાયણદ્દગીતાદ્દુ, વડ્ડગુન્નાદ્દુ સુદ્ધિગુન્નાદ્દુ ૧૯ (૧૭૦)

૧ અથ ૨ પુરુષપ્રમાણનીર્ધારણ ૩ સાવધાનોગૂના ૪ પચાવત્તિ ૫ વર્ણનમીતા ૬ સદિયા
નિરિત્તા ૭ હિમા ૮ હમ્વા દત્ત્યા ૯ જાપનેપુરુષત્તિયુ ૧૦ આન્નાન દેવાન્નપમાણેમાવિદય
૧૧ દિસિતપૂર્વ ૧૨ અતિમલ્ય

ભગવાન સાધાન યદ્ધિ પુરુષપ્રમાણ માર્ગે ધર્મસમિતિથી શોધીને આપના હતા.
આ વખતે નાના બાળકો તેમને દેખી અચ્ચાત યદ્ધિ એકદમ અણી તેમને લાકમૂક ઝગેથી
મારતા મારતા રડતા ભાગતા (૪૬૬)

વળી ભગવાન, ગૃહસ્થ અને તીર્થસ્થોથી એનમેલ થએલી વસ્ત્રિયા ગ્રેહના ભારે ને
ખિચો તેમને પ્રાર્થના કરતી તો તે ભગવાન તે ખિચોને શુભમાર્ગની અર્જાએ ગાળી
તેમને પરિહાર કરતા થકા મેથુન નહિ સેવતા એ રીતે તેઓ પોતે પોતાના આત્મ ને યે
અચ્ચાર્જમા લાવીને ધર્મધ્યાન ધ્યાતા હતા (૪૬૭)

ભગવાન, ગૃહસ્થો સાથે હાજરું મળતું છોડીને ધ્યાનનિમગ્ન રહેતા ગૃહસ્થો કડિપૂજા
તો તેમના સાથે એ વખતે ભગવાન આપના નહિ પણ પોતાનું હિત સંપદા કરતા આપના
જતા હતા અરથ અભાવી ભગવાન એ રીતે મોક્ષ માર્ગે અનુવર્તના હતા (૪૬૮)

ભગવાનો એ વખતે જ તો તેના સાથે પણ કથુ જોડતા નહિ, તેમજ જુગુપ્સા
અનાયો તેમને દશદિકથી મારતા કે વાલ એ યીને દુખ દેતા તેમના વસ્ત્ર ક્રેપ કરતા નહિ
(એવું પ્રવર્તન ખરે એમ મદાપુરુષો જ કરી શકે ન પ્રાકૃત જનોથી એવ વર્તન
મુશ્કેલ છે) (૪૬૯)

વળી ભગવાન, નહિ ખમી શકાય એવા ક્રોધ પરીરોધની કરી દગ્ધર નહિ કરતા અને
લોભથી થતા તૃપ્ત કે ગીનના સંગ નહિ ધરતા, તથા દડપુલ કે મુશ્કિલની વાતો સાંભળી
ઉત્સુક નહિ બનતા (૪૭૦)

ગઠિય મિહોકહાસુ, સમયમિ જાણપુત્તે વિતોગે અવપત્ત;
 યતાદં સો ઝરાલાદં, ગચ્છતિ જાયપુત્તે ઝસરણા ૧૨૦ (૪૭૧)
 અવિ સાહિય યુવાસે, સીતોદં અમોચ્ચા જિનરંતે;
 યગ્ગનણ પિહિયચ્ચે, સે અદિચ્ચાપદંસપે સંતે ૧૨૧ (૪૭૨)
 પુદાથિં ચ આવક્કાયં, તેઝદ્દાયં ચ વારક્કાયં ચ;
 યગ્ગાપ ધીયહરિપાદં, તસકાયં ચ સચ્ચસો જચ્ચા ૧૨૨
 “ ય્યાદં સંતિ ” પડિલેહ, ચિત્તમંતાદં સે યાનિજાય;
 પરિવરિજિયાણ વિહરિત્થા, હતિ સંજ્ઞાપ સે મહાવરે ૧૨૩ (૪૭૩)
 અદુ ધાવરા તસત્તાપ, તરસીવા ય ધાવરજાપ;
 અદુદા સન્નજોણિયા સત્તા, કન્નુગા કન્નિયા પુડો ધાત્ત ૧૨૪ (૪૭૪)
 મગયં ચ પ્પચ-મન્નેસી, સોષહિય હુ લુપ્પતી ચાલે;
 કમ્મં ચ સવ્વમો જચ્ચા, તં પડિયાહક્કલે પાવગં અગવં ૧૨૫ (૪૭૫)
 દુવિહં સંમેચ્ચ મેહાવી, કિરિય-મક્કાપ મળેલિલં જાલી;
 આયાણસોય-મત્તિવાય, સોયં જોગં ચ સવ્વસો જચ્ચા ૧૨૬ (૪૭૬)

કોઈ વખતે જ્ઞાતનંદન ભગવાન, સ્ત્રીઓને પરસ્પરની કામક્રિયામાં તાક્ષીન થએલી નેતા તો ત્યાં શગદોપરહિત મધ્યસ્થપણે રહેતા. એ રીતે એવા જગરજસ્ત સંકટો પર કશું પણ લક્ષ્ય નહિ આપતાં જ્ઞાતપુત્ર ભગવાન સંયમમાં પ્રવર્ત્યા જતા હતા. (૪૭૧)

ભગવાને દીક્ષા લીધા અગાઉ લગભગ એ વર્ષથી થંડું પાણી પીવું છોડ્યું હતું. એ રીતે તેઓ એ વર્ષ લગી અચિત્ત જગ પીતા થકા એકત્રબાવના બાવતા કપાયરૂપ અગ્નિ ઉપશમાવીને શાંત બન્યા થકા તથા સમ્યક્ત્રબાવથી બાવિત રહેતા થકા દીક્ષિત થયા. (૪૭૨)

ભગવાન, પૃથ્વી, જગ, અગ્નિ, વાયુ, સેવાલ-ગીજ-લીલોતરીરૂપ વનસ્પતિ, તથા ત્રસ કાષ એ બધાને “ છતા ” અને “ સજ્જ છે ” એમ ગણીને તેના આરંભનો પરિહાર કરી વિચરતા. (૪૭૩)

વળી સ્થાવર જીવો કર્મોનુસારે ભવાંતરે ત્રસરૂપે પણ ઊપજી શકે છે અને ત્રસ જીવો સ્થાવરરૂપે પણ ઊપજે છે. અથવા શગદોપરહિત સર્વ જીવો કર્મોનુસારે સર્વ યોનિઓમાં ઊપજતા રહે છે. (એમ સંસારની વિચિત્રતા રહેલી છે એવું ભગવાન વિચારતા) (૪૭૪)

અને એમ ભગવાન મહાવીરદેવેવિચારીનેજાણ્ય કે ઉપધિસહિત^૧ આરાની જીવ કર્મોથી બધાય છે. માટે સર્વ રીતે કર્મોને જાણીને તે કર્મો તથા તેના હેતુ યાપને ભગવાન ત્યાગ કરતા હતા. (૪૭૫)

તે જ્ઞાનવંત શુદ્ધિમાન ભગવાને એ પ્રકારના કર્મ^૨ તથા તેના આવવાના માર્ગ, હિંસાના માર્ગ, તથા યોગ^૩ એ બધું જાણીને સંયમની અત્યુત્તમ ક્રિયા કરેલી છે. (૪૭૬)

૧ ઉપધિ-કપાયિ-તે એ પ્રકારની છે દ્રવ્યોપધિ તથા આત્મોપધિ. ૨ કર્મોપપ્રત્યય કર્મ તથા સાંપ્રત્યય કર્મ. ૩ મન વચન કાયરૂપ.

સતુક્તમાણે પુણરચિ, આસપુ મગવ ડટાપુ,
 ણિકલમ્મ પગથા રાડ, વહિં સકમિતા મુહુત્તાગ ૧૬ (૪૮૯)
 સયગેહિ^૧ તસ્સુવસગ્ગા, નીચા આસી અણેગરુવા ય,
 સસવ્વગાય^૨ જે પાળા, અદુવા પવિસગો ઉવચરતિ^૩ ૧૭ (૪૯૦)
 અદુવા કુચરા ઉવચરતિ, ગામરસુવાય મત્તિહત્થા ય,
 અદુ ગામિયા ઉવસગ્ગા, હલ્લો પગતિયા પુરિસો વા ૧૮ (૪૯૧)
 હ્હલોહ્હયાહ પરલોહ્હયાહ, મીમાહ અણેગરુવાહ,
 અવિ મુઝ્ઝિ-મુઝ્ઝિમગ્ગાહ, સહાહ અણેગરુવાહ ૧૯
 અહિયાસપ્ સયા સમિતે, ફાસહ રિહ્હુરુવાહ, (૪૯૨)
 અરતિં રતિં ખમ્મીપ, રીયતિ માહગે યયદુગાહ ૨૦ (૪૯૩)
 સ જણેહિ તથ પુચ્છિસુ^૪, પગચરા^૫ ચિ પગદા રાગો,
 અગ્ગાહતે^૬ કમાદત્થા, પેહ્માણે સમાદિં અરહિસે ૨૧ (૪૯૪)

૧ કાયોપુ વસતિપુ કાયૈ વાં ૨ અહિનકુલાય ૩ માસાદિક મક્કયતિ ૪ છટ્ટ ૫ પ-
 કચરા ઉપપત્તાદય પમ્મહુ રિતિશેષ ૬ અગ્ગાહતે

તેઓ નિહાને કર્મ આધનારી જાણના થતા જાગના રહેતા કલ્પાય નિશાચારના માડતી
 નો તેઓ શીઆનાની રાતે તાડમા બાહેડે જઈ મુકુર્તે લગી ધ્યાનનીન થઈ નિના
 રાખતા (૪૮૮)

ઉપર જણાવેલા ચત્રોમા રહેતા ભગવાનને બંદ કર અનેક પ્રકારના ઉપમર્ગ [દુખ] થયા
 સર્પ વગેરે જાતુઓ તથા ગીધ વગેરે પશ્ચિઓ આવી ભગવાનને કગ્ગતા હતા (૪૮૦)

જાગ પુરોષે થત્ય ધરમા કુકર્મ કગ્ગા જતા ભગવાનને દેખી ઉપમર્ગ કરતા મામના
 ગમેવાનો શક્તિ વગેરે હથીઆરે હાથમા ધરી ભગવાનને ઉપમર્ગ કરતા વગી નિવનવાળનાથી
 ભગવાનને લોભે ઉપમર્ગ કરતા જેમકે ભગવાનને એડના દેખી તેમના કૃપથી મોહિત થઈ
 વ્યાકુલ અનેરી સ્ત્રીઓ વિવશ ભોગ માટે તેમને પ્રાર્થના કરતી, તથા પુરોષે પશુ સત
 પતા હતા (૪૮૧)

એ રીતે ભગવાને મનુષ્ય તથા તિર્થત્રયો તરફથી અનેક પ્રકારની બાંધકર મુગધિ તથા
 દુર્ગેધિ વસ્તુઓના તથા અનેક જાનના શમ્બોના, ખીલામણા ઉપમર્ગ હમેશા અનિતિથી વર્તતા
 થતા સહન કર્યા (૪૮૨)

વળી ભગવાન હર્ષે ગોષ્ ટાળીને બહુ થોડું બોલતા થકા કિચરતા રહેતા (૪૮૩)

(નિર્જન સ્થળમા બાંધવાને જોએના જોઈ) લોભે પૂછતા અથવા નિર્જો વખતે જાગ
 પુરોષે તેમને પૂછતા કે બારે તુ કોણુ ઉભો છે ? આ વખતે ભગવાન કશું નહિ બોલતા,
 તેથી તેઓ સ્ત્રીધર્મી અને ભગવાનો આરાધનું પશુ કરતા પશુ ભગવાન તો વિરીક બન્યા
 થકા અમાધિયા તાલીન થયા રહેતા (૪૮૪)

અય-નંતરંતિ કો પૃથ્વ, અદ્-મંસિ-ત્તિ મિષત્ આહુઃ;
 અય-સુતમે સ્તે ઘમ્ને, તુમિળીષ સકસાદ્ગ્ જ્ઞાતિ ૧૧૨ (૪૧૫)
 જંસિ-પ્પેગે પવેયંતિ^૧, સિસિરે મારુપ્ પવાયંતે;
 ત્તસિ-પ્પેગે અગગારા, હિમવાપ્ પિત્રાય^૨ મેસંતિ. ૧૧૩.
 સંઘાડિઓ^૩ પવિસિસ્સામી, પૃથા ય સમાદહમાણા;
 પિહિતા વા સરલામો, અતિદુક્ષં હિમગસંપાસા ૧૧૪
 સંસિ ભગવં અપહિષ્ઠે, અઘા વિયડે અહિયાસપ્ દવિપ્;^૪
 ગિષ્પામ્મ પ્પદા રાજો, ચાપ્પતિ^૫ ભગવં સમિયાપ્. ૧૧૫ (૪૧૬)
 પ્પસ વિહી અણુલંતો, માહણેણ મદ્દંજયા;
 વહુલો અપ્પહિણેણ, ભગવયા પ્પવં રિયંતિ-ત્તિ દેમ્મિ ૧૧૬ (૪૧૭)

૧ પ્રવેપંતો વદ્ધા પ્રવેદંત્તનુભવંતિ ૨ નિવાસં-વાતરહિતસ્થાનં. ૩ વસ્ત્રાણિ ૪ સંયમી
 ૫ શક્ષોતિ

“અરે અહીં કોણુ ઊભો છે” એવું લોકોએ પૂછતાં, કોઈ વખતે ભગવાન બોલતા કે
 “હું મિત્તુક ઊભો છું.” તે સાંભળી જો તેઓ બોલતા કે “અહીંથી જલદી જતો રહે” તો
 ભગવાન અન્યત્ર જતા. કારણ કે એ ઉત્તમ આચાર છે. અને જો તેઓ જવાનું કશું નહિ
 કહેતાં કપાયવાંત બનતા તો ભગવાન મૌન રહી ત્યાં જ (જે થવાનું હશે તે થશે એમ વિ-
 ચારી) ધ્યાન કરતા. (૪૯૫)

જ્યારે શિશિર શુભ્રમાં થડો પવન જોસથી ઝુકતો હતો, જ્યારે લોકો થરથર ફૂજતા
 હતા, જ્યારે અપર સાધુઓ તેવી થડીમાં નિર્વાત (વાયસ વિનાની) જગ્યા શોધતા હતા, તથા
 વસ્ત્રો પહેરવાને સહાતા હતા, જ્યારે તાપસો લાકડાં પાળીને શીતનું નિવારણ કરતા હતા, એમ
 જ્યારે શીત સહન કરવું ઘણું દુઃખભરેલું હતું, તેવે સમયે સંયમી ભગવાન (વીર પ્રભુ)
 નિરીહ બની ખુલ્લા સ્થાનમાં રહી શીતસહન કરતા રહેતા. કદાચ અત્યંત શીત પડતાં તે
 સહન કરવું વિષ્ટ પડતું ત્યારે સત્રિએ (મુદ્દંત માત્ર) પાહેર હરી ફરીને સામ્યપણે રહેતા
 થકા પાછા અંદર બેસી તે શીત સહતા રહેતા. (૪૯૬)

એ રીતે મતિમાન નિરીહ ભગવાને વારવાર એવી વિધિ પાલન કરી છે; તેમ બીજા
 મુનિઓએ પણ વર્તવું. (૪૯૭)

[તૃતીય ઉદ્દેશ]

—૦૦૦—

તળક સે સીયજાતે, તેવજાસે ચ દગમસગેપ,
અદિયાસણ સયા સમિણ, કાસાઈ વિરુવરુવાઈ ૧૩ (૪૯૮)

અહ ડુઘર-લાઠવારી, ધજ્જમૂમિ ચ મુઝ્જમૂમિ ચ,
પત સેજ્જ સેવિસુ, આસગમાઈ જેવ પતાઈ ૧૨ (૪૯૯)

હાટેસુ તામુ-વસગા, યહવે^૧ જાળયયા હાસિસુ,
અહ છાદેસિપ મત્તે, કુવકુરા તાવ હિસિસુ ગિવતિસુ ૧૩ (૫૦૦)

અપ્પે જાળે ગિયારેદ, હસગણ સુણપ્પ હસમાણે,
ધુધુકારતિ આહતુ, "સમણ કુકુરા હસતુ" ૧૪ (૫૦૧)

પણિવલ્લપ^૨ જાળો મુઝ્જો, યહવે ધજ્જમૂમિઈ કરસાસી,
હાટ્ટિ ગાહાય ણાહીય, રુમ્મણે^૩ તત્થપ્પવિ વિહરિંસુ ૧૫

૧ અપસગાળા વિરોધ ૨ હંદુશ ૩ જ્ઞાન્યાવધ

ત્રીજો ઉદ્દેશ.

(વીર પ્રભુએ કેવાં પરીપહ સહાં.)

(મહાવીરદેવ) સહ સમિતિરત જાનીને કંકણ સ્પર્શ, તાઠ તાપ, તથા દશ આને મટ
કના ડખો વગેસે અધકર પરીપટો સહન કરતા (૪૮૮)

વળી ભગવાન દુર્ગમ્ય લ દેશના વજ્જભૂમિ તથા શુભ્રભૂમિ નામના જાળે ભાગોના જર્જ
વિચર્યા હતા ત્યાં તેમને ગ્રેહવાને ઘણી હાડકી વસતિઓ મળતી તેમજ ખીલકામદિ આસન
પણ ઘણા હવામ મળતા (૪૮૯)

સાદ દેશમાં તે ભગવાનને ઘણાં દિવસોમાં ચયા ત્યાના છે. તેમને મારતા ભોજન
પણ લખુ મળતુ ત્યાં ફળસાઓ આવી વીગ્રહજાના બપર પડતા ને કર તા (૫૦૦)

આ વખતે બહુ યોગ ને લોક તે ફળસાઓને કર ના નિશરના નહિ નો ઘણાં લોકો
તો હાડકા ભગવાનને આ તા ચમ તેમને કરના માટે ફળસાઓને કુતુમરીને તેમના તરફ
મોકલવાના (૫૦૧)

આવા લોકમાં ભગવાન ધણીજા વિચર્યા ત્યાની વજ્જભૂમિના મલ્લખરા લોક હજુ ખાત
તેથી તેઓ વધારે ક્રોધવાળા હોવાથી સાધુને દેખી ફળસાઓને તેને કોટો

એવંપિ તત્થ ચિદ્દંતા, પુટ્ટપુચ્ચા અહેસિ સુણ્ણહિં;

સંલુંચમાણા સુણ્ણહિં, દુચ્ચરગાણિ તત્થ છાદેહિં^૧ ૧૬।

ગિધાત્થ દંદં પાણેહિં, તે કાયં યોસજ્ઞ મળગારે;

અહ ગામકંટપ્પ^૨ મગવં, તે હિયાસપ્પ અભિસમેચ્ચા ૧૭। (૫૦૨)

ળાગો^૩ સંગામસીસે વા, પારપ્પ તત્થ સે મહાવીરે; (૫૦૩)

એવંપિ તત્થ છાદેહિં, અલદ્ધપુન્નવોવિ પ્પગદા ગામે ૧૮।

ઝવસંકમંત-મપ્પિસં, ગામંતિયંપિ અપ્પત્તં;

પપ્પિણ્ણિત્તમિત્તુ છલંસિત્તુ, “પ્પતાત્તો પરં પલેહિં” સ્તિ. ૧૯। (૫૦૪)

હયપુચ્ચો તત્થ વંડેળં, અદુવા મુરિણા અદુ કુંતાહફલેળં;

અદુ સેલુણા કવાલેળં, હંતા હંતા વહવે કંદિત્તુ ૧૧૦। (૫૦૫)

મંસૂણિ છિત્તપુગ્ગાહં, ઉટ્ટંભિયા પ્પગવા કાયં;

પરીસહાઈ હંતિત્તુ, અહવા પંતુણા ઝયકરંસિત્તુ. ૧૧૧।

ઝત્તાલહય ગિહાંણિત્તુ, અદુવા આસણાગો સ્સલહંસુ,

યોસદ્ધકાયે પળવાસી^૪, દુવ્વલં સહે મગવં અપ્પિસે ૧૧૨। (૫૦૬)

૧ છાદેપુ ૨ રૂક્ષાલાપાન્ ૩ હસ્તી ૪ પયેહિ ૫ પ્રજાત આસીત્

ખધો ઉપદ્રવ કરતા કે ત્યાં (ખાદ્યધર્મી) મિત્રુઓ ત્યાના બોમિયા છતાં પણ એક મહોટી લા-
કડી કે નાલ હાથમાં પકડીને વિચરતા, તેમ છતાં પણ કૂતરાઓ તેમની પૂઠ પકડતા તથા
કરડી ખાતા. એ રીતે લાટદેશ વિહાર કરવાને ધણા વિકટ હતો. ત્યાં વીરપ્રભુએ આરંભ ત્યાગ
કરીને શરીરને પણ વોસસવીને નિર્જરાને અર્થે નીચ જતોના કડવાં વાકયો સહન
કર્ષી. (૫૦૨)

એ રીતે જોમ ભગવાન હસ્તી સંગ્રામના મોખરે પોહોચી જય મેળવી પરાક્રમ બતાવે
તેમ વીરપ્રભુ એ વિકટ ઉપસંગોના પારગ્રામી થયા. (૫૦૩)

વળી એક વખતે જંગલમાં ચાલતાં ચાલતાં માંજ લગી તેમને કોઇ ગામ પણ પ્રાપ્ત
થયો નહોતો. અને કોઇ સ્થળે વળી તેઓ ગામના પાદર જતા કે ત્યાંના અનાર્થ લોકો સામા
આવી તેમને મારતા અને બોલતા કે “અહિથી દૂર જતો રહે” (૫૦૪)

ધણી વખતે લાટ દેશમાં ભગવાનને લોકો લાકડીથી, મૂઠ્ઠી, ભાળાની અણીથી, પ-
ત્થરથી કે હાડકાના અપ્પરથી મારી મારીને પોકારો પાડતા. (૫૦૫)

કોઇ વખતે ભગવાનને પકડી અનેક ઉપસંગો કરી માંસ કાપી લેતા અથવા તેમનાપર
ધૂળ વરસાવતા અથવા તેમને ઊંચા કરીને નીચે પાડતા અથવા આસનથી નીચે પાડતા. પણ
નરીહ ભગવાન વીરપ્રભુ તો પોતાના શરીરને ત્યક્ત કરીને તે સવળાં દુઃખો મહન કર્યા
જતા. (૫૦૬)

સૂરો સંગમસીસે વા, સંકુટે તત્થ સે મહાવીરે;
પહિસેવમાને પ્રસાદ, અચલે મગવં રીઢિયા ૧૧૩ (૫૦૭)
પ્રસ વિહી અણુકતો, માહણેન મતીમતા;
વહુસો અપહિલ્લેણં, મગવયા પ્વં રિયંતિ-ત્તિ વેમિ. ૧૧૪ (૫૦૮)

[ત્વતુર્થ ઉદ્દેશ :]

ઓમોદરિયં ચાપતિ^૧, અપુદેષિ મગવં રોગેહિં;
પુદ્ગો^૨ ચ સે અપુદો^૩ વા, ણો સે સાતિગ્ગતિ તેહરહં^૪ ૧૧૫ (૫૦૯)
સંસોહણં ચ વમણં ચ ગાપદ્મંગણં ચ સિણાણં ચ;
સંવાહણં ણ સે કપ્પે, દંતપક્કલાલણં પરિણાપ ૧૨૧ (૫૧૦)
વિરપ્પ ચ ગામંધમ્મેહિં^૫, રીયતિ માહણે અવહુવાહં; (૫૧૧)
સ્તિચિરંમિ યુગદા મગવં, છાયાપ્પ ક્ષાદ્દ આસીયા ૧૩૧
આંયાપ્પઈ ચ ગિમ્માણં, અત્થતિ વહુદુપ્પ અમેતાવે; (૫૧૨)

૧ શકનેતિ ૨ અમણનાદિમિ: ૩ સ્વાસકાસાદિમિ: ૪ ચિકિત્સાં ૫ વિપયૈ:

જેમ સૌર્યવંત પુરુષ સંભાગને મોખરે રહ્યા થકો કાપધી પાછો હડે નહિ તેમ પ્રખ-
ળસત્યવંત ભગવંત મહાવીર એ હિપસગૌથી પાછા નહિ હડતાં તે બધાને સહન કરતા થકો
વિચરતા. (૫૦૭)

આવી વિધિ નિરીક્ષ મહાવીરપ્રભુએ પાળન કરી છે, તેમ બીજા મુનિઓએ પણ વર્તવું. (૫૦૮)

ચોથો ઉદ્દેશ.

(ત્રીરૂપ્રભુની તપશ્ચર્યા.)

રોગો નહિ હોતાં પણ ભગવાન મિતાહારી રહેતા હતા. રોગો ભાવતાં તેઓ નેનો
પ્રતીકાર કરતા નહિ ચાહતા. (૫૦૯)

વળી આખા શરીરને અશુચિમય જાણીને તેઓ જુલાળ, વમન, તૈલાભ્યંગન, ગ્રાન,
સંબાધન,^૧ અને દાતાણુ પણ નહિ કરતા. (૫૧૦)

છઠિયોના વિપયોથી વિરક્ત થઈ ભગવાન આરપખાથી થયા થકો વિચરતા હતા. (૫૧૧)

ભગવાન શીઆળામાં છાંયડામાં બેસી ધ્યાન કરતા, અને બિનાળામાં ઉંડુકુક આમને
તાડામાં બેસી તાપ ચઢન કરતા. (૫૧૨)

૧ ભગવાનને ગરીશનન્ય રોગ નહિ થાય-નિંતુ આજનુંક પ્રદારનન્ય રોગ થતા સંભવે.
૨ રીસાદે નજીવું છે ન ચોખી

અદુ જાવઈ^૧—રથ લહેણં, ઓયળ—મંથુ—કુમ્માસેણં ।૫।
પૂતાણિ તિશ્ચિ પદિસેવે, અદુમાસે ય જાવઈ મગવં; (૫૧૩)

અવિ હૃથ્ પગયા મગવં, અદુમાસં અદુવા માસંપિ ।૫।

અયિ સાહિઈ દુવે માસે, છપ્પિ માસે અદુયા વિહરિયા^૨;
રાયોવરાયં^૩ અપદિસે, અગ્ગિલાય^૪—મેગયા મુંજે ।૬।

હુટ્ટેણ પગયા મુંજે, અદુવા અદુમેણં દસમેણં;

દુવાલસમેણ પગયા મુંજે, વેહમાણે સમાઈ અપદિસે ।૭। (૫૧૪)

ગચ્છાણ સે મહાવીરે, જોચિય પાવાં સય મકાસી;

અલોહિં વા જ કારિયા, કીરંતંપિ જાણુજાણિયા ।૮। (૫૧૫)

ગામં પવિસ્સ ગારં વા, ઘાસ—મેસે કઠં પરદાપ્;

સુવિસુદ્ધ મેસિયા મગવં, આયતજોગયાપ્ સેવિયા. ।૯। (૫૧૬)

અદુ ધાયસા વિમિષ્ઠિત્તા, જે અલ્લે રસેસિણો સત્તા;

ધાસેસણાપ્ વિટ્ટેતે, સયયં ણિવત્તિપ્ ય વેહાપ્ ।૧૦। (૫૧૭)

અદુ માહણં ય સમણં વા, ગામપિંશેલગં ચ અતિહિં વા;

સોધામં મૂસિયારં ધા, કુવકુરં ધા વિટ્ટિતં પુરતો ।૧૧।

૧ વાપવતિ ૨ જલમપીત્વા ક્ષતિ ક્ષેપઃ ૩ રાત્રોપરાત્રં ૪ વયુર્વિસાદ્યં.

શરીર—નિર્વાહાર્યે તેઓ લુપ્તો બાત, મંથુ અને અડછેનો આહાર કરતા. એમ આઠ મહિના લગણુ એ.તથા બીજોજ ભગવાને વાપરી. (૫૧૩)

વળી પનર પનર દિવસ લગી મહિના મહિના લગી તથા જે જે મહિના ને છ છ મહિના લગી ભગવાન પાણી નહિ વાપરતાં દિનરાત નિરીક્ષ થઇ વિચરતા વળી અન પણુ જ્ઞાન એટલે ફરીજાએલો વાપરતા ને તેપણુ ત્રીજે ત્રીજે, ચોથે ચોથે, તથા પાંચમે પાંચમે દહાડે વાપરતા. (૫૧૪)

તત્ત્વભૂમિને મહાવીર દેવ પોતે પાપ નહિ કરતા, બીજાવતી નહિ કરાવતા, તથા કરનારને રૂઢું નહિ માનતા. (૫૧૫)

ભગવાન શહેર કે ગામમાં જઈ બીજાને માટે કરેલું આહાર આગતા અને એ રીતે પવિત્ર આહાર લઈને સાવધાનપણે તે આહાર વાપરતા. (૫૧૬)

વિક્ષા લેવા જતાં ભગવાનને રસ્તામાં ભૂખેલા કાગડા વગેરે પક્ષીઓ જમીનપર રહીને હમેશાં પોતાનો આહાર લેતાં જો નજરે પડતા તો ભગવાન તેમને કશી પણ અડચણ ન પાડતા થકા-ચાકા જતા. (૫૧૭)

તથા ત્રાંકોઈ બ્રાહ્મણ, શ્રમણ, બિખારી, વિદેશી, ચાંચળ, માર્ગર કે કૂતરાને કંઈ મળતું

વિચિત્તેદ યગ્નતો, મેસિ-મર્પાત્તય પરિહરતો,
મદ પરિત્તમે ભગવ, ઈહિતમાણો ઘાસ-મેસિયા ૧૧૨ (૫૧૮)
અવિ સૂદ્ય ઘા સુવક ઘા, સીયર્પિંડ પુરાણકુમ્માસ,
અટુ ઘવકસ પુરાણ વા, લદ્દે પિટે અરુદ્ધવ દવિવ ૧૧૩ (૫૧૯)
અવિ જ્ઞાતિ સે મહાવીરે, આસળયે અકુવકુવ જ્ઞાણ,
વહુ મદ્યે તિરિયચ, હોવ જ્ઞાયતિ સમાહિ-મર્પડિસે, ૧૧૪ (૫૨૦)
અકસાતી વિગયોહી ય, સદ્દુલ્લેસુ અમુચ્છિવ જ્ઞાતિ,
છત્તમત્યોવિ વિપરત્તકમમાણો, જ પમાય સદ્દિવ કુન્નિયા ૧૧૫ (૫૨૦)

(સયસેય અભિસમાગમ્મ, આયત્તજોગ માવતોહીળ,
અભિગિન્નુલે અમાહલે, આદકહ ભગવ સમિભાસી ૧૧૬)

પસ યિહી અણુક્તો, માહણેણ મદ્દમયા,
વહુસો અપદિસેણ, ભગવયા ઇય રીયતિતે સિ ચેમિ (૫૨૨)

વ્રત્તચર્યાલયઃ પ્રથમઃ શ્રુતસ્કંધઃ સમાપ્તઃ

દેખી તેમને વિધ ન પાડતા થકા તથા મનમાં કશી અપીતિ નહિ ધરતા થકા ધીમે ધીમે ચાલના
જતા (કિ બનતા, ભગવાન કુશુ વગેરેની પણ દિમા નહિ કરતા થકા બિલાટન કરતા) (૫૧૮)

વળી આહાર પણ બીજો, કે સૂત્રો, કરી ગએલો કે બહુ દિવસપર રાધેના અ દોઢ
અથવા બીનાધાન્યો કે જાડાગેગ નીરમ ધાન્યો જેવો મળી આવતો તે શાતભાવે વાપરતા,
અગર નહિ મળતો તોપણ શાતભાવે રહેતા (૫૧૯)

વળી તે ભગવાન ઉત્કૃષ્ટ, ગેદોદ્દિમ, વીનમન ગેશ આસનોથી નિર્વિભરપ્રેરે ધર્મ
ધ્યાન કરતા રહેતા ને નિર્દોષ બની અતઃક્રમણી પરિતતા જાગરતા થમ ગ્રાધ અધી,
અને તિર્થસ્થાના સ્વસ્થતો તે ધ્યાનમાં રિચાગ કરતા (૫૨૦)

એ રીતે કાચા પિત થકા શ્રદ્ધ પડિદાગ કરી અધ્યાદિક રિપયોમાં નહિ લેખાતા થમ
ભગવાન સદા દાનનિમમ્મ રહેતા અને એ રીતે હમ્મથાસ્થામાં પગ ભગવાન પ્રત્ય
પરાક્રમ દાખવી કોઈ વખતે પણ પ્રમાદી નહિ બનતા (૫૨૧)

પોતાની મેજેઝ મગારની આસ તા બધીને આત્માની પ્રવિત્તતાથી મન વચન અને
શરીરને પોતાને કાચો ધરીને શાન અને નિષ્કપળી ભગવાન અદ્વગીપર્યત પરિત પ્રવિત્તત
ગ્લા એવી વિધિ અભિગાન નિરીદ ભગવાને વારવાગ પાડેલી છે ' એ રીતે બીજા મુનિઓએ
પણ વર્તવુ એમ હુ હુ હુ (૫૨૨)

અલ્લચર્ય નાને પેદેયો શ્રુતસ્કંધ અમાપ્ત.

શ્રુતરકંધ યીને.

દ્વિતીયઃ શ્રુતસ્કંધઃ

(પ્રથમા ચૂડા)

પિંડૈપણાનામકં દશમ મધ્યયનમ્.

(પ્રથમ ઉદ્દેશઃ)

સે મિત્રણ વા, મિત્રણી વા, માહાવહકુલં પિંડવાવપદિવાપ્^૧ અણુપદિઃ સમાગે, સે
જ્વં પુણ જાગેજ્ઞા, અણં વા, યાજં વા, સ્વાહમં વા, સાહમં વા, ધાગેર્હિ વા, ધણર્હિ વા,
ધોર્હિ વા, હરિર્હિ વા, સંસત્તં, ઝમ્મિસ્તં, સોભોદણ વા ઝસિત્તં, રયસા વા પરિધાસિયં^૨

૧ પિંડપાતપ્રતિજ્ઞા. ૨ પરિગુંઢિતં.

શ્રુતસ્કંધ પીઞ્ઞે.

(પહેલી ચુળિકા)

અધ્યયન દસમું.

પિંડૈપણા.

પહેલો ઉદ્દેશ.

('મુનિએ કયો આહાર લેવો અને કયો નહિ લેવો.)

જો કોઈ બિશુ અથવા બિશુણી આહાર લેવા માટે ગૃહસ્થના ઘરે જાય અને સાં
તેને એવું જણાય કે અહીં આ અસન પાન ખાદ્ય કે સ્વાદ્ય રૂપ આહાર, જણાવતુંઓથી,
ઉદિતથી, બીજથી કે વનસ્પતિથી મળેલો કે ભેલવેલ થયેલો છે, અથવા થંડા પાણીથી

तद्विषयं वा, पाण वा, खाद्विषयं वा, खाद्विषयं वा, परवृत्त्यसि वा, परवृत्त्यसि^१ =
अत्रासुय अनेसतिन्नति मण्णमाणे, एवमेव सते, नो पडिमाहेत्ता. (५२३)

सेय आहच^२ पडिगादिणु सिया, से च आयाणु एगत मयक्कमेत्ता, एगत-मयक्कमित्ता अहे^३
आराशसि वा, अहे उवस्समयसि वा, अप्पडे^४ अप्पपागे अप्पदीणु अप्पहरिणु अप्पोसि अप्प^५
दणु अप्पुत्तिग^६-पणग^७-दगमदिय^८-मक्कडासताणु विगिचिय [२], उम्मसि विसाहिय [३]
तभो सजयामेव^९ भुजिज्ज वा, पीइज्ज वा । जच्च णो मचाणुज्जा भोत्तणु वा पाइत्तणु वा
से त-भायाय एगत मयक्कमेत्ता । एगत मयक्कमित्ता अहे^{१०} ज्झामभदिएसि वा^{११}, अट्टिरा^{१२}
सि वा, किरासिसि वा, तुसरसिसि वा, गोमयरसिसि वा, अण्णयरसि वा तहप्पगारसि
थांहेसि, पहिलेहिय [२] पमजिय [२] तभो सजयामेव परिद्वेज्जा । (५२४)

से भिक्षुं वा, भिक्षुणीं वा, गाहायद्दुल पिंढवायपट्ठियाप अणुपविद्धे समणे
 जाओ पुण ओसहीओ जाणेज्जा वसिणाओ^{११} साखिआओ^{१२} अबिदुलकडाओ अतिरिच्छि
 ण्णाओ अग्वाच्छिण्णाओ तरुणियं वा छिवादि^{१३} अणभिक्षु^{१४} ममजित पेहाप, अफासुप
 अणेसणिज्जसि अण्णमाणे एअं सत्ते जं पट्ठिमाहेज्जा । (१२५)

१ परपात्रे वा २ सहसात् ३ अथ ४ अल्पशब्दोऽभाववचनोऽत्र ५ तृणामो
वर्कविदु ६ जहि ७ उदकप्रधानामृत्तिका, ८ सम्यग्मृत एव. ९ अथ, १० वरधरपक्षि वा
११ कृत्स्ना १२ स्वाश्रया अविनष्टयोनाय १३ सुत्रफलिका १४ सचेतनां

બીજાપક્ષે છે, અથવા ધૂળથી બિગડેલો છે, તો તેવો આહાર જે શુદ્ધ હાથમાં કે પાત્ર માં ધરીને દેવામાંડે છે તે સજ્જન તથા મુનિને અથોમ્ય જાણીને મુનિએ તે આહાર નહિ લેવો. (૫૨૩)

કદાચ જૂનચૂકથી તે લેવાઈ જાય તો તે આહાર સાથે લઈને મુનિએ નિર્જન પ્રદેશમાં જવું અને ત્યાં જીવનું વનખતિ તથા બીનસ ગૃહિન સ્થળ શોધીને ત્યાં પોતાને મનના આહારમાનો જે ભાગ જીવનું વનખતિ લેતોયેન થયેતો હોય તે જુદો પાણીને તેમથી જીવનું ચૂકી કઢાડી નાખ્યા અને પત્રી તે આહાર દ્વીરીને સારવાન થઈ ખાઈજવો થયા પીજવો જો કહિ તે ખાઈ કે પી શકાય તેમ નહોત તો નિર્જન પ્રદેશમાં જઈ બેઠી જમીનમાં અથવા જ્યાં હાડકા જુડુ પડેલા તેના ત્યાં અથવા લોટા વગેરેના કાટ જ્યાં થયે પડેલા હોય ત્યાં અથવા જ્યાં પંખાવ કે છાંયું થલું પડ્યું હોય ત્યાં અથવા તેવી રીતના બીજા સ્થાનમાં પુણ્ય પ્રમાણે તે આહાર યતનાપૂર્વક પકડી દેશે. (૫૨૪)

મિશ્ર અથવા વિનુષ્ટીએ શ્રદ્ધાના યેર આદ્ય માટે ધાન કે દુગ્ધિક, અખડ રહેલા હોનાથી અને તિરકસ વાપીને એ જાગ પાડેના ન હોનાથી તેમજ સજીવ કે અનિવૃત્તો નિવૃત્ત કે જીવ્ય તે તથા કાચી મગ વગેરેની દૂધીઓ જેઓ હજી તોડી કાઢા કરેલી ન હોય તે સર્વ અનિવૃત્ત અને ધોનાને અણાવ્યે ધરીને તેમજ શ્રદ્ધા આપના હતા ન હતા (૫૨૫)

મે ભિક્ષુ વા, ભિક્ષુણી વા, જાવ પવિત્રે સમાણે સે જાઓ પુણ જાણેજ્ઞા પિહુયં વા, અકસિગાઓ અસામિયાઓ વિદલકટાઓ તિરિસ્સલ્લિષ્ઠાઓ અચ્ચોલ્લિષ્ઠાઓ સરુણિયં વા ટિ-
ચીંદિ આભિકંતંભગિજયં પેહાણ, ફાસુયં ઇસણિજ્ઞં મળ્લમાણે છામે સંતે પટિમ્માહેજ્ઞા^૧ (૫૨૬)

સે ભિક્ષુ વા ભિક્ષુણી વા જાવ પવિત્રે સમાણે મે અં પુણ જાણેજ્ઞા પિહુયં વા^૨, વ-
હુરયં વા, મુગિજયં વા, મંયું વા, ચાડલં વા, ચાડલપલં વા, સહં^૩ મગિજયં અકાસુયં અ-
ણેસગિજં મળ્લમાણે છામે સંતે ણો પટિમ્માહેજ્ઞા. (૫૨૭)

સે ભિક્ષુ વા, ભિક્ષુણી વા, જાવ પવિત્રે સમાણે મે જ્ઞં પુણ જાણેજ્ઞા પિહુયં વા,
જાવ ચાડલપલં વા, અસહં મગિજયં ઘુપ્પસુત્તો વા મગિજ્ઞયં તિવ્વસુત્તો વા મગિજયં ફાસુયં
ઇસણિજ્ઞં જાવ છામે સંતે પટિમ્માહેજ્ઞા (૫૨૮)

સે ભિક્ષુ વા ભિક્ષુણી વા ગાહાપતિકુલં જાવ પવિસિત્તુકામે ણો અણ્ણતરિય્ણ વા,
ગારત્થિય્ણ વા, પરિહારિભો^૪ વા અપરિહારિય્ણ સહિં, ગાહાયિકુલં વિંદવાયપટ્ટિયાપ્ પવિ-
સેજ્ઞ વા, ગિસ્સમેજ્ઞ વા (૫૨૯)

સે ભિક્ષુ વા, ભિક્ષુણી વા, પહિયા વિચારભૂમિ^૫ વા, વિહારભૂમિ^૬ વા, ગિસ્સ-
માણે વા પવિસમાણે વા ણો અણ્ણતરિય્ણ વા ગારત્થિય્ણ વા પરિહારિભો વા અપરિહારિ-
ય્ણ સહિં પહિયા વિચારભૂમિ વા, વિહારભૂમિ વા, ગિસ્સમેજ્ઞ વા પવિસેજ્ઞ વા (૫૩૦)

૧ કારણેસત્તિ ૨ પુથુકં. ૩ સઘુત્ત ૪ પરિહારિકઃ સાધુઃ ૫ વિચારભૂમિ સંસારાદ્ય-
ગંભૂમિ. ૬ સ્વાધ્યાયભૂમિ.

અને જો તે ધાન્ય કે કૃષ્ણાદિક વસ્તુ આપી અવળી કાપેલી અને તોડી કટકા કરેલી
હોવાથી મુનિને અધિષ્ઠ અને વિનયોનિવાળી^૧ જાણવા તથા કાચી જાણીએ પણ તોડી કટકા
કરેલી હોવાથી અધિષ્ઠ જાણવા તો પોતાને યોગ્ય જાણીને તે વસ્તુએ લાખવાપરવી.^૨ (૫૨૬)

ભિક્ષુ અથવા ભિક્ષુણીએ એકેજ વાર ભુજેલા પદુવા, મમરા, પોંક, ધગોળા બૂટા,
ચોખા, ચોખાની કણક વગેરે અપ્રાસુક અને અયોગ્ય જાણીને અહણ કરવા નહિ. (૫૨૭)

જો એ પદુવા વગેરે એવાર કે ત્રણવાર શેકેલા હોય તો તે પ્રાસુક અને યોગ્ય જાણી
અહણ કરવા. (૫૨૮)

(ગૃહસ્થના ઘર પ્રવેશ કરવાની વિધિ)

ભિક્ષુ અથવા ભિક્ષુણીએ આહાર લેવા માટે ગૃહસ્થના ઘર તરફ જતાં અન્યતીર્થિકા
સાથે અથવા બ્રાહ્મણો સાથે અથવા પાસત્યાવગેરા સાથે તેના ઘરમાં પેસવું કે નીકળવું
નહિ (૫૨૯)

એજ મુજબ દિશાએ તથા સ્વાધ્યાયસ્થળમાં પણ અન્યતીર્થિકા, ગૃહસ્થ, કે પાસત્યાઓ
સાથે આવવું કે જવું નહિ. (૫૩૦)

સે મિચ્છુવા [૨] ગામાણુગામં દૃઢજામણે જો અણ્ણઙ્ગિયણ વા, ગારરિયણ વા, પરિહારિઓ અપરિહારિયણ વા સંધિ, ગામાણુગામં દૃઢજેજ્ઞા (૫૩૧)

સે મિચ્છુવા [૨] જાવ પવિટ્ટે સમાણે જો અણ્ણઙ્ગિયસ્સ વા, ગારરિયસ્સ વા, પરિહારિઓ અપરિહારિયસ્સ વા; અસંગં વા [૪] દેજ્ઞા વા અણુપદેજ્ઞા^૧ વા (૫૩૨)

સે મિચ્છુ વા [૨] જાવ પવિટ્ટે સમાણે સે જ્ઞં પુણ જાણેજ્ઞા અસંગં વા [૪] અસં-પદિયાણ^૨ સાહમ્મિયં સમુદિસ્સ, પાણાં મૂતાં જીવાં સત્તાં સમારણ, સમુદિસ્સ કીયં પામિચ્ચં^૩ અણ્ણેજ્ઞં^૪ અણિસટ્ટં અમિહં આહટ્ટ વેતતિ, તદ્દપ્પગારં અસંગં વા [૪] પુરિસંતરકકં અપુરિસંતરકકં વા, ચહિયા ણીહં વા, અનીહં વા, અત્તટ્ટિયં વા, અણત્તટ્ટિયં વા, પરિમુત્તં વા, અપરિમુત્તં વા, આસેવિયં વા, અણાસેવિયં વા, અફાસુયં જાવ જો પઢિગ્ગાંજ્ઞા (૫૩૩)

एवं यह्ये साहम्मिया, एगा साहम्मिणी, यह्ये साहम्मिणीओ, समुदिस्स चत्तारि आ-
कावगा भाणियय्वा^५ (५३४)

સે મિચ્છુ વા [૨] ગાહાવદ્ધકુલં જાવ પવિટ્ટે સમાણે સે જ્ઞં પુણ જાણેજ્ઞા અસંગં વા [૪] यह्ये समण^६-माहण अतिथि-किचण-वणीमए^७ पणणिय पणणिय समुदिस्स, पण्णां जाव सतां समारण आसेवियं वा अणासेवियं वा अफासुयं अणेत्तिणज्जंति मण्णमाणे लामे संते जाव जो पडिग्गाहेज्जा (५३५)

१ अनुप्रदापयेत् परेण. २ अस्वप्रतिज्ञया, निर्ग्रयप्रतिज्ञया. ३ उच्छिद्यकं. ४ आण्णेष
५ पूर्वपश्चिमतीर्थैकरमुनीना मयं कल्पः ६ शाक्यादयः श्रमणाः. ७ वनीपकाः वंदिमायाः

વળી આમાણુગામ વિચરતાં પણ અન્યતીર્થિક ગૃહસ્થ અને પાસથાઓ સાથે વિચરતું નહિ. (૫૩૧)

તથા એ ત્રણેને મુનિએ આહાર દેવો કે દેવચત્રવો નહિ. (૫૩૨)

ગૃહસ્થે જે આહાર નિર્ગ્રય સાધુના માટે એટલે કે અનુક સાધર્મિક સાધુને ઉદ્દેશીને છકાયતી હિંસા કરી તૈયાર કર્યો હોય, વેચાનો લીધો હોય, ઉધારે લીધો હોય, કાઢના પામેથી સૂટાથી લીધો હોય કે આલેકની રત્ન વગર લાઇ રાખ્યો હોય તેનો આહાર તે ગૃહસ્થ કોઈ પણ મુનિ કે આર્યાને આપવા માટે તો તેમણે જાણુતા છતાં તે આહાર મદણ નહિ કરવો. અગર જે કે તે આહાર તે ગૃહસ્થે પોતે કર્યો હોય અથવા જીમ્મએ કર્યો હોય, ધરથી અગર નીકળ્યો હોય અથવા ન નીકળ્યો હોય, તે ગૃહસ્થે તે આહાર પોતાનો કરી રાખ્યો હોય અગર ન દોય, તેણે વાપરેલો હોય અગર ન વાપરેલો હોય તોપણ તે અપ્રામુક અને અનૈવણીય જાણુતો મુનિએ કે આર્યાએ મદણ ન કરવો. (૫૩૩)

એ રીતે ધણી સાધર્મિક સાધુના માટે કરેલો આહાર તથા એક કે ધણી સાધવીઓ માટે કરેલો આહાર પણ કોઇ માધુ કે સાધવીએ મદણ કરવો નહિ^૧ (૫૩૪)

જે જોગન ગૃહસ્થે ધણી પણ મુકરર સંખ્યામાંના જમણ, આજણ, પ્રાદ્ગા, દીન, કે નારણુઆટના માટે કરેલું હોય તે વાપરેલું છતાં કે અવાપરેલું છતાં અપ્રામુક અને અનૈવણીય જાણુ મુનિએ નહિ વેદેલું (૫૩૫)

૧ પરેશ તથા રેશ તીર્થકરના સાધુઓ માટે જ આ નિયમ છે.

સેં મિત્ત્વ વા (૨) ગાહાવદ્કુલં જાવ પવિત્રે સમાણે સે જ પુણ જાણેજ્ઞા અમણં વા (૪) વહવે સમગ માહણ-અતિય કિવણ-વર્ણીયાં સમુદિસ્મ પાગાઈં (૪) જાવ શાહદુ વેતેતિ, તં સદ્ધર્મગારં અમણં વા (૪) અપુરિસંતરકડં અધિયાનીહડં અણત્તિયં અપરિમુતં અણાસેવિતં અફામુયં અણેસણિજ્ઞં જાવ જો પદિગ્યાદેજ્ઞા (૫૩૬)

અહ પુણ પૂર્વે જાણેજ્ઞા, પુરિસંતરકડં અધિયાનીહડં અત્તિયં પરિમુતં આસેવિયં ફાતુસં પુસણિજ્ઞં જાવ પદિગ્યાદેજ્ઞા (૫૩૭)

સે મિત્ત્વ વા [૨] ગાહાવદ્કુલં પિંદવાયપદિયાપ પવિસિત્તુકામે સે જાઈં પુણ કુલાઈં જાણેજ્ઞા, હમેસુ જલુ કુલેસુ ણિતિપ્પ પિંદે દિગ્ગતિ, ણિતિપ્પ અગ્ગપિંદે દિગ્ગતિ, ણિતિપ્પ આપ્પ દિગ્ગતિ, ણિતિપ્પ અવદ્દમાપ્પ દિગ્ગતિ, તદ્ધર્મગારાઈં કુલાઈં ણિતિયાઈં ણિતિભોમાણાઈં, જો અત્તાપ્પ વા પાણાપ્પ વા પાવેત્તેજ્ઞ વા નિત્તમેજ્ઞ વા (૫૩૮)

પૂર્વે જલુ તત્ત્ત મિત્ત્વુસ્મ વા મિત્ત્વુણીપ્પ વા સામગિયં જં સમ્મદુદ્ધિ સમિતે મહિતે મયાજ્ઞપ્તિ વેનિ (૫૩૯)

[દ્વિતીય ઉદ્દેશ :]

સે મિત્ત્વ વા [૨] ગાહાવદ્કુલં પિંદવાયપદિયાપ અણપવિત્રે સમાણે સે જ્ઞં પુણ જાણેજ્ઞા અમણં વા [૪] અદ્ધમિગોમહિપ્પુ વા, અદ્ધમાસિપ્પુ વા, દોમાસિપ્પુ વા, તેમાસિપ્પુ વા,

જે ભોળન મુદ્દસ્યે ધણાશ્રમણ, આઠણ, પ્રાણ, દીન, કે આટઆટણના માટે કરેલું હોય પણ તે તેણે પોતેજ કયું હોય, ધરથી બાહેર પણ નહિ લાવ્યું હોય અને હજુ પોતાનાજ ખપતું ગણી વાપર્યું પણ ન હોય તો તે અપ્રાચુક અને અતેણીય ગણીને મુનિએ નહિ લેવું. (૫૩૬)

પણ જો તે ભોળન મુદ્દસ્યે બીજાના હાથે કરાવ્યું હોય, ધર બાહેર રાખ્યું હોય અને પોતે પોતાના ખપતું ગણી તે વાપરેલું પણ હોય તો તે પ્રાચુક અને એણીય ગણીને મહણ કરવું. (૫૩૭)

જે કુશોમાં હમેશાં દાન દેવાતું હોય અથવા જમતી વેળા શરૂઆતમાં દાન માટે અમ્મ પિંડ કહાડી શ્રામજામાં આવતો હોય અથવા આખા ભોળનો દ્વિતીયાંશ કે ચતુર્થાંશ દાનમાં અપાતો હોય અને તેથી બધા ધણા વાચકો માગવા બેઠા હોય તેવા કુશોમાં મુનિએ આહાર-પ્રાણી માટે ન જરૂં (૫૩૮)

સાધુ કે સાધ્વીનું એજ કર્મજ્ય છે કે હમેશાં સર્વ પદાર્થોમાં સમભાવ રાખી જ્ઞાનદર્શન અને ચારિત્ર સાચવતાં થકાં સદા ઉદ્યોગી થઈ વર્તવું. (૫૩૯)

બીજો ઉદ્દેશ.

(મુનિએ અશુદ્ધ આહાર ન લેવો તથા જમણવારમાં ન જવું)

મુદ્દસ્યના ધરે જ્યારે અષ્ટમીના ઉપવાસના ઉત્સવપ્રસંગે અથવા અર્દ્ધમાસિક, માસિક, દ્વિમાસિક, ત્રિમાસિક, ચતુર્માસિક, પંચમાસિક, છમાસિક, ઉત્સવના વખતે અથવા શ્રુતોના

ચાત્તમામિણ્ણુ વા, પંચમાસિણ્ણુ વા, છમ્મામિણ્ણુ વા^૧, ડઙ્ગુ વા, ડઙ્ગસંધીણ્ણુ વા, ડઙ્ગપરિયદ્દેણ્ણુ વા
ચઙ્ગે સનન-સાનન અતિહિન્નિચ્છન-ચળીમણે યગ્ગાતો ડઙ્ગાતો^૨ પરિણ્ણસિજ્જમાણે પેહાણ, ધોહિ
પન્નાહિ પરિણ્ણસિજ્જમાણે પેહાણ, તિહિ ડઙ્ગાહિ પાંગ્ગુલિજ્જમાણે પેહાણ, ચઙ્ગાહિ ડઙ્ગાહિ પ-
રિણ્ણસિજ્જમાણે પેહાણ, ડુંભીમુહાતો વા વાટ્ઠોચતિતો વા મંજ્ઞિહિર્મનિચ્ચાઓ વા પરિણ્ણસિજ્જ-
માણે પેહાણ, તહપ્પગારં અસણં વા [૪] અપુરિસ્સંતરકઠં જાવ જણાસંવિતં અફાણુયં જણેસણિજ્જ-
ણો પઢિગ્ગાહેજ્જા (૫૪૦)

અહિં પુણ્ણ એતં જાગેજ્જા પુરિમંતરકઠં જાવ આસેવિતં ફાણુય જાવ પઢિગ્ગાહેજ્જા (૫૪૧)
તે મિક્ખુ વા [૨] જાવ પવિટ્ટે સમાણે સે જાહં પુણ્ણ કુલ્લહં, જાગેજ્જા, સંજ્ઞા, ડત્તા
કુલ્લાણં^૩ વા, ભોગકુલાણિ^૪ વા, રાહ્ણકુલાણિ વા, ચત્તિપકુલાણિ^૫ વા, હક્કાગકુલાણિ
વા, હરિવસકુલાણિ વા, ઇસિયકુલાણિ^૬ વા, વેસિયકુલાણિ વા, મંદાગકુલાણિ^૭ વા, કો-
દાગકુલાણિ^૮ વા, ગામરસપકુલાણિ વા, ચોક્કમાલિયકુલાણિ^૯ વા, અણ્ણયેરેણુ વા તહપ્પ-
ગારેણુ કુલ્લેણુ અદુગંઘ્ગિણ્ણુ અગરહિતેણુ વા, અસણં વા [૪] ફાણુયં ઇસણિજ્જં જાવ
પઢિગ્ગાહેજ્જા (૫૪૨)

સે મિક્ખુ વા [૨] ગાહાવદ્ધકુલં પિટ્ઠાવપપઢિયાવ અણ્ણપવિટ્ટે સમાણે સે જ્ઞ પુણ્ણ જા-
ગેજ્જા અસણં વા [૪] સમચાણ્ણુ વા, પિટ્ઠણિયેરેણુ વા, હંદમહેણુ વા, મંદમહેણુ વા, રસમ-
હેણુ વા, મુમુંદમહેણુ વા, મૂતમહેણુ વા, જક્કમહેણુ વા, જાગમહેણુ વા, થૂમમહેણુ વા, ચે-
વમહેણુ વા, રક્કમહેણુ વા, ગિરિમહેણુ વા, હરિમહેણુ વા, અગ્ગમહેણુ વા, તદાગમહેણુ
વા, મમહેણુ વા, ખદિમહેણુ વા, સરમહેણુ વા, સાગરમહેણુ વા, આગરમહેણુ વા, અણ્ણતેરેણુ

૧ ડઙ્ગસંધુ ૨ પિટ્ઠકાવ. ૩ આરક્ષકકુલાણિ ૪ રાજ પૂજ્યસ્થાનીયાણિ ૫ રાજકુલદીપ્તિ
૬ મોષાલકુલાણિ. ૭ નાપિતકુલાણિ ૮ વદ્ધકિલ્લાણિ. ૯ સંતુવાયકુલાણિ.

આત્તહિને કે આપહિવને ધણ્ણએક (સામ્યાદિ)અમલ્લ, આહાણ્ણ, પેરોધુ, દીન, અને ભાટ્ઠચાગ્ગેતો
એક ૧ અનેક વાસગ્ગેભાષી ભોજન પીરમણું દેખવામાં આવે અને હજુ ગૃહસ્થે તે ભોજન
જાને કયાજામાં વાપર્યું ન હોય તો મુનિએ તે ભોજન અપ્રામુક અને અનેપણીય બાધી ન
લેવું (૫૪૦)

અને જો તે દોષ પીત્ત પ્રકૃષ્ઠે રાંધી તેપાર ક્યું હોય અને ગૃહસ્થોએ વાપર્યું હોય
તો તે મુનિએ ચોગ્ગ બાધી ગ્રહણ કરવું. (૫૪૧)

મુનિએ, હયકુળ,^૧ ભોગકુળ, ગલ્લકુળ, કનિયકુળ, ઇક્કાકુળ, હરિવસકુળ, એખ
કુળ,^૨ વૈસ્યકુળ, ગદ્ધકુળ,^૩ દોદાનકુળ,^૪ આનગ્ગકુળ અને ભોજસાળીયકુળ,^૫ તથા એવી
૧૪ જાતના પીત્ત ધણ્ણ અનિગ્રહીત અને અનિહિત કુળોમાં નિર્દોષ આદાર લેવા જવું (૫૪૨)

જારે ગૃહસ્થના ઘરે એજો બાધીયો હોય અથવા પિત્તભોજન હોય અથવા ઈદ, રહ્દ, રહ્દ,
રહ્દ, બાદેવ, જૂત, ચક્ક, કે નાગનો મહોત્તમ હોય અથવા ગૃપ કે ચેત્તનો મહોત્તમ હોય અ-
થવા વક્ક, ગિરિ, કૂવા, તથાવ, કહ્, નદિ, મગ, આગર કે આગરનો અથવા એના જેવી ગમે

૧ ડઙ્ગા પીરવસવનીના છકુલો ૨ અપવર્ગના છે. અને કોષથી ભોજસાળીયકુળની ૩ કુલો
૪ અપવર્ગના છે. ૫ ભોજાળ. ૬ દહીયપાત્રા કરનાર ૭ સ્વત્તર ૮ સાગરી

વા તદ્વગારેસુ વિરૂઢરૂપેસુ મહામહેસુ વદમાણેસુ પદ્યે ચમગ-માહણ અતિહ કિયણ-ઘણીમણ
પગાતો ડકાતો પરિવૃત્તિઝમણે પેહાડ, દોહિ, જાવ સંજિહિલંચિચવાતો વા પરિવૃત્તિઝમણે
પેહાણ તદ્વગાર અસર્ગ વા [૪] અપુરિસંતરકટ જાવ ણો પદિગ્ગાહેજા (૫૪૩)

અહ પુણ પ્યં જાણેજા, દિષ્ણં જં તોસં દાયક્યં, અહ તત્થ સુંજમાણે પેહાણ, ગાહાવ-
તિમારિયં વા, ગાહાવતિભગિણં વા, ગાહાવતિપુત્તં વા, ગાહાવતિપૂયં વા, સુણં વા, ધાર્તિ
વા, દામં વા, દાર્તિ વા, કમ્મકરં વા, કમ્મકરિં વા, સે પુચ્છામેવ આલોપ્પજા, “આડસો”-
તિ વા, “મગિણો”-તિ વા, “દાહિસિ ઝે હ્તો અન્નવરં મોયણજાયં ? ” સેવં વદંતસ્સ પરો
અસર્ગ વા [૫] આહદુ દલણ્ણજા, તદ્વગારં અસર્ગ વા [૫] સયં વા ણં જાણ્ણજા, પરો વા સે
દેજા, ફાસુયં જાવ પદિગ્ગાહેજા (૫૪૪)

સે મિક્ખવા [૨] પરં અનુજોયણમેરાણ સંલ્લહિં ણચા સંપટિપદિયાણ ણો અભિસંધારેજા
ચમણાણ (૫૪૫)

સે મિક્ખવા [૨] પાર્હણં સંલ્લહિં ણચા પટ્ટીણં ગચ્છે અણાદાયમાણે, પટ્ટીણં સંલ્લહિં
ણચા પાર્હણં ગચ્છે અણાદાયમાણે દાહિણં સંલ્લહિં ણચા ડદ્દીણં ગચ્છે અણાદાયમાણે, ડદ્દીણં
સંલ્લહિં ણચા દાહિણં ગચ્છે અણાદાયમાણે (૫૪૬)

તે બાબતનો મહોત્સવ હોય અને તેથી ત્યાં ધણીએક (શાકપાદિ) શ્રમણ, બ્રાહ્મણ, અતિથિ, દીન
તથા બાહ્યારણોને એક કે અનેક વાસબોથી ભોજન પીરસાતું હોય અને તે ભોજન માટે-
કે હાથે કરેલું છતાં હજી તે ગૃહસ્થોએ વાપરેલું ન હોય તો તેવા આહારને અશુદ્ધ ગણી
મુનીએ તે આહાર ન લેવો. (૫૪૩)

પણ જે ત્યાં મુનિને એમ જણાય કે જેમને એ ભોજન આપવાનું હતું નેમને અપાય
છે અને હવે ગૃહસ્થ ભોજા તેને વાપરેછે તો મુનિએ ગૃહસ્થની સ્ત્રીને અથવા બેનને અથવા
પુત્ર, પુત્રી કે પુત્રવધૂને અથવા ધાધ, દાસ, કે દાસીને પેહેલેથી બોધને કહેવું કે હે આયુષ્માન અથવા
બેન, મને આ ભોજનમાંથી અન્યતર ભોજન આપશો? આમ કહેના મુનિને તેઓ અશનાપિ
આહાર આપવામાંડે તો મુનિએ નિર્દોષ જાણી તે આહાર લેવો. (૫૪૪)

બીજા આમોમાં સંખાડિ [જમણવાર] હોય તો એવે વખતે મુનિએ બે ગાંઝીની હદ
માં પણ સંખાડિમાંથી ભોજન લેવા માટે ન જતું. (૫૪૫)

જે પૂર્વ દિશામાં સંખાડિ હોય તો મુનિએ સંખાડિ તરફ કશી લાલચ ન રાખતાં પુ-
શ્ચિમદિશા તરફ જતા રહેવું. જે પશ્ચિમજાગુ સંખાડિ હોય તો પૂર્વતરફ વળવું. જે દક્ષિણ
જાગુ સંખાડિ હોય તો ઉત્તર તરફ વળવું. અને જે ઉત્તરજાગુ સંખાડિ હોય તો દક્ષિણતરફ
વળવું (૫૪૬)

જાથેવ સા સંસ્તરી સિવા, તંજહા, ગામમિ વા, નગરસિ વા, સ્વેદંસિ વા, કન્થંસિ વા, મંદ્યંસિ વા, પર્ણાંસિ વા, આગરસિ વા, દોળમુદંસિ વા, નિગમંસિ વા, આસમંસિ વા, રાયહાળિસ વા, સંણિયેસંસિ વા, —સંસ્થદિં સંસ્થદિપદિવાપ્ નો અભિસંધારેજા ગમણાપ્ । કેયલી મૂયા ॥ આયાળ-મેયં ॥ (૫૪૭)

સંસ્થદિં સંસ્થદિપદિવાપ્ અભિસંધારેમામે આહાકમિય વા, ઉદ્દેસિયં વા, મીમજાવં વા, કીયગદં વા, પામિથં વા, અચ્છેડ્ડં વા, અનિસદ્દં વા, અમિહદં વા, આદ્દુ દિગ્ગમાળ મુંજેજા. અસ્સંજપ્ મિચ્છુપદિવાપ્ સ્વુદ્ધિયદુવારિયાઓ મહાલયાઓ કુજ્જા, મહાલ્લિયદુવારિયાઓ, સ્વુદ્ધિયાઓ કુજ્જા, સમાઓ સિગ્ગાઓ વિસમાઓ કુજ્જા, વિસમાઓ સિગ્ગાઓ સમાઓ કુજ્જા, પવાયાઓ સિગ્ગાઓ નિવાયાઓ કુજ્જા, નિવાયાઓ મિગ્ગાઓ પવાયાઓ કુજ્જા, અંતો વા અદિવા ઉવસયસ્સ, હરિયાણિ ઉદિય [૦] દાલિય [૨] સંધારણં સંધારેજા, "પસ વિલુગ-યામો સિગ્ગાપ્". ॥ તથા સે સંજપ્ ણિયદે અણ્ણયર વા તદ્દપ્પગારં પુરેસંસ્થદિં વા પચ્છાસ-સ્થદિં વા સંસ્થદિપદિવાપ્ નો અભિસંધારેજા ગમણાપ્ (૫૪૮)

પરં જલ્લ તસ્સ મિચ્છુસ્સ મિચ્છુણીપ્ વા સામગિયં, અં સન્નવદ્દેહિં સમિતે સહિતે સવા જયે—તિ વેમિ (૫૪૯)

૧ કૃતિવિશિષ્ટ્ય

કિ બ્બહુના, ત્યાં ત્યાં આમમા, નગરમાં, ખેડનાં, કપ્પાગ્રમા, કપ્પામાં, શેલેરમાં, આગ-શેમાં, બદરમાં, વ્યાપારગ્રામમાં, તીર્થગ્રામમાં, રાજ્યધનીમાં કે નગરપરચગામાં [કાપમાં] સખ્ખિ હોય તો સખ્ખિને મનમાં ધારીને ત્યાં ન જવું કારણ કે દેવગી ભગવાને કહ્યું છે કે "સખ્ખિમાં જવાથી કર્મ બધાય છે" (૫૫૦)

જો મુનિ સખ્ખિમાંથી ભોળા લેવા માટે સખ્ખિ તરફ જશે તો આધાકર્મિકાદિદોષ-હૃષ્ટ આહારમાં ફસી પડશે વગી અસયનિ ઔદરથો તેના સાથે નાન્ય દુઃવાગ્મવાળી જગ્યાઓને મોહોટા દુઃવાગ્મવાળી કરશે અથવા મોટા દુઃવાગ્મવાળી જગ્યાઓને નાનાદુરવા-ગ્મવાળી કરશે, સીધી જગ્યાઓને આડી કરશે, આડીઓને સીધી કરશે, બહુ પવનવાળી જગ્યાઓને નિર્ગતજગ્યાઓ કહેશે, નિર્ગતજગ્યાઓને બહુ પવનવાળી કરશે, વળી અદ્ધ કે બહાર વનસ્પતિઓ કાપી તોડી મક્કન સુધસવશે અથવા સાધુને અક્રિયન ધારી તેના માટે સ્વપાતુ પિછાતુ પથસવશે (એમ અનેક દોષ જાણવે છે.) માટે નિર્ગ્રેય સયનિ મુનિએ અ-નેક પ્રકારે મનુષ્યની દેયાતીમા અને મનુષ્યના મરણ પછી ફગતી સખ્ખિઓમાં ભોળા લેવા માટે નહિ જવું (૫૫૮)

મુનિવુ એજ કર્તવ્ય છે કે હમેશાં સર્વ પગથોંમાં મમતા રાખી ધર્મન મુક્તિ પ્રાપ્તિ અથવા યત્નવત યદ વર્તવું (૫૫૯)

(તૃતીય ઉદ્દેશ :)

સે યગ્યા અળ્ળતરં સંતરિં આસિત્તા પિવિત્તા છદ્વેજ્જ વા વમેજ્જ વા, મુત્તે વા સે નો સમ્મં પરિનેજ્જા, અળ્ળતરે વા સે દુક્ખે રોચાતંકે સમુપ્પજ્જેજ્જા, કેવલીં વૂયા “ આયાણ મેયં.” (૫૫૦)

इह खलु भिक्षू गाहावतीहिं वा, गाहावतिणीहिं वा, परिवायण्हिं वा, परिवाह्माहिं वा, एगज्झ सद्धिं सोढं पाउ^१ भो वतिमिस्सं दुरत्था^२ वा उवस्सयं पाट्टेलेहमाणे नो लभेज्जा, तमेव उवस्सयं संमिस्सीमाय-मावज्जेज्जा अणमणे वा से मत्ते विप्परियासियभूते इति ययिग्गहे वा किलीये वा तं भिक्षुं उयसंकमित्तु यूया “ आउसंतो समणा, अहे आरामंसिवा, अहे उवस्सयंसि वा, राओ वा, वियाहे वा, गामधम्मणियंतियं कट्टु रहस्सियभेहुणधम्मपरिया-रणाण् आउट्ठामो.” तं येगतित्तो सातिजेज्जा । अकरगिज्जं चेयं संवाण्^३ । एते आयतणा संति संचिज्जमाणा पप्पावाया अवन्ति । तम्हा से संजण् णियंके तहप्पगारं पुरेसंखहिं वा पच्छांख-हिं वा संखडिसंपडियाण् नो अमिसंधारेज्जा गमणाण् (५५१)

સે ભિક્ષુ વા [૨] અદ્વતર સંઘોંદે વા સોચ્છા ણિસમ્મ સંપહાવેતિ ઉત્સુયભૂતેણ અપ્પા-
વેણ “ધુવા મંછલી”^૧ નો સંઘાણ્ણિત્થય દ્વયેત્તરેહિં કુલેહિં સામુદાણિયં ઇસિયં વેસિયં પિંઢકાર્ય

૧ પાતું-પીલ્લેલ્યથઃ ૨ બહિઃ ૩ મંછલિગમનં ન કુર્યાદિતિ શેષઃ ૪ હિતિ કૃત્વેતિ શેષઃ

ત્રીજો ઉદ્દેશ.

(મુનિને જન્મણુવારમાં જવાથી થતા ગેરફાયદા)

ને મુનિ સંખડિભોજન કરશે તો કોઈ વખતે તેને તેનાથી વધત કે વિશયિકાના દુઃખમાં જોતરવું પડશે. અથવા તો ખાધેલું અન્ન ફડી રીતે ન પચતાં કુદ કે શ્વાદિક રોગ ઉત્પન્ન થશે. માટે કેવળી ભગવાન જણાવે છે કે સંખડિભોજન કરેજીવને હેતુ છે. (૫૫૦)

વળી એ સંખડિઓમાં એકલા થએલા ગૃહસ્થો, ગૃહસ્થ સ્ત્રીઓ, પરિત્રાજાઓ, તથા પરિત્રાજાઓ વગેરા સાથે મુનિ ત્યાં જઈ એકલો ભેળાખાથી કદાચ મદિરાપાનમાં પણ ફસી પડે^૧ અને તેથી તે મદિરામત બની પોતાના મુકામે નહિ પોહોચતાં ત્યાંજ લથડી પડે છે. તથા ત્યાં નસાના આવેશથી બેહોસ થઈ સ્ત્રીઓમાં આસક્ત થાય છે. અથવા ત્યાં રહેલી સ્ત્રીઓ કે નપુંસકમાંનું કોઈ એક મુનિપર આશક થઈ કહેવા મડે છે કે “ હે આયુષ્મન્ શ્રમણ, આ બગીચામાં અથવા ઉપાશ્રમમાં રાતે અથવા અમુક વખતે આપણે એકલા મળી ભોગવિલાસમાં વર્તશું.” એમ કહી તેઓ મુનિને વિધ્વોથી લલચાવી કબજે કરે છે. અને તેમાં કદાચ એકલો મુનિ ફસી પણ પડે છે, માટે એ વાતને અકરણીય જાણીને મુનિએ સંખડિમાં નહિ જવું, કારણ કે ત્યાં જવાથી ઉપર મુજબ તથા તે કરતાં પણ વધતે વધતઃ ગેરફાયદા થવા સંભવ છે. માટે નિર્ગ્રંથ સંયતિએ પૂર્વસંખડિ કે પશ્ચાત્સંખડિમાં બો-જનાથે જવાનો ઇરાદો નહિ કરે. (૫૫૧)

ને કોઈ મુનિ પૂર્વસંખડિ કે પશ્ચાત્સંખડિ ચલી સાંભળી ત્યાં ઉત્સુકતા ધરી ચાલ્યો જશે તો ત્યાં તે જૂઠા જૂઠા કુઓમાંથી આધારકાંદિદોષરહિત પવિત્ર આહાર ગ્રહણ કરીને

પડિગાહિતા આહારં આહારેત્તપ્ । માદૃટાણં સંપાસે । જો પૂર્વં કરેજ્ઞા । મે તત્થ કાલેગં અણુપવિ-
સિત્તા તપ્પેતરેતરેદિં કુલેદિં મામુદાગિયં પુસિયં વેસિયં પિંડવાયં પડિગાહિતા આહારં
આદારેજ્ઞા (૫૫૨)

સે ઋષણ વા [૨] સે જ્ઞં પુણ જાણેજ્ઞા ગામં વા જાવ રાયહાણિ વા, હમાંમિ તત્થ
ગામંસિ વા જાવ રાયહાણિમિ વા સંવર્ડા સિયા, સંપિય ગામં વા રાયહાણિ વા સંસાદિપડિ-
યાપ્ જો અભિસંધારેજ્ઞા ગમગાપ્ । કેવલી ચૂયા આયાણ-મેયં (૫૫૩)

આદુણોવમાણં સંસારિં અણુપરિત્તમાણસ્વ પાપુણ વા પાપ્ અર્હંતપુરુષે ભવતિ, હથેણ
વા હથે સંચાલિયપુરુષે ભવતિ. પાપુણ^૧ વા પાપ્ આરહંતપુરુષે ભવતિ, સીસેણ વા સીમે
સંપદિયપુરુષે ભવતિ, કાણુણ વા કાપ્ સંસોમિયપુરુષે ભવતિ, દંડેણ વા અદિણ વા મુદિણ વા
કેલુણા વા કયાલેણ વા અભિહયપુરુષે ભવતિ, સીતોદપુણ વા ડસિસપુરુષે ભવતિ, રયમા વા પરિયાસિય
પુરુષે ભવતિ, અણેમણિજ્ઞેણ વા પરિધુસપુરુષે ભવતિ, અણેમિં વા દિગ્ગમાણે પડિગાહિતપુરુષે
ભવતિ, તત્થા સે સંસારિં ગિગંથે તહપ્પગારં આદુણોમાણ સંસારિં સંસારિપડિયાપ્ જો અભિસંધારેજ્ઞા
ગમમાપ્ (૫૫૪)

સે ઋષણ વા [૨] ગાહાપદ્ધકુલં પિંડવાયપડિયાપ્ પવિટ્ટે સમાણં સે જ્ઞં પુણ જાણેજ્ઞા
અમ્મણં વા [૪] પ્પસણિજ્ઞં સિયા અણેસણિજ્ઞં સિયા, ચિત્તિગિચ્છસમાયણેણં અપ્પાણેણં અસ-
માહકાપ્ હેત્તસાપ્ તહપ્પગારં અસગં વા [૪] છામે સંસે જો પડિગાહેજ્ઞા. (૫૫૫)

૧ પાત્રેણ.

વાપરી શકવાનો નથી, કિંતુ ત્યાં દૂષિત આહાર વાપરીને દોષપાત્ર થવાનો. માટે મુનિએ સં-
ખ્ખડિમાં નહિ જતું. કિંતુ બિઘ્નાના સમયે જૂઠા જૂઠા કુસોમાં જઈને પવિત્ર આહાર મેળવી
તે વાપરવો. (૫૫૨)

જે ગામ કે સંસ્થાનીમાં સંખ્ખડિ થવાની હોય ત્યાં તેના માટે મુનિએ જવાનો દસરો
ન કરવો. કેમકે કેવળશાનિઓ બોલ્યા છે કે તેમ કરતાં કર્મજથ થાય છે. (૫૫૩)

જે સંખ્ખડિમાં ધણા લોક એકલા મળ્યા હોય અને બોજન થોડું રધાયલું હોય ત્યાં
જે મુનિ જાય તે ત્યાં બીડંબીડમાં તેના પગ બીજાઓના પગતે દબારો, હાથ બીજા-
ના હાથે સાથે અથડારો, પાત્ર બીજાઓના પાત્રો સાથે અથડારો, માથું બીજાના માથા
માથે અથડાવે અને શરીર બીજાના શરીર સાથે ઘસારો. વળી ત્યાં તેવી બીડામાં લાકડી,
લાઠી, મૂંઝ, પથ્થર કે અપ્પરતો ગાર પણ કદાચ સહેલો પડશે. અગર કેાઈ મુનિના શરીર-
પર તાડુ પાણી ફેકશે, અથવા ધુળ ફેંકશે, અથવા મુનિને ત્યાં અશુદ્ધ આહાર મળશે, અ-
થવા બીજાને મળવાનું છતાં વચગાળેથી મુનિ તે આહાર ઝુટાવી લેશે. (એ રીતે અનેક
દોષ સંભવે છે) માટે નિર્ગ્રંથ મુનિએ તેવી જાતની સંખ્ખડિમાં બોજન મેળવવાના દવાદાથી
કદાપિ નહિ જતું. (૫૫૪)

ગૃહસ્થના ધરે બિઘ્ના વેચા જતા મુનિએ જે આહાર નિર્દોષ કે મોંઘા છતાં શક જ-
રેલા જણાય નો તે આહાર તેના અધિનાશગથી મંડણ ન કરવો. (૫૫૫)

સ મિત્ત્વ વા [૨] ગાહાવતિકુલં પવિસિડકામે સન્વં મંદગ-માયાય ગાહાવતિકુલં પિંદ-
વાયપદિયાપ્ પવિસેજ્જ વા નિત્ત્વમેજ્જ વા (૫૫૬)

સે મિત્ત્વ વા [૨] વહિયા વિહારમૂર્મિ વા વિચારમૂર્મિ વા નિત્ત્વમ્મમાણે પવિસમાણે
સન્વં મંદગ-માયાય વહિયા વિહારમૂર્મિ વા વિચારમૂર્મિ વા નિત્ત્વમેજ્જ વા પવિ-
સેજ્જ વા (૫૫૭)

સે મિત્ત્વ વા [૨] ગામાણુગામં દૂહજ્જમાણે સન્વં મંદગ-માયાય ગામાણુગામં
દૂહજ્જેજ્જા (૫૫૮)

સે મિત્ત્વ વા [૨] અહપુણ એવં જાણેજ્જા તિન્વંદેસિયં વાસં યાસમાળં પેહાપ્, તિન્વ-
દેસિયં મહિયં સણિવયમાણિ પેહાપ્, મહાવાપુણ વા રયં સમુદુયં પેહાપ્, તિરિચ્છસંપાતિમા
વા તસા પાણા સંઘઠા સન્નિવયમાણા પેહાપ્, સે એવં ણચા ણો સન્વં મંદગ માયાય ગાહાવદ્-
કુલં પિંદવાપદિયાપ્ પવિસેજ્જ વા નિત્ત્વમેજ્જ વા, વહિયા વિહારમૂર્મિ વા વિચારમૂર્મિ વા
પવિસેજ્જ વા નિત્ત્વમેજ્જ વા, ગામાણુગામં દૂહજ્જેજ્જા વા (૫૫૯)

સે મિત્ત્વ વા [૨] સે જ્જાહં પુણ કુલાહં આણેજ્જા; સંજજા, સત્તિયાણ વા, રાહંણ વા,
કુરાહંણ વા, રાયપેસિયાણ વા, રાયવંસદ્દિયાણ વા, અંતો વહિવા સંણિવિટ્ઠાણ વા, ગચ્છંતાણ
વા ણિમંતેમાણાણ વા અણિમંતેમાણાણ વા, અસણં વા [૪] છામે સંતે ણો પદિગાહજ્જા-
સિત્તિ યેમિ (૫૬૦)

મુનિએ^૧ ગૃહસ્થના ધરે બિદ્યા લેવા જતાં સર્વ ધર્મોપકરણ સાથે લાભને ત્યાં જવું
આવતું. (૫૫૬)

તેમજ સ્વાધ્યાયશ્રુતિપર અથવા દિશાએ જતાં પણ તેવીજ રીતે જવું આવતું. (૫૫૭)

અને આભાનુઆમ વિહાર કરતાં પણ તેજ રીતે વર્તવું. (૫૫૮)

પણ જો વરસાદ બહુ વરસતો હોય અથવા દૃષ બહુ પડતું હોય અથવા આકરા વા-
મુથી ધૂળ બહુ ઉડતી હોય અથવા શુષ્ક શુવન્તુઓ ધણા બિડતા હોય તો ત્યાં સર્વ ધર્મોપ-
કરણ સાથે લાભને બિદ્યા લેવા કે બધુંજ કે દિશાએ જા આમાંતરેજ ન આવવાનું કરવું નહિ. (૫૫૯)

મુનિએ ચક્રવર્તિ પ્રમુખ ક્ષત્રિયો, રાજાઓ, ક્ષેત્રરો, સરત્તરો, કે રાજવંશી સોદા, જો-
ઓ ચહેરમાં કે સહેર બાહેર રહેતા હોય જા રસ્તે પ્રયાણ કરતા હોય તેમને ત્યાંથી નિગં-
ત્રણ છતાં જા નહિ છતાં આહાર ગ્રહણ ન કરવો. (૫૬૦)

૧ આ રાત્રિ નિવસનકરિષક વચેશ માટે છે. એમ કીકાર નહીં છે. છતાં સમાજારી એ કે
નિવસનકરિષકે તો તેને સંકોને આવતું જ નહિ. પણ સ્પષ્ટિકરિષક કારણે વચેશ નહીં આવે તો સાથે
સરોપકરણ નહિ લેવા.

(ચતુર્થ ઉદ્દેશ :)

સે મિલ્લુ વા [૨] જાવ પવિત્રે સમાણે સેજં પુણ જાણેજ્ઞા, મંસાદ્યં વા, મચ્છાદ્યં વા, મંસલલં ના, મચ્છલલં વા, આદેણં વા, પદેણં વા, હિગોલ વા, સંમેલં વા, હૌરમાળં સંપેદાપ, અંતરા સે મગ્ગા યહુપાણા યહુવીયા યહુહરિયા યહુઓસા યહુવદયા યહુવત્તિંગ-પણગ-દગમદિય-મચ્છાસંતાણગા, વહવે તરથ સમણ-માહણ-અતિહિ-ફિવળ-વળીમગા ઉવાગતા યથાગમિસ્સંતિ, સરયાહુણા વિત્તી, ણો પળ્લસસ ગિલ્લમણપવેસાપ, ણો પળ્લસસા વાવળપુચ્છગપીર-પદ્ધણાપુપેદાપ ધમ્માણુઓગાંવિતાપ, સેવં જલ્લા તહુપ્પગારં પુરેસંસાંદિ વા પચ્છાસંસાંદિ વા સં-સાદિપાદિપાપ ણો અભિસંધારેજ્ઞા ગમણાપ (૫૬૧)

સે મિલ્લુ વા [૨] ગાહાવહુલ્લં પિંડવાયપદિયાપ પવિત્રે સમાણે સેજં પુણ જાણેજ્ઞા, મસાદ્ય જાવ સમેલં વા હૌરમાળ પેદાપ અંતરા સે મગ્ગા અપ્પદા જાવ અપ્પસતાણગા, ણો જલ્લ વહવે સમણમાહણા જાવ ઉવાગમિસ્સંતિ, અપ્પાહુણા વિત્તી, પળ્લસસ ગિલ્લમણપવે-સાપ પળ્લસસા વાવળ પુચ્છળ-વરિયદ્ધણાપુપેદાપ ધમ્માણુઓગાંવિતાપ, સેવં જલ્લા તહુપ્પગારં પુરે-સંસાંદિ વા પચ્છાસંસાંદિ વા સંસાદિપાદિયાપ અભિસંધારેજ્ઞા ગમણાપ (૫૬૨)

સે મિલ્લુ વા [૨] ગાહાવહુલ્લ જાવ પવિત્તિજુઝામે સેજં પુણ જાણેજ્ઞા સોરિ-ગિયાઓ ગાવીઓ સોરિજ્ઞમાણીઓ પેદાપ અસળં વા [૪] ઉલ્લસંસાદિજ્ઞમાણં પેદાપ પુરા અપ્પ-

ચોથો ઉદ્દેશ.

(મુનિએ જમણવારમાં ન જવું.)

મુનિએ ગૃહસ્થના ધરે બિદ્ધાર્થે જતાં તેને ત્યાં એવું જણાય કે આહિં માંસ, મત્સ્ય કે મદ્યવાણુ વિવાહભોજન, મૃતકભોજન, યા પ્રીતિભોજન છે, અને તેને ત્યાં કોઈ લાઇ જવું હોય, તોપણ જો આગમાં બીજ, વનસ્પતિ, ફાગ, પાણી, કે કાણા જીવજતુ ધણુ હોય અથવા ત્યાં ધણુએક (મુદ્ધધર્મી) અમણા, આલણા, વટેમાગુંઓ, રંડબિલ્લુકો, કે બાટચારણો, આ-વેલા કે આવવાના હોય અને તેથી ત્યાં બહુ બીડ થવાની હોય જેથી ચતુર મુનિને ત્યાં જવું વળતું મુશ્કેલીભરેલું થઇ પડે અને પદનપાદન કે ધર્મોપદેશ અટકી પડવાનાં જણાય તો તેવા સ્થળે તે મુનિએ જવાનો છડાવે નહિ કરવો. (૫૬૧)

પણ જો તેવા માસ મત્સ્ય, કે મદ્યધ્યાન, વિવાહભોજન, મૃતકભોજન, યા પ્રીતિભો-જનમાં મુનિને કોઈ તેડી જવું હોય અને મુનિને આગમાં કરી વનસ્પતિ, જાળ, કે જીવ-જતુ નહિ જણાય તેમજ ત્યાં શ્રમણુ-આલણુશિક્કની બહુ બીડ પણ નહિ હોય જેથી મુનિને ત્યાં જવું આવડતું સુવચન હોય અને પદનપાદનપાદિક પણ થઈ શકે તો તેવા સ્થળે (કારણ-યોગે) ^૧ મુનિએ બિદ્ધાર્થે જવું પણ ખરું. (૫૬૨)

ગૃહસ્થના ધરે મુનિએ જતાં ત્યાં એ વખતે ગામે રોવાતી હોય અથવા ભોજન રવાતું હોય અથવા તૈયાર થઇ રહ્યું હોય ત્યારે બીજા વાગકાને અપાયાં નહિ હોય તો મુ-

^૧ મુનિ રહેતે ગામી પામ્યાં હોય યા માંદગાથી લાગ્યાં હોય યા દુર્ભિક્ષ હોય વગેરે કારણ-માંસાદિ હોય પરિહાર કરવા સમર્થ મુનિએ ત્યાં જવું એમ દીકાકારે જણાવ્યું છે.

જૂહિપ, સેવં જન્વા જો ગાહાવત્કુલં પિંડવાયપડિયાપ્તિસ્તમેજ્જ વા પવિસેજ્જ વા । સે સ-
માયાપ્તિ પુતંત મવક્કમેજ્જા, અણાવાય-મસંલોપ્પિદ્દેજ્જા । અહુપ્પણ પ્વં જાણેજ્જા, સ્તીરિણીઓ ગા-
થીઓ સ્તીરિયાઓ પેદાપ્, અસણં વા [૪] ડવક્કસહિયં પેદાપ્ પુરાપજૂહિતે, સે પ્વં જન્વા
સતો સંજયામેવ ગાહાવતિકુલં પિંડવાયપડિયાપ્તિ પવિસેજ્જ વા નિક્કલમેજ્જ વા (૫૬૩)

નિચલાગા ગામેગે એવ માહસુ સમાણે વા વસમાણે વા, ગામણુગામં વૂહજ્જમાણે,
" સુદાપ્તિ સલુ અયં ગામે સંખિરુદ્ધાપ્તિ મહાલપ્, સે હંતા-મયંતારો બાહિરગાણિ ગામાણિ
મિક્કલાયરિયાપ્તિ વયહ " (૫૬૪)

સંતિ સત્યેગતિયસ્સ મિચ્છુસ્સ પુરેસંધુયા વા પચ્છાસંધુયા વા પરિવસંતિ, સંજહા, ગા-
હાવતી વા, ગાહાવતિર્ણાઓ વા, ગાહાવતેપુત્તા વા, ગાહાવતિધૂયાઓ વા, ગાહાવતિસુણ્ઠાઓ વા,
ધાર્દઓ વા, દાસી વા, દાસીઓ વા, કમ્મકરા વા, કમ્મકરીઓ વા, સહપ્પગારાઈ કુલાઈ
પુરેસંધુયાણિ વા પચ્છાસંધુયાણે વા પુણ્યામેવ મિક્કલાયરિયાપ્તિ અણુપવિસિસ્સામિ, અવિય હપ્પ
સુમિત્તરામિ પિંદે વા, છોયં વા, સ્તીરં વા, દધિ વા, નવળીયં વા, ઘયં વા, ગુલં વા, સેહં વા,
મહું વા, મજ્જં વા, મેસં વા, સંપુલ્લં વા, ફાણિયં વા, પૂયં વા, સિહરિણિ વા, તં પુણ્યા-
મેવ મુચ્છા વેચ્છા, પડિમાઈ સંલિહિય સપમારેજ્જ, સતો પચ્છા મિક્કલ્હિં સહિં ગાહાવતિકુલં
પિંડવાયપડિયાપ્તિ પવિસિસ્સામિ નિક્કલમિસ્સામિ વા । માહુદ્ધાણં ફાસે । જો પ્વં કરેજ્જા । સે
સાથ મિક્કલ્હિં સહિં કાલેણ અણુપવિસિત્તા સત્થિયરેયરોઈ કુલેઈ સામુદાણિયં પસિયં વેસિયં
પિંડવાય પડિમાહેત્તા આહારં આહારેજ્જા । (૫૬૫)

નિએ તે ધરમાં પ્રવેશ ન કરવો. કિંતુ પાછા વળીને કોઈ નહિ દેખી શકે તેવા સ્થળે જઈ
ઊભા રહેવું. અને જ્યારે જણાય કે ગાયો દોવાઈ રહી છે या જોજન તૈયાર થઈ રહ્યું છે
અને ખીજા માથાકોને આપાઈ ચૂક્યું છે ત્યારે ચતનાપૂર્વક તે ગૃહસ્થના ઘરે જઈને આહાર
લઈ વળવું. (૫૬૬)

વૃદ્ધપણાથી સ્થિરવાસ કરનારા કે માસકલ્પથી ફરનારા મુનિઓ નવા આવતા મુનિઓને
એમ કહે કે "હે પૂજ્ય મુનિઓ, આ ગામ ધણો નાનકડો છે અને અહીં (સતકાદિકથી)
ધણું ધરો શકાયલાં છે. માટે આપ ખીજા ગામે બિજામાટે પધારો." તો મુનિએ તેમ સાં-
ભળી આમાંતરે આશ્વા જવું. (૫૬૭)

કોઈ ગામમાં મુનિના પૂર્વપરિચિત^૧ તથા પશ્ચાત્પરિચિત^૨ સગાચાલા રહેતા હોય,
જેવાકે-ગૃહસ્થો, ગૃહસ્થ જાનુઓ, ગૃહસ્થપુત્રો, ગૃહસ્થપુત્રીઓ, ગૃહસ્થ પુત્રવધૂઓ, દાદાઓ,
દાસ, દાસીઓ, અને ચાકરો, કે ચાકરીઓ; તેવા ગામમાં જતાં જો તે મુનિ એવે વિચાર કરે
કે હું એકવાર બધાથી પહેલાં મારા સગાઓમાં બિજાચે જઈશ, અને સાં મને અન્ન, પાન,
દૂધ, દહીં, માખણ, ઘી, ગોળ, તેલ, મધ, માંસ, તિલપાપડી, ગોળપાણું પાણી, જુંદી,
કે શીખંડ મગરો તે હુંસર્વથી પહેલાં પાઈ પાત્રો સાદ કરી પછી ખીજા મુનિઓ સાથે
ગૃહસ્થના ઘરે બિજા લેવા જઈશ, તો તે મુનિ દોષપાત્ર થાયછે. માટે મુનિએ એમ નહિ
કરવું. કિંતુ ખીજા મુનિઓ સાથે વખતસર જૂઠા જૂઠા કુલોમાં બિજાનિમિત્તે જઈ કરી
બાગમાં મળેએ, નિર્દોષ આહાર લઈ ચાપરવો. (૫૬૮)

૧ સ્વપક્ષના ૨ સ્ત્રીપક્ષના ૩ ત્રીજા પક્ષના ૪ અતિપ્રમાદ ૫ જૂઠા દોવાથી મધમાં
૫૬ આવા ચાદે માટે તે લોપાટ એમ યોગ્યાર લખેછે.

પૂર્વં સત્ત્વ તસ્મિન્નિચ્છુસ્સ વા મિચ્છુણીય વા સામમિયં । (૫૬૬)

[પચમ ઉદ્દેશઃ]

સે મિચ્છુ વા [૨] જાવ પવિત્રે સમાણે સે જ્ઞં પુણ જાણેજ્ઞા, અગ્ગપિંદં ડહિલ્લપ્પમાણં પેહાણ, અગ્ગપિંદં ણિલ્લપ્પમાણં પેહાણ, અગ્ગપિંદં હીરમાણં પેહાણ, અગ્ગપિંદં પરિમાહજ્જનાણં પેહાણ, અગ્ગપિંદં પરિમુજ્જમાણં પેહાણ, અગ્ગપિંદં પરિટ્ઠેવેજ્જમાણં પેહાણ, પુરા અસિનાતિ વા, અજ્ઞાતિ વા પુરા, જત્યકે સમણ-આહુણ-ગતિહિ-કિવણ ઘણીમગા રુદ્ધું રુદ્ધું^૧ ડવસંકમ્મતિ, સે હંતા અહમચિ જ્ઞદ્ધું ડવસંકમ્મમિ, માહુદાણં સંઘાસે ણો પૂર્વં કરેજ્ઞા । (૫૬૭)

સે મિચ્છુ વા (૨) જાવ સમાણે અંતરા સે વપ્પાણિ વા, ફલિહાણિ^૨ વા, પગારાણિ વા, સોરણાણિ વા, શાગ્ગલાણિ વા, અગ્ગલપાસગાણિ વા, સત્તિ પરક્કમે સંજયામેવ પરક્કમેજ્ઞા, ણો ડહ્મજુવં મપ્પેજ્ઞા । કેવલી કૂયા “આયાણ-મેયં.” । (૫૬૮)

સે તત્થ પરક્કમેમાણે પવલેજ્ઞ વા પવલેજ્જ વા । સે તત્થ પવલેમાણે વા પવલેમાણે વા તત્થ સે કાયે વચ્ચારેણ વા, પાસવણેણ વા, સંલેણ વા, સિંધાણેણ વા, ઘંતેણ વા, પિત્તેણ

૧ ત્વરિત ત્વરિતં ૨ પરિણાઃ

એજ મિશ્સુ કે મિશ્સુણીનો પૂણું આચાર છે. (૫૬૬)

પાંચમો ઉદ્દેશ.

(મુનિએ કયો આહાર લેવો અને કયો નહિ લેવા.)

મુદ્દસ્યને ત્યાં રૂઝાઈ તૈયાર થએલા આહારમાંથી શરૂઆતમાં યોડુએક દેવગાને ચાલવા ખાટે કહાડેલા અમપિહ્ન્યાને આહારને, કહાડતી વેલા, નાખતી વેળા, લઈજતી વેળા, વેહેમતી વેળા, ખાતી વેળા, કે દેવાલયની ચોમેર ઊછાલતી વેળા ધણુએક અમણુ-બ્રાહ્મણુ-દિક મિશ્સુઓ પૂર્વે ધણી વખતે તે આહાર ખાધેલો અને મેળવેલો હોવાથી ફરી તેનાખાટે ત્યાં ઊભાવળા ઊભાવળા દોડ્યા બનય છે. તેમને દેખીને મુનિ વિચારે કે હું પણ ત્યાં જઈ તો તે દોષાત્ર ચાપ છે. ખાટે મુનિએ તેજ ન કરવું. (૫૬૭)

મુનિને મુદ્દસ્યને ત્યાં મિશ્સા લેવા જતાં વચગાથે ગદ, ખાઈ, કોટ, તોરણ, કે આગ-જાગેલા ચણી આવે તો તે રસ્તે નહિ જતાં જીગે રસ્તે મુનિએ ત્યાં જવું. કારણકે તે રસ્તે જતાં દેવળાનિયો દ્વેષઃ ધરેલું ગણે છે. (૫૬૮)

જેના તે રસ્તે ચાલતાં કદાચ મુનિ ત્યાં લયથી બચ કે પછી પળ બચ. અને તેમ રસ્તે તેનું ડરીર, લિલ્લ, મત્ર, સ્વેદ્મ, શૂક, વમન, પિત્ત, પાક, વીર્ય, કે લેહીથી ખગળ પળ ચાલ. (હવે કદાચ જીગે માર્ગ ન હોવાથી મુનિએ તેજ રસ્તે જતાં) તેનું ડરીર લપર

વા, પૂણ વા, સુકેળ વા, સોણિપૂળ વા, ડ-લિતે સિયા । તહપ્પગારં કાયં ણો અગંતરહિદાપ્^૧
પુઢવીપ, ણો સસાણદ્દાપ્ પુઢવીપ, ણો રસરન્સાપ્^૨ પુઢવીપ, ણો ચિત્તમંતાપ્ સિલાપ્, ણો
ચિત્તમતાપ્ લેલપ્, કોણાવાસંસિ^૩ વા દારુપ્, જીવપતિદિપ્ સયંદે સપાળે જાવ સસંતાપ્, ણો
આમજ્જેજ્જ વા, ણો ડમજ્જેજ્જ વા, -સંલિદ્દેજ્જ વા, -ણિહિદેજ્જ વા, -ઉચ્ચલેજ્જ વા, -ઉચ્ચ-
દેજ્જ વા, -આપાવેજ્જ વા, -પપાવેજ્જ વા । સે પુગ્ગામેવ અપ્પસસરવચ્ચં તણં વા, પત્તં વા, કટ્ટુ
વા, સક્કરં વા જાપુજ્જા । જાહુત્તા સે ત્ત માયાપ્ પુગંત-મવક્કમેજ્જા (૨) અહે ક્કામથંદિલસિ^૪ વા
જાય અણ્ણયરન્નિ વા તહપ્પગારંસિ પઢિલેહિય (૨) પમજ્જિય (૨) તત્તો સંજપામેય આમજ્જે-
જ્જ વા જાવ પપાવેજ્જ વા । (૫૬૯)

સે મિક્ખ વા (૨) જાવ પવિટ્ટે સમાળે સે જ્ઞં પુણ જાળેજ્જા, ગોળં વિયાલં^૫ પઢિપહે
પેહાપ્, મહિસં વિયાલં પઢિપહે પેહાપ્, एवं મણુસં આસં હાથિં સીહં યથં દીવિયં અચ્છં
સરચ્છં પરસેરં સિયાલં વિરાલં સુણયં કોલસુણયં કોંકસિયં^૬ ચિત્તાચેહ્હરયં^૭ વિયાલં પઢિ-
પહે પેહાપ્, સતિ પરક્કમે સંજયામેવ પરક્કમેજ્જા, ણો રઝુયં ગચ્છેજ્જા । (૫૭૦)

સે મિક્ખ વા (૨) જાવ સમાળે અંતરા સે ઓવાઓ વા, જાણૂ વા, કંટપ્ વા, ઘસી^૮
વા, મિલુગા^૯ વા વિસમે વા વિજ્જલે^{૧૦} વા પરિયાવજ્જેજ્જા, સતિ પરક્કમે સંજયામેવ ણો
રઝુયં ગચ્છેજ્જા । (૫૭૧)

સે મિક્ખ વા (૨) ગાહાવતિકુલસસ દુનારસાહં કંટકબોદિયાપ્ પઢિપિહિયં પેહાપ્ તેલિં
પુગ્ગામેવ ઢગાહં અણ્ણુલ્લવિય અપઢિલેહિય અપમજ્જિય ણો અવગુણેજ્જા^{૧૧} વા, પવિસેજ્જ વા,

૧ અનંતહિત્તયા. ૨ સરજસ્કયા. ૩ પુગ્ગાકોળે ૪ અય દગ્ધસ્યઢિલે. ૫ બ્યાલં દુપ્પં.
૬ લોમટકં ૭ આરણ્યજીવવિત્તેયં ૮ સ્થલા દપસ્તા દવતરગં ૯ સ્ફુટિતકુળ્ણમૂરાજિઃ ૧૦ કદર્મઃ
૧૧ વદ્ધાદ્યેષુ

જાણાવેલી રીતે અશુચિથી ખરાબ થાય તો તેણે તરતની સૂકેલી કે ચીકણી કે કચરાવાળી
માટીથી અથવા સવિત્ત પથરાથી યા જાણાજાવતુંથી બરેલા લાકડા વગેરેથી શરીરને ધસતું
કે સાફ કરતું કે સૂકવતું નહિ. કિંતુ તેવા વખતે તરતજ ગૃહસ્થપાસેથી નિર્ણય ધાસ પાન
કે કાઢ અથવા રેતી ખાગી લાવવી. અને તે લઈને એકાંત સ્થળમાં જઈને ત્યાં નિર્ણય જ-
મીનને જોઈ પ્રમાણ મતનાપૂર્વક તે તૃણાદિકવડે શરીરને સાફ કરવું. (૫૬૯)

મુનિને નિશ્ચા લેવા જતાં માર્ગમાં ત્રિકાલ જાળ, પાડો, મનુષ્ય, અશ્વ, હાથી, સિંહ,
વાઘ, દીપડો, રીંછ, તરસ, શરભ, [અષ્ટાપદ], સીઆળ, બિલાડો, કૂતરો, વાસહિસચ્ચર, લોકડો,
કે કોઇપણ જાતનું જંગલી જાનવર બિનુરેહેલું જણાય અને બીજો રસ્તો હોય તો તે બચ-
બરેલા સીધે રસ્તે ન જતાં બીજો રસ્તોથી જવું. (૫૭૦)

એજ પ્રમાણે માર્ગમાં ખાડાં હોય, બીલાં હોય, કાંટા હોય, વોકરાંના ધસ [નિળિયાં]
હોય, શટેલી જમીન હોય, દીભાટેકરા હોય, કે કીચડ હોય તો આગેતર છતાં તે માર્ગે ન જવું. (૫૭૧)

મુનિએ ગૃહસ્થના ઘરનો દરવાજો કાંટાની યજ્ઞથી દાંડેલો દેખી ગૃહસ્થની રજા લીધા શિવાય
તથા જોયા પ્રમાણની શિવાય બિલાડો નહિ તેમજ તેના અંદર પેસતું પણ નહિ. કિંતુ જો

ગિસ્તમેજ્જ વા । તેસિં પુસ્વામેવ ડગ્ગાં અણુચ્ચવિય પદિલેહિય પમ્મજ્જિય તત્તો સંજયામેવ અવગુણેજ્જ વા, પતિસેજ્જ વા, ગિસ્તમેજ્જ વા । (૫૭૨)

સે મિત્તલ્ વા (૨) જાણ સમાણે સે જં પુણ જાણેજ્જા સમણં વા, માહણં વા, ગામ વિંડોલગં વા, અતિથિંવા, પુસ્વપવિટું પેહાપ્પ ણો તેસિં સંલોપ સપદિદુવારે વિટ્ટેજ્જા ૬ કેવલી ચૂયા " આયાણ-મેયં " (૫૭૩)

પુરા પેહાપ્પ તસ્સટ્ટાપ્પ પરો અસણં વા (૪) આહદ્દુ દલપ્પજ્જા, મહ મિત્તલ્લૂં પુસ્વોવદિટ્ટાપ્પ પતિત્થા, પ્પસ હેજ્જ, પ્પસ ડવપ્પે, જં ણો તેસિં સંલોપ સપદિદુવારે વિટ્ટેજ્જા, સે ત માયાપ્પ^૧ પુગંત-મયલ્લમેજ્જા (૨) અણાવાય-મસંલોપ વિટ્ટેજ્જા । (૫૭૪)

સે પરો અણાવાય-મસંલોપ વિટ્ટમાણસ્સ અસણં વા આહદ્દુ દલપ્પજ્જા, સે ચ વદેજ્જા " આડસંતો સમણા, હમે મો, અસણે વા (૪) સસ્વજ્જાપ્પ નિસિદ્દે, તં ધુંજહ ચ ણ, પરિ-આપ્પહ ચ ણ, " તં વેગતિથો પદિગાહેત્થા તુસિર્ણીઓ ઓંદેજ્જા, " અવિયાહ પૂવં મમમેવ સિયા " પૂવં માહદ્દુણં સંજાસે । ણો પૂવં કરેજ્જા । સે ત માયાપ્પ તથ્ય ગપ્પેજ્જા (૨) સે પુસ્વા મેવ આલોપ્પજ્જા " આડસંતો સમણા, હમે મો, અસણે વા (૪) સસ્વજ્જાપ્પ નિસિદ્દે તં મું-જહ વળં, પરિઆપ્પહ ચ ણ " સે ધં વદંત પરો વપ્પજ્જા, " આડસંતો સમણા, હમે વેવં મં પરિઆપ્પહિ " સે તથ્ય પરિઆપ્પમાણે ણો અપ્પણો સહ્ધં સહ્ધં^૨ દાર્યં^૩ (૨) ડસહં^૪ (૨) રતિયં

૧ તં પૂર્વપ્રવિષ્ટ આદાય જ્ઞાત્વા. ૨ પ્રચુરં પ્રચુર. ૩ શાકં. ૪ ડસહં, વર્ણાદિગુણોર્લેકં

જરૂરી કામ હોય તો) ગૃહસ્થની રજા લઈ પોંછ પ્રમાણે યતના પૂર્વક ઊધાડવો અને અંદર જવું. (૫૭૨)

મુનિએ ગોચરીએ જતાં ગૃહસ્થના ઘરે કોઈ પણ શ્રમજી, કામજી, બીખારી, કે પર-દેશીને પોતાથી પેહેલો પેટેલો ભેઈ તેમના દેખનાં ગૃહસ્થના દરવાજે ઊભા રહેવું નહિ કે-મકે તેમ ઊભા રહેતાં કેવળી ભગવાને બહુ દોષ જણાવ્યા છે. (૫૭૩)

જે માટે તે મુનિને દરવાજે ઊભા રહેલો ભેઈ ગૃહસ્થ તેના માટે આહારદિક બનાવીને આપવાનું કરે છે. માટે મુનિના સાથે ઊપર જણાવ્યા મુજબ આવી પ્રતિગા આવો હેતુ અને આવો ઉપદેશ જરૂરનો છે કે તેણે ગૃહસ્થને ત્યાં પૂર્વ પેટેલા માથકોના દેખનાં દરવાજે નહિ ઊભા રહેવું. કિંતુ કોઈ નહિ દેખા શકે તેવા સ્થળે જઈ ઊભા રહેવું. (૫૭૪)

એવે સ્થળે ઊભા રહેતાં જ્યાં મુનિને તે ગૃહસ્થ ત્યાં આવી આરામદિક આહાર આપે અને કહેલું દે આપુઅન આપુઓ, આ આહાર મેં તમો સર્વ જમીને આપ્યો છે. માટે તમે બધા જમી બેગા મળી ખાઓ અથવા વેહેંચી લ્યો. " તેમ જ્યાં તે મુનિ આહાર મળ્યાબાદ ગુપચુપ રહી એમ રિવાજ કરે કે " આ તો મનેજ માત્ર પૂરનો છે " તો તે કો-પચાત્ર થાય છે. માટે એવો રિવાજ કદાપિ ન કરવો. કિંતુ તે આહાર લઈ બીજા શ્રમજી-દિકો પાસે જવું અને શરણાગમન જણાવવું કે " આપુઅન શ્રમજી, આ આહાર આપ સર્વ જમીને એકો મળ્યો છે. માટે બેગા ખાઓ અથવા વેહેંચી લ્યો. " આમ મુનિએ કહેતાં મુનિને કોઈ કહે કે " તે આપુઅન શ્રમજી, મુંજ જમીને વેહેંચી આપ. " ત્યારે મુનિએ તે

(૨) મળુનં (૨) ગિદ્ધું (૨) લુક્કું (૨) સે તત્થં અમુચ્છતે અગિદ્ધે અગાદિપ્પ અગજ્જોવવળ્લે
બહુસમમેવ પરિભાણ્જા । (૫૭૫)

સે નં પરિભાણમાણં પરો વહેજ્જા “ આવસંતો સમણા, મા નં તુમં, પરિભાણ્હિ, સમ્મે
થેગતિયા મોક્કામો વા પહામો^૧ વા ” સે તત્થ^૨ મુંજમાણં નો અપ્પણો સહુદ્ધું (૨) જાવ લુક્કું-
(૨) સે તત્થ અમુચ્છિપ્પ (૪) બહુસમમેવ મુંજેજ્જ વા પંણ્ણ વા । (૫૭૬)

સે મિક્કુ વા (૨) જાવ સમાણે સે જ્ઞં પુણ જાણેજ્જા સમણં વા, માહણં વા, ગામ-
પિંદોલ્લં વા, અતિહિં વા, પુલ્લપવિદ્ધું પેહાપ્પ નો સે ઉવાતેકમ્મ પવિસેજ્જ વા ઓમાસેજ્જ^૩
વા । સે વ ત-માયાપ્પ દુરંત-મવલ્લમેજ્જા અનાવાય-મસંલે.પ્પ ચિદેજ્જા । અહ પુણ દ્વં જાણેજ્જા,
પહિસેહિપ્પ વ દિસે વા, સત્તાં તસિ નિયાંદ્ધત્ત સંજયામેવ પવિસેજ્જ વા ઓમાસેજ્જ વા । (૫૭૭)
પદ્યં સલ્લ ઉત્ત સમિલ્લુત્ત મિક્કુણ્ણપ્પ વા સામગ્ગિયં । (૫૭૮)

૧ પરયામો વા ૨ પરતોપેયકેઃ સાર્દ્ધં ન મોક્કયં સ્વયૂચ્ચ પાર્શ્વસ્થાદિભિઃ સહમું-
જાનાવા મયં વિધિઃ ૩ અવમાપેત વા.

વેહેંચી આપનાં પોતાતરફ ઝાઝો ઝાઝો થા સ્વાદિષ્ટ સ્વાદિષ્ટ થા ઉત્તમ ઉત્તમ થા રસિક રસિક
થા મનોહર મનોહર થા ધૃતવાળો ધૃતવાળો થા ચોખો ચોખો નહિ નાખવો. કિંતુ ત્યાં મુનિએ
સર્વ શોભપિષ્ણું ત્યાગ કરી શાંતપણે તે બરોબર સરખીરીતે જ વેહેંચી આપવો. ૫૭૫

અગર વેહેંચતી વેળા કોઈ મુનિને કહે કે “ હે આયુષ્મન, શ્રમણું તુ વેહેંચ મા.
આપણુ બધા એકઠા મળી ખાશું પીશું. ” ત્યારે મુનિએ તેમના સાથે જમતાં પણુ કશું
વધતું વધતું કે સારું સારું પોતે નહિ ખાતાં સરખી રીતે શાંતપણે જમવું. ૫૭૬

મુનિએ ગૃહસ્થના ધરે બિહાર્યે જતાં ત્યાં પોતાથી અમાઝી પેટેલા શ્રમણુ, બ્રાહ્મણુ, બી-
ખારી કે અતિથિને ઊભા રહેલા નોંધને તમનું ઉદ્ધવન કરી કદાચિ અંદર પેશવું કે માગવું નહિ.
કિંતુ તેમ જાણી કોઈ નહિ દેખી શકે તેવા સ્થળમાં એકાંતે જઈ ઊભા રહેવું. અને જ્યારે એમ
જણાય કે તેમને ગૃહસ્થે ખાજ વાળ્યા છે અથવા દીધું છે ત્યારે તેમના જવા બાદ મુનિએ
મતનાપૂર્વક તે ગૃહસ્થના ઘરની અંદર જવું કે માગવું. ૫૭૭

એજ બરેબરો મુનિ અને આચાર્યોનો આચારો. ૫૭૮

૧ (પરતોપેયો સાથે નહિ જમવું પણ સ્વયુચિક પાસત્યાદિક સાથે જમવાની આ વિધિ
છે, એમ રીકાર્ડ જણાવે છે.

[પાટ ઉદ્દેશઃ]

સે ભિક્ષુ વા (૨) જાવ સમાણે સે જ્ઞં ધુણ જાણેજ્ઞા, રસેસિણો બહવે પાણે ઘાસે-
સણાવું સંઘદે સંખિવત્તિ પેહાવું, તંજહા; કુચકુદ્ધજાતિય વા, સૂરજાતિય વા, અગ્નિપિંડિ
વા ઘાયસા સંઘદા સંખિવદિયા પેહાવું, સતિ પરક્ષમે સંજયામેવ નાં ઝગ્ગુય ગચ્છેજ્ઞા । (૫૦૯)

સે ભિક્ષુ વા (૨) જાવ પવિત્રે સમાણે નો ગાહાવતિકુલસ્સ દુદારસાહં અવલધિય (૨)
ચિત્તેજ્ઞા; નો ગાહાવતિકુલસ્સ દગચ્છન્નમત્તપ્પ ચિત્તેજ્ઞા; નો ગાહાવતિકુલસ્સ વ્હાનવ્યપ્પ
ચિત્તેજ્ઞા; નો ગાહાવતિકુલસ્સ સિગ્ગાણસ્સ વા ઘચ્ચસ્સ વા સંલોપ સપાદિદુવારે ચિત્તેજ્ઞા; નો
ગાહાવતિકુલસ્સ આલોય વા ધિમ્મલં વા સંધિ વા દગમયણં વા વાહાઝ પગિગ્ગિય (૨) અં-
ગુલિયાવ્ વા ડહિસિય (૨) ઓળમિય (૨) ઝળમિય (૨) ણિજ્ઞાપજ્ઞા; નો ગાહાવતિ અંગુલિ-
યાવ્ ડહિસિય (૨) જાણ્જ્ઞા, નો ગાહાવતિ અંગુલિયાવ્ આલિય (૨) જાણ્જ્ઞા; નો ગાહા-
વતિ અંગુલિયાવ્ તવિજ્ઞય (૨) જાણ્જ્ઞા; નો ગાહાવતિ અંગુલિયાવ્ ડહ્મલુપિય (૨) જા-
ણ્જ્ઞા; નો ગાહાવતિ વંદિય (૨) જાણ્જ્ઞા; નો ઘયણં ફરસં વંદેજ્ઞા । (૫૧૦)

અહ તથ્ય કંચિ મુંજમાણ પેહાર, તંજહા; ગાહાવદ્ય વા જાવ કમ્મકરિ વા, સે ડુ-
દ્યામેવ આલોપજ્ઞા;—“ આવસો—તિ વા અહિણ—તિ ધા, દાહિસિ મે વુત્તો અજ્ઞયર મોયળ-
જાતં ” સે એવં વંદંતસ્સ પરો હત્થ વા, મચ્ચં વા, દવિ વા, માયળ વા, સીતોદગાવિયદેગ

૧ આચમનોદકમવાહમૂર્તી । ૨ મયમુપવર્ચ્યે ત્યર્થઃ ૩ કંહૂચન કૃત્વા

છઠો ઉદ્દેશ.

(કેવો આહાર લેવો તથા કેવો ન લેવો તેના નિયમો.)

મુનિને ભિક્ષાર્થે જતાં ભાગમાં મસલોલુપી કૃત્તવ્યો, સચ્ચરો, તથા કાગળ વગેરે ધણ-
એક પ્રાણિઓ ખાવા ખાટું રતામાં એકલા મળેલા જણાય તો તે રસ્તો સીધો છતાં ખીન્ને
ભાગે મળી આવતો હોય તો તે રસ્તે મુનિએ નહિ ચાલવું. (૫૧૧)

મુનિએ ભિક્ષાર્થે ગૃહસ્થના ઘરે જતાં ત્યાં ગૃહસ્થના દરવાજાની સામી પકડી ઉભા રહેવું નહિ,
ગૃહસ્થના પાણી ટોળવાના સ્થાનક તરફ જિભા રહેવું નહિ, કાગળા ફેંકવાના સ્થાનક તરફ જિભા રહેવું
નહિ, અને જ્ઞાન કરવાના કે અસ્યુ જવાના સ્થાન તરફ જોવા રહેવું નહિ. વળી ગૃહસ્થના ધ-
રની આરીઓ યા છિદ્રો યા શટ તથા પાણીઆરને મુનિએ પોતાના હાથ કે આંગળીઓ
અડકતી ઉંચાનીચા ચર્ધ તેઓમાંથી ગૃહસ્થનું ઘર નેતું નહિ મુનિએ ગૃહસ્થને આંગળીઓવડે
નિશાની કરી યાચવું નહિ. તેમજ આંગળીઓ વડે તેને ધુણાવીને કે દણાવીને પણ યાચવું નહિ
તથા આંગળીઓવડે તેને ખચ્ચ કરીને પણ યાચવું નહિ વળી ગૃહસ્થને સલામ કરીને પણ
કંઈ યાચવું નહિ. ગૃહસ્થ કંઈય કંઈ નહિ આપે તો કહોર વચન ન બોલવાં. (૫૧૨)

મુનિએ ગૃહસ્થને ઘરે જતાં ત્યાં કોઈને જામતો દેખી શરઆતમાં તપાસ કરી કે આ
કોણ છે, ગૃહસ્થ છે કે યાવત ચાકર ચાકડી છે ? તપાસ્યા પછે તેને બોલવું કે “ હે આયુષ્મન
આયય મંદે મોહેન, આ જાગરનાથી અને કંઈ પણ મોડુએક જોગળ અપમો ? ” એમ મુ-

વા ઋક્ષિણોદગાવિયદેષેણ વા ઉચ્છોલેજ્જ વા, પદોપજ્જ વા, મે પુષ્પામેવ આલોપજ્જા “શ્વાસ્તો-તિ
વા નિગિળી-તિ વા, મા એવં તુમં હત્યં વા, મત્તં વા, દપિં વા, માયણં વા, સ્વીતોદગાવિયદેષેણ વા
ઋક્ષિણોદગાવિયદેષેણ વા ઉચ્છોલેહિ વા પહોવાહિ વા । અભિનંસતિ મે દાતું, ઇમેય દલાંત ।”
સે સેવં ચદંતસ્ય પ્પો હત્યં વા [૪] સીભોદગાવિયદેષેણ વા ઋક્ષિણોદગાવિયદેષેણ વા ઉચ્છોલેજ્જા
પયોહિતા આરુદ્ધુ દલપજ્જા, તદ્દપ્પગારેણ પુરેકમ્મણં હત્યેણ વા (૪) અસણં વા (૪) અસા-
નુયં અણેસણિજ્ઞં જાવ ણો પઠિગાહેજ્જા । અદ્દપુણ એવં જાણેજ્જા, ણો પુરેકમ્મરૂપણં ઉદ્દ-
હેણં^૧ તદ્દપ્પગારેણ ઉદ્દપ્પેણ હત્યેણ વા (૪) અસણં વા (૪) અકામુયં અણેસણિજ્ઞં જાવ
ણો પઠિગાહેજ્જા । અદ્દપુણ એવં જાણેજ્જા, ણો ઉદ્દહેણં, સસિગિદ્દેપં સેસં સં ચેવ । એવં
સસરનસે, મદિટ્ઠા, ઝત્તે^૨, હરિયાલે, હિંગુલપ, મળોસિલા, અંજળે, હોણે, મેદ્દય-પપિય^૩ સેવિટ્ઠ-
સોરઠિય-પિટ્ટ-કુક્કસ-ગ્ગકુટ્ટ^૪-સંસદ્દેણં । (૫૮૧)

અદ્દપુણ એવં જાણેજ્જા, ણો અમંસદ્દે, તદ્દપ્પગારેણ સંસદ્દેણ હત્યેણ વા (૪) અસણં વા
[૪] કામુયં જાવ પઠિગાહેજ્જા । અદ્દપુણ એવં જાણેજ્જા, અમંસદ્દે, તદ્દપ્પગારેણ સંસદ્દેણ હત્યેણ
વા, [૪] અસણં વા [૪] કામુયં જાવં પઠિગાહેજ્જા । (૫૮૨)

સે નિષ્કામુ વા [૨] સેઝ્ઞં ઘુણ જાણેજ્જા, પિટ્ટુયં વા, મદ્દુરપંવા, જાવ પાઞ્ઞલપણં
વા, અસંગણં નિષ્કલુપદિવાણં ચિત્તમંતાણં સિલાણં જાવ મહ્ઘાસંતાણાણં કોદિમુ વા, કોદિત્તિ
વા, કોદિસંસતિ વા, ઉપ્પમિસુ^૫ વા, (૪), તદ્દપ્પગારં પિટ્ટુયં વા જાવ પાઞ્ઞલપણં વા અ-
કામુયં જાવ ણો પઠિગાહેજ્જા । (૫૮૩)

૧ ઉદકાર્ઘેણ. ૨ ક્ષારમૃત્તિકા. ૩ પીતમૃત્તિકા. ૪ વર્ણચૂર્ણ ૫ વાતાય દત્તવંત દુરપંથ :

નિએ બોલતાં ગૃહસ્થ પોતાના હાથ, પાત્ર, અને આટલે કે વાસણ ચંચ પાણીથી અથવા
હરીને સચિત્ત થએલા બિના પાણીથી છાંટે કે ધોવા મટે તો મુનિએ શરૂઆતમાં જ તેને જ-
ણાવવું કે “હે આયુષ્મન યા બેન તમે એમ પાણીથી છાંટીને કે ધોઈને મને આપના ના.
વગર છાંટે ધોઈએ અને આપો” તેમ કહેતાં પણ બે તે ગૃહસ્થ પોતાના હાથપાત્ર પાણીથી
છાંટી કે ધોઈને જ આપવા મટે તો મુનિએ તેના આહારને અશુદ્ધ ગણીને અહણુ ન કરવું.
તેમજ કદાચ એમ બને કે ગૃહસ્થ આહાર આપ્યા અગાઉ તેમ ચાહીને હાથપાત્ર પાણીથી
બોળવે નહિ પણ સહજ તેના હાથપાત્ર પાણીથી બોળાઈ ગએલા હોય તો પણ તેનાવડે
આહાર મુનિએ ન લેવો. વળી કદિ ગૃહસ્થના હાથપાત્ર પાણીથી વધુ ભીજેલા નહિ હોય
પણ હવાયલા હોય વા રજ, માટી, ખાર, હરિઆળ. હિંગો, મણસિલ, અજન, લૂણ, ગેર,
પીળી માટી, ધોળી માટી, વૃક્ષ માટી, ચોખાની જૂકી, કુકસા કે પાનના જૂકાથી ખરડેલા
હોય તો તે વડે પણ આહાર ન લેવો. (૫૮૧)

બે મુનિને એમ જાણ્યું કે ગૃહસ્થના હાથપાત્ર, જે આહાર તે તેને આપવા માટે છે
તેવીજ નતના આહારવડે ખરડેલા છે તો તેવડે તેણે તે આહાર અહણુ કરવો. અથવા તો
જે તદ્દન ચોખા હાથપાત્ર હોય તો તેનાવડે અહણુ કરવો. (૫૮૨)

મુનિને એવું જાણ્યું કે આ ધાણી, પદુવાં, પોંક, કે ચોખાની જૂકી અમંયતિ ગૃહ-
સ્થએ મુનિના માટે સચિત્ત અથવા છવજંતુખરેલી શિળામાં કૂટ્યાં છે કૂટે છે કે કૂટશે,
અથવા વાયરામાં છાટ્યાંછે છાટે છે કે છાંટશે, તો તેવા ધાણી વગેરેને અહણુ નહિ કરવાં. (૫૮૩)

સે મિક્ષ્ વા [૨] જાવ સમાણે સેજ્જં પુણ જાણેજ્જા, વિલ વા કોણં, ડહિયં વા લોણ, અસ્મંજણ મિક્ષુપદિયાણ ચિત્તમંતાણ સિણાણ જાવ સતાણાણ મિદિસુ વા, મિદિતિ વા, મિદિસ્સતિ વા, રુદ્ધિસુ^૧ વા, [૩] વિલં વા લોણ, ડહિય વા લોણ, અકાસુય જાવ જોપ-
દિગાહેજ્જા । (૫૮૪)

સે મિક્ષ્ વા (૨) જાવ સમાણે સે જ્જં પુણ જાણેજ્જા અસણ વા [૪] આગિણિ-
ક્ષિત્તં તહપ્પગાર અસણ વા (૪) અકાસુયં લામે સતે જો પદિગાહેજ્જા । કેટલી વૃથા “આ-
ધાણ-મેય ” । અસ્સજણ મિક્ષુપદિયાણ વર્તિસચમાણે વા, નિર્તિસચમાણે વા, આમજ્જમાણે વા,
પમ્મજમાણે વા, ઓવારમાણે વા, ડપ્પણેમાણેવા અગિણિજ્જે હિસેજ્જા । અહ મિક્ષુગ પુ-
રુદ્ધોદિગા પૂય પહ્ણણા, પૂસ હેજ્, પૂસ કારણે, પૂસુવપ્પસે, જં તહપ્પગારં અસણ વા [૪]
અગિણિવિક્ષિત્ત અપાસુયં અણેસણિજ્જા લામે સંતે જો પદિગાહેજ્જા । (૫૮૫)

પૂય છલુ તસ્સ મિક્ષુસ્સ વા મિક્ષુણી ય વા સામયિમાયં । (૫૮૬)

(સત્તમ ઉદ્દેશ :)

સે મિક્ષ્ વા [૨] જાવ સમાણે સે જ્જં પુણ જાણેજ્જા, અસણ વા (૪) લપ્પસિ વા,
અપ્પસિ વા, મપ્પસિ વા, માણસિ વા, પાસાવાસિ વા, હમ્મિયત્તલસિ વા, અવ્વપરસિ વા ન-

૧ પિટ્થતદ્વયયં

એજ પ્રમાણે ખીરપૂણ કે સંધ્યાપૂજા અથવા દરિઆઈ લૂણ ગૃહસ્થોએ મુનિના માટે
અર્પિત થા છવનતુ બેઠેલી સિજામા વાટયુ હોય કે ખીરુ હોય તે તે પશુ અથોઅ ગ-
ણિત મુનિએ અદક્ષ નકરવું (૫૮૪)

ગૃહસ્થના ઘરે જે આહાર આમિ ઊપવ્રત ચરેયો પડેયો હોય તે મુનિએ અદક્ષ ન ક-
રેયો કેમકે તે અદક્ષ કયાંથી જોખવાત થવાય છે જે માટે તે આહાર મુનિએ લેના અસ-
ધતિ ગૃહસ્થ સાધુના માટે આહાર કહાડતા કે પાણુ નાખતા, સાફ કરતા, ઊત્તરનાં, કે આકે
અવશ્ય કરતા અગ્નિના છોરાની દિસા કરગે માટે મુનિને એવી પ્રતિગા અને એવો ઉપદેશ
છે કે તેવો અગ્નિ ઉપર ચરેયો આહાર અશુદ્ધ નખીને મળના છતાં પણ ન લેવો (૫૮૫)

એ મુનિ અને આવાંઓનો પરિત આચાર છે (૫૮૬)

સાતમો ઉદ્દેશ.

(કેમ અને કેવો આહાર લેવો તથા કેમ અને કેવો ન લેવો.)

જે આહાર ગૃહસ્થે બીન ઊપર, ચાખવા ઊપર, આચા ઉપર મૂળાઉપર, પા ઊપર કે
હરેલો ઊપર અથવા એવી જગતનાં અલ્પજી ઉચ્ચસ્થાના નખેયો હોય અને નાથી લાગેને

સ્પર્શારંભિ અંતલિખજાયાંસિ ડવગિલિલે સિયા, તહપ્પગારં માલોહરં અસળં વા (૪) જાવ. અફાસુયં ણો પઠિગાહેજ્ઞા' કેવલી વૂયા "આયાણ-મેયં" । અસ્સંજણ મિક્સુપદિયાપ પીઠં વા, ફલહરં વા, ગિરમેળિ વા, ડવહલં વા, આહુ ડસ્સવિય દુહરેજ્ઞા । સે તત્થ દુહરમાણે પયલેજ્ઞ વા પમરેજ્ઞ વા । સે તત્થ પયલેમાણે વા પયલેમાણે વા હરં વા, પાયં વા, પાહું વા, ડહં વા, ડદરં વા, સીસં વા, અણ્ણયરં વા કાયંસિ ઇંદિયજાયં હમેજ્ઞ વા, પાણિ વા મૂયાણિ વા જીવાણિ વા સત્તાણિ વા અમિહ્ણેજ્ઞ વા યત્થેજ્ઞ વા હેસેજ્ઞ વા સંધ-સેજ્ઞ વા સંઘટેજ્ઞ વા પરિયાવેજ્ઞ વા કિલામેજ્ઞ વા ઠાણાઓ ઠાગં રૂકામેજ્ઞ વા । તં તહપ્પગારં માલોહરં અસળં વા (૪) હામે સંતે ણો પઠિગાહેજ્ઞા । (૫૮૭)

સે મિક્સુ વા [૨] જાવ સમાણે સે જ્ઞં પુણ જાણેજ્ઞા અસળં વા (૪) કોટ્ટિયાતો. વા કોલજ્ઞાતો' વા અસ્સંજણ. મિક્સુપદિયાપ ડવહલિયયા ડયગ્ગિયયા ઓહરિયા આહુ, ડહરજ્ઞા, તહપ્પગારં અસળં વા (૪) માલોહરંતિ જન્વા હામેસંતે ણો પઠિગાહેજ્ઞા । (૫૮૮)

સે મિક્સુ વા (૨) જાવ સમાણે સે જ્ઞં પુણ જાણેજ્ઞા અસળં વા (૪) મટ્ઠિભોલિતં તહપ્પગારં અસળં વા (૪) જાવ હામે સંતે ણો પઠિગાહેજ્ઞા । કેવલી વૂયા "આયાણ-મેયં" । અસ્સંજણ મિક્સુ-પદિયાપ મટ્ઠિભોલિતં અસળં (૪) ડાંપ્પિદમાણં પુઠવિકાયં સમારંભેજ્ઞા, તહા સેજ્ઞ-વા-ક-વળસસિ-સસ-કાયં સમારંભેજ્ઞા, પુણરિ ઓલિપમાણે પચ્છાકમ્મં કરેજ્ઞા । અહ મિક્સુ પુઠ્ઠોવિદુ જાવ ણં તહપ્પગારં મટ્ઠિભોલિતં અસળં વા (૪) હામે સંતે ણો પઠિગાહેજ્ઞા । (૫૮૯)

સે મિક્સુ વા (૨) જાવ પવિટ્ટેસમાણે સે જ્ઞં પુણ જાણેજ્ઞા, અસળં વા (૪) પુઠવિકાયપતિટ્ઠિયં, તહપ્પગારં અસળં વા (૪) અફાસુયં જાવ ણો પઠિગાહેજ્ઞા । (૫૯૦)

૧ અષોષુત્તરાતાકારાવ.

ગૃહસ્થ આપવા માંડે તો તે આહાર અશુદ્ધ ગણીને મુનિએ ન લેવો. કેમકે કેવળસાનિઓએ તેમાં દોષ બતાવ્યા છે. જે માટે ગૃહસ્થ સાધુના માટે ત્યાં બાળેઠ, પાટિલ, નિસરણી કે ઊખળ માંડી ત્યાં ચડતાં જો પડે તો તેના હાથ, પગ, બાહુ, સાથળ, પેટ, માથું કે ગમે તે અંગના અંગ થાય તથા બીજાં જીવજંતુઓ પણ હણાય માટે તેવી જગતો માળથી આલેશે આહાર મળતાં છતાં પણ ન લેવો. (૫૮૭)

વળી જો ગૃહસ્થ, કોઠીમાં કે કોઠકામાંથી સાધુના માટે જાયો નીચો કે અડો ઘઈ આહાર લાવી મુનિને આપવા માંડે તો તે પણ ન લેવો. (૫૮૮)

મુનિએ જે આહાર માટીથી લીંપી બધ સખેલો હોય તે મળતાં છતાં નહિ લેવો. જે માટે કેવળસાનિઓએ એમાં દોષ બતાવ્યા છે, કેમકે આસપતિ ગૃહસ્થ સાધુના માટે માટી હાખેડી તે આહારને કહાડવા જતાં પૃથ્વીકાય તથા અગ્નિ, વાયુ, વનસ્પતિ, અને વસકાયની મિશ્રા કરે, તથા પાણું બધ કરતાં પણ તેટલી કિંમત કરે માટે સાધુને એવી બક્ષામણુ છે કે તેજો માટીથી બધ કરેલો આહાર મળતાં નહિ લેવો. (૫૮૯)

મુનિએ જે આહાર સચિત પૃથ્વીકાય ઉપર પડેલો હોય તે પોતાને અયોગ્ય ધરી મંદણ ન કરવો. (૫૯૦)

સે મિત્ર વા (૨) સેઝં પુન જાણેજા, અસળ વા (૪) આઝકાવરતિદિયં તદ્દેવે પયં
ધમ્મિકાવરતિદિયં કામે સંતે જો પડિગાહેજા. કેવલી દુદા " આપણ મેયં " અસંજણ મિ-
ત્રુવરિયાવ બગળે ઉસાદિય (૨) મિસિદિય (૨) જોહરિય (૨) આદિ દલપુજા મહ મિ-
ત્રુવરિયાવ દુદાવરિયા જાવ જો પડિગાહેજા । (૫૧૧)

સે મિત્ર વા (૨) જાવ પડિદુમમાળે સે ઝં પુન જાણેજા, અસળ વા (૪) અચ્ચુ-
તિયં, અસંજણ મિત્રુવરિયાવ સુવેળ વા, વિયળેળ વા, તાલિયંટેળ વા, પતેળ વા, સાદાળ વા,
માદામંટેળ વા, વિદુળેળ વા, વિદુળહરેળ વા, ચેલેળ વા, ચેલફલેળ વા, દુવેળ વા, સુ-
દેળ વા, પુતેજા વા, યીદુજા વા; સે પુજામેજ આલોપુજા " આલસં-તિ વા, મગિગિરિય
વા, મા પયં દુમં અસળ વા (૪) અચ્ચુતિયં સૂપળ વા જાદ પુસાદિ વા લીપાદિ વા । અ-
નિત્તલસિ મે દાલું, યમેવ દલપાદિ । " સે સેવં યદંતસં પસે સુવેળ વા જાવ લીહતા જા-
દિ દલપુજા, તદ્દપ્પગારં અસળ વા (૪) જાવ જો પડિગાહેજા । (૫૧૨)

સે મિત્ર વા (૨) જાવ સમાળે સે ઝં પુન જાણેજા અસળ વા (૪) યગસંદુકાય-
વરિદિય, તદ્દપ્પગારં અસળ વા (૪) યગસંદુકાયવરિદિયં અન્નાસુયં અગેલગિયં કામે મંયે
જો પડિગાહેજા । ણં તસકાણિ । (૫૧૩)

(પાનવાધિકાર :)

સે મિત્ર વા (૨) જાવ પડિદુ સમાળે સે ઝં પુન પાનગમાલં જાણેજા, તંત્રદા :

એજ રીતે પાણી ઉપર રહેલો અંદાર પાન ન લેવો. વળી અગ્નિ ઉપર ચરેલો આદાર
પાન ન લેવો કેમકે તેમ કરતાં કર્મઅથ યાવ છે. જે માટે તેવે વખતે અમરપતિ ગૃદમ્થ
મુનિના મુઠે અગ્નિને વધતી બજાગે અથવા એકી દરગે, અથવા દાઢાને આધુ પાણું કરી
માટે મુનિને જાણે જાણેલી ખામ અજામ ન્ છે કે તેણે અગ્નિ ઉપર ચરેલો અંદાર મંદમ
ન કરવો. (૫૧૪)

અંદાર-પાણી અગ્નિ ઠીનાં હોવાથી ગૃદમ્થ તેને મુનિના મુઠે સૂપવડે, લીંબુ વડે
ને ગાંધીના લીંબુવડે, પખાવડે, સાખાવડે, સાખાના દટકાવડે, મોગીંજીવડે, દેવમ્થવડે, કપ-
લી, લીંબુવડે, સાખાવડે કે ખુખરડે રીંછડીને અથવા ખાલડી પાંચે નધે અગ્નિને, અગ્નિ-
મા જ તેને તેણે વળુ વડે કે આધુમન, અથવા ગેદેન, તમે અ આદારપણે મંદમ
કે પાન પાણી લીંબુ આં તે મને દેવા સાદાવા તે તે અગ્નિ આપો " એમ દલ-
ડાં પાન ગૃદમ્થ તે અંદારને સૂપ વગેરેથી લીંબુ કરીને અથવા તે તેની બાજવા અંદાર-
પાણી મંદમ ન કરવા. (૫૧૫)

જે આદાર વનપતિ ઠીપ કે તમ જોયો ઠીપ પડેલો રોય તે પાન મુનિને મંદમ
ન કરવો. (૫૧૬)

ઝસેદ્દમ^૧ વા, સસેદ્દમ^૨ વા, ચાલોદગ વા, અળ્પગાર વા તદ્દપ્પગાર પાળગજાતં અદુણાધોતં
અર્ણવિલં અવાદ્યંતં અપરિણતં અદિદ્વત્યં^૩ અફાસુયં અળેસણિજ્ઞં મળ્લમાળે ણો પઢિગા-
હેજ્ઞા । (૫૧૪)

અહ પુણ એવં જાળેજ્ઞા ચિરાધોતં અંશિલં વક્કંતં પરિણતં વિદુત્થં ફાસુયં જાવ પઢિ-
ગાહેજ્ઞા । (૫૧૫)

સે મિલ્લ વા (૨) જાવ પવિટ્ટે સમાળે સં જ્ઞં પુણ પાળગજાતં જાળેજ્ઞા, તંજહા;
તિલોદગં વા, તુસોદગં વા, અજોદગં વા, આયામં^૪ વા, સોવીરં^૫ વા, સુદ્ધવિયદં વા, અળ્પ
તરં વા તદ્દપ્પગારં પાળગજાતં પુલ્લામેવ આલોપ્પજ્ઞા, “આવસો-ત્તિ વા, મગ્ગિણિ-ત્તિ વા,
વાહિત્તિ મે પ્પત્તો અદ્ધતરં પાળગજાતં?” સે સેવં વદંતં પરો વપ્પજ્ઞા “આવસંતો સમણા,
તુમં ચેવેદં પાળગજાતં પઢિગાહેણ વા ઝસંસચિયાણં (૨) ઓપત્તિયાણં^૬ મિણ્ણહિ,” તદ્દપ્પગારં
પાળગજાતં સયં વા મિણ્ણહજ્ઞા, પરો વા સે દિજ્ઞા, ફાસુયં છામે સંતે પઢિગાહેજ્ઞા । (૫૧૬)

સે મિલ્લ વા (૨) સે જ્ઞં પુણ પાળગં જાળેજ્ઞા અળંતરહિયાપ્પુલ્લીપ્પજાવ સંતાણપ્પ ઓહ્હુ
નિમ્મિલ્લે સિયા, અસંસજ્ઞપ્પ મિલ્લપ્પઢિયાપ્પ રુદ્ધહેણ વા સસિણિદ્ધેણ વા સક્કસાપ્પ વા
મજ્જેણ, સીઘોદપ્પ વા સંમોપ્પા આહ્હુ દલ્લપ્પજ્ઞા, તદ્દપ્પગારં પાળગજાતં અફાસુયં છામે
સંતે ણો પઢિગાહેજ્ઞા । (૫૧૭)

૧ પિણોલ્લેવેદનાર્યં મુલ્લકં ૨ તિલ્લધાવનોદકં ૩ અવિષ્વસ્ત. ૪ અવશ્યાનકં ૫ આચ્છળ-
નાક્ષાપ્રમિદ્ધં ૬ અપવૃત્તય

ખીજ્ઞું હરેક પાણી ને તરતનું ધોયલું હોય અને હજુ તેનો સ્વાદ ક્યો ન હોય તેમજ તેનું
પરતું પરિણામાંતર પણ ન થયું હોય તથા તેનો યોનિધ્વંશ પણ હજુ ન થયો હોય તો તેનું
પાણી અનેપણીય જાણીને મુનિએ નહિ લેવું. (૫૮૪)

પણ ને તેનું પાણી લાંબા વખતનું ધોયલું સ્વાદથી રેરેલું પરિણામાંતર પામેલું અને
યોનિરહિત થયેલું હોય તો તે લેવું. (૫૮૫)

મુનિએ તિલ, તુપ, કે યવોથી અગ્રિત કરેલું પાણી, આસામણનું પાણી, છાસની પ-
હણ, ઊનું પાણી, તથા એવી જાતનાં ખીજાં પાણી જોઈને તેના માલેકને કહેવું “હે આ-
મુખમ્ અથવા મેહેન, મને આ પાણીમાંથી થોડું પાણી આપશો?” ત્યારે તે કદાચ એવું
બોલે કે “હે આમુખમ્ તમે પોતેજ ખીજા વાસણવડે અથવા તેજ પાણીના વાસણને ઉદગ્ર-
વીને પાણી લઈ લ્યો ” ત્યારે મુનિએ તે પોતે પણ લેવું, અથવા ખીજા આપે તો તેમ
પણ લેવું. (૫૮૬)

જે પાણી લીલી કે જીવંતુવાડી માટી પર રૂખેલું હોય અથવા અસંયત ગૃહસ્થ
અગ્રિતપાણી કે માટીથી બાંજેલા કે ખરડેલા વાસણવડે મુનિને આપવા માંડે અથવા તે પા-
ણીમાં ખીજાં થોડું થડું પાણી ઊમેરીને આપવા માંડે તો તે અપ્રામુક જાણીને મુનિએ
નહિ લેવું. (૫૮૭)

મયં દુરક્કં^૧ સાણ્વીયં^૨ અપાસુરં જાય પો પદિગાહેજ્જા । (૬૦૬)

સે મિવસૂ વા (૦) જાય સમાગે સેજ્જં પુણ જાગેજ્જા, આનહામં^૩ વા પૂતિવિગ્ગામં^૪ વા મહુંવા, મઝ્જં વા, સપ્પિ વા, સેલ^૫ વા, । પુરાણં; પૂથ પાળા અગુપ્પસૂતા, પૂથ પાળા સહુદ્ધા, પૂથ પાળા જાયા પૂથ પાળા અવુદ્ધતા, પૂથ પાળા અપરિગત્તા, પૂથ પાળા અવિદુદ્ધા, પા પદિગાહેજ્જા । (૬૦૭)

સે મિવસૂ વા (૨) જાય સમાગે સેજ્જં પુણ જાગેજ્જા ડચ્છુનેરમં^૬ વા, અદ્ધવરં^૭ વા, કસેરમં વા સિગ્ગહમ વા, પૂતિઆતુમ વા, અગતરં વા તદ્દપ્પમારં આનમં અમ્મવરિ-
ણય જાય પો પદિગાહેજ્જા । (૬૦૮)

સે મિવસૂ વા (૨) સેજ્જ પુણ જાગેજ્જા, ઉપ્પલં વા, ઉપ્પલનાલં વા, મિત્ત વા, મિ-
સસુણાલં વા, પોક્કલ વા, પોક્કલભિમમં વા, અગ્ગતર વા તદ્દપ્પમારં જાય પો પદિ-
ગાહેજ્જા । (૬૦૯)

સે મિવસૂ વા (૨) જાય સમાગે સેજ્જં પુણ જાગેજ્જા, અગ્ગાધીયાણિં^૮ વા, મૂલ્લીયા-
ણિં^૯ વા, દાઢ્ઢાયાણિં^{૧૦} વા, પેરવીયાણિં વા^{૧૧}; અગ્ગાજાતાણિં વા, મૂલ્લીજાતાણિં વા, સંખજા-
તાણિં વા, પેરજાતાણિં વા, જણસથ^{૧૨}, તદ્દલિમત્થપ્પણ^{૧૩} વા, તદ્દલિમીસેણ^{૧૪} વા, જાતિપૂ-
રમત્થપ્પણ વા, રાજ્જૂરમત્થપ્પણ વા, તાલમત્થપ્પણ વા, અગતરં વા તદ્દપ્પમારં આનમં અમ્મવરિ-
ણય જાય પો પદિગાહેજ્જા । (૬૧૦)

૧ હૂંપોપદ ૨ અધિવસ્યયોનિકં ૩ અદ્ધવરન ૪ અધિતરલ ૫ મચ્ચાઘઃ કર્ત્ત્વમઃ ૬ અપનીત
ત્વગિશ્વગોદિપા ૭ અન્નરેલુકાયા જલ્લવકસ્પતિવિરોધાઃ ૮ જ્ઞાપાકુસુમાદીનિ. ૯ જ્ઞાપાદીનિ.
૧૦ મહાસ્વાદીનિ. ૧૧ દ્વયાદીનિ પર્વદીપાનિ ૧૨ સાન્યસ્માદ પ્રોહિતાનિ કિંતુ તપ્ત
જાતાનિ ૧૩ કદલીગમઃ ૧૪ કદલીસ્તવકઃ

ખીજાં ચૂર્ણ કાયાં થોણ ખીટ્યાં અને અખીજા (થોનિસદિત) જણાય તે પ્રદણ ન કર્યાં (૬૦૬)

મુનિએ ગોચરીએ જતાં અર્ધા રથાએલ સાકખાશ ન લેવી તથા શરેણું ખોળ ન
લેવું, તથા જીવું મંથ, જૂની મદિય, જીવું થૂત જૂનો મદિયની નીચે બેસતો કચ્છો, એ પાપ
ન લેવા, એટલે કે જે ખીજા જૂની થનાં તેમાં અન્નનું બિપ્રગ્રેષ અને દણુ દયાતીમાં
વર્તનામ જણાય તે ખીજા ન લેવી. (૬૦૭)

મુનિએ ઘાસ ઊતારેલો ગેલડીને આંત્રિ અથવા આંકડેલુ, કમ્બે, શ્વેતક કે પુનિજ્ઞ-
પુક પગે જાતામાં થનારી વતખતિ કાચી હોવા આથે સસોયી કાપી કરકા કરકા નદિ
કચેલી દોષ તો તે અપ્રામુક ધારીને નદિ લેવી. (૬૦૮)

એજ પ્રમાણે મુનિએ ઉત્પન્ન, ઉત્પન્નનામ, પદ્મકંઠનું મૂળ, પદ્મકંઠની બિપ્રગ્રીવેલ,
પદ્મકંઠર, કે પદ્મકંઠ અથવા એવીજ વતખતિ ખીજા ખીજા કાચી હોવા આથે સસોયી ન
લેવા તો ન લેવી. (૬૦૯)

મુનિએ જાપાકુસુમાદિક અઅખીજા વતખતિ, જલ્લવક મૂળીજા વતખતિ, રાજ્જૂરમદિ
અઅખીજા વતખતિ, ગેલડીવનેમ પર્વખીજા વતખતિ, તથા કેળે મળે, કેળે મુચ્છે, જા-
ગિમેર, અગ્ગર કે રજ્જૂર મળે વગેરે ખીજા કાચી હોવા આથે સસોયી ન લેવા તો ન લેવી.
(૬૧૦)

સે મિશ્રણ વા (૨) જાવ સમાણે સે જં પુગ જાણેજા, ઉચ્ચં વા કાળગ અંતરિય
મિશ્રણ વિગદૃષ્ટિતં, વેત્તગં વા, કદલિકુણયં વા, અણ્ણતરં વા તદ્દપ્પગારં આમં અમયપરિ-
યં જાવ ણો પઢિગાહેજા । (૬૧૧)

સે મિશ્રણ વા [૨] જાવ સમાણે સે જં પુગ જાણેજા, લસુગં વા લસુગપત્તં વા, લસુ-
ગનાલં વા, લસુગકંદં વા, લસુગચોયં^૧ વા, અણ્ણયરં વા તદ્દપ્પગારં આમં અમયપરિણં
જાવ ણો પઢિગાહેજા । (૬૧૨)

સે મિશ્રણ વા [૨] જાવ સમાણે સે જં પુગ જાણેજા, અણિયં વા કુંભિપક્કં, નિંદુગં
વા, ટેવરુયં વા, વિલુયં^૨ વા પલગં વા, કાસવણાલિયં^૩ વા, અણ્ણતરં વા આમં અમયપરિણં
જાવ ણો પઢિગાહેજા । (૬૧૩)

સે મિશ્રણ વા [૨] જાવ સમાણે સે જં પુગ જાણેજા, કગં વા, કળકુંઢગં^૪ વા, ક-
ળપ્પલિં વા, વાડલં વા, વાડલપિટ્ટં વા, તિલં વા, તિલપિટ્ટં વા, તિલપ્પકકગં વા, અણ-
તરં વા તદ્દપ્પગારં આમં અમયપરિણં જાવ લામે સંતે ણો પઢિગાહેજા । (૬૧૪)

પયં લલુ તદ્દમ મિશ્રણસ્સ મિશ્રણીય વા સામગિયં । (૬૧૫)

૧ વાહ્યવક્ ૨ વિલ્લં ૩ શ્રીપર્ણાકલં ૪ કળમિશ્રકુક્કુસા:

વળી શેલડી, નેતરની છડી, કે કેમિગમ્બે બીધવાળાં, કાત્રાં થએલાં, પૂટેલી છાત્રવાળાં,
કે શિયાળાએ બગાડેલાં જણાય તો તે પણ મુનિએ અદણુ ન કર્યાં. (કારણકે એટલાથી
કંઈ તે શસ્ત્રભેદિત નથી ગણાતાં.) (૬૧૧)

મુનિએ લશણુ, લશણુના પાન, લશણુની દાંડી, લશણુનો કંદ, લશણુની છાત્ર કે એવી
જાતના બીજા કંદો કાચા અને શસ્ત્રવડે નહિ ચૂરાયલાં હોય તો અદણુ ન કર્યાં. (૬૧૨)

મુનિએ ખાંડ વગેરેમાં નાખી બેરથી પકાવેલા અસ્થિકષ્ણ, તિંદુકષ્ણ, ટેંબરૂકષ્ણ, બિલુકા
પળમક્રલ, શ્રીપર્ણાકલ, કે એવીજ જાતનાં બીજાં ક્ષણો પણ કાચાં અને શસ્ત્રવડે નહિ ચૂરાયલાં
હોય તો અદણુ ન કર્યાં. (૬૧૩)

મુનિએ ધાન્યના દાણા, દાણાવાળા ફૂસકા, દાણાવાલી રોટલી, ચાવળ, ચાવળનો ભોટ,
તળ, તળનો ભોટ, તળપાપડી, કે એવીજ જાતનું બીજું કંઈ પણ કાચું અને શસ્ત્રવડે નહિ
ચૂરાએલું હોય તે અદણુ ન કરવું. (૬૧૪)

એ સર્વે, મુનિ અને આધોનો આચાર છે. (૬૧૫)

પુષ્વામેવ ભક્તાણ વા પાળાણ વા પવિસેજ્જ વા ગિસલમેજ્જ વા । સે સ્ત-માયાવ પગંત-મવ-
ક્કમિત્તા અળાવાય મસંલોણ ચિટેજ્જા । સે તત્થ કાલેણ અણુપવિસેજ્જા (૨) તથિતરેતરેદિ કુ-
લેદિ સામુદાણિયં ઇસિયં વેસિયં પિંડવાયં ઇસિત્તા આહારં આહારેજ્જા । (૬૧૭)

સિયા સે પરો કાલેણ અણુપવિટ્સ આધાકમ્મિયં અસણં વા [૪] ઉવકરેજ્જ^૧ વા ઉ-
વકપ્પડેજ્જ વા, તં ચેગતિઓ તૂલ્લનીઓ ઉવેહેજ્જા “ આહદ-મેવ પચ્ચાહ્વિરસ્સામિ ” મા-
હ્વાણં સંપાસે । ણો ઇયં કરેજ્જા । સે પુષ્વામેવ આલોપ્પજ્જા “ આરસો સિ વા ભગિણિ-સિ
થા, ણો લલુ મે કપ્પતિ આહ્વાકમ્મિયં અસણં વા [૪] ભોત્તણ વા પાપણ વા । મા ઉપક-
રિજ્જા, મા ઉવકપ્પડેદિ । ” સે સેવં વદંતસ્સ પરો આહ્વાકમ્મિયં અસણં વા [૪] ઉપવલ્લહેત્તા
આહદ્દુ લલ્લપ્પજ્જા, તદ્દપ્પગારં અસણં વા [૪] અકામુયં લાભે સત્તે ણો પઠિગાહેજ્જા । (૬૧૮)

સે મિક્ખૂ વા [૨] જાવ સમાણે સે જ્જંણુણ જાણેજ્જા મંસં વા મચ્છં વા મગ્ગિજ્જમાણં
પેહાણ તેલપૂવયં વા આપ્સાણ^૨ ઉવક્કલિજ્જમાણં પેહાણ ણો ચ્ચદ્દં લલ્લ^૩ ઉવસંકમિત્તુ ઓભા-
સેજ્જા । ણલ્લત્થ ગિલાગણીસાણ । (૬૧૯)

સે મિક્ખૂ વા જાવ સમાણે અણતરં મોયજ્જાયં પઠિગાહેત્તા સુદ્ધિં સુદ્ધિં મોચ્ચા
સુદ્ધિં સુદ્ધિં પરિટ્ઠેવેતિ; માહ્વાણં સંપાસે । ણો ઇયં કરેજ્જા । સુદ્ધિં વા સુદ્ધિં વા સચ્ચં
સુલે, ન છડ્ડણ । (૬૨૦)

૧ ઉપકરણં ૨ દૈકયેત્ ૩ માઘ્ણકાર્યં ૪ ત્વરિતં ત્વરિતં

વળી કોઈ દેખે નહિ તેવા એકાંત સ્થળમાં બિમા રહેવું. અને પછી બિશ્વાકાળ થતાં જુદા
જુદા ધરોમાંથી નિર્દૂપણ આહાર લાધને વાપરવો. (૬૧૭)

મુનિએ ટાઈમસર બિશ્વાર્યે જતાં ગૃહસ્થ તેના માટે ઉપકરણ કે આહાર બનાવવા
માંડે અને મુનિ તેમ જાણીને તે વખતેજ તેને મનાઈ ન પાડતાં એમ વિચારે જે બ્યારે
મને આપવા માંડશે ત્યારે ના પાડીશ તો તે દોષપાત્ર થાય છે. માટે એમ નહિ કરવું.
કિંતુ શરૂઆતમાંજ મુનિએ તે ગૃહસ્થને જણાવવું કે “ હે આયુધ્ધન અથવા બેહેન, મને
મારા માટે બનાવેલું આહારપાણી કામ આવતું નથી. માટે તમે મારા માટે બનાવો મા. ”
એમ કહ્યા છતાં પણ ગૃહસ્થ આધાકર્મિક આહારપાણી બનાવી આપવા માંડે તો તે, મુનિએ
શદ્ધણ ન કરવું. (૬૧૮)

મુનિએ માંસ કે મત્સ્ય જીવંતા જોઈ અથવા પરાણના માટે પૂરીએ તેલમાં તલાતી
જોઈ તેના સાથે ગૃહસ્થપાસે ઉતાવળા ઉતાવળા દોડી ને ચીત્તે માગવી નહિ. અગર માંદગી
ભોગવનાર મુનીના સાથે (એટલે કે તેના દરદર લેખ વગેરે કરવા સાથે) ને ચીત્તે ખપતી
હોય તો જુદી વાત છે. (૬૧૯)

જો મુનિ કોઈપણ બોજન લઈ આવ્યા બાદ તેમાંનું સુગંધિ સુગંધિ આઈ કરીને દુર્ગંધિ
દુર્ગંધિ પરકવી આપે તો તે દોષપાત્ર થાય છે. માટે તેમ ન કરવું. કિંતુ સુગંધિ દુર્ગંધિ સર્વે કંઈ
આઈ જવું; છાંડવું નહિ. (૬૨૦)

તે મિત્રુ વા (૨) જાવ મમાણે અન્નતરં વા પાણપજાય પડિગાહેતા પુષ્કં^૧ આસાદતા
 વસાયં^૨ પરિદ્રુવેતિ, માદ્દટાણ સંકાસે જો ઇયં કરેજા । પુષ્કં પુષ્કેતિ વા, કસાય કસાણિ
 વા, સવ્યમેયં મુંજેજા, જો કિચિય પરિદ્રુવેજા । (૨૨૭)

તે મિત્રુ વા (૨) વહુપરિયાવળ્લં ભોયળજાયં પડિગાહેતા, વહવે સાહમ્મિયા તય વ.
 સંતિ સંમેદ્યા સમણુદ્ધા અપરિહારિયા^૩ અદૂરગયા, તેલિં અળાલોદ્યા અળામંતિયા પરિદ્રુવેતિ,
 માદ્દટાણ સંકાસે જો ઇયં કરેજા તે ત્ત માદાય તય ગચ્છેજા, (૨) તે પુશ્વમેવ આલોપજા
 “ આડમંતો સમણા, હમે મે અસણે વા (૪) વહુપરિયાવળ્લો તં મુંજહ વ જં ” તે સેવં વ-
 દંતં પરો વદેજા “ આડમંતો સમણા, આહાર-મેતં અસણં વા (૪) જાયતિયં (૨) પરિસદ્ધિતિ,
 તાયતિયં (૨) આક્ષ્યામો વા પાહ્યામો વા, સવ્ય મેયં પરિસદ્ધિસવ્યમેયં ભોક્ષ્યામો વા । ” (૨૨૨)

તે મિત્રુ વા (૨) સેજં પુણ જાણેજા અસણં વા (૪) પરં સમુદ્ધિસ વહિયા ણીહંતં
 પેદિ અસમણુદ્ધાતં અર્ણસિદ્ધં અકાસુયં જાવ જો પડિગાહેજા, તં પેદિં સમણુદ્ધાતં સંતિ
 સિદ્ધં કાસુયં લાભે સંતે જાવ પડિગાહેજા । (૨૨૩)

ઇયં જલ્લ તસ્સ મિત્તલુસ્સ મિત્તલુણીય વા સામગિયં । (૨૨૪)

૧ વર્ણગંધોપેતં ૨ તદ્વિપરીતં ૩ ઇકાર્થિકા હમે શબ્દાઃ

જે મુનિ કંઈ પણ પાણી લઈ આપ્યાઆદ તેમાંનું મીઠું અને સુંદર પાણી પી કરીને
 કમાયક પાણી પરહી આપે તો તે દોષપાત્ર થાય છે માટે એમ નહિ કરતાં મીઠું કે કમાયકું
 મર્વ કંઈ પી નહિ; છાંડું નહિ. (૧૨૩)

જે મુનિ પોતાના અપ કરતાં વધુ બોળન લઈ આપ્યો દોષ ને ત્યાં નજીકમાં ધણાએ
 અમનધર્મિ મુનિઓ ગહેતા દોષતા તેમને તે આહાર બનાવ્યા કે આમંત્રણ કર્યો શિવાય જે પરહી
 આપે તો દોષપાત્ર થાય છે માટે તેમ નહિ કરવું કિંતુ તે આહાર લઈને મુનિએ તે સાધર્મિક
 મુનિઓ પાસે નઈ કહેવું “ હે આયુષ્મન્ મુનિઓ; આ આહાર અને વધી પડ્યો છે માટે
 આપ વાપરો, ” આમ કહેનાર મુનિને તે સાધર્મિક મુનિઓએ આ પ્રમાણે કહેવું “ હે
 આયુષ્મન્ મુનિ, આ આહારમાંથી જેટલો અંગેને જોઈએ એટલો વાપરીશું અગર બધો
 વાપરીશું (૧૨૨)

મુનિએ જે આહાર બીજાને આપવામાં લઈ નાખે તો દોષ તે બીજાની રત્ન યિ-
 નાય ગ્રહણ ન કરવો અને જે બીજાએ રત્ન આપે કે આપવા માટે તો તે ગ્રહણ
 કરવો. (૧૨૩)

એ સર્વ, મુનિ અને આમોએનો આચાર છે. (૧૨૪)

[દશમ ઉદ્દેશ :]

સે પ્રગતિઓ સાધારણ વા પિંદવાયં પદિગાહેતા, તે સાહમ્મિપ્ અનાપુષ્પિતા જસ્સ જસ્સ દ્વષ્ટદ્ તસ્સ તસ્સ સ્વદ્ધું સ્વદ્ધું દલાતિ, માદ્દુણં સંપાસે, નો પ્વં કરેજ્જા । સે ત-માયાપ્ તપ્પ ગચ્છેજ્જા (૨) પુગ્ગામેવ આલોપ્પજ્જા “ આડસંતો સમણા, સંતિ મમ પુરેસંધુયા વા પચ્છા-સંધુયા વા, તંજહા; આપરિપ્ વા, ડવગ્ગાપ્ વા, પવસી વા, થેરે વા, ગળી વા, ગગ્ગદેરે વા, ગણાવચ્છેદ્દપ્ વા, અભિયાદ્ પ્તોસં સ્વદ્ધું સ્વદ્ધું દાહામિ ” સેણેવં વયંતં પરો વપ્પજ્જા “કામં સલ્લુ આડમો અદાપ્પજ્જતં નિસરાદિ, જાયદ્દયં (૨) પરો વદતિ તાવદ્દયં (૨) નિસિ-રેજ્જા, મચ્ચમેયં પરો વદતિ સવ્વમેવ નિસિરેજ્જા ” । (૬૨૫)

સે પ્રગતિઓ મળુદ્ધં ભોયણજાવં પદિગાહિતા પંતેણ ભોયણેણ પલિષ્ઠાપ્પતિ “ મામેતં જ્ઞાદ્દયં સંતં દદ્ધુણં સપ-માદ્દપ્ આપરિપ્ વા જાવ ગણાવચ્છેદ્દપ્ વા, નો સલ્લુ મે કસ્સવિ કિંચિ વાયવ્વં સિયા, ” માદ્દુણં સંપાસે, નો પ્વં કરેજ્જા, સે ત-માયાપ્ તપ્પ ગચ્છેજ્જા (૨) પુગ્ગા-મેવ વક્કાણપ્ હપ્પે પદિગાદ્દ “ હમં સલ્લુ હમં સલ્લુ ત્તિ ” આલોપ્પજ્જા, નો કિંચિવિ નિગ્ગહેજ્જા । (૬૨૬)

દશમો ઉદ્દેશ.

(મુનીએ આહારપાણી લાવતાં શી રીતે વર્તેલું.)

કોઈ પણ મુનિબધા મુનિઓના માટે સાધારણ આહાર લાવ્યા પછી તેઓને પૂછ્યા શિવાય પેતાની મરજી મુજબ ગમે તેને જટ જટ આપવા માંડેતો તે દોષપાત્ર થાય માટે કોઈએ તેમ નહિ કરવું કિંતુ તેવો આહાર લાવીને બધા મુનિઓ પાસે લઈ જઈ કહેવું કે “ હે આયુષ્મન્, સાધુઓ મારા પૂર્વપરિચિત^૧ વા પશ્ચાત્ પરિચિત^૨ આચાર્ય^૩; ઉપાધ્યાય^૪ પ્રવર્તક^૫; સ્થવિર^૬ ગણી,^૭ ગણધર,^૮ કે ગણાવચ્છેદકને^૯ આ આહાર હું આપી આવું ? ” આવું સાંભળી ને મુનિઓએ બોલવું કે “હે આયુષ્મન્, ખુશીથી જો જોઈએ તે આપી આવો. અગર જો તેમને બધા જોઈતું હોય તો બધા આપી આવો.” (૬૨૫)

કોઈ મુનિ મનોહર ભોજન લાવીને મનમાં વિચારે કે “રૂખેને આ ખુશું બતાવીશ તો આચાર્ય કે ઉપરી સાધુ લઈ લેશે પણ મારે તો કોઈને આપવું નથી” એમ વિચારી તે મનોહર ભોજનને હલકા ભોજન વડે ઢાંકી ફરીને પછી આચાર્યદિકને બતાવે તો તે દોષ પાત્ર થાય છે. માટે એમ મુનિએ નહિ કરવું; કિંતુ તે મનોહર ભોજનના પાત્રને બીજા હા-થમાં ખુશું ધરીને “ આ આ રહ્યું, આ આ રહ્યું ” એમ ખુશું બતાવવું. કંઈ પણ વસ્તુ છુપાવવી નહિ. (૬૨૬)

૧ ભેમના પાસે કીક્ષા લીધેલી તેઓ ૨ ભેમના પાસે જ્ઞાનાદિ શી જેવા હોય તેઓ ૩ સૂત્રાર્યે શી ખ-વનાર ૪ સૂત્રશીખવનાર ૫ પ્રવર્તવનાર ૬ જટ જ ગચ્છનાયક ૮ ગચ્છના અધુક વાગને સંભાળનાર ૯ ગચ્છની ચિંતા કરનાર.

[એકાદશ ઉદ્દેશ]

મિત્રતાગા^૧ જામેગે ધ્રુવ માહસુ સમાણે^૨ વા વસમાણ વા ગામાગુગામ દૂરજગમાણ મણુણ મોયણજાત ભમિત્તા, “ સે મિત્તુ ગિલાઈ, સે કટહ^૩ જ તસ્સાહરહ^૪, મય મિત્તુ જો મુજેજ્ઞા, તુમ ચેવ જ મુજેજ્ઞાસિ ” સેગતિતો “ મોવસાનિ સિ ” કદુ પલિઝચિય^૫ પલિઝચિય આલોપજ્ઞા, સજહા, -હમે પિંદે, હમે લોપ^૬, હમે તિત્તપ, હમે કહુપ, હમે કસાપ, હમે મંચિલે, હમે મહુરે, જો સલુ પુત્તો વિંચિ ગિલાણસપ સદતિ સિ, માહુગાળ સકાસે જો પુવ કરેજ્ઞા સદેવ^૭ ત આલોપજ્ઞા ગહેવ ત ગિલાણસસ સયતિ, ગજહા, -તિત્તપ તિત્તપતિ વા, કહુપ કહુપતિ વા, કસાપ કમાપતિ વા, અવિલ અવિલે તે વા, મહુર મહુરેતિ વા। (૬૩૩)

મિત્રતાગા જામેગે ધ્રુવમાહસુ સમાણે વા વસમાણે વા ગામાગુગામ દૂરજગમાણે મણુણ મોયણજાત ભમિત્તા, “ સે મિત્તુ ગિલાઈ, સે હવહ જ તસ્સાહરહ સે વ મિત્તુ જો મુજેજ્ઞા, માહુરેજ્ઞા સિ જ ” “ જો સલુ મે અતરાપ, આહરિત્સામિ ” હવેવાહ આપતળાહ વપાતિકમ્મ^૮ । (૬૩૪)

૧ મિત્રતા ૨ સમાનાસામોગિકાદ વા શબ્દાદસામોગિકાદ ૩ દુરીત ધ્રુવ ૪ તસ્વ આહરત સદૈ પ્રવચન ૫ મોગિવા મોગિવા ૬ હસ ૭ તથાવસ્થિત ૮ દયા દાહરેદેહિતોપ ।

અગીઆરમો ઉદ્દેશ.

(મળેલા આહાર માટેની બે શિક્ષાઓ, તથા માતપિતૃપણાઓ^૧

અને સાત પાણેપણાઓ.^૨)

શિક્ષાર્થી મુનિઓ પોતાના સબોગી^૩ કે ત્યા વસનારા કે આમાનુધામ કરનારા મુનિને એવું કહે કે “ આપણનો અમુક મુનિ મારો છે, માટે તેના સાથે તમે રહો બોજન મળે તો લાવીને તેને આપશો, અને તે મુનિ જો તે નહિ આવે તો તે તમે આઈ જાવો ” આને વખતે જો તે આહાર લાવનાર મુનિ તે આહાર પોતે ખાવા ઇચ્છીને તેના માટે માછ મુનિને હાથ અનુ સમજાવે, જેમકે “ આ લાવેતું બોજન છે પણ તે લપ્પુછુ, વા તીપુ, કડક, કમાપ, આડુ, કે મીઠું છે જેથી તે માછ આણસને લાવેતું નથી ” તો તે મુનિ દોષપાત્ર થાય છે માટે એમ કદાપિ નહિ કરવું. કિંતુ જેમ તે આહાર માછ મુનિને મળે આવતું હોય તેમ તેને જણાવવું (૬૩૩)

શિક્ષાર્થી મુનિઓ પોતાના સબોગી કે ત્યા વસનારા કે આમાનુધામ કરતા મુનિને આવું કહે કે “ આપણનો અમુક મુનિ મારો છે તેના માટે તેને રહો બોજન લાવી આપશો, અને જો તે મારો મુનિ તે નહિ આવે તો તે આમાન પામે લાવશો ” આવું સામતી લાવનાર મુનિ બોલે કે મને કંઈ વિધ નહિ નડશે તો હું લાવી આપીશ આમ કહી તે મુનિ આહાર લાવી માછને જતાવે અને જો તે નહિ આવે તો તે પોતે ખાવ ઇચ્છી બીજાઓને જો તે જાણવા નહિ જાય તો તે દોષપાત્ર થાય છે માટે તેમ પણ ન કરવું (૬૩૪)

૧ આહાર લેવાની પ્રતિજ્ઞાઓ ૨ પાણી લેવાની પ્રતિજ્ઞાઓ ૩ માથે વેશી જવાના (શીમા) વા મળેલી અસંભોગિક પણ સાચી થયા છે)

અહ મિત્ત્વ જાણેજ્ઞા સત્ત પિંડેસળાઓ સત્ત પાળેસળાઓ। તત્ત સલ્લુ દ્વમા પદમા પિંડે-
સળા-અસંસદ્દે હત્યે અસંસદ્દે મત્તે; તદ્દેવપગારેણ અસંસદ્દેણ હત્યેણ વા મત્તણ વા, અસળ વા
પાળ વા લ્લાદ્દમં વા સાદ્દમં વા, સયં વા ણં જાણ્જ્ઞા, પરોવા સે દિજ્ઞા, પાસુયં જાવ પ-
ઢિગાદેજ્ઞા હિતિ પદમા પિંડેસળા । (૬૩૫)

અહાવરા દોઢ્યા પિંડેસળા;-સંસદ્દે હત્યે સંસદ્દે મત્તપ્; તદ્દેવ દોઢ્યા પિંડેસળા હિતિ દોઢ્યા
પિંડેસળા । (૬૩૬)

અહાવરા સપ્ત્યા પિંડેસળા;-દ્વહલ્લ પાર્દ્દિણં વા પડ્દિણં વા દ્વાહિણં વા વડ્દિણં વા સંસે-
ગતિયા સલ્લુ મવંસિ; ગાહાવતી વા જાવ કમ્મકરી વા, તેસિં ચ ણં અણ્ણતરેસુ વિરુદ્ધસ્વેસુ
ભાવણજાતેસુ વવણિચ્છત્તપુઢ્વે^૧ સિયા, તંજહા;-થાહંસિ વા, પિઠરંસિ વા, સરગંસિ^૨ વા,
પરગંસિ^૩ વા, ઘરગંસિ^૪ વા । અહપુણ ઇવં જાણેજ્ઞા-અસંસદ્દે હત્યે સંસદ્દે મત્તે, સંસદ્દે હત્યે
અસંસદ્દે મત્તે-સેવ પઢિગાદ્દધારી સિયા પાણિપઢિગાદ્દપ્ વા-સે પુઢ્વમેય આલોપ્જ્ઞા, “ આ-
હ્લો સિ વા, મગિણિ સિ વા, પ્તેત્તેણં સુમં અસંસદ્દેણ હત્યેણ સંસદ્દેણ મત્તેણ, સંસદ્દેણ વા હ-
ત્યેણ અસંસદ્દેણ મત્તેણ અહિંસ પઢિગાદ્દગતિ વા પાણિસિ વા ણિહ્લુ ઉવિત્તુ દલ્લયાહિ ” તદ્દ-
ધ્વગારં ભોયણજાવં સયં ધા ણં જાણ્જ્ઞા પરો વા સે દેજ્ઞા, પાસુયં જાવ પઢિગાદેજ્ઞા તથા
પિંડેસળા । (૬૩૭)

અહાવરા ચરત્યા પિંડેસળા;-સે મિત્ત્વ વા મિત્ત્વણી વા સેસંપુણ જાણેજ્ઞા-પિહુમં વા

૧ અશનાદિ હિતિનોયઃ ૨ સૂર્યાદી ૩ ઉત્ત્યિકાદી ૪ મહર્ષ્યપાત્રે.

હવે મુનિને સાત પિંડેપણ્ણાઓ અને સાત પાનેપણ્ણાઓ જાણવાની છે. ત્યાં પહેલી પિ-
ંડેપણ્ણા આ કે-ચોખો હાથ અને ચોખું પાત્ર. આ ચોખા હાથ અને ચોખા પાત્રથીજ મન-
નાં આહારપાણી પોતે ખાગી લેવાં અથવા ખીજે આપવા માંડે તે ગ્રહણ કરવાં. એ પહેલી
પિંડેપણ્ણા. (૬૩૫)

ખીજી પિંડેપણ્ણા આ કે ખરડેશો હાથ અને ખરડેલું પાત્ર. આવી રીતેજ આહાર-
પાણી ગ્રહણ કરવા. એ ખીજી પિંડેપણ્ણા. (૬૩૬)

ત્રીજી પિંડેપણ્ણા આ છે. આ પૃથ્વીપર ચારે બાજુ કેટલાએક ગૃહસ્થથી માંડી
ચાકર લગીના ગ્રહણ-શય હોય છે. તેઓને ત્યાં થાલ. હાંધાં, મૂંગાં, હાથ, કે બહુ મૂ-
ળા વાસણમાં આહારપાણી પડેલાં હોય છે. ત્યાં જો એવું જણાય કે તેના હાથ
ચોખા છે અને વાસણ ખરડેલાં છે, તો આવે વખતે પાત્રધારી અથવા કરપાત્રી મુનિએ
ગૃહસ્થાતમાંજ આવું કહેવું કે “ હે આયુધ્ધન અથવા બહેન, તમે ચોખા હાથ અને ખર-
ડેલા પાત્રવડે અથવા ખરડેલા હાથ અને ચોખા પાત્રવડે આ અમારા પાત્રમાં કે હાથમાં
આપવાનું કરો. ” અને આ રીતે મળેલો આહારજ ગ્રહણ કરવો. એ ત્રીજી પિં-
ડેપણ્ણા. (૬૩૭)

ચોથી પિંડેપણ્ણા-મુનિ કે આચાર્યને જે પાંત્રાં કે ચોખાની વૃક્ષી ઝેરી જાણાય કે

જાવ પાટલપલંડ વા-અર્હિસિ સ્વલુ પદિગાહિયંસિ અપ્પે પચ્છાકમ્મે અપ્પે પચ્છવજાતે-ત-
હપ્પગારં પિયું યા સયં યા જાણ્ઝા જાવ પદિગાહેજ્જા । ચત્તયા પિંડેસણા (૬૩૮)

અહાવરા પંચમા પિંડેસણા; સે મિલ્લુ વા મિલ્લુણી વા જાવ સમાણે ડગાહિયમેવ
ભોયણ જાતં જાણેજા, તંજહા;-સમાવંસિ વા, ઢિંઢિયંસિ^૨ વા કોસંગંસિ^૩ વા-અહપુણ પ્પં
જાણેજ્જા-ચહુપરિયાવચ્છે પાણિસુ ડદગલેવે-સહપ્પગારં અસણં વા પાણં વા સ્વાહનં વા સાદમં
યા સયં યા યં જાણ્ઝા જાવ પદિગાહેજ્જા । પંચમા પિંડેસણા । (૬૩૯)

અહાવરા છટ્ટા પિંડેસણા;-સે મિલ્લુ વા મિલ્લુણી વા ડગાહિયમેવ ભોયણજાયં જાણેજ્જા
જંચ સપટ્ટાપ પગાહિયં ડંચ પરટ્ટાપ પગાહિયં પાપરિયાવચ્છં પાણિપરિયાવચ્છં ફાસુયં જાવ પ-
દિગાહેજ્જા । છટ્ટા પિંડેસણા । (૬૪૦)

અહાવરા સત્તમા પિંડેસણા;-સે મિલ્લુ વા મિલ્લુણી વા જાવ સમાણે સજ્જિયધમ્મિયં
ભોયણજાયં જાણેજ્જા-જંચસે ચહવે હુપય-ચહપ્પય-સમણ-સાહણ-અતિહિ-કિલ્લ-યગીમગા
ણાવકંડંસિ, સહપ્પગારં ડગિયધમ્મિયં ભોયણજાયં સયં યા ણં જાણ્ઝા પરો વા સે વિરજા
જાવ ફાસુયં પદિગાહેજ્જા । સત્તમા પિંડેસણા । ઇચ્ચેયાઓ સત્ત પિંડેસણાઓ । (૬૪૧)

અહાવરા સત્ત પાણેસણાઓ । તત્થ સ્વલુ ઇમા પદમા પાણેસણા;-અસંસટ્ટે હલ્લે, સંચેર
માણિયત્વં । નયરં ચત્તયાણં જાણસં । સે મિલ્લુ વા મિલ્લુણી વા જાવ સમાણે સેજ્જંપુણ
પાણગજાયં જાણેજ્જા, તંજહા;- તિલોદગં યા, તુલોદગં યા, જલોદગં યા, આયાસં યા, સો-
વીરં યા, સુદાવિયઠં યા,-અર્હિસિ સ્વલુ પદિગાહિયંસિ અપ્પે પચ્છાકમ્મે-સહેવ. પદિગા-
હેજ્જા । (૬૪૨)

૧ અલ્પં તુપાદિ સ્વજનીયં ૨ ઢિંઢિયં કાંસ્યં આજનં ૩ મગ્ગપ્રસિદ્ધમાજનવિશેષ:

જે લીધાથી થોડોજ પથાકર્મ નામનો હોય થશે તથા તેમાંની થોડીજ કાલ વગેરે કાંડવી
પડશે તેવાં પૌંવાં કે ચોખ્ખાની બૂદી વગેરેજ અહણ કરવા એ ચોથી પિંડેપણા. (૬૩૮)

પાંચમી પિંડેપણા-મુનિ કે આર્યાએ જે બોળન ગૃહસ્થે પોતે ખાવા માટે ખાસ,
ચાલી, કે કોપક નામના વાસણમાં ખુલ્લું ધરેલું હોય તે તે ગૃહસ્થના હાથપરની ભીનાશ
ચકાઈ ગએલી હોય તોજ તે અહણ કરવું. એ પાંચમી પિંડેપણા, (૬૩૯)

છઠ્ઠી પિંડેપણા-મુનિ કે આર્યાએ ગૃહસ્થે પોતા માટે કે બીજાને દેવા માટે પાત્ર
કે હાથમાં ખુલ્લું ધરેલું જે બોળન જણાય તેજ લેવું. એ છઠ્ઠી પિંડેપણા. (૬૪૦)

સાતમી પિંડેપણા-મુનિ કે આર્યાએ જે બોળન કેંદ્રી દેવાં યોગ્ય જણાય અને
જેને બીજા મનુષ્ય કે જનનરો અથવા તો શ્રમણ આહણાદિક લેવા ન ઇચ્છે તેવુંજ બો-
ળન અહણ કરવું. એ સાતમી પિંડેસણા. એ રીતે સાત પિંડેમણાઓ જાણવી. (૬૪૧)

દવે સાત પાનેણાઓ આ પ્રમાણે-ત્યાં પેહેલી પાનેણા એ કે હાથ ચોખા અને
પાત્ર ખરડેલા એમ પિંડેપણા મુજબ સમજ લેવું, માત્ર ચોથી પાનેણામાં આ પ્રમાણે
વિશેષ છે કે, -મુનિ અથવા આર્યાએ તળતું ધોવણ, તુપતું ધોવણ, જ્યંતું ધોવણ, ઓગાગતું
પાણી, કાંચતું પાણી, કે ઉતું પાણી કે જે લીધાથી અર્પ પથાકર્મ નામનો હોય સંભવે તેજ
અહણ કરવાં, એ ચોથી પાનેણા. (૬૪૨)

દ્રુષ્ટવેતાસિં સત્ત્વહં પિંડેસણાણં સત્ત્વહં પાણેસણાણં ઇષ્ણતરં પદિમં પદિવજ્જમાણે ણો
 ઇયં વદેજ્ઞા;—“મિચ્છા પદિવજ્જા સ્વલુ ઇતે મયવંતારો । અદમેગે સમ્મં પદિવજ્જે । જે ઇતે
 મયવંતારો ઇયાઓ પદિમાઓ પદિવજ્જિત્તાણં વિહરંતિ, ડો વ અહમંસિ ઇયં પદિમં પદિવ-
 જ્જિત્તાણં વિહરામિ, સઘ્વે તે જિણાણાણુ ડવદિત્તા અચ્છોક્કસમાહીણુ ઇયં ઇણં વિહ-
 રંતિ । (૬૪૨)

ઇયં સલુ તસ્સ મિચ્છુસ્સ મિચ્છુણીણુ વા સામગિયં । (૬૪૩)

એ રીતે સાત પિંડેપણાઓ અને સાત પાણેપણાઓમાંની દરેક પણ પ્રતિમા અંગીકાર
 કરનાર મુનિએ આપું કદાપિ ન બોલવું કે “બીજા મુનિઓએ ગેરવાળખી રીતે પ્રતિમાઓ
 લીધી છે, માત્ર મેં જ રીતે લીધી છે.” કિંતુ જે બીજા મુનિઓ એ પ્રતિમાઓ ધરીને ફરે
 છે તથા હું પણ એ પ્રતિમા ધરીને ફરું તે સર્વે જિનેશ્વરના ફરમાનને તાબે રહી પરસ્પર
 શાંતિથી સરખાનું છીએ (એ રીતે આત્મોત્કર્ષ ત્યાગ કરવો.) (૬૪૩)

એ બ્રહ્મ અને આર્ષાઓનું સંપૂર્ણ સાધુપણું છે. (૬૪૩)

શાચ્યારણ્ય મેકાદશ મધ્યયનમ્

(પ્રથમ ઉદ્દેશ :)

જે મિષ્ટુ વા મિષ્ટુણી વા અમિકંલેજ્ઞા ઉવસ્તયં ઇસિષ્ટ, સે અણુપવિસે ગામં વા નગરં વા જાવ રાપદાર્થિ વા। (૬૪૫)

સેરજંપુણ ઉવસ્તયં જાળેજ્ઞા સર્વં સપાળં જાવ સસંતાળયં તદ્દપ્યગારે ઉવસ્તય ણો ઠાળં^૧ વા સેજં^૨ વા નિસીદિયં^૩ વા પેતેજ્ઞા^૪। (૬૪૬)

જે મિષ્ટુ વા મિષ્ટુણી વા સેરજંપુણ ઉવસ્તયં જાળેજ્ઞા અર્પ્યં અપ્પપાળં જાવ મ-પ્પસતાળયં તદ્દપ્યગારે ઉવસ્તય પડિલેહેત્તા પમજ્ઞેતા તત્તો સંજયામેષ ઠાળં વા સેજં વા નિ-સીદિયં વા પેતેજ્ઞા। (૬૪૭)

સે જ્ઞં પુણ ઉવસ્તયં જાળેજ્ઞા અસ્સિપડિપાપ્^૫ પૂર્વ-સાહમ્મિયં સમુદ્ધિસ્સ પાણાં મ્-

૧ કાપોતસર્ગ ૨ સંસ્તારર્ક ૩ સ્વાખ્યાર્ય ૪ ચિત્તયેત્ત કુર્વાણ, ૫ પુતાદ મુતીદ પ્રતિજ્ઞાય.

મધ્યયન આચારમું,

શાચ્યા.

પહેલો ઉદ્દેશ.

(વસતિના વિચિત્ર દોષોનું નર્ણન.)

જે બિધુક અથવા આર્યાને ઉપાશ્રય [મકાન] મેગવચાની જરૂર પડે ત્યારે તેણે મન નગર કે રાન/ધાનિમાં જવું. (૬૪૫)

જે મકાન ઈર્ષા, જાતુઓ, અને કિડિઓવાળું જણાય તેવા મકાનમાં સ્થાન, સમ્યા કે બેઠક નહિ કરવી. (૬૪૬)

બિધુક અથવા આર્યાએ જે મકાનમાં ઈર્ષા, જાતુઓ અને કિડિઓ થણા થોડા જણ તેવા ઉપાશ્રયમાં બેઠક તપાસી પ્રચક્લેષ કરી ત્યારબાદ ચતુર્થપૂર્વક ત્યાં યથાન સમ્યા કે બેઠક કરવી. (૬૪૭)

પગી જે ઉપાશ્રય મુનિઓના માટે જ બનાવેલો કે મળેલો જણાય. જેમકે, તેઓકે મુ-કરર સમાનપર્મા સાધુના માટે જન્મિસાપૂર્વક બધાએ હોય વા લેવાનો હાથ રાખ્યો

તાઈં જીવાઈં સત્તાઈં સમારબ્મ સમુદિસ્સ કીયં પામિચં અવેદ્જં અણિસટું અમિહં આહુ
વેપુતિ તહપ્પગારે ઉવસ્સપ્પુરિસંતરગડે વા અપુરિસંતરગડે વા જાવ આસેવિતે વા જો ઠાળં
વા સેજ્જં વા ણિસીહિયં વા ચેતેજ્જા । પૂયં વહવે સાહમ્મિયા ણ્ઞા સાહમ્મિણી વહવે સાહ-
મ્મિણીઓ । (૬૪૮)

સે મિવલ્લુ વા મિવલ્લુણી વા સે જ્ઞં પુણ ઉવસ્સયં જાણેજ્જા અસ્સંજપ્પ મિવલ્લુપડિયાપ્પ
કિવણવળીમપ્પ પગણિય પગણિય સમુદિસ્સ પાળાઈં મૂયાઈં જીવાઈં સત્તાઈં જાવ વેપુઈં તહ-
પ્પગારે ઉવસ્સપ્પ અપુરિસંતરગડે જાવ અણાસેવિપ્પ જો ઠાળં વા સેજ્જં વા ણિસીહિયં વા ચેતે-
જ્જા અહપુણ પૂયં જાણેજ્જા પુરિસંતરગડે જાવ આસેવિતે પડિલેહિત્તા પમગ્ગિત્તા તત્તો સંજયા-
મેવ ઠાળં વા સેજ્જં વા ણિસીહિયં વા ચેતેજ્જા । (૬૪૯)

સે મિવલ્લુ વા મિવલ્લુણી વા સેજ્જંપુણ ઉવસ્સયં જાણેજ્જા અસ્સંજપ્પ મિવલ્લુપડિયાપ્પ^૧
કાટુપ્પ^૨ વા ઉક્કાપિપ્પ વા છલ્લે વાલિત્તે વા ઘટે વા મટ્ટે વા સંમટ્ટે વા સંપપ્પમિપ્પ વા, તહપ્પગારે
ઉવસ્સપ્પ અપુરિસંતરગડે જાવ અણાસેવિપ્પ જો ઠાળં વા સેજ્જં વા ણિસીહિયં વા ચેતેજ્જા
અહપુણ પૂય જાણેજ્જા પુરિસંતરગડે જાવ આસેવિતે, પડિલેહિત્તા પમગ્ગિત્તા તત્તો સંજયામેવ
જાવ ચેતેજ્જા । (૬૫૦)

૧ ઉપાશ્રયં કુર્યાત્ સર્વેભૂતઃ સ્યાદિતિશેષઃ ૨ કાણાદિભિઃ સંસ્કૃતઃ

હોય અથવા બાઉ રાખેલો હોય યા જૂઠાવી લાઇ રાખેલો હોય યા માલેકની રગ લીધા શિ-
વાય રાખેલો હોય યા તે તૈયાર થઇ રહેતાં વરત બીજા માણસવતી મુનિના સામે નહ
જણાવેલો હોય તેવો ઉપાશ્રય અગર તેજ દેનાર ધણીએ ચણેલો હોય યા બીજા પુરૂષે ચ-
ણેલો હોય તેમજ તે દેનાર નહિ વાપરેલો હોય યા વાપરેલો હોય તોપણ તેમાં મુનિએ તથા
આર્યાએ સ્થાન શય્યા કે બેઠક નહિ કરવી. એજ રીતે ધણા મુનિઓને યા એક આર્યા કે
ધણી આર્યાઓને ઉદ્દેશીને કરેલા મકાનમાં પણ નહિ રહેવું. (૬૪૮)

મુનિ અથવા આર્યાએ જે મકાન ધણાએક (બુદ્ધમતી) શ્રમણ, બ્રાહ્મણ, વટેમાર્ગી, ચા-
નક, કે બાટચારીઓના માટે કરેલું કે રાખેલું જણાય અને તે મકાન તે દેનાર પુરૂષેજ ક-
રેલું હોય અને હજુ વપરાયલું પણ ન હોય તો તેવા મકાનમાં રહેવું નહિ. અને જો તે
દેનાર પુરૂષથી બીજા પુરૂષે કરેલ હોય અને વપરાયલું પણ હોય તો મુનિ અથવા આર્યા-
ઓ યતનાપૂર્વક તેમાં રહેવું (૬૪૯)

જે ઉપાશ્રય મુનિના માટે અસંયતિ ગૃહસ્થોએ સુધરાઓ હોય. સમરાઓ હોય, લીંપા-
ઓ હોય, સાધુ કરાઓ હોય કે સુગંધિત કરાઓ હોય તેવો ઉપાશ્રય જો તે દેનાર પુરૂષે-
જ તેમ કરેલો હોય અને સુધરાઓ બાદ વાપરેલો પણ ન હોય તો તેમાં મુનિ તથા આ-
ર્યાએ સ્થાન શય્યા કે બેઠક નહિ કરવી. અને જો તે દેનાર પુરૂષથી બીજા પુરૂષે કરેલો
હોય અને વપરાયલો પણ હોય તો યતનાપૂર્વક ત્યાં વસવું. (૬૫૦)

સે મિત્ત્વં વા મિત્ત્વુણી વા સે જ્ઞ પુનઃ ડવસ્તય જાણેજ્ઞા-અસ્તંજણ મિત્ત્વુપદિયાપ્
સુદિયાઓ તુયારિઓ મહસિઆઓ વુજ્ઞા, વાહા પિદેસળાપ્, જાવ સયારાં સયરેજ્ઞા વહિયા
ળિણસ્તુ તાપ્પારે ડવસ્તપ્ અપુરિત્તરગડે જાવ જ્ઞામેવિતે જો ટાળં વા સેજ્ઞ વા નિ-
સીદિય વા ચેતેજ્ઞા । અહપુણ દ્વં જાણેજ્ઞા-પુરિત્તરગડે જાવ આસેવિતે પિદેલેદિહા પમન્જિલા
તતો સજ્ઞામેવ જાવ ચેતેજ્ઞા । (૬૫૧)

સે મિત્ત્વં વા મિત્ત્વુણી વા સે જ્ઞ પુનઃ ડવસ્તય જાણેજ્ઞા અસ્તંજણ મિત્ત્વુપદિયાપ્
ડદ્વપ્સૂયાણિ કદ્દાણિ વા, મૂલ્યાણિ વા, પત્તાણિ વા, પુપ્પાણિ વા, ધીયાણિ વા, હરિયા-
ણિ વા, ઠાળાતો ઠાળ સાહરતિ, વાહિયા વા ણિણક્કુ^૧-ત્તદ્વપ્પગારે ડવસ્તપ્ અપુરિત્તરગડે
જાવ જો ઠાળ વા સેજ્ઞ વા નિસીદિય વા ચેતેજ્ઞા । અહ પુણ દ્વં જાણેજ્ઞા, પુરિત્તરગડે
જાવ ચેતેજ્ઞા । (૬૫૨)

સે મિત્ત્વં વા મિત્ત્વુણી વા સે જ્ઞ પુનઃ જાણેજ્ઞા-અસ્તંજણ મિત્ત્વુપદિયાપ્ પીંદ વા,
પલ્લા વા, નિલ્લેણિ વા, ડદ્દહલ વા, ઠાળાતો ઠાળ સાહરતિ, વાહિયા વા ણિણક્કુ, ત્તદ્-
વ્પગારે ડવસ્તપ્ અપુરિત્તરગડે જાવ જો ઠાળ વા સેજ્ઞ વા નિસીદિય વા ચેતેજ્ઞા । અહપુણ
દ્વં જાણેજ્ઞા પુરિત્તરગડે જાવ ચેતેજ્ઞા । (૬૫૩)

સે મિત્ત્વં વા મિત્ત્વુણી વા સે જ્ઞ પુનઃ ડવસ્તય જાણેજ્ઞા, તજ્ઞહા, -ત્તધસિ વા, મં-
ધંસિ વા, માહસિ વા, પાસાપસિ વા, હમ્મિપત્તણસિ વા, અળ્લત્તરસિ વા તદ્વપ્પગારસિ જ-
ત્તલિસ્સજ્ઞાપસિ, ણણ્ય આગાઢા-ગાઢેદિ^૨ કારણેદિ^૨, ઠાળ વા સેજ્ઞ વા નિસીદિય વા ચે-
તેજ્ઞા । (૬૫૪)

૧ નિસ્મારપતિ ૨ તથાવિધાવ પ્રયાજનાદિત્યં

જે મકાનના નાના ઓગડાઓને ધુનિના માટે અમથનિ ગૃહસ્થ મોહોટા કરાવે અ-
ગર મોટોટાને નાના કરાવે અથવા ધુનિના માટે અદર બેઠક કરે અથવા બાહરે કરે તો તે
વો ઉપાથય જે તે દેનાર પુરૂષે તેમ કરેલો અને હજુ વાપરેલો ન હોય તો ત્યાં નહિ
વસતુ પશુ જે તે બીજા પુરૂષે કરેલો અને વાપરેલો જણાય તો ત્યાં યતનાપૂર્વક
વસતુ (૬૫૧)

જે મકાનમાંથી ગૃહસ્થ સાધુના માટે કદ મૂળ, પત્ર, પુષ્પ, ફળ, બીજ, કે ધાસ
વગેરે લીંગાતરીને એક ઠેકાણેથી બીજે ઠેકાણે ઉખેડીને લઈ જાય અથવા બાહરે કઢાડે તે-
વો ઉપાથય જે તે દેનાર પુરૂષે તેમ કરેલો જણાય તો ત્યાં નહિ રહેતુ પશુ જે તે બીજા
પુરૂષે તેમ કરેલો જણાય તો ત્યાં નહેતુ (૬૫૨)

જે મકાનમાં ગૃહસ્થ સાધુના માટે બાજેક, પાટ, નીમરણી કે ઉખળ ઉથલાવીને એક
ઠેકાણેથી બીજે ઠેકાણે તાપે અથવા બાહરે કઢાડી મેલે તેવો ઉપાથય જે તેનાર ધણીએ તેમ
કરેલ હોય તો ત્યાં નહિ વસતુ પશુ જે પુરૂષાત્કૃત હોય તો યતનાપૂર્વક ત્યાં રહેતુ (૬૫૩)

ધુનિએ કે આગેએ ચાલતાની હોય પર રહેલા મકાનમાં આગેએ ઉપર કે મી-
ડપર અથવા બીજી જો ઉપર અથવા અગાસીમાં કે બીજા કોઈ પશુ આકાશચર્તી મકા-
ના બરેડી કા-જો શિનાય રહેતુ નહિ (૬૫૪)

સ અહ્ય ચેતિતે સિયા, જો તત્થ સીઓદગવિયદેણ વા ડસિણોદગવિયદેણ વા હ-
ત્યાણિ વા, પાદાણિ વા, અચ્છીણિ વા, દંતાણિ વા, મુઠ્ઠં વા, ઉચ્છોલેજ્જ વા પહોપ્પજ વા;
જો તત્થ ઝસદં^૧ પગરેજ્જા, તંજહા;—ઉચારં વા, પાસવણં વા, રેલં વા, સિયાણં વા, વંતં
વા, પિત્તં વા, પૂતિં વા, સોણિયં વા, અત્તરં વા સરાસવયવં । રેવલં દૂયા “આયાજ—
મેયં” । સે તત્થ ઝસદં પગરેમાણે પવલેજ્જ વા પવદેજ્જ વા । સે તત્થ પવલેમાણે પવદેમાણે
વા હરથં વા જાય સીસં વા અત્તરં વા કાર્યસિ ઈંદિયજાતં સુસેજ્જા, પાણાણિ વા અભિ-
હણેજ્જ વા જાવ કવરોવેજ્જ વા । અહ મિક્ખણં પુચ્છોવદિટ્ઠુ પૂસ પહ્યા જાવ જં તદ્દપ્પગારે
અપસપ્પ અંતલિક્ખજાતે જો ઠાણં વા સેજ્જં વા ણિસીહિયં વા ચેતેજ્જા । (૬૫૫)

સે મિક્ખ વા મિક્ખણો વા સે જં પુણ ઉવસ્સયં જાણેજ્જા-સહ્સરિયં સલુહું^૨ સપસુમ-
ત્તાપાણં, તદ્દપ્પગારે સામારિપ્પ ઉવસ્સપ્પ જો ઠાણં વા સેજ્જં વા ણિસાહિયં વા ચેતેજ્જા । આયા-
જ-મેયં મિક્ખુસ્સ ગાહાપતિકુલેણ સદ્ધિ સંવસમાણસ્સ । અલસપ્પ^૩ વા વિમુદ્ધયા વા ઉઢ્ઠી વા
જં ઉચ્ચાહિજ્જા અત્તરં વા સે દુપ્પરે રોગાતંકે સમુપ્પજેજ્જા, અસંજપ્પ કલુણવદિયાપ્પ તં મિ-
ક્ખુસ્સ ગાતં સેલેણ વા, ઘણં વા, જવળીતેણ વા, વસાપ્પ વા, અદમંગેજ્જ વા મધિસજ્જ વા,
સિણાણેજ્જ^૪ વા કક્કેજ્જ^૫ વા લોદેજ્જ^૬ વા વત્તેજ્જ^૭ વા પુણ્ણેજ્જ વા પડમેજ્જ^૮ વા આયંસેજ્જ વા
ઉચ્ચલેજ્જ વા ઉચ્ચદેજ્જ વા; સીઓદગવિયદેણ વા ડસિણોદગવિયદેણ વા ઉચ્છોલેજ્જ વા પચ્છો-
લેજ્જ વા પહોપ્પજ વા સિણાવિજ્જ વા સિંચેજ્જ વા દારુણા વા દારપરિણામં કદ્દુ અગાણિકાર્ય
વજ્જાલેજ્જા વા પયાલિજ્જા વા ઉચ્છલિસા કાર્ય આયાવેજ્જ વા પપાવેજ્જ વા । અહ મિક્ખણં પુ-

૧ ઝસદં ૨ સચારલં છુદ્ધજંતુસહિતં વા ૩ હસ્તવાદાદિસ્તંભઃ અપધુર્વા ૪ (મુગધિદ્ર-
વ્યસમુદયઃ) ૫ (કપાયદ્રવ્યક્વાયઃ) ૬ લોઘં પ્રતીતં. ૭ કેપિહકાદિ ૮ પશં પ્રતીતં

કદાચ ત્યાં રહેતું પડે ત્યારે ત્યાં થંડાં કે ગરમ પાણીથી હાથ, પગ, દાંત કે
મુખ ધોવાં કરવાં નહિ. તેમજ ત્યાં ખરચુ પાણી કે લઘુનીત [પિશાબ] તથા સ્ત્રેષ્ઠ
[બડખા], વમન, ખિત, પડ, લોહી કે કોઈ પણ શરીર સંબંધી અશુભિ કરવી નહિ, કેમકે
તેમ કરતાં કેવળગુણિએ દૂષણ વર્ણવ્યાં છે, જે માટે ત્યાં તેમ કરતાં કદાચ મુનિ સ્થળિત
થઈ નીચે પડી જાય તો તેના હાથપગ કે માથું અથવા કોઈ પણ ઈન્દ્રિયે ભાંગી નાશ
પામે અને હેંડે આવેલા જીવ જાંતુઓનો પણ નાશ થાય. માટે મુનિને એવી ભલામણ છે
કે તેણે આકાશવર્તી મકાનમાં નિવાસ ન કરવો (૬૫૫)

જે મકાનમાં બાલજન્યા કે સ્ત્રીઓ રહેતી હોય અથવા કૃતરા બિલાડા વિગેરે છુદ્ધ જાં-
તુઓ રહેતાં હોય અથવા જનનપરો રહેતાં હોય તથા તેમનાં ખાનપાન ત્યાં રખાતાં હોય તે-
વા ગૃહસ્થના પરિચયવાલા મકાનમાં વાસ ન કરવો. દારણ કે તેવા ગૃહસ્થના ઘરમાં વસતાં
બહુ દોષ સભવે છે. ત્યાં રહેલા મુનિને ત્યાં પહેલો દોષ એ કે કદાચ જો સોળ, વિશુચિ-
કા, ભલડી, કે કોઈ પણ રોગ કે શળ વગેરે પીડા ઉત્પન્ન થશે તો ત્યાં રહેતા અસંધતિ
ગૃહસ્થો તરત દરજી લાવીને તે મુનિના શરીરને તૈલ, ઘૂત, માખણ કે ચરખી ખસાવે કે
ચોપડે, અથવા તો મુગધિ દ્રવ્યો વડે, યા ઉકાળેલા કવાથજળવડે, યા લોદ્રવડે યા ચૂર્ણ
વડે યા પશ્નકવડે ધસસે કે ખરડો; અથવા થંડાં કે ગરમ પાણીથી હાંડશે, ધોશે, નવરાવશે,

સ્વોચ્ચદિદ્વા ઇય પતિના જ તદ્દષ્પગારે સાગારિણ ઉચ્ચસપ્ત જો ઠાળ વા મેજ વા નિસીહિય વા
ચેતેજા । (૬૫૬)

આચાર્ય-મેય મિત્રુસ્ત સાગારિણ ઉચ્ચસપ્ત ચસમાગસસ,—ફહસલુ ગાહાવતી વા જાવ ક
મ્મફરી વા અન્નમન્ન પન્નેસતિ જા વધતિ વા રમંતિ વા રહવતિ વા, અહ મિત્રુ ન ડયા
યમ મળ ણિવચ્છેજા—જ્જેતુ અન્નમન્ન ઉક્કોસતુ વા, મા વા ઉક્કોસતુ જાવ મા વા ર
હયતુ । અહ મિત્રુણુ પુષ્વોચ્ચદિદ્વા ઇય પદ્યા જાવ જ તદ્દષ્પગારે સાગારિણ ઉચ્ચસપ્ત જો
ઠાળ વા મેજ વા નિસીહિય વા ચેતેજા । (૬૫૭)

આચાર્ય-મેય મિત્રુસ્ત ગાહાવતીઈ સંદિ સવસમાગસસ,—ફહસલુ ગાહાવતિસ ફહલે
સઅટાણ અગિન્કાય ઉજ્જાલેજ વા પજ્જાલેજ વા વિજ્જાલેજ વા, અહ મિત્રુ ઉચ્ચાવય મળ ણિ
વચ્છેજા—જ્જેતુ અગિન્કાય ઉજ્જાલેજુવા, મા વા ઉજ્જાલેજુ, જાવ મા વા વિજ્જાલેજુ અહ મિત્રુણ
પુષ્વોચ્ચદિદ્વા જાવ જ તદ્દષ્પગારે ઉચ્ચસપ્ત જો ઠાળ વા મેજ વા નિસીહિય વા ચેતેજા । (૬૫૮)

આચાર્ય-મેય મિત્રુસ્ત ગાહાવતીઈ સંદિ સવસમાગસસ,—ફહસલુ ગાહાવતિસ ફહલે
વા, ગુણ^૧ વા, મળી વા, મોત્તિણ વા, હિરસે વા, વઢગાણિ વા તુહિપાણિ^૨ વા, તિસરગા-
મિ વા, પાલવાણિ વા, હારે વા, અદ્દહારે વા, ઇગાવલી વા, મુચાવલી વા, ફળગાવલી
વા, રમગાવલી વા તરણિય વા કુમારિ અલકિયયિમૂસિય પેહાણ, અહ મિત્રુ ઉચ્ચાવય
મળ ણિવચ્છેજા, “ ઇરિસિયા વા સા, જોયા ઇરિસિયા ” ઇતિ વા ન વ્યા, ઇતિ વા ન
મળ સાપજા । અહ મિત્રુણુ પુષ્વોચ્ચદિદ્વા જાવ જ તદ્દષ્પગારે ઉચ્ચસપ્ત જો ઠાળ વા જાવ
ચેતેજા । (૬૫૯)

૧ રસના-મેસલામડમ મિતિવાવત ૨ અગદાનિ

સંચિશે અથવા લાકડાને લાકડા આથ ધમી અગ્નિ સનગાવી શરીરને તપાવશે માટે સાધુને
એવી બનામણ છે કે તેણે તેવી તહેલના ગૃહસ્થના ઘરે નિવાસ ન કરવો (૬૫૬)

ત્યા વસતા વળી બીજા આ દોષ છે ત્યા રહેતા ગૃહસ્થથી ચાપર લગીના શોકો અ
ન્નપરમ ભોવાચાથી કે જે થા માનમારી વગેરે બમેડો કરે ત્યારે તે દેખી માધુતુ નિય ઉ-
ચ્ચ થા નેમ્મે “ એએ લાલે લડયા કેડે અથવા એએ લડોમાં ” તે માટે સાધુને એ
બનામણ છે કે તેણે તેવા પ્રકારના ગૃહસ્થના ઘરે નિવાસ ન કરવો (૬૫૭)

૧મી ત્યા ત્રીજા એ દોષ છે કે ત્યા ગૃહસ્થ પોતાના માટે અગ્નિ ધખાવીને બાતે કે વધારે
ત્યારે મુનિતુ નિય દિલ ઉચ્ચ નીચુ થાય કે આ ગૃહસ્થો બધે અગ્નિ ધખાવે અથવા મા
ધખાવે માટે મુનિને એવી બનામણ છે કે તેણે તેવી જાતના મમ્મના નિદિ રહેતુ (૬૫૮)

મુનિને ગૃહસ્થ આથે વમતા નોયો આ દોષ છે—ગૃહસ્થને ત્યા કુચ, કદોગ, મણિ,
મોળી, મુચુ કદા આગુમધ ગદા સાકળ, લાગ અર્થદાર, એકાવળી, મુકારાળી મા
માળી ત્તારાળી, નગેગ અગ્રાજો જોઈ અથવા તેના સજાગાથી શોભિત મુશન તુમા
નિઓ જોઈ મુનિના મનને રિત થાય કે મારે ઘરે પણ બધુ આપુલ હતુ વા મારે ત્યા
આપુ ન હતુ માટે મુનિને એવી બનામણ છે કે તેણે આથે અથવા ન કરેતુ (૬૫૯)

આયાણ મેયં મિત્તુસ્સ ગાહાવતિદિં સદિં સંવનમાણસ્સ-—ઈહ ગાહાવતિણીઓ વા, ગા-
હાવતિધૂયાઓ વા, ગાહાવતિમુઠ્ઠાઓ વા, ગાહાવતિધાતીઓ વા ગાહાવતિદાસીઓ વા, ગાહા-
વતિકમ્મકરીઓ વા, તાસિં ચ ણં एवं પુત્તપુલ્લં ભવતિ:—“ જે હમે ભવંતિ સમણા મગપંતો
જાવ ઉચરતા મેહુણાતો ધમ્માતો, ણો તલુ પ્તેત્તિં કપ્પઈ મેહુણધમ્મં પરિચારણાણ્ આવ-
હિત્તણ્, જા ચ તલુ પ્તેત્તિં સદિં મેહુણધમ્મં પરિચારણાણ્ આરહેજ્જા, પુત્તં તલુ સા હમેજ્જા
ઓપારિંસ તેપારિંસ વચ્ચંસિં^૧ ઝસંસિં સંપહારિયં^૨ આલોયં દરિસિણિજ્ઞં. ” એવ્વગારં ણિગ્વોસં
સોચા ણિસમ્મ તાતિં ચ ણં અગ્ગચરો સદ્ધિયા તં તવસિં મિત્તુ મેહુણધમ્મપરિચારણાણ્
આરહાવેજ્જા^૩ । અહ મિત્તુણં પુલ્લોવદિદુ જાવ જં તહપ્પગારે સાગારિણ્ ઉવસ્સણ્ ણો ઠાળં
વા સેજ્જં વા ણિસીદિયં વા ચેનેજ્જા । (૬૬૦)

પૂર્વ તલુ તસ્મ મિત્તુસ્સ મિત્તુણીણ્ વા સામગિયં । (૬૬૧)

[દ્વિતીય ઉદ્દેશ:]

ગાહાવદ્ ણામેગે સુદ્ધસમાચારા ભવંતિ, મિત્તુ ચ અગિણાણાણ્ સોવસમાચારે^૪ સં નગ્ગંધે
દુગ્ગંધે પઠિય્ણે પાલોમે યાવિ ભવતિ । જં પુલ્લકમ્મં તં પચ્છાકમ્મં, જં પચ્છાકમ્મ તં પુ-
લ્લકમ્મં તે મિત્તુપઠિયાણ્ વટ્ટમાણે કરેજ્જા વા નો કરેજ્જા વા । અહ મિત્તુણં પુલ્લોવદિદુ

૧ રૂપવંતં ૨ સંપ્રામદારં ૩ અભિમુખં કુર્ચાત્ ૪ કાવિઝાવ્યાપારવાન્, કાર્યવશાત્.

ગૃહસ્થ સાથે વસનાં પાંચમો આ દોષ છે, ગૃહસ્થનાં ઘરે તેની સ્ત્રીઓ, અથવા પુ-
ત્રીઓ અથવા વહુઓ, અથવા દામ્પત્યો અથવા દાસીઓ એક બીજામાં આવુ બોલે છે કે
“ ને આ સ્ત્રીસભોગથી નિવર્તેલા અમણુ ભગવંત હોય છે તેઓને સ્ત્રીઓ સાથે મૈથુન
કરવું નિષિદ્ધ છે, પણ ને કોઈ સ્ત્રી (એમને ઝાલીને) એમના સાથે સભોગ કરે તો
તેણીને અગચાન્ તેજસ્વી રૂપચાન્ ચશસ્ત્રી અને વિજયી પુત્રની પ્રાપ્તિ થાય. ” આવું બો-
લવું સાંભળીને કોઈ પુત્રની વાંછા ધરાવતી બાળી સ્ત્રી તે તપસ્વિ મુનિને ઝાલીને તેને પોતાના
પાશમાં પાડે. માટે મુનિને એવી ભક્ષામણુ છે કે નેણે એવા સ્થળે નહિ રહેવું (૬૬૦)

એ સર્વ મુનિ અને આર્યોનું સદાચરણુ છે (૬૬૧)

બીજો ઉદ્દેશ.

મુનિને ગૃહસ્થ સાથે વસતાં થના દોષો તથા તેણે કયા કયા સ્થળે ન રહેવું.

ગૃહસ્થ સાથે મુનિને વસતાં છઠ્ઠો આ દોષ રહેલો છે. ઘણાએક ગૃહસ્થો શૌચાચારને
પાળનારા હોય છે. અને મુનિ તો સ્નાન નિહિત હોવાથી તથા (દારણુ થોગે લ-
ધુનીતિથી પણ શુચિ કર્મ કરતા હોવાથી) અપમ્ન શૌચવાળા અને દુર્ગંધિશરીરવાળા હોય
છે, જેથી તે ગૃહસ્થને ઘણા અવખામણુ થઈ પડે છે. જગી ગૃહસ્થને ને પેહેલા કરવાનું હોય

જાવ જ તદ્દપ્પગારે ડવસ્સણ ણો રાણ વા જાવ ચેતેગ્ગા । (૬૬૭)

આયાણ મેય મિસ્સુસ્મ ગાઠાવતિહિં સદ્ધિં સપ્પસમાગ્ગસ - હ્રદયલુ ગાઠાવતિસ્મ અપ્પણો સમ્મદુણં વિરુવરુપ્પે ભોયણાણં ડવસણિણં મિયા, અહ મિસ્સુપડિયાણં અસણ વા પાણ વા ચ્હાદમ વા સાદમ વા ડવસણેજ્ઞ વા ડવસરેજ્ઞ વા, ત ચ મિસ્સુ અમિસ્સેજ્ઞા મોત્તણં વા પોત્તણં વા વિયટ્ઠિત્તણં^૧ વા । અહ મિસ્સુણં પુન્નોવદિટ્ઠા જાવ જ નો તદ્દપ્પગારે ડવસ્સણં ણો રાણ ચેતેગ્ગા । (૬૬૮)

આયાણ મેય મિસ્સુસ્મ ગાઠાવતિણા સદ્ધિં સવસનાણસ્સ - હ્રદયલુ ગાઠાવતિસ્મ અપ્પ ણો સપ્પદુણં વિરુવરુપ્પાહ દારુપ્પાહ મિત્તપુન્ન્યાહ મવાતિ, અહ પચ્છા મિસ્સુપડિયાણં વિરુવ રુપ્પાહ દારુપ્પાહ મિદેજ્ઞ વા કિગેજ્ઞ વા પમિચ્છેજ્ઞ વા વારણા વા વારણિણામ કટ્ટુ અગ્ગિન્નાય ડગ્ગાલેજ્ઞ વા પગ્ગાલેજ્ઞ વા તથ મિસ્સુ અમિકલેન વા આતાપેરણ વા પવરે ત્તણં વા વિયટ્ઠિત્તણં વા । અહ મિસ્સુણં પુન્નોવદિટ્ઠા જાવ જ તદ્દપ્પગારે ડવસ્સણં ણો રાણ ચેતેગ્ગા । (૬૬૯)

સે મિસ્સુ વા મિસ્સુણી વા ડધારપાસવગેણ ડઘ્ઘાહિજ્ઞામાણે રાજો વા વિપાલે વા ગા-
હાવતિટ્ઠસ્સ દુવારવાહ ગમ્મણેગ્ગા^૨, તેણં ય તસ્માધિયારી અણુપવિસેજ્ઞા, તસ્સ મિસ્સુસ્સ ણો કપ્પતિ ઇય ઘટિત્તણં-^૩ અય તેણે પવિસહ વા, ણો વા પવિસહ, ડવલિયતિ વા, ણો

૧ તત્તથ વિમત્તિત્તુ આસિતુ ૨ ડગ્ગાલેજ્ઞ

છે તે મુનિની શામે છેને કતુ પટે છે અથવા ને પડી કત્તનુ હોય છે તે પહેલા ક્કી
લે છે માટે મુનિને એવી બનામથુ છે કે તેણે તેના મથળે મૂકીને ન રહેવું (૬૬૭)

વળી શુદ્ધ્યો માથે વમતા માનમે આ દોષ છે-શુદ્ધ્યને ત્યા પોતાના માટે નૂદી
નૂદી જાતનુ જોતન તૈયાગ થએલુ હોય છે અને જો મુનિ તેમને ત્યા રહે તો મુનિના
માટે પણ તે શુદ્ધ્ય આહાર ખાણી તૈયાર કરાવે અને વખતે મુનિ તે આહાર પાણી ખાવા
પીવા કે વાપરવાની ઈચ્છા થયું કરે એટલા માટે તેને બનામથુ છે કે તેણે તેવા સ્થળે
મૂકીને ન રહેવું (૬૬૮)

શુદ્ધ્યો સાથ વમતા આદમો આ દોષ છે-શુદ્ધ્યને ત્યા પોતાના માટે ધણાએ
લાકડાઓ કાપી ફેલી નાખેના હોય છે અને જો તેમને ત્યા મુનિ જઈ નહે તો પડી તેના
સાફ તેઓ લાકડા ફાડે યા વેચાતા લાવે યા બિધાતા લાવે અને વળી લાકડા માથે લખું
ધરીને આગ્રિ ધખાવે અને તેવે વખતે કદાચ મુનિને આગ્રિ પાને તપના કંવાની ઇચ્છા ઉત્પન્ન
થાય માટે મુનિને એ જવાબરુ છે કે તેણે તેવા સ્થળે નહેવું નહિ (૬૬૯)

શુદ્ધ્ય માથે વમતા મુનિને નરમે આ દોષ છે શુદ્ધ્યને ત્યા વસતા મુ-
નિ કે આવા લઘુનીત કે વડી નીન કરના મટે રહિએ અથવા માન મનાર શુદ્ધ્ય
પાને દવાને ડાઠે તે વખતે કદાચ મર્ડ યોગ અદ્દ ભગઈ બો તો
મુનિની તો અતુ જોની સદાય નહિ કે “આ મોગ પેમે છે કે છુપામે છે
દોડી આવે છે કે જોને છ અથવા તેણે મોડું કે બીજાને મોડું, તે શુદ્ધ્યનુ મોડું

યા ઉચ્ચલિખતે, આયવતિ વા, જો વા આયવતિ, વરતિ વા, જોવા વરતિ, તેમ હડં અગ્ને-
ળ હડં, તસ્સ હડં અગ્નેસ્ત હડં, અયં તેગે, અયં ઉચ્ચરય, અયં હંતા, અયં ણ્ય મકાસી," તં
તવતિસ મિત્ત્યું અતેણં તેણંતિ સંકૃતિ । અહ મિત્ત્યૂં પુત્રોવદિત્તુ જાવ જો ચેત્તજ્ઞા । (૬૬૫)

સે મિત્તલૂ વા મિત્તુળી વા સે જં પુત્ર ઉચ્ચસયં જાગેજ્ઞા, તંજહાઃ-તગપુંજેસુ વા પ-
લાલપુંજેસુ વા સઅંડે જાવ સસંતાણય, તદ્દયગારે ઉચ્ચસય જો ઠાણં વા સેજ્ઞં વા ગિણીહિં
વા ચેતેજ્ઞા । (૬૬૬)

સે મિત્તલૂ વા મિત્તુળી વા સે જં પુત્ર ઉચ્ચસયં જાગેજ્ઞા-તણપુંજેસુ પલાલપુંજે સુ
અયંડે^૧ જાવ ચેતેજ્ઞા । (૬૬૭)

સે આગંતારેસુ વા આરામાગારેસુ વા ગાદાવતિકુલેસુ વા પરિવાસહેસુ વા ભમિકાત્તં
અમિત્ત્યં સાહમિત્ત્યં^૨ ઓચયમાણેહિં જો ઓચજ્ઞા^૩ । (૬૬૮)

સે આગંતારેસુ વા જાવ પરિવાસહેસુ વા જે મયંતારો ઉચ્ચહિં^૩ વાસાવાસિયં વા
કપ્પં ઉચ્ચાતિણિત્તા તત્થેવ મુજ્ઞો મુજ્ઞો સંવસંતિ, અય માસો કાલાહંકતકિરિયા અ-
યતિ । (૬૬૯)

સે આગંતારેસુ વા જાવ પરિવાસહેસુ વા જે મયંતારો ઉચ્ચહિં^૩ વા વાસાવાસિયં વા
કપ્પં ઉચ્ચાતિણિત્તા તં દુગુગાતે ગુગળ અપરિહરિત્તા તત્થેવ મુજ્ઞો મુજ્ઞો સંવસંતિ અય-માસો
હત્તરા ઉચ્ચદાગકિરિયા વાવે અયતિ । (૬૭૦)

૧ અલ્પસાદ્દોઃઆયજનઃ ૨ અવતેત્ ૩ ક્ષતુત્ત્વં સીતોષ્ણકાલયોર્માસરૂપં.

કે ખીજ કાષ્ઠનું ચોરાયું, આ રજા ચોર, આ રજા તેનો મદદગાર, આ રજા મારનાર, અને
એણે અહીં સધળું કીધું ધ્યાદિ. " એથી કરીને પાછાથી તે ગૃહસ્થ તે તપસ્વિનેન્ ચોર
કરી માને છે. માટે મુનિને એથી ભલામણ છે કે તેણે ગૃહસ્થના સાથે નહિ રહેવું. (૬૬૫)

મુનિને કે આશીને જે મકાન ધામ તથા પરાળના જગ્યામાં આવેલું હોવાથી ઝીણા
છેડા તથા જીવજંતુસહિત રહેલું જગ્યા તથા મકાનમાં તેમણે નહિ રહેવું. (૬૬૬)

અને જે મકાન ધામ કે પરાળના જગ્યામાં આવેલું હતાં જીવજંતુ સહિત જગ્યા
ત્યાં નિવાસ કરવો. (૬૬૭)

વળી મુસાફરખાના, જગલા, ઘરો, તથા મકો કે જ્યાં વારંવાર ખીજ-સાધુઓ આવી
પડ્યા હોય ત્યાં પણ મુનિએ નહિ જવું (૬૬૮)

જે મુનિ ભગવતો તેવા મુસાફરખાના, જગલા, તથા ઘરો કે મકોમાં એક મહિનો અ-
થવા વર્ષારતુના ચાર મહિના રજા બાદ ફરી વારંવાર ત્યાં આવી વસે છે, એ હે આયુષ્યન,
કાલાતિકાંતક્રિયા નામે દોષવાળી વસતી બાણવી. (૬૬૯)

જે મુનિ ભગવતો તેવા મુસાફરખાના કે મકોમાં એક મહિનો અથવા વર્ષારતુના ચાર
મહિના રહી પાછા તે સુખરેલા કાળથી બમણા વમળ વખતનું અંતર નહિ પાડતાં ત-
રતના ત્યાં પાછા વારંવાર વસે છે, એ હે આયુષ્યન કપરચાનક્રિયા નામે દોષવાળી વસતિ
બાણવી. (૬૭૦)

इहल्लु पाईण वा पईण वा दाहिण वा उदीण वा सत्तेगनिया मद्दा भवति, तज्झा, गाहावती वा, ज्ञाय कम्मकरीओ उर। तसिं च ण आचारगोपरे णो सुत्तिस्ते^१ भवति । त स इहमाणेहिं ॥ पत्तियमाणेहिं ॥ रोयमाणेहिं ग्रहवे समण-माहण-अतिहि-किवण-वगीमण् समुद्दिस्स तथ तथ अगारीहिं अगाराद् चेइयाद्^२ भवति, तज्झा-आण्मणाणि^३ वा, आयत्तणाणि^४ वा, देवकुल्लणि वा, सहाओ वा, पवाणि वा, पणियमिहाणि वा, पणियमालाओ वा, जाणगिहाणि वा, जाणसाळाओ, सुधाकम्मताणि^५ वा, इच्छकम्मताणि वा, घण्णकम्म ताणि^६ वा, वल्लकम्मताणि वा, वणकम्मताणि वा, इगालकम्मताणि वा, कट्टकम्मताणि वा, सुसाणकम्मताणि वा, सत्तिकम्मताणि वा, सुण्णागारकम्मताणि वा, गिरिकम्मताणि वा, क वराकम्मताणि वा सेलोउदुण्णकम्मताणि^७ वा, भवगगिहाणि^८ वा, ज मयनारो तहप्पगाराद् भा-ण्मणाणि वा ज्ञाय भवगगिहाणि वा तेहि ओवयनाणेहि ओवयति, अय-माउसो अन्निहं किरिया^९ वि भवति । (६७१)

इहल्लु पाईण वा पईण वा दाहिण वा उदीण वा सत्तेगनिया मद्दा भवति-ज्ञाय त रोयमाणेहिं ग्रहवे समण-माहण-अतिहि-किवण-वगीमण् समुद्दिस्स तथ तथ अगारीहिं अगाराद् चेइयाद् भवति, तज्झा-आण्मणाणि वा ज्ञाय भवगगिहाणि वा । जे भव तारो तहप्पगाराद् आण्मणाणि वा ज्ञाय भवगगिहाणि वा तेहि अणोउपमाणेहि ओवयति, अय माउसो, अणभिहेत्तिकिरिया वि भवति । (६७२)

१ सुण्डुनिष्ठात झुत २ महाति-झुतान इति शेष ३ एहकारशाला ४ देवकुलपात्रा पयस्काणि, ५ सुधाकर्मांतानि सुधागृहाणि ६ वाय्वकर्मांतानि ७ पापाणमउ-गृहाणि ८ द्वावपि वा व्दावेकार्यौ ९ अल्लदोपाचेय

આ જગતમાં આરે બાળુ ગ્રંથાએક ગ્રંથ તથા સ્ત્રીઓ ભોળા અને શ્રદ્ધા ડેપ છે તેઓને મુનિના આચારની ઝાઝી આદિતી દેતી નથી, માત્ર મુનિને ઘન આપનામાં મહાદેવ છે એવી શ્રદ્ધા અને ડચી ધરીને તેઓ ધણુ શ્રમણુ, બ્રાહ્મણુ, અનિધિ, દીન તથા બાદ આજોનો મહેના માટે મોહાદા મકાનો અણુને છે જેના કે મોહાદાન કારખાન ઓ, દેવા લયોની બાળુના ઓરડાઓ, દેનાગયો, મખાઓ, ગ્રંથ ઓ, દુકાનો, વખારો, ચાનસાળાઓ સૂત્રાઓ કાળખ નાઓ, દર્બના કાળખાનાઓ, વામોના કાળખાનાઓ વ દના કાળખાનાઓ, વનખપિના કારખા નાઓ, અગારના (અગિના) કારખાનાઓ, કાષ્ટન કારખ નાઓ, મમ્મનાનગડ શાનિગૃહ સ્વચ્છરો, પર્વતના મથાળાપર બાધેના ઘરો, ગુફાઓ, તથા ખપાણુના મડપો નોરે સ્થિતો-આવી જાનના પ્રણેમા તે શ્રમણુ બ્રાહ્મણુ નિક આવી ગયા પછી જે મુનિઅમરતો તેના ઉતરે છે તે હે આયુષ્મન, અનિદાક્રિયા નમે દેનાની વગતિ જાલવી (૬૭૧)

આ જગતમાં આરે બાળુ ગ્રંથાએક ગ્રંથ તથા ડેપ છે તેઓ શ્રદ્ધા ધરીને ધણુ એક શ્રમણુ બ્રાહ્મણુ અનિધિ દીન તથા બાળુના માટે જગાએ જગાએ ગપર જગાનેના જુની જુની જાનના ધમે અણુવે છે તેના ઘરાના નજી અન્ય શ્રમણુબ્રાહ્મણુ નિક નહિ આવી ગયેના હતા જે મુનિ જગાના ડિવર તે હે અયુષ્યન અનનિક નિધિ નામે દેનાની પત્તિ જાલવી (૬૭૨)

દૂહલુ પાર્દગં વા પડીગં વા દાહિગં વા ઉદીગં વા સંતેગદ્યા સદ્ધા ભવંતિ, તંજ-
ગા:-નાહાવદ્ વા જાવ કમ્મકરી વા । તેસિં ચ ણં ઇવ યુત્તુપ્પવં મગ્ગિ-“જે હમે ભવંતિ
મમગા ભગવંતો સીલમતા જાવ ડવરયા મેહુણાઓ ધમ્માઓ, ણો સલુ પુણ્ણિ કપ્પતિ આ-
શકમ્મિણુ ડવસ્સણુ વચ્ચણુ; સે જાગિ હમાણિ અદ્ધં અપ્પણો અદ્ધાણુ ચેદ્યાઈ ભવંતિ, તં-
જહા:-આપ્પમગાણિ વા જાવ ભવગમિહાણિ વા, સમ્માણિ તાણિ સમણાણ ણિસિરામો । અ-
વિશાઈ વયં પચ્છા અપ્પણો સયદાણુ ચેતિહજામો, તંજહા:-આપ્પસગાણિ વા જાવ ભવગામિ-
હાણિ વા ।” ઇવપ્પગારં ણિમ્મોમં સોચ્ચા ણિસમ્મ જે ભવંતારો તદ્ધપ્પગારાઈ આપ્પમગાણિ
વા જાવ ભવગમિહાણ વા ડવાગચ્છંતિ, ડવાગચ્છંતિ હતરાતરોઈ પાહુદોઈ વદંતિ, અપ-
માડસો, યજ્ઞકિરિયા વિ ભવતિ । (૬૭૩)

દૂહલુ પાર્દગં વા પડીગં વા દાહિગં વા ઉદીગં વા સંતેગદ્યા સદ્ધા ભવંતિ । તેસિં
ચ ણં આયારગોવેરે ણાં સુણિસંતે મવદ્, જાવ ત રોયમાણેઈ વહવે સમગ-મારણ-અતિહિ-
કિવગ-વળીમણુ પગણિય પગણિય પમુહિસ્સ તત્થ તત્થ અગારીહિં અગારાઈ ચેદ્યાઈ ભવંતિ,
તંજહા:-આપ્પસગાણિ વા જાવ ભવગમિહાણિ વા । જે ભવંતારો તદ્ધપ્પગારાઈ આપ્પમગાણિ
વા જાવ ભવગમિહાણિ વા ડવાગચ્છંતિ હતરાતરોઈ પાહુદોઈ વદંતિ, અપ-માડસો, મહાય-
જ્ઞકિરિયા વિ ભવદ્ । (૬૭૪)

દૂહલુ પાર્દગં વા પડીગં વા દાહિગં વા ઉદીગં વા સંતેગદ્યા સદ્ધા ભવંતિ, જાવ તં
રોયમાણેઈ વહવે સમગજાણુ સમુહિસ્સ તત્થ તત્થ અગારીહિં અગારાઈ ચેદ્યાઈ ભવંતિ, તં-
જહા:-આપ્પસગાણિ વા જાવ ભવગમિહાણિ વા । જે ભવંતારો તદ્ધપ્પગારાઈ આપ્પમગાણિ
વા જાવ ભવગમિહાણિ વા ડવાગચ્છંતિ હતરાતરોઈ પાહુદોઈ વદંતિ, અપ-માડસો સાવજ્ઞકિ-
રિયા વિ ભવદ્ । (૬૭૫)

૧ યસિં ૨ પ્રામ્હેતુ દત્તેષુ ગૃહેષુ.

આ જગતમાં ચારે બાજુ કેટલાએક શ્રદ્ધાળુ જીવો હોય છે તેઓ આમ બોલે છે-
“જેઓ આ મૈથુન-કર્મથી નિવર્તીને શીળવત થઈ શ્રમણુ ભગવત થએલા હોય છે, તે-
ઓને તેઓનાજ માટે કરેલા મકાનમાં ઉતરવું નિષિદ્ધ છે. માટે જે આપણે આપણા માટે
અણાવેલાં ધરો છે તે તેમને આપી દેશું; અને આપણે પાછા આપણા માટે નવાં બનાવી
લેશું.” આવો અવાજ સાંભળી જે મુનિ-ભગવાનો તેવા ધરો તરફ જાય છે અને ત્યાં
રહે છે, તે હે આયુષ્મન, વર્ચસ્વિક્રિયા નામેની દોષવાળી વસતિ જાણવી. (૧૭૩)

આ જગતમાં ચારે બાજુ કેટલાએક શ્રદ્ધાળુ જીવો હોય છે. તેમને મુનિના આચા-
રની દ્રશી માદિતી નથી હોતી તેપણુ તેઓ શ્રદ્ધા ધરીને ધણા શ્રમણુ આજ્ઞણુ અતિથિ દીન
તથા બદિજનોના માટે છૂટું છૂટું નિર્ધાર કરી મકાનો ચણી રાખે છે. તેવા મકાનો તરફ
જે મુનિઓ જઈને રહે છે તે હે આયુષ્મન, મહાવર્ચસ્વિક્રિયા નામના દોષ વાળી વસતિ
જાણવી (૧૭૪)

આ જગતમાં ચારે બાજુ કેટલાએક ભોળા શ્રદ્ધાળુ જીવો હોય છે તેઓ ધણા એક
મુનિઓના ઉદ્દેશ કરી તેમના સાથે મકાનો ચણાવી રાખે છે. તેવા મકાનોમાં જે મુનિઓ
જઈને ઊતરે તે હે આયુષ્મન સાવધક્રિયા નામે દોષવાળી વસતિ જાણવી. (૧૭૫)

દ્વહસ્તુ પાર્શ્વે ચ પદ્મિણ ચ દાક્ષિણ ચ ઉદ્ગિણ ચ સમેગદ્યા સદ્ધા ભવતિ, તજ-
દા - તાહાયદ્દે ચ જાત્ર વસ્મકરી ચ । તેતિ ચ ણ આચાર્યગાયત્રે જો સુખિસતે મમંતિ,
જાય ત રોયમાગેદ્દિ ણ્ણ ત્તણનાય સમુદ્દિસ્સ તત્થ તત્થ અગારિદ્દિ અગારાદ્દે ચેદ્યાદ્દ મ
ધતિ, તજદ્દા - આપ્પમણિ ચ જાય મચ્છમિદ્દાણિ ચ મદ્યા પુદ્ધિકાયત્તમારભેણ પ્વ મદ્યા
આત તે - વાવ - વગસ્મદ્ - તત્તકાયત્તમારભેણ, મદ્યા ત્તરભેમ મદ્યા આરભેમ, મદ્યા વિરુદ્ધ
સ્સેદ્દિ પાવકમ્મેદ્દિ, તજદ્દા - છાયણમ્મો, એવગમ્મો, સચારુવરપિદ્ધમ્મો, સંતોદપ્પ ચા
પરિટ્ટનિયપુચ્છે મચ્છતિ, અગણિકાપ્પ ચા ઉચ્છાલિયપુચ્છે ભવતિ । જે મયતારો તદ્દપ્પમારદ્દે
આપ્પમણિ ચા જાય મચ્છમિદ્દાણિ ચા ઉચ્છાલિયપુચ્છે, દ્વહસ્તરેદ્દિ પાદુદ્દેદ્દિ વદ્ધતિ, દુપ્પલ્લ
તે કમ્મ સેવતિ, અય - માડસો, મહાસાવજ્જાકિરિયા વિ ભવદ્દ । (૬૭૬)

દ્વહસ્તુ પાર્શ્વે ચ જાય ત રોયમાગેદ્દિ અવરજો સચગ્ગુ તત્થ તત્થ અગારિદ્દિ અગા-
રાદ્દે ચેદ્યાદ્દ મચ્છતિ, તજદ્દા - આપ્પમણિ ચા જાય મચ્છમિદ્દાણિ ચા મદ્યા પુદ્ધિકાયત્ત
મારભેણ જાત્ર અગણિકાપ્પ ચા ઉચ્છાલિયપુચ્છે ભવતિ, જે મયતારો તદ્દપ્પમારદ્દે આપ્પમણિ
ચા જાય મચ્છમિદ્દાણિ ચા ઉચ્છાલિયપુચ્છે, દ્વહસ્તરેદ્દિ પાદુદ્દેદ્દિ વદ્ધતિ, દુપ્પલ્લ તે કમ્મ સેવ
તિ, અય - માડસો અપ્પસાવજ્જા કિરિયા વિ મચ્છતિ । (૬૭૭)

પ્પ વજ્જુ ત્તસ્મ મિચ્છુસ્સ મિચ્છુર્ગાપ્પ ચા સામમેગય । (૬૭૮)

એવ રીતે જે મહાન એક તેજ મુનિને ઉદ્દેશીને ગૃહગ્રંથે હાથના છયોની દિ સા કરીને
તથા લીપન શુપન વગેરે કાટન અગિળ્યા ન વગેરે અનેક પાપ કર્મ કરીને તેમાં કરેલ
હોય ત્યા જઈ તે મુનિ રહે છે તેઓ દેખીતા સાધુ છતાં પગભારે ગૃહસ્થ જેવા હોવાથી
લિપક્ષી કામ કહે છે માટે તે, મહામાવચ નામના દોષવાળી વચ્ચતિ થાય છે (૬૭૯)

આ જગતમાં ચારે ત્રાજુએ રહેલ જદ્દાણુ જનોએ, અનેક પ્રપ કરી પોતાના અપ
માટે મણેના કા-ખાના કે મમનોના જે મુનિ-અગનાને જાણી ગે છે તેઓ સાધુપણ
રૂપ એક પદ્ધતિ કામને જ કળાશ છે તેમની તેવી વચ્ચતિને આ પદ્ધતિ (ક્રિયાદોષ રહિત)
વચ્ચતિ જાણી (૬૮૦)

(એ નવ જાતની વચ્ચતિઓમાં અલિંગાલિંગ નામની વચ્ચતિ અને આ પદ્ધતિ ના-
મની વચ્ચતિ મુનિને ધારણ થાય છે) આ ક્રીની વચ્ચતિ અથોગ છે એ સર્વ મુનિ તથા
આર્યાનો આચાર્ય છે (૬૮૧)

[તૃતીય ઉદ્દેશ :]

“સે^૧ ॥ જો મુલમે ફાસુપ્ ^૨વંચે^૨ અહેસગિજે. જો ય સજુ સુદે દમેદિ પાહુડેદિ^૩ તંત્રહા:-છાયળઓ, લેવગઓ, સંયારદુવારપિદગઓ, પિંડવાયેસળઓ. સેય મિફલૂ ચરિવારદ ઠાળરપ્ નિસીદિવારપ્ સેજા-સંયાર-પિંડગ્રાતેસગારપ્.” સંતિ મિફલુગો^૪ એવ મમ્લાદગો ઝ-જુઅડા ણિયાગપદિવજા અમયં કુન્વમાળા વિયાદિયા । (૬૭૯)

સંતેગદ્દા^૫ પાહુડિયા^૬ ડક્લિત્તપુન્વા ભવતિ, એવં ણિરિલ્લત્તપુન્વા ભવતિ, પરિમાદ્દય પુન્વા ભવતિ, પરિમુત્તપુન્વા ભવતિ, પરિટ્ટાવિયપુન્વા ભવતિ. એવં વિયાગરેમાગે સમિવાપ્-વિ-યાગરેતિ ? હંતા, ભવતિ । (૬૮૦)

^૭સે મિફલૂ વા મિફલુગી વા સે ઝજં પુળ ડવસ્સયં જાળેજ્જા-પુહિયાઓ, સુટ્ટુવારિ-યાઓ, નીવાઓ, સંનિદ્દાઓ અવંતિ-તદ્દપ્પગારે ડવસ્સપ્ રાઓ વા વિય.લે વા ણિસ્સમમાગે

૧ ગૃહસ્થં પ્રતિ મુનિવાક્ય મેતત્ ૨ છાડનાદિદોષરહિતઃ ૩ પાપોપાદાનકર્મભિઃ ૪ મિશ્રયઃ ૫ સંતિ કેચન ચે એવંભૂતાં છલ્લાનાં છુરુર્યંયા ૬ દાનાર્યં કલ્પિતા વસતિઃ ૭ કાર્ય ધક્ષાત્ ચરકાદિભિઃ સહ સંવાસે વિધિ રયં યયા સે મિફલૂ યેવાદિ.

ત્રીજો ઉદ્દેશ.

(મુનિએ કયા સ્થળે રહેવું કયા સ્થળે ન રહેવું.)

(જો ઠાઈ ગૃહસ્થ મુનિને કહે કે અહીં આહાર પાણી મુશ્કલ છે માટે રહેવાની કૃપા કરો તો મુનિએ આ પ્રમાણે તેને કહેવું:-) “ સધળું સુલભ છતાં પણ નિર્દોષ જગ્યા મળવી મુશ્કેલ છે. કારણ કે તેમાં મુનિને માટે યા છત કરી દશે યા લીધું ગૂંધું દશે યા ખેડકોને ફેરફાર કર્યો દશે યા દરયાળ કે કમાડ નાના મોટા કર્યો દશે વળી કદાચ ત્યાં રહેતાં મુનિ તે જગ્યાના માલેકના ઘરેથી શાખાતર દોષને યાજવા આહારપાણી ન હોય ત્યારે તે માલેક દોષાયમાન પણ થાય; ઇલાદિ અનેક દોષ સંભવે છે. અને કદાચ એ હૂપણોથી સહિત મકાન મળે તોપણ મુનિના ખપને અતુલ્ય મકાન મળવું મુશ્કેલજ છે કારણ કે તે-ઓને તો વખતે ફરવાનું હોય છે, વખતે સ્થિર બેસવાનું હોય છે, વખતે અભ્યાસ કરવાનું હોય છે, વખતે સૂતાનું હોય છે, અને વખતે જોતરીએ જવાનું હોય છે. માટે એ બધી વ્યાપ્તમાં સવળ પડતું મકાન મળવું દુર્લભજ છે. ” આ રીતે કેટલાએક સરળ મુમુક્ષુ મુનિ-ઓ નિષ્કપટપણે વસતિના દોષ કહી બતાવે છે. (૬૭૯)

ધણીએક વેળા કેટલાએક ગૃહસ્થો મુનિના માટેજ મકાન બાંધીને મુનિ આગળ આવી ઇત્તના કરે છે, જેમકે આ મકાન તો અમે અમારા સાંજેન બાંધ્યું છે, રાખ્યું છે, વેહેર્યું છે, કે વાપર્યું છે. માટે મુનિએ એવી ઇત્તનાથી ભૂલવું નહિ. જે મુનિ ઉપર પ્રમાણે વસતિના દોષો ગૃહસ્થોને કહી બતાવે છે તે યથાર્થપણાને કશું ઉદ્ધંધન કરતો નથી. (૭૮૦)

કારણયોગે મુનિએ ચરક તાપસ વગેરેઓના સાથે એકજ મકાનમાં રહેતાં તે મકાન જો ધણું નાનું નીચું કે સાંકડું હોય તો તેવા મકાનમાં ગતવિગતે નીકળતાં પેસતાં કે પહેલાં

વા પતિન્મણે વા પુરા હર્યેગ પચ્છા પાણ્ણ તતો મંત્રતામેઝ ગિત્તમ્મેઝ વા પવિથેઝ વા । 'કેરલી મૂળા " આવાળ મેવં ।" જે તત્થ મનમેઝ વા માદ્દેણ વા હત્તપ્પ વા, મત્તપ્પ વા, દંડપ્પ વા, લટ્ઠિઆ વા, મિનિધા^૨ વા, પેલે વા, ચિલિમિલી^૩ વા, ચમ્મપ્પ વા, ચ-
મ્મમોમપ્પ^૪ વા, ચમ્મપ્પેદ્દણપ્પ વા, દુવ્વદ્દે દુણ્ણિદ્દિપ્પતે અગિંકપે ચલ્લચલે; મિરપ્પુ ચ રા-
હો વા ચિયાલે વા ગિત્તમ્મમાણે વા પવિસમાણે વા પવલેઝ્ઝ વા પપ્પદેઝ્ઝ વા । મે તત્થ
પપ્પલેમાણે વા પપ્પલેમાણે વા હત્થ વા પાપં વા જાવ હંદિયજાયં વા હ્મ્મેઝ્ઝ વા પાળાણિ
વા મૂંયાણિ વા જીવાણિ વા મત્તાણિ વા અભિદ્દેઝ્ઝ વા જાવ વચ્ચરેવેઝ્ઝ વા । શહ મિ-
ન્નપ્પૂં પુત્તોવદિદુ જાવ જં ત્થપ્પગારે ડવસ્સપ્પ પુરા હર્યેગં પચ્છા પાણ્ણં તતો સંજયામેઝ
ગિત્તમેઝ્ઝ વા પવિસેઝ્ઝ વા । (૬૮૧)

મે આગંતારેસુ વા અણુશીઠ્ઠ ડગ્ગસયં જાણ્ઞા । જે તત્થ હંસરે જે તત્થ સમાહિદ્દપ્પ, તે
ડવસ્સમયં અણુણવેઝ્ઞા:-“ કામં^૧ યત્થ આગસો, અહાલંદં અહાપરિણાત પક્કિસ્સામો, જાત^૨
આગસંતો, જાવ આગસંતત્થ ડગ્ગસય, જાવ સાહમ્મિયાપ્પ, સાવત્તા ડવસ્સયં ગિદ્ધિસ્સામો તેણ
પરં વિહરિસ્સામો । (૬૮૨)

સે મિરપ્પુ વા મિરપ્પુણી વા જત્તુચ્ચસ્સપ્પ સંવપેજા તસ્મ ણામગોમં પુજ્વામેવ જાણેઝ્ઞા ।
તત્થો પચ્છા તસ્સ ગિદ્ધે ગિમંતેમાણસ્સ અગિમંતેમાણસ્સ વા અસળં વા પાણ વા સાદ્દમં વા
સાદ્દમં વા અપત્તસુય જાવ ણો પઢિગ્ગાહેઝ્ઞા । (૬૮૩)

૧ અન્યથેતિ અપ્યાહાર્યં । ૨ (કમંડલુઃ) ૩ ચવનિકા ૪ પાણિયં ૫ તવેષ્ટ્યા
૬ અથ વાવચ્છવ્વો નાતિદેશે કિંતુ પરિમાણાર્થે સાવતા સંવદ્ધાસ્તિ.

હાથ આગલ કરી પછી પગ આગલ ધરીને ચતના પૂર્વક નીકલવું કે પેસવું. એમ કયાં
શિવાય કેવળનુનિઓ કહે છે કે દોષપાત્ર થવાય છે. કસરુ કે ત્યા રહેલા ચરક તાપસાદિ-
કોના કે બ્રાહ્મણોના છત્ર, પાત્ર, દંડ, લાકડી, કમંડલુ, વસ્ત્ર, પદ્મ, ચામડા, પગરખાં, કે ચર્મ
કાપવાના હધીઆરો આમ તેમ રખડતા પડેલા હોય છે. અને સાધુ નો રાતવિરાતે ત્યાંથી
ઊપર નજીવેશી રીત વાપર્યા શિવાય આવ બનવ કરે તો ત્યાં પડી કે આખડીને હાથપગ
કે કોઇ પણ શરીરનો અવયવ ખોઈ બેશે તથા તેમ થતાં છવગતુની પણ વિગધના થાપ.
ખાટ મુનિને એ બચાવણુ છે કે તેણે એવે પ્રસંગે પેહેલા હાથ આગલ કરી પછી પગ
આગલ ધરવા. (૬૮૧)

મુનિએ મુસાફરખાના, બગલા કે ઘરે ભાગી લેવામાં ઘણું આવચેત રહેવું તેઓનો
જો માવેક અથવા કબજેદાર મુખત્યાર હોય તેની આ પ્રમાણે રજા લેવી-“ હે આયુબન
જો તમારી ઈચ્છા હોય તો તમારી રજના અનુસારે અને અત્રે એક માસ કે ચાર માસ
રહીશું. અગર એટલે વપ્પત આપની આદિ િચરના નહિ દશે તો ત્યાં સુધી આપ અહીં
હશે અથવા ત્યાં સુધી આપના કબજે આ મહાન દશે ત્યાં સુધીજ અને એમાં રહીશું.
(કદાચ ગૃહસ્થ પૂરે કે તમે કેટલાજણુ અહીં રહેશો તો મુનિએ સંખ્યાનિયમ ન પાડે
કિંતુ આ પ્રમાણે કહેવું -) નેટલા મુનિઓ આવશે એટલા રહીશું. (૬૮૨)

મુનિ અથવા આર્યોએ જેના મહાનગાં રહેવું તે ધણીના નામકમ પેટ્ટેયથીજ નહીં
લેવાં. અને ત્યારબાદ તેના ઘરથી નિર્ગતજુ છતાં કે ન છતાં અશુદ્ધ આહારપાણી મહાન
નહિ કરવાં. (૬૮૩)

સે ભિક્ષુ વા ભિક્ષુણી વા સે જ્ઞં પુણ ઉવસ્સયં જાણેજ્ઞા-સસામારયં સામાગિયં સ-
ઉદયં ણો પણ્ણસ્સ નિરુપ્પમણવેત્તણાપ્પ ણો પણ્ણસ્સ ધાવગ જાવ ચિંતાપ્પ-તહપ્પમારે ઉવસ્સપ્પ
ણો ઠાગં વા સેજ્ઞં વા નિસીહિયં વા ચેતેજ્ઞા । (૬૮૪)

સે ભિક્ષુ વા ભિક્ષુણી વા સે જ્ઞં પુણ ઉવસ્સયં જાણેજ્ઞા-ગાહાવદ્દુલ્લસ્સ મગ્ગં
મજ્જેણં ગંતું પપ્પપ્પડિવદ્દં ણો પણ્ણસ્સ નિરુપ્પમણ જાવ ચિંતાપ્પ તહપ્પમારે ઉવસ્સપ્પ ણો ઠાગં
વા સેજ્ઞં વા નિસીહિયં વા ચેતેજ્ઞા । (૬૮૫)

સે ભિક્ષુ વા ભિક્ષુણી વા સે જ્ઞં પુણ ઉવસ્સયં જાણેજ્ઞા-દ્દહ સલ્લુ ગાહાવદ્દં વા
જાવ કમ્મરીઓ વા અપ્પમણ્ણ-મક્કોસંતિ વા જાવ ઉદ્ધેવંતિ વા, ણો પણ્ણસ્સ જાવ ચિંતાપ્પ,
તહપ્પમારે ઉવસ્સપ્પ ણો ઠાગં વા જાવ ચેતેજ્ઞા । (૬૮૬)

સે ભિક્ષુ વા ભિક્ષુણી વા સે જ્ઞં પુણ ઉવસ્સયં જાણેજ્ઞા, દ્દહસલ્લુ ગાહાવદ્દં વા
જાવ કમ્મરીઓ વા અપ્પમણ્ણસ્સ ગાયં તેહેણ વા વપ્પણ વા જવગીણ્ણ વા વસાપ્પ વા અ-
દ્ધભેત્તિ વા મક્કલેત્તિ વા ણો પણ્ણસ્સ જાવ ચિંતાપ્પ-તહપ્પમારે ઉવસ્સપ્પ ણો ઠાગં વા જાવ
ચેતેજ્ઞા । (૬૮૭)

સે ભિક્ષુ વા ભિક્ષુણી વા સે જ્ઞં પુણ ઉવસ્સયં જાણેજ્ઞા-દ્દહસલ્લુ ગાહાવદ્દં વા જાવ
કમ્મકરીઓ વા અપ્પમણ્ણસ્સ ગાયં સિનાથેણ ત્થા કલ્લેણ વા લોદ્ધેણ વા વપ્પણેણ વા વુણ્ણે-
ણ વા વડ્ડમેણ વા આઘંસંતિ વા પઘંસંતિ વા ઉવ્વોદ્ધત્તિ વા ણો પણ્ણસ્સ નિરુપ્પમણ જાવ
ચિંતાપ્પ-તહપ્પમારે ઉવસ્સપ્પ ણો ઠાગં વા જાવ ચેતેજ્ઞા । (૬૮૮)

મુનિ અથવા આર્યાઓ જે મકાન, ગૃહસ્થ અગ્નિ તથા પાણીના પ્રચારવાળું જણાય
અને તેથી તેમાં નીકળતું પેશબું કે વાંચવા બાણુવાનું કરતું મુસ્કેરી બરેણું જણાય તો ત્યાં
નહિ રહેવું. (૬૮૪)

મુનિ અથવા આર્યાઓ જે મકાનમાં ગૃહસ્થના ઘરની અંદરથી થઈને જવાનું હોય તે
તેથી નીકળવા પેશવાની તથા બાણુવા ગણુવાની અડચણ પડતી માત્રમ પડે તો ત્યાં નહિ
રહેવું. (૬૮૫)

મુનિ અથવા આર્યાઓ જે મકાનમાં ગૃહસ્થો કે આકરડીઓ અરસપરસ બોલાચાલી
કે માત્રામારી કરતા જણાય તેવા મકાનમાં પણ નીકળવા-પેશવાની તથા બાણુવા ગણુવાની
અડચણ પડતી હોવાથી નહિ રહેવું. (૬૮૬)

મુનિ અથવા આર્યાઓ જે મકાન ગૃહસ્થો કે આકરડીઓ અરસપરસના શરીરને તેલ,
વૃત, માખણ, કે ચરબી મથકતા હોય કે બોપડના હોય તેવા મકાનમાં ઊપર મુજબની
અડચણ પડતી હોવાથી નહિ રહેવું. (૬૮૭)

મુનિ અથવા આર્યાઓ જે મકાનમાં ગૃહસ્થ કે આકરડીઓ એક એકના શરીરને ખુ-
શબોદાર ચીત્તે, કસાલી ચીત્તેના ક્ષાથ, લોહ, વર્ણુક, ચૂણુ કે પદ્મક વગેરે સાધુના શુણુ
ધસરનાર ચીત્તેથી ધસતા મથકતા કે મેળ લીતારતા હોય ત્યાં પણ નીકળવા પેશવામાં તથા
બાણુવા ગણુવામાં અડચણ પડતી હોવાથી નિવાસ ન કરે. (૬૮૮)

સે મિત્ત્વ વા મિત્ત્વુની વા સે જં પુણ ઉવસ્સયં જાણેજ્ઞા દુહસલુ ગાહાવર્હ વા જાવ
કમ્મકરીઓ વા અંણમણ્ણસસ્મ ગાયં સીઓદગવિયદેણ વા ઉસિઓદગવિયદેણ વા ઇચ્છેતિ વ
પપોવેતિ વા સિંચેતિ વા સિગ્ગવેતિ વા ણો પ્ણસસ્ જાવ ણો ઠાણં વા જાવ ચેતેજ્ઞા । (૬૮૯)

સે મિત્ત્વ વા મિત્ત્વુની વા સે જં પુણ ઉવસ્સયં જાણેજ્ઞા દુહસલુ ગાહાવર્હ વા જાવ
કમ્મકરીઓ વા ણિગિગા ઠિતા ણિગિગા ડવલીના મેહુણધમ્મં વિણ્ણવેતિ^૧ રહસ્મિય વા મં
સંતેતિ ણો પ્ણસસ્ જાવ ણો ઠાણં વા જાવ ચેતેજ્ઞા । (૬૯૦)

સે મિત્ત્વ વા મિત્ત્વુની વા સે જં પુણ ઉવસ્સય જાણેજ્ઞા આહ્ણસંલેલ્લ^૨, ણો પ્ણસસ્
જાવ ચિંતાદ જાવ ણો ઠાણં વા સે જં વા નિમ્મીદિયં વા ચેતેજ્ઞા । (૬૯૧)

સે મિત્ત્વ વા મિત્ત્વુની વા અમિકંણેજ્ઞા સંચારં^૩ ઇસિત્તપ્પઃ- । (૬૯૨)

સે જં પુણ સંચારયં જાણેજ્ઞા સમંદં જાવ સંતાણગં તદ્દપ્પગારં સંચારયં છામે સંતે ણો
પટિગ્ગાહેજ્ઞા । (૬૯૩)

સે મિત્ત્વ વા મિત્ત્વુની વા સે જં પુણ સંચારયં જાણેજ્ઞા અપ્પંદં જાવ સંતાણગં ગર્ભ-
તદ્દપ્પગારં છામે સંતે ણો પટિગ્ગાહેજ્ઞા । (૬૯૪)

સે મિત્ત્વ વા મિત્ત્વુની વા સે જં પુણ સંચારયં જાણેજ્ઞા અપ્પંદં જાવ સંતાણગં લુપ્પં
અપ્પટિહારિયં^૪ તદ્દપ્પગારં સેજ્ઞાસચારયં છામે સંતે ણો પટિગ્ગાહેજ્ઞા । (૬૯૫)

૧ કથયંતિ. ૨ ચિત્રાકર્ણ ૩ ફલકાદિ ૪ અપ્રતિહારકં ગૃહસ્થેનપુનરનાદીયમાતં

મુનિએ અથવા આર્યાએ જે મહાનમાં ગૃહસ્થો કે ચાકરડીઓ એક-બીજાના શરીરને
થડા કે ગરમ પાણીથી છાંટતા હોય, ધોતા હોય, પપ્પાળતા હોય, કે નવરાવતા હોય ત્યાં
પણ જવા આવવાની તથા બહુવા ગણવાની અડચણ રહેલી હોવાથી ગતરતું નહિ. (૬૮૯)

મુનિ અથવા આર્યાએ જે મહાનમાં ગૃહસ્થો અથવા ચાકર-ચાકરડીઓ નમ્ર થઈને
ખુસલા કે છાના મૈથુન કરવા બાબતની વાતો કરતા જણાય અથવા બીજી કઈ પણ છૂપી
અકાર્ય સંબધી શુભ વાત કરતા જણાય ત્યાં પણ બહુવા ગણવામાં પડતી અડચણ તથા
સેવાના મનમાં ક્રોધ-વેદની અજગરવદા વગેરે અગ્રેક દ્રુષ્ટો સંભવ હોવાથી નહિ રહેતું. (૬૯૦)

મુનિ અથવા આર્યાએ જે મહાનમાં વિરૂપ ચિત્રો પાડેલાં હોય તેવા મહાનમાં પણ
પૂર્વાનુભૂત કામક્રિયાના સ્મરણાદિકનો સંભવ હોવાથી નહિ રહેતું. (૬૯૧)

સ સ્તારક એટલે સૂચાની રાધ્યા તે કેવી લેવી?

મુનિ તથા આર્યાને જ્યારે સસ્તારક (સૂચાનીરાધ્યાની) જરૂર પડે ત્યારે તેમણે આ
રીતે વર્તેલું (૬૯૨)

જે સસ્તારક બીણાં છાંડ કે શ્વજતું સહિત જણાય, તે ન લેવું. (૬૯૩)

જે સસ્તારક શ્વજતું સહિત છાંડ ચોરોડું જણાય તે પણ ન લેવું (૬૯૪)

જે સસ્તારક શ્વજતું સહિત તથા નવું છાંડ પણ ગૃહસ્થ તે પાછું ગપ્પજાના પાસે
ગેય તો તે ન લેવું (૬૯૫)

સે મિકલ્ વા મિકલ્ગુની વા સે જં પુણ સંધારણં જાણેજ્ઞા-અપ્પંદં જાવ સંતાણનં લહુપં
પદિહારિયં જો અહાવદ્દં-તહપ્પગારં લામે સંતે જો પદિગ્ગાદેજ્ઞા । (૬૧૬)

સે મિકલ્ વા મિકલ્ગુની વા સે જં પુણ સંધારણં જાણેજ્ઞા-અપ્પંદં જાવ સંતાણનં લ-
હુપં પદિહારિયં અહાવદ્દં-તહપ્પગારં સંધારણં જાવ લામે સંતે પદિગ્ગાદેજ્ઞા । ૬૧૭

હુચેપાદં આયત્તપાદં ઉવાતિકમ્મ^૧ । અહ મિકલ્ જાણેજ્ઞા હમાહિં ઘરહિં પદિમાહિં સં-
ધારણં પસિત્તપ્પ; તથ્થ રલ્લુ હમા પલમા પદિમા:-સે મિકલ્ વા, મિકલ્ગુની વા ઉદ્ધિસિય
ઉદ્ધિસિય સંધારણં જાણેજ્ઞા, તંજહા; હુલ્લદં વા, કલ્લિણં^૨ વા, જંતુરૂ^૩ વા, પરગં^૪ વા, મો-
રગં વા, તળં વા, કુમં વા, કુચામં^૫ વા, પગ્ગવં વા; વિપ્પલગં વા, પલાલગં વા;^૬ સે પુ-
શ્વામેય આલોપ્પજ્ઞા “આસો ત્તિ વા, મગિણી તિ વા, દાહિસિ મે પ્પત્તો અણ્ણયરં સંધા-
રણં ?” તહપ્પગારં સયં વા ણં જાણેજ્ઞા પરો વા સે દેજ્ઞા કામુયં પ્પણિજ્ઞં લામે સંતે પ-
દિગ્ગાદેજ્ઞા । પલમા પદિમા । (૬૧૮)

અહાવરા દોષ્ઠા પદિમા:-સે મિકલ્ વા મિકલ્ગુની વા પેહાણ પેહાણ સંધારણં જાણેજ્ઞા,
તંજહા; ગાહાવદ્દં વા જાવ કમ્મકરી વા; સે પુરુશમેય આલોપ્પજ્ઞા “આસો ત્તિ વા મ-

૧ સંસ્તારકો દ્રાક્ષહૃતિશેષઃ ૨ વંશકટાદિ. ૩ જંતુકં તુળચિદંતોત્પન્નં ૪ યેન તુળેન
પુષ્પાણિ પ્રપ્યંતે ૫ યેન કૃષ્ણકાઃ ક્લિયંતે ૬ એતેષાં જલપ્રધાનદેશે માર્દ્રમૂર્ચ્યંતરણાયં મનુજાતાઃ

જે સંસ્તારક નિર્દિય નાનું ને ગૃહસ્થે પાણું સેવા કપૂલ કરેલું હોવા છતાં બરોબર ગો-
ઠવાયલું ન હોય તે પશુ નહિ લેવું. (૬૧૬)

માત્ર જે સંસ્તારક નિર્દિય નાનું ગૃહસ્થે પાણું સેવા કપૂલ કરેલું અને બરોબર ગોઠવેલું
હોય તે મળે તો મુનિ કે આર્યાએ ગ્રહણ કરવું. (૬૧૭)

(સંસ્તારકની ચાર પ્રતિજ્ઞાઓ)

મુનિએ ઉપર મુજબ દોષો યાલીને આ ચાર પ્રતિજ્ઞાઓવડે સંસ્તારક સેવા શીખવું.
ત્યાં પહેલી પ્રતિજ્ઞા આ-મુનિ અથવા આર્યાએ ઇક્કાનું પાથરણું, સાદડી, જંતુક નામના
ધાસનું પાથરણું, કૂલ મુંથવાના ધાસનું પાથરણું, મોરનાં પીછાનું પાથરણું, તણુનું પાથરણું,
દર્બનું પાથરણું, શર નામના રોપાનું પાથરણું, ગારીનું પાથરણું, પીપળના પાનનું પાથરણું કે
પરણનું પાથરણું, ઇત્યાદિક પાથરણાઓમાંથી^૧ ગમે તે એકનું મુકરર નામ લઈને માગણી
કરવી. શરઆતમાંજ મુનિએ કહેવું કે “હે આયુષ્મન, અથવા બેહેન, આ સંસ્તારકોમાંથી
અમુક સંસ્તારક મને આપશો ? એ રીતે પોતે માગી લેવું, વા બીજાએ આપવાનું કરતાં
ગ્રહણ કરવું. એ પેહેલી પ્રતિજ્ઞા. (૬૧૮)

બીજી પ્રતિજ્ઞા આ પ્રમાણે છે:-મુનિ અથવા આર્યાએ ગૃહસ્થ કે તેના ચાકર નક્કર
પાસે પોતાને જોઈનું સંસ્તારક પોતાને દક્ષિણાચર થાય તો જ તે માગવું. તેણે શરઆતમાંજ
કહેવું કે “હે આયુષ્મન અથવા બેહેન, આ સંસ્તારકોમાંથી મને અમુક સંસ્તારક આપશો ?”

૧ આ પાથરણાઓ જળસરપુર દેશમાં લીલી જમીન કાંકવાને મુનિગ્રહણ કરેછે.

ગિણી નિ વા, ઘાહિસિ મે પૂરો-અળદર સધારગ ૧" તદ્દપ્પનર સધારગ સય વા ૦ જ-
પૂજા પરો વા સે દેજા પાસુવ પસગિજ જાવ પદિગાહેજા । દોરજા પદિમા (૧૧૧)

અઠાવરા તચ્ચા પદિમા -મે મિવત્ વા મિવત્તુણી વા જસુ-વસપુ સવસેજા, જે
તત્ત્ય અદાસમળ્લાગતે, સજહા, ફદ્દહે વા જાવ પલાહે વા, સરસ જામે સવસેજા, તત્ત્ય જ-
જામે ઝકુદ્દપુ વા નિસગિજ વા વિહરેજા । તચ્ચા પદિમા । (૭૦૦)

અઠાવરા પદિમા પદિમા -મે મિવત્ વા મિવત્તુણી વા અદાસમળ્લાગતે, સજહા, ફદ્દહે વા જાવ પલાહે વા, સરસ જામે સવસેજા, તત્ત્ય જ-
જામે ઝકુદ્દપુ વા નિસગિજ વા વિહરેજા । પદિમા પદિમા । (૭૦૧)

ઈચ્છેદાણ પદિમા પદિમા અળ્લાગતે પદિમા પદિમા અળ્લાગતે ત વદ જાવ જાઠોહસના
હીપુ મય જ ન વિહરતે । (૭૦૨)

સે મિવત્ વા મિવત્તુણી વા અમિવત્તુણી સધાર પચ્ચપ્પિણિતપુ, સે જજ પુળ સધા-
રગ જાણેજા સજહા જાવ સતાગળ તદ્દપ્પનર સધારગ જો પચ્ચપ્પિણેના । (૭૦૩)

સે મિવત્ વા મિવત્તુણી વા અમિવત્તુણી સધારગ પચ્ચપ્પિણિતપુ, સે જજ પુળ સ-
ધારગ જાણેજા અળ્લાગતે જાવ સતાગળ, તદ્દપ્પનર સધારગ પદિમા પદિમા પદિમા પદિમા પદિમા
પદિમા આચાર્ય વિણિપૂણિય વિણિપૂણિય તત્તો સનયમેવ પચ્ચપ્પિણેના । (૭૦૪)

એ રીતે તેવી જાતનુ મન્નાગકે જાતે મળી લેવું અથવા મૃદુચ્ચ પેતે આપવા મડે તે
નિર્દોષ જાતી મદલુ કરવું એ બીજી પ્રતિજ્ઞા (૬૮૮)

ત્રીજી પ્રતિજ્ઞા આ પ્રમાણે-મુનિ અથવા આર્યાએ પોતે જેના મનમત્રા નિવાસ કર્યો
હોય તેને ત્યાંથી જ ને કદાચ મન્નાગકે મળી આવે તો તે મદલુ કરવું અને ને નહિ અને તો
(આખી ૧૧) ઉકુદ્દક આમને^૧ અથવા પનારી વાળી બેસી કરીને ગુળગી એ ત્રીજી
પ્રતિજ્ઞા (૭૦૦)

ચોથી પ્રતિજ્ઞા આ પ્રમાણે-મુનિ અથવા આર્યાએ જે પત્થર કે કાંથનુ મન્નાગકે
ચોથ પોતે પાથરેનુ મળી આવે તેનાપર કરવું અમર તેમ નહિ અને તો (આખી ૧૧)
ઉત્તમ આમને કે પનારી વાળી બેસીને ગુળગી એ ચોથી પ્રતિજ્ઞા (૭૦૧)

એ માટે પ્રતિજ્ઞાઓમાંની કેઈ પણ પ્રતિજ્ઞાને સ્વીકાર કરવા મુનિએ બીજા મુનિને
મોઢ વખતે પણ પિચ્છરવું નહિ કરવું કે તેઓ સર્વે ૫૨૫ ની અમાધિયી નિનાગ્રામી રહી
મગ્ધાપરો રહેના કે (૭૦૨)

મુનિ અથવા આર્યાએ જ્યારે બીજેનુ મન્નાગકે મૃદુચ્ચને પાથુ આપવું પડે ત્યારે ને
તે મન્નાગકે ધણ કે ઝીણુ જીવજીવુ શુ જન્મીય તો તે પાથુ નહિ આપવું (૭૦૩)

મિત્ર જ્યારે તે કા - ઇચ્છેદાણ ત્યારે જોઈ તપાસી પ્રમાણન કરી
ત મત્રા તપાસી તપવી (ચનતપી) યજ્ઞી મુનિ ત્યાં જાવ ચનત પૂરક મૃદુચ્ચને પાથુ
આપવું (૭૦૪)

સે મિચ્છુ વા મિચ્છુણી વા સપ્પાણે વા વસમાણે વા ગામાણુમામાં દુઃખજ્ઞમાણે પુચ્ચા-
મય ણ પળ્લસસ ઉચ્ચારપાસવગમ્મીં પઠિલેહેજ્ઞા । કેવલી^૧ ચૂયા “ આયાગ મેયં ” ।
અપઠિલેહિયાણ ઉચ્ચારપાસવગમ્મીં મિચ્છુ વા મિચ્છુણી વાં, રાઓ વા વિપાલેવા ઉ-
ચ્ચારપાસવગં પરિટ્ટવેમાણે પયલેજ્ઞ વા પવડેજ્ઞ વા । સે તત્થ પયલમાણે^૨ વા પવડમાણે વાહાથં વા
પાયંવા જાવ લ્હસિજ્ઞા, પાણાણે વા જાવ વવરોવેજ્ઞા । અહ મિક્ખૂણં પુદ્ધોર્વાદ્દુત્તં જાવ જં
પુચ્ચામેય પળ્લસસ ઉચ્ચારપાસવગમ્મીં પઠિલેહેજ્ઞા । (૭૦૫)

સે મિચ્છુ વા મિચ્છુણી વા અમિક્કલેજ્ઞા સેજ્ઞાસંચારગમ્મીં પઠિલેહિયણ, ણગત્થ
આયરિણ વા ઉચ્ચજ્ઞાણ વા જાવ ગગાવચ્છેદ્દણ વા યુદ્ધેણ વા સંહેણ વા ગિલાણેણ વા
આપ્પસેણ^૩ વા અંતેણ^૪ વા મજ્ઞેણ વા સમેણ વા વિસમેણ વા પયાણ વા ગિવાણ વા
તઓ સંજયામેવ પઠિલેહિય પઠિલેહિય પમગ્ગિય પમગ્ગિય યદ્દુપ્પાસુયં સેજ્ઞાસંચારગં
સંયરેજ્ઞા । (૭૦૬)

સે મિચ્છુ વા મિચ્છુણી વા યદ્દુપ્પાસુયં સેજ્ઞાસંચારગં સંભરિત્તા અમિક્કલેજ્ઞા યદ્દુ-
પ્પાસુણ સેજ્ઞાસંચારણ દુરુહિત્તાણ । (૭૦૭)

સે મિચ્છુ વા મિચ્છુણી વા યદ્દુપ્પાસુણ સેજ્ઞાસંચારણ દુરુહમાણે મે પુચ્ચ મેય સસી-
સોવીરયં કામં પાપં ય પમગ્ગિય પમગ્ગિય તત્તો સંજયામેય યદ્દુપ્પાસુણ સેજ્ઞાસંચારગે દુરુ-
હિત્તા તઓ સંજયામેય યદ્દુપ્પાસુણ સેજ્ઞાસંચારણ સપ્પજ્ઞા । (૭૦૮)

૧ અગ્નયેતિયોર્જયં ૨ પ્રાધૂર્ગકેન વા ૩ ક્ષતઃ સત્તમ્યર્થે તૃતીયા.

મુનિએ કે આર્યાએ કેઈ પણ રથને રહેતાં કે આભાનુઆમ કરતાં શરૂઆતમાં ત્યાં
ખરચુપાણીની ભૂમિ જોઇ તપાશી રાખવી. નહિ તો તે દોષ પાત્ર થાય છે એમ કેવળ-
જ્ઞાનિએ જણાવ્યું છે. કારણ કે વગર તપાશેલી જગ્યામાં મુનિ કે આર્યા શતવિશતે વડી
નીન કે લઘુનીતને છાંડતા થકા પડે કે આખડે તો હાથપગ કે ઈદ્રિયનો પણ ભંગ થઈ
જાય તથા જીવન્મૃતુની વિરોધના થાય. માટે મુનિએ એવી ભલામણ છે કે તેમણે પ્રથમથીજ
તે જગ્યા જોઇ તપાશી રાખવી. (૭૦૫)

મુનિ અથવા આર્યાએ સુવા માટે અગાજિથી જમીન તપાશી રાખવી અને એવે પ્રસંગે
આચાર્ય, ઉપાધ્યાય, ગણાધ્યક્ષેદક, તથા જુદા, બાળ, ગિમાર કે પ્રાદુણ્ય મુનિના માટે રખા-
યલી જગ્યા છોડી બાકીની બીજી જગ્યામાં છેડે કે વચ્ચમાં સરખી જમીનમાં કે ખરબચડીમાં
બહુપવન વાળીમાં કે પવન વિનાનીમાં મુનિએ યતના પૂર્વક જોઇ તપાશી પુંજ પ્રમાણેને
નિર્જીવ શય્યા પાથરવી. (૭૦૬)

મુનિ કે આર્યાએ ઉપર જણાવ્યા મુજબ નિર્જીવ શય્યા પાથરીને તેવી શય્યામાં આ-
લોટવા ચઢાવું. (૭૦૭)

મુનિ અથવા આર્યાએ શય્યા પર સતી વખતે શરૂઆતમાંજ મસ્તકથી પગ લગીના
શરીરને પ્રમાણ પ્રમાણેને યતના પૂર્વક તે શય્યા ઉપર શયન કરવું. (૭૦૮)

સે મિક્તૂ વા મિક્તુણી વા વદુષ્ણસુણ સેજ્જાસયારણ સયમાણે જો અણમણસમ હથે-
ણ હથ પાણ પાયં કાણ કાયં આસાણજ્જા । સે અણાસાયમાણે તથા સંજયામેય વદુષ્ણ-
સુણ સેજ્જાસયારણ સણજ્જા । (૭૦૯)

સે મિક્તૂ વા મિક્તુણી વા ઝસસમાણે વા ણીસસમાણે વા કાસમાણે વા છીયમાણે
વા જંભાયમાણે વા ડહોણ વા વાતગિસમેય વા કરેમાણે પુન્નામેય આસય^૧ વા પોસય^૨
વા પાણિણા પરિપિહિતા તથો સંજયામેય ઝસસેજ્જા વા જાવ વાયણિમર્ગ વા કરેજ્જા । (૭૧૦)

સે મિક્તૂ વા મિક્તુણી વા, સમા વેગયા સેજ્જા મવેજ્જા, ઘિસમા વેગયા સેજ્જા મ-
વેજ્જા, પવાતા વેગયા સેજ્જા મવેજ્જા, ગિવાતા વેગયા સેજ્જા મવેજ્જા, સસરક્ષા વેગયા
સેજ્જા મવેજ્જા, અપ્પસસરક્ષા વેગયા સેજ્જા મવેજ્જા, સદંસમસગા વેગયા સેજ્જા મવેજ્જા,
અપ્પવસમસગા વેગયા સેજ્જા મવેજ્જા, સપરિસાદા વેગયા સેજ્જા મવેજ્જા, અપરિસાદા વે-
ગયા સેજ્જા મવેજ્જા, સઙ્ગસગા વેગયા સેજ્જા મવેજ્જા, ગિરવસગા વેગયા સેજ્જા મવે-
જ્જા, તદ્દપ્પગારાહિં સેજ્જાહિં સબિજનાણાહિં પમ્મહિતવરારાં^૩ પિદાર વિહરેજ્જા, જો કિંચિદિ
ગિલાણજ્જા । (૭૧૧)

પુયં જલુ તસસ મિક્તુસમ મિક્તુણીણ વા સામનિમિત્તં જં સન્નવહેહિં સદિત્તે સદા જ-
ણજ્જાસિ સ્તિ યેમિ । (૭૧૨)

૧ આસયં મુલં ૨ પોષ્ય અધિષ્ઠાનં ૩ પ્રગૃહીતતરં સુદુ ગૃહીતં.

મુનિ અથવા આર્યાએ શય્યામાં શયન કરતાં કોઇ કોઈના હાથ પગ કે શરીરને અડકું
નહિ અને વગર અડકે યતના પૂર્વક તેવી શય્યામાં સતું. (૭૦૯)

મુનિ અથવા આર્યાએ સૂતા બાદ શ્રામોદ્યાસ લેનાં ખાંખી કરતાં, છીંકતાં, જૂબા કે
ઉદગાર કરતા યા વાતોત્સર્ગ કરતાં પોતાના મુખ કે અધિષ્ઠાનને હાથથી ઢાંકી યતના પૂર્વક
તે કરવાં. (૭૧૦)

મુનિ અથવા આર્યાને સૂતા માટે કોઇ વખતે સરખી જગા મળે કોઇ વખતે ખરખડી
મળે, કોઇ વખતે પવનવાળી મળે કોઈ વખતે બધીઆર મળે, કોઇ વખતે કચરાની મળે
કોઇ વખતે સાદુ કરેલી મળે, કોઇ વખતે ઝંસમચ્છરવાળી મળે કોઈ વખતે ઝમમચ્છર
રહિત મળે, કોઇ વખતે પડેલી ખડેલી મળે કોઇ વખતે આબાદ મળે, કોઇ વખતે બપ
બરેલી મળે કોઇ વખતે નિર્જીવ મળે, એમ નિચિત્ર પ્રકારની જગાઓ મળતાં મુનિ તથા
આર્યાએ મરંને સરખી રીતે ગ્રહણ કરી સમભાવપણે વર્તવું. કઈ પણ નરમ ગરમ ન
થવું. (૭૧૧)

એજ મુનિ અને આર્યાના આચારની પૂર્ણતા છે કે તેમણે સર્વ શય્યામાં દબેલાં હતાંથી
થઈ રહેવું, એમ હું કહું. (૭૧૨)

દ્વિતીય દ્વાદશમધ્યયન.

[પ્રથમ ઉદ્દેશ :]

“ અદ્ભુતગતે સ્થલુ વાસાવાસે, અભિપયુટ્ટે^૧, બહવે પાળા અભિસંભૂયા, બહવે વીયા અ-
હુણુદ્ભિન્ના, અંતરા સે મમ્મા બહુપાળા બહુવોયા જાવ સંતાળના, અળ્લોક્તા પંથા, ણો વિ-
ષ્ણાયા મગ્ગા,” સેવં ણચ્છા ણો ગામાણુવામં દુર્દૃગ્ગેજ્જા, સઓ સંજયાનેવ વાસાવાસં ડવહ્લિ-
પુજ્જા । (૭૧૩)

સે ભિક્ષુ વા ભિક્ષુણી વા સે જ્ઞં પુણ જાણેજ્જા ગામં વા જાવ રાયહાણિં વા-હમંસિ
સ્થલુ ગામંસિ વા જાવ રાયહાણિંસિ વા ણો મહત્તી વિહારભૂમી^૨, ણો મહત્તી વિચારભૂમી^૩,
ણો સુલભે પીઠ-ફલ્લગ-સેજ્જા-સંચારપ્પ, ણો સુલભે કાસુપ્પ ડંચ્છે^૪ અહેસણિજ્જે, બહવે જય
સમણ-માહણ-અતિહિ-કિલ્લ-વળીમગ્ગા ડવાગયા ડવાગમિસ્સંતિ વ, અચ્ચાહ્ણના વિત્તી, ણો
પણ્ણસ્સ ણિક્કમણપ્પેસાપ્પ જાવ ધમ્માણુભોગાવિંતાપ્પ, -સે વં ણચ્છા સહપ્પગારં ગામં વા ણગારં
વા જાવ રાયહાણિં વા ણો વાસાવાસં ડવહ્લિપુજ્જા । (૭૧૪)

૧ વયોધર હતિવોષ: ૨ સ્વાધ્યાયભૂમિ: ૩ બહિર્ગમનભૂમિ: ૪ પૂવણિય:

અધ્યયન ખારમું.

ધર્મી.^૧

પહેલો ઉદ્દેશ.

મુનિ અથવા આર્યો એવું બોલે કે “ વરસાદની રત્ન આવી ચૂકી છે, વરસાદ વરસ્યો
છે, પછા છપ્પનંતુ ઉત્પન્ન થયા છે, ધણા અંકુર પૂટ્યાં છે, રસ્તાઓ તેઓ પડે બરાઈ
ગયા છે અને તેઓના પર વધુ આવળાવ થતી અટકી પડવાથી તેઓ પૂરેપૂરા માણમ પછુ
પડી શકતા નથી ” તો તેમણે ગામોગામ ફરવાનું બંધ કરી વર્ષાકાલના (ચાર મહિના)
કાળે એક મુકામે નિવાસ કરવો. (૭૧૩)

જે ગામ કે શહેરમાં મુનિને યોગ્ય મોહોટી ભણવા ફરવાને અનુકૂળ પડતી જગા ન
હોય અથવા ખરચુ પાણીની સવલ પડતી જગા ન હોય અથવા મુનિને જોઈતા પાટ બા-
નોટ કે દર્બાદિકના પાથરણાં કે શુદ્ધ આદારપાણી મળી શકતા ન હોય અથવા ત્યાં ધ-
ણાન ભિક્ષુકો આવી વસેલા હોય કે આવવાના હોય જેથી મુનિને ભણવા ગળુવામાં
કંઈ પણ અડચણ પડે તો તેવા ગામ કે શહેરમાં વર્ષાકાળ ગુજારવા માટે નિવાસ નાદિ
કરવો. (૭૧૪)

સે મિલ્લુ વા મિલ્લુની વા સે જ્ઞં પુમ જાણેજ્ઞા ગામં વા ગામ રામહાણિં વા-દ્માતે
સત્તુ ગામંમિ વા રામહાણિસિ વા મદતી વિદારમૂમી, મદતી વિદારમૂમી, સુલને જાથ પીડ-
છલગ સેજ્ઞા-સંધારણ, સુલમે પામુપ્પ ઉંચે અદેસણિજ્ઞે, જો જાથ થદ્વે સમણ જાવ ઉવા-
ગયા ઉવાગમિસ્સંતિં ય, અપ્પાહુણા વિત્તી, જામ રામહાણિંસિ વા તત્તો સંજયામેય વાનારામં
વચહિણ્ણજ્ઞા । (૭૧૫)

અહુપુમ્મ પ્યં જાણેજ્ઞા, -ચત્તારિ માસા વાસાગં વીહંસંજા, હેમંતાણ ય પંચદસ રામકપ્પે
પરિયુસિતે, અંતરા સે મગ્ગા વહુપાણા જાવ સંતાણગા, જો જાથ થદ્વે સમણ જાવ ઉવાગયા
ઉવાગમિસ્સંતિય-સેય જઞ્ઞા જો ગામાણુગામં વૂહંજ્ઞેજ્ઞા । (૭૧૬)

અહુપુમ્મ પ્યં જાણેજ્ઞા, -ચત્તારિ માસા વાસાગં વીહંસંતા, હેમંતાણ ય પંચદસ રામકપ્પે
પરિયુસિદ્, અંતરા સે મગ્ગા અપ્પંહા જાવ સંતાણગા, થદ્વે જાથ સમણ જાવ ઉવાગમિસ્સંતિ
ય, સેયં જઞ્ઞા તત્તો સંજયામેય ગામાણુગામં વૂહંજ્ઞેજ્ઞા । (૭૧૭)

સે મિલ્લુ વા મિલ્લુની વા ગામાણુગામં વૂહંજ્ઞમાણે પુરમો જુગમાયં^૧ વેદમાણે વહુજ્ઞ
તસે પાણે વહુ^૨ પાયં રીપ્પજ્ઞા, સારહુ^૩ પાયં રીપ્પજ્ઞા, અસ્થિલ્પ પાયં રીપ્પજ્ઞા, તિરિચ્ઠં વા વહુ
પાદં રીપ્પજ્ઞા^૪, સતિ પરક્કમે સંજસામેવ પરક્કમેજ્ઞા, જો ડગ્ગુપ ગચ્છેગ્ગા, તત્તો સંજયામેવ
ગામાણુગામં વૂહંજ્ઞેજ્ઞા । (૭૧૮)

૧ જુગમાયં ચતુરંસત્ત પ્રમાણં. ૨ વહુત્વ. ૩ સંહત્વ. ૪ અયં ચાન્ય માર્ગમાથે ધિધિઃ
સતિવત્તસ્મિન્ તેનૈવગચ્છેન્.

જે ગામ કે શહેઃમાં બહુવા ગણવાને તથા ખરત્યુ પાણીને અનુકૂળ પડતી નિશાળ
જગા મળી આવે તથા જોઈતી વસ્તુ કે આહાર પાણી મળવા મુશ્કેલ પડે અને જાત
નિમ્મુકો પણ આવેલા કે આવવાના ન હોય તેવે સ્થળે મુનિએ વર્ષાકાળ ગુમરવે. (૭૧૫)

જ્યારે એમ જણાય કે વર્ષાકાળના ચાર માસ વહી ગયા છે તેમજ હેમંત રત્નના
પંદર દિવસ પણ પસાર થયા છે, છતાં હજી એક ગામથી બીજે ગામ જવાના રસ્તાએ
જવજતુ તથા વનસ્પતિથી બરપૂરજ છે અને તેમના પર હજી ઘણા સોકો આસના થયા
નથી તો તેમ જણાતાં મુનિએ તે વખતે પણ આમાનુશ્રામ ફરવાનું શરૂ નહિ કરવું. (૭૧૬)

પણ જો એ વખતે રસ્તાઓ અથવા જવજતુ અને અલ્પ વનસ્પતિવાળા થયેલા
હોય અને તેમના પર સોકોની પણ પુરતી આવજાવ થવા લાગી હોય તો તેવું જાણી વતના
પૂર્વક મુનિએ આમાનુશ્રામ ફરવું. (૭૧૭)

મુનિ અથવા આર્યએ આમાનુશ્રામ ફરતાં પોતાની આગલતો ચાર હાથ જેટલો રસ્તો
જેતાં જેતાં આવવું, તેમ ચાલતાં તે રસ્તામાં હરતા ફરતા જવજતુ દેખવામાં આવે અને
બીજે રસ્તો મળી આવતો હોય તો તે જવજતુવાળો રસ્તો છોડી બીજા રસ્તેજ આવવું.
જો જો બીજે રસ્તો નહિ મળે તો પોતાનાં પગ જવજતુથી આગળ ચાલવવા પડે
જાણી મલાળીને મર્યાદાઓ એ રીતે ચાલવું. (૭૧૮)

સે મિક્ષુ વા મિક્ષુણી વા ગામાણુગામં દુહ્જ્જમાણે અંતરા સે પાળાણિ વા વીયાણિ વા હરિયાણિ વા ઉદપ્પ વા મટ્ટિયા વા અવિદ્ધત્થે, સહૈ પરકમે ણો ઉજ્જુયં ગચ્છેજ્જા, તથો સંજયામેવ ગામાણુગામં દુહ્જ્જેજ્જા । (૭૧૯)

સે મિક્ષુ વા મિક્ષુણી વા ગામાણુગામં દુહ્જ્જમાણે અંતરા સે વિરુવરુવાણિ પચંતિ-
કાણિ દસ્સુગાયતણાણિ મિલ્લસૂણિ અગ્ગરિયાણિ દુસ્સન્નપ્પાણિ દુપ્પણ્ણવણિજ્જાણિ અકાલપ-
દ્ધિવોહીણિ અકાલપરિભોદ્ધેણિ, સત્તિ લાહે^૧ વિહારાપ્પ સંયરમાણેહિ^૨ જળવપ્પહિં ણો વિહારવત્તિ-
યાપ્પ પવ્વજેજ્જા ગમણાપ્પ । કેવલી ચૂયા ‘આયાણ મેયં’ તે ણં ચાલા “અયં તેણે, અયં ઉવ-
ચ્છરપ્પ, અયં તથો આગર” તિ કહુ તં મિક્ષુ અહોસેજ્જ વા જાવ ઉવહ્વેજ્જ વા, વાથં પ-
દ્ધિગાહં કંવલં પાયપુંચ્છણં અંછિદ્ધેજ્જ વા અર્ચિમદ્ધેજ્જ વા અવહરેજ્જ વા પરિમવેજ્જ વા, ।
અહ મિક્ષુણં પુન્નવોવદિટ્ઠા પત્તિણ્ણા જાવ જે ણો તહ્પગારાણિ વિરુવરુવાણિ પચંતિયાણિ
દસ્સુગાયતણાણિ જાવ વિહારવત્તિયાપ્પ ણો પવ્વજેજ્જા ગમણાપ્પ, તથો સંજયામેવ ગામાણુગામં
દુહ્જ્જેજ્જા । (૭૨૦)

સે મિક્ષુ વા મિક્ષુણી વા ગામાણુગામં દુહ્જ્જમાણે અંતરા સે અરાયાણિ વા ગણરા-
યાણિ વા જુવરાયાણિ વા દોરજ્જાણિ વા વેરજ્જાણિ વા વિરુદ્ધરજ્જાણિ ત્થા સત્તિ લાહે વિહાર-
ાપ્પ સંયરમાણેહિં જળવપ્પહિં ણો વિહારવત્તિયાપ્પ પવ્વજેજ્જા ગમણાપ્પ । કેવલી ચૂયા
‘આયાણ મેયં’ । તે ણં ચાલા “અયં તેણે, ” તંત્રેવ જાવ ણો વિહારવત્તિયાપ્પ પવ્વજેજ્જા
ગમણાપ્પ, તથો સંજયામેવ ગામાણુગામં દુહ્જ્જેજ્જા । (૭૨૧)

૧ લહે ધ્રેદ્ધે ૨ અન્વેષુ આર્વદેસેષુ સરસુ.

મુનિ અથવા આર્યાએ આત્માનુઆત્મ કરતાં વચ્ચે રસ્તામાં નાના જીવનંતુ, વનસ્પતિના
બીજ, વનસ્પતિ, પાણી યા લીલી માટી આવી પડે તો બીજને રસ્તો મળતા છતાં તે રસ્તે ન
ચાલ્યું. કિંતુ બીજને રસ્તે યતના પૂરેક ચાલ્યું. (૭૧૯)

મુનિ અથવા આર્યાએ આત્માનુઆત્મ કરતાં વચ્ચે કે દેશના સીમાડે વસેલા હઠીલા,
૧૮૩, અકાળચારી અને અકાળબક્ષી જૂદી જૂદી જાતના લૂટારા તથા મ્લેચ્છાદિકે અનાર્થ
લોકોના વિભાગોમાં બીજા સારા દેશે વિહાર કરવાને અનુકૂળ મળી આવતાં છતાં જવાનું
નહિ કરવું. કારણ કે તેમ કરતાં કેવળશાંતિએ બહુ દોષ બતાવે છે. જે માટે મુનિએ ત્યાં
જતાં ત્યાંના અનાર્થ લોકો તે મુનિને ચોર કે બસુસ ઠેરવીને તેને અનેક ઉપદ્રવ કરે યા
તેના વસ્ત્રપાત્ર લૂંટી લે યા ચોરી લે. માટે મુનિને એ બક્ષામણુ છે કે તેણે તેવા પ્રાંતમાં
જવાનું નહિ કરવું. (૭૨૦)

વળી જે પ્રાંતોમાં કોઈ રાજા નહિ હોય યા અનેક જણ રાજ્ય કરતાં થઈ પડ્યા
હોય યા રાજ્યકર્તા બહુ લઘુવયનો યા બે રાજ્ય ચાલતાં હોય યા એક બીજનાં વિરોધી
રાજ્ય થઈ પડ્યાં હોય તેવા પ્રાંતોમાં, બીજા સારા દેશે વિહાર કરવાને અનુકૂળ મળી આ-
વતાં છતાં વિહાર નહિ કરવો, કારણ કે કેવળશાંતિએ તેમ કરવું નિષિદ્ધ કર્યું છે જે માટે
મુનિએ તેવા સ્થળે જતાં ત્યાંના લોકો તેને ચોર કે બસુસ ઠેરવી અનેક અગ્રયણુ પાડશે.
માટે મુનિને એવી બક્ષામણુ છે કે તેણે તેવા પ્રાંતોમાં નહિ જતાં બીજા સારા પ્રાંતોમાં
મંબાળ પૂરેક રસ્તા રહેવું. (૭૨૧)

મે મિત્રુ વા મિત્રુણી વા ગામાણુગામ દૃઢજ્ઞમાણે અતરા સે વિહ સિયા-સ જ પુન વિહ^૧ જાણેજા પગાહેણ વા દુયાહેણ વા તિયાહેણ વા ચપાહેણ વા પચાહેણ વા પાવણેજા વા, જો પાવણેજા વા, તહપ્પગાર વિહ અગેગાહમગિગજ સતિ લાહે જાવ જો વિહારવત્તિયાપુ પવજેજા ગમગાપુ^૨ । કેવલી વ્યા 'ભાયાણ મેય' । અતરા સે વામસિ વા પાણેસુ વા વીણસુ વા હરિણસુ વા ઉદણસુ વા મટિયાપુ વા અવિ વ્યાપુ^૩ । અહ મિત્રુણ પુવ્વોપદિદુ જાવ જ તહપ્પગાર અગેગાહમગિગજ જાવ જો ગમ ગાપુ, ત્તલો સપપામેય ગામાણુગામ દૃઢજ્ઞેજા ગમગાપુ । (૭૨૨)

સે મિત્રુ વા મિત્રુણી વા ગામાણુગામ દૃઢજ્ઞમાણે અતરા સે જાવાસતારિમ ઉવ પસિયા, સે જ પુન જાવ જાણેજા-અસનપ મિત્રુપદિવાપુ ફિગેજા, વા પામિવેજા વા, જાનાપ વા જાવાપરિણામ કદુ^૪, યલાઓ વા જાવ યલસિ ઓગાહેજા, યલાઓ વા જાવ યલસિ વ જમજા, પુણ વા જાવ ઉલ્લિપેજા, સળ વા જાવ ઉલ્લીલાહેજા, તહપ્પગાર જાવ ઉલ્લી-મિગિ વા અહેગામિગિ વા તિરિવગામિગિ વા પર જોવગમેરાપુ અહજોવગમેરાપુ અવ્વતરો^૫ વા મુમતરો^૬ વા જો દુરહેજા ગમગાપુ । (૭૨૩)

સે મિત્રુ વા મિત્રુણી વા પુવ્વપામેય તિરિપ્પસપ તિમ જાવ જાણેજા, જાનિતા સે ત-સાવાપુ^૭ પુગત મવકમિતા મહગ પાદિલેહેજા, પાદિલેહેજા પુગજો માંવગમજા કરમા,

૧ અનેકાહમગતીય પથા । ૨ જુવાંદિલ્ય ૩-૪-૫મે માર્ગવિશેષમે ૫ જ ત્વા

મુનિ અથવા આર્યને આશાનુશાસ કરતા વચ્ચે કોઇ મોહોદુ મેદાન ઉલ્લખવતુ આ વી પડે કે જેનું છેલું આખે એક દિવસ કે બે ત્રણ ચાર થા પાંચ દિવસ આસ્થાથીજ મળી શકે થા નહિ પણ મળી શકે, તેવા બહુ લાખા ગસ્તે બીજે કુકો ગસ્તો મળી આવતા હતા નહિ આપતુ કશું કે તેને લાખે ગસ્તે ચાલતા કેવળશાનિએ અનેક દોડ બતાવ્યા છે જે માટે ત્યા લાખો વખત આલવાનુ હોતા વચ્ચે કદાચ વચ્ચાદ આવી પડે તે તે આશા ઇવનતુ, વનપતિ, પાણી તથા લીની આગી^૮ બાઈ અથ છે માટે મુનિએ તેવે માર્ગ નહિ આપતુ (૭૨૨)

મુનિએ વહાણ પર ક્યારે ચડતુ ?

મુનિ કે આર્યને એક આમથી બીજે આમ જતા વચ્ચે કદાચ વહાણથીજ તરી શકાય એટલું પાણી આડે આવે તો તેમણે આ પ્રભાણે વર્તવું જો વહાણ અસવધી શૂદ્રએ સાધુના માટેજ વેચાનુ લાઇ ગપ્પુ હોય થા બીજીનુ લા, રાખ્યુ હોય થા અદનમતન કરી તપ્પુ હોય થા સ્થગથી જગમા કે જગથી સ્થગમા લાવેનુ હોય થા ભરેનુ હોતા આવી કશું હોય થા ખૂચી ગએલુ હોતા તપાસવી ગપ્પુ હોય તેવા જૂદી જૂદી દિશા તરફ જતા વહાણ પર ચાર ગાઉ થા બે ગાઉ ગાઉ થ ચોડા જતા વગી પચ ચડતુ નહિ (૭૨૩)

કિંતુ જે વહાણને શૂદ્રસ્યો પોતાના માટે તે પલીના આરખાર લાઇ જવના હોય તેવા વહાણની મુનિ કે આર્યએ શરૂઆતમા તપાસ કરવી, તપાસ કરતા તે માનમ પાંચથી મુનિએ એકાત સ્થગમા આવી પોતાના ઉપકરણ પાડ લેઈ તથાતી લેવા તે તપાસી થ

રિત્તા તસીસોયરિયં કાયં પાપં ચ પમજ્જેજ્ઞા, પમજ્જિત્તા સાગારિયમત્તં પઘ્ગસાપ્પજ્ઞા, પ-
વ્વરૂપાદ્ધતા પ્પમં પાપં જલે કિચ્છા^૧ પ્પમં પાપં થલે કિચ્છા, તઓ સંજયામેવ નાવં-દુરુહેજ્ઞા । (૭૨૪)

સે મિવલુ વા મિવલુળી વા નાવં દુરુહમાણે જો નાવાપ્પ પુરઓ દુરુહેજ્ઞા, જો ના-
પ્પા અગઓ દુરુહેજ્ઞા, જો નાવાપ્પ મજ્જતો દુરુહેજ્ઞા, જો વાહાઓ પમિન્નિમય. પમિન્નિમય,
અંગુલીપ્પ ઉવદંસિય ઉવદંસિય ઉવ્વણમિય ઉવ્વણમિય ણિજ્ઞાપ્પજ્ઞા । (૭૨૫)

સે જં પરો^૨ નાવાગતો નાવાગયં વપ્પજ્ઞા “ આડસંતો સમણાં, પ્યં તુમં નાવં, ઉક્ક-
સાહિ વા વોહસાહિ વા સિવગિહિ વા, રજ્જુપ્પ વા. ગહાય આગસાહિ ” જો-સે-યં પરિત્તં પ-
રિયાણેજ્ઞા, તુસિણીઓ ઉવેહેજ્ઞા । (૭૨૬)

સે જં પરો નાવાગતો નાવાગયં વપ્પજ્ઞા “ આડસંતો સમણા, જો-સંચાપ્પસિ નાવં ઉક્ક-
સિત્તપ્પ વા વોહસિત્તપ્પ વા સિવિત્તપ્પ વા રજ્જુપ્પાપ્પ વા ગહાય આકસિત્તપ્પ, આહર^૩ પ્પત્તં
નાવાપ્પ રજ્જુપ્પં, સયં સેવ જં વયં નાવં ઉક્કસિસ્સામો વા જાવ. રજ્જુપ્પ વા ગહાય આકસિ-
સ્સામો, ” જો સે-યં પરિત્તં પરિયાણેજ્ઞા, તુસિણીઓ ઉવેહેજ્ઞા । (૭૨૭)

સે જં પરો નાવાગતો નાવાગયં વપ્પજ્ઞા “ આડસંતો સમણા, પ્યં તા તુમં નાવં, અ-

૧ કૂત્તવા. ૨ નાવિકઃ ૩ આનવ-

ઈ એક તરફ ધરી પગથી માથા લગીના શરીરને પ્રમાણિત કરવું. તે કર્યા બાદ સાગારી
અણુસાથુ અદણુ કરવું. તે અદણુ કરીને પછી એક પગ પાણીમાં ધરતાં એક પગ સ્થ-
ળમાં (એટલે પાણીના ઊપર) ધરતાં વદાણુ પર ચડવું. (૭૨૪)

મુનિ અથવા આર્યાએ વદાણુપર ચડતાં વદાણુના ભોખરે જઈ ન બેસવું તથા સર્વથી
અગાઉ ચડી ન બેસવું તથા વદાણુના વચ્ચેાવચ્ચ પણુ ચડી ન બેસવું. તેમજ શરૂઆતમાં
વદાણુના બાહરે જોના હોતાં વદાણુના પડખાઓને પકડી આંગળીઓ વડે તાકી તાકીને યા
જીઆ જીઆ થઇને તેના અદર બેવાનું પણુ નહિ કરવું. (૭૨૫)

વદાણુપર ચડેલા મુનિને વદાણુનાજા લોકો એમ કહે કે “ હે આયુષ્મન અમણુ, તમે
આ વદાણુને (અમુક દિશા તરફ) બેચો યા વાજો યા એમાંનાં સામાનને દરિઆમાં કે
નીચે ફેંકો યા દોરડાંઓ બેચો. ” તે મુનિએ તે વાત કરવા કચ્છ નહિ થવું કિંતુ અબોધ્યા
રહી ધર્મેધ્યાન કર્યા કરવું. (૭૨૬)

વદાણુપર ચડેલા મુનિને વદાણુનાજા લોકો એમ કહે કે “ હે આયુષ્મન અમણુ, તમે
આ વદાણુને બેચવા કરવામાં તથા એમાંના સામાનને ફેંકી દોરડાંઓ તાણવાના કામમાં અ-
શક્ત હો તો અમુક દોરડું મને લાવી આપો, અમે પોતે વદાણુને વાલવા કરવાનું કરતા
રહીશું. ” આવું સાંભળી મુનિએ તેમ પણુ કચ્છ નહિ કરવું કિંતુ મૌન રહી ધર્મે ધ્યાન
ધ્યાયા કરવું. (૭૨૭)

વદાણુપર ચડેલા મુનિને વદાણુનાજા લોકો એવું કહે કે “ હે આયુષ્મન અમણુ, આ
વદાણુને તમે આ પાટીઅના અવજાઓ ફેંકવેસાઓવડે યા વાંસ કે વળાવડે યા અવજક નરુણ

લિત્તેણ વા પીઢેણ વા વંસેણ વા ચલણ વા મવલણ વા વાહેદિ; ” જો મેં ય પરિણં પરિજાણેજ્ઞા, હુસિણીઓં ડવેહેજ્ઞા । (૭૨૮)

સે નં પરો જાવાગઓ જાવાગયં ઘડેજ્ઞા “ આઠસંતો સમણા, ધુયં તા હુમં જાવાપ્ ડ-
દય હયેણ વા પાપુણ વા મત્તેણ વા પટિંગાહેણ વા જાવાડંસિંચણેણ વા ડંસિંચાહિ ” જો
સે-યં પરિણં પરિજાણેજ્ઞા । (૭૨૯)

સે નં પરો જાવાગતો જાવાગત વણ્ઞા “ આઠસંતો સમણા, દુત્ત તો હુમં જાવાપ્
ડંસિંગ^૧ દુત્તેય વા પાપુણ વા યાહુણા વા ઝરંગા વા ડરેણ વા સીસેણ વા કાપુણ વા
જાવાડંસિંચણેણ વા ચેલેણ વા મટિપાપ્ વા કુસપ્પણ વા કુરંદિણેણ વા પિહેદિ ” જો
સે-યં પરિણં પરિજાણેજ્ઞા । (૭૩૦)

સે મિક્કુ વા મિક્કુગી વા જાવાપ્ ડંસિંગેણ ડદય આસવમાણ પેહાપ્ ડવહરિ જાવ
કજ્જલાવેમાર્ગ^૨ પેહાપ્ જો પરં ડવસકમિત્તુ ધુવ ધુવા “ આઠસંતો ગાહ વડ્, ધુયં તે જા-
વાપ્ ડદય ડંસિંગેણ આસવતિ, ડવહરિ વા જાવા કજ્જલાવેતિ ” દુત્તપ્પગારં મર્ગ વા વાયં
વા જો પુરઓ કટ્ટુ વિહેજ્ઞા । અપ્પુસ્સુ^૩ અઘ્હિલેસ્સે ધુયંતિગણ્ણં અપ્પાણં વિપોસેજ્ઞ
સમાહીપ્, તઓ સજયામેવ જાવાસંતારિમં ડદપ્ અહારિય^૪ રીપ્પજા । (૭૩૧)

૧ રંઠં ૨ જ્ઞાપ્યમાના મિલ્યર્થઃ ૩ અવિમનસ્કઃ ૪ યયાર્યં અવતિ તથા

હથિયાર વડે આગમન ચલાવેા. ” તો આ વાત પણ મુનિએ ન સ્વીકારવી કિંતુ મૈત્ર રહ્યા
કરવું (૭૨૮)

વહાણુપર ચડેલા મુનિને વહાણુવાળા લોકો એવું કહે કે “ હે આયુષ્મન્ અમણ, આ
વહાણુના અંદર ભરાતા પાણીને તમે તમાન દાયથી ચા ખમથી ચા વામણુથી કે પાંચથી
ચા વહાણુ માહેના પાણી કદાચના હથિયારથી બહાર કાઢતા રહો ” તો આ વાત પણ
મુનિએ ન સ્વીકારવી કિંતુ મૈત્ર ધરી રહેવું (૭૨૯)

વહાણુપર ચડેલા મુનિને વહાણુવાળા લોકો એમ કહે કે “ હે આયુષ્મન્ અમણ, આ
વહાણુના પડેલા અમુક ઢિંદને તમે તમાગ દાય, પગ, બાહુ, જગા, ઉદર, મગ્ગક, કે આ-
આ શરીર વડે ચા વહાણુમાં રહેલા ટલિચણુ નામના હથિયારવડે ચા વજ્ર, માટી, કમળ
પત્ર કે કુરંદિ નામના ધાતુવડે દાઢી રૂખો ” તો મુનિએ આ વાત પણ નહિ
સ્વીકારવી (૭૩૦)

મુનિ અથવા આર્યોએ વહાણુમાં કિંદ પડાયથી પાણી ભરાવું જોઈ તથા ઉપન જીપરી
વહાણુને બૂડવું જોઈ બિંબને એ વાત જાણાવવી નહિ અને પોતે પણ પોતાના મનમાં એ
જાણતાના મ-સ્પતિકરૂપ ધરવા નહિ. કિંતુ જ્ઞાન પછે સ્વયંરૂપના ગુણા રહી એકાંત પ્રદે-
શમાં રીતે સમાધિસ્થ રહેવું એ રીતે વહાણુથી પાત્ર પમાના જગમગમાં યથા-
મુદ્દનાએ પ્રવર્તના રહેવું (૭૩૧)

પૃથં સ્વલુ તસ્મ મિત્સુસ્મ મિત્સુજીવ વા સામગિયં જં સપ્તદૈર્ઘ્યં સહિતે સદા જપ-
જ્ઞાસિ સ્તિ વેમિ । (૭૩૨)

[દ્વિતીય ઉદ્દેશઃ]

સે જં પદો જાવામઝો જાવામયં વદેજ્ઞાઃ—“ આઠમંતો સમણા, પૃથં તા તુમં છત્તમં
વા જાવ ચમ્મહેયણમં વા મિણ્ઠહાહિ, પૃથાણિ તુમં વિરૂપ્પસ્સવાણિ સત્થજાયાણિ ધારેહિ, પૃથં
તા તુમં દારમં વા દારિમં વા પંઝેહિ^૧, ” જો સેત્તં પરિણં^૨ પરિજાણેજ્ઞા, તુસિણોઝો ડ-
વેહેજા । (૭૩૩)

સે જં પદો જાવામઝો જાવામયં વદેજ્ઞાઃ—“ એસ જં સમણે જાવાપ્પ મંઢમ્મરિપ્પ^૩ મ-
વત્તિ, સે જં વાહાપ્પ મહાય જાવાઝો વદમંસિ પવિલ્લવહ, ” પૂતપ્પમારં ણિવોસં સોચ્ચા ણિ-
સમ્મ સે ય સ્વીવરધારી સિયા સિલ્પામેવ સ્વીવરાણિ ડંવેહેજ્ઞ વા મિન્ઢેહેજ્ઞ વા ડપ્પોસં^૪
વા કરેજ્ઞા । (૭૩૪)

અહ પુણ પૂર્વ જાણેજ્ઞાઃ—અભિકંતકૂરકમ્મા સ્વલુ ચાલા વાહાહિ મહાય જાવાઝો વદ-
મંસિ પવિલ્લવેજ્ઞા, સે પુલ્લમામેવ વણ્ણજ્ઞા “ આઠસંતો ગાહાયતી, મા મેત્તો વાહાપ્પ મહાય
જાવાઝો વદમંસિ પવિલ્લવહ; સયં ચેવ જં અહં જાવાતો વદમંસિ ઓગાહિસ્સામિ. ” સે જેવં

૧ પાવપ ૨ પ્રાર્થનામિલ્લયઃ ૩ મંઢવત્ત આરવાન્ મંઢેન વા આરવાન્ ૪ શિરોવેષ્ટનં.

એજ ખરેખર મુનિ એને આર્યના આચારની સપૂર્ણતા છે કે તેમણે બધીખાખતોમાં
સંભાળ પૂર્વક વર્તવું. (૭૩૨)

બીજો ઉદ્દેશ.

(વહાણપર ચડવા તથા પાણીમાંથી પસાર થવા વગેરે વિધિ).

વહાણપર ચડેલા મુનિને બીજા વહાણપર ચડેલા લોક એવું કહે કે “ હે આયુષ્મન્
શ્રમણુ આ છત્ર મા ચર્મ કાપવાનો દહિયાર પકડ, તથા આ જૂદી જૂદી જાતના દહિયારો
ધરી રાખ, અથવા આ બાળક કે બાળિકાને (દૂધ વગેરે) પીવડાવ ” આ ટુકડા સ્વીકારવા
નહિ કિંતુ માન રક્ષા કરવું. (૭૩૩)

વહાણપર ચડેલા મુનિ તરફ વહાણમાંના કોઈ બોલે કે “ આ સાધુ વહાણ ઉપર બહુ
જોત્તે કરે છે, માટે એને બાહુથી પકડીને પાણીમાં ફેંકી દો. ” આવાં વાક્યો સાંભળીને
વરધારી મુનિએ તરતજ પોતાના આરવાજા વચ્ચે જીતારીને દલકા વચ્ચે પીટી લેવાં. તથા
આથાપર પણ વચ્ચે પીટી લેવું. (૭૩૪)

એવામાં તે ફર કર્મી અજાણુ મનુષ્યો મુનિને બાહુથી પકડી પાણીમાં નાખવા
તેવાર થાય તો તેના નાખવાના અગાડિજ મુનિએ કહેવું કે “ હે આયુષ્મન્ શૂદ્રસ્થો તમારે
મને પકડીને પાણીમાં નાખવાની કશી જરૂર નથી. હું જ્યનેજ વહાણથી પાણીમાં ઝીંપણું

ચયતં પરો સહ્યા ઘલસા યાદાદિ ગદાય ઉદગસિ પક્ષિચ્છેજ્જા, તં જો મુમળે સિયા, જો દુમ્મળે સિયા, જો ઉચ્ચાવય મળ ગિયચ્છેજ્જા, જો તેસિં ચાલાળ ઘાતાં વહાળ સમુદ્દેજ્જા, અપ્પુસુળ જાય સમાહીળ તતો સજ્જામેવ ઉદયસિ પવજ્જેજ્જા । (૭૩૫)

સે મિચ્છુ વા મિચ્છુળી વા ઉદગસિ પવમાળે જો હલ્લેળ હલ્લ વાળળ પાવ કાળળ કાવ આસાળજ્જા^૧, સે અળાસાળળ અળાસાયમાળે તઓ સજ્જામેવ ઉદગમિ પવજ્જેજ્જા । (૭૩૬)

સે મિચ્છુ વા મિચ્છુળી વા ઉદગસિ પવમાળે જો ડમ્મમળાળિમ્મમળિય કરેજ્જા, માં મેય ઉદગ કળ્લેસુવા અર્ગ્ગામુ વા જળ્લસિ વા મુહસિ વા પરિવાવજ્જેજ્જા, તઓ સજ્જામેવ ઉદગસિ પવજ્જેજ્જા । (૭૩૭)

સે મિચ્છુ વા મિચ્છુળી વા ઉદગસિ પવમાળે દોઢલિય^૨ પાઝળેજ્જા, લિપ્પામેવ ડ-
ઘાંધિ ઘિગિચ્છેજ્જા વા વિસોદ્દેજ્જા વા, જો ચેવ જા સાતિજ્જેજ્જા અહુ પુળ પૂવ જાણેજ્જા, વા
રળ સિયા ઉદગાઓ તોર પાઝળિત્તળ, તઓ સજ્જામેવ ઉદલ્લેળ વા સસિળિદ્દેળ વા કાળળ
ઉદગતીરે ધિદ્દુજ્જા । (૭૩૮)

સે મિચ્છુ વા મિચ્છુળી વા ઉદગસિ પવમાળે સસિળિદ્દ વા કાવ જો જામજ્જેજ્જા વા જ-
મજ્જેજ્જા વા સલિદ્દેજ્જા ણિલ્લેદ્દેજ્જા વા ડમ્મલેજ્જા વા ડમ્મલેજ્જા વા આવાવેજ્જા વા પવાવેજ્જા
વા । જાહ પુળ પૂવ જાણેજ્જા, વિગતોવળ મે કાળ વાલ્લિળ્લસિળેદ્દે, તહલ્લગાર કાવ જામ-
જ્જેજ્જા વા જાવ પવાવેજ્જા વા, તઓ સજ્જામેવ ગામાણુગામ દ્વડ્ડજ્જેજ્જા । (૭૩૯)

૧ સમ્પૂર્ણ ૨ શ્રમ

હુ^૩ આણુ યોવતા છતા જનદી તે માણસો મુનિને બાહુથી પકડીને પાણીમા ફેંકી દે
તો મુનિએ મનમા કશે પણ શમ કે દેવ ન લાવે તથા સકપ્પનિકરપ ન કરત, તે-
મજ તે આજ્ઞાથી પુરુષોને નાશ કરના કે મારના કદાપિ નહિ બેઠું શાન પણ પાણીમા
જઈ પણ (૭૩૫)

મુનિ અથવા આર્યોએ પાણીમા તણાતા હાથ માથે હાથ, પગ સાથે પગ, અને શરી-
રના કોઈ પણ અંગના માથે બાજે અન્યથ લગાડેલા નહિ એ રીતે ચાલપૂરક તણાતા
રહેતું (૭૩૬)

મુનિ અથવા આર્યોએ પાણીમા તણાતા ડૂબકીઓ નહિ મારવી, જેથી કરીને કાન,
આંખ, નાસિકા તથા મુખમા પાણી વળતે બિનાશ ન પડે (૭૩૭)

મુનિ અથવા આર્યો પાણીમા તરતા થાકી જાય ત્યારે તેમને તરતજ પોતાને મારી
પડતા વસ્ત્રો છોડી દેતા તે વસ્ત્રોપર ચડીને નહિ રહેતું પત્રી જ્યારે દારો પ્રાપ્ત થાય ત્યારે
પાણીથી શરીર બાંજાયલું હોય ત્યાં લગી દાયપરજ બેસી રહેતું (૭૩૮)

મુનિ અથવા આર્યોએ પાણીથી બાંજાયના શરીરને ધમતું છાતતું કે ઘમતું નહિ તેના
તપાવતું કરતું પણ નહિ (મિત્ર પોતાની મેળે પાણીને પડા દેતું) અને જ્યારે શરીરમાં પા-
સવાળી બિનાશ બેઠી જાય ત્યારે શરીરને ધમતું છાતતું કે ઘમતું તથા તપાવતું અને તપ-
પાદ આમ નુમામ ફાવતું શરૂ કરતું (૭૩૯)

સે મિક્લુ વા મિક્લુળી વા ગામાણુગામં દૂદ્ગ્ગમાણે જો પરીહિં સદિં પરિજવિયા^૧ પરિજવિયા ગામાણુગામં દૂદ્ગ્ગજેજા । તઓ સંજયામેવ ગામાણુગામં દૂદ્ગ્ગજેજા । (૭૪૦)

સે મિક્લુ વા મિક્લુળી વા ગામાણુગામં દૂદ્ગ્ગમાણે અંતરા સે જંવાસંતારિમે ઉદપ્પ સિવા, સે પુગ્ગામેવ સસોસોધરિયં કાર્યં પાદે ય પમ્મજ્જેજા, સે પુગ્ગામેવ પમ્મજ્જિત્તા પ્પમ પાયં જહે કિચ્છા પ્પમં પાયં થલે કિચ્છા તઓ સંજયામેવ જંવાસંતારિમે ઉદપ્પ અહારિયં રી-પ્પજ્જા । (૭૪૧)

સે મિક્લુ વા મિક્લુળી વા જંવાસંતારિમે ઉદગે અહારિયં રીયમાણે જો હરપ્પેજ વા હરપ્પં પાદેજ વા પાદે કાપ્પમ ધા કાર્યં આસાપ્પજ્જા । સે અણાસાદપ્પ અણાસાદમાણે તઓ સંજયામેવ જંવાસંતારિમે ઉદપ્પ અહારિયં રી-પ્પજ્જા । (૭૪૨)

સે મિક્લુ મિક્લુળી વા જંવાસંતારિમે ઉદપ્પ અહારિયં રીયમાણે જો સાવાવહિયાપ્પ જો પરિદાહવહિયાપ્પ મહત્તિ મહાહયંસિ^૨ ઉદગંસિ કાર્યં વિત્તોસેજ્જા । તઓ સંજયામેવ જંવાસંતારિમે ઉદપ્પ અહારિયં રી-પ્પજ્જા । અહપુણ પ્પવં જાણેજ્જા પારપ્પ સિવા ઉદગાઓ તીરં પાવણિસપ્પ, તઓ સંજયામેવ ઉદગ્ગલેજ વા સસિણિદ્ધેજ વા કાપ્પમ ઉદગતીરે ચિદ્ધેજા । (૭૪૩)

સે મિક્લુ વા મિક્લુળી વા ઉદગ્ગલું વા કાર્યં સસિણિદ્ધં વા કાર્યં જો આમ્મજ્જેજ વા પમ્મજ્જેજ વા । અહપુણ પ્પવં જાણેજ્જા, વિગતોદપ્પે મે કાપ્પ ઇચ્છિણિણેદ્ધે, સહપ્પગારં કાર્યં આ-મ્મજ્જેજ વા આપ્પ પયાવેજ વા । તઓ સંજયામેવ ગામાણુગામં દૂદ્ગ્ગજેજા । (૭૪૪)

૧ મૃત મુહુર્ત્યં કુર્વન્ ૨ વક્ષસ્થનાદિપ્રમાણે

મુનિ અથવા આર્યાએ આમાનુઆમ ફરતાં માર્ગમાં મળેલા ગૃહસ્થો સાથે બહુ બકબકારો કરતાં નહિ ચાલતું. કિંતુ સંભાળ પૂર્વકજ ચાલતા રહેતું. (૭૪૦)

મુનિ અથવા આર્યાને આમાનુઆમ ફરતાં વચગાથે જ્ઞા^૧ પ્રમાણુ પાણી ઊતરવાનું આવે ત્યારે તેમણે આખા શરીરને પ્રમાણન કરી એક પગ જળમાં ધરતાં અને એક પગ સ્થળમાં ધરતાં સંભાળપૂર્વક ફરી રીતે તે જળમાંથી પસાર થતું. (૭૪૧)

મુનિ અથવા આર્યાએ આવે વખતે હાથ સાથે હાથ, પગ સાથે પગ, તથા શરીર સાથે શરીર સમાવવાં નહિ. (૭૪૨)

મુનિ અથવા આર્યાએ જ્ઞાપ્રમાણુના પાણીમાંથી પસાર થતાં શરીરને થંડક મેળવવા માટે કે બળતરા મટાડવા માટે જોડા પાણીમાં એકાવતું નહિ. કિંતુ જ્ઞા-પ્રમાણુના પાણીમાંથીજ ચાલ્યા જતું. અને જ્યારે કોઈ પ્રાણી થાય ત્યારે શરીરપર પાણીની બિનાશ હોય ત્યાં લગી ત્યાંજ યોભી રહેતું. (૭૪૩)

મુનિ અથવા આર્યાએ એ વખતે શરીરને ધસતું કે તપાવતું નહિ. પણ જ્યારે બિનાશ પોતાની મેળે જોડી અએથી જણાય ત્યારે શરીરને જાંડી છુંડી વડે તપાવી કરીને આમાનુઆમ ફરવાનું શરૂ કરતું. (૭૪૪)

સારિયં કુમા, જો રાવપંસારિયં હુન્ન, જો પરં ડવમંક્રમિત્તુ વૃથા " આડસંતો ગાદાવરં, પુતે
મત્તુ મે ઝામોસગા ડવકરણવડિયાવ ' સયં કરણિજં ' તિ કદુ અકોસંતિ યા જાવ પરિટ્ટ-
વેંતિ યા : ઇનવગાઈ મગં યા નયં યા જો પુરબો કદુ વિહરેજા, મપ્પુસ્સુવ જાવ સમાઈવ
તતો સંજયામેય ગામાણુગામં દૂઝેજા । (૭૬૫)

મયં સત્તુ તરત્ત મિસ્સુલ્લ મિસ્સુગોવ વા સામગ્ગિયં સં સમ્વટેહિં સહિતે સયા જણ-
જાસિ તિ યેતિ । (૭૬૬)

નહિ કહેવું કે " હે આશુભન્ ગૃહસ્થ, આ લગ્નરોગો વગાદિવસ્તુ તુલયા પોતાના કુટુંબ રિવાજને
અનુમરીને અને ધમકાવે છે, હેરાન કરે છે કે લૂટે છે. " વળી આવી રીતે મનથી કે સદે-
શથી પણ કમી હીલચાલ ન કરવી. કિંતુ ખીરપણે સમાધિથી થતી પૂર્વક આશુભામ કરતા
રહેવું. (૭૬૫)

એજ મુનિ અને આર્યાના આચારની સંપૂર્ણતા છે કે નેમણે બધી બાબતોમાં સ્વચ્છ
નીથી વર્તના રહેવું એમ કું કુંકું. (૭૬૬)

ભાષાજાતં નામ ત્રયોદશ મધ્યયનમ્ ।

[પથમ ઉદેસઃ]

સે મિત્ત્વ વા મિત્ત્વગી વા હમાદં વદ^૧ આચારાદં સોચ્ચા નિસમ્મ હમાદં યગા-
ચરિયપુચ્ચાદં જાણેગ્ગાઃ- જે કોહા વા વાચં વિવંજંતિ, જે માણા વા, જે માયાણ વા, જે
ક્લોભા વા વાચં વિવંજંતિ, જાણજો વા ફરસ વ્યંતિ, અજાણજો વા ફરસં વ્યંતિ; સધ્ધ મેતં
સાવજ્જં વડ્ડેગ્ગા વિવેગ માયાદ । (૭૬૭)

• પુત્તં^૨ વેપં જાણેગ્ગા, અપુત્તં વા; અસગં વા પાણં વા રાહમં વા સાહમં વા હભિય,
જો હભિય; મુંજિય, જો મુંજિય; અદુવા આગતે, અદુવા જો આગતે; અદુવા વૃત્તિ, અદુવા
જો વૃત્તિ; અદુવા વૃદ્ધિતિ, અદુવા જો વૃદ્ધિતિ; વૃથવિ આગતે, વૃથવિ જો આગતે; વૃથવિ
વૃત્તિ, વૃથવિ જો વૃત્તિ; વૃથવિ વૃદ્ધિતિ, વૃથવિ જો વૃદ્ધિતિ । (૭૬૮)

અગુર્યં^૩ ણિટ્ઠાભાસી^૩ સમિયાણ સંજપ્પ માનં માસેગ્ગા; સંજહા, વગવવણં,(૧) હુવવ-

૧ વાચિ ૨ સાધુના નેરં સાવધારણં વચો વાચ્યં તથા ૩ સાવધારણભાષી.

અધ્યયન તેરમું

ભાષાજાત.

પહેલો ઉદેશ

(ભાષાના સોલ વિભાગ તથા ચાર પ્રકારો)

મુનિ અથવા આર્યએ પોતાને જે રીતે બોલવું જોઈએ તે રીતે બોલીને જે રીતે બ-
ચા અને શ્રુત્યુદયોએ નહિ વાપરેલી છે તેવી રીતે પરિહાર કરવી. જે-તે-કે-કોઈથી બોલાતા
વાક્યો, માનથી બોલાતા વક્યો, કપટથી બોલાતા વાક્યો, લોભથી બોલાતા વાક્યો, બુદ્ધિ બૂઝી
ને બોલાતા કઠોર વાક્યો, અગ્નિપુષ્પે બોલાતા કઠોર વાક્યો, ઇત્યાદિકે સર્વે હોખબરેલા વાક્યો
મુનિએ વિવેક રાખીને વર્જન કરવા. (૭૬૭)

મુનિને કોઈએ કંઈ પૂછતાં (જે ખાટી ખતર નહિ હોયતો) મુનિએ એવું નક્કી
કેરનીને નહિ બોલવું કે આ નક્કી એમ જ છે या એમ નથીજ, અથવા અમુક સાધુ નક્કી
આહારાપાણી લાવશે કે નહિજ લાવી શકશે, या ત્યાં ખાધને જ આવશે या નહિજ ખાધ
આવશે, અથવા તે આવ્યો જ છે કે નથીજ આવ્યો, या આવેજ છે કે નથીજ આવેતો;
या આવશેજ કે નહિજ આવશે, या અહી આવેલોજ છે કે નથીજ આવેલો, या અહી આ-
વેજ છે કે નથીજ આવેતો, या અહી આવશેજ કે નહિજ આવશે, ઇત્યાદિ (૭૬૮)

કિંતુ કામ પડતાં વિચારકરીનેજ પછી નક્કીપણે, બોલતાં સાવધન રહીને ભાષાસભિનિ-
સાયવીને ભાષા બોલવી. તે ભાષામાં બોલાના વાક્યોના મોળા ભાગ રહેલા છે, જેઓ આપ્રમાણે છે:-

गं, (२) बहुपयग, (३) इतिपयगं, (४) पुतिमयग, (५) णपुसगतयग, (६) अज्जस्य-यगं, (७) उगगीतयग, (८) अगगीतयग, (९) उवगीतयगणीययगं, (१०) अवगीतयगणीययग, (११) तीययग, (१२) पदुपययगं, (१३) अगायतयग, (१४) पद्ययगं, (१५) पद्ययग १ (१६) (७६९)

से एगवयग वदिहसामीति एगवयग वदेज्जा, जाय, परेक्ख-वयग वदिहसामीति परो-
वयग वदेज्जा । इत्थी वे-स, पुरिस वे-न, णपुंसग वे-स, एवं चा वेयं, अण्णहा वा
वेय, अणुवीद्दि मिट्ठभा-री समिवाण सज्जणं भासं भासेज्जा, इत्थेयाद्दि आमतण्णाद्दि
ववात्तिम्म । (७७०)

अहं भिक्षु णं जाणेश्जा चत्तदि भासाजायाहं; तज्जहा, सच्चमेयं पदम भासज्जायं, वीय मोस, तद्वप सद्यामोस, ज णेव सच्चणेव मो रं "असच्चाभोसं" धाम तं चउत्थं भासज्जात। (३७१)

से वेमि जे अतीता जेय पडुप्यछा जे य अणागता भरहता भगवंतो, सग्गे ते एयाणि
 चेव चत्तारि भासज्जायाइं भासिंत्तु वा भासति वा भासिस्सति वा, पण्णविंशु वा पण्णवति
 वा । पण्णविस्सति वा । सव्वाइ च ता एयाणि पण्णमेताणि गधमत्ताणि रसयंताणि फासमत्ताणि
 चोदकइयाइं विपरिणामधम्माइं भवंतीति समक्खायाइ । (७७२)

से भिक्षु वा भिक्षुणी वा^२, शुच्यं भासा अभासा, भासमाणा भासा भासा, जा-

१ दोषस्थानानि २ एवं जानीषादिति दोष

એક વચન,^૧ દિવચન,^૨ બહુવચન,^૩ સ્ત્રીલિંગવચન,^૪ પુરુષલિંગવચન,^૫ નપુમ્સ
લિંગવચન,^૬ અધ્યાત્મ વાચન,^૭ ઉત્કર્ષ વાચન,^૮ અપર્ક વાચન,^૯ ઉત્કર્ષપર્ક વાચન,^{૧૦} અપ-
ર્કપર્ક વાચન,^{૧૧} ભૂતકાળ વચન,^{૧૨} વર્તમાનકાળ વચન,^{૧૩} અનાગતકાળ વચન,^{૧૪} પ્રસન્ન
વચન,^{૧૫} અતે પરાશ્ચ વચન.^{૧૬} (૭૬૯)

મુનિએ એક વચન બોલ્યું હતું કે ત્યાં એક વચન વાપરવું. એમ પરોક્ષ વચનના ટૂંકાથી પરોક્ષવચન વાપરવું વળી આ સ્ત્રીને છે કે પુત્રને છે કે નપુમ્સક છે અથવા આ બાળક આમજ છે કે તેમજ છે એ સમજી તપાસી નહીં કર્યા બાદ બાળકાભિતિ સાચવી નહીં પરીખેલવું અને સમગ્રી જાતના વચનદોષ પરિહાર કરવા. (૭૭૦)

મુનિએ નીચે લખેલા આપના માર પ્રકારો જણાવ્યા જોઈએ.—પેહેલી સત્ય બાપ, બીજી અસત્ય બાપા, ત્રીજી મિત્ર બાપા અને ચોથી મત્તાસત્યવંદિત બાવદાસ બાપા. (૭૭૧)

હું કહું છું કે યદ્દ ગએવા, વર્તમાન, અને ચનાસ મર્વ તીથેકરો બાપાના એજ ચા? પ્રકાર કહી બતાવે છે એ ચારે બેઠોમા વપરાતી બાપાના પુદ્ગલો વર્ગ-ગાધ-મ અને વપરાતી છે, તથા વધધત અને દેગરને પામના પબ્દ કહેલા છે (૭૭)

મુનિ આપના આગાંઝે જનજીવાનુ છે કે જોડ્યા અમીજીની બાપા (અર્થાત બાપાના

૧ મોડો ૭ મસ્તૂતમા અઘો ૩ મોડાઓ ૪ જાય ૫ બળદ ૬ થર ૭ પેરમા દોય તે બા
લી ૧૧નાં નાકય એમકે "જા પા"ને બળદે "૩ પા" ૮ રૂપવની સી ૬ રૂપવની સી ૧૦ રૂપ
વની કિત ૬ યોગા ૧૧ કુરપા મરતુ મુળીયા ૧૦ થય ૧૩ ગાય છે ૧૪ મરી ૧૫ આ ૧૬ તે

સાસમયવિતિષંતા માસિયા માસા અમામા । (૭૭૨)

સે મિલ્લુ યા મિલ્લુણી યા જાય માસા મચા, જાયમામા મોમા, જાય માસા સચા-
મોમા, જાય માસા અમચામોસા, તદ્દપ્પગારં માસં સાવગ્ગં સકિરિયં^૧ કદ્દતં^૨ કદ્દયં^૩ ગિ-
દ્દુરં^૪ કદ્દતં^૫ અપ્પકરિ^૬ હેદ્દકરિ પરિતાપગકરિ વચ્છવકરિ ભૂતોવચાદ્દયં, અમિકંર ગો
માસં માસેગ્ગા । (૭૭૪)

સે મિલ્લુ યા મિલ્લુણી યા પુમં આમંતમાને, આમંતિતે યા અપદ્ધિમુગમાણે ગો પ્પં
યદેગ્ગા:-હોલે-તિ યા, મોલે-તિ યા, યલ્લે તિ યા, કુપ્પચ્ચે તિ યા, ઘદ્દદામે તિ યા, સાણે
તિ યા, સેણે તિ યા, પારિણ તિ યા, માદ્દ તિ યા, મુસાપાદી તિ યા, પ્પવાદ્દ પુમં, દ્દત્તિ-
માદ્દ લે ગણગા । ય્વત્તપ્પગારં માસં સાવગ્ગં જાય અમિકંર ગો માસેગ્ગા । (૭૭૫)

સે મિલ્લુ યા મિલ્લુણી યા પુમં આમંતેમાણે આમંતિણ યા અપદ્ધિમુગમાણે પ્પં યદે-
ગ્ગા:-અમુગેતિ યા, આડસો તિ યા, આડસંતો તિ યા, સાવગેતિ યા, વપાસગેતિ યા, પ-
મ્મિપ્પતિ યા, પમ્મપિયેતિ યા । ય્વત્તપ્પગારં માસં અસાવગ્ગં જાય અમૂતોવચાતિયં અમિકંર
માસેગ્ગા । (૭૭૬)

૧ અતર્થદંડપ્રવૃત્તિપેતી. ૨ પવિત્રાક્ષરો. ૩ ચિષ્ણોદ્વેગકરો. ૪ હક્ષાપ્રધાનો. ૫ મર્યોદો-
દ્વપદનપરાં. ૬ આધપચરો.

પુદ્ગળો) તે અખાયા છે. બોલ્યા પછીની બા'યા પણ અખાયાજ છે માત્ર બોલાતી બાયાજ
બા'યા જાણવી. (૭૭૩)

મુનિ અથવા આર્યાએ પાપપ્રવૃત્તિ દેખાવનારી, નિહિતાક્ષરચાળી, સામા ધણીનાદિકમાં
કચ્ચાટ ઊપગ્નવનારી, ધમ્મજી બરેલી, સામા ધણીના અર્થને ખુશ્કું કરનારી, કર્મજાંધ કરાવનારી,
કોઈપણ જીવના અંગોપાંગનો હોદ કરાવનારી, પરિતાપ ઊપગ્નવનારી, કોઈને ઉપદ્રવ કરનારી યા જીવધાત
કરાવનારી-સત્ય બા'યા યા મૃ'લ બા'યા યા મિત્ર બા'લ યા વ્યવહારૂ બા'યા જાણી બૂઝીને
કદાચ નહિ બોલવી. (૭૭૪)

મુનિ અથવા આર્યાએ કોઈ પણ પુરૂષને બોલાવતાં અથવા બે'લાવ્યા છતાં નહિ સાં-
ભળતા હોતાં તેને એમ ન કહેવું કે અરે હોશ, અરે ગોશ (ગુલામ), અરે વૃણ
(આંત્રળ), અરે કુપક્ષ, અરે ઘડાસ, અરે કુતસ, અરે ચોર, અરે વ્યભિચારી, અરે કપડી,
અરે જૂઠા, ઈત્યાદિ; અથવા તું આવો છે યા તારાં આખાપ આવાં છે ઈત્યાદિ; આવી રીતની
દોષિત બા'યા મુનિએ નહિ બોલવી. (૭૭૫)

કિંતુ કોઈ પણ પુરૂષને મુનિ અથવા આર્યાએ બોલાવતાં અથવા બે'લાવ્યા છતાં તેણે
નહિ સાંભળતાં આ પ્રમાણે તેને બોલાવવું:- હે અમુક, હે આપુખ્ત, હે આપુખ્તો,
હે આવક, હે ઉપાસક, હે ધાર્મિક, હે ધર્મપ્રિય-ઈત્યાદિ આવી નરેહની નિર્દોષ બા'યા મુનિએ
વાપરવી. (૭૭૬)

સે મિક્ષુ વા મિક્ષુણી વા દ્વિતી આમંતેમાણે આમંતિતે ચ અપદિસુણમાણી નો પવં
ચદેજ્ઞાઃ-હોઝોંસ વા, ગોલેતિ વા, દ્વિતિયમેણ પેતન્વં । (૭૭૭)

સે મિક્ષુ વા મિક્ષુણી વા દ્વિતિયં-આમંતેમાણે આમંતિતે ચ અપદિસુણમાણી પવં પ-
દેજ્ઞા; આડસો તિ વા, મગિણી તિ વા, મગત્તી તિ વા, સાવિયે તિ વા, ઘવાસિપ્પ તિ
વા, ઘમ્મિપ્પ તિ વા, ધમ્માપ્પેતિ વા । એતપ્પગારં માસં અસાવજ્ઞં જાવ સામિકંસ માસેજ્ઞા । (૭૭૮)

સે મિક્ષુ વા મિક્ષુણી વા જો પવં વદેજ્ઞાઃ-જમોદેવે તિ વા, મગ્ગદેવે તિ વા,
મિગ્ગદેવે તિ વા, પસુદ્ધેપે તિ વા, મિયુદ્ધેપે તિ વા; પહ્વ વાસં, માવા પહ્વ, ણિપ્પજ્ઞઙ
વા સસ્સં, મા વા ણિપ્પજ્ઞઙ; વિમાપ્પ વા રયમી, માવા વિમાયમ; વદ્ધ વા સુરિપ્પ, માવા
વદ્ધ; સો વા રાયા જયમ, મા વા । જો એતપ્પગારં માસં માસેજ્ઞ પળ્લયં । (૭૭૯)

સે મિક્ષુ વા મિક્ષુણી વા અંતલિક્ખે તિ વા, મુગ્ગાણુચરિપ્પિતિ વા, સમુચ્છિપ્પ વા
ગિવહ્પ પપોપ્પ, પવં વદેજ્ઞ વા, પુદ્ધ વલાહગેતિ । (૭૮૦)

પવં છલ્લ તસ્સ મિક્ષુસ્સ મિક્ષુણીપ્પ વા સામગિયં । (૭૮૧)

એજ રીતે દ્રાક્ષ ઓને બોલાવતાં પશુ ઘસી ગુલામડી કે ચંદ્રણણી વા નનિહીન,
ધડામી, ફૂતગી, ચોરી કરનાગી, બમિચારણી, દગાખોર કે જૂંડી કઢીને કદાપિ નહિ
બોલાવતુ. (૭૭૭)

કિતુ હે આયુષ્મતી, હે બ્રહેન, હે ભગવતી (ગૃહિભાવતી) હે આયિકા, હે ઉપાસિકા
હે ધામિકા, હે ધર્મપ્રિયા, ઈત્યાદિ નિર્દોષ સન્દોષી તેને બોલાવતુ. (૭૭૮)

મુનિ અથવા આર્યાઓ આકાશ, ગર્જના, વીજળી, અને વરશાદને દેવ કરી ન બોલાવતું
તથા વરશા પડે કે મા પડે, ધાન્ય થાઓ કે મા થાઓ, સગ ખુશે કે મા ખુશે, સૂર્ય
ઉદય પામે અથવા મા પામે, તે સગ છતો વા મા છતો, ઇત્યાદિ વાક્યો પશુ નહિ
બોલાવતાં. (૭૭૯)

મુનિ અથવા આર્યાઓ આકાશને અતરિક્ષ ગુલાનુચરિન ઇત્યાદિનામોથી બોલાવતું અને
વરશાદને પપોપ્પ કે બજાવક વરસ્યો કે પડયો એવી રીતે કહેતું. (એમજ ગાન્ધવીજ વિષે પણ
મળતી છે.) (૭૮૦)

એજ પરખર માધુ અને માધ્વીઓના આચારની અપૂર્ણતા છે કે તેમજે અંતે બળ-
તોગા અવધાનતાથી વર્તતું. (૭૮૧)

[દ્વિતીય ઉદેશઃ]

સે મિક્ત્ર વા મિક્ત્રુણી વા જહાવેગંદ્યાઈ રૂવાઈ પાસેજા તહાવિ તાઈ જો એવં વ-
દેજા, તંજહા, ગંડી ગંડીતિ વા, કુટ્ટો કુટ્ટીતિ વા, જાવ, મહુમેહી મહુમેહીતિ. વા, હથ-
ચિછળે હથચિછળે તિ વા, ઇવં પાદ-ગદ્ધ-કણ્ણ-વ-ચિછળે તિ વા. જેવા વત્તે તહપ્પ-
ગારા તહપ્પગારાઈ માસાઈ વૂહ્યા વૂહ્યાં કુર્પતિ માણવાં, તેવાવિ તહપ્પગારાઈ માસાઈ.
અમિકલં જો માસેજા । (૭૮૨)

સે મિક્ત્ર વા મિક્ત્રુણી વા જહાવેગંદ્યાઈ રૂવાઈ પાસેજા તહાવિ તાઈ એવં વદેજાઃ
ઓયંસી ઓયંસીતિ વા, તેયંસી તેયંસીતિ વા, ઘચંસી ઘચંસીતિ વા, જસંસી જસંસીતિ વા,
અમિકલં અમિકલેતિ વા, પઠિકલં પઠિકલેતિ વા, પાસાદિયં પામાદિયેતિ વા, ધરિસગિજં
ધરિસગીપુતિ વા । જેવાવળે તહપ્પગારા એવપ્પગારાઈ માસાઈ વૂહ્યા વૂહ્યાં કુર્પતિ
માણવા, તેવાવિ તહપ્પગારા એવપ્પગારાઈ માસાઈ અમિકલં માસેજા । તહપ્પગારં માસં અસા-
વજ્જં જાવ માસેજા । (૭૮૩)

સે મિક્ત્ર વા મિક્ત્રુણી વા જહાં વેગતિયાઈ રૂવાઈ પાસેજા, તંજહા, વપ્પાણિ વા,
જાવ, ભવળગિહાણિ વા, તહાવિ તાઈ જો એવં વપ્પજા, તંજહા, મુકકે હ વા, સુહુ કકે
હ વા, સાહુ કકે હ વા, કહાણે હ વા, કરાણે હ વા । એવપ્પગારં માસં સાવજ્જં જાવ.
જો માસેજા । (૭૮૪)

બીજો ઉદેશ.

(મુનિએ કેવી રીતે બોલાવું ?)

૭૮૧ અથવા આથીએ હીન રૂપ જોઈને તેવા નામોથી કોઈને બોલાવવું નહિ. જેમકે
ગંડેગવાળાને ગંડી, કુટ્ટોગવાળાને કુટ્ટિ, વાવત મધુ પ્રમેદવાળાને મધુ પ્રમેદી, છિન્નહસ્તા
ને છિન્નહસ્ત, એજ રીતે છિન્નપાદ, છિન્નનાસ, છિન્નકર્ણ, તથા છિન્નઓષ્ઠ કહીને બોલાવવું
નહિ. મનસ્ય કે જે મનુષ્યો જે શબ્દોએ બોલાવ્યાથી નાપુરુષ થતા હોય તે મનુષ્યોને તે
તે શબ્દોએ આહીને નહિ બોલાવવું. (૭૮૨)

મુનિ અથવા આથીએ તેવાં રૂપો જોઈને પણ તેઓમાં રહેલા કોઈ પણ ગુણને પ્રદર્શન
કરીને કામ પ્રસંગે તેમને રૂપ નામોથી બોલાવવું જેમકે પરાક્રમીને પરાક્રમી, તેજસ્વીને તે-
જસ્વી, વક્તાને વક્તા, યશસ્વીને યશસ્વી, સુરૂપને સુરૂપ, મનોહરને મનોહર, રમણીયને રમ-
ણીય, અને દેખવાલાયકને દેખવા લાયક કહીને બોલાવવું. અને એ રીતે બીજા પણ જે
મનુષ્યો જે શબ્દોએ બોલાવ્યાથી નાપુરુષ થતા નહિ હોય તેવા નિર્દોષ શબ્દોએ તેમને
બોલાવવું. (૭૮૩)

મુનિ અથવા આથીએ કોઈ, કિશો, કે ઘર વગેરે દેખીને એવું કહેવું નહિ કે એ રૂઝ
ખતેલા છે વા ખૂબ ખતોઆ છે, વા કામદ કારક છે, વા કરવા લાયક છે, કારણ કે એવું બો-
લવું સાવધ (સંદોષ) છે. (૭૮૪)

સે મિચ્છુ વા મિચ્છુગી ઘાતહેવ ગંતુ મુજાગાઈં પચ્ચયખિ વળ ગિય, દનસા મહલા પેહાપ્પુ પુરં વડેજા, તંજહા, જાતિનંતા તિ વા, દીહવટ્ટા તિ વા, મહાલયા તિ વા, પયા-યસાલા તિ વા, ત્રિદિમસાલા^૧ તિ વા, પામાદેયા તિ વા, જાવ પાદેરુના તિ વા । ઇવ-પગારં માસં અમાવજં જાવ અમિફંજ માસેજા । (૭૧૩)

સે મિચ્છુ વા મિચ્છુગી વા વહુસંમૂયા વગરુજા પેહાપ્પુ તહાવિ તે ગોં ઇવ વડેજા, તંજહા:-વકા તિ વા, પાયલજા તિ વા, વેજોચિયા તિ વા, ટાલા^૨ તિ વા, વેહિયા^૩ તિ વા । ઇવપગારં માસં સાવજં જાવ ગો માસેજા । (૭૧૪)

સે મિચ્છુ વા મિચ્છુગી વા વહુસંમૂયાજા અંચા પેહાપ્પુ પુરં વડેજા, તંજહા:-અમં-ચદા^૪ તિ વા, વહુગિરદિમરુજા તિ વા, વહુનંમૂયા તિ વા, મૂંતરુવા તિ વા । ઇવપગારં માસં અમાવજં જાવ માસેજા । (૭૧૫)

સે મિચ્છુ વા મિચ્છુગી વા વહુવંમૂયાજો ઓસડીઓ પેહાપ્પુ તહાવિ તામો ગો પુરં વડેજા, તંજહા:-વકા તિ વા, નીલિશ તિ વા, છરી ઇ વા, લાહમા ઇ વા, મજિમા ઇ વા, વહુલજા ઇ વા । ઇવપગારં માસં સાવજં જાવ ગો માસેજા । (૭૧૬)

સે મિચ્છુ વા મિચ્છુગી વા વહુવંમૂયાજો ઓસડીઓ પેહાપ્પુ તહાવિ ઇવ વડેજા,

૧ વહુડું વિહુ વહુઘાણાંતિ ૨ કોમલાતિ ૩ દિધાકડુંવોગ્યાતિ ૪ અતસયાં:

મુનિ અથવા આર્યાએ જામ, પર્વત, કે વનમાં જઈ મોહોદા જાડ નેહને કામ પડ્યાં એવું કહેવું કે આ જાડો સારી જાતના છે, યા હોયા અતે ગોળ છે. યા મોહોદા વિભાસ વાળા છે, યા બહુ સાખા વાળા છે, યા મોમેર સરખી નીકેયેની ચાર સાખા વાળા છે, યા રમણીન છે, આવી રીતની બાબ નિર્ણય છે, ખાટે કામ પડ્યાં બોલવી. (૭૨૩)

મુનિ અથવા આર્યાએ વનમાં ઘણું રજા પાકેલાં નેહને એવું ન બોલવું કે આ ર-જો પાકેલાં છે, અથવા પચાવીને ખાવા લાયક છે, અથવા લમણાજ દોડ્યા લાયક છે, અથવા કામસ છે અથવા બે કટકા કરવા લાયક છે, આવી રીતની બાબ પાપ બરેલી છે, ખાટે નહિ બોલવી. (૭૨૪)

મુનિ અથવા આર્યાએ આંગાનાં જાડ બહુ ફૂલેલાં નેહને કામ પડ્યાં એવું બોલવું કે આ જાડો બાર ઝીલી શક્યાં નથી, યા બહુ રૂબેલાં છે, યા એઓમાં ઘણું રજો તૈયાર થયેલાં છે, યા એઓમાં ફોળું ૨૫ બધાં છે. આવી રીતની નિર્ણય બાબ કામ પડ્યાં બોલવી. (૭૨૫)

મુનિ અથવા આર્યાએ કામ બહુ પાકેલાં નેહને એવું નહિ બોલવું કે એ પાકેલાં છે, અથવા કામ છે, યક છે, યા મુક્યા થોડા છે, યા બુજ્યા થોડા છે, યા ખાચ થોડા છે. આવી રીતની બ. ૫ પાપ બરેલી છે ખાટે નહિ બોલવી. (૭૨૬)

મુનિ અથવા આર્યાએ કામ બહુ પાકેલાં નેહને એવું બોલવું કે કામ પડું વરણ

તંજહા:-રૂઢા તિ ઘા, ચદુસંમૂતા તિ ઘા, ઘિરા તિ વા, ઝસઢા તિ જા, ગઢિમયા તિ વા, કાસારા તિ વા । પ્રયપ્પગારં અસાવગ્ગં જાવ માસેજ્ઞા । (૭૧૭)

સે મિક્કૂ વા મિક્કુણી વા જહાવેગદ્યાઈં સદાઈં સુણેજ્ઞા તહાવિં પ્યાઈં ણો પૂવં ચદેજ્ઞા, તંજહા:-સુસદે તિ વા દુસસદે તિ વા । પ્રયપ્પગારં સાવગ્ગં જાવ ણો માસેજ્ઞા । તહાવિયાઈં પૂવં વદેજ્ઞા, તંજહા:-સુસદં સુસદે તિ વા, દુસદં દુસદે તિ વા । પ્રયપ્પગારં અસાવગ્ગં જાવ માસેજ્ઞા । (૭૧૮)

પૂવં રૂઢાઈં કળહે તિ વા; ગંધાઈં સુદ્ધિમગંધે તિ વા; રસાઈં તિત્તાણિ વા; ફાસાઈં કક્કલ્લાણિ વા । (૭૧૯)

સે મિક્કૂ વા મિક્કુણી વા વેતા કોહંચમાણં ચ માયં ચ છોમં ચ, અણુવીદ્ધિ ગિદ્ધામાસી ણિસમ્મમાસો મહુરિયમાસી વિવેગમાસી સમિયાપ્પ સંજ્ઞતે માસં માસેજ્ઞા । (૮૦૦)

પૂવં સલ્લ તત્ત્વ મિક્કુસત્ત મિક્કુણીપ વા સામગિયં । (૮૦૧)

છે, અથવા બહુ નીપળ્યાં છે, અથવા મજબૂત છે, અથવા કુમદ છે અથવા એઓમાં બીજ પેદા થયું છે, અથવા તૈયાર થયું છે, અથવા એ કણથી ભરપૂર છે. આવી રીતની ભાષા નિર્દોષ છે માટે કામ પડતાં બોલવી. (૭૮૭)

મુનિ અથવા આર્યાએ અવાજ સાંભળીને એવું નહિ બોલવું કે આ સારો અવાજ છે અથવા આ ખરાબ અવાજ છે. આવી રીતની પાપ ભરેલી ભાષા નહિ બોલવી. પણ શબ્દનું સ્વરૂપ બતાવવા ખાતર સુશબ્દને સુશબ્દ કહેવું અને ખરાબ શબ્દને ખરાબ કહેવું. એ રીતની ભાષા નિર્દોષ છે, માટે બોલવી. (૭૮૮)

એજ રીતે કાણું વગેરે રંગ (૩૫), સુગંધ વગેરે ગંધ, તીખું વગેરે રસ, અને કંઈક વગેરે સ્પર્શ પણ પ્રાણિ કે દેવ બુદ્ધિથી બોલવા નહિ કિંતુ સ્વરૂપ દેખાડવા ખાતર જોય હોય તેમ યથાર્થ પણ બોલતાં હોય નથી. (૭૮૯)

મુનિ અથવા આર્યાએ ક્રોધ, ગર્વ, કપટ તથા લોભ મૂઝી કરીને વિચાર પૂર્વક, નિશ્ચય પૂર્વક, સાંભળ્યા પૂર્વક, ઉતાવળા ન થતાં વિવેકથી શાંત પણે લક્ષ સખીને નિર્દોષ ભાષા બોલવી. (૮૦૦)

એ ખરેખર મુનિ અને આર્યાઓનો પવિત્ર આચાર છે. (૮૦૧)

વસ્ત્રૈપણાખ્યં ચતુર્દશ મધ્યયનમ્.

[પ્રથમ ઉદ્દેશ:]

સે મિશ્વૃ વા મિશ્વતુળી વા આમદંરેજ્ઞા વત્થ વૃક્ષિત્તણ્ણ । સે ઝં પુણ વત્થં જળેજ્ઞા, સંજહા, -જંગમં^૧ વા, મંગિય^૨ વા, ચ્ચાણવં^૩ વા, પાંત્તવં^૪ વા, ચ્ચોમિવં^૫ વા, તૂલકલં^૬ વા, તહપ્પગારં વત્થં^૭ (૮૦૨)

જે ગિમંથે તરણે જુગવં વલ્લવં અપ્પાવંકે ધિરસંઘયમે, સે પુગં વત્થં ધારેજ્ઞા, ખો વિ-
તિયં । જા ગિમંથો ત્થા ચત્તારિ સંવાહીઓ ધારેજ્ઞા; -પુગં દુહત્થાવેત્થમરં, દો તિહત્થવિત્થા-
રામો, પુગં ચરહત્થવિત્થમરં । વૃદ્ધિ વત્થેદિં અવિજ્ઞામોદિં અરૂ પચ્છા પુગમેગં સંસીધિજ્ઞા (૮૦૩)

સે મિશ્વૃ વા મિશ્વતુળી વા પરં અદ્વજોયળમેરાણ્ણ વ્થપાદિયાપ્પ મો અભિસંધારેજ્ઞા
ગમગાપ્પ । (૮૦૪)

સે મિશ્વૃ વા મિશ્વતુળી વા સે ઝં પુણ વત્થં જાળેજ્ઞા, અસંપદિયાપ્પ^૮ પુગં સાહ-
મ્મિયં સમુદિસસ પાણાદં, (જહા પિંદેસગાપ્પ । (૮૦૫)

૧ ઝર્ગાનિપ્પયં ૨ લાલાનિપ્પયં, ૩ સળનિપ્પયં ૪ પત્રનિપ્પયં ૫ કાર્પાસિકં ૬
ધારયેદિતિશેષઃ ૭ અસ્વપ્રત્યયં, નિર્ગ્રયનિમિત્તં.

અધ્યયન ચૌદમું.

વસ્ત્રૈપણા.

પહેલો ઉદ્દેશ.

(મુનિએ વસ્ત્રો કેવાં અને કેમ લેવાં ?)

મુનિ અથવા આર્યાએ કપડાં તપાસ પૂર્વક લેવાં. જેવાં કે-શિનવાં, રેશમી, શણીના
પાનનાં, કપાસનાં, અર્ક વૃક્ષનાં, અને એવી તરેહની ખીજી જાતોનાં (૮૦૨)

જે મુનિ યુવાન બળવાન નિરોગી અને મજબૂત બાંધવાળો^૧ હોય તેણે એકજ વસ્ત્ર
પહેરવું; ખીજું નહિ પહેરવું. આર્યાએ ચાર સાડીઓ રાખવી:-એક બે હાથની, બે નજી
હાથની, અને એક ચાર હાથની. અને એ મુજબ કલ્પ્ય વસ્ત્ર ન મળે તો તે ખીજા સાથે
સાંધી પૂરાં કરવાં (૮૦૩)

મુનિ અથવા આર્યાએ બે ગાંઠથી લાંબે કપડાં માગવા માટે જ્ઞાતાને ધરિહો ન કરવો. (૮૦૪)

મુનિ અથવા આર્યાએ જે વસ્ત્ર મૃદસ્થે એકજ મુનિને માટે તૈયાર કરેલું હોય તે
નહિ લેવું (અહિં વધારે વિશેષ પિંડેપણા નામના અધ્યયન પ્રમાણે સમાજવો.) (૮૦૫)

૧ દુર્બળ વૃદ્ધ કે હલકા મંદનનવાળો હોય તે પોતાની સમાધિ પ્રમાણે બે કે વડું વસ્ત્ર
પણ ધારે ધિત્તવદિય તો પોતાની પ્રતિજ્ઞા પ્રમાણેજ વસ્ત્ર-તેને અપવાદ નથી

જહાવરા પચર્યા પદિમા:-સે નિચરુ વા મિવસુગી વા ઝમિયવધમ્મિયં થયં જાણ્ઝા ।
જંચણે વહવે સમળ-માઢળ-અતિહિ-કિવળ-વજીમગા જાવરંરંતિ, તદ્દપ્પગારં ઝમિયવધ-
મ્મિયં થયં સયં વા જં જાણ્ઝા, પરો વા સે દેઝા કામુયં જાય પદિમાદેઝા । પચર્યા
પદિમા । (૮૧૪)

દુધેવાળં પચરહં પદિમાળં જહા વિદેસણાપ્ । (૭૧૫)

તિવા જં લીવ્ વસણાપ્ વમમાળં પરો વદેઝા “ આઠસંતો સમળા, વ્ઝાહિ તુમં મા-
સેમ વા, દસરાવળ વા, પંચરાવળ વા, મુવ્ વા મુયતરે વા, તો તે થયં આઠસં અળળવરં
થયં દાસામો, ” તદ્દપ્પગારં જિમ્મોસં સોચા જિત્તમ્મ મે પુવ્વામેવ આલોવ્ઝા “ આઠસો
તિ વા, મહ્જિ તિ વા, જો સલ્લ મે કપ્પતિ, વ્ઘવ્વગારે સંગારે વવળે પદિમુજેત્તવ્ । અમિ-
કંણસિ મે દાવં, દ્વાણિમેવ દલ્લાદિ. ” સે જેવં વદંતં પરો વદેઝા “ આઠસંતો સમળા અ-
ણ્ણવ્ઘાદિ તો તે થયં અળળવરં થયં દાસામો, ” સે પુવ્વામેવ આલોવ્ઝા, “ આઠસો તિ
વા મહ્જિ તિ વા, જો સલ્લ મે કપ્પહ વ્ઘવ્વગારે સંગારે પદિમુજેત્તવ્ । અમિકંણસિ મે-
દાવું, દ્વાણિમેવ દલ્લાદિ. ” સે સેવ વદંતં પરો જેત્તા વદેઝા “ આઠસો તિ વા મયળી
તિ વા, આદરેયં થયં, સમળસ દાસામો; અવિયાહં થયં પવ્વણિ અણ્ણો સવ્વદાપ્ પા-
ણાહ્ મૂયાહં જીવાહં સત્તાહં સમારમ્મ સમુદ્ધિસ જાય વેપ્પસામો. ” વ્ઘવ્વગારં જિમ્મોસં,
સોચા જિત્તમ્મ તદ્દપ્પગારં થયં અકામુયં જાય જો પદિમાદેઝા । (૮૧૬)

૧ આરરહેત્તવ્

ચોથી પ્રતિજ્ઞા:-મુનિ અથવા આર્યાએ દેહી દેવા લાપક વસ્ત્રો ભાગવાં-એટલે કે જો
વસ્ત્રો બીજા કોઈ પણ શ્રમણ, બ્રાહ્મણ, મુસાફર, રોક, કે બિખારી આદિ નહિ તેવા પોતે
આગી લેવાં વા ગૃહસ્થ પોતાની મેળે આપતાં નિર્દોષ વસ્ત્રોમાં મદલુ કરવાં. એ ચોથી
પ્રતિજ્ઞા. (૮૧૪)

એ ચારે પ્રતિજ્ઞાઓ માટે વધુ તુલસો પિઠેવણા નામના અધ્યયનથી ધારવો. (૮૧૫)

કદાચ ઉપરની પ્રતિજ્ઞાઓ અનુસરીને જોઈતાં વસ્ત્ર લેવા જતાં મુનિને કોઈ ગૃહસ્થ
એવું કહે કે હે આયુષ્મન્ શ્રમણ, તમે જોકે આસ રહીને અથવા દસ રહીને અથવા પાંચ
દિવસ રહીને અથવા આવતી કાલે અથવા પરમદહાડે અત્રે આપજો તો તમેને અમે:
કોઈ પણ વસ્ત્ર આપીશું ” આવા બોલ સાંભળી મુનિએ કહેવું જોઈએ કે “ હે આયુષ્મન્
અથવા જોહન, મારાથી આવી રીતનું બોલવું કબૂલ કરી શકાય તેમ નથી માટે જો દેવા
આહાતા હો તો હમણાજ આપો આમ કલાથી ગૃહસ્થ કલ્પાય કહે કે હે આયુષ્મન્ શ્રમણ.
ત્યારે મારા પાછત્ર ચાલ્યા આવો તો તમને કોઈ પણ જોઈતું વસ્ત્ર આપીશું. ” ત્યારે મુનિએ:
જાણ આપવો જોઈએ કે “ હે આયુષ્મન્ અથવા જોહન મારાથી એવા બોલ કબૂલ થઈ
શકે તેમ નથી. માટે જો દેવા આહાતા હો તો હમણાજ લો. ” આવી રીતે મુનિએ કલાથી
ગૃહસ્થ પોતાના ઘરમાં રહેલા માણસને કહે કે “ હે આયુષ્મન્ અથવા જોહન, પેહેવું વસ્ત્ર-
લઈ આવ, આપજો તે વસ્ત્ર આ સાધુને આપીશું; અને આપજો આપણા માટે પાછું:
બનાવી લેશું. ” આવા બોલ સાંભળી મુનિએ તેની જગતનાં વસ્ત્ર સંદોષ ધરીને મદલુ
કરવાં નહિ. (૮૧૬)

સિયા ણ પરો જેતા વચ્ચા “ જાડસો તિ વા, મહણી તિ વા, આહરેય વચ, સિ
 ણણેનવા જાવ આયસિત્તા વા પયસિત્તા વા સમગ્ગસ્ય ણ દાત્તમામો ” એવપ્પગાર ગિગ્ગોસ
 સોધા ગિલમ્મ સે પુરુવામેવ આલોપ્પજા, “ જાડસા તિ વા, મયણી તિ વા, મા પ્રય તુમ
 વચ્ચ સિનાણેન^૧ વા જાવ પયસાહિ વા । અમિક્કલસિ મે વાતુ, પુમેવ દલ્યાહિ ।” સે
 જેવ વદત્તસ્ત પરો સિનાણેન વા જાવ પયસિત્તા દલપ્પજા, તદ્દપ્પગાર વચ્ચ અફામુય જાવ
 જો પઢિગાહેજા । (૮૧૭)

સે ણ પરો જેતા વદેજા “ જાડસો તિ વા, મહણી તિ વા, આહરેય વચ, સી
 ઓદગવિપટેણ વા સિનાણોદગવિપટેણવા ડહ્હોલેજા વા પયોવેજા વા સમગ્ગસ્ય દાત્તમામો ”
 એવપ્પગાર ગિગ્ગોસ-સહેય, જવર, “ મા પ્રય તુમ વચ્ચ સીઓદગવિપટેણ વા, ઝમિણોદા
 વિપટેણ વા ડહ્હોલેહિ વા પયોવેહિ વા । અમિક્કલસિ-સેસ તહેય, જાવ જો પઢિગા
 હેજા । (૮૧૮)

સે ણ પરો જેતા વદેજા, “ જાડસો તિ વા, મયણીતિ વા, આહરેય વચ, કદાગિ
 વા દિરિયાણિ વા વિસોધેજા સમગ્ગસ્ય દાત્તમામો ” એવપ્પગાર ગિગ્ગોસ સોજા ગિલમ્મ જાવ,
 “ મહણી તિ વા, મા પ્રયાણિ તુમ કદાગિ વા જાવ વિસોહેહિ, જો સલુ મે કપ્પતિ
 એત્તપ્પગારે વચ્ચે પઢિગાહિત્તમ્ ।” સે સેય વદત્તસ્ય પરો કદાગિ વા જાવ વિસોહેજા દલ
 પ્પજા તદ્દપ્પગાર વચ્ચ અફામુય જાવ જો પઢિગાહેજા । (૮૧૯)

૧ મુગધિદ્વયેણ

કદાચ મુનિને તેડી જનાર મુદ્દચ્ચ પોતાના ઘરના માણસોને આવું મહે કે “ હ આયુ
 ખમ્મ અથવા બેહેન, પેતુ વચ્ચ લઈ આવો, એને આપણે સનાત્તદિકમા વપરાતા મુગધી
 દ્રવ્યો વડે ધસી કે વાસી કરીને સાધુને આપીશું ’ આવા શ્રદ્ધા સાબળીને મુનિએ પેહેતે
 થીજા કહેતુ કે “ હ આયુખમ્મ અથવા બહેન, એ વચ્ચને તમે તેના મુગધિ દ્રવ્યો વડે
 ધસતા કે વાસતા નહિ જો દેવા અદત્તા હો તો ધસ્યા કે વાસ્યા તમર એમજ આપેલ
 તેમ છતાં મુદ્દચ્ચ ધસી કે વાસીને આપે તો તેતુ વચ્ચ અયોગ્ય ગણીને લેતુ નહિ (૮૧૭)

કદાચ મુનિને તેડી જનાર મુદ્દચ્ચ પોતાના ઘરના માણસોને એવું કહે કે હ આયુખમ્મ
 અથવા બેહેન, પેતુ વચ્ચ લઈ આવો, આપણે તેને ધસાયા અથવા પાણીથી ધોળીને અ
 થવા પોષાને આ માધુને આપીશું ’ આવા બોલો સાબળી મુનિએ તેમ કન્વા મુદ્દચ્ચને તો
 પાણી, અને કહેતુ કે જો તમે મને દેવા અદત્તા હો જમને એમજ આપેલ તેમ કદા
 છતાં મુદ્દચ્ચ માને નહિ તો તે વચ્ચ અદ્યય ન કરતુ (૮૧૮)

કદાચ મુનિને તેડી જનાર મુદ્દચ્ચ થોડું જોડું પોતાના માણસોને કહે કે ‘ હ આયુખમ્મ
 અથવા બેહેન, પેતુ વચ્ચ જાગે, આપણે એના ભિષગ ઓડેના કદ કે લીસોતરી લીતરી
 સાર કરીને એ વચ્ચ આધુને આપીશું ’ આવા બોલો સાબળીને તેમ કરવા મુદ્દચ્ચને તો
 પાણી ના પાડ્યા છતાં મુદ્દચ્ચ માને નહિ તો તે વચ્ચ અદ્યય ન કરતુ (૮૧૯)

મિયા સે પરો ખેત્તા વચ્ચં ખિસિરેઝ્ઝા^૧; સે પુષ્વામેવ ખાલોણ્ઝા “ ખાઝસો તિ વા મઠ્ઠણી તિ વા, તુમંચેવણં મંતિયં^૨ વચ્ચં અંતોમંતેણ પઢિલેહિરમામિ. ” કેવલી ધૂવા ‘ ખા-
યાણ-મેયં;—વચ્ચંતેણ એવદ્દે સિયા કુંડલે વા, ગુણે વા, હિરણ્ણે^૩ વા, સુવણ્ણે વા, મળી
વા, જાય, રચણાવલી વા, પાણે વા, ઘીણ વા, હરિણ વા । અદ્દ મિદલ્લુજં પુદ્ધે;વાદિટ્ટા
જાય જં પુષ્વામેવ વચ્ચં અંતોમંતેણ પઢિલેહિઝ્ઝા । (૮૨૦)

સે મિકલ્ વા મિકલ્લુણી વા સે ઝજં પુણ વચ્ચં જાણેઝ્ઝા સમંદં જાય સંતાણગં, તદ્દ-
પ્પગારં વચ્ચં અકામુયં જાય ણો પઢિગ્ગાહેઝ્ઝા । (૮૨૧)

સે મિકલ્ વા મિકલ્લુણી વા સે ઝજં પુણ વચ્ચં જાણેઝ્ઝા અપ્પંદં ‘ જાય સંતાણગં અં-
ણલં અધિરં અધુવં અધારણિઝ્ઝં રોહ્ઝ્ઝંતં ણ રોહ્ઘદ્દ, તદ્દપ્પગારં વચ્ચં અકામુયં જાય ણો પ-
ઢિગ્ગાહેઝ્ઝા । (૮૨૨)

સે મિકલ્ વા મિકલ્લુણી વા સે ઝજં પુણ વચ્ચં જાણેઝ્ઝા અપ્પંદં જાય સંતાણગં અલં
ધિરં ધુવં ધારણિઝ્ઝં રોહ્ઝ્ઝંતં રુપ્પદ્દ તદ્દપ્પગારં વચ્ચં પામુયં જાય પઢિગ્ગાહેઝ્ઝા ।

સે મિકલ્ વા મિકલ્લુણી વા “ ણો ણવપ્પ મે વચ્ચે ” તિ કદ્દુ ણો મહુદેસિણ્ણ સિ-
ણાણેણ વા જાય પધંસેઝ્ઝા । (૮૨૩)

૧ વદયાદ્ ૨ પદ્ધતિ મેવ ૩ રૂપ્યં

કદાચ મુનિને તેડી જનાર ગૃહસ્થ મુનિને કોઈ પણ વસ્ત્ર આપવા માંડે તો મુનિએ
સરસ્વાતમાંજ કહેવું કે “ હે આધુઅન્ય અથવા બહેન હું એકવાર તમારા વસ્ત્રને ચારે બાજુ
તપાસી લઉં, પછી ગ્રહણ કરીશ. જે તપાસ્યા વગરજ તે વસ્ત્ર મુનિ ગ્રહણ કરે તો કેવળ
જ્ઞાનિઓએ તેમાં દોષ બતાવ્યા છે. કારણ કે તે વસ્ત્રના છેડામાં કદાચ કુંડળ, સાંકળ, રૂપું,
સોનું, મણિ કે રત્નની માળા વગેરે પણ બાંધેલા હોય (અને તે કંઈ મુનિને લેવા યોગ્ય
નથી.) તથા વળી તે વસ્ત્ર સાથે શુભજાતુ કે ધાન્ય વા લીલોતરી વળગેલાં હોય, માટે મુનિ-
ને ખાસ ઝોજ બલામણુ છે. કે તેણે સરસ્વાતમાંજ વસ્ત્રને ચારે બાજુ તપાસી પછી ગ્ર-
હણ કરવું. (૮૨૦)

મુનિ અથવા આર્યાએ જે વસ્ત્ર ઈડાં કે શુભજાતુથી ભરેલું જણાય અને જે પોતાના
બરતું પણ ન હોય તથા જે ઝાઝું ટકી શકે નહિ તથા જે થોડા વખત સંધી જ વાપરવા
મળતું હોય તથા જે ધરવા લાયક ન હોય તથા કોઈ પણ રીતે પસંદ પડતું પણ ન હોય
તેવા અયોગ્ય વસ્ત્રને ગ્રહણ ન કરવું (૮૨૧)

મુનિ અથવા આર્યાએ જે વસ્ત્ર ઈડાં કે શુભજાતુથી સંહિત, પોતાના અપના બરતું, ટ-
કડ, હમેશના માટે મળતું, અને ધરવા લાયક તથા પસંદ પડતું હોય તેવા નિર્દોષ વસ્ત્રને
ગ્રહણ કરવું. (૮૨૨)

મુનિ અથવા આર્યાએ “ માફ વસ્ત્ર નવું નથી અર્થાત્ જુનું ચઢ ગએલું છે ” એમ
ધારીને તેને જગ્ગા ઝગ્ગા મુગધી દ્રવ્યોથી ઘસવું કે મસળવું નહિ. (૮૨૩)

સે મિકલ્ વા મિકલુગી વા “ જો જવણ મે વચ્ચે ” ત્તિ કદુ જોં વહુદેસિણ સી-
તોદગવિયદેગ વા જાવ પધોવેજ્જા । (૮૨૪)

સે મિકલ્ વા મિકલુગી વા “ દુલ્લિગંધે મે વચ્ચે ” ત્તિ કદુ જોં વહુદેસિણ સિ-
ળાળેણ વા, તદેવ, સીતેદગવિયદેગ વા ડસિણોદગવિયદેગ વા, (આણવજો) । (૮૨૫)

સે મિકલ્ વા મિકલુગી વા અમિકંલેજ્જા વચ્ચે આચાર્યેત્તણ વા પચાવેત્તણ વા, તદ્દ-
પગારં વચ્ચે જો અણંતરેહિયાણ પુરવોણ, જો સસણિદ્ધાણ, જાવ સંતાગાણ આચાર્યેજ્જા વા પચા-
વેજ્જા વા । (૮૨૬)

સે મિકલ્ વા મિકલુગી વા અમિકંલેજ્જા વચ્ચે આચાર્યેત્તણ વા પચાવેત્તણ વા તદ્દ-
પગારં વચ્ચે ધૂળંસિ વા, ગિદ્દેલુગંસિ^૧ વા, ડમુપાલંસિ^૨ વા, કામજલંસિ^૩ વા, અળ્ળાવેરે
વા તદ્દપગારે અંતલિસ્સજાણ દુલ્લવદે દુલ્લિકલ્લે અણિકંલે ચલાચલે જો આચાર્યેજ્જા વા જો
પચાવેજ્જા વા । (૮૨૭)

સે મિકલ્ વા મિકલુગી વા અમિકંલેજ્જા વચ્ચે આચાર્યેત્તણ વા પચાવેત્તણ વા, તદ્દ-
પગારં વચ્ચે કુલ્લિવંસિ^૪ વા, મિલ્લિવંસિ^૫ વા, મેલસિ વા, અળ્ળાવેરે વા તદ્દપગારે અંતલિ-
ક્સજાણ જાવ જો આચાર્યેજ્જા વા પચાવેજ્જા વા । (૮૨૮)

૧ ડંબરે વા. ૨ ડદ્દપલે વા. ૩ સ્નાનપીઠે વા. ૪ મિત્તે ૫ નદીતટે

એજ પ્રમાણે જૂના અએલા વચ્ચે જૂના જાએસ થંડા કે ગરમ પાણીથી ધોતું પથ
નહિ. (૮૨૪)

મુનિ અથવા આર્યાએ “ માઈ વચ્ચે મેલું અએલ છે ” એમ ધારીને જૂના જાએસ થં-
ડા પાણીથી તેને ધસતું મસળતું નહિ તથા થંડા કે ગરમ પાણીથી તેને ધોતું કરતું
નહિ. (૮૨૫)

મુનિ અથવા આર્યાને બ્યારે કોઈ પણ વસ્તુને તડકે સૂકવવાની જરૂર પડે ત્યારે તે વસ્તુ
તેમણે તત્તની શુકેલી, ચા બોંબેલી, ચા શવજંતુચાળી જળીન પર ન સૂકાવવાં. (૮૨૬)

એજ પ્રમાણે તે વસ્તુ લાકડાની સ્થૂણી ઉપર ચા દરવાજા પર ચા લોખણ ઉપર ચા સ્ના-
ન કરવાના પાળેટ ઉપર ચા એનીજ દિશાની કોઈ પણ જમીનથી ઊંચી રહેતી વસ્તુ ઉપર
આમતેમ લટકાતાં ટાંગીને નહિ સૂકવવાં (૮૨૭)

વળી તે જાએ બોંતકપર જા નદીના તટ ઉપર ચા પાપાણે ઉપર અથવા એથી
અમના દરેક જમીનથી ઊંચા રહેલા પદાર્થ પર પણ નહિ સૂકવવાં. (૮૨૮)

૧ ગરમ નિર્નન અર્થાત્ જિનહલિય સાધુના મઠે આ સૂત છે. અરબમાં રહેલા મુનિ
યતનાયૈક - ત્ર ધોવાં પણ પરાં એમ ઈલાકાતે જણાવે છે;

સે મિષ્ણુ યા મિષ્ણુગી યા અમિકંતેજ્ઞા યથં અચાચેત્ત વા પચચેત્ત યા, તદ્-
પ્પગારે ચય્થે સંધેસિ વા, ચંચંમે વા, માલંસિ વા, પામાયંસિ વા, હમ્મિયતલંસિ વા, ઇણ્ણ-
ચરે વા; અંતલિયત્તવાપ્પ જાવ ણો આયાયેજ્ઞ વા પચાચેજ્ઞ વા । (૮૨૧)

સે-૫—માદાય યગંત મયલ્લનેજ્ઞા; અહે જ્ઞાનચંદિલંભિ યા, જાય, અગ્ગયાંસિ વા ત-
દ્દપ્પમાંસિ ચંદિલંભિ પઠિલેહિય-પઠિલેહિય પમગ્ગિય પમગ્ગિય તત્તો સંજયામેવ યથં આ-
ચાચેજ્ઞ વા પચાચેજ્ઞ વા । (૮૩૦)

પયં સલ્લ વસ્સ મિન્નુસ્સ મિન્નુણીપ્પ યા સામાગિયં । (૮૩૧)

[ટિપ્પણી ઉદ્દેશ:]

સે મિષ્ણુ યા મિષ્ણુગી યા અહેસગિજ્ઞાઈ^૧ યથાઈ જાપ્પજ્ઞા, અહાપરિગ્ગાઈ^૨ ય-
થાઈ ધારેજ્ઞા, ણો ધોપ્પજ્ઞા, ણો રહ્હજ્ઞા, ણો ધોયરત્તાઈ યથાઈ ધારેજ્ઞા, અપલિલંબમા-
ગે^૩ ગામંતરેસુ ઓમચેલિપ્પ । એતં સલ્લ યથાચારિસ્સ સામાગિયં^૪ । (૮૩૨)

સે મિષ્ણુ યા મિષ્ણુગી યા ગાહાવદ્ધુલં પિંઢવાયપઢિયાપ્પ પવિસિલ્લકામે સવ્વં ચોચર
આયાપ્પ ગાહાવદ્ધુલં પિંઢવાયપઢિયાપ્પ^૫ ણિલ્લસમેજ્ઞ યા પવિસેજ્ઞ યા । એવં ધદિયા વિચાર
ભૂમી યા વિહારભૂમી યા ગામાણુમામં દ્વુજેજ્ઞા । અહ્ પુણ એવં જાગેજ્ઞા તિલ્લવેસિયં યા
વાસં વાસમાણં પેહાપ્પ, જહા પિંઢેસણાપ્પ, ણવરં, સવ્વં ચોચર-મીયાપ્પ । (૮૩૩)

૧ અપરિકર્માણિ ૨ અગોપયન્ ૩ એતથ સ્વં જિનકલ્પિકોદ્દેશેન દ્રષ્ટવ્યં, વસ્ત્રધારિત્વ
વિશેષજ્ઞાદ્ ગચ્છાંતર્ગતેષુ વ્યાપિરુદ્ધં । ૪ મુહુર્તાદિકાલોદ્દેશેન ।

વળી તે વસ્ત્રો કોઈ પણ બીજેના દગલા ઉપર યા માંચા ઉપર યા માળ ઉપર યા ધર
ઉપર યા હવેલી ઉપર અથવા એવી જાતના બીજા કોઈ પણ ઉંચા પદ્મથી ઉપર પણ નહિ
સંક્રવ્યાં. (૮૨૯)

કિંતુ તે વસ્ત્રો લઈને એકાંત સ્થળમાં જવું. અને ત્યાં જીવનગુરુદિત સ્થળ જોઈ
તપાસી પોંછ પ્રમાણે યતનાપર્વક તે વસ્ત્રો સુશ્રવ્યાં (૮૩૦)

એજ ખરેખર મુનિ અને આર્ધાઓના આચારની સપૂર્ણતા છે (૮૩૧)

બીજો ઉદ્દેશ.

(વસ્ત્ર સંબંધી વધુ આજ્ઞાઓ)

મુનિ અથવા આર્ધાએ વસ્ત્રોને સુધારવા કરવાં નહિ, કિંતુ જ્યાં મળે તેવાં જ પહેરવાં;
તથા ધોવાં કે રંગવાં પણ નહિ. અને જો ધોએલાં કે રંગેલાં હોય તો પહેરવાં નહિ. અને
આમાંતરે જતાં પોતાનાં વસ્ત્રો સત્તાડવાં નહિ. એ વસ્ત્રધારિ મુનિના આચાર છે. (૮૩૨)

મુનિ અથવા આર્ધાએ નિશ્ચય લેવા જતાં યા ખરેખર પાત્રી જતાં યા આમાનુંઆમ વિહાર
કરતાં સધળાં વસ્ત્ર સાથે લેવાં. અને જો થોડા કે ઘણા વસ્ત્રાઃ વસતો જણાય તો પિંડેપણ
નામના અધ્યયનમાં દક્ષા મુજબ વર્તવું. (૮૩૩)

આ સૂત્ર નિનકલ્પિ મુનિના માટે છે. અને વસ્ત્રગારિ એવા વિશેષજ્ઞથી સ્થવિર કલ્પિના માટે
પણ પરી શકે છે. (૮૩૧.)

તે જગદ્ભો મુદ્ધતમ મુદ્ધતમ પરિહારિય ધીય વય જાણજા, જાવ જગદ્ભો વા દુ
ચાદેન વા તિપદેન વા પચાદેન વા પચાદેન વા વિપદસિય જાગપ્પેજા. તદ્દપ્પમાર વય
જો અન્ન મિત્તેજા^૧, જો અન્નમન્નસ્ય જેજા, જો પામિય જુજા, દો વયેય વયય
રિગમ કરેજા, જો પર વચમકમિયુ વ્ય વદેજા “ આન્મતો સમજા, અમિત્તમિ વય
ધોરતય વા પરિહારિય વા, ” વિર વા જમતથો પલિચ્છિદિય પલિચ્છિદિય પરિવેજા, તદ્દપ્પમાર
સસાધિત^૨ વય તસ્મ વેય જિસિરેજા, જો અત્તાજ સાહજ્જેજા. (૮૩૪)

તે જગદ્ભો તદ્દપ્પમાર મિત્તેય મોજા જિસમ્મ “ જે મયતારો તદ્દપ્પમારોગિ વ-
ત્યાગિ સમપિયાગિ મુદ્ધતમ મુદ્ધતમ જાહજા જાવ જગદ્ભો વા દુચાદેન વા તિપદેન વા
પચાદેન વા પચાદેન, વા વિપદસિય વિપ્પસિય જાગપ્પેજા, તદ્દપ્પમારોગિ વયોગિ જો
અન્નમો મેજ્ઞસિ જો અન્નમન્નસ્ય અન્નવપ્પતિ, સ વેવ, જાવ, જો સમિત્તતિ, મુદ્ધવયોગ
અમિત્તમ (૮૩૫)

તે હતા “ અહમપિ મુદ્ધતમ પરિહારિય વય જાહજા જાવ જગદ્ભો વા દુ-તિ-વદ-
પચાદેન વા વિપ્પસિય વિપ્પસિય જાગપ્પેજા, અવિયાહ વ્ય મમેય સિયા ” માહ-
દુગ મફાસે. જો જુ કરેજા. (૮૩૬)

તે મિક્કર વા મિક્કુણી વા જો વળ્લમતાહ વય્યાહ વિવળ્લમતાહ કરેજા, જો વિ-
ળ્લમતાહ વળ્લમતાહ કરેજા, “ અન્ન વા વય હમિસ્સામિ તિ ” વદ્ધુ જો અન્નમન્નસ્ય જે

૧ વચ્ચવાની ૨ વપહન

મો મુનિ પમેથી ૨૪ મુનિ બેવડી યા એક બે ત્રણ ચાર કે પાંચ વિષ સુધી વાપ
રવા માટે બધાઈ વચ્ચ માગી નેહનો. તખત બીજો ગામ એકલો રહી આવી પાટો આવતા
તે વચ્ચ પછુ આપસ માટે તો (તે તે વચ્ચ તે મુનિએ ત્યા એકલા રહ્યાથી મળા કે તા
બગા પુ દોષ નો) તે તેડુ પેહેલા મુનિએ પોતા માન સંતુષ્ટ નહિ તથા લઈને બીજાને
તેડુ નહિ, તથા બધાઈ ઠેરવી સંતુષ્ટ નહિ કે હમણા તુજ વાપર પછી અને બીજુ દેશે,
તારા તેના મને બીજુ વચ્ચ જઈનામા તેડુ નહિ, તથા બીજા મુનિને પણ એમ નહિ શ્રેષ્ઠ કે
“ આ વચ્ચ તમેને જોઈતુ કોય તા ત્યો ” વળી તે વચ્ચ વધુ વખત સલા સહે તેડુ
અનુભવ દોષ તો તેને તેડી કાઢીને પગડુ^૧ નહિ-તેડુ એવી જાતનુ વચ્ચ પાછુ આવ
નાર મુનિને-૨ મોપતુ (૮૩૪)

જેવળપ્રમાણે ધણા મુનિઓ પાસેથી ઘણા મુનિઓ તજ માગી બીજે ગામ એક તે
તથા ચાર કે પાંચ વિષ રહી પાટ આવી વચ્ચ પાટ આપસ માટે તો ઘણા મુનિઓને
નો રજ નો - ૧ પછુ મગરના હેય તે વેશ નહિ-કિંતુ નેમને-૨ મોપસ (૮૩૫)

આવી વાન સાબળીને મો મુનિ એડુ રિગાડે “ ૧૦ પછુ ૧૬ મુનિ પામેથી જ
ધાઈ વચ્ચ માગી બીજે ગામ જઈ આવતુ કે જેથી એ વચ્ચ મગડી પડાથી અને મગરો
તો તે મુનિ જો વાપ ચાપ કે માન એમ નહિ રિય સુ (૮૩૬)

મુનિ બાથસ આવાગે ગોબાના વચ્ચેને (તેને ના બાથથી) કુગોનિના ન કન્વા ૨
ગેમિના રચ્ચો મુગોમિત ન કે રા “ જા ન મા પુ બીજુ વચ્ચ મેળીમ ” ગેમ રિયાગી

ગ્જાઃ ણો પામિચ્છં કુગ્જાઃ ણો વચ્ચગ વચ્ચવરિણામં કરેગ્જાઃ ણો પરં ડવસંકમિત્તુ ણ્વ વ-
દેગ્જાઃ, “ આડસંતો સમણા, અમિકંસસિ મે વચ્ચં ધારિત્તણ વા પરિહરિત્તણ વા; ” ધિરં
વા ॥ સંતં ણો ઇલિંચ્છિદિય પાલિંચ્છિદિય પરિટ્ઠેગ્જાઃ, જહાપેયં વચ્ચં પાવગં પરો મદ્દાઃ ।
પરં ચળં અદત્તહારિ^૧ પઢિપહે પેહાણ તસ્સ વચ્ચસ્સ ણિદ્દાણે ણો તેસિં મીઠો ડમ્મગેણ ગ-
ચ્છેગ્જા । જાય અપ્પુસ્સુણ જાવ તત્તો સંજયામેવ ગામાણુગામં દુદ્ધગ્ગેગ્જા । (૮૩૭)

સે મિકલૂ વા મિકલુણી વા ગામાણુગામં દુદ્ધગ્ગમાણે અંતરાસે ગિહં^૨ સિયા । મે જં
ણુવ વિહં જાગેગ્જા ‘ હમંસિ ચલ્લુ વિહંસિ વહપે આમોસગા વચ્ચપઢિયાણ સંપિઢિયા, ’ ણો
સેસિં મીઠો ડમ્મગેણ ગચ્છેગ્જા । જાય ગામાણુગામં દુદ્ધગ્ગેગ્જા । (૮૩૮)

સે મિકલૂ વા મિકલુણી વા ગામાણુગામં દુદ્ધગ્ગમાણે અંતરા સે આમોસગા પઢિયા-
ગચ્છેગ્જા, તે ણં આમોસગા ણ્વં વદેગ્જા “ આડસંતો સમણા, આહરેત્તં વચ્ચં, દેહિ નિપિલ-
વાહિ, ” જહા હરિયાણ^૩ ણાણત્તં વચ્ચપઢિયાણ । (૮૩૯)

ણ્વં ચલ્લુ તસ્મ મિકલુસ્મ મિકલુણીણ વા સામગ્ગિયં । (૮૪૦) .

૧ અદત્તહારિણં તસ્કરં. ૨ અટલીપ્રાયઃ પંચાઃ । ૩ રૂપાધ્યયનવલ્ નામારથં વૌધ્યં ।

એક ખીનને વસ્ત્રો આપવાં નહિ; વળી વસ્ત્રો લીધારે પણ આપવાં નહિ; તથા એક વસ્ત્ર
આપી ખીનું વસ્ત્ર સેવું નહિ; તથા ખીન મુનિને તે વસ્ત્ર સેવાવું પૂછવું નહિ, તથા વસ્ત્ર
મળ્યુત છતાં “ એ વસ્ત્ર ખીનઓને આપું નથી દેખાવું ” એમ વિચારી તેના કટકા કરી
પરંવવું નહિ. વળી રસ્તે જતાં ચોરાને દેખી આડે મારે નહિ ચાલવું, કિંતુ ધીરજથી
પતનાપૂર્વક ચાલ્યા જવું. (૮૩૭)

મુનિ અથવા આર્યોને આમાનુષ્ઠાન જતાં વચ્ચે મોહોદું મેદાન આવી પડે અને ત્યાં
એવું જણાય કે આ મેદાનમાં ઘણા લૂંટારાઓ વટેમાર્ગુઓના કપડાલતા લૂંટવા માટે બરાઈ
ગેલા છે, તો તેમનાથી ખીલીજઈને આડે મારે નહિ જવું કિંતુ ધીરજથી તેજ રસ્તે ચાલ્યા
જવું. (૮૩૮)

મુનિ અથવા આર્યોને આમાનુષ્ઠાન જતાં વચ્ચે લૂંટારાઓ આવી મળે અને તેઓ
કહે કે “ આયુધ્મન તપસ્વી, આ વસ્ત્ર લાવ, દે, કે છોડી દે ” તો જેમ રૂપાધ્યયનમાં
કહેલું છે તેમ વર્તવું. (૮૩૯)

એ મુનિ અથવા આર્યોના આચારની સંપૂર્ણતા છે. (૮૪૦)

પાત્રૈપણાચ્યં પંચદશ મધ્યયનમ્.

[પ્રથમ ઉદ્દેશઃ]

સે મિક્ષુ વા મિક્ષુણી વા અમિહંસેજ્ઞા પાયં પ્રમિત્તપ્ । સેજ્ઞં પુન પાયં જાગેજ્ઞા-
સંજઞ્ઞા, -અભાવપાયં વા, સારુપાયં વા, મદ્વિયાપાય વા સહપ્પગારં પાયં જે ગિગ્ધે તરુને
જાવ ચિરસંઘમણે સે પૂર્ણ પાયં ધારેજ્ઞા,^૧ જો ચીયં । (૮૪૧)

સે મિક્ષુ વા મિક્ષુણી વા પરં અદ્વજોપણમેતાપ્ પાયપદિયાપ્ જો અમિસંધારેજ્ઞ
નામણાપ્ । (૮૪૨)

સે મિક્ષુ વા મિક્ષુણી વા સેજ્ઞપુર્ણ પાયં જાગેજ્ઞા, અસ્મિપદિયાપ્ પૂર્ણ સાહર્મ્યં
સમુદિસ્ત પાણાઈ, જહા પિંડેસણાપ્ ચત્તારિ આલાવયા । પંચમે ચહવે સમણમાહુણા ધગણિતે
સહેય । (૮૪૩)

સે મિક્ષુ વા મિક્ષુણી વા અસંસંજ્ઞપ્ મિક્ષુપાદિયાપ્ ચહવે સમણમાહુણ (ચત્વેસણા
જાવધો) (૮૪૪)

સે મિક્ષુ વા મિક્ષુણી વા સે જ્ઞાઈ પુન પાદાઈ જાગેજ્ઞા ચિરુવરુવાઈ મહદળ-

૧ મિત્તકલ્પિકાદિઃ

અધ્યયન પંદરમું.

પાત્રૈપણા.

પહેલો ઉદ્દેશ.

(પાત્ર કેવાં અને શી રીતે લેવાં ?)

મુનિ અથવા આર્યાએ જ્યારે પાત્ર લેઈતું હોય ત્યારે તુંળીનું પાત્ર અથવા ખાટીનું
પાત્ર અથવા એવીજ તરેલતું બીજીનું કોઈ પણ પાત્ર લેવું; અને જે મુનિ યુવાન અને મન-
બૂત બાંધવાળો હોય તેણે પાત્ર એકજ પાત્ર ગણવું.^૧ (૮૪૧)

મુનિ અથવા આર્યાએ પાત્ર લેવા માટે જે ગામિની દક્ષી બહેર ન જતું. (૮૪૨).

મુનિ અથવા આર્યાએ જે પાત્ર ગૃહસ્થે એકજ મુનિને માટે ઉદ્દેશિને નેપાર કબુ હોય
તે નહિ લેવું. અહીં પિંડેસણા નામના અધ્યયન પ્રમાણે ચાર આચાર્યક બોલી જયા. (૮૪૩)

તેમજ અનેક શ્રમણ-ચાલણ માટેનો આચાર્યક પાત્રૈપણા મુજબ વધુનો. (૮૪૪)

મુનિ અથવા આર્યાએ જે પદ્મ બદ્ધ મન્યવાર્થા જાણ્ય જ્યા કે કોરાનાં, નાંગનાં.

૧ આ નિયમ પણ મિત્તકલ્પિ સાધુએ માટે છે, એમ સીતામર જણાવે છે.

સુહાઈ, તંજહા, અયપાદાણિ વા, તંયપાદાણિ વા, સીસમ-હિરગ્ગ-સુવળ્લ-રીરિયા-હારપુદ-
પાયાગિ વા, મણિ-કાય-કંસ-સંલ-મિંગ-દંત-ચેલ-હેલ-પાયાણિ વા, ચમ્મપાયાણિ વા, અ-
ળ્લયરાણિ વા તહ્પગારાઈ વિસ્વરૂવાઈ મહદ્દળમોહાઈ પાયાઈ અળ્લસુયાઈ જાંવળો પ-
દિગાહેજ્જા । (૮૪૫)

સે મિક્લ વા, મિક્લુની વા સે જ્જાઈ પુળ પાદાઈ જાળેજ્જા વિસ્વરૂવાઈ મહદ્દ-
ળવંધનાણિ વા, અયવધનાણિ વા, જાવ ચમ્મવંધનાણિ વા, તહ્પગારાઈ મહદ્દળવંધનાઈ-
અળ્લસુયાઈ જો પદિગાહેજ્જા । હ્ચેયાઈ આયત્તનાઈ ઝવાતિકમ્મ । (૮૪૬)

અહ મિક્લ જાળેજ્જા ચ્ચઈ પદિમાઈ પાદં દસિત્તપ્પ । તત્ત્વ સલ્લુ હ્મા પદ્મા પ-
દિમા:—સે મિક્લ વા મિક્લુની વા ઝહિસિય ઝહિસિય પાયં જાપ્પજ્જા, તંજહા, છાઝપપાયં
વા, દાહપાયં વા, મદિયાપાયં વા, તહ્પગારં પાયં સયં વા જં જાપ્પજ્જા, જાવ. પદિગાહેજ્જા ।
પદ્મા પદિમા । (૮૪૭)

અહાવરા દોષ્ઠા પદિમા:—સે મિક્લ વા મિક્લુની વા પેહાપ્પ પેહાપ્પ પાયં જાપ્પજ્જા,
તંજહા, ગાહાયઈ વા જાવ કમ્મકરી વા, સે પુજ્જામેવ આલોપ્પજ્જા “આઝસો તિ વા, અ-
હ્ણી તિ વા, દાહિસિ મે પ્ત્તો અળ્લયરં પાદં, તંજહા, છાઝપપાદં વા” જાવ. તહ્પગારં
પાયં સયં વા જં જાપ્પજ્જા, પદો વા સે દેજ્જા જાવ પદિગાહેજ્જા । દોષ્ઠા પદિમા । (૮૪૮)

અહાવરા સ્વ્વા પદિમા:—સે મિક્લ વા મિક્લુની વા સે જ્જં પુળ પાદં જાળેજ્જા સં-

૧ છોહપાત્રં.

સીસાનાં, રૂપાનાં, સોનાનાં, પીતળનાં, પોશ્વાદનાં, અણિનાં, કાચનાં, કાંસાનાં, રાખનાં, શીંગ-
ગણનાં, કાંતનાં, કપડાનાં, પાથરનાં, આમણનાં, કે એવી કોઇ પણ તરેહનાં બહુ મુદ્દવાના
પાત્રો હોય તે તેમણે મદલ કરવાં નહિ. (૮૪૫)

વળી જે પાત્રો બિપર લોહ કે આમણ કે કોઇ પણ તેવી ચીજના બહુ મુદ્દવાના પદ્માં
લગાડેલા હોય તે પણ મદલ નહિ કરવાં. એ રીતે પાપના સ્થળથી અલગ રહી વર્તવું. (૮૪૬)

મુનિએ ચાર પ્રતિજ્ઞાઓથી પાત્ર બંધવવા જવું. તે ચાર પ્રતિજ્ઞાઓમાંની પહેલી પ્રતિજ્ઞા
આ પ્રમાણે:—મુનિ અથવા આર્યા અમુક જાતનું પાત્ર બધતેજ પાત્ર માગે;—જેનું કે તુંથી પાત્ર, કાદ-
પાત્ર, મૃતિકાપાત્ર, વગેરે. અને તે આઆથી યા ગૃહસ્થ પોતાની મેળે આપે તો મદલ કરે.
એ પહેલી પ્રતિજ્ઞા. (૮૪૭)

બીજી પ્રતિજ્ઞા આ પ્રમાણે:—મુનિ અથવા આર્યા અમુક જાતનું પાત્ર ગૃહસ્થના ઘરે
નેથા બાદજ માગે અને તે મુજબ ગૃહસ્થ કે ચાકરડીને ચર્યાઆતમાં નેઈ કહેકે “હે આ-
મુખન યા બહેન, આ તુંથી પાત્ર, કાદપાત્ર કે મૃતિકાપાત્ર વગેરેમાંનું અમુક પાત્ર મને આ-
પશો!” એ રીતે આઆથી યા પોતાની મેળે ગૃહસ્થ કે ચાકર તે આપે તો મદલ કરે. એ
બીજી પ્રતિજ્ઞા. (૮૪૮)

ત્રીજી પ્રતિજ્ઞા આ પ્રમાણે:—મુનિ અથવા આર્યા, ગૃહસ્થે વાપરેલું યા ગૃહસ્થના વા
પરના બે ત્રણ પાત્રોમાંનું એક પાત્ર આઆથી યા પોતાની મેળે ગૃહસ્થે આપવાં મદલ કરે

ગતિયં વા ચેતવંતિયં વા, તદ્વપ્પગારં પાવં સયં વા જાત પડિગાદેજ્ઞા : તથા પડિમા । (૮૫૧)

અહાવરા' ચરત્યા પડિમા;—સે મિસ્સૂ વા મિસ્સુણી વા ઝગ્ગિયપમિયં પારં જાપ્પજા; જં ચ-ળ્લે 'ચહવે' સમ્મણમાહણા જાવ 'વળીમગા ણાવકંસંતિ,' તદ્વપ્પગારં' પારં સયં વાંણં જાવ પડિગાદેજ્ઞા । ચરત્યા પડિમા । (૮૫૦)

‘હુચ્ચેવાણં’ ચરણં પડિમાણં ‘અણ્ણયરં પડિમં’ (જહા પિટેસણાપ્) (૮૫૧)

સે જં પુતાપં ઇમણાપ્ ઇસમાણં પરો પામિત્તા વહેજ્ઞા “આરસંતો સમણા પૂજામિં સુયં માસેણ વા” (જહા વ્યેસણાપ્) (૮૫૨)

સે જં પરો જેત્તા વહેજ્ઞા, “આરસો ત્તિ વા મહ્ણી તિ વા આરેયં પારં, તેત્તેણ વા, ધપ્પણ વા, ણવધીપ્પણ વા, યસાપ્ વા, અન્મયેત્તા વા તદેવ, સિગ્ગાણાદ તદેવ, સંતો વગ્ગકદાદિ તદેવ । (૮૫૩)

સે જં પરો જેત્તા વહેજ્ઞા “આરસંતો સમણા, સુહુત્તયં સુહુત્તયં અયંપિહ જાવ, તાવ અમ્હે અસણં વા વ્વકરેસુ વા વ્વકવ્વહેસુ વા, તો તે વયં આરમો સપાણં સમોયણં યેદિ-ગાહાગં દાસસામો.” તુછપ્પ પડિગાદપ્ વિષ્ણે સમણસ્સ ણો સુદુ સાહુ અવાંત. ” સે પુચ્ચા-મેવ આલોપૂજ્ઞા “આરસો ત્તિ વા મહ્ણી તિ વા, ણો ચલુ મે કપ્પહ આપાકામિપ્ અ-એ ત્રીછ પ્રતિગ્ગા (૮૪૯)

ચોથી પ્રતિગ્ગા અ પ્રમાણે— મુનિ અથવા અર્થા ને પાત્ર ફેણી દેવા નેતું હોય અને તેથી જોને બીજા કોઈ (બોદ) બિહુક પ્રાણણ કે બીજારી લોક સે નહિ તેતું પાત્ર આચાર્યી યા, પોતાની મેળે ગૃહસ્થે આપતા ગ્રહણ કરે; એ ચોથી પ્રતિગ્ગા. (૮૫૦)

એ ચાર પ્રતિગ્ગાઓમાંની કોઈ પણ પ્રતિગ્ગાને અગીકર કરનાર મુનિએ કાર્કર ન કરવો કે “હું ઉમ્મનપતો કરનાર છું; મા, બીજો માધુ એમ કરી શકે નહિ. ” કિંતુ “જા-નના પાળનાર મર્યે સધુ મહાપુરુષજ છે ” એમ જાણી શુદ્ધ સયમ પાળવો. (૮૫૧)

આ રીતની તત્ત્વબીજથી મુનિને પાત્ર આગતા એક ગૃહસ્થ હશે કે “હે આયુષ્મન શ્રમણ, તમે એક મહિના રહીને આવજો ” ઇત્યાદિ આંબળી મુનિએ જેમ પિંડપ્રધાનપદમાં કશું છે તેમ કરવું. (૮૫૨)

મુનિ કે આર્થાને તેડી જનાર ગૃહસ્થ હશે કે “હે આયુષ્મન શ્રમણ, મા અદેન, પેહેરું પાત્ર લાવ; કે જેથી તેને તેલ, ધી, આખણ કે અગ્ની ચોપડી વા સુગંધી ચીજો વડે સુગ-મિત કરી મા ઊના કે તાપ્ર પાણીથી ધોઈ વા કદ કે વગરપ્રતિથી સ્વચ્છ કરી તમને આ-પરું ” આર્થાં ભોય સાંબળી મુનિએ તરત તે વ્યાજન મનાઈ પાડી અને કરેતું કે “ જો આપના આદતા એ તો એમજ આર્થા ” તેમ કહ્યા છતાં જો ગૃહસ્થ નહિ માને તો તે પાત્ર મુનિએ કે આર્થાએ લેતું નહિ. (૮૫૩)

તેડી જનાર ગૃહસ્થ હશે કે “હે આયુષ્મન શ્રમણ, તમે મોડીવાર ઊભા મો, નેલ-લામાં અમે આ એકપાણી તૈયાર કરી લેશું; અને ત્યારે હે આયુષ્મન તમેને રમેજપાણી મદિત પાત્ર આપીશું. કેમકે ખંડી પાત્ર માધુને આપ્યાથી આંક ન દેખાય ” આમ પ્રત્યે

મળે યા પાળે યા સ્વાદ્મે વાં સાદ્મે યા, મોત્તપ્પ વાં પાયપ્પ વાં । મઃ ઉચ્ચરેહિં મા ઉચ્ચ-
ચ્ચરેહિં; અમિક્કલ્લિતિ મે દાતું, - એમેવ દલ્લયાહિં ” : સે સેવં વયંતસ્સ પરો અસર્ણ યા જાવ
ઉચ્ચરેત્તા-ઉચ્ચચ્ચરેત્તા સપાણં સમોયણ; પઢિમ્માહમં દલ્લપુજ્જા, તહપ્પમારં પઢિમ્માહં અફાસુયં
જાવ જે પાઢિમ્માહેજ્જા । (૮૫૪)

સિયા મેવં પરો જેત્તા પઢિમ્માહમં ણિસિરેજ્જા, સે પુગ્ગામેવ આરોણુજ્જા “ આરસો ત્તિ
યા મહ્ણી, તિ યા ત્તમે ચેવ જે સંતિયં અંતોઅંતેણ પઢિલ્લેહિસ્સામિ. ” (૮૫૫)

કેવલી ઘૂયા આયાણ-મેયં । અંતો પઢિમ્માહંસિ પાણાણિ યા વીયાણિ યા હરિયાણિ વા
જાવ અહ મિક્કલ્લણં પુગ્ગાવદિટ્ઠા એસ પતિણ્ણા જે પુગ્ગામેવ પઢિમ્માહમં અંતોઅંતેણ પઢિલ્લે-
હિજ્જા । (૮૫૬)

સમંઢાદિ સન્ને આલાયગા જહ્મ વચ્ચેસણાય; ણાણસં, - તેણેણ વા ઘણ વા જવગીણ
વા વસાપ્પ યા સિણાણાદિ જાવ અણ્ણવરંસિ યા ત્તહપ્પમારંસિ યાંહિલ્લંસિ પઢિલ્લેહિય પાંઢલે-
હિય પમજ્જિય ત્તમો સંજયામેવ આમગ્ગેજ્જ યા । (૮૫૭)

પુયં જ્જલુ, તસ્સ મિક્કલ્લસ્મ, મિક્કલ્લુણીપ્પ વા સામાગિયં જે સન્નેવદેહિં સહિતેહિં સયા જન્-
જ્જાસિ ત્તિ વેમિ । (૮૫૮)

સાધુએ જેમ તપાશી કહેવું કે “ હે આયુષ્મન્ અથવા બેહેન, મને મારા માટે કરેલાં રસો-
ધિપાત્રી કામ લાગવાના નથી. માટે મારા માટે તે તૈયાર કરતા ના. જે પાત્ર દેવા આહતા
હો તો એમના આવી આપો. ” આમ કહ્યા છતાં ગૃહસ્થ આહારપાણી તૈયાર કરી તે સહિત
પાત્ર આપવા માંડે તો તે અયોગ્ય જાણી એકલુ કરવું નહિ. (૮૫૪)

તેડી જનાર ગૃહસ્થ પાત્ર આપવા માંડે ત્યારે મુનિએ શરઆતમાં જેમ કરી કહેવું કે
કે “ હે આયુષ્મન્ યા બહેન, આ પાત્ર તમારું છતાં હું ચારે બાજુથી જેમને લલસા. (૮૫૫)

જે જેવા મગર મુનિ પાત્ર લે તો કેવળગાની કહે છે કે એથી કમંધ થાય.
કારણ કે કદાચ તે પાત્રના અંદર જીવજંતુ કે વનસ્પતિ (લીલપ્પ) પણ આવી જાય.
તે માટે મુનિને જીવર મુજબ બસામણ છે કે તેણે શરઆતમાં પાત્રને બધી બાજુ જેમ
તપાશી એકલુ કરવું. (૮૫૬)

સચ્ચાદિ સર્વ આહાપક પિંડેપણા મુજબ જાણવા માત્ર એ વિશેષ છે કે જે તેલ,
ધી, માખણ, કે ચરબી વગેરેથી ખરડેલ પાત્ર જણાય તો નિર્જીવ સ્થિતિ બ્રહ્મામાં જઈ
જેમ પોંજ પ્રમાણે ચતના પૂર્વક તેને ધસી નાખવું. (૮૫૭)

એના ખરેખર મુનિ અથવા આર્યાના આચારની સંપૂર્ણતા છે કે બધી જાખનોમાં સદા
ચલ પૂર્વક વર્તવું. એમ હું કહું. (૮૫૮)

[દ્વિતીય ઉદ્દેશઃ]

સે મિશ્ર વા મિશ્રણી વા ગાદાવદ્ફુલં પિંડવાયપદિયાપ્ પવિસમાણે પુઞ્વામેવ પે-
હાપ્ પાંડગમ્, અવદ્દુ પાણે, પમઙ્ગિય રયં, તત્તો સંજયામેવ, ગાદાવદ્ફુલં પિંડવાય-
પદિયાપ્ ગિવસમેજ વા પવિસેજ વા । (૮૫૧)

વેવટી વ્યા ‘ આચાર મેયં. ’ મંત્રોપદિગાહસિ પાણે વા, ઘીપ વા, રપ્ વા પરિયા-
યમેજા । અહ મિશ્રણ પુઞ્વાવદિદ્વાં પસ પતિષ્ણા, જં પુઞ્વામેવ પેહાપ્ પદિગાહં, અવદ્દુ
પાણે, પમઙ્ગિય રય, તત્તો સંજયામેવ ગાદાવદ્ ફુલં પિંડવાયપદિયાપ્ પવિસેજ વા ગિવસ-
મેજ વા । (૮૬૦)

સે મિશ્ર વા મિશ્રણી વા ગાદાવદ્-જાવ-સમાણે સિયા. સે પરો અમિદ્દુ મંત્રો
પદિગાહગસિ સીમોદગ પરિભાપ્ત્તા ણીદ્દુ^૧ દલણ્જા, સહપ્પગારં પદિગાહગં^૨ પરહંથંતિ
વા પરપાદંતિ વા અકાસુયં જાવ ણો પદિગાહેજા । (૮૬૧)

સેય આદ્દવ્^૩ પદિગાહિપ્ સિયા^૪ સે લિપ્પામેવ ઉદગંતિ સાદ્દરેજા, સપદિમાહ-મ-
દાપ્ ચ ણ પરિદુઃજા, સસણિદ્વાપ્ ચળં મૂમીપ્ ગિવસેજા । (૮૬૨)

૧ નિસ્સાર્ય. ૨ (અગ્ર મૂલસૂત્રપુસ્તકે “ સહપ્પગારં પદિગાહગં ” इति लिखितं
लभ्यते परं टीकाकारेण तथा प्रकार शास्त्रे.इह गिति व्याख्यातत्वात् “सहपपगारं सीमोदगं”
इति शुद्ध पाठः संभाष्यते. न ज्ञायते बालावबोधकारः कथं वृत्तिं मानुसतः!) ३ कदाचित्
४ प्रथमं तस्य दातु रदकभाजने प्रक्षिपेत् तदनिच्छायां दोषसूत्रं.

ખીન્ને ઉદ્દેશ.

પાત્ર વિષે વધુ આજ્ઞાઓ.

મુનિ અથવા આર્યોએ આહાર લેવા માટે શુદ્ધચના ધરે જતાં શરૂઆતમાં પાત્રને
એઈ તપાસી, જીવંત હોય કેરી, રંગ પ્રમાણે ચતુર્વર્ણક આહાર લેવા જવું આવતું (૮૫૪)
જો પાત્ર એવા પ્રમાણમાં વિના આહાર લેવા જાય તો કેવળગાની કહે છે કે તેથી
કર્મબંધ થાય છે. જો માટે કદાચ તે પાત્રની આદર જીવંત હોય, લીલકા કે રંગ વધુ મેલી
હોય માટે મુનિને ઉપર મુજબ ભયામક છે કે તેણે શરૂઆતમાં પાત્રને એઈ તપાસી
પોષપ્રમાણે જાણી પૂર્વક આહાર લેવા જવું આવતું. (૮૬૦)

મુનિ અથવા આર્યો શુદ્ધચના ધરે આહારપાણી લેવા ગએલા હોય, અને કદાચ ત્યાં
તે શુદ્ધ પોષાના પાત્રમાં તાડું પાણી નાખીને તે મુનિને આપના માંડ તો તે શુદ્ધચના
દાપમાં કે પાત્રમાં રહેલું તેવું તાડું પાણી અથવા જાળીને મલક કરવું નહિ. (૮૬૧)

કદાચ તે બુદ્ધચક્ષી લેવાઈ જાય તો તદનન્તર (તે દેહર ધણીને ત્યાં પાણું આપી
આવતું પણ જો તે લેવાની તે ના પાડે તો) જીવન દ્વારા વનેન્દ્ર મરણી જાતના પાણીમાં
તેને નાખી દેવું; તેમ ન અને તો પાત્ર સ્પર્શ પડતી દેવું; અથવા જીવનચક્ષી જાળીમાં
લેવી આવતું (૮૬૨)

સે મિકલૂ વા મિકલુણી વા રદગહં વા . સસનિદં વા પડિગ્ગહં જો આમજેજ વા જાય પવાવેજ વા । (૮૬૩)

અહ પુણ એવં જાણેજા, -વિચ્છોદણ મે પડિગ્ગહે ડિંણસિણેહે, તહપ્પગારં પડિ-
ગ્ગહં તત્તો સંજયામેવ આમજેજ વા જાય પવાવેજ વા । (૮૬૪)

સે મિકલૂ વા મિકલુણી વા ગાહાવહ. પવિસિટકામે સપડિગ્ગહ-સાયાણ. ગાહાવહકુલં
પિંડવાયપડિયાણ પવિસેજ વા નિકલમેજ વા । એવં વહિયા વિહારમૂર્ધિ વા ગામાણુગામં
બુહજેજા । (૮૬૫)

તિવ્વદેસિયાદિ જહા ચીયાણ વરથેસણાણ. જયરં, એયં પડિગ્ગહતો । (૮૬૬)

એવં સહુ તસ્સ મિકલુસસ મિકલુણીણ વા સામગ્ગિયં જં સમ્બટ્ટેદિં સહિતેદિં સયા
અણજા તિ, તિ થેમિ । (૮૬૭)

મુનિ અથવા આર્યાએ પાણીથી ભીંજેલું કે ભીનાસવાળું પાત્ર મરાળવું કે સ્પર્શવું
નહિ. (૮૬૩)

કિંતુ ભારે એવું જાણાય કે મારા પાત્ર ભિપસ્યું પાણી કે ભીનાસ દૂર થયાં છે, ભારે
તે મરાળવું કે સ્પર્શવું. (૮૬૪)

મુનિ અથવા આર્યાએ ગૃહસ્થના ઘેર આહાર લેવા જતાં પાત્રો સહિત જવું આવવું.
અને એજ રીતે બાહ્યર વિહારભૂમિમાં ગામોગામ ફરતાં થયું પાત્રો સહિત ફરવું. (૮૬૫)

મુનિએ પાત્ર લેવા જતાં જો થોડો વા' ઘણો વરસાદ વરસતો હોયતો જેમ પિંડેપણામાં
વિધિ બતાવી છે તેમ વર્તવું. (૮૬૬)

એજ ખરેખર મુનિ તથા આર્યાના આચારની સંપૂર્ણતા છે કે તેઓએ સર્વ બાબતમાં
સદા યતનવંત રહેવું; એમ હું કહું. (૮૬૭)

અવગ્રહ-પ્રતિમાલ્યં પોઢશ મધ્યયનમ્.

[પ્રથમ સંદેશઃ]

“ સમગ્રે અવિસ્ત્રામિ અળગદે અકિંચને અપુત્તે અપસ્ પરદત્તભોગા પાવં કમ્મં નો કરિસ્પામો તિ. સમુદ્ગાણ, સર્વં મંતે અદિષ્ણાદાર્ણ પચ્ચસ્ત્તમિ ” । (૮૬૮)

સે અણુરવિસિત્તા ગામં વા જાવ શાયદાણં વા ણેવ મયં અદિક્ક ગિણ્હેજ્ઞા; ણેવ-ણેણં આદિક્કં ગિણ્હેજ્ઞા; ણેવ-ણેણં અદિક્કં ગિણ્હેજ્ઞં સમણુજાણેજ્ઞા । જેહિં વિ સાર્થ સં-સ્વદ્દ, તેભિંવિં વાહં મિલ્લ, છત્તયં^૧ વા મલ્લયં વા દંડયં વા જાવ ચમ્મચ્છેદ્દગ્ગં વા, તેભિં પુરુવામેવ ડગ્ગહં અણુણવિય અપહિલેહિય અપમક્કિય નો ગિણ્હેજ્ઞ વા પગિણ્હેજ્ઞ વા; તેભિં પુરુવામેવ ડગ્ગહં અણુણવિય પહિલેહિય પમક્કિય ગિણ્હેજ્ઞ વા પગિણ્હેજ્ઞ વા । (૮૬૯)

૧ વર્ષાકલ્પવાદિ, યદિવા કારણિકઃ ક્વચિત્ કુંજુનદેરાદિ યદિશ્ચિદ સંસવાત્ ઉત્ત-
કમપિ ગૃહીયાત્. (ટીકા)

મધ્યયન સોળમું

અવગ્રહ-પ્રતિમા.

પહેલો ઉદ્દેશ

(રહેવાનું મકાન કેવું પસંદ કરવું.)

“ હું અમલ્લ હું આટ હું ધર, દોલન, પુત્ર પરિચાર, તથા ચતુષ્પદાદિક સર્વ વસ્તુની મમતા છોડીને બિઝાસિયી બીજા પામેથી ને કંઈ અમલો તેનાવટે નિર્વાહ કરતો થયો. ૫૫૪મું નદિ દરીસ, આ રીતે સાવધ થઈ હું એવી પ્રતિમા બનું છું કે જે પૂજ્ય, મારે મર્મ જાતની બીજાએ નહિ આપેલી વસ્તુ મદલ્લ કરતી નહિ. ” (૮૬૮)

આચાર્ય પ્રતિમાવંત યુનિએ આમ કે સહેરમાં જન્મ પેતે જાતે, બીજાએ નહિ આપેલી વસ્તુ એવી નહિ; બીજાને દહિને લેવડાવવી નહિ, તથા ને લેતો હોય તેને બહુ મદનું નહિ કિં જાણ્યા, જેઓની સાથે દીક્ષા લીધેથી હેલ નેઓનાં થયું છત્તક,^૧ ખત્તક, દંડક, કે અ-
મંહેદનક તેમની જગ લીધા શિયાય તથા જોયા પ્રમાણસં શિયાય નહિ લેતાં, કિંતુ તે-
ઓની રત્ન જઈ જોઈ પ્રમાણને ને મદલ્લ કરતાં. (૮૬૯)

૧ ૫૫૫૬૬ નામનું કષ્ટું અથવા કોણું, જેને કેરુઆમાં જડુ વસ્તુના દોષથી સાચું મુદિને તે દારૂનું છત્ત થયું રાખકું પડે (ટીકા)

મે આગતારેસુ વા (૪) અણુદાદ ડગાહં જાણ્યા:-જે તત્થ હંસરે જે તત્થ સમાહિ-
ટાણ, તે ડગાહં અણુગણેજા, = કામં ચલુ આસો, અહાલદં^૧ અદાપરિણાતં^૨ વમામો ।
જાવ આગમંતસા ડગાહં, જાવ સાહમ્મિયાણ, તાવ ડગાહં મિણિહસામો, તેણપરં વિહરિ-
સ્તામો ।” (૮૭૦)

સે કિંપુણ તત્થો-ગાહંસિ પયોગ્ગહિયંસિ ? જે તત્થ સાહમ્મિયા સંભોતિયા^૩ સમણ-
જાના ઉવાગચ્છેજા, જે તેણ સયમોમિયણ બસણે વા (૪) તેણ તે સાહમ્મિયા સંભોદયા
ઉચ્ચનિમંતેજા; જો એવ નં પરચડિયાણ ડગિહિસય ડગિહિસય ઉચ્ચનિમંતેજા । (૮૭૧)

સે આગતારેસુ વા (૪) જાવ સે કિંપુણ તત્થોગ્ગહંસિ પયોગ્ગહિયંસિ ? જે તત્થ સાહ-
મિયા અણસભોદયા સમણુદા ઉવાગચ્છેજા, જે તેણ સયમોમિયણ પીઠે વા પઢણ વા
સેજાસંધારણ વા, તેણ ત સાહમ્મિય અણસંભોદણ સમણુજે ઉચ્ચનિમંતેજા; જો એવ નં પર-
ચડિયાણ ડગિહિસય ડગિહિસય ઉચ્ચનિમંતેજા । (૮૭૨)

સે આગતારેસુ વા (૪) જાવ સે કિંપુણ તત્થોગ્ગહંસિ પયોગ્ગહિયંસિ ? જે તત્થ ગા-
હાવદ્ધન વા ગાહાવદ્ધુસાણ વા સૂતી વા વિપ્પલણ વા અણસોદણ વા બહચ્છેદણ વા સં
અણ્ણો પગસા અદાણ પઢિહારિયં જાદત્તા, જો અણમણ્ણસમ દેજ્જ વા બદેજ્જ વા; સર્વ

૧ વાચન્નામં કાલં. ૨ વાચન્નામં ક્ષેત્રં. ૩ પુરુસામાધારીપ્રવિદ્યા:

મુનિએ જ્યારે મુસારખાના કે ધર વગેરા રથજે પોતાને રહેવાની જગ્યા માગવી હોય
ત્યારે પહેલાં “આ જગ્યા મને યોગ્ય છે?” એમ વિચાર કરીને પછી ત્યાં જે માલક કે મુખી
હોય તેઓની આ પ્રમાણે રજા લેવી — “હે આયુષ્મન, જે આપની મરજી હોય તો જેટલા
વખત લગી જેટલી જગ્યા વાપરવા આપશે તેટલા વખત લગી તેટલી જગ્યામાં અમે રહીશું,
અને જ્યાં લગી હે આયુષ્મન, તમારી પરવાનગી છે ત્યાં લગી જેટલા અમારા સમાનધર્મી
સાથ આવશે તેઓ સાથ રહીશું, ત્યારબાદ આપ્યા જશું.” (૮૭૦)

રહેવાની જગ્યા મેળવ્યા બાદ ત્યાં જે સદાચારવંત સમાનધર્મી સાંભોગિક (સાથે બેસી
જમનારા) માધુઓ આવે તો તેઓને મુનિએ પોતે લાવેલા આહારપાણીથી નિમંત્રિત કરવા,
પણ ખીખરે લાવેલા આહારપાણીથી બહુ બહુ એઓને નિમંત્રણ ન કરવું. (૮૭૧)

રહેવાની જગ્યા મેળવ્યા બાદ ત્યાં જે સદાચારવંત સમાનધર્મી પણ અસાંભોગિક
(સાથે નહિ જમી શકનાર) સાધુઓ આવે તો તેઓને મુનિએ પોતે લાવેલા બાળેટ, પાટ,
કે શય્યાના પાથરણથી નિમંત્રિત કરવા; પણ ખીખરે લાવેલાથી બહુ બહુ એઓને નિમંત્રણ
ન કરવું. (૮૭૨)

રહેવાની જગ્યા મેળવ્યાબાદ ત્યાં જે ગૃહસ્થ અથવા તેના પુત્રોની સહ, પિત્રપત્નક,
કર્ણોદનિકા કે નખચ્છેનિકા મુનિએ પોતાના માટે માગી લાવેલી હોય તે ખીખર મુનિઓને
દેવી લેવી નહિ. કિંતુ પોતાનું કામ કરીને તે વસ્તુ લઈ ગૃહસ્થને ત્યાં જઈ તે યીજ પો-

કરણિજ્ઞ તિ કદુ. સે સમાદાણ તથ્ય ચઢેજ્ઞા, ચઢિત્તા પુઘ્વામેઘ ઉત્તાગણ હાયે કદુ મૂ-
ર્તિણ વા ઠવેત્તા, ' હમં સલ્લુ, હમં જલ્લુ ' તિ આલોપજ્ઞા, જોધેવણ સ્યં પાળિગા પરપાળિ
સિ પ્રચ્છિપ્પજેજ્ઞા । (૮૭૩)

સે ભિક્ખુ વા ભિક્ખુણી વા સેઝંપુણ ઝગ્ગહં જાળેજ્ઞા મળતરહિયાણ પુઝવીણ સસ-
જ્ઞેદ્દાણ પુઝવીણ જાવ સંતાળાણ, સહપ્પગારં ઝગ્ગહં જો ઝગિણ્હેજ્ઞ વા પાગિણ્હેજ્ઞ વા । (૮૭૪)

સે ભિક્ખુ વા ભિક્ખુણી વા સેઝં પુણ ઝગ્ગહં જાળેજ્ઞા યૂગસિ વા (૪) સહપ્પગારે
જોતલિલ્લજ્ઞાણ દુઘ્વદે આવ જો ઝગ્ગહં ઝગિણ્હેજ્ઞ વા પાગિણ્હેજ્ઞ વા । (૮૭૫)

સે ભિક્ખુ વા ભિક્ખુણી વા સેઝંપુણ ઝગ્ગહં જાળેજ્ઞા પુલિયંસિ વા જાવ જો ઝગ-
િણ્હેજ્ઞ વા (૨) ા (૮૭૬)

સે ભિક્ખુ વા (૨) લંધંસિ વા, મળ્લવરે વા સહપ્પગારે જાવ જો ઝગિણ્હેજ્ઞ
વા (૨) । (૮૭૭)

સેઝંપુણ ઝગ્ગહં જાળેજ્ઞા સસાગારિયં સામણિય સવવ્યં સહધિ સવપુઠ્ઠં સપસુ સમ-
ત્તારાગં, જો પળ્લસસ ણિક્કમળપથેસ-ગ્રાવ-ધમ્માગુજોગચિતાણ, સેયં જણ્ણા સહપ્પગારં
સહપ્પણ સસાગારિણ જાવ સવપુઠ્ઠ-પસુ-મત્તપાણે જો ઝગ્ગહં ઝગિણ્હેજ્ઞ વા (૨) (૮૭૮)

સે ભિક્ખુ વા ભિક્ખુણી વા સેઝંપુણ ઝગ્ગહં જાળેજ્ઞા ગાહાદ્ધકુલસસ મઝ્ઝામઝ્ઝેયં મંતું

તાન્ન મુત્તા હાથમાં ધરી અથવા જમીનપર ધરી શૂદ્ધરથને કહેતું કે “ આ રહી તમારી
મીન, આ રહી તમારી મીન ” પણ પોતેપોતાના હાથે શૂદ્ધરથના હાથમાં મેલવી નહિ (૮૭૯)

મુનિ અથવા આર્યાએ જે મહાન સન્નિત પૃથિવીવાળુ અથવા લીલી પૃથિવીવાળુ અ-
થવા છાત્રાગુરુ તરીકે પૃથિવીવાળું જાણે તેવું મહાન રહેવા માટે મહત્ત્વ કરતું નહિ (૮૮૦)

મુનિ અથવા આર્યાએ જે મહાન લાકડાના થાંભલા વગેરેપર આધારમાં નેવી તેવી
રીતે આધાર હોય તેવું મહાન મહત્ત્વ કરતું નહિ. (૮૮૧)

મુનિ અથવા આર્યાએ જે મહાન (કાચી) ભીતિપર આધાર હોય તેવું મહાન મહત્ત્વ
કરતું નહિ. (૮૮૨)

મુનિ અથવા આર્યાએ જે મહાન મદ કે થાંભલા વગેરેપર જાયુ આધાર હોય તે
અથવા તેવી જાતના ખીન કેઈ પણ મહાન મહત્ત્વ કરતાં નહિ. (૮૮૩)

જે મહાનમાં શૂદ્ધરથ રહેવા હોય, અગ્નિ રહેલી હોય, પાણી રહેતું હોય, સ્ત્રીઓ રહેતી
હોય, બાળકો રહેવા હોય. જનનરોગ રહેવા હોય અથવા આદારપાળી ગયાનાં હોય, અને
તેથી કરીને જે પ્રાણ પુરૂષને નીકળવા પેશવાયા કે ધર્મવિચારણ કરવામાં અગત્ય બરેતું
તેવું મહાન મહત્ત્વ કરતું નહિ. (૮૮૪)

મુનિ અથવા આર્યાએ, જે મહાનમાં શૂદ્ધરથના સમુદાયમાંથી થતી રાખવા ધર્મિકાર્ય

પર્યપોદમઃ કો, જો પળસ્ત-જાવ સે પૂર્વે જન્મા તદ્વપ્તગારે વડસ્તપ્ જો ઝગાહં ઝગિષ્ઠં-
ઝગ વા (૨) (૮૭૯)

સે મિત્ત્વ વા મિત્ત્વગી વા સેઝંપુણ ઝગાહં જાગેશ્ચા-દ્વિષ્ણુ ગાશ્ચાદ વા જાવ
કમ્પરોઓ વા અળસપ્ણં અરોરંતિ વા-તદેવ તેહ્યાદિ-સિનાદિ-સીઓદગવિયટાદિ-જગિ-
યાદિ ય-જડા સેજાપ્ આલાવગા । જવરં ઝગાહવત્તવતા । (૮૮૦)

સે મિત્ત્વ વા મિત્ત્વગી વા સેઝંપુણ ઝગાહં જાગેશ્ચા આહ્વગસંલેખં-જો પળસ્ત જાવ
ચિંતાપ્, તદ્વપ્તગારે વડસ્તપ્ જો ઝગાહં ઝગિષ્ઠેઝં વા (૨) (૮૮૧)

પૂર્વે જલ્લુ તસ્મ મિત્ત્વસ્ત (૨) સામગ્ગયં । (૮૮૨).

[દ્વિતીય ઉદ્દેશઃ]

સે ધાગંતારેસુ વા (૩) અણુવીહ ઝગાહં જાપ્જા-જે તથ્ય-ઈસરે સમાવિદ્વાપ્ તે' ઝગાહં
અણુગાવિષ્ણા, " કામં જલ્લુ જાવસો, અદાલંદં અદાપરિણાયં યસામો, જાવ જાવસો,
જાવસંતસ્ત ઝગાહે, જાવ સાહમિયાપ્, જાવ ઝગાહં ઝગિષ્ઠસ્તામો; તેજપરં વિહ-
રિસ્તામો " । (૮૮૩)

હોય અને તેના લીધે પ્રાણ પુરુષને નીકલવા પેસવામાં અગવડ ભરેલું હોય તેવું મકાન નઃ
મેતું (૮૭૫)

મુનિ અથવા આર્યાએ, જે મકાનમાં ધરધણી કે ચાકરીઓ અરસપરસ લડતા હોય,
તેજ મુજબ જ્યાં તૈસાદિકથી અભ્યંગન કરતા હોય, નકાતા હોય, અથવા નમ યદિ રહેતા
હોય તેવા મકાનમાં રહેવું નહિ. (૮૮૦)

મુનિ અથવા આર્યાએ જે મકાન ચિત્રામણ્યથી ભરપૂર હોય અને તેથી ધર્મધ્યાનનો
અનુકૂળ ન હોય તેવા મકાનમાં રહેવું નહિ. (૮૮૧)

એજ મુનિ અથવા આર્યાના આચારની અપૂર્ણતા છે કે સર્વ જાણતોમાં અવધાન
રહેવું. (૮૮૨)

બીજો ઉદ્દેશ-

(રહેવાનું મકાન પસંદ કરવાની રીત તથા તે જાળવતી સાત પ્રતિજ્ઞાઓ)

મુનિએ મુસાદરખાના વગેરે સ્થળે વિમર્શ પૂર્વક અવગ્રહ (મુકામ) માગતાં તે સ્થળને
માલેક અથવા મુખીની આ પ્રમાણે રજા લેવીઃ-“ હે આપુષ્મન, જેનું સ્થળ અને જેવી
તેના માલેકની રજા હોય તે પ્રમાણે અમે રહેવો છીએ. આટે જ્યાં સુધી તમે અહીં છો
અથવા જ્યાં લગી તમારી રજા છે ત્યાં લગી અને જેટલા અમારા સંઘાતી આવશે તે પ્ર-
માણે અવગ્રહ (મુકામ) લેશું; ત્યાર બાદ ચાલ્યા જશું. " (૮૮૩)

से किंपुण तत्थ ङ्गमइसि पदोमहिंससि ? जे तत्थ समत्ताय वा माहात्ताय वा, इत्थ
 वा छत्तप्प वा जाय चम्मप्पेदणप्प वा, त णो अतोहिंसो वाहिं णीजेस्सा, मदिवाणे वा णो
 अतो पवेसेस्सा, णो सुच वा ण मदिपोहस्सा णो तेसि किंचियि तप्पत्तिय^१ पडिणीय
 करेस्सा । (८८४)

से भिन्न या (२) अभिकलेजा अवयव उवागच्छितम् जे तत्प ईसर पे तत्प स माहिद्वय, ते उगाह भणुजाणावेजा “कामधुल जाय चिह्नरिस्तामो” (८८५)

सं हि पुण तत्पयोगादसि पयोगादियसि ? अह भिक्खू इच्छेजा अह भोत्तए वा, सं पुण अय जायेजा सअह जाय स-त्ताण तहप्पमार अय अफानुय जाय णो पढि म्माहेजा । (८८९)

से भिन्न वा (२) सेज्जपुत्र अथ ज्ञानेज्जा अथवा जाद सत्ताया शक्तिरूपिण्य मया
 स्थित अपास्य जात नो पदिगादेज्जा । (८८७)

२६ भिवनू या (२) सेज पुन अवं जणेजा अच-ह जाव संताणनं तिदिच्छिपण वा
चिच्छिपण फासुय जाव पडिग्गहेजा । (८८८)

से भिक्षू वा (२) अभिवृद्धाया भद्रिण्य^२ वा अनपेक्षित^३ वा अदोषाया^४ वा
अदालाया^५ वा अप्रदाया^६ वा, भोत्तया वा पायया वा, सेज्जया वा जाणेया अदभित्तया

१ मनस पीडा २ आग्रान्द ३ आग्रजाल ४ अग्रजाल ५ रस ६ सुखलक्षण

[illegible]

સાધુ અથવા સાધ્વીએ આશાના વનમાં (મુશ્કેલી) જતા તેના આગેક મુખની
પરંતુ ૭૫૭ મુશ્કેલી જતા સેરી (૮૮૫)

આખાના વનમા મુમમ લીધા બાર શુ દેખુ ? ત્યાં ને સદુ આખાના હજી ખવા
હજી ? તો ને આખાનું હજી (ચરી) હજી તમા હાડીઆથી બારેલું હોય તેવું અયોઃઅ
હજી નહિ લવુ (૮૮૬)

માધુ માધરા માધવીએ લે આજ્ઞાનુ રૂણ ઇત્યા તથા કીડીઓથી રહિત જ્વા માપેલુ ૩
૨૨૬૫ પાઉલુ ન હોય તે બીજા જાલી સત્તુ નિદિ (૮૮૬)

સાધુ જાગના સા-ભીગે ને આજ્ઞાનું દમ ઠી તમા કીડીગીયી કિત હા અહ
અવલું કોણું હાથ કે તેજા જુદા જુદા કટા કટા હાથ તપુ દમ મોખ જાગે
મેવુ (૮૮૮)

મધુ અથવા સાંતીનો આજ્ઞા ॥ રૂપ નિર્દેશ, અથવા ૧૭ અથવા ૨૮ અથવા
રૂપ, અથવા ૯૫ ૩૮૫ ૪ ॥ પીતા દીકરા જે કહેલ વ ૬૮ ૩ મીડી તાલી શરીર

1 412,417 (241)

વા જાય અંધદાહનં વા સંબંધં જાવ સંતાણનં અપાસુયં જાવ નો પદિગ્માદેજ્ઞા । (૮૮૯)

સે મિશ્નૂ વા (૨) સેજનં પુણ જાણેજ્ઞા અંબમિત્તનં વા અપ્પંદં જાવ સંતાણનં અતિ-
રિચ્છિચ્છિગ્નં વા અવોચ્છિચ્છિગ્નં વા અપાસુયં જાવ નો પદિગ્માદેજ્ઞા । (૮૯૦)

સે મિશ્નૂ વા (૨) સેજનં પુણ જાણેજ્ઞા અંબમિત્તનં વા અપ્પંદં જાવ સંતાણનં તિરિચ્છ-
ચ્છિગ્નં ચોચ્છિચ્છિગ્નં પાસુયં જાવ પદિગ્માદેજ્ઞા । (૮૯૧)

સે મિશ્નૂ વા (૨) અમિકંસેજ્ઞા અચ્છુવણં અવાગચ્છિત્તપ્પ; જે તત્થ ફેસરે, જાવ, ઝ-
ગ્ગહંસિ । (૮૯૨)

અહ મિશ્નૂ હચ્છેજ્ઞા અચ્છું મોત્તપ્પ વા પાપપ્પ વા, સે જ્ઞં અચ્છુ જાણેજ્ઞા સંબંધં જાવ
નો પદિગ્માદેજ્ઞા । ઘાતિરિચ્છિચ્છિગ્નં તદેવ । તિરિચ્છિચ્છિગ્નં તદેવ । (૮૯૩)

સે મિશ્નૂ વા (૨) સેજનં પુણ અમિકંસેજ્ઞા અંતરુચ્છુયં^૧ વા, અચ્છુમંદિયં વા, અચ્છુ
ચોપનં વા, અચ્છુપાલનં વા, અચ્છુદાહનં વા, સંબંધં જાવ નો પદિગ્માદેજ્ઞા । (૮૯૪)

સે મિશ્નૂ વા (૨) સે જ્ઞં પુણ જાણેજ્ઞા અંતરુચ્છુયં વા જાવ દાહનં વા સંબંધં જાવ
નો પદિગ્માદેજ્ઞા । (૮૯૫)

સે મિશ્નૂ વા (૨) સે જ્ઞં પુણ જાણેજ્ઞા અંતરુચ્છુયં વા જાવ દાહનં વા અપ્પંદં જાવ
નો પદિગ્માદેજ્ઞા અતિરિચ્છિચ્છિગ્નં । (૮૯૬)

તિરિચ્છિચ્છિગ્નં તદેવ પદિગ્માદેજ્ઞા । (૮૯૭)

૧ પર્વમધ્યં ।

હોય તે અયોગ્ય ભણીને નહિ સેવા. (૮૮૯)

સાધુ અથવા સાધ્વીએ આંખાના ફળના અર્ધ કટકા વગેરે, ઇંડાં કે કાડીઓથી સ્પર્શિત
છતાં આગામ્યતા કાપેલા કે છૂટા પાડેલા ન હોય તો અયોગ્ય ભણી નહિ સેવા. (૮૯૦)

કિંતુ જો તે આંખાના અર્ધ કટકા વગેરે, ઇંડાં કે કાડીઓથી સ્પર્શિત છતાં કાપેલા
ફૂપેલા કે છૂટા પાડેલા હોય તો સેવા (૮૯૧)

સાધુ અથવા સાધ્વીએ સેળડીના વનમાં સુકામ કરતાં તેના આવેક કે સુખીની રજા
લઈ રહેલું. (૮૯૨)

ત્યાં જો મેલડી સાધુને ખાવી પીવી પડે તો જો સેલડી ઇંડાં કે કાડીઓથી ભરેલાં
હોય કે કાપેલી ફૂપેલી ન હોય તે નહિ સેવી કિંતુ ઇંડાં-કાડીઓથી સ્પર્શિત છતાં કાપેલી
ફૂપેલી કે છૂટા પાડેલી હોય તે સેવી. (૮૯૩)

જોગ મુજબ સેલડીની ગાંઠો, ગડેરી, શળિયાં, રસ, કે કટકાં પણ ઇંડાં-કાડીવાળાં
કે કાપફૂપ પિનાના હોય તે ન સેવા (૮૯૪-૮૯૫-૮૯૬)

કિંતુ ઇંડાં કાડીઓથી સ્પર્શિત છતાં કાપેલાં ફૂપેલા હોય તે સેવા. (૮૯૭)

સે મિશ્ન વા મિશ્નુણી વા અમિક્ષેજ્ઞા રહસુનવળં ઢવાગચિત્તપ્ । નરેવ તિર્ણિ
આલાવગા । ણવરં રહસુણ । (૮૧૮)

સે મિશ્ન વા (૨) અમિક્ષેજ્ઞા રહસુણં વા, રહસુનકંદં વા, રહસુનષોદયં વા,
રહસુનગાત્તયં વા, મોત્તપ્ વા પાપપ્ વા, સે ણં પુણ જાણેજ્ઞા રહસુણં વા, જાવ, રહસુન
ચીયં વા સઅંદ્ર જાવ ણો પદિમ્માહેજ્ઞા । પ્થં અતિરિચ્છચિત્તણેવિ । તિરિચ્છચિત્તણે પદિમ્મા-
હેજ્ઞા^૧ । (૮૧૯)

સે મિશ્ન વા (૨) આગંતારેસુ વા (૪) જાવ; રમ્માહિવંસિ, યે તથા માહાયદ્દં વા
માહાયદ્દપુત્તાણ વા રૂપેવાદ્ આયત્તગાહં વપાતિમ્મ^૨ । (૯૦૦)

અહ મિશ્ન જાણેજ્ઞા રૂમાર્હિ સપ્પર્હિ પદિમાર્હિ રમ્માહં રમિણ્ણિત્તપ્ । (૯૦૧)

તથા સલુ રૂમા પદિમાપદિમા—સે આગંતારેસુ વા (૪) અણુવીદ્ રમ્માહં જાપ્પગા,
જાવ, વિહરિસ્સામો । પદિમા પદિમા । (૯૦૨)

અહાવરા દોષા પદિમા^૩—જસ્સણ મિશ્નુસ્સ પ્થં મયતિ, “ અહં ચ વલ્લુ મણ્ણેસિ
મિશ્નુણં અટ્ટપ્પ ઝગાહં મિણ્ણિસ્સામિ; અણ્ણેસિ મિશ્નુણં રમ્માહિપ્પ રમ્માહે વચ્છિસ્સામિ ” ।
ચોષા પદિમા । (૯૦૩)

૧ આગ્રાદિસુપ્પાણા મવકાશો નિદીધપોદ્ધોદ્દેશકા દવગતત્ત્વ; ૨ અવગ્રહં ગુહીતું જાતી-
યાદિતિશેષ; ૩ દ્વિતીયા પ્રતિમા સામાન્યેન રૂપંતુ ગચ્છાંતર્ગતાનાં સંમોગિકાના મસંગોગિ-
કાનાં ધોષુકચિહારિણાં. યત સ્તેમ્બોન્યાયં ચાપંતં હતિ-

સાધુ અથવા સાધ્વીએ લસણુના પનમાં નતાં પથ્થુ એવા મુળેન વર્તેલું. (૮૯૮)

સાધુ અથવા સાધ્વીએ લસણ, લસણુનું કંદ, લસણુની ફાળ, કે લસણુની
નાળ ખાત્રા પીવા ઇચ્છતાં તે એ ઇર્ધા-ક્રીડિઓથી બરેલાં કે કાપફૂપ વગરનાં દોષ તો
ન લેતાં કિંતુ ઇર્ધા-ક્રીડિઓથી સ્વિત હતાં કાપેલા ફૂપેલા દોષ તો લેતાં. (૮૯૯)

સાધુ અથવા સાધ્વીએ મુશાફરશાળા વગેરે સ્થળોમાં નિવાસ કર્યા બાદ સાંયુક્તધોની
કમળનાક પ્રતિષ્ઠાથી ફર રહી વર્તેલું. (૯૦૦)

મુનિએ અવમદ (મુકામ) લેતાં આએ સત્ત પ્રતિગ્ઞાઓ જાણતી જોઈએ— (૯૦૧)

પદેલી પ્રતિગ્ઞા—મુશાફરશાળા વગેરે સ્થળોમાં મુકામ આગી તેના માર્ગેકની રત્ન લગી
રહીશું. એ પદેલી પ્રતિગ્ઞા. (૯૦૨)

બીજી પ્રતિગ્ઞા^૧—કેમ સાધુ એવો હસત હસે કે “ તું બીજા સાધુઓના માટે અવમદ
મળીય. અને બીજાઓએ લીધેલા અવમદમાં રહીય. ” એ બીજી પ્રતિગ્ઞા. (૯૦૩)

૧ બીજી પ્રતિગ્ઞા, અવમદમાં રહેલ સમિપ્તિ વા અસમિપ્તિ હુકમ નિહારવાને દોષ;
માત્ર કે તેમના એક બીજા માટે માત્ર છે.

મહાવરા તથા પદિમા^૧:-જસ્તનં મિત્તુસ્ત ઇયં મયતિ, “ અહં ચ રત્નુ અણ્ણેસિ મિત્તુણં અદ્દાપ્પ ઝગ્ગહં ડિગિહિસ્સામિ; અણ્ણેસિં ચ ઝગ્ગહિં ઝગ્ગહં ણો ડવાહિસ્સામિ । ત-
થા પદિમા । (૧૦૪)

અહાવરા પઞ્ચમા પદિમા^૨:-જસ્તનં મિત્તુસ્ત ઇયં મયતિ, “ અહં ચ રત્નુ અણ્ણેસિ મિત્તુણં અદ્દાપ્પ ઝગ્ગહં ણો ડિગિહિસ્સામિ; અણ્ણેસિં ચ ઝગ્ગહં ઝગ્ગહિં ડવાહિસ્સામિ । ”
પઞ્ચમા પદિમા । (૧૦૫)

મહાવરા પંચમા પદિમા^૩:-જસ્તનં મિત્તુસ્ત ઇયં મયતિ “ અહં ચ રત્નુ અણ્ણો અદ્દાપ્પ ઝગ્ગહં ડિગિહિસ્સામિ, ણો ડોણ્હં, ણો સિણ્હં, ણો ષટ્ઠ્ઠં, ણો પંચપ્પં । પંચમા પ-
દિમા । (૧૦૬)

અહાવરા છટ્ટા પદિમા^૪:-સે મિત્તુ વા (૧) જસ્સેવ ઝગ્ગહે ડવાહિપ્પજ્ઞા, જે તપ્પ અહાસમણ્ણાગતે, સંજહા, દુક્કહે જાય પછાલે વા, તસ્સ લાભે સંવસેઝ્ઞા; તસ્સ અલાભે ડ-
કકુલ્લુ વા ખેસમિપ્પ વા વિદ્દેઝ્ઞા । છટ્ટા પદિમા । (૧૦૭)

સત્તમા પદિમા:-સે મિત્તુ વા (૨) અહાસંપદ્ધમેવ ઝગ્ગહં આપ્પજ્ઞા; સંજહા, દુક્કહિ-
સિલ્લં વા, ફટ્ઠુસિલ્લં વા, અહાસંપદ્ધમેવ, તસ્સ લાભે સંવસેઝ્ઞા; તસ્સ અલાભે ડકુલ્લુભો

૧ તૃતીયા-પૃથા સ્વાહાકંદિકાનાં યતસ્તે સૂત્રાર્યવશેષ માત્રાર્યા દમિકાંક્ષતે, આ-
પાર્યાર્ય યાચંતે ૨ ચતુર્થી, હ્યંતુ ગચ્છપદામ્બુદતવિહારિણાં જિનકલ્પાદ્યં પરિકર્મ કુર્વંતાં.
૩ પંચમી-હ્યંતુ જિનકલ્પિકસ્ય. ૪ પટ્ટી, યપાપિ જિનકલ્પિકાદે:

ત્રીજી પ્રતિજ્ઞા:^૧-કોઈ સાધુ એવો કસવ કરે કે “ હું ખીન્ન સાધુઓના અર્થે અવગ્રહ
(મુકમ) લઈશ; પણ ખીન્નઓના લીધેલા અવગ્રહમાં રહીશ નહિ. ” એ ત્રીજી પ્રતિજ્ઞા. (૯૦૪)

ચોથી પ્રતિજ્ઞા:^૨-કોઈ સાધુ એવો કસવ કરે કે “ હું ખીન્ન માટે અવગ્રહ નહિ લઈશ;
પણ ખીન્નઓના લીધેલા અવગ્રહમાં રહીશ. ” એ ચોથી પ્રતિજ્ઞા. (૯૦૫)

પાંચમી પ્રતિજ્ઞા:^૩-કોઈ સાધુ એવો કસવ કરે કે “ હું શક્ય મારા માટેજ અવગ્રહ
લઈશ; શિવાય બે, ત્રણ, ચાર, કે પાંચના માટે નહિ લઈશ ” એ પાંચમી પ્રતિજ્ઞા. (૯૦૬)

છઠ્ઠી પ્રતિજ્ઞા:^૪-કોઈ સાધુ અથવા સાધ્વી કોઈના અદ્વગ્રહમાં રહી જોે લાંબ છકકડ
કે પગાગ વગેરેની શખ્યા મળે તો મુએ; નહિ તો ઉત્કટક આસને અથવા બેશીને રાત્રિ
કહાડે. એ છઠ્ઠી પ્રતિજ્ઞા. (૯૦૭)

સાતમી પ્રતિજ્ઞા:-સાધુ અથવા સાધ્વી અમુક પ્રકારનોજ અવગ્રહ મારે, જેવો કે, પાંચરના
તળાવાળો યા કાદના તળાવાળો વગેરે, અને તેવોજ જો મળે નો લાં મુએ નહિ તો ખીજી

૧ ત્રીજી પ્રતિજ્ઞા, આદ્યાદિક મુનિને હોય; જો માટે તેઓ સૂત્રાર્યનો અવશેષ આચાર્ય પા-
સેથી ચાહે છે તેમજ આચાર્ય માટે ચાચે છે.

૨ ચોથી પ્રતિજ્ઞા, ચચ્ચમાં રહેલા અમ્બુધન વિહારિ મુનિઓ જેઓ જિનકલ્પાદિકના માટે
તેજારી કરતા હોય તેમને હોય.

૩ પાંચમી જિનકલ્પને હોય.

૪ છઠ્ઠી જિનકલ્પ વગેરેને હોય

အမှတ်

द्वितीया चूला

अथावरा तथा पट्टिमा^१:-अत्यन्तं

मित्रयुगं भद्राण्यग्राहं गिणहस्तानाम सप्तदश मध्ययनम्

या एहिमा । (१०४)

अहाबिरा चडया

निःसृणुं भट्टाप उरगाहं

[एकोद्देशं]

चङ्कया पट्टिमा । (१०) वा भिसङ्गणी वा अभिक्रमेष्ट टाणं टाट्ठण्य; से अणुपविसेज्जा गामं पा,

आहारा पन्थं सन्निवेशं वा । से अणुपचिसिक्ता नामं वा, जाव सणिघेसं वा, से उजं पु-

भृदायुः वगाहं तज्जा सयंहे जाय समकदासताणय, त तह्यप्यार दाण असायुय जगतामम
 रिमा.। (१०१) णो पदिगाहेज्जा । एवं सेज्जागमेगं णेयव्वं । जाय उदयपनूयाहिति । (११२)

अथाहं व्याहं आयतणाहं उवातिकम्म अहं भियपु इच्छंता यथाहं पदमाहं ठाणं दा-

अन्वयसूत्रम् (९१३)

तत्पिमा पदमा पदिमा:-“अधितं खलु उवसग्नेज्जा; अयल्लंघेज्ज काएण, विपरि-

स्मादो^१; सविपारं^२ ठाणं ठाहस्पामि” । पढमा पढिमा. (११४)

अथावरा दोष्ठा पटिमाः-अचित्तं सल्लु उवत्तज्जगा; जवळं ज्जा क्कएणं । वत्तपारक-
सि सल्लु, एते मत्तिपारं हाणं हाहम्हामि । दोष्ठा पटिमा । (११५)

स्माहः णो सविपारं ठाण ढाह्मणाम् । दग्धो पादना । (११५)

१ भाङ्गेचनप्रसारणादि २ पादाग्रहरण.
भीष्म अधिका.

ମିଆଁ ଶୁଣିବା.

અધ્યયન સતરમું.

ଅଥବା.

ਪਛੇਤੋਂ ਉਦੇਸ਼.

(ઊભા રહેવા માટે જગ્યા કેવી પસાંદ કરવી ?)

સાધુ અથવા સાધ્વીએ જીભા રહેવા માટેની જગ્યા મેળવવા સાઈ ગામ નગર કે

સમિતિના જતા જતા જ્યાં જ્યાં પાણી નહીં હોય તેવાં સ્થાન પસંદ નહીં લેવું. (૯૧૨)

જી. ડુપર બતાવેલા કર્મજનક સ્થાનોથી દૂર રહી સાધુએ ચાર પ્રતિજ્ઞાઓથી જામા

પ્રમાણ:-અચિત્ત સ્થળમાં રહેતું અચિત્ત વસ્તુનું અવલંબન

त्यां पहेली प्रीतिगा आ प्रीतिगा. (५५)
 ये, हाय पगन आकुंयन-प्रसारण करुं, तथा योकुं इस्वानु राभुं. अ पहेली प्रीतिगा. (५५)

૩. ગ્રામ-પ્રમાણ કવં. કિંતુ કરવાનું બધ રાખતું એ બીજી પ્રતિગા (૫૧૧)

21-22(20) 2020, 15(1) 21-22

અદાવરા તથા પદિમા—અચિત્ત સ્વલ્પ રક્તસંગ્રજા, અવલયજા ણો કાળ, વિષ્ણુ-
કર્માદિ, ણો સચિદાર ઠાળ ઠાહ્સ્તામિ સિ । તથા પદિમા । (૧૧૬)

મહાવરા ચરત્યા પદિમા—અચિત્ત સ્વલ્પ રક્તસંગ્રજા, ણો અવલયજા કાળ, ણો
વિષ્ણુકર્માદી, ણો સચિદાર ઠાળ ઠાહ્સ્તામિ, વોસદ્વકાપ વોસદ્વકેસમસુલોભનંદ સર્ણિદ્ય વા
ઠાળ ઠાહ્સ્તામિ સિ, ચરત્યા પદિમા । (૧૧૭)

ફરેપાસિ ચરણ પદિમાળ જાય પગ્ગરિયતરાય વિહરેજા ; ણો તથ કિચિવિ
ચરેજા । (૧૧૮)

પુત્ર પુત્ર તસ્મ મિત્રલુસ્ત મિત્રલુર્ણા વા સામગિય જ વ જપ્તજાસિ ણે
વેનિ । (૧૧૯)

ટાળસત્તિકથ સમત્ત પદમ

ત્રીશ પ્રતિન—અચિત્ત સ્થળમા રહેતુ અચિત્ત રક્તસંગ્રજા પગ્ગ ન કરતુ હાથ પગતુ
આકુચન-પ્રમાણુ રુતુ અને રુતુ બધે રાખતુ એ ત્રીશ પ્રતિન (૮૧૬)

ચોથી પ્રતિન—અચિત્ત સ્થળમા ગહેતુ, અચિત્ત રક્તસંગ્રજા પગ્ગ અવલયન ન કરતુ, હાથ
પગતુ આકુચન કે પ્રમાણુ ન કરતુ, તેમજ હરતુ રુતુ પગ્ગ નહિ, કિંતુ શરીર તથા કેશ,
રમતુ, શોભ, અને નમોને (ચુકરે બાળ સૂધી) વોસરાનીને એટલે કે આસ નધી એમ અર્થને
નિપ્રકાશવ ગહેતુ એ ચોથી પ્રતિન (૮૧૭)

એ ચાત્ર પ્રતિનઓનાથી ગમે તે પ્રતિન ધારીને વર્તેતુ કલ્પ્ય કોઈ એ પ્રતિનઓ
નહિ ધારે તેનો અર્થુરુદ ન કરવો (૮૧૮)

એ મારી સાધુ તથા સાધીની આચાર્યની મૂર્તિના ઉ કે તેમને મરે બાલોમા
સાવધાનપણે રાખેતુ (૮૧૯)

નિર્ણયિકા નામક મષ્ટાદશ મધ્યયનમ્

[ઈકોદેશ]

મે ગિષ્મ વા મિશ્નુગી વા અમિકંતતિ ગિતીહિયં ગમગાપ્; સે યુગ ગિતીહિયં જા-
પેયા મઝંદં સપાણં જાવ મહ્ઝસંતાનયં, તદ્વપ્પગારં ગિતીહિયં અમેસગિઝં છામે મંતે નો
પેતિસ્સામિ । (૧૨૦)

મે ગિષ્મ વા (૨) અમિકંતતિ ગિતીહિયં ગમગાપ્; સે જં યુગ ગિતીહિયં જાણેજ્ઞા
અપંદં સપ્પવાતં જાવ મહ્ઝસંતાનયં, તદ્વપ્પગારં ગિતીહિયં કાસુરં દુમ્મણિઝં છામે સંતે
પેતિસ્સામિ । एवं सेज्जापमेणं पेयस्वं, जाव वृद्धपत्न्यापु त्ति । (૧૨૧)

જે તાપ્ય દુયમ્મા વા, તિવમ્મા વા, વચ્ચમ્મા વા, પંચવમ્મા વા, અભિતંધારેત્ત ગિતી-
હિયં ગમગાપ્, સે નો અગ્ગમણસસ કાવં આલિયેઝ વા ચિલિયેઝ વા સુરે-ન વા પંતેહિ
વા બહેહિ વા અલ્લેઝ વા । (૧૨૨)

પર્યં સહુ તદ્વ અિશ્નુગ્ગ મિશ્નુગીપ્ વા સામગિયં જં સચ્ચદુદ્ધિં સદિપ્ ભામિપ્ સદા
અપ્પમા સેવાસમે મણ્ણંઝારિતિ પેમિ. (૧૨૩)

(ગિતીહિયામસિલ્લયં સમત્તં વિદ્યયં)

૧ સ્વાધ્યાયભૂમિ:

અધ્યયન અઠારમું.

નિર્ણયિકા.

પહેલો ઉદેશ.

(અધ્યાસ કરવા માટે જગ્યા કેવી પસંદ કરવી ?)

સાધુ અથવા સાધ્વીએ સ્વાધ્યાય કરવા માટે (પોતાનો ઉપાશ્રય છોડી) બીજી જગ્યાએ
જતાં તે જગ્યા જીવજંતુવાળી જણાય તો મળતાં છતાં અપોજ્ય મણી નહિ લેવી. (૯૨૦)

સાધુ અથવા સાધ્વીએ સ્વાધ્યાય કરવા માટે (પોતાનો ઉપાશ્રય છોડી) બીજી જગ્યાએ
જતાં તે જગ્યા જીવજંતુથી સંદિગ્ત જણાય ને તે મથે તો યોગ્ય નાણીને લેવી. એ રીતે
સધગી બિના શપ્થા નામના અધ્યયનના મુજબ લેવી. (૯૨૧)

જો હાં બળે, ત્રણ ત્રણ, ચાર ચાર, કે પાંચ પાંચ સાધુઓ તેવી સ્વાધ્યાય ભૂમિમાં
જાય તો હાં તેમણે એક બીજાના શરીરને આલિંગન કે સ્પર્શ અથવા દંત કે નખથી
છેદન નહિ કરવું. (૯૨૨)

એ સધગી સાધુ તથા સાધ્વીના આચારની સપૂર્ણતા છે કે તેમણે સર્વ જાળનોમાં સા-
વધાન રહી હમેશા ઉદ્યમવંત થઈ રહેવું. અને એજ કરવાણુ કર્તા છે એમ માનવું. (૯૨૩)

उच्चार-प्रश्रवणं नाम एकोनविंश मध्ययनम्

[एकोदेश]

સે મિસ્ત્રૂ ધા મિસ્ત્રુણી ધા ઉચ્ચારપાસવળકેરિયાપ્ ડહ્વાહિજ્જમાળે સયસ પાયપુંચ-
મસ્ત^૧ અસતીપ્ તબો પચ્છા સાહમ્મિયં જાણજ્જા । (૧૨૪)

સે મિસ્ત્રૂ ધા મિસ્ત્રુણી ધા સે જ્ઞં પુણ યદિલં જાણેજ્જા મજ્ઞં સપાગં જાવ મજ્ઞ-
જાસંતાગયં, તદ્દપ્પગારંસિ થંદિલંસિ ધો ઉચ્ચારપાસવળં ઘોસિરેજ્જા । (૧૨૫)

સે મિસ્ત્રૂ ધા (૨) સે જ્ઞં પુણ યદિલં જાણેજ્જા અપ્પપાણં અપ્પહીયં જાવ મજ્ઞ-
સંતાગયં, તદ્દપ્પગારંસિ થંદિલંસિ ઉચ્ચારપાસવળં ઘોસિરેજ્જા । (૧૨૬)

સે મિસ્ત્રૂ ધા (૨) સે જ્ઞં પુણ યદિલં જાણેજ્જા—અર્હિંસપડિયાપ્ ઘુગ માહમ્મિયં સ-
મુહિસ્સ, અર્હિંસપડિયાપ્ ઘટ્ટહે સાહમ્મિયં સમુહિસ્સ, અર્હિંસપડિયાપ્ પૂગં સાહમ્મિયં સમુ-
હિસ્સ, અર્હિંસપડિયાપ્ ઘટ્ટહે સમળમાહળવળામિયા પગણિય પગણિય સમુહિસ્સ પાળાઈં (૪)
જાવ ઉદ્દેસિયં જેતેતિ, તદ્દપ્પગારં થંદિલં પુત્તિમંતરકડં જાવ ઘટ્ટિયા ણીહં ધા, અળ્ળયરંસિ
ધા તદ્દપ્પગારંસિ થંદિલંસિ ધો ઉચ્ચારપાસવળં ઘોસિરેજ્જા । (૧૨૭)

૧ પાદુચ્છનં સમાધ્યાદિકમિતિ.

अध्ययन ओगाणीशमुं.

ઉચ્ચાર પ્રશ્રવણ.

પહેલો ઉદ્દેશ.

(સ્થિતિ આટે કેવી જગ્યા પસંદ કરવી ?)

સાધુ અથવા સાધ્વીએ ખરચુપાણીની પીણ થતાં પોતાના માત્રકમાં તે કરવાં; પણ
જો પોતા પાસે માત્રક ન હોય તો પછી બીજા સાધુના પાસેથી આગી લઈ તેમાં કરવાં (૯૨૪)

સાધુ અથવા સાધ્વીએ જો જગ્યા છત્ર નીચું તાળી જણાય ત્યાં ખરચુપાણી કરવાં નહિ (૯૨૫)

સાધુ અથવા સાધ્વીએ જો જગ્યા નિર્ધીર ને નિર્જાળ ત્યાં ખરચુપાણી કરવાં (૯૨૬)

સાધુ અથવા સાધ્વીને જો જગ્યા એવી જણાય કે આ જગ્યા એક અમુક સાધુના-
માટે બનાવેલી છે या એક અમુક સાધ્વીના માટે બનાવેલી છે या ઘણી સાધ્વીએના માટે
બનાવેલી છે અથવા ઘણા શ્રમણ બ્રાહ્મણ કે બીજાનીઓમાંના દરેકના માટે પૃથક્ પૃથક્
ઠેગાપી ઠેગાવીને ધણા છત્ર નીચું ત્રિસા પૂરક બનાવવામાં આવી છે. એ રીતે જો જગ્યા
ઓદિશિક્ષોપદુષ્ટ જણાય તેવી જગ્યા પ્રાપ્તરસ્વીકૃત અથવા અસ્વીકૃત છતાં તેમાં તેમજ
ખરચુપાણી કરવા નહિ. (૯૨૭)

૧ ખરચુપાણી, માટે પેશાબ,

સે મિકલ્ વા (૨) સે ઝજ પુણ થંઢિલં જાગેઝ્જા બદ્ધે સમજ-માહજ-કિચજ-ચળી-મગ-અતિહી સમુદ્દિસ પાળાઈ (૪) જાવ ડહેસિયં ખેતેતિ, તદ્દપ્પગારં થંઢિલં અપુરિસંતરકદં જાય થાહિયા અગીહદં વા, અણ્ણયરંસિ વા તદ્દપ્પગારંસિ^૧ થંઢિલંસિ જો ડચ્છારપાસવળં યો-સિરેઝ્જા । (૧૨૮)

અહ પુણ પવં જાગેઝ્જા પુરિસંતરકદં જાય થાહિયાળીહદં વા, અણ્ણયરંસિ તદ્દપ્પગારંસિ થંઢિલંસિ ડચ્છારપાસવળં યોસિરેઝ્જા । (૧૨૯)

સે મિકલ્ વા (૨) સે ઝજં પુણ થંઢિલં જાગેઝ્જા અસિંપડિયાપ્ કવં વા, કારિવં વા, પામિચિવં વા, છગ વા, ઘરં વા, લિતં વા, મટ્ટં વા, સપધૂવિતં વા, અણ્ણયરંસિ તદ્દપ્પગારંસિ^૨ થંઢિલંસિ જો ડચ્છારપાસવળં યોસિરેઝ્જા । (૧૩૦)

સે મિકલ્ વા (૨) સે ઝજં પુણ થંઢિલં જાગેઝ્જા-દ્દહ સલ્લુ માહાવદ્દં વા માહાવદ્દ પુત્તા વા, કંદાણિ વા મૂલાણિ વા જાય હરિયાણિ વા અત્તાતો વાહિંળીદોરાંત, વાહા ભે વા અંતો સાહરંતિ, અણ્ણયરંસિ વા તદ્દપ્પગારંસિ થંઢિલંસિ જો ડચ્છારપાસવળં યોસિરેઝ્જા । (૧૩૧)

સે મિકલ્ વા (૨) સે ઝજં પુણ થંઢિલં જાગેઝ્જા-લંઘંસિ વા પીઠંસિ વા, મંચંસિ વા, માલંસિ વા, અરંસિ વા, પાસાંવાંસિ વા, અણ્ણયરંસિ થંઢિલંસિ જો ડચ્છારપાસવળં યો-સિરેઝ્જા । (૧૩૨)

સે મિકલ્ વા (૨) સેઝ્જંપુણ થંઢિલં જાગેઝ્જા અળંતરદિયાપ્ પુઢવોપ્, સસણિદ્વાપ્

૧ વાંતિકે ૨ ઉત્તરગુણાશુદ્ધે

સાધુ અથવા સાધ્વીએ જે જગ્યા ધણા શ્રમણ, બ્રાહ્મણ, કૃપણ, બિખારી, તથા મુશાફરોના માટે સામાન્યપણે કરવામાં આવેલી જગ્યાય, તેવી જગ્યા અપુરૂષાંતરકૃત અથવા વગર વપરાએલ હોતાં તેમાં ખરચુપાણી કરવા નહિ. (૯૨૮)

પણ જે તેવી જગ્યા પુરૂષાંતરકૃત અથવા વપરાયલ જગ્યાય તે તેમાં ખરચુપાણી કરવાં (૯૨૯)

સાધુ અથવા સાધ્વીએ, જે જગ્યા તેમના માટે જ કરેલી હોય વા કરાવેલી હોય, વા માટે રાખેલી હોય, વા છાંવેલી હોય, વા સંભરાવેલી હોય, વા લીંપાવેલી હોય, વા ટેકરા બાંજી સરખી કરાવેલી હોય, વા ધૂપ આપીને સુમધિત કરેલી હોય તેવી જગ્યામાં ખરચુપાણી કરવાં નહિ. (૯૩૦)

સાધુ અથવા સાધ્વીને જે જગ્યા એવી જગ્યાય કે આ જગ્યામાં ગૃહસ્થો કે ગૃહસ્થોના પુત્રો કંદ, મૂળ, ખીજ કે લીંબોતરી અંદરથી બાહરે લાવે છે વા બાહરથી અંદર લાવે છે, તેવી જગ્યામાં તેમણે ખરચુપાણી કરવાં નહિ. (૯૩૧)

સાધુ અથવા સાધ્વીએ ચાંબવા, બાજેટ, માંચા, માળ, અમાસી, પ્રાસાદ^૩ કે તેવી જાતની જગ્યાઓપર ખરચુપાણી કરવાં નહિ. (૯૩૨)

સાધુ અથવા આર્યાએ સચિત્તમાટીવાલી જમીનમાં, લીલીમાટીવાલી જમીનમાં, કાચી

પુરુષોત્તમ, નતરક્ષણ, પુરુષોત્તમ, મહિષાસુર, ચિત્રમંત્ર, સિંહા, ચિત્રમંત્ર, લેલુપ, ચિત્રમંત્ર, કોલાયાપતિ^૧ યા દુઃશ્વમે વા, જાંચપદ્મદિવ્યમિ વા જાંચ મહાદાસતાન્યમિ વા, મળ્યપરંસિ વા તદ્વપ્તગારંસિ યદિલેસિ યો ઉચ્ચારપાસવગં યોતિરેજા । (૧૩૩)

સે મિચ્છુ વા (૨) સેગંપુગ યંદિલે જાણેજા-દુઃશ્વમે વા ગાદાવદુષ્તા વા, કંદામે વા જાંચ ધોવાણિ વા પરિસાદેસુ વા પરિસાદેસિ વા પરિસાદિત્વંતિ વા-અળ્ય-યરંસિ વા તદ્વપ્તગારંસિ યદિલેસિ યો ઉચ્ચારપાસવગં યોતિરેજા । (૧૩૪)

સે મિચ્છુ વા (૩) સેગંપુગ યંદિલે જાણેજા-દુઃશ્વમે વા ગાદાવદુષ્તા વા, સાર્લીણિ વા, ચોદોણિ વા, મુગાણિ વા, માસાણિ વા, વુલ્લથામે, જયણિ વા, જવજ-વાણિ વા, પતિરિસુ^૨ વા પતિરેસિ^૩ વા પતિરિત્વંતિ^૪ વા-અળ્યયરંસિ વા તદ્વપ્તગારંસિ યદિલેસિ યો ઉચ્ચારપાસવગં યોતિરેજા । (૧૩૫)

સે મિચ્છુ વા (૪) સેગંપુગ યંદિલે જાણેજા-અમોયાણિ^૫ વા વ્યાણિ^૬ વા, નિ-હુવાણિ^૭ વા, વિગુહાણિ^૮ વા, રાણુવાણિ વા, કડવાણિ વા, પગદાણિ^૯ વા, દુરીણિ વા, પદુરાણિ^{૧૦} વા, મમગાણિ વા રિવગાણિ વા-અળ્યયરંસિ વા તદ્વપ્તગારંસિ યદિલેસિ યો ઉચ્ચારપાસવગં યોતિરેજા । (૧૩૬)

સે મિચ્છુ વા (૫) સેગંપુગ યંદિલે જાણેજા-માણુમરંપગાણિ વા મહિસકરગાણિ વા યસમકરગાણિ વા અસકરગાણિ કુશ્કુકરગાણિ વા લાવચકરગાણિ વા વદ્યચકરગાણિ વા

૧ યુગવાસે ૨ વસંતઃ ૩ વરાણે ૪ વર્ષવંતિ. ૫ આમોકાનિ કચ્ચરંપુજાઃ ૬ વ્યા-વૃદ્ધ્યોમ્નિરાજયઃ ૭ ક્ષણ્યોમ્નિરાજયઃ ૮ વિચ્છલાને ૯ હ્રસ્વોત્તિકાદિવંદકઃ ૧૦ પ્રગર્ભા મદગર્ભા ૧૧ કુદ્યપ્રાકારાદીનિ

મહીયાણી જમીનમાં, સચિત્તશિયામાં, સચિત્તપત્થશમાં, કીડવાળા લાઠપર અથવા એવી જગતના ૭૭ જગત્પતિ સ્થળમાં અરચુપાણી નહિ કરવાં. (૯૩૩)

સાધુ અથવા સાધ્વીએ જે જગતમાં ગૃહસ્થ કે ગૃહસ્થપુત્રોએ કંદ, મૂળ, કે બીજ બંધી હતા યા બરે છે યા બરે તેવી જગતના સ્થળમાં અરચુપાણી નહિ જતું. (૯૩૪)

સાધુ અથવા સાધ્વીએ જે સ્થળમાં ગૃહસ્થ યા ગૃહસ્થપુત્રોએ, બાત, જા, મળ્ય, અડ, કુલત્રી, જા, તથા જાજા વાગ્યા હોય વાવના હોય કે વાવવાના હોય તેવા સ્થળે, અરચુપાણી નહિ કરવાં. (૯૩૫)

સાધુ અથવા સાધ્વીએ, કચ્ચના દગલામાં, બહુ કોટલી જમીનમાં, યોડી કોટલ જમીનમાં, કાદવમાં, જ્યાં ચાંચલાઓ હોય ત્યાં, જ્યાં એલડી કે જલસા માંસ પડ્યા હોય ત્યાં, ગર્તાઓમાં, શુદ્ધાઓમાં, અથવા કોટદિવામાં તેઓ સપાટ યા અરચયજ છતાં ત્યાં અરચુપાણી નહિ કરવાં. (૯૩૬)

સાધુ અથવા સાધ્વીએ જે સ્થળમાં માણુસોમાટે રહેવા કરવાનાં કામ થતાં હોય અથવા જ્યાં ભેંસ, પાંચ, બળદ, ઘેડ, કૂક, લાવડ, બાક, નિર, કબૂતર, કે કપિરો

तित्तिररुगणि वा कयोयकरणाणि वा कपिञ्जलकरणाणि वा-अण्णपरंसि वा तहप्पगारंसि थंढिलंसि णो उच्चारपासवणं थोसिरेज्जा । (९३७)

से भिक्खू वा (२) सेज्जंपुण थंढिलं जाणेज्जा वेदासंदाणेसु वा गिद्धपिट्ठुदाणेसु वा तरुवतण्णाणेसु वा भेरु-पवट्ठण्णाणेसु वा विरुभक्खण्णदाणेसु वा अगगिक्खण्णदाणेसु वा-अण्णपरंसि तहप्पगारंसि णो उच्चारपासवणं थोसिरेज्जा । (९३८)

मे भिक्खू वा (२) सज्जंपुण थंढिलं जाणेज्जा-आरामाणि वा उज्जाणाणि वा वगाणि वा घणसंहाणि वा देवकुलाणि वा मग्गाणि वा पयागि वा-अण्णपरंसि वा तहप्पगारंसि थंढिलंसि णो उच्चारपासवणं थोसिरेज्जा । (९३९)

से भिक्खू वा (२) सेज्जंपुण थंढिलं जाणेज्जा-भट्ठालयाणि वा चरियाणि वा दाताणि वा गोपुताणि वा-अण्णपरंसि तहप्पगारंसि थंढिलंसि णो उच्चारपासवणं थोसिरेज्जा । (९४०)

से भिक्खू वा (२) सेज्जंपुण थंढिलं जाणेज्जा-तिवाणि वा चउक्काणि वा चउचरा-णि वा चउम्मुहाणां वा-अण्णपरंसि वा तहप्पगारंसि थंढिलंसि णो उच्चारपासवणं थोसिरेज्जा । (९४१)

से भिक्खू वा (२) सेज्जंपुण थंढिलं जाणेज्जा इंगारडाहेसु वा खारडाहेसु वा म-उयडाहेसु वा मडयधूमियासु वा मडयचेइप्पसु वा अण्णपरंसि वा तहप्पगारंसि थंढिलंसि णो उच्चारपासवणं थोसिरेज्जा । (९४२)

से भिक्खू वा (२) सेज्जंपुण थंढिलं जाणेज्जा-गदियाययणेसु वा थंकाययणेसु वा

१ मेहश्वाग्र पर्वतोभिधीयते.

वगेरे राप्पवाभां आगता होय नेवा स्थणे अरयुपाण्णी नदि करवां. (८३७)

साधु अथवा साध्वीमे नरे ठेकाजे भाणुमे शंभुं सेता होय अथवा न्यां पोताने शृद्धभक्ष्यु करवता होय अथवा न्यां ज्ञाउ डिपरथी पडता होय अथवा न्यां पर्वत डिपरथी ज्ञापाता करता होय अथवा न्यां यिप आछ भरता होय अथवा न्यां अग्निभां प्रवेश करता होय तेना स्थणे अरयुपाण्णी नदि करवां. (८३८)

साधु अथवा साध्वीमे, आग, अग्नीया, वन, लधुवन, देवग, सभा, के पाण्णी पीयाना थपा वगेरा स्थणे अरयुपाण्णी नदि करवां. (८३९)

साधु अथवा साध्वीमे डिट्ठाना कोस, कोट तथा सहरेना वज्जे इरवा भाटे राणेत्ता भाग, दस्वान्त, अउप्पिओ, धत्तादि स्थणे अरयुपाण्णी नदि करवां (८४०)

साधु अथवा साध्वीमे त्रिष्ठ प्रदेशभां, योउभां, योउताभां, योचाटाभां के अग्री नतना अन्य स्थणेभां अरयुपाण्णी नदि करवां. (८४१)

साधु अथवा साध्वीमे, क्षीणाग्रभा, क्षारणी लट्ठीओभां, मुउत्त जगता होय त्यां, भरेलाओपर न्यां स्तूप (धुमट) करेला होय त्यां, भरेलाओपर न्यां यैय (दिवणे) करेला होय त्यां, अथवा अग्री नतना अन्य स्थणेभां अरयुपाण्णी नदि करवां. (८४२)

साधु अथवा साध्वीमे नदीना तीर्थस्थानाभां, क्षादनना तीर्थस्थानेभां, पंशपरपशुथी

અધ્યાયયેસુ વા મેયઃવદતિ વા-અળયરસિ વા તદ્વપ્તગારમિ થદિ-મિ ણો ઉચ્ચારપાસ-
વળ વોસિરેજા । (૧૪૩)

સે મિકરૂ વા (૨) સેઝ્ઝપુજ થદિહ જાગેઝ્ઝા-અવિયાસુ વા મદિયન્વાગિયાસુ, જ-
દિય સુ વા મોપ્પલેદિયાસુ ગયાઝ્ઝાસુ વા, અર્ગાસુ વા, અળયરસિ વા તદ્વપ્તગારમિ થદિ-
રમિ ણો ઉચ્ચારપાસવળ વામિરેઝ્ઝા । (૧૪૪)

સે મિકરૂ વા (૨) સેઝ્ઝપુજ થાદળ જાગેઝ્ઝા-ડામરવ્વસિ^૧ વા, માગન્વસિ
વા, મૂગ્ગવ્વસિ વા, હવ્યઠરવ્વસિ વા, અળયરસિ વા તદ્વપ્તગારમિ થાદલમિ ણો ઉ
ચ્ચારપાસવળ વોમરઝ્ઝા । (૧૪૫)

સે મિકરૂ વા (૨) સેઝ્ઝપુજ થદિહ જાગેઝ્ઝા-અળયરસિ વા, સળવગસિ વા,
ધાપ્દવગસિ વા, કેપ્દવગસિ વા, અવગમિ વા, અસોગવગસિ વા, ણાગરગસિ વા, પુણા
ગવગસિ વા, હુણગરગસિ વા, અળયરેસુ વા તદ્વપ્તગારેસુ પ્તોવપ્સુ વા, પુક્તોવપ્સુ વા,
ફલોવપ્સુ વા, વીધોવપ્સુ વા, હરિધોવપ્સુ વા, ણો ઉચ્ચારપાસવળ વોસિરેજા । (૧૪૬)

સે મિકરૂ વા (૨) સવપાવય વા પરપાવય વા ગહાય સેતમાપાદ પ્ગત મવક્કમેઝ્ઝા
અળાવાયામિ અલ્લેદ્દયસિ અપ્પાગસિ ણાવ મક્કહાસતાળયસિ અદારામસિ વા ઉવસ્વપસિ
ઉચ્ચારપાસવળ વોમિરેઝ્ઝા, વોસિરેજા સેતમાપાદ પ્ગતમવક્કમેઝ્ઝા અળાવાયામિ જાવ મક્ક
હાસતાળયસિ અદારામસિ વા ગહાનધદિલસિ વા અળયરસિ વા તદ્વપ્તગારમિ થદિરસિ
અવિત્તસિ તત્તો સજ્જામેવ ઉચ્ચારપાસવળ પરેદ્દવેઝ્ઝા । (૧૪૭)

પ્પ સહુ તસસ મિકલુત્ત મિકલુણીપ્ વા સામગિય જાવ વ્વજ્ઝમિ તિ મેમિ । ૧૪

ઉચ્ચારપાસવળમ્પિત્તહય સમત્ત તહય

૧ હાલમધાનશાક સદ્વતિ

આયના આવેના પૂઝનીય સ્થળોમા, કે પાણી સ્ત્રીયવાની નીચ વગેરે સ્થળોમા અસ્પૃશ્ય
નહિ કરેવા (૮૪૩)

આધુ અથવા આંત્રીએ મારીની નરી ખાણોમા, ગાયેને ચરવાના નવા ગૈરસ્થળોમા
કે ખાણોમા અસ્પૃશ્ય નહિ કરેવા (૮૪૪)

આધુ અથવા આંત્રીએ ઘાળવાળા સ્થળોમા શાકવાળા સ્થળોમા, કે મૂળદિકલ્લેવા
સ્થળોમા અસ્પૃશ્ય નહિ કરેવા (૮૪૫)

આધુ અથવા આંત્રીએ બીયાના વનમા, મણીના વનમા, પાકાના વનમા, તપીના
વનમા આગના વનમા, અગાના વનમા, નાગના વનમા પુન્નાગના વનમા, ચૂલ્લેકના વનમા
અથવા એરી ભાગના બીજા પત્ર પુષ્પ ફળ બીજ તથા લીલાતી સહિત સ્થળોમા અસ્પૃશ્ય
નહિ કરેવા (૮૪૬)

નવુ અથવા સંધીએ પોતાનુ અથવા બીજાનુ પાત્ર લઈ એમત સ્થળમા ન્યા કે ન
આવે નહિ તથા ન્યા કેલ દબે નહિ તેના નિર્ગત સ્થળમા અસ્પૃશ્ય કરેવા-કરીને તે
પાત્ર લઈ આગમ કે બોજા સ્થળમા અથવા એક ભાગના અન્ય અવિત્ત સ્થળમા પતના
પૃષ્ઠ પગના (૮૪૭)

અ બીજા અધુ તથા આંત્રીના બાસાનુ ન સ્પૃશ્ય છે કે તેઓ સર્વે ખાખનોમા આ
ધનનાખાળી રખતુ (૧૪૮)

શબ્દનામકં વિંશતિતિમ મધ્યયનમ્.

[એકદેશં]

સે મિચ્છા યા મિચ્છુણી યા મુદ્ધંગસદ્ધાણિ યા, ચંદ્રીમુદ્ધંગ સદ્ધાણિ યા, ઝગ્ગહરિસદ્ધાણિ યા, અણ્ણયરાણિ યા તદ્ધપ્પગારાણિ ચિત્ત્વરૂપાણિ વિતતાદં સદ્ધાદં કણ્ણસોપપદિયાપ્ ણો અમિસંધારેજ્ઞા ગમમાપ્. (૧૪૧)

સે મિચ્છા યા (૨) અદ્ધાબેગ્ગદ્ધાદં સદ્ધાદં તુગેતિ, તંજહા, વીનાસદ્ધાણિ યા, વિપંચિ-સદ્ધાણિ યા, વચ્ચીસગમ્મદ્ધાણિ યા, તુણ્ણવમ્મદ્ધાણિ યા, પગ્ગવમ્મદ્ધાણિ યા, તુંગવીણિયમ્મદ્ધાણિ યા, દુકુલસદ્ધાણિ યા, અણ્ણયરાદ્ધા યા તદ્ધપ્પગારાદ્ધા ચિત્ત્વરૂપાણિ સદ્ધાણિ તતાદં કણ્ણસોપપદિ-યાપ્ ણો અમિસંધારેજ્ઞા ગમમાપ્. (૧૫૦)

સે મિચ્છા યા (૩) અદ્ધાબેગ્ગદ્ધાદં સદ્ધાદં તુગેતિ, તંજહા, વાલ્લમ્મદ્ધાણિ યા, કંમ્મતા-લસદ્ધાણિ યા, લત્તિય^૧ સદ્ધાણિ યા, મોટ્ઠિય^૨સદ્ધાણિ યા, કિરિકિરિય^૩સદ્ધાણિ યા, અણ્ણય-રાણિ યા તદ્ધપ્પગારાદ્ધા ચિત્ત્વરૂપાદ્ધા તાલસદ્ધાદં કણ્ણસોપપદિયાપ્ ણો અમિસંધારેજ્ઞા ગ-મમાપ્. (૧૫૧)

૧ લત્તિકા કંશિકા. ૨ મોહિકા માંદાનાંરૂપા. ૩ કિરિકિરિયા ધંદાધિકંચિકા.

અધ્યયન વીશમું.

શબ્દ.

પહેલો ઉદ્દેશ.

(મુનિએ શબ્દમાં ઓદિત ન થવું.)

સાધુ અથવા સાધ્વીએ મૃદંગ, નાંદીમૃદંગ, તથા ઝાલર વગેરેના વિનત શબ્દો સાંભ-ળવા જવું નહિ. (૯૪૯)

સાધુ અથવા સાધ્વીએ વીણા, ત્રિપંચી, વર્દીશક, તુલક, પશુચ, તુંગવીણા, દુકુલ વગેરેના તત શબ્દો સાંભળવા જવું નહિ. (૯૫૦)

સાધુ અથવા સાધ્વીએ તાળ, કંસતાળ, કંશિકા, ઓલિકા, કિરિકિરિકા વગેરેના તાલ શબ્દો સાંભળવા જવું નહિ. (૯૫૧)

સે મિલ્લુ વા (૨) અદાવેગદ્વાદ સદાદ સુનેતિ, તજદા, સલસદાણિ વા, વેણસદાણિ વા, ઘસસદાણિ વા, સરમુહીસદાણિ વા, પિરિપિરિયસદાણિ વા, અળ્ળયરાદ વા તદ્દપ્પગારાદ વિરુવરુવાદ સદાદ દ્વુસિરાદ વળ્ણસોયપદિયાદ ણો અમિસધારેજ્જા ગમણાદ । (૧૫૨)

સે મિલ્લુ વા (૨) અદાવેગદ્વાદ સદાદ સુનેતિ, તજદા, વપ્પાણિ વા, ફલિહાણિ વા, જાવ સરાણિ વા, સરપતિયાણિ વા, સરસ્સરપતિયાણિ વા, અળ્ળયરાદ વા તદ્દપ્પગારાદ વિરુવરુવાદ સદાદ વળ્ણસોયપદિયાદ ણો અમિસધારેજ્જા ગમણાદ । (૧૫૩)

સે મિલ્લુ વા (૨) અદાવેગદ્વાદ સદાદ સુનેતિ, તજદા, કલ્લાણિ વા, જૂમાણિ વા, ગાહનાણિ વા, વળાણિ વા, વળદુગ્ગાણિ વા, પવ્વયાણિ વા, પવ્વયદુગ્ગાણિ વા, અળ્ળયરાદ વા તદ્દપ્પગારાદ વિરુવરુવાદ સદાદ કળ્ણસોયપદિયાદ ણો અમિસધારેજ્જા ગમણાદ । (૧૫૪)

સે મિલ્લુ વા (૨) અદાવેગદ્વાદ સદાદ સુનેતિ, તજદા, ગામાણિ વા, જગરાણિ વા, જિગમાણિ વા, રાયદાણિઓ વા, આસમપદ્ધણસણિવસાગિ વા, અળ્ળયરાદ વા તદ્દપ્પગારાદ સદાદ ણો અમિસધારેજ્જા ગમણાદ । (૧૫૫)

સે મિલ્લુ વા (૨) અદાવેગદ્વાદ સદાદ સુનેતિ, તજદા, આરામાણિ વા, રગ્ગાણિ વા, વળાણિ વા, વળસદાણિ વા, દ્વલ્લુલાણિ વા, સમાણિ વા, પવાણિ વા, અળ્ળયરાદ વા તદ્દપ્પગારાદ સદાદ ણો અમિસધારેજ્જા ગમણાદ । (૧૫૬)

સે મિલ્લુ વા (૨) અદાવેગદ્વાદ સદાદ સુનેતિ તજદા, અદાણિ વા, અદાલયાણિ વા, ચરિયાણિ વા, દારાણિ વા, ગોપુરાણિ વા, અળ્ળયરાદ વા તદ્દપ્પગારાદ સદાદ ણો અમિસધારેજ્જા ગમણાદ । (૧૫૭)

સાધુ અથવા માધ્વીએ શખ, વેણુ, વશ, ખરમુખી, પિરિપિરિકા વગેરના શુભિર શબ્દો સાબળવા જતુ નહિ (૮૫૨)

સાધુ અથવા માધ્વીએ, ખેત્રોના ક્યારડા, ખાઇ, તળાવ, વગેર સ્થળોમા થતા શબ્દો સાબળવા ત્યા નહિ જતુ^૧ (૮૫૩)

સાધુ અથવા સાધ્વીએ જન્મજન્મ પ્રદેશ વનસ્પતિની ધટા, ધીય ઝડી, વન, વનદુર્ગ, પર્વત, પર્વતદુર્ગ, દત્તાદિ સ્થળોમા થતા શબ્દો સાબળવા ત્યા નહિ જતુ (૮૫૪)

સાધુ અથવા માધ્વીએ મામ, નમર, નિગમ, ગલ્લ્યાની, આશમ, ખાટલુ, કે અનિવેશ વગેર સ્થળોમા થતા શબ્દો સાબળવા નહિ જતુ (૮૫૫)

સાધુ અથવા માધ્વીએ આતમ ઉદાન, વન, વનખડ, દેવગ મહા, પાનીયશાળ, વગેર સ્થળોમા થતા શબ્દો સાબળવા નહિ જતુ (૮૫૬)

સાધુ અથવા માધ્વીએ, અગતી, બમતી, દરવાજા, કે ગોપુર વગેર સ્થળોમા થતા શબ્દો સાબળવા નહિ જતુ (૫૭)

(૧) માત્ર તમા એમ ૭ કે તથાગ, ખાઇ, તળાવ વગેર શબ્દો સાબળવા નહિ જતુ એમ માહિતી નહીં જતુ)

से भिक्खु वा (२) अहावेगइयाहं सहाहं सुणेति, संजहा, तियाणि वा, चउदाणि वा, पप्पराणि वा, चउम्मुदाणि वा, अण्णयराहं वा तहप्पगाराहं सहाहं णो अभिसंधारेज्ज गमणाए । (१५८)

से भिक्खु वा (२) अहावेगइयाहं सहाहं सुणेति, संजहा, न्हिसट्ठाणकरणाणि वा, वसभट्ठाणकरणाणि वा, अस्सट्ठाणकरणाणि वा, हत्थिण्णकरणाणि वा, जाव, कविंजलट्ठाणकरणाणि वा, अण्णयराहं वा तहप्पगाराहं सहाहं णो अभिसंधारेज्ज गमणाए । (१५९)

से भिक्खु वा (२) अहावेगइयाहं सहाहं सुणेति, संजहा, न्हिसजुदाणि वा, वसभ-
जुदाणि वा, अस्सजुदाणि, वा, हत्थिजुदाणि वा, जाव कविंजलजुदाणि वा, अण्णयराहं
वा तहप्पगाराहं, णो अभिसंधारेज्ज गमणाए । (१६०)

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा अहावेगयाहं सहाहं सुणेति, संजहा, -पुब्बट्ठाणाणि वा,^१
इप्पइयट्ठाणाणि वा, गपजइयट्ठाणाणि वा, अण्णयराहं वा तहप्पगाराहं णो अभिसंधारेज्ज
गमणाए । (१६१)

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा जाय सुणेति, संजहा, -अप्पलाइयट्ठाणाणि वा^२, माणु-
म्मणिपट्ठाणाणि वा, महायाहयणट्-गीय-वाइय-तंति-तल-ताल-तुडिय-पट्ठप्प वाइयट्ठाणाणि
वा, अण्णयराहं वा तहप्पगाराहं णो अभिसंधारेज्ज गमणाए । (१६२)

से भिक्खु वा भिक्खुणी वा जाय सुणेति, तं-हा, -कलहाणि वा, दिपाणि वा, ड-

१ पूर्वमिति ब्रह्म वपुवरादिकं तत्त्वानं वेदिकादि सत्र आचमयेयादिशब्दध्वजप्रति-
श्रया न गच्छेत् । २ आख्यायिकास्थानानि वा ।

साधु अथवा साध्वीजे, त्रिक (त्रिभूत), योक्त, योक्ताहुं, ३ योमुण वगेरा स्थले
थता शब्दो सांभणवा नहि न्तुं (६५८)

साधु अथवा साध्वीजे, गहिरस्थान, वृषभस्थान, अधराणा, दायीस्थान, तथा क्षिं-
नणी वगेरा पक्षीआना स्थानमां थता शब्दो सांभणवा नहि न्तुं. (६५९)

साधु अथवा साध्वीजे पाक्ष, गण्ड, घोक्ष, दायी, ३ क्षिंजला पक्षि वगेराना युक्त
थता सांभणवा त्मां सांभणवा नहि न्तुं, (६६०)

साधु अथवा साध्वीजे वर कन्यानी योरीना स्थाने, अथवा दायी ३ घोक्षो न्मां
रहेता होय ते स्थाने शब्दो सांभणवा नहि न्तुं. (६६१)

साधु अथवा साध्वीजे, वार्ताजे थती होय तेवा स्थले, तोल भाप थता होय तेवा
स्थले. तथा न्मां गहोक्षं नाय गीत ३ वीणा-ताल-मृदगादिङ्गा वादिन थता होय ते स्थले
शब्दो सांभणवा नहि न्तुं. (६६२)

साधु अथवा साध्वीजे न्मां दधक, दंशय, ३ डभर थता होय तेवा स्थले अथवा

મરાઠિ વા, દોરજાણિ વા, ચિરદ્વરજાણિ વા, અળયરાઈ વા તદ્વપ્પગારાઈ ણો અભિસંધારેજ ગમણાણ । (૧૬૩)

સે મિક્કુ વા મિક્કુણી વા જાવ સદાઈ સુણેતિ સુઠ્ઠિયં દારિયં પરિમુયં^૧ મઠિયા-
સંકિય-મિત્તસમાણિયં^૨ પેહાણ, ઇય પુરિસં વા વહાણ ણોગિજ્ઞમાણં પેહાણ અળયરાઈ વા
તદ્વપ્પગારાઈ ણો અભિસંધારેજ ગમણાણ । (૧૬૪)

સે મિક્કુ વા મિક્કુણી વા અળયરાઈ વિરુવરુવાઈ મહાસવાઈ^૩ ઇય જાણેજા, ત-
જહા, યદુસગડાગિ વા, યદુરહાણિ વા, વદુમિલરુણિ વા, વદુ પચ્છતાણિ વા, અળયરાઈ
વા તદ્વપ્પગારાઈ વિરુવરુવાઈ મહાસવાઈ કળ્લસોયપદિયાણ ણો અભિસંધારેજ ગ-
મણાણ । (૧૬૫)

સે મિક્કુ વા મિક્કુણી વા વિરુવરુવાઈ મહુસ્સવાઈ ઇય જાણેજા, તંજહા, ફર્યાણિ
વા, પુરિસાણિ વા, થેરાણિ વા, ડહરાણિ વા, મઝિનાણિ વા, આનરણવિમૂલિયાણિ વા,
માયંતાણિ વા, વાયંતાણિ વા, જન્ચતાણિ વા, હસંતાણિ વા, રમતાણિ વા, મોહંતાણિ વા,
વિપુલ અસગમાણાઈમસાઈમં પરિમુંજવાણિ વા, પરિમાઈતાણિ વા, વિચ્છદ્વપ્પમાણાણિ વા,
વિગ્ગોવદ્વપ્પમાણાણિ વા, અળયરાઈ વા તદ્વપ્પગારાઈ વિરુવરુવાઈ મહુસ્સવાઈ કળ્લસોયપદિ-
યાણ ણો અભિસંધારેજ ગમણાણ । (૧૬૬)

સે મિક્કુ વા મિક્કુણી વા ણો કહ્લોહ્મહિ-સરોહિં, ણો .પરહોહ્મહિં સરોહિં, ણો

૧ પરિમુયં. ૨ નિયમાનાં અઘાદિના. ૩ મહાશ્રવસ્થાનાનિ ૪ ધારાપતાવિકૃતં

ત્યાં એ સભ્ય કે નિરૂદ્ધ સભ્ય હોય તેવા સ્થળે-સખ્દો સાંભળવા નહિ જતું. (૯૫૩)

સાધુ અથવા સાધ્વીએ સારી રીતે શણગારેલ નાની છોકરીને ધણા જણોએ વીંટ-
યથી અને ઘોડાપગ ચણવીને લઈ જવાની જોઈ, અથવા કોઈ પુરૂષને વધ કરવા લઈ જ-
વાતો જોઈ ત્યાં સાંભળવા નહિ જતું. (૯૫૪)

સાધુ અથવા સાધ્વીએ અનેક પ્રકારના મહા આશ્રવના સ્થાન, જેઓમાં ધણા ગામ,
ધણા રથ, ધણા ખેતર, કે ધણા આબુબાબુના લોક એકઠા થયાં હોય તેવા ધ્યાનોર્થ
ઠાનથી સખ્દ સાંભળવાને નહિ જતું (૯૫૫)

સાધુ અથવા સાધ્વીએ અનેક પ્રકારના મહોત્સવો કે જેમા રૂઠી, પુરૂષ, દહ, બાળ,
તથા જીવનો શણગાર સજ્જ ગાતા હોય, વનવના હોય, નાચતા હોય, દમન હોય, રમત
હોય, મોઢ પાગતા હોય, તથા ઘણું અચનવાનખાનિ-મસ્તાદિમદ્ય આદાર જમત હોય,
અદમ્યમ રેતા લેતા હોય, છાંડા હોય, કે અન્યવી ગખત હોય તેવા મહોત્સવોના અંગે
સખ્દ સાંભળવા નહિ જતું. (૯૫૬)

સાધુ અથવા સાધ્વીએ ગ્વલનિયમ સખ્દોવડે અથવા વિનયનિયમ સખ્દોવડે, સાંભળેલા

મુનેહિં સદેહિં, ણો અમુનેહિં સદેહિં, ણો દિદેહિં સદેહિં, ણો અદિદેહિં સદેહિં, ણો સજ્જેઝા,
 ણો રજ્જેઝા ણો ગિઝ્જેઝા, ણો મુઝ્જેઝા, ણો અઝ્જોવજ્જેઝા । (૧૬૭)

एयं खलु तस्मै भिक्खुस्स भिक्खुणीण वा सामग्गियं जाय जणुजासि ति वेमि । १६८

સદ્ધર્મચરિત્ર્યં ચરત્યં.

શબ્દો વડે અથવા વગરે સાંભળેલાં શબ્દો વડે, તેમજ દીઠેલાં શબ્દો વડે અથવા અણુદી-
 ઠેલાં શબ્દોવડે, આસક્ત, રક્ત, ગૃહ મોહિત, કે તત્ત્વ ન થવું. (૫૬૭)

એજ તે સાધુ અથવા સાધ્વીનો પરિપૂર્ણ આચાર છે કે તેમણે બધી બાબતોમાં સદા
 ચલવતા રહેવું. (૫૬૮)

રૂપાલ્ય મેકવિંશતિતમ મધ્યયનમ્.

[એકોદેશં]

સે મિત્ત્વા વા (૨) બહાવેગયાઈ રૂવાઈ પાસદ, તંજદા, ગંધિમાણિ^૧ વા, વેડિમાણિ^૨ વા, પૂરિમાણિ^૩ વા, સંચાદમાણિ^૪ વા, કદ્દકમ્માણિ વા^૫, પોત્યકમ્માણિ વા, ચિત્તકમ્માણિ વા, મણિકમ્માણિ^૬ વા, દંતકમ્માણિ વા, માલકમ્માણિ વા, પત્તચ્છેજ્જકમ્માણિ વા, પિવિ-
યાણિ વા ચેદિમાઈ, અણ્ણવરાઈ તદ્દપ્પગારાઈ વિરૂપરૂયાઈ ચક્કુદંસળપદિયાણુ ખો અનિર્લ-
ધારેજ ગમણાણુ । (૧૬૧)

પૂર્વ હોયજ્ઞં જહામદપદિયાણુ સર્વા વાદ્ધત્તવજ્ઞા રૂવપદિયાવિ । (૧૭૦)

(રૂવલત્તિકથં પંચમ)

૧ પ્રચિતપુષ્પાદિનિર્મિતસ્વસ્તિકાદીનિ ૨ વચ્ચાદિનિર્વસિતપુષ્પલિક્ષ્મદીનિ. ૩ વાન્યંતઃ
પુરુષાધાત્મીનિ. ૪ પોલકાદીનિ ૫ રયાદીનિ.

અધ્યયન એકવીસમું.

૩૫

પહેલો ઉદ્દેશ

(૩૫ જોડે ગ્રાહિત ન થવું.)

સાધુ અથવા સાધ્વીએ, પૂલથી રમેલ સ્વસ્તિકાદિક, વસ્ત્રવંદે રમેલ પુતળીઓ,
પુનઘાઓ, કપડાંઓ, લાકડકામ, પુસ્તકો, ચિત્રકામ, અણ્ણિકામ, દાંતકામ, આગાઓ, કાતરકામ
પગેશ અનેક કરાખના કામો આંખથી જોવાના ધરાદે જોવા નહિ જાયું. (૯૬૯)

એ પ્રમાણે સમ્યાધ્યયનની આદ્યેજ ૩૫ અધ્યયનની ગિના નાજી લેવી. (૧૦૦)

પરક્રિયાર્થ્યં દ્વાવિંશ મધ્યયનમ્

(એકોદેશં)

પરક્રિયં^૧ ગદ્યમ્^૨ સંમેસિધં^૩ ણો તં સાતિષ્^૪, ણો તં નિયમે^૫ । (૧૭૧)

સે^૧ સે^૨ પરો પાપ્ આમજેજ્ઞ વા, ણો તં સાતિષ્, ણા તં નિયમે । સે સે પરો પાપ્.હં સંવાહેજ્ઞ વા, પલિમહેજ્ઞ વા, ણો તં સાતિષ્, ણો તં નિયમે । સે સે પરો પાપ્.હં ફુસેજ્ઞ વા, રણ્જ વા, ણો તં સાતિષ્, ણો તં નિયમે । સે સે પરો પાપ્.હં તેહેજ્ઞ વા, ઘણ્જ વા, વસાણ્જ વા, મપ્પજેજ્ઞ વા, મિલિંગેજ્ઞ વા, ણો તં સાતિષ્, ણો તં નિયમે । સે સે પરો પાપ્.હં હોહેજ્ઞ વા, કલ્લેજ્ઞ વા, જુલ્લેજ્ઞ વા, વલ્લેજ્ઞ વા, હલ્લોલેજ્ઞ વા, જવાલિવેજ્ઞ વા, ણો તં સાતિષ્, ણો તં નિયમે । સે સે પરો પાપ્.હં, સત્તોદગવિચ્છેજ્ઞ વા, ઝસિણોદગવિચ્છેજ્ઞ વા, હચ્છોલેજ્ઞ વા, પધોણ્જ વા, ણો તં સાતિષ્, ણો તં નિયમે । સે સે પરો પાપ્.હં અણ્ણયરેણ વિલેદ્દગજાતેણ આલિપેજ્ઞ વા, વિલિપેજ્ઞ વા, ણો તં સાતિષ્ ણો તં નિ-

૧ આધ્યાત્મકી આત્મનિ ક્રિયમાણાં ૨ સંકલ્પિકાં ૩ સ્વાદયેત્ અમિલપેત્ ૪ નિયમયેત્-કારયેત્ વાચા કાયેનચ. ૫ તસ્ય ૬ સ પરઃ

અધ્યયન બાવીશમું.

પરક્રિયા.

પહેલો ઉદેશ

(બીજાનીક્રિયામાં મુનીએ કેમ વર્તવું.)

મુનિના શરીરમાં કોઇ ગૃહસ્થ કર્મબંધનને ક્રિયા કરે તો તે મુનિએ ધન્યું નહિ અને નિયમનું^૧ પણ નહિ. (૮૭૧)

(દાખલા તરીકે) કોઇ ગૃહસ્થ^૨ મુનિના મગ સાફ કરે, ચાંપે, ગળે, આડકે, રંગે, તેલ ધી, કે અરખીથી મસાશે કે ચોપડે, લોદર ક્ષાર લોટ કે બૂઝાવડે જીંઘટે કે લીપે, હંડા કે ગરમ પાણીથી છાંટે કે ધુવે, ગમે તે જાતના વિલેપનવડે લીપે, ગમે તે જાતનાધૂપથી ધૂપિત કરે.

૧ ઇહાં રીકાક્ષર તથા બાળાવબોધકર્તા “નિયમનું” એ પદનો અર્થએવો કરે છે કે ધન્યું નહિ તે મનવડે ચઢાવું નહિ અને નિયમનું નહિ તે વચન તથા કાયાવડે કરાવવું નહિ. પરંતુ ઇમેજ શાપાંતર કર્મા એમ અર્થ કરે છે કે ધન્યું નહિ અને “નિયમનું” એટલે અટકાવવું પણ નહિ.

૨ પરમશ્રદ્ધાથી (રીકા)

यमे । से से परो पादाद् अण्यरेण धूवजाण धूवेज्ज वा, पधूवेज्ज वा णो तं सातिण्, णो तं नियमे । से से परो पादाभो न्याणुं वा कटय वा णीहरेज्ज वा, विनोहेज्ज वा, णो तं सातिण्, णो तं नियमे । से से परो पादाभो पूयं वा सोणियं वा णीहरेज्ज वा विमोहेज्ज वा, णो तं सातिण्, णो तं नियमे । (९७२)

से से परो कायं आमजेज्ज वा पमजेज्ज वा, णो तं सातिण् णो तं नियमे । से से परो कायं रुधादेज्ज वा, पलिमदेज्ज वा, णो तं सातिण्, णो तं नियमे । से से परो कायं तेहेण वा घण्ण वा वसाण् वा मक्खेज्ज वा, अम्भगेज्ज वा, णो तं सातिण्, णो तं नियमे । से से परो कायं लोहेण वा कहेज्ज वा चुण्णेण वा वण्णेण वा, उल्लोहेज्ज वा, उम्बलेज्ज वा, णो तं सातिण् णो तं नियमे । से से परो कायं क्षिमाद्गवियडेण वा उसिणोद्गवियडेण वा उच्छोलेज्ज वा पटोण्ण वा, णो तं सातिण्, णो तं नियमे । से से परो कायं अण्यरेणं विन्देज्जजातेणं आलिपेज्ज विलिपेज्ज वा, णो तं सातिण् णो तं नियमे । से से परो कायं अण्यरेणं धूवजातेण धूवेज्ज वा पधूवेज्ज वा, णो तं सातिण् णो तं नियमे । (९७३)

से से परो कायसि वणं आमजेज्ज वा, पमजेज्ज वा, णो तं सातिण् णो तं नियमे । से से परो कायसि वणं संवाहेज्ज वा पलिमदेज्ज वा णो तं सातिण् णो तं नियमे । से से परो कायसि वणं तेहेण वा घण्ण वा वसाण् वा मक्खेज्ज वा भिल्लेज्ज वा, णो तं सातिण् णो तं नियमे । से से परो कायसि वणं लोहेण वा कहेण वा चुण्णेण वा वण्णेण वा उल्लोहेज्ज वा, उम्बलेज्ज वा, णो तं सातिण् णो तं नियमे । से से परो कायसि वणं सीतोद्गवियडेण वा उसिणोद्गवियडेण वा उच्छोलेज्ज वा, पधोवेज्ज वा, णो तं सातिण्, णो तं नियमे । से से परो कायसि वणं अण्यरेणं सत्यजातेण अच्छिदेज्ज वा विच्छिदेज्ज वा णो तं सातिण्, णो तं नियमे । से से परो अण्यरेणं सत्यजातेण अर्द्धिदिप्ता, पूयं वा सोणिय वा, णीहरेज्ज वा विमोहेज्ज वा, णो तं सातिण् णो तं नियमे । (९७४)

से से परो कायसि गंडं वा, अरतिं वा, पुलं वा, भगंदलं वा, आमजेज्ज वा पमजेज्ज वा, णो तं सातिण्, णो तं नियमे । से से परो कायसि गंडं वा, अरतिं वा, पुलं वा, भगंदलं वा संवाहेज्ज वा पलिमदेज्ज वा, णो तं सातिण् णो तं नियमे । से से परो कायसि गंडं वा जाव भगंदलं वा तेहेण वा घण्ण वा वसाण् वा मक्खेज्ज वा भिल्लेज्ज वा, णो तं सातिण् णो तं नियमे । से से परो कायसि गंडं वा जाव भगंदलं वा लोहेण वा कहेण वा चुण्णेण वा वण्णेण वा उल्लोहेज्ज वा उम्बलेज्ज वा, णो तं साति-

अथवा पगभांथी भीक्षुं के हांडुं कडाडी गोशुं करे अथवा प३ के बोदी कडाडी गोशुं करे तो तेने धम्मं पणु नहिं अने निवभुं पणु नहिं (६७२)

अने रीते मुनिना गरी, गरीमां देया नणु (आ॥), ग३ (अम॥), अरी, वागां तथा भगंदर रीरे पणु प्रत्येक आचरणं समष्टि वेतुं (१७३-१७४-१७५)

પુ નો તં નિયમે । સે સે પરો કાયંસિ ગંઢં વા જાવં મગંદલં વા, સીતોદગવિયદેગં વા ડ-
સિનોદગવિયદેગં વા ઉચ્છોલેજ વા પચોધેજ વા, નો તં સાતિપુ નો તં નિયમે । સે સે પરો
કાયંસિ ગંઢં વા જાવં મગંદલં વા અણયરેગં સત્યજાપુણં અચ્છિદેજ વા વિચ્છિદેજ વા; સે
સે પરો અણયરેગં સત્યજાપુણં અચ્છિદિત્તા વા વિચ્છિદિત્તા વા પૂર્યં વા સોણિયં વા હીહ-
રેજ વા વિસોહેજ વા, નો તં સાતિપુ નો તં નિયમે । (૧૭૫)

સે સે પરો કાયાઓ સેયં વા જહં વા નીહરેજ વા વિસોધેજ વા, નો તં સાતિપુ
નો તં નિયમે । (૧૭૬)

સે સે પરો અચ્છિમલં વા, અણમલં વા, નહમલં વા, નીહરેજ વા વિસોહેજ વા નો
તં સાતિપુ • (૧૭૭)

સે સે પરો દીહાઈં ચાલાઈં, દીહાઈં રોનાઈં, દીહાઈં મમુહાઈં, દીહાઈં કલ્લરોમાઈં
દીહાઈં વચ્ચિરોમાઈં, કલ્પેજ વા સંઢયેજ વા, નો તં સાતિપુ • (૧૭૮)

સે સે પરો સીસાઓ લિન્નં વા જૂર્યં વા નીહરેજ વા વિસોહેજ વા, નો તં સા-
તિપુ • (૧૭૯)

સે સે પરો અંકંસિ વા પલિયંકંસિ વા તુયદાવેજ્ઞા, પાદાઈં આમગ્ગેજ્ઞા વા પમગ્ગેજ્ઞા
ચા-પૂવં હેદ્દિમો ગમો પાયાદિ માણિયંવો । સે સે પરો અંકંસિ વા પલિયંકંસિ વા તુયદા-
વેજ્ઞા હારં વા, અદ્દહારં, વા અરુજં વા, કેવેયં વા, મગ્ગં વા, પાલંવં વા, તુવણ્ણસુત્તં વા,
આવિષેજ્ઞા વા, વિણિધેજ્ઞા વા, નો તં સાતિપુ • (૧૮૦)

સે સે પરો આરામંસિ વા ડગ્ગાણંસિ વા નીહરિત્તા વા વિસોહિત્તા વા પાયાઈં આ-
મગ્ગેજ્ઞા વા, પમગ્ગેજ્ઞા વા, નો તં સાતિપુ • (૧૮૧)

વળી કોઈ મુનિના શરીરથી મળ જીવારે કે તેને સાફ કરે કે અક્ષિમલ, કલ્પમલ
અથવા નખમલ જીવારે કે સાફ કરે તો તે પણ ઇચ્છતું કે નિયમતું નહિ. (૯૭૬-૯૭૭)

વળી કોઈ મુનિના વાલ, રોમ, ભવાં, કાખના રોમ, તથા ગુચ્છ પ્રદેશના રોમ લાંબાં ટેખી
કાપે કે કુપારે તો તે પણ ઇચ્છતું કે નિયમતું નહિ. (૯૭૮)

વળી કોઈ મુનિના આયામાંથી લીખ કે જૂઠું કાઢે કે શોધે તો તે પણ ઇચ્છતું કે નિ-
યમતું નહિ. (૯૭૯)

વળી કોઈ મુનિને ખોલામાં કે પક્ષમ પર સુત્રાડી પગ વગેરેની પૂર્વોક્ત ક્રિયા કરે
અથવા દાર, અર્ધદાર, ઉરચ આભરણ, ગ્રેવંધાભરણ, મુગટ, પ્રલખ (માળા) કે સુવર્ણ સૂત્ર
(સોનાનો દોરો) પહેરાયે તો તે પણ ઇચ્છતું કે નિયમતું નહિ. (૯૮૦)

એજ રીતે કોઈ મુનિને આગમ કે ઉદ્યાનમાં લઈ જઈ પગ વગેરેની પૂર્વોક્ત ક્રિયા કરે
તો ત્યાં પણ તેમજ સમજવું. (૯૮૧)

પૂર્વ ણેતચ્ચા અણમણાકિરિચાવિ । (૧૮૨)

સે સે પરો મુદ્ધેણં વતિવલેણં^૧ તેદ્દુચ્છં^૨ આરટે, સે સે પરો અસુદ્ધેણં વતિવલેણં તે-
દ્દુચ્છં આરટે, સે સે પરો ગિલ્લાણસ્મ સચિત્તાહં કંદાણિ વા મૂલાણિ વા તયાણિ વા હરિ-
યાણિ વા, ત્વણેણ વા કદ્ધેણ વા વટ્ઠાવેણ વા, તેદ્દુચ્છં આરટેજ્જા, ણો તં સાતિપ્પ. (૧૮૩)

કદ્ધુ વેપણા,^૩ પાણમૂળજોવસત્તા વેયણં વેદેતિ । (૧૮૪)

પૂર્વં યત્તુ તત્ત્વ મિત્તુસ્સ મિત્તુણીપ્પ ધા સામગ્ગિયં, જં સમ્યદોહં સહિતે સમિતે
સદગ્ગપ્પ, સેય મિણં મણેજ્જાણિ સિ વેમિ. (૧૮૫)

(પરકિરિયાસત્તિકયં સમત્તં છટ્ટં)

૧ વાગ્ધલેન-મંત્રાદિનામર્ચ્યેન ૨ ચિકિત્સાં. ૩ કૃત્વા વૈદનાઃ (પરેવં.)

આજ રીતે અ-ઓ-અ ક્રિયા (મુનિઓમાં ઓટખીત તરફથી કરેલી ક્રિયા) બાળ
પણ સમજ લેવું. (૯૮૨)

કોઈ મૃદસ્થ શુદ્ધ કે અશુદ્ધ વચનબળ (મૂળ) થી, અથવા કદ, મૂળ, છાસ, કે
લીલોતરી કલાડી કે કલાવી લાવી માંદા મુનિની ચિકિત્સા કરે તો તે પણ ઇચ્છુ કે નિષ્ક્રમું
નહિ. (૯૮૩)

કારણ કે દરેક ગ્રાણ્ય-જૂત-જીવ-સત્ત્વ (પૂર્વ) બીજાને જીવનવેલ વેદના હમણા પોતે
બોગવે છે. (એમ વિચારવું.) (૯૮૪)

એજ અરેઅર માધુ તથા માધ્વીના આચારની સપૂર્ણતા છે કે તેમણે સર્વ બાબતોમાં
સદા યતનવત રહેવું, અને એજ એમ માનવું, એમ કું કદ્ધુ (૯૮૫)

અન્યોન્યક્રિયાસ્વયં ત્રયોવિંશતિતમ મધ્યયનમ્

(એકોદેશં)

સે મિક્ત્વા વા મિક્ત્વુણી વા અણમણાકિરિયં અઢમત્થિયં^૧ સંસેહ્યં^૨, નો તં સાતિપ્પ, નો તં નિયમે । (૧૮૬)

સે સે અણમણો વાપ્પ આમગ્ગેજ્જ વા પમગ્ગેજ્જ વા નો તં સાતિપ્પ, નો તં નિયમે । (૧૮૭)

સેસં તં ચેવ. (૧૮૮)

પૂર્યં પલ્લુ તસ્સ મિક્ત્વુસ્સ વા મિક્ત્વુણીપ્પ વા સામગ્ગિયં (૧૮૯)

(અન્નુત્તરક્રિયાસત્તિક્કર્યં સમસં સત્તમં)

૧ આધ્યાત્મિકી ૨ સાંકેષિકી.

અધ્યયન ત્રેવીસમું

અન્યોન્ય ક્રિયા

ઉદ્દેશ પહેલો.

(મુનિઓએ અરસપરસ થતી ક્રિયામાં કેમ વર્તેલું ?)

સાધુ અથવા સાધ્વીએ પોતામાં કરાતી અન્યોન્ય કર્મબંધનક ક્રિયા પેટે ઈચ્છતું કે નિષેધતું નહિ. (૫૮૬)

ઈદાં પળ પત્તિક્રિયામાં વર્ણવેલા પમ વગેરેના દરેક આલાપક લાગુ પાડવા. (૫૮૭-૫૮૮)

એ સરે મુનિ તથા આર્યાના આચારની અપૂર્ણતા કે તેમણે બધી જાણનામાં ધન-વન ઘઈ વર્તેલું. (૫૮૯)

તૃતીયા ચૂલા.

ભાવનાસ્વ્યં ચતુર્વિંશતિતમ મધ્યયનમ્

તેણં કાલેણ તેણં સમપૂર્ણં, સમ્પન્ને મગધં મહાવીરે પંચહસ્તુત્તરે^૧ યાવિ હોત્યા-હસ્તુ-
રાદિં ચુપ્-ચદ્તા ગચ્છં વહ્તે; હસ્તુત્તરાદિં ગચ્છમાઓ ગચ્છ સાહરિણ; હસ્તુત્તરાદિં બાપ;
હસ્તુત્તરાદિં સવ્વમ્મો સવ્વતાપ્ મુદ્ધે અવિત્તા અગારાઓ અગારિયં પચ્ચદ્ધ; હસ્તુત્તરાદિં ક-
સિણે પદ્ધિપુણ્ણે અગ્ગવાધાપ્ નિરાવરણે અણ્ણે અણુત્તરે કેવલવરણાણ્ણંસણે સમુપ્પણ્ણે । સાહ્ણા
મગધં પરિનિરુણ્ણ ॥ (૧૧૦)

સમ્પન્ને મગધ મહાવીરે, હમાપ્ ઓત્તપ્પિણીપ્ સુસમસુસમાપ્ સમાપ્ વીતિક્કતાપ્, સુમ-
માપ્ સમાપ્ વીતિક્કતાપ્, સુસમદુસમાપ્ સમાપ્ વીતિક્કતાપ્, હુસમસુસમાપ્ સમાપ્ સુધુવી-
તિક્કતાપ્, પ્પણ્ણત્તરીપ્ વાસોહિ, માસોહિય મદ્ધણપ્પસેમોહિ, જે સે મિમ્મહાણં ચડત્થે માસે અ-
દ્ધમે પક્કલે^૨ આસાદમુદ્ધે-તસ્સણં આસાદમુદ્ધસ્સ ઉટ્ટીપ્પક્કલેણં હસ્તુત્તરાદિં યપ્પવત્તણં જોગોવગ-
પૂર્ણં, મહાવિજ્ઞવ-સિદ્ધસ્થ-પુપ્પુત્તર-પવરપુંડરીય-વિસાસોવધિય-વદ્ધમાનાઓ મહાપિમાણા-
ઓ, વીસં સારારોયમાદ્ આઢયં પાલહ્તા આડપ્પણ્ણં અવકરણ્ણં દિતિવરણ્ણં હુપ્; ચહ્તા

૧ હસ્ત ઉત્તરો વાસા સુત્તરફાલ્ગુનીનાં તા હસ્તોત્તરા. તાથ પંચસુ સ્થાનેષુ સંપૂર્ણા
પત્ય સ પંચહસ્તોત્તર:

ત્રીજી શૃતિકા

અધ્યયન ચોવીસમું

ભાવના

(મહાવીર ચરિત્ર તથા પાંચ મહાવ્રતોની શાવનાઓ.)

તે કાલે તે અમયે અમણ્ણ અમવાન્ મહાવીરના સંબંધે પાંચવાગ ઉત્તમશાસ્ત્રીની નક્કા અ-
વ્યું, તે એમ કે ઉત્તમશાસ્ત્રીનીમાં ગર્ભથી ગર્ભાત્મમાં મંદરાયા, ઉત્તરેશાસ્ત્રીનીમાં જન્મ્યા. ઉ-
ત્તરાશાસ્ત્રીનીમાં સર્વ (વસ્તુ) થી સર્વેરીતે (અવગા થઈ) મુડપણું થરી ધરવાસ છોડી અણુગાર
થયા, અને ઉત્તરાશાસ્ત્રીનીમાં-જ સંપૂર્ણ પ્રતિપૂર્ણ વ્યાપારવિદિત આનંદભુવિદિત અનંત ઉત્કૃષ્ટ કે-
વળગાનદર્શન પામ્યા, માત્ર અમવાન્-નું નિર્વાણ સ્થાપિતરૂપમાં થયું. (૯૫૦)

અમણ્ણ અમવાન્ મહાવીર આ અવમર્ષિણીના મુગ્ધમુગ્ધા, મુગ્ધા, અને મુગ્ધાના
એ ત્રણ અગ્ર વ્યતીત થતાં અને ચોથા દુઃખમુગ્ધાના પાણી માત્ર પચેતર વાંઘે અને આત્મ-
નરમાસ બાકી રહેતાં બિનાશના ચોથા અગ્રે આદ્ય પછે અદ્ય સુદીન દિને ઉત્તમશાસ્ત્રીની
નક્કા પુષ્પોપ્પાર મહાવિજ્ઞવ કે જેને મહાવિજ્ઞવ, મિદાર્ય, પ્રારણ્ણરીદિ, તથા રિયાનાં રિતિ
પણ દોડે તે ત્યાંથી લીમ આગરોપમ આપુ પૂર્વ દડી અણુ, બવ, તથા રિયાનો કષ્ટ થતાં મ-

દ્રહલ્લ જંતુદાંવે દીવે, મારદે વાસે, દાહિણદ્વમરદે, દાહિણ-માહણકુંડપુરસંગિવેસંસિ, ઝસમદત્તસ માહણસ કોઢાલસગોત્તસ, દેવાળંદાણ માહણીણ જાલંધરાયણસગોત્તાણ સીહ-
ન્મયમૂણં અપ્પાણેણં કુર્ચિસિ ગમ્મં વહંતે । (૧૧૧)

સમણે ભગવં મહાવીરે તિણાણોવગણં યાવિ હોત્થા । ચહસ્સામિ ત્તિ જાણહ; તુપ્પ મિત્તિ જાણહ, ચયમાણે ન જાણહ; સુહુમે યં સે કાલે પગ્ગત્તે । (૧૧૨)

તથેણં સમણે ભગવં મહાવીરે અણુકંપતેણં દેવેણં “જીવ મેયં” તિ કદ્દુ, જે સે વાસાણં તથે માસે પંચમે પક્કસ આસોવવહુલે, તત્તસણં આસોવવહુલસસેરસીપક્કસેણં દરુથુત્તરાહિં નક્કસેયં જોગોવગતેણં, યાસીતીહિં રાત્તિરિપ્પીહિં વીત્તંતેઈ સેરીત્તિમસસ રાત્તિદિયસસ પ-
રિયાણ વદમાણે, દાહિણ-માહણકુંડપુરસંગિવેસાજો ઉત્તર-સ્વત્તિયકુંડપુરસંગિવેસંસિ, ણાયાણં સ્વત્તિયાણં સિદ્ધાયસસ સ્વત્તિયસસ કાસવગોત્તસસ તિસલાણ સ્વત્તિયાણીણ વાસિદ્ધસગોત્તાણ અ-
સુમાણં પોગ્ગલાણં અવહારં કરેત્તા સુમાણં પોગ્ગલાણં પક્કસેવં કરેત્તા કુર્ચિસિ ગમ્મં સાહ-
રિપ્પ । જે વિય તિસલાણં સ્વત્તિયાણીણ કુર્ચિસિ ગમ્મે, તંપિય દાહિણ-માહણકુંડપુરસંગિ-
વેસંસિ ઝસમદત્તસ માહણસ કોઢાલસગોત્તસ દેવાળંદાણ માહણીણ જાલંધરાયણસગોત્તાણ
કુર્ચિસિ ગમ્મં સાહરિપ્પ । (૧૧૩)

૪- સમણે ભગવં મહાવીરે તિણાણોવગણં યાવિ હોત્થા:-સાહરિજ્જિસ્સામિ ત્તિ જાણહ,
સાહરિપ્પમિત્તિ જાણહ; સાહરિજ્જમાણે વિ જાણહ, સમણાવસો । (૧૧૪)

પીને ઈદં નંબૂદીપમા બરતક્ષેત્રના દક્ષિણાર્ધમાં દક્ષિણ બ્રાહ્મણકુંડપુરસ્થાને કોઢાલગોત્રી ઋષ-
ભદ્રા બ્રાહ્મણના ધરે જાલધરાયણ ગોત્રની દેવાનંદા બ્રાહ્મણીની કૃપે સિંહના બચ્ચાની માફક
અવતર્યા. (૯૯૧)

અમણ બગવાન મહાવીર આ વેલાએ તણુગાન સહિત હતા. તેથી હું ચવીશ એવું જાણતા;
ચબ્યો છું એ પણ જાણતા; પણ ચવતી વેલા નહિ જાણતા, કારણ ચવવાનો કાલ ધણી
મક્કમ કહેલ છે. (૯૯૨)

ત્યારબાદ અમણ બગવાન મહાવીરને અનુકંપવાન એટલે બકિતવાલા દેવતાએ
પોતાના જીત એટલે હમેશના આચારને અનુસરી વર્ષાઋતુના ત્રીજા માસે પાંચમા
પક્ષે આસો વદિ ૧૩ ના દિને ઉત્તરાશ્વિનુની નક્ષત્રે બ્યાસી દિન વીત્યાકેડે ત્યાસીમાદિને દક્ષિણ
બ્રાહ્મણકુંડપુર સ્થાનથી ઉત્તરમાં આવેલા ક્ષત્રિયકુંડપુરસ્થાનમાં જ્ઞાતવંશી કાશ્યપગોત્રીય
સિદ્ધાર્થ ક્ષત્રિયના ધરે વાશિષ્ઠગોત્રવાળી ત્રિશલા ક્ષત્રિયાણીની કૃપે અશુભ પુર્ણિમે અ-
પદરી શુભ પુર્ણિમેનો પ્રસેપ કરી ગર્ભમાં દાખલ કર્યા. (૯૯૩)

આ વેળાએ પણ અમણ બગવાન મહાવીર તણુગાનવંત હોવાથી હે આયુષ્મન અમણો,
ગભાતરમાં મારું સંહરણ થશે, થયું તથા થાય છે એ તણે કાલ જાણના. (૯૯૪)

તેણં કાણેણં તેણં સમણં તિસલ્લા સત્તિયાણી, અહ અણ્ણવા કયાહ્ નવણ્ણં માસાણં ચહુરહિપુણ્ણાણં અદ્ધુદ્ધમાણં રાહ્ધિયાણં વીતિકંતાણં, જે સે ધિમ્મહાણં પઢમે માસે દોષ્ણે પરલે ચિત્તસુદ્ધે, તસ્સ ણં ચિત્તસુદ્ધસ્સ તેરસીવક્કસેણં હરુત્તરાહિં જોગોવગતેણં, સમણં ભગવં મહા-વીરં આરોયારોયં પસૂયા । (૧૧૫)

જાણં રાહ્ધિં તિસલ્લા સત્તિયાણી સમણં ભગવં મહાવીરં આરોયારોયં પસૂયા, તં ણં રાહ્ધિં અવગગહ-યાણમંતર-જોહ્ધિસિય-વિમાણવાસિ-દેવેહિં ય દેવીહિં ય ડયયંતેહિય ઉપ્પયંતેહિં ય પુગે મહં દિલ્લે દેયુગ્ગોઃ દેવસણ્ણિયાતે દેવકહ્કહ્કે અપ્પિજલ્લગમૂલેયાયિ હોલ્લા । (૧૧૬)

જં ણં રયણિં તિસલ્લા સત્તિયાણી સમણં ભગવં મહાવીરં આરોયારોયં પસૂયા, તં ણં રયણિં યહ્કવે દેવા ય દેવીઓ ય પૂગં મહં અમયવાસં ચ, ગંધવાસ ચ, સુગ્ગવાસં ચ, ડુ-પ્પયાસં ચ, હિરણ્ણવાસં ચ, રયણવાસં ચ, વાસિસુ । (૧૧૭)

જાણં રયણિં તિસલ્લા સત્તિયાણી સમણં ભગવં મહાવીરં આરોયારોયં પસૂયા, તં ણં રય-ણિં અવગગહ-યાણમંતર-જોહ્ધિસિય-વિમાણવાસિઓ દેવાય દેવીઓ ય સમણસ્સ ભગવઓ મહા-વરિસ્સ કોત્તુગમ્મીકમ્માહ્ સિત્થવરામિસેય ચ કારિસુ । (૧૧૮)

જતોણપમિતિં ભગવં મહાવીરે તિસલ્લા સત્તિયાણી વુલ્લિંએ ગઠ્ઠં આહુપ્પ, સત્તોણં પમિતિં તેં કુલ્લં વિપુલ્લેણં હિરણ્ણેણ સુવણ્ણેણ ધણેણં ધણેણં માણિક્કેણં મોત્તિપૂણં સંસલિ-પ્પયાલેણં ધત્તીવ અત્તીવ પરિવદ્ધુઃ । તતોણં સમણસ્સ ભગવઓ મહાવીરસ્સ અમ્માચિયરો પય મહં જાણિત્તા, ણિલ્લવત્તદસાહંસિ ચોક્કંતંસિ સુચિભૂતંસિ વિપુલં અસણપાણપાદમસાહંસ ચ-

તે કાસે તે સમયે ત્રિશક્ષા ક્ષત્રિયાણીએ નવમાસ પૂગ થયા બાદ સાત્ર આઠ દિન વીતે છને બીનાબાના પેલા અને બીજા પહેલે ચેત્ર સુદિ ૧૩ ના દિને ઉત્તરાર્ધચતુર્થી નક્ષત્રે જન્મવું બગવાન મહાવીરને ક્ષેત્રકુશલે જન્મ આપ્યું. (૯૯૫)

તે રાતે ત્રિશક્ષા ક્ષત્રિયાણીએ જન્મવાનને જન્મ આપ્યું તે રાતે બચનપતિ, વાનઅંતર, જ્યોતિષિક તથા ચિત્રાન્નવમિ દેવદેવીઓના બિનરથ તથા બિપદવાથી એક મહાનરિય દેવોનો ઉદયો, દેવોનો મેગાવડો, દેવોની કથંકથા (વાનગીત) તથા પ્રકાશ થઈ રહ્યા હતા. (૯૯૬)

પગી તે રાતે ધણા દેવદેવીઓએ એક મહોટી અમ્મનની રહિ, મપની રહિ, ચૂર્ણની રહિ, ફૂલની રહિ, સોનારખની રહિ તથા રૂનોની રહિ વર્ષાવી. (૯૯૭)

આને એકા ગતે આરે જાતળા દેવદેવીઓએ મળી બગવાન મહાવીરનું કૌતુકજન, બુનિઃકર્મ, તથા તીર્થસ્થાનિકે કર્યું. (૯૯૮)

જ્યારથી બગવાન મહાવીર ત્રિશક્ષા ક્ષત્રિયાણીની કૃપે આગ્રા ત્યારથી તેમનું કુલ પગા મોનારપા, ધનધાન્ય, આજીક મોતી, તથા (ઉત્તમ જાતના) રાખ પથ્થર અને પગારાગી બહુ બહુ વધવા માંડ્યું. તેથી બગવાનના આગ્રાએ એ અર્થ જાણીને દુઃખિત થઈ પતિમાં પત્ની

વ્યવસ્થાવંતિ; વિપુલં અસપાળસાહસાદમં ડાક્ષ્ય-વેત્તા મિત્તનાતિસદયસંવંધિવગ્ગં ડવ-
ગિમંતેતિ; ડર્વાગમેતેત્તા બહવે સમણમાહર્ણકિવખવળમિગામિચ્છંડગપંડગારંતિણ વિચ્છંદુતિ
વિગ્ગોવંતિ વિસ્સાળેતિ દાતારેસુ ણં દાયં પજ્ઞામાપેતિ; વિચ્છાડિત્તા વિગ્ગોવેત્તા વિસ્સાળિત્તા
દાયારેસુ ણં દાયં પજ્ઞામાહત્તા મિત્તનાહસદયસંવંધિવગ્ગં મુંમાવેતિ; મિત્તનાહસદયસંવંધિ-
વગ્ગં મુંજાવેત્તા મિત્તનાહસદયસંવંધિવગ્ગેણ હમેયારૂવં જામધેજ્ઞં કરેતિ-જઓણં પમિહં હમે
કુમારે સિત્તલાપ્પ સ્વત્થિયાળીપ્પ કુલ્લિસિ ગટ્થે આદ્દપ્પ, તત્તોણં પમિહં હમે કુલ્લં, વિપુલેણં
હિરણ્ણેણં, સુચ્છેણં, ધણ્ણેણં, ધણેણં, માણિક્કેણ, મોત્તપ્પેણં, સંસલિલપ્પવાલેણં, અતીવ અતીવ
પરિવહ્હુ-તં હોડણં કુમારે " વદ્દમાણે " । (૧૧૧)

✓ તઓણં સમણે મગવં મહાવીરે પંચધાતિપરિયુટ-તંજહા; સીરધાઈપ્પ, મજ્જણધાઈપ્પ,
મંઢાધણધાઈપ્પ, સેઢાધણધાઈપ્પ, અંકધાઈપ્પ-અંકાઓ અંકં સાહરિગ્ગમાણે રમ્મે પ્રણિકોદિ-
મત્થે, ગિરિકંદરસમહીએ ય યંપયયાયથે, અહાણુપુચ્ચીપ્પ સંવહ્હુ । (૧૦૦૦)

✓ તઓણં સમણે મગવં મહાવીરે વિણ્ણાયપરિણયે વિણિપત્તવાલમાથે અણુસ્સયાહ, ડરા-
હાઈ માણુસ્સગાહં પંચલક્ષણાહં કામમોગાહં સહકારિસરસરૂવગંધાઈ પરિવારમાણે ઓમં
યતિ વિહરતિ । (૧૦૦૧)

✓ સમણે મગવં મહાવીરે કાસવગોત્તે; તત્ત્વગં હમે તિણિ જામધેજ્ઞા પ્વ માહિજ્ઞંતિ:-
અમાપિઠસંતિપ્પ " વદ્દમાણે; " સહસમુદિપ્પ " સમણે; " ઓમમયમેરવં ડરાલં અત્થેલયં પરી-
સહં સહહ તિ કટ્ઠુ દવેહિં સે જામં કયં " સમણે મગવં મહાવીરે " । (૧૦૦૨)

ઓખાષ અને પવિત્રતા થતાં ધણું અસનપાનખાદિમગ્ધાદિમરૂપ આહાર તૈયાર કરાવી, મિત્ર,
સાતિ, સ્વજન તથા સંબંધિવર્ગને નોતરી ધણા શ્રમણ આહાર્ય કૃપણ બિખારી આંધલા પાં-
ગલા અને દર્દીઓને આહાર આપી તેમજ પોતાની ન્યાતામાં વેચી કરીને પછી (નોતરેલા)
મિત્રસાતિ સ્વજન સંબંધિઓને જમાડી કરીને તેમની રૂપરૂપાં કુસની થતી વૃદ્ધિ જણાવીને
કુમારનું "વર્ધમાન" એવું નામ આપ્યું. (૯૯૯)

હવે શ્રમણ બગવાન મહાવીરના માટે પાંચ ધાત્રી (દાષઓ) રાખવામાં આવી, જેવી કે
દૂધધણનાર ધાત્રી, જ્ઞાનકરાવનાર ધાત્રી, સણગાર કરાવનાર ધાત્રી, ખેલાવનાર ધાત્રી, અને જો-
લામાં સંભાલનાર ધાત્રી. એ પાંચ ધાત્રીયોથી પરિવર્યા થકા અને એકના જોલામાંથી પીગળના
જોલામાં જતા થકા રમ્ય રત્નતળવાળા મહાનમાં રત્ની ગિરિયુગમાં [પવનથી] બચી રહેલા
અપેક્ષકની મારક અનુક્રમે વધવા લાગ્યા. (૧૦૦૦)

ત્યાજ્યાદ શ્રમણ બગવાન મહાવીરે વિવેચનાન અને અનુભવનાળા લોષ ખાલ્યાવરથા
કળતાં અનુભુકપણે ઉત્તમ પ્રકારના અનુભવબળથી શબ્દ-સ્પર્શ-રસ-રૂપ-ગંધ એ પાંચે પ્રકારના
શ્રમભોગ ભોગવતાં થકાં કળ વ્યતિક્રમ કર્યા. (૧૦૦૧)

બગવાન કામ્યપગોત્રીય દત્તા. તેમના આ ત્રણ નામ જોણાય છે:- માળાપે વર્ધમાન
એવું નામ પાડ્યું; સદગુણોથી શ્રમણ એવું નામ પાડ્યું; અને બપંકર મહાન અચેત્ત પરી-
પદ મદન કરતાં દેવોએ "શ્રમણ બગવાન મહાવીર" એવું નામ કયું. (૧૦૦૨)

સમણસ્સ ભગવઓ મહાવીરસ્સ પિતા કાસવગોત્તેજં; તસ્સં તિણિ ણામધેઝ્ઞા એવ માહિજ્ઞંતિ, તંજહા-સિદ્ધંતેતિ વા, સેઝ્ઞંતેતિ વા, ઝત્તંસે તિ વા । (૧૦૦૩)

સમણસ્સ પં ભગવઓ મહાવીરસ્સ અમ્મા વાસિદ્ધસગોત્તા; તીસેણં તિણિ ણામધેઝ્ઞા એવ માહિજ્ઞંતિ, તંજહા-તિસલ્લા તિ વા, યિદેહદિણ્ણા તિ વા, પિયકારણી તિ વા । (૧૦૦૪)

સમણસ્સ પં ભગવઓ મહાવીરસ્સ પિતિયપ્પ સુપાસે કાસવગોત્તેજં । સમણસ્સ પં ભગવઓ મહાવીરસ્સ જેદ્દે માયા ણદિવદ્ધુએ કાસવગોત્તેજં । સમણસ્સ પં ભગવઓ મહાવીરસ્સ જેદ્દા મહ્ણી સુવંસણા કાસવગોત્તેજં । સમણસ્સ પં ભગવઓ મહાવીરસ્સ મન્ના જસોવા ગોત્તેજ કોદિણ્ણા । સમણસ્સ પં ભગવઓ મહાવીરસ્સ ધૂદા કાસવગોત્તેજં; તીસે પં દો ણામધેઝ્ઞા એવ માહિજ્ઞંતિ, તંજહા-અમ્મેઝ્ઞા તિ વા, પિયવંસણા તિ વા । સમણસ્સ પં ભગવઓ મહાવીરસ્સ યજુદં કોસિયગોત્તેજં; તીસે પં દો ણામધેઝ્ઞા એવ માહિજ્ઞંતિ, તંજહા-તેવવંદં તિ વા, જસવતી તિ વા । (૧૦૦૫)

સમણસ્સગં ભગવઓ મહાવીરસ્સ અમ્માપિયરો પાસાવચિજ્ઞા સમ્મણોવાસણા યાતિ હોથ્થા; તેણં થહ્હં વાસાહં સમ્મણોવાસણપરિવાગં પાલયિત્તા છપ્પં ઝીવનિકાયાણં સંરક્ષણાનેમિત્તં આલોહિત્તા નિદિત્તા ગરાહિત્તા પદિહ્મિત્તા અહારિહં રત્તરયુગપાયરિહિત્તં પદિહ્મિત્તા હુમસંધારં દુરહિત્તા મત્તં પચ્ચલ્લાહંતિ; મત્તં પચ્ચલ્લાહિત્તા અપચ્છિમાપ્પ મારણંતિવાપ્પ સરીરસંઝેહ્ણાપ્પ સુસિપસરીરા કાલમાસે કાલં કિચ્છા તં સરીરં વિપ્પજહિત્તા અચ્છુપ્પ દ્વપ્પે દેવતાપ્પ ડવવણ્ણા; તથોણં આઝક્કણ્ણં ઠિહ્મલ્લયુગ સુણ, ચિત્તા મહાવિદેદે વસિ ચીરિમેણં જત્તાસેણં સિગ્ગિહ્મસ્સંતિ, સુગ્ગિહ્મસ્સંતિ, સુચિત્તિસંતિ, પરિણિબ્બાહિસ્સંતિ, સમ્વદુક્કણાણં મંતં કરિસ્સંતિ । (૧૦૦૬)

ભગવાન્ના પિતા કાસપ ગોત્રીય; તેમના ત્રણ નામ છે:—સિદ્ધાર્થ, શ્રેયાંસ, યશસ્વી (૧૦૦૩)
ભગવાન્ની માતા વાસિષ્ઠ ગોત્રની; તેના ત્રણ નામ, છે:—ત્રિસલા, વિદેહલિતા, પ્રિય કારિણી. (૧૦૦૪)

ભગવાન્ના કાકા સુપાર્થ, મોટા ભાઈ નલિવર્ધન, મોટી બહેન સુદર્શના, એ બધા કાસપ ગોત્રીય હતા. ભગવાન્ની બાઈ યશોદા કૌશિલ્ય ગોત્રની હતી. ભગવાન્ની પુત્રી કાસપગોત્રની તેના બે નામ છે:—અનવવા, પ્રિયદર્શના. ભગવાન્ની દોહિત્રી કૌશિક ગોત્રની તેના બે નામ:—શોવતી, યશોમતી. (૧૦૦૫)

ભગવાન્ના માતાપ પાર્થ સતાનીય^૧ અમ્બોના દિપસકલતા તેમને ધણા વર્ષ અમ્બો-પાસકપણું પાળી છઠાવના છવની રક્ષણે (પાપની) આયોજના^૨ કરી નિદી ગર્દા પરિક્ષી યથાયોગ્ય પ્રાપ્તિત લઈ દર્બમાં આરક ઊપર બેસી અન્નપ્રત્યાખ્યાન^૩ કરી તેની મરણપર્યંત શરીર-સંલેખના^૪ વડે શરીર શોધી કાઢવાન્યે કાલ કરી ને શરીર હોડીઅમ્યુત કલ્પમાં^૫ તપ્પે ઉત્પત્ત થયાં ત્યાંથી આયુક્ષ થતાં ચવીને મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં છેલ્લે ઊભાસે મિલચુક . થઈ નિર્વાણ પામી અર્ધ દુઃખનું અંત કરશે (૧૦૦૬)

૧ પાર્થનાથની પરંપરાના ૨ વાસિષ્ઠી ૩ આદાર્થો ત્યાગ રૂપ અજ્ઞાન ૪ શરીર-શોવતી-યશોમતી ૫ આરમા દેવકોદરમાં (આવરણક નિર્ગુણિમાં આમા દેવકોદરમાં ગયા એમ કહ્યું છે)

તેજ કાલેજ તેજ સમર્પણ સમજે ભગવ મહાવીરે જાયે જાયપુત્રે જાયકુલગિચ્છે વિ-
વેદે^૧ વિદેહદિણે^૨ વિદેહજ્જ્વે^૩ વિદેહસુમાલે^૪, તીસં વાસાઈ વિદેહતિ^૫ કદુ ધગારમજ્જે
વસિષ્ઠા ભમ્માપિઝાઈ કાલગર્ણાઈ દેવલોગ મણુવત્તેઈ સમત્તપહ્ણણે, ચિચ્ચા હિરણ્ણં, ચિચ્ચા
સુવણ્ણં, ચિચ્ચા ચલં, ચિચ્ચા વાહણં, ચિચ્ચા ઘણઘણકળયરચણસંતસારસાવેજ્જં^૬, ચિચ્ચ-
કુષ્ઠા, વિગોવિત્તા, વિસ્સાણિત્તા, દામારેસુણં દામં પજ્ઞાભાતિત્તા, સંવચ્છરં દાણં દલહત્તા, જે
સે દેમંતાણં પદમે માકે પદમે પક્કે મગ્ગસિરવહુલે, તત્તસણં મગ્ગસિરવહુલે વસમીપપલેજ્જં
હયુત્તરાઈ જક્કલત્તેજ્જં જોગોવમત્તેજ્જં અભિણિક્કલમ્મણાભિણ્ણાદ વાવિ હોત્થા । (૧૦૦૭)

સંવચ્છરેજ્જં હોઈતિ, અભિણિક્કલમ્મણં તુ જિણવોરંદાણં;
તો ધરિય સંપદાણં, પચ્ચત્તી પુવ્વસૂરાભો । ૧ (૧૦૦૮)

પૂગા હિરણ્ણકોટી, બહેવ અજૂળયા સયસહસ્સા;
સૂરોદયમાદીયં, દિગ્ગજ્જ જા પાવરાસોત્તિ । ૨ (૧૦૦૯)

તિણ્ણેવ ચ કોલિસયા, બદ્ધાસીતિંચ હોતિ કોટીભો,
ભસિયં ચ સયસહસ્સા, પયં સંવચ્છરે દિણ્ણં । ૩ (૧૦૧૦)

૧ વિશિષ્ટદેહઃ ૨ વિદેહદિક્ષા ત્રિપાલ્યા તસ્યા અપત્યં ૩ વિદેહજાયાઃ જાતા અષ્ટા
ધારીરં યત્સ્ય સઃ યદ્વા વિદેહઃ કંદર્પઃ યાત્યો યત્સ્ય સઃ ૪ વિદેહે ગૃહવાસે સુકુમાલઃ ૫ વિ-
દેહે ગૃહવાસે ૬ દ્વાપતેયં દ્રવ્યં.

તે કાસે તે સમયે જગત્પ્રમાત, જ્ઞાત (સિદ્ધાંત) પુત્ર, જ્ઞાતવંશોત્પન્ન, વિશિષ્ટદેહધારી, વિદેહા
(ત્રિપાલ્યા) પુત્ર, કંદર્પજ્ઞેતા, ગૃહવાસથી ઉદાસ એવા થમણુ ભગવાન મહાવીરે ત્રીશ વર્ષ ધ-
રયાસમાં વસી, માખાપ કાલમત યદ્ય દેવલોક પહોંચતાં પોતાની પ્રતિમા સમાપ્ત થઈ જાયી, સોનું
રૂપું, સેનાપાલન, ધનધાન્ય, કનકરત્ન, તથા દરેક કીમતી દ્રવ્ય છોડી (દનાથે) પાપકંકરી, દાન દર્ધ,
સીઆસાના પેલા માસમાં પેસે પક્ષે ભાગસર વદિ ૧૦ ના દિને ઉત્તરાશ્વિની નક્ષત્રના યોગે દીક્ષા
લેવાનો અભિપ્રાય કયો. (૧૦૦૭)

(દોહરો.)

વર્ષાંતે લેનાર છે, દીક્ષા જિનજરસય
તેથી સરજ જીગનાં, દાનપ્રતિ કસય ૧ (૧૦૦૮)

પ્રતિદિન મુરોદય થકી, પહોર એક જ્યાં થાય
એક કોડ આઠે સદસ, સોના મહોર અપાય. ૨ (૧૦૦૯)

વર્ષ એકમાં ત્રણગો. અને અઠવાની કોડ
એંગી દગર મહોરની, સંખ્યા પૂરી જોડ. ૩ (૧૦૧૦)

વેસનળવુ ડહધરા, દેવા લોગતિયા મહિદુયા
 ઘોહિતિ ય તિત્યમર, પગ્ગરસ્સનુ કમ્મમૂમીસુ । ૪ (૧૦૧૧)
 ઘમમિ ય કપ્પમિ ય, ઘોદુબ્બા કણ્ઠરાહ્ણો મગ્ગો
 ઠોગતિયા વિમાળા, ઘદ્ધમુવત્થા ઘસરેગ્ગા । ૫ (૧૦૧૨)
 ઇતે દેવણિકાયા, ભગવ ઘોહિતિ જિગ્ગર વીર
 સમ્પગ્ગજ્જીવહિય, ઇરહ તિત્થ પમ્પત્તેહિ । ૬ (૧૦૧૩)

સત્તોળ સનળસ્સ ભગ્ગગો મહાર્થેવસ્સ અભિગિરસમળામિષ્ણાય ઝાગેત્તા મવળવહ-વા-
 ણમત્તર-ઝાહસિય-વિમાળવાસિણો દેઝાય દેવીઓ ય સપ્પહિ સપ્પહિ રુઘેહિ, સપ્પહિ સપ્પહિ
 ણેવરપેહિ, સપ્પહિ સપ્પહિ ચિંધેહિ, સમ્મિદ્ધીપ, સમ્મવુત્તીપ, સમ્મવલ્લસમુદપ્પણ, સયાહ સ-
 ઘાહ ઝાળવિમાળાહ દુરુહિતિ, સયાહ સયાહ ઝાળવિમાળાહ દુરુહિત્તા અઘાગારાહ પોગ્ગલાહ
 પરિસાહેતિ, અઘાપાદરાહ પોગ્ગલાહ પરિસાહિત્તા અઘાનુહમાહ પોગ્ગલાહ પરિયાહિતિ, અઘા-
 મુહુમાહ પોગ્ગલાહ પરિયાહિત્તા ડહુ ડપ્પયતિ, ડહુ ડપ્પહિત્તા તાપ ડહિટ્ટાપ સિગ્ગાપ પવ-
 લાપ મુરિયાપ દિઘ્વાપ દેઝગહપ અહેણ ડવપમાળા ડવપમાળા તિરિપ્પણ અસરેગ્ગાહ દાવસ-
 મુહાહ ઘીતિહમમાળા ઘીતિપ્પમમાળા, ઝેણેવ અપ્પદીવે તેણેવ ડવાગ્ગહિતિ, ડવાગ્ગહિત્તા ઝેણેવ
 ડત્તરણિયવુહુરસણિવેસે તેણેવ ડવાગ્ગહિત્તા, તેણેવ ડવાગ્ગહિત્તા ઝેણેવ ડત્તરણાસયવુહ-
 પુરસણિવેસસ્સ ડત્તરપુરણિયમે દિસિગ્ગાપ તેણેવ હાસિ વેણેણ ડવદિયા । (૧ ૧૪)

સત્તોળ સક્કે દેવિંદે દેવરાયા સણિય સણિય ઝાગવિમાળ ઠયેતિ, સણિય સણિય વિ-
 માળ ઠયેત્તા સણિય સણિય ઝાળવિમાળાઓ પઘોતરતિ, સણિય સણિય ઝાળવિમાળાઓ
 પઘોતરિત્તા પગ્ગત મવલ્લમેતિ, પગ્ગત મવલ્લમેત્તા મહયા વેઝવિવ્વણ સમુગ્ગપણ સમોહણતિ,

ડુડગધારી વૈશ્રમધુ, વર્ણો લોહાનિદ દેવ
 ડર્મભૂમ પદર વિવે, પ્રતિનોરે નિનદેન ૪ (૧૦૧૧)
 ઘલ્લકપ મુરેગાઠમા, કુશ્વરાણના ગાતિ
 અસપ્પાત લોહાતિમે-તથા રિમાન કહાય ૫ (૧૦૧૨)
 એ દેવો નિન વીરને, મમ્મલ્લવે એ ચાત
 સરે જ્ઞાહિત તીર્થ તુ, પ્રવર્ત્તાવ સામાત ૬ (૧૦૧૩)

તે પછી ભગવાનના નિષ્કમણ્ણિપ્રાય જાણીને આરે નિકાયના દેવો પોતપોતાના રૂપ,
 વેશ, તથા ચિન્હો યા જુ કરી સઘની સહિ, ધુતિ, તથા જમ સાથે પોતપોતાના
 વિમાનો પર ચડી બાહર પુરુષો પાસાની સૂક્ષ્મ પુરુષોમા પરણુમાવી ઊંચે ડાપડી અત્યંત
 શીઘ્રતા અને અપમત્તાવાળી દિવ્ય દેવગતિથી નીચે ડાગતા તિર્થે લોહમા અપાપ્તા હીપસમુદ્ર
 ઉદ્ધધીને ન્યા જુહીપ છે ત્યા આવી ક્ષતિમકુડ નમરના ધજાન કોણુમા ઊતાવળા આવી
 પહોંચ્યા (૧૦૧૪)

ત્યારબાદ શક નામે દેવના ઉદ્ગ્ર ધીમે ધીમે વિમાનને ત્યા આપી, ધીમે ધીમે તેમાથી ઊ-
 તરી, એકાદે જઈ મોહોટો વેલિય સમુદ્રમાં કરી એક મહાન મણિ-સુવર્ણ-તથા ગ્લાનિ,
 શુભ, મનોહર રૂપવાળુ દેવચંદ્ર ચિત્રનું (ખનાયુ) તે દેવચંદ્રની વચ્ચે અપ્પમાગે

મહ્યા વેગવિષ્ણું સમુદ્ગદાણું સમોદ્ગણિતા, ધ્રુવં મહં જાગામણિઘ્નગરયણમત્તિચિત્તં સુમં
 ચારુકંતરૂવં દેવચંદ્રદયં વિરચ્ચતિ; તસ્સણં દેવચંદ્રદયસ્સ બહુમજ્જદેસમાણં ધ્રુવં મહં સપાય-
 પીઠં સીદ્ધાસણં જાગામણિઘ્નગરયણમત્તિચિત્તં સુમં ચારુકંતરૂવં વિરચ્ચત્તિ, વિરચ્ચિત્તા જો-
 નેવ સમણે ભગવં મહાવીરં તેણેવ ડવાગચ્છતિ; તેણેવ ડવાગચ્છિત્તા સમણં ભગવં મહાવીરં
 તિક્કલુત્તો આયાહિણં પયાહિણં કરેહ; સમણં ભગવં મહાવીરં તિક્કલુત્તો આયાહિણં પયાહિણં
 કરેત્તા સમણં ભગવં મહાવીરં વંદતિ જમંસતિ; ધંદિત્તા જમંસિત્તા સમણં ભગવં મહાવીરં
 મહાપ જોનેય દેવચંદ્રદય, તેણેવ ડવાગચ્છતિ; ડવાગચ્છિત્તા સણિયં સણિયં પુરથાભિમુદે સી-
 દ્ધાસણે ધિસીયાવેદહ; સણિયં સણિયં પુરથાભિમુદં ધિસીયાવેત્તાં સયપાયસંહસ્સપાયોદિ તેહે
 હિં અઢમ્મોત્તિ; અઢમ્મોત્તા ગંધકાસાહણં ઉહોલેત્તિ; ઉહોલેત્તા સુદ્ધોદણં મજ્ઞાવેહ; મજ્ઞા-
 વિત્તા જસ્સ ય મુત્તં સયસહસ્સેહિં તિ. પઢોલમિત્તણં પસાહિણં સીતણં ગોસીસરત્તચંદ્રણેણં
 અણુલિપતિ; અણુલિપિત્તા હસિ ધિસ્સાસયાતવોઝ્ઞં ઘરણગરપટ્ટણુગતં કુરુલ્લગરપસંસિતં અ-
 સ્સલાભેલવં હેયાધરિયકળગચ્ચિવંતકમ્મં હંસલક્ષણં પટ્ટણુવલં ધિયંસાવેહ; ધિયંસાવેત્તા
 હારં અદુહારં ડરથં ધુગાવલિ પાલંવ-સુત્તપટ્ટ-મડ્ડ-રયણમાલાહ આંધિધાવેત્તિ; આંધિધાવેત્તા
 ગંઢિમ-વેદિમ-પૂરિમ-સંધાતિમેણં મહેણં કપ્પલ્લમિષ સમાલંકેત્તિ; સમાલંકેત્તા દોઢંપિ મ-
 હ્યા યેઠવિયસસુગદાણું સમોદ્ગણિ; સમોદ્ગણિતા ધ્રુવં મહં ચંદ્રવપ્પં સિવિયં સહસ્સવા-
 હિણિં વિરચ્ચહ;—તંજહા, હંદામિય-ડસમ-નુરગ-ગર-મકર-વિહગ-વાણર-કુંજર-રુઘ-સરમ-
 ધમર-સદૂહ-સીદ્ધ-વળલય--વિચિત્તવિજાહરમિહુણુગલ--જંતજોગ--સુત્તં અધીસહસ્સમા-

એક તેવુંજ રમણીય પાદપીઠિકાસહિત એક મહાન્ સિંહાસન વિકુર્ચ્યુ. પછી બાં
 ભગવાન્ હતા ત્યાં આવીને ભગવાનને ત્રણવાર પ્રદક્ષિણા કરી વાંદી નમી ભગવાનને
 સહ બાં દેવચ્છદક હતું ત્યાં આવી ધીમે ધીમે પૂર્વદિશાસામે ભગવાનને સિંહા-
 સનમાં બેસાડ્યા. પછી શતપાક^૧ અને સહસ્રપાક^૨ તેલોવડે મર્દન કરી અધકાયાયિક^૩ વસ્ત્રવડે
 હાંધીને પવિત્ર પાણીથી નવરાત્રી, લક્ષ્મીયવાણું ચંદુ^૪ રક્તગોશીર્ષચંદન ઘસી તેપાર કરી તે
 નાવડે ભેપન કર્યું. ત્યારબાદ નિશ્વાસના લગારેકવાયુથી ચલાયમાન થનારાં, વખણાયલા નમર
 કે પાટશુમાં બનેલાં, ચતુરબળોમાં વખણાએલાં, ઘોડાની શીણુ જેવાં મનકર, ચતુર કારીગરો-
 એ સોનાથી ખંએલાં, હંસ સમાન સ્વચ્છ બે વસ્ત્રો પહેરાવ્યાં. પછી હાર, અધંહાર, ઉરરથ,
 એકાવગિ, પ્રાલંબ,^૫ સ્ત્રપટ્ટ,^૬ મુકટ, તથા રત્નમાળાદિ આભરણો પહેરાવ્યા. પછી જૂદી જૂદી
 જાનની પૂલની માલાઓથી પુષ્પતરના માદક સણગમ્યાં. પછી છંદ્રે પાછાં ખીજવાર વૈદિક્યસ-
 મુદ્ધાત કરી હબર જણુ ઉપાડી શકે એવી એક મહાન્ ચંદ્રબા નામે શિખિકા^૭ વિકુર્ચી. એ
 શિખિકાનું વર્ણન આગ્રમાજે છે:-એ શિખિકા હિંદામૃત,^૮ જાગદ, ઘોડા, નર, મગર, પક્ષી, વાનર,
 હાથી, રૂંદ, સરખ, ચમરીગાય, વાઘ, સીંહ, વનની લતાઓ, તથા અનેક વિદ્યાધરયુગ્મના
 યંત્રયોગે કરી યુક્ત હતી તથા હબરો તેજશશિઓથી ભરપૂર હતી, રમણીય અને જગ-
 જગાયમાન હબરો ચિત્રામણીથી ભરપૂર અને દેદીપ્તમાન અને આંખથી સામે નહિ જોઇ શકાય
 તેવી હતી, અનેક ભોતીઓથી વિરાજિત સુવર્ણમય પ્રતરણી હતી, તથા જૂળતી ભોતી-

૧-૨- રોા તથા હબર એલધિઓના પાકથી ચએલ. ૩ સુગંધવાસિત અને પીતારંગના
 ૪ જાંબાયમાન માળા ૫ કંદાર. ૬ પાવળી. ૭ ચાદામૃત. ૮ અણપદ

હિનીયં સુગિરુતિતમિસિમિસિતરુવગસહસ્તકલિયં હસિંધિસમાળં ચવરુહોયગદેસં મુ-
ત્તાહં મુત્તજાલંતરોપિયતવધીયપયરલંકૂણં પલંબંતમુત્તદામં હારદુહારમૂમળસમોળયં અદિય-
વેચ્છનિજં પવમકયમત્તિવિત્તં જાણાલયમત્તિવિરદ્યં મુખં આદ્યંતરુવં જાણામણિપંચવળ્લ
ધંટાપદાપરિમદિયગસિહરં પાસાદીયં દરિસળીયં મુરુવં । (૧૦૧૫)

સીયા ડવળીયા જિળ, વરસ્સ જરમરળવિપ્પમુક્કસ્ય
ઝવસેતમહદામા, જલ્લયલયં દિન્વકુસુમેદં । ૧

સિધિયાહ મઝ્જવારે, દિવ્યં વરરયળરુચેવતિયં
સીદ્ધસળં મહરિહં, સપાદપીઠં જિળવરસ્સ । ૨

માલહ્યમાલમઝ્જે, માસુરથોદી વરામરળધારી
લોમવત્થણિયરથે, જસ્સય મોહ સંયસહરસં । ૩

છટ્ટેણઝ અત્તેણં, અઝ્જસયાણેણ સોહમેણ જિળો
હેસાદિ ધિસુઝ્જાતો, આરુહં વત્તમં સીયં । ૪

સીદ્ધાસળે ણિવિદ્ધો, સલ્લીસાળાય દોહિ પાસેદિ
વીરંતિ ચામરાદિ, મણિરયળવિચિત્તદંઢાદિ । ૫

પુરિયં ઝત્તિરક્કા માણુસ્સેદિ સા હરુરોમપુલ્લપ્પહિં
પન્ઢા હવતિ દેવા, સુરમસુરા ગરલ્લણાગિદા । ૬

ઝોની માળા, હાર, અર્ધહાર, વગેરા ભૂષણોથી શાભતી હતી, અતિશય દેખવા લાયક હતી,
પદ્મલતા, અશોકલતા, વગેરા અનેક લગ્નાઓથી વિરિત હતી, શુભ તથા અનોદરઆકારવાળી
હતી, અનેક પ્રકારની પચવર્ણી અધિઓવાળી થતા તથા પતાકાવડે શાભીતા અમ્મમામળા
હતી તથા અનોદર, દેખવાલાયક અને સુદરઆકારવાળી હતી. (૧૦૧૫)

(આર્યો ૭૬.)

જરમરણમુક્ત નિનવર-માટે શિબિકા તિહાં બળી આવી;
જળથળજા દિવ્ય પુષ્પની, માળાઓ ભૂલતી લાવી. ૧

શિબિકાના વચ્ચાસે, માખુ' છે રત્નરૂપ જગદગતુ;
સિંદુરસલ અલુ છામળો, પદ્મીપદ્મલિલ કિલવરલું. ૨

માળા મુકુટ વગેરે, ઉત્તમ ભૂષણ ધરી પ્રકાશિ થઈ,
લાખ મૂળના ઉત્તમ, દૌનિક વગેરે પહેરી કરી. ૩

બે કપડામ કરીને, પવિત્ર પરિણામ સાથ નિનદેવ,
શુભ લેશ્યાએ યડના, શિનિકા જોપા અડે દેવ. ૪

સિંદામન પર બેસે, બે પડબે રાકને ઈશાન રહી
મણિગન્ધકાળા, ચામડા દોલે સ્વદાય મદી. ૫

રેળાં ને શિબિકાને, બાપડે માખુઓ સદર્પે થઈ,
તે પછી મુર અમુર ગરડ, તાગ બાપડે મુસજાર રહી. ૬

પુરબો સુરાવહંતી, અસુરા પુણ દાહિણંમિ પાસંમિ

અવરે વહંતિ ગરુલા, ણાગા પુણ ડચ્ચરે પાસે .

૭

વળસંઢં વહુસુમિયં, પઞ્ચમસરો વા જહા સરયકાલે

સોહહ કુસુમભરેણં, ઇય ગગણતલં સુરગર્ભેહિં .

૮

સિદ્ધત્થવળં વ જહા, કર્ણિયારવળં વ ચંપવવળં વા

સોહહ કુસુમભરેણં, ઇય ગગણતલં સુરગર્ભેહિં .

૯

ધરપટ્ટહ-ભેરિ-શાહરિ-સંઘ-સયમહસ્તિપહિ સૂરેહિં

ગગણતલે ધરણિતલે, સુરિયણિણામો પરમરમ્મો .

૧૦

તત્તવિત્તયં ઘણસુસિરં આવજં ચઠવિહં વહુવિહીયં

વાયંતિ તત્થ દેવા વહુહિ આણદ્દગસપ્પહિં ૧૧ (૧૦૧૬)

[તેણં કાલેણં, તેણં સમણં, જે સે હેમંતાણં પઢમે માસે પઢમે પક્કલે મગસિરવહુલે, તત્તસણં મગસિરવહુલસ્સ વસમીપક્કલેણં સુન્ધવણં દિવસંણં વિજ્ઞણં મુહુરેણં હથ્થુપારાણ-વજ્જણેણં જોગોવગતેણં પાર્હંગામિણીપ્પ છાવાપ્પ વિયપ્પાપ્પ પોરિસીપ્પ છટ્ટેણં મરેણં અપાણણં ધ્વગસાહગ માવાપ્પ ચંદપ્પહાપ્પ સિવિવાપ્પ સહસ્સવાહિણીપ્પ સદેવમણુયાસુરાપરિમાપ્પ સમ્મંજ્ઞા-માણે સમન્નિજ્ઞમાણે અપરણિયકુડપુરસંખિલેસસ્સ મઝ્ઝંમઝ્ઝેણં ણિગચ્છિણા જેણેવ ણાપસંઢે

પૂર્વ દિશાએ દેવો, દક્ષિણમાં અસુર કિચકે શિખિકા

પશ્ચિમ બાજુ ગરુડો, નાગ રહે ઉત્તરે ધરતા.

૭

ગગન બિરાજે દેવથો, શોભે પૂલેહું જેમ વનખંડ.

અથવા શરદ ઋતુમાં, પદ્માકર પદ્મ વિકસંત.

૮

ગગન બિરાજે દેવથો, શોભે સરસવતુ જેમ વનખંડ.

કશ્ચિપર કે અંપકનુ વન શોભે પુષ્પ વિકસંત.

પડહ ભેરિને ઝલર સંખાદિક સાખ ગાગ્રિયાં વાળં

ગગનતળ ધરણિતળમાં, અવાજ પસર્યા અતિ ઝાઝા.

૧૦

તત વિતત ધન શુપિર એ, ચારે ભર્તિતણા બહુ વાળં

નાટક સાથે દેવો, વળડવા વલગિયા ઝાઝા

૧૧

(૧૦૧૬)

તે કાલે તે સમયે શીયાળાના પ્રથમમાસે પ્રથમપક્ષે માગસર વહિ ૧૦ના સુવ્રતનામના દિને વિજયમુહુર્તે ઉત્તરાશ્વિની નક્ષત્રનો મેગ આવતાં પૂર્વમાં છાયા વળતાં છેલા પહોરમાં પાણી બગરના બે અપવાસે એક પોતાનું વજ્ર ધારી સહઅવાહિની ચંદ્રપ્રભા નામની શિખિકા ઊપર ચડી દેવ મનુષ્ય તથા અસુરોની પર્યાયઓ સાથે ચાલતા ચાલતા ક્ષત્રિયકુંડપુર સંનિવેશના મધ્યમાં ચંદ્રને ન્યાં યાતખંડ નામે ઉદાનહતું ત્યાં ભગવાન આવ્યા. આવીને ધીમે ધીમે ભૂમિથી એક દાય ઊંચી શિખિકા સ્થાપી ધીમે ધીમે તેમાંથી ઉતર્યા. ઊતરીને ધીમે ધીમે પૂર્વાભિમુખ

હજગાળે તેણેવ રવાગચ્છદ્; રવાગચ્છિત્તા હંસિરયણિપમાણં અચ્છોષ્યેણં મૂમિમાગેણં સણિયં સ-
 ગિયં ચંદ્રપ્પમં સિથિયં સહસ્સવાહિંગે ઠવેદ્; ઠવેતા સણિયં ચંદ્રપ્પમાથો સિથિયાથો સહસ્સ-
 ચાહિની યે પદ્ધોયરંદ્; પદ્ધોયરિતા સણિયં સણિયં પુરુયામિમુદે સીદાસગે ણિસંયેદ્; આમ-
 રણાત્તકારં રમુવદ્; તગોણં થેસમથે દેવે જંતુવાયપડિય્ સમગસ્મ ભગવથો મહાવીરસ્સ હંસ-
 રુવસગેણં પદ્ધેણં આમરણાલંકારં પઢિચ્છદ્; તઓણં સમગે ભગવં મહાવીરે દાહિણેણં દાહિંગં,
 વામેણં વામં પંચમુટ્ઠિયં લોયં કરેદ્; તઓણં સદ્ધે દોદ્ધે દેવરાવા મમગસ્મ ભગવથો મહા-
 વીરસ્સ જંતુવાયપડિયે વયરામયેણં થાલેજં કેમાદં પઢિચ્છદ્; પઢિષ્ઠિત્તા “અગુજાણેસિ મંતે”
 ણિ કદ્દુ હીરોયસાયરં સાહરંદ્; તઓણં સમગે ભગવં મહાવીરે દાહિણેણં દાહિંગં, વામેણ વામં
 પંચમુટ્ઠિયં લોયં કરેતા સિદ્ધાણ ણમોદ્ધારં કરેદ્; કરેતા “મવ્વં મે અકરણિજ્ઞં પાવકમ્મ”
 તિ કદ્દુ સામાહ્યં ચરિત્તં પઢિયમ્મદ્; સામાહ્યં ચરિયં પઢિવગ્ગેષા દેવપરિસં ચ મણુવપરિસં
 ચ આલેક્ષત્તિષામૂય મિથ દુવેદ્. (૧૦૧૦)

દિવ્યો મણુસ્સગોમો, તુરિયણિનામો ય સહયયણેય
 સિપ્પાનેવ ણિલુલ્લો લાહે પઢિવગ્ગદ્ ચરિયં ૧

પઢિવગ્ગિત્તુ ચરિયં, અદ્ધોણિસં સમ્વપાણમૂત્તહિતં
 સાહદુ લોમપુલ્લવા પયયા દેવા નિસામંતિ. ૨ (૧૦૧૮)

તઓણં સમગસ્મ ભગવથો મહાવીરસ્સ સામાહ્યં સામોવસમિયં ચરિયં પઢિવગ્ગસ્સ મ-
 ણપગ્ગવળાણે ણામં ણાણે સમુપ્પલ્લે; અદ્ધાદ્ધગોદ્ધિં દીયેદ્ધિં, દોદ્ધિય સમુદ્ધિં સળીણં પંધંદિવાણં
 પગ્ગણાણં વિયસામગણાણં મણોગયાદં માવાદં જાણેદ્. (૧૦૧૧)

મિંદામ્મન પર બેસી આમરણ-અસંકાર ઉતારવા લાગ્યા. ત્યારે વૈશ્વવણુ દેવે ગોદોહાસને રહી
 મહેદ્વપરબ્રમાં ભગવાનના તે આમરણાસંકાર અદ્ધણુ કર્યા. પછી ભગવાને જ/મણા દાઘથી
 જ/મણા અને ડાખા દાઘથી ડાખા કેસોતો. પંચમુટ્ઠિથી લેણુ કર્યો. ત્યારે યક્ષ દેવેદ્ ગોદો
 હાસને રહી ભગવાનના તે વાલ સીરાના થાલમાં અદ્ધણુ કરીને ભગવાનને જ/મણાથી
 ક્ષીમ્મમુદ્ધમાં પડે ચાડ્યા. એ પ્રભાણે ભગવાને લેણુ કર્યો પછી નિદ્રોતે નમરકાર કરી
 “આરે કંઈ પણુ પાપ નહિ કરતું” એમ હસાવ કરી આભાષિત્થચરિત્ત સ્વીકાવું. એ વેલા દેવો તથા
 મનુષ્યોની પર્વદાઓ ચિત્તામખની આક્રંક (ગડગાઢ રહિતપણે સ્તબ્ધ) બની રહી (૧૦૧૭)

ગિત્તવર ચારિત્ત લેતાં, ઇંડ વચનથી તત્તક્ષણે સધળા

દેવ મનુષ્ય અવાગ્ને, તેમજ વાજીર બધા રવા. ૧

ગિત્તવર ચારિત્ત લેતાં, હમેશાં એ પ્રાણુ બૂત દિન કર્તે:

તર્પિત પુષ્કરિત ચાહી, સાવધ થઈ દેના મુખના. ૨ (૧૦૧૮)

એ રીતે ભગવાને ક્ષયોપસમિક્ક સ્થાપિક્કવગ્ગિય સીધા પાછી તેમને મનપરંપરાગત
 થયું; તેથી આદી લીધ તમા એ નમુડના પર્વામ અને અજમનવગ્ગા સદ્ધિ પચેદ્ધિ-
 મનોગત બાવ બન્યાં લાગ્યાં. (૧૦૧૮)

તથોળં સમગ્રે ભગવં મહાવીરે પચાદતે, સમાગ્રે મિથણ.દ્વસયનમંયંધિવગ્નં પદિવિનગ્જે-
તિ, પાદવિસંજિતા તથોળં દ્વનં પુચારુચં અભિગાદં અભિગિગ્દદ “ ચારવવાસાદં યોઃસદુકાપ
ચાવેદે જે કેદ ઉવસગ્મા સમુપ્પજ્જનિ, તંજહા;—દિગ્ગા વા, માયુસ્સા વા, તેરિંચિયા વા,—તે
સગ્વે વચસગ્મે સમુપ્પજે સમાગ્રે સમ્મં સદિરમામિ રમિસ્તામિ અદિયાસદસ્તામિ ।” (૧૦૨૦)

તથોળં સમગ્રે ભગવં મહાવીરે દ્વમેચારુચં અભિગાદં અભિગિગ્દિયા યોઃસદુકાપ ચા-
વેદે દિવસે સુદુગસેસે કુમારગામે સમયુપજે । (૧૦૨૧)

— તથોળં સમગ્રે ભગવં મહાવીરે યોઃસદુકાવેદે અણુપરેણં અણુપરેણં, અણુપરેણં વિહારેણં,
પૂર્વં સંજમેણં, પગાહેણં, સંચરેણં, તથેણં, યમચેરવાસેણં, રંચીણ, ઓપીણ, મુટ્ટીણ, સમિતીણ,
ગુપીણ, કાગેણં, કમ્મેણં, સુચરિયકલણેવાણમુત્તિમગ્ગેણં અપ્પાગં માયેમાણે વિહરદ્ । (૧૦૨૨)

— પૂર્વં યા વિહરમાણસ્સ જે કેદ ઉવસગ્મા સમુપ્પજ્જનુ—દિગ્ગા વા, માયુસા વા, તે
રિચિયા વા, તે સગ્વે વચસગ્મે સમુપ્પજ્જે સમાગ્રે, અગાદતે, અવદિતે, અદીણમાણસે તિવિદ્
મગવપ્પણકાપગુરો સમ્મ સદ્દ સમદ્ તિતિરપ્પદ્ અદિયાસેદ્ । (૧૦૨૩)

તથોળં સમગ્રસ્વ ભગવઓ મહાવરિસ્વ પૂતેણં વિહારેણં વિહરમાણસ્સ વારસ ધાસા વિ-
તિહંતા; તેરસમસ્સ ઘાસસ્સ પરિયાપ્ વદ્દમાગસ્સ, જે સે ગિમ્હાણં દોરુચે માસે ચત્થે પક્કે
વદ્દસાહસુદ્ધે—તસ્સણં વદ્દસાહસુદ્ધસ્સ દસમાપરણેણં, સુચ્ચણં દિવસેણં, વિગ્ગણં મુદ્ધુત્તેણં,
દ્વપુત્તારાદિં જનસત્તેણં જોગોયત્તેણં, પાદ્દંગામિણીણ દ્વાયાપ્, વિપત્તાપ્ પોરિસીણ, જંભિય-

પછી પ્રવર્તિત થએલા ભગવાને મિત્ર, શાંતિ, સગા, તથા સંબંધિઓને વિસર્જિત
કરી એવો અભિગ્રહ લીધો કે “ જાર વર્ષે લગી હું કાયાની સાર સંભાલ નહિ કરતાં જે
કંઈ દેવ મનુષ્ય કે તિર્યચોતરથી ઉપસર્ગ થશે, તે બધા રૂઢી રીતે સહીશ, ખમીશ અને
અહિયારીશ. (૧૦૨૦)

આવો અભિગ્રહ લઈ શરીરની મમતાથી રહિત થયા થકા એક ગુહર્ત જેટલો દિવસ હોતાં
કુમાર ગામે આવી પહોંચ્યા. (૧૦૨૧)

પછી ભગવાન ઉત્કૃષ્ટ આલય, ઉત્કૃષ્ટ વિહાર, તેમજ તેવાજ સંયમ, નિયમ, સંવર, તપ
બ્રહ્મચર્ય, ક્ષાંતિ, ત્યાગ, સતોષ, સમિતિ, શુભિ, સ્થાન, કર્મ, તથા રૂઢ કળ્યાણો નિર્વાણ
મર્ગવડે પોતાને બાવતા થકા વિચરવા લાગ્યા. (૧૦૨૨)

એમ વિચરતાં જે કાંઈ દેવ મનુષ્ય તથા તિર્યચોતરથી ઉપસર્ગ થયા તે સર્વે ભગવાને
સ્વચ્છ બાવમાં રહી અણુપીડાતાં અદીનમન ધરી મનયનકાયાએ શુભ રહી સમ્યક્ રીતે સહા
ખમ્યા તથા અહિઆસ્યા. (૧૦૨૩)

આવી રીતે વિચરતાં ભગવાનને જાર વર્ષે વ્યતિક્રમ્યા. હવે તેરમા વર્ષની અંદર જિના-
ળાના બીજા માસે બીજે પક્ષે વૈશાખ મુદ્દિ ૧૦ ના ચુત્ત નામના દિને વિજયમુદ્દતે ઉત્તરા-
શાશ્વતીના ચોગે પૂર્વદિશાએ હાથ વળતાં છેલ્લે પક્ષે જે જંભિકગામનગરની બાહરે ઋષ્ટનાસિકા
નદીના ઉત્તર કિનારે સ્થાપાક આશાપતિના કર્પણ સ્થળમાં વ્યાકૃત નામના ચૈત્યના ઇશ્વાનકેાણમાં

ગામસ્ત નગરસ્ત વાહિયા, નદીય ઉચ્ચવાલિયાપુ ડહરે ફૂલે, સામાગસ્ત ગાદાવદ્સ્ત કઢક-
રણંતિ, વેયવરાસ્ત છેદ્યસ્ત ડતારપુરતિયમે દિસીમાપુ, સાલસ્તસ્ત અતૂરસામંતે, ઉચ્ચદુયસ્ત
ગોદોહિયાપુ આવાવળાપુ આવાવેમાણસ્ત છદેળં અરોળં અપાળપૂળં ઉદ્ધંજાણુ-અહોતિરસ્ત
ડજાણકોદોવાગયસ્ત સુકડજાણંતરિયાપુ વટમાણસ્ત નિવ્યાણે કલિણે પઢિપુણે અઘાહપુ ગિ-
રાવરણે અળંતે અણુતરે કેવલવરણાણદંસણે સમ્મુપણે । (૧૦૨૪)

સે મયવં અરહા જિણે જાપુ કેવલી સવ્વણ્ણ સવ્વમાવદ્દિસી સદેવમણુયાસુરસ્ત લો-
યસ્ત પજ્જાપુ જાણહ, તંજહા;-આગતિં, મલિં, ઠિલિં, ચવળં, ઉચ્ચાર્યં, મુરં, પીયં, કંદં, પઢિ-
સેવિયં, આલોકમ્મં, રહોકમ્મં, છલિયં, કહિયં, મળોમાળિસયં, સવ્વલોપુ સવ્વજીવાળં સવ્વ-
માવાહં જાણમાણે પાસમાણે પૂવંવાપુ વિહરહ । (૧૦૨૫)

જળળં દિવસં સમણસ્ત મગવઓ મહાવીરસ્ત જેઠ્ઠાણે કલિણે જાવ સમુપ્પણે, તળળં
દિવસં મવળવહ-વાળમંતર-જોહસિય-વિમાળવાસિ-દેવેહિ ય દેવીહિ ય ઉચ્ચવંતહિ ય જાવ
અપિંજલગમૂપયાવિ હોત્થા । (૧૦૨૬)

તઓળં સમણે મગવં મહાવીરે ઉપ્પજ્જનાગદંસજણરે અપ્પાળં ચ લોળં ચ અભિસમેજલ
પુવં દેવાળં ધમ્મ માહ્મપતિ; તઓ પચ્છા મણુસસાળં (૧૦૨૭)

તઓળં સમણે મગવં મહાવીરે ઉપ્પજ્જનાગદંસજણરે ગોયમાહં સમણાળં ગિમંમાળં
પંચ મહાવ્વમાહં સમાવળાહં છન્નીવનિજાયાહં આહ્મલહ, માસહ, પરુવેહ; તંજહા;-પુલ્લિકાપુ
જાવ સંસકાપુ । (૧૦૨૮)

જાણહક્કની પાસે અર્ધા ઊભા ઝી ગેરોલિકા આમને આતાપના કરતાં થકાં તથા પાણીવગરના
એ ઉપવાસે જાધાઓ જિઝી સખી આધુ નીચે ધાલી ધ્યાનકોટમાં રહેતાં થકાં શુક્રધ્યાન-
માં વર્તતાં ઉવટલું સંપૂર્ણ પ્રતિપૂર્ણ અન્યાદત નિશવરણુ અનંત ઉલ્કુટ કેવળગાન તથા કેવળ-
દર્શન ઊપનું. (૧૦૨૯)

દેવે મગવાન અર્હત જિન, કેવલી, સર્વજ, સર્વભાવદર્શી, ધષ્ટ દેવ મનુષ્ય તથા અશુ-
રપ્રધાન (આખા) લોકના પર્ણાય બળુયા લાગ્યા એટલે કે તેની આગનિ-ગતિ, રિધનિ-અપ-
વન, વપાળ, આધુપીધુ, રૂરેનું શાવેલું, પ્રગટામ, છાત્રામ, બોલેલું કહેલું કે મનમાં મળે-
લું, એમ આખા લોકમાં સર્વ જીવોના સર્વભાવ બળુયા દેખતા થકા વિચરતા
લાગ્યા. (૧૦૨૫)

જે રિતે મગવાને કેવલગાન દર્શન જિપનાં, તે રિતે બચનપત્તાદિ આરે જાતના દેવ-
પીઓ આવાનાં જતાં આદ્ય દેવમય તથા ફેલું માર્ગ રજુ. (૧૦૨૬)

એ રીતે જિપજેલા જ્ઞાનદર્શનને ધરનાર બચવાને પોતાને તથા લોકને સંપૂર્ણપણે જોઈ-
ને પડેલાં દેવોને મર્મ ક્ષી સંબન્ધાઓ અને પત્તી મનુષ્યોને. (૧૦૨૭)

પત્તી જિપજેલા જ્ઞાનદર્શનના ધરનાર અમણુ બચવાન મહાત્માને જ્ઞાનમરિક અમણુ નિર્મ-
મેને બાવનામરિન પાંચ મહાનન તથા પ્રતિપીકાય નેમજ છ અનિષાય કદી જામ્યા (૧૦૨૮)

પદમં મંતે મહદ્વત્, પચ્ચગ્ગામિ સમ્મં પાણાદ્વાગં; સે સુહુમં વા, યાયરં વા, તસં ધા, ધાયરં વા, ણેવ સમં પાણાદ્વાગં કરેજ્જા (૨), જાયગ્ગીવાપ્પં તિયિહંતિવિહં મળસા પથસા કાયમા । તસ્સ મંતે પોદ્દસામિ, નિંદામિ, ગરિદ્દામિ, અપ્પાણં વોસિરામિ । ૧૦૨૯

તદિત્તમાગો પંચ ભાવનાઓ ભવંતિ:- (૧૦૩૦)

તદિત્તમા પદમા ભાવના:-હરિયામમિપ્પં સે નિગમંથે, ણો અણહરિયામમિપ્પં તિ; કેવલી ધૂયા-અણહરિયાત્તમિત્તે નિગમંથે પાણાદ્ (૪) અમિદ્દગ્ગેજ્જ વા, યયોજ્જ વા, પરિયાયેજ્જ વા, લં-સેજ્જ વા, હદ્દયેજ્જ વા । હરિયાસમિપ્પં સે નિગમંથે, ણો હરિયાઅમમિપ્પં તિ પદમા ભાવના । (૧૦૩૧)

અહાપરા દોષા ભાવના:-મળં પરિજાણાદ્ સે નિગમંથે; જેય મળે પાપપ્પં સાયગ્ગે સ-કિરિપ્પં અણ્હવદ્દરં હેયકરે ભેયકરે અધિગ્ગરણિપ્પં વાગમિપ્પં પરિતાપિતે પાણાતિવાપ્તિતે ભૂતો-વપાતિપ્પં, તદ્દપ્પગારં મળં ણો પધારેજ્જા । મળં પરિજાણાતિ સે નિગમંથે; જેય મળે અપાપતે તિ દોષા ભાવના । (૧૦૩૨)

અહાપરા તથા ભાવના:-વત્તિં પરિજાણાનિ સે નિગમંથે; જાય વત્તી પાવિયા સાયગ્ગા મકિરિયા જાય ભૂતોવગાદ્વા તદ્દપ્પગારં વદ્દં ણો વચ્ચરિગ્ગા । વદ્દં પરિજાણાદ્ સે નિગમંથે; જાય વદ્દ અપાપિય તિ તથા ભાવના । (૧૦૩૩)

(પાંચ પાંચ ભાવનાસહિત પાંચ મહામત.)

પહેલું મહામત-હે ભગવાન, હું સર્વ પ્રાણાનિપાત ત્યાગ કરું છું:-તે એ રીતે કે સૂત્રમ કે બાદર, તસ કે ધ્યાવર જીવનો યાવજીવનમય મનવચનક્રિયાઓ કરી ત્રિવિધે ત્રિવિધે પોતે ધાત ન કરીશ, ખીગ્ગ પામે ન કચીશ અને કરતાને રહુ ન માનીશ તથા તે જીવધાતને પરિકમ્પું, નિહુ, મરું છું અને તેવા સ્વભાવને વોસસવુ છું (૧૦૨૯)

તેની આ પાંચ ભાવનાઓ છે:- (૧૦૩૦)

ત્યાં પેલી ભાવના એ કે મુનિએ ઈર્ષ્યાસમિતિ સહિત યદ્ વર્તવું પણુ રહિત યદ્ ન વર્તવું. કારણ કે કેવળમાની કહે છે કે જે ઈર્ષ્યાસમિતિ રહિત હોય તે મુનિ પ્રાણાદિકનો ધાત ખોડ કરી રહે છે. માટે નિર્વ્યયે ઈર્ષ્યાસમિતિથી વર્તવું એ પેલી ભાવના. (૧૦૩૧)

બીજી ભાવના એ કે નિર્વ્યય મુનિએ મન જોણખતું. એટલે કે જે મન પાપ બરેલું, સદોષ, (ખૂંડી) ક્રિયા સહિત, કમ્મ અધિકારિ, છેદ કરનાર, ભેદ કરનાર, દલદલકારક, પ્રદોષ બરેલું, પરિતપ્ત, તથા જીવ-પ્રાણુ કપાતક હોય-તેવા મનને નહિ ધારવું. એમ મન જાણીને પાપરહિત મન ધારવું એ બીજી ભાવના. (૧૦૩૨)

ત્રીજી ભાવના એ કે નિર્વ્યય વચન જોણખતું એટલે કે જેવચન પાપ બરેલું, સદોષ, (ખૂંડી) ક્રિયાવાળું, ચાવત જૂનોપધાતક હોય-તેવું વચન નહિ ઉચ્ચરવું. એમ વચન જાણીને ચાપરહિત વચન ઉચ્ચરવું એ ત્રીજી ભાવના. (૧૦૩૩)

અહાવરા ચરત્યા માવળા-આયાળમડળિકસવળાસમિષ્ સે િગ્યથે, જો અળાયાળમ-
ડળિકસવળાસમિષ્ િગ્યથે, કેરલી ચૂયા-આયાળમડળિકસવળાસમિષ્ િગ્યથે પાળાઈ મૂ-
યાઈ જીવાઈ સળાઈ અમિષ્જન વા જાવ ડડવેજ વા । આયાળમડળિકસવળાસમિષ્ સે
િગ્યથે, જો આયાળમડળિકસવળાસમિષ્ તિ ચરત્યા માવળા । (૧૦૩૪)

અહાવરા પચમા માવળા-આલોહ્યપાળમોઈ સે િગ્યથે, જો અળાલોહ્યપાળમોઈ, કે-
વલી ચૂયા-અળાલોહ્યપાળમોયળમોઈ સે િગ્યથે પાળાઈ અમિષ્જન વા જાવ ડડવેજ
વા । તમ્હા આલોહ્યપાળમોયળ મોઈ સે િગ્યથે, જો અળાલોહ્યપાળમોઈ તિ પચમા
માવળા । (૧૦૩૫)

પૂતાવતાવ મહુવવ્ સમ્મ કાપ્પણ વાસિષ્ વાલિષ્ સીરિષ્ કિદિતે અરદિતે આળાવ આ-
રાહિષ્ થાથિ મહાતે । (૧૦૩૬)

પદમે મતે મહુવવ્ પાળાઈવાયામો વેરમળ । (૧૦૩૭)

અહાવર દોવ્વ મહુવવ્, -પચ્ચવજામિ સમ્મ મુસાવાય વતિદોલ્ -સે કોહાદા, લો
હાયા, મયાવા, હાસાવા, જેવ રય મુસ માસેજા, નવમેળ મુસ આવાવેજા, અળા પિ મુસ
માસતે જ સમજુજાળગ્ગા, તિવિહ તિવિહેળ, મળસા વયસા કાયસા, તદ્વ મતે પદિહ્મામિ
જાવ કોમિરામિ । (૧૦૩૮)

તરિસમામો પચ માવળામો મવસિ - (૧૦૩૯)

એથી ભાવના એકે નિર્મથે આહાગ્ગાળી લેવા સખતા સમિતિ મહિત થઈ વર્તુ
પણુ કિનપણે ન વર્તુ કેમકે કેવળી કહે છે કે આહાગ્ગાળી પશ્ચાત્તમિતિ-કિત
નિર્મથ પ્રાણુદિતે ધાત વગેરે કને -કે છે માટે નિર્મથે તે સમિતિમહિત થઈ વર્તુ એ
એથી ભાવના (૧૦૩૪)

પાયમી ભાવના એ કે નિર્મથે આહાગ્ગાળી જોઈને વાપના, વગર જોએ ન વાપ
ના કેમકે કેવળી કહે છે કે વગર જોએ આહાગ્ગાળી વાપના નિર્મથ પ્રાણુદિતે
ધાત વગેરે કરે માટે નિર્મથે આહાગ્ગાળી જોઈને વાપના, નહિ કે વગર જોઈને, એ
પાયમી ભાવના (૧૦૩૫)

એ ભાવનાએથી મહાનત ડી રીને કયાએ અર્થિન પાવિન, પારપમારેલું, કીર્તિ,
અરચિત અને અને આગા પ્રમાણે આગધિન થાય છે (૧૦૩૬)

એ પેટેલુ પ્રાણાનિપાત વિગ્મજુ રૂપ મહાનત છે (૧૦૩૭)

ખીનુ મહાનત- મરજુ મૂલવદ્ધ વચનદોલ લાગ કડીજુ એટલે કે કોપ, કોમ,
અથ કે દુઃખથી વાચવડવ પર્વન ત્રિવિધે ત્રિવિધે એટલે મનચયનમયાએ ડી મૂલમા
પણ કહે નદિ કાલુ નદે અને કનાને અનુભાઈ નદિ તથા તે મૂલમાનુને પડિમુક
નિમ્બ ગળુ આે તેા પ્રમાણે વેગમનુકુ (૧૦૩૮)

તેની આ પાચ આગાએ છે - (૧૦૩૯)

તરિયમા પદમા ભાવના:-અણુવીહમાસી સે ગિમંથે, જો અણુવીહમાસી; કેવલી યુ-
યા-અણુવીહમાસી સે ગિમંથે સમાવદેજા મોસં યયનાપ્. અણુવીહમાસી સે ગિમંથે, જો
અણુવીહમાસી તિ પદમા ભાવના. (૧૦૪૦)

અહાવરા દોષા ભાવના:- કોહં પરિજાનાહ સે ગિમંથે, જો કોહળે સિયા; કેવલી
યુયા-કોહપ્પત્તે કોહી સમાવદેજા મોસં યયનાપ્. કોહં પરિજાનાહ સે ગિમંથે, જય કો-
હળે સિયત્તિ દોષા ભાવના. (૧૦૪૧)

અહાવરા તથા ભાવના:-લોમં પરિજાનાહ સે ગિમંથે, જો ય લોમળે સિયા; કેવલી
યુયા-લોમપત્તે લોમી સમાવદેજા મોસં યયનાપ્. લોમં પરિજાનાહ સે ગિમંથે, જો ય
લોમળપ્ સિયત્તિ તથા ભાવના. (૧૦૪૨)

અહાવરા ચરથા ભાવના:-મયં પરિજાનાહ સે ગિમંથે, જો મયમીરપ્ સિયા; કેવલી
યુયા-મયપત્તે મીરુ સમાવદેજા મોસં યયનાપ્. મયં પરિજાનાહ સે ગિમંથે, જો મયમીરુ
સિયા. ચરથા ભાવના. (૧૦૪૩)

અહાવરા પંચમા ભાવના:-હાસં પરિજાનાહ સે ગિમંથે, જો ય હાસળપ્ સિયા; કેવલી
યુયા-હાપપત્તે હામી સમાવદેજા મોસં યયનાપ્. હાસં પરિજાનાહ સે ગિમંથે, જો ય હા-
સળપ્ સિય તિ પંચમા ભાવના. (૧૦૪૪)

પુત્તાવતાપ મહગ્વપ્ સમ્મં કાણ્ણ કાસિપ્ જાવ આણપ્ આરહિતે યા વિ મચ્ચતિ. ।
દોષં મંતે મહગ્વપ્ (૧.૪૫)

ત્માં પેલી ભાવના આ:- નિર્મથે વિમાસીને બોલતું, વગરવિચારથી ન બોલતું. કેમકે કેવ-
ળી કહે છે કે વગર વિમાસે બોલનાર નિર્મથ મૃયા વચન બોલી જાય. માટે નિર્મથે વિમાસીને
બોળતું, નહિ કે વગર વિમાસે. એ પેલી ભાવના. (૧૦૪૦)

બીજી ભાવના એ કે નિર્મથે કોધતું સ્વરૂપ જાણી કોધી ન થતું. કેમકે કેવલી કહે છે કે
કોધપામેલ કોધી જીવ મૃયા બોલી જાય. માટે નિર્મથે કોધતું સ્વરૂપ જાણી કોધી ન થતું.
એ બીજી ભાવના. (૧૦૪૧)

ત્રીજી ભાવના એ કે નિર્મથે લોભતું સ્વરૂપ જાણી લોભી ન થતું. કેમકે કેવલી કહે છે કે
લોભી જીવ મૃયા બોલી જાય. માટે નિર્મથે લોભી ન થતું એ ત્રીજી ભાવના. (૧૦૪૨)

ચોથી ભાવના એ કે નિર્મથે ભયતું સ્વરૂપ જાણી ભયભીર ન થતું. કેમકે કેવળી કહે
છે કે ભીર પુરૂષ મૃયા બોલી જાય. માટે ભીર ન થતું એ ચોથી ભાવના. (૧૦૪૩)

પાંચમી ભાવના એ કે હાસ્યતું સ્વરૂપ જાણી નિર્મથે હાસ્ય કરનાર ન થતું. કેમકે કેવળી
કહે છે કે હાસ્ય કરનાર પુરૂષ મૃયા બોલી જાય. માટે નિર્મથે હાસ્ય કરનાર ન થતું એ
પાંચમી ભાવના. ૧૦૪૪

એ ભાવનાઓથી મહાવ્રત રૂઢી રીતે કાચાએ કરી સ્પર્શિન અને યાવત્ આત્મા પ્રમાણે
આચરિત થાય છે. એ બીજું મહાવ્રત. (૧૦૪૫)

અહાવરં તર્થં મહત્તર્યઃ-પચક્ષતિ સર્વં અદિષ્ણા દાણ, સે ગામે વા નગરે વા અ-
રણે વા અર્પે વા બહુ વા અણુ વા ચૂર્ણ વા ચિત્તમંતં વા અચિત્તમંતં વા ણેવ સર્વં અદિ-
ષ્ણં ગિણ્હેજ્ઞા, ણેવણ્ણેહિ અદિષ્ણં ગેણ્હવેજ્ઞા, અર્ણપિ અદિષ્ણં ગિણ્હંત ન સમણુત્તરેજ્ઞા,
જાયઙ્ગીવાપ, જાય વોસિરામિ । (૧૦૪૬)

તત્તિમાઓ પચ્ ભાવનાઓ ભવંતિ- (૧૦૪૭)

તત્તિમા પદમા ભાવના અણુવીહ મિડગ્ગહજાતી સે ણિગ્ગથે, ણો અણુવીહમિડગ્ગહજાઈ
સે ણિગ્ગથે; કેવલી ચૂયા-અણુવીહમિતે ગ્ગહજાતી સે ણિગ્ગથે અદિષ્ણં ગિણ્હેજ્ઞા । અણુવીહ
મિડગ્ગહજાતી સે ણિગ્ગથે, ણો અણુવીહમિતોગ્ગહજાઈ તિ પદમા ભાવના । (૧૦૪૮)

અહાવરા દોષા ભાવનાઃ-અણુણવિયપાણભોયણમોતી સે ણિગ્ગથે, ણો અણુણવિય-
પાણભોયણમોઈ; કેવલી ચૂયા-અણુણવિયપાણભોયણમોઈ સે ણિગ્ગથે અદિષ્ણં મુંજેજ્ઞા ।
તન્હા અણુણવિયપાણભોયણમોઈ સે ણિગ્ગથે, ણો અણુણવિયપાણભોયણમોતી તિ દોષા
ભાવના । (૧૦૪૯)

અહાવરા તચ્ચા ભાવના-ણિગ્ગથેણં ડગ્ગહંસિ ડગ્ગહિતંસિ પુત્તાવતાવ ડગ્ગહણસીલપ
સિયા; કેવલી ચૂયા-ણિગ્ગથેણં ડગ્ગહંસિ ડગ્ગહિતંસિ પુત્તાવત વ અણંગ્ગહણસીલે અદિષ્ણં ગિ-
ણ્હેજ્ઞા । ણિગ્ગથેણ ડગ્ગહંસિ ડગ્ગહિતંસિ પુત્તાવતાવ ડગ્ગહણસીલપ સિય તિ તચ્ચા ભા-
વના । (૧૦૫૦)

ત્રીજું મહાનત -“ સર્વ અદત્તાદાન તન્નુધુ. એટલે કે ગામ નગર કે અગ્ગપ્પમાં રહેલું,
થોડું કે ઓછું, નાનું કે મોટાડું, અચિત્ત કે અચિત્ત અણુદીથેણું (વસ્તુ) હું પાવવળ્ય નિ-
વિધે ત્રિવિધે એટલે મન-વચન-કામાએ કરી લઈ નહિ, લેવડવું નહિ, લેનારને અનુમત કરી
નહિ. તથા અદત્તાદાનને પરિક્કમ્મુ પાવત તેવા અભાવને વેત્તરતુંધુ ” (૧૦૪૯)

તેની આ પાંચ ભાવનાઓ છે - (૧૦૪૭)

આં પેહેલી ભાવના આ કે નિર્મથે વિચારીને પરિમિત અવશ્યક માગવો, પણ, વગર
વિચારે અપરિમિત અવશ્યક ન માગવો. કેમકે કેવળી કહે છે કે વગર વિચારે અપરિમિત
અવશ્યક માગનાર નિર્મથ અદત્ત લેનાર થઈ જાય. આટલે વિચારીને પરિમિત અવશ્યક
માગવો એ પેહેલી ભાવના. (૧૦૪૮)

બીજી ભાવના એ કે નિર્મથે જન મેળની આદારપાણી વપરવા, પણ જન મેળના
વગર ન વાપરવા કેમકે કેવળી કહે છે કે વગર જન મેળને આદારપાણી વાપરનાર નિર્મથ
અદત્ત લેનાર થઈ પડે આટલે જન મેળની આદારપાણી વાપરવા એ બીજી ભાવના. (૧૦૪૯)

ત્રીજી ભાવના એ કે નિર્મથે અવશ્યક માગનાં પ્રમણુ મદિત (દાસ્યેજની દલખાણી)
વશક લેવો. કેમકે કેવળી કહે છે કે પ્રમાણુના અવશ્યક લેનાર નિર્મથ અદત્ત લેનાર થઈ
જાય, તો પ્રમાણુસદિત અવશ્યક લેવો. એ ત્રીજી ભાવના (૧૦૫૦)

અદ્વારા પડતા આવળા:-જિગંથગં ડગ્ગહાંસે ડગ્ગહિયંસે અભિકરણં (૨) ડગ્ગહણસી-
રુપ સિયા; કેવલી ચૂયા-જિગંથેણ ડગ્ગહંસે ડગ્ગહિયંસે અભિકરણં (૨) અણાગ્ગદ્ગમીલે
અદિણ્ણં િણ્ણેજ્ઞા । જિગંથે ડગ્ગહાંસ ડગ્ગહિયંસે અભિકરણં (૨) ડગ્ગહણસીરુપ મિય સિ
પડતા આવળા । (૧૦૫૧)

અદ્વારા પંચમા આવળા:-અણુવીદ્ધમિતોગ્ગહજાતી મે જિગંથે સાહમ્મિણ્ણુ, ણો અ-
ણુવીદ્ધમિડગ્ગહજાતી; કેવલી ચૂયા-અણુવીદ્ધમિગ્ગહજાતી સે જિગંથે સાહમ્મિણ્ણુ અદિણ્ણં
ડગિણ્ણેજ્ઞા । અણુવીદ્ધમિતોગ્ગહજાતી સે જિગંથે સાહમ્મિણ્ણુ, ણો અણુવીદ્ધમિસોગ્ગહજાતી ।
પંચમા આવળા । (૧૦૫૨)

જ્ઞાપતાવ મહચ્ચપ સમ્મં જાવ આણા આરાહિતે આયિ મવયિ । સઘં મંતે મહ-
ચ્ચપં । (૧૦૫૩)

અદ્વાર પડતા મહચ્ચપ;-પચ્ચરુપામિ સચ્ચ મેહુણં;-મે દિવ્વં વા માણુમં વા તિરિચ્ચ-
જોણિયં વા, ણેવ સચ્ચ મેહુણં મચ્છે, તેં ચેવ અદિણ્ણાદ્ધાવત્તચ્ચયા આણિયમ્મા જાવ ઘો-
સિરામિ । (૧૦૫૪)

તત્તિમાભો પંચ આવળાઓ મવંતિ:- (૧૦૫૫)

તત્તિમા પદમા આવળા:-જો જિગંથે અભિકરણં (૨) દુર્થાણં કહં કહ્મણ્ણુ સિયા;
કેવલી ચૂયા-જિગંથે ણ અભિકરણં (૨) દુર્થાણં કહં કહ્મણે સત્તિમેદા, સંતિ-
કેવલિણ્ણુત્તામ્મો ધમ્મામ્મો મેસેજ્ઞા । જો જિગંથે અભિકરણં (૨) દુર્થાણં કહં કહ્મણ્ણુ સિય
તિ પદમા આવળા । (૧૦૫૬)

૧ શાંતિમેદા

ઓથી ભાવના એ કે નિર્મથે અવચ્છેદ માગતાં વારંવાર હદ બાંધનાર થવું. કેમકે
કેવળી હદે છે કે વારંવાર હદ નહિ બાંધનાર પુરુષ અદત્ત લેનાર થઈ જાય. માટે વારંવાર
હદબાંધનાર થવું. એ ઓથી ભાવના. (૧૦૫૧)

પાંચમી ભાવના એ કે વિચારીને પોતાના સાધર્મિક પામેથી પણ પરિમિત અવચ્છેદ
માગવો. કેમકે કેવળી હદે છે કે તેમ ન કરનાર નિર્મથ અદત્ત લેનાર થઈ જાય. માટે સા-
ધર્મિકપામેથી પણ વિચારીને પરિમિત અવચ્છેદ માગવો, નહિ કે વગરવિચારે અપરિમિત. એ
પાંચમી ભાવના. (૧૦૫૨)

એ ભાવનાઓથી મહાવ્રત રૂઢી રીતે ચાલત આગા પ્રમાણે આરાધિત થાય છે. એ ત્રીજું
મહાવ્રત. (૧૦૫૩)

ઓયું મહાવ્રત:-“ સર્વે મૈથુન તથાં ધુ એટલે કે દેવ મનુષ્ય તથા તિર્યંચસંબંધી
મૈથુન હું ચાવકુંડવ ત્રિવિધે ત્રિવિધે કરું નહિ.” ઇત્યાદિ અદત્તાદ્યન મારક બોલવું. (૧૦૫૪)

તેની આ પાંચ ભાવનાઓ છે:- (૧૦૫૫)

ત્યાં પેહેલી ભાવના એ કે નિર્મથે વારંવાર સ્ત્રીની કથા કહ્યા કરવી નહિ. કેમકે કેવળી
હદે છે કે વારંવાર સ્ત્રીકથા કરતાં શાંતિનો બંગ ચયાથી નિર્મથ શાંતિથી તથા કેવળિભાષિ-
ત ધર્મથી બ્રહ્મ થાય. માટે નિર્મથે વારંવાર સ્ત્રીકથાકારક ન થવું એ પેલી ભાવના. (૧૦૫૬)

અહાવરા દોષા માવણા:-જો ગિર્ગંથે હૃત્પાંચ મળોહરહૃદ્ દ્વિદયાઈ આલોપ્તપ્ત ગિજ્ઞા-
હૃતપ્ત સિયા; કેવલી ધૂયા-ગિર્ગંથે જં મળોહરહૃદ્ દ્વિદયાઈ આલોપ્તમાણે ગિજ્ઞાપ્તમાણે સંતિ-
મંગા સંતિવિમળા જાવ ધમ્માજાં મંસેજા । જો ગિર્ગંથે હૃત્પાંચ મળોહરહૃદ્ દ્વિદયાઈ આલો-
પ્તપ્ત ગિજ્ઞાહૃતપ્ત સિય સ્તિ દોષા માવણા । (૧૦૫૭)

અહાવરા તત્ત્વા માવણા:-જો ગિર્ગંથે હૃત્પાંચ પુષ્કરયાઈ પુષ્કરકીલિયાઈ સુમરિતપ્ત સિ-
યા; કેવલી ધૂયા-ગિર્ગંથે જં હૃત્પાંચ પુષ્કરયાઈ પુષ્કરકીલિયાઈ સરમાણે સંતિમેયા જાવ મં-
સેજા । જો ગિર્ગંથે પુષ્કરયાઈ પુષ્કરકીલિયાઈ સરિતપ્ત સિય સ્તિ તત્ત્વા માવણા । (૧૦૫૮)

અહાવરા ચર્યા માવણા:-જાતિમત્તપાણમોયણમોઈ સે ગિર્ગંથે, જો પળીયરસમોયણ-
મોઈ; કેવલી ધૂયા-અતિમત્તપાણમોયણમોઈ સે ગિર્ગંથે, પળીયરસમોયણમોયણમોઈ વ સ્તિ
સંતિમેદા જાવ મંસેજા । જો તિમત્તપાણમોયણમોઈ સે ગિર્ગંથે, જો પળીયરસમોયણમોઈ
સ્તિ ચર્યા માવણા । (૧૦૫૯)

અહાવરા પંચમા માવણા:-જો ગિર્ગંથે હૃત્પાંચપુષ્કરસંસત્તાઈ સયણાસણાઈ સેવિતપ્ત
સિયા; કેવલી ધૂયા-ગિર્ગંથે જં હૃત્પાંચપુષ્કરસંસત્તાઈ સયણાસણાઈ સેવમાણે સંતિમેયા
જાવ મંસેજા । જો ગિર્ગંથે હૃત્પાંચપુષ્કરસંસત્તાઈ સયણાસણાઈ સેવિતપ્ત સિય સ્તિ પંચમા
માવણા । (૧૦૬૦)

પ્રત્યાયવા મહાવર સમ્મ કાવણ જાવ આરાહિતે વા વિમયતિ । ચર્યં મતે મ-
હાવર । (૧૦૬૧)

ખીજી ભાવના એ કે નિર્મયે સ્ત્રીઓની મનોહર છદ્ધિયો જોવી ચિતવવી નહિ. કેમકે
કેવળી કહે છે કે તેમ કરતાં સાંનિર્ભંગ થવાથી ધર્મમટ્ત થવાય. મારે નિર્મયે સ્ત્રીઓની મ-
નોહર છદ્ધિયો જોવી તકાશવી નહિ. એ ખીજી ભાવના. (૧૦૫૭)

ત્રીજી ભાવના એ કે નિર્મયે સ્ત્રીઓસાથે પૂર્વે રમેલી રમણીયઓ યાદ ન કરવી. કેમકે કેવ-
ળી કહે છે કે તે યાદ કરતાં સાંનિર્ભંગ થવાથી ધર્મમટ્ત થવાય. મારે નિર્મયે સ્ત્રીઓ સાથે
પૂર્વે રમેલી રમણમતો સંભારવી નહિ. એ ત્રીજી ભાવના. (૧૦૫૮)

ચોથી ભાવના એ કે નિર્મયે અધિકખાનપાન ન જાપરવું, તથા ઝડપા રમવાનું ખાનપાન
ન જાપરવું. કેમકે કેવળી કહે છે કે અધિક તથા ઝડપા રસવાનું ખાનપાન ભોગવતાં સાંતિ-
ભંગ થવાથી ધર્મમટ્ત થવાય. મારે અધિક આહાર કે ઝડપા રમવાએ આહાર નિર્મયે ન
કરવો એ ચોથી ભાવના. (૧૦૫૯)

પાંચમી ભાવના એ કે નિર્મયે સ્ત્રી, પશુ, તથા નપુમણી વેશવત્ત સ્ત્રી તથા અ-
નન ન મેવતાં. કેમકે કેવળી કહે છે તેમ સ્ત્રી-આસન મેવતાં સાંનિર્ભંગ થવાથી નિર્મય
ધર્મમટ્ત થાય. મારે નિર્મયે ઓપશુપકથી વેશવત્ત સ્ત્રીઆસન ન મેવતાં. એ પાંચમી
ભાવના. (૧૦૬૦)

એ રીતે મહાવર રીતે રીતે રાખાએ કરી ગઈશન તથા જાવત આરધિત થાય છે. એ
મહાવર (૧૦૬૧)

અહાવરં પંચમં મંત્રે મહાવ્રત્યઃ—સર્વં પરિગ્રહં પચ્ચવણામિ; સં અપ્યં વા વહું વા અણું વા થૂલં વા ચિત્તમંતં વ અચિત્તમંતં વા ણેવ સયં પરિગ્રહં ગણદેજ્ઞા, ણવર્ણણ પરિગ્રહં ગિણહવિજ્ઞા, અણંપિ પરિગ્રહં ગિણહંતં ણ સમણુજાણેજ્ઞા જાવ ચોસિરામિ । (૧૦૬૨)

તત્સમાઓ પેચ માવણાઓ મવંતિ:—(૧૦૬૩)

તથિમા પદમા માવગા:—સોતત્તેજં જીવે મણુણામણુણાહં સદાહં સુગેહ, મણુણામણુણેહિં સદેહિં ણો સજ્ઞેજ્ઞા, ણો રજ્ઞેજ્ઞા, ણો મિજ્ઞેજ્ઞા, ણો મુજ્ઞેજ્ઞા, ણો અજ્ઞોવજ્ઞેજ્ઞા, ણો વિણિગ્ધાય માવજ્ઞેજ્ઞા; કેવલી દૂયા—ણિગંથે ણં મણુણામણુણેહિં સદેહિં સજ્ઞમાણે જાવ વિણિગ્ધાય માવજ્ઞમાણે સંતિભેયા સંતિવિભંગા સંતિ—કેવલિણ્ણત્તાઓ ધમ્માઓ મંસેજ્ઞા । ૧૦૬૪

ણ સક્કા ા સોઠં સદા, સોયવિસય માગતા;

રાગદોસાર જે તથ, તં મિજ્ઞૂ પરિવજ્ઞય. ૧ (૧૦૬૫)

સોયઓ જીવો મણુણામણુણાહં સદાહં સુગેતિ ૦ પદમા માવગા । (૧૦૬૬)

અહાવરા દોચ્છા માવગા:—ચનસ્ખૂઓ જીવો મણુણામણુણાહં રૂવાહં પાસહ, મણુણામણુણેહિં રૂવેહિં ણો સજ્ઞેજ્ઞા ણો રજ્ઞેજ્ઞા જાવ ણો વિણિગ્ધાય માવજ્ઞેજ્ઞા; કેવલી દૂયા—મણુણામણુણેહિં રૂવેહિં સજ્ઞમાણે રજ્ઞમાણે જાવ વિણિગ્ધાય માવજ્ઞમાણે સંતિભેયા સંતિવિભંગા જાવ મંસેજ્ઞા । (૧૦૬૭)

ણ સક્કા રૂવ મદદું, ચક્કુવિસય—માગયં;

રાગદોસાર ડ જે તથ, તં મિજ્ઞૂ પરિવજ્ઞય. ૧ (૧૦૬૮)

પાંચમું મહાવ્રત:—“સર્વં પરિગ્રહ તણું છું; એટલેકે થોડું કે ધણું, નાનું કે મોટું, સ્થિત કે અસ્થિત, હુ પોતે લઉં નહિ, બીજાને લેવરાવું નહિ, અને લેતાને અનુમત કરું નહિ. યાવત્ તેવા રૂબાવને વોસરાવું છું. (૧૦૬૨)”

તેની આ પાંચ બાવનાઓ છે. (૧૦૬૩)

ત્યાં પેલી બાવના એ કે કાનથી શ્રવે બધા બૂંડ શબ્દ સાંભળતાં તેમાં આસક્ત, રક્ત, ગ્રહ, મોહિત, તક્ષીન કે વિવેકબ્રહ્મ ન થવું. કેમકે કેવળી કહે છે કે તેમ થતાં શાંતિભંગ થવાથી શાંતિ તથા કેવળિબાધિત ધર્મથી બ્રહ્મ થવાય છે. (૧૦૬૪)

કાને શબ્દ પડતાં તો, અટકાવાય ના કદિ;

કિંતુ ત્યાં રાગદોષોને, પરિહાર કરે થત. ૧ (૧૦૬૫)

એમ કાનથી શ્રવે બધા બૂંડ શબ્દ સાંભળી રાગદોષ ન કરવો, એ પેલી બાવના (૧૦૬૬)

બીજી બાવના એ કે ચક્ષુથી શ્રવે બધા બૂંડ રૂપ દેખતાં તેમાં આસક્ત કે યાવત્ વિવેકબ્રહ્મ ન થવું. કેમકે કેવળી કહે છે કે તેમ થતાં શાંતિભંગ થવાથી યાવત્ ધર્મબ્રહ્મ થવાય છે. (૧૦૬૭)

આંખે રૂપ પડતાં તો, અટકાવાય ના કદિ

કિંતુ ત્યાં રાગદોષોને, પરિહાર કરે થત. ૨ (૧૦૬૮)

ચતુર્થો જીવો મણુળામણુળાઈ રસાઈ પાલતિ ૦ દોષ્ઠા ભાવગા । (૧૦૬૯)

અહાવરા તરુષા ભાવળા:-વાળતો જીવો મણુળામણુળાઈ ગંધાઈ અઘાયદ; મણુળા-મણુળોઈ ગંધેઈ જો મજ્જેજ્ઞા, જો રજેજ્ઞા, જાવ જો વિણિઘાય માવજેજ્ઞા, કેવલી વૃષા-મણુળામણુળોઈ ગંધેઈ. સજ્જમાણે રજ્જમાણે જાવ વિણિઘાય માવજમાણે સંતિભેદા સતિવિ-ભંગા જાન મંસેજ્ઞા । (૧૦૭૦)

જો સજ્જ ગંધ મઘાડ, જાસાવિમય માગયં;

રાગદોસો ડ જે તત્ત્વ, તે મિડલુ પરિવજ્જપ. ૧ (૧૦૭૧)

ઘાળખો જીવો મણુળામણુળાઈ ગંધાઈ અઘાયતિ ૦ તરુષા ભાવગા । (૧૦૭૨)

અહાવરા ચતુરથા ભાવળા:-જિવમાઓ જીવો મણુળામણુળાઈ રસાઈ અસ્માદેતિ, મણુ-ળામણુળોઈ રમેઈ જો રજેજ્ઞા, જાવ જો વિણિઘાય માવજેજ્ઞા; કેવલી વૃષા-ણિગંધેણ મણુળામણુળોઈ રમેઈ સજ્જમાણે જાવ વિણિઘાય માવજમાણે સતિભેદા જાવ મંસેજ્ઞા । (૧૦૭૩)

જો સજ્જ રમ મળાસતું, જીહાધિતરં માગયં;

રાગદોસો ડ જે તત્ત્વ, તે મિડલુ પરિવજ્જપ. ૧ (૧૦૭૪)

જીહાઓ જીવો મણુળામણુળાઈ રસાઈ અસ્માદેતિ. ચતુરથા ભાવગા । (૧૦૭૫)

અહાવરા પંચમા ભાવળા:-મણુળામણુળાઈ ફાસાઈ ઘડિસંવેદેતિ, મણુળામણુળોઈ ફાસેઈ જો સજેજ્ઞા, જો રજેજ્ઞા, જો મિજ્જેજ્ઞા, જો મુજ્જેજ્ઞા, જો અજ્જોયજેજ્ઞા, જો વિણિઘાય માવજેજ્ઞા; કેવલી વૃષા-ણિગંધે જ મણુળામણુળોઈ ફાસેઈ સજ્જમાણે જાવ વિણિઘાય માવજમાણે સંતિભેદા સંતિવિભંગ, સંતિકેવલિવળણસાઓ ઘમ્માઓ મં-સેજ્ઞા । (૧૦૭૬)

એમ અધુથી છેવે બસા બુદ્ધાં ૩૫ જેની મુઠેય ન કરવે. એથીજ બાવના. (૧૦૭૭)

ત્રીજીબાવના એ કે નાકથી છેવે બસાબુદ્ધ મધે મધનાં નેમાં આમકા કે ચાવત વિ-વેકમટ ન થતું. કેમકે કેવળી કહે છે કે તેમ થતાં સાંતિભંગ થવાથી ચાવત ધર્મજટુ બધ-ય છે. (૧૦૭૮)

નાકે મધ પડતાં તો, અટકાવાય ના કદિ;

કિન્તુ ત્યાં મઠેયોને, પડિદા કરે યતિ. ૧ (૧૦૭૯)

એમ નાકથી છેવે બસાબુદ્ધ મધે મધની મુઠેય ન કરવે. એ ત્રીજી બાવના. (૧૦૮૦)

ચોથી બાવના એકે છેવથી છેવે બસાબુદ્ધ રમ આખનાં તેમાં અમકા કે વિ-વેકમટ ન થતું. કેમકે કેવળી કહે છે કે તેમ થતાં સાંતિભંગ થવાથી ધર્મજટુ થાય છે. (૧૦૮૧)

છમે રમ ચડતાં તો, અટકાવાય ના કદિ;

કિન્તુ ત્યાં મઠેયોને, પડિદા કરે યતિ. ૧ (૧૦૮૨)

એમ છઠ્ઠી છેવે બસાબુદ્ધ રમ આખની મુઠેય ન કરવે. એ ચોથી બાવના. (૧૦૮૩)

પાંચમી બાવના એ કે બસાબુદ્ધ રમ આખનાં તેમાં અમકા કે વિવેકમટ ન થતું. કેમકે કેવળી કહે છે કે તેમ થતાં સાંતિભંગ થવાથી ધર્મજટુ થાય છે. (૧૦૮૪)

જો સક્કા ફાસં ય વેદેતું, ફામં વિસય માગયં ,

રાગદોસાવ જે તત્થ, તે મિત્ત્થ પરિવજ્જય. ૧ (૧૦૭૭)

ફાસંઓ જીવો મણુણામણુણાઈં ફાસાઈં પહિસંવેદેતિ૦ પંચમા આવમા । (૧૦૭૮)

પુત્તાવયાવ મહવ્વતે સમ્મં કાપ્પણ ફાસિપ્પ ફાલિપ્પ તીરિપ્પ કિંદ્દિપ્પ , અહિદ્દિતે આણપ્પ આરાહિયે યાવિ ભવતિ । પંચમં મંતે મહવ્વયં । (૧૦૭૯)

હચ્છેસિં મહવ્વતેસિં પળવીસાઈં ય આવગાઈં સંવળ્લે અળગારે અહાસુયં અહાકપ્પં અ-
હામગ્ગં સમ્મં કાપ્પણ ફાસિત્તા પાલિત્તા તીરિત્તા કિંદ્દિત્તા આણપ્પ આરાહિયાધિ ભવતિ । (૧૦૮૦)

(આવના સમાપ્તા.) "

સ્પર્શેદ્રિયે સ્પર્શ આને, અટકાવાય ના કદિ;

કિંતુ ત્યાં રાગદોષોને, પરિહાર કરે યતિ. (૧૦૭૭)

એમ સ્પર્શથી છુને બલાબૂઝ સ્પર્શ અનુભવી' રાગદોષ ન કરવોં એ પાંચમી આવ-
ના. (૧૦૭૮)

એ રીતે મહાવ્રત રૂડી રીતે કાપાથી સ્પર્શિત, પાણિત, પારપહોઆડેણ, કીર્તિત, અવ-
રિયત, અને આગાથી આરાધિત પણ થાય. એ પાંચમું મહાવ્રત. (૧૦૭૯)

એ મહાવ્રતોની પચીશ આવનાવડે સંપન્ન અણુગાર સૂત્ર, કલ્પ, તથા માર્ગને મથાર્યે
પણે રૂડી રીતે કાપાથી સ્પર્શી, પાણી, પારપહોઆડી, કીર્તિત કરી આગાનો આરાધક પણ
થાય છે. (૧૦૮૦)

વિમુક્તિ નામકં પંચવિંશ મધ્યયનમ્.

(અનિત્યત્વાધિકાર.)

અણિત્વ માવાત્મ મુર્વેતિ જંતુગો,
પલોયપ્^૧ સુચ્ચ^૨ મિદ્રં અણત્તરં^૩;
વિજ્ઞમિરે^૪ વિદુ^૫ અગાર વંધયં
અભીર આરમપરિગ્રહં ચત્ ૧ (૧૦૮૧)

(પરવૈતાધિકાર.)

તદ્દાગયં મિત્તુ મર્ગત^૬ સંજયં
અણેલિસં દિષ્ટુ^૭ ચરંત મેમગં
તુદન્તિ ઘાવાહિ અભિદ્રવ^૮ નરા
મરેદિ મંગામગય વ હંજં ૨ (૧૦૮૨)
તદ્દાગયારેદિ અણેદિ હોલિય,
મન્નદાગય ફલ્મા ઉદીરિયા
તિતિકયપ્ નાગિ અદુદ્ધપેનમદ,
ગિરિય ચાતેળ ણ મપેવેયપ્. ૩ (૧૦૮૩)

૧ પ્રલોચયં ૨ ધુવા ૩ પ્રવચનં ૪ ધુવલુજેન્ ૫ વિજ્ઞ ૬ અનતેષુ ધર્મદ્રિપાદિતુ-
સંયતં ૭ વિજ્ઞ ૮ અભિદ્રવંતિ હેષ્ટુમ્પરાદિમિ.

અધ્યયન પચીશમું.

વિમુક્તિ.

(ઉપજાતિ છઠ્ઠા)

અનિત્યતા

અનિત્ય આવાત્મ^૧ કુદેત્ત વતુમે
નિદાત એ નાંગળેને તિય ગે,
અગાન્નુ અપિત ઠેડી તિતે,
પરિગ્રહાવંધ (મદ) નિરૂ ૧ (૧૦૮૧)

પરિગ્રહ

અગ અને અરણ્યાતુ નિદુઓ
કુદુદ્ધ ને તિતુ કુદે તપગી
નેને નેગે વાપી તયા પ્રદાતે
અગામના વાપીપરે વત આતે. ૨ (૧૦૮૨)
નેર વતો એ અપણેને તિતે,
કુદો મન્નદિયી કુદેને
અની અદુદ્ધ મપી અદે ને.
કુદે નેરે પાંગ વતે ૩ (૧૦૮૩)

૧ અનિત્ય એ દ્રિપાદિ અનિત્યતા

(સ્વપદ્ધાંતાધિકારઃ)

ઉદેહમાણે કુમલેહિ^૧ સંદસે,
અહંત^૨-દુષ્ટા તસ યાચરા દુહી
અલ્પસપ્ સબ્જસ^૩ મહામુની
તદાહિ સે સુસ્તમણે સમાહિપ્^૪ ૪ (૧૦૮૪)

વિદ્^૫ ણતે^૫ ધમ્મપયં અણુત્તરં
વિણીયત્તણ્હસ્સ સુણિસ્મ ઉદ્ધાચગો
સમાહિયસ્સ મિમિહા વ તેયસા
તયો વ પણ્ણા વ જસો વ વદ્ધતિ. ૫ (૧૦૮૫)

રિસોદિસિં ણંતગ્ગે ણ તાદ્ધણ
મહધ્વયા રોમંપદા પયેદિતા
મહાગુરુ ણિસ્સયરા^૧ ઉદીરિતા
તમં વ તેઝ સિદિસં પગાસયા ૬ (૧૦૮૬)

સિતેહિં મિલ્લુ અસિતો પરિવ્વપ્,
અસજ્જ મિત્થીસુ ચણ્ણ પૂણં

૧ ગીતાર્થઃ સહ ૨ અર્કાંતદુઃસ્તા અગમિપ્રતદુઃસ્તાઃ ૩ સમાસ્વાતઃ ૪ વિદ્વાન્ ૫ નતઃ
૬ નિઃસ્વકરાઃ-કર્મપિતૃનકરાઃ

૩પાધિકાર

મધ્યસ્થભાવે રહિ વિશ્વસાથે
હણે ન દુઃખો તસ યાચરા જે,
દુઃખાથી બીતા ગણ્ણિ, તે મહામુનિ
ક્ષમાનિધિ ઉત્તમ સાધુ ભાખ્યો. ૪ (૧૦૮૪)

વિદ્વાન તે ધર્મપદ્ધાનુચારી
તૃપ્ત્યા તથા નિર્મળ ધ્યાનધારી
સમાધિવાળા મુનિના તપાદિ^૧
આગ્રિશિખા જેમ વધે પ્રકાશી. ૫ (૧૦૮૫)

નાના અનંતા જિનદેવ બાપે
મહાવ્રતો ક્ષેમ કરે બધાને;
મહાગુરુ કર્મે દરે પ્રકાશે,
યથા બધે^૨ તેજથી આંધ્ય^૩ નાશે ૬ (૧૦૮૬)

બદો^૪ વિષે બિશ્વ અખદ આલે
સ્રીમાં અસગી રૂદિ માન વાલે;

અગ્નિસ્તિશ્ચ લોગ મિળં તદ્વા પરં
ળ મજ્જતી કામગુણેહિ પંડિત ૭ (૧૦૮૭)

તિદ્વા વિમુક્તસ્મ પરિણ્ણચારિણો
ધિતોમત્તો દુક્ખત્વમસ્મ મિલ્લુણો
વિમુક્કહ જં સિ મલં પુરેક્કં
સર્મારિયં રુપ્પમલ્લ વ જોદ્ધના^૧ ૮ (૧૦૮૮)

(મુજગત્વાધિકાર)

સે હુ પરિણ્ણામમયંમિ યદ્દહ
ગિરાસસે વચ્ચયમેહુજે ચરે;
મુજગમે જુણ્ણતયં જહા જહે
વિમુચ્છતી સે દુહસેજ્જ માહણે. ૯ (૧૦૮૯)

(સમુદ્ધાધિકાર)

જ માહુ ઓહં સલિલ અપારગં^૨
મહાસમુદં વ મુયાહિં દુત્તર
અદેવણં પરિજાણાહ પંડિત
સે હુ મુળી અંતરુદ્ધે સિ મુચ્છહ. ૧૦ (૧૦૯૦)

૧ જ્યોતિષા-અગ્નિના. ૨ અપારસલિલં

નિશ્ચા નિવારી ઇદં અન્ય લોકની,
ન ત્વીકરે^૧ કામગુણો (૯૮)યાની. ૭ (૧૦૮૭)

ધરી પતિશ્ચ^૨ત્રિવિધે ત્રિમુક્ત
દુઃખો મદેઢે યતિ ધૈર્યમુક્ત
તેના દળે કર્મભગેઃ કરેય
અત્રિધી રૂપાનણુ જેમ મેલ. ૮ (૧૦૮૮)

બુદ્ધાધિકાર.

સે સે પતિશ્ચ^૩અપારગં અગ્ને
આસંસ^૪ ને મૈયુન દુગ દુગ,
બુદ્ધમ મેલે દિવ્ય દુર્ગ દાંચવી
તથા મુનિ દૂર કરે દુઃખાવળી. ૧૦ (૧૦૮૯)

સમુદ્ધાધિકાર

અપરૂપાનીયપ્રવાદયોગે^૫
દુત્તાર મહાસાગર^૬ જેમ લાગે
તેવેળા સમાગ ત્રિયર્ગી એક
ખરે મુનિ આત કરેલ તેવ. ૧૦ (૧૦૯૦)

જહાહિ ચદ્દં દુઃ માણવેહિં,
જહાય તેસિં તુ વિમોક્ષ આહિઓ,
અહાતહાદંધવિમોક્ષ જે વિઝ
સે દુ મુળાં અંતકઠે તિ ચુચ્છહ. ૧૧ (૧૦૧૧)

દ્રમંમિ છોપ્ પરતે ચ દોમુવિ
ળ વિઝ્ઝહ ઘંધણં જસ્સ કિંચિવિ
સે દુ ગિરાલંબણે અપ્પતિટ્ટે
ફલંકલી માવપહં વિમુચ્છહ. ૧૨
તિ વેમિ. (૧૦૧૨)

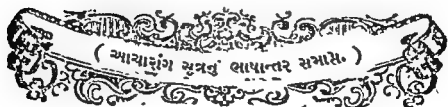
इत्याचारसूत्रं नाम प्रथमांगं समाप्तं.

(प्रयाप्तं. २५००)

૧ સંસારપર્વટનાત્.

યથા પિદ્ધાં માનવ બદ્ધ થાય,
યથા નળી બંધ થકી મુકાય;
ખરે ખરે બંધ વિમોક્ષ એલ,
જે એલખે અંત કરેજ તેલ. ૧૧ (૧૦૬૧)

આ લોકમાંને પરલોક માંહે
જેને નહિ બંધન હોય કાંઈ
નિરાશ ને અપ્રતિબદ્ધ જેલ
સંસાર માર્ગે બદકે ન તેલ. ૧૨ (૧૦૬૨)

(द्वितीय श्रुतस्कंधः)

कलम	पंक्ति.	अशुद्धं	शुद्धं	कलम	पंक्ति.	अशुद्धं	शुद्धं
५२३	३	संसत्त	संसत्त	३०४	३	आद्याविय	आद्याविय (?)
५२३	५	अफामुय	अफामुय	३०५	५	पुद्योवदिह्वा	पुद्योवदिह्वा
५२६	१	से ज्ञ	से ज्ञ	३२५	२	पगिगिभय	पगिगिभय
५३७	२	अतिथि	अतिथि	३४३	१	से भिन्त्	से भिन्त् वा
५३७	१	फामुयं	फामुयं	३४४	१	सतिभिन्न	सतिभिन्न
५४३	३	धूममहेमु	धूममहेमु	३५६	१	से भिन्त्	से भिन्त्
५४३	३	रायहाणिम	रायहाणिसि	३६३	१	विद्याल	विद्याल
५५१	२	पुगज	पुगज	३६५	१	नयं वा	नयं वा
५५१	३	अण्णमणे	अण्णमणे	३६७	३	फरय	फरय
५५४	८	अभिसंधारेजा	अभिसंधारेजा	३७०	१	पुगजयण	पुगजयण
५५४	७	गणमाप	गणमाप	३७८	२	दवामिप	दवामिप
५६४	१	मादसु	मादसु	८०६	१	एव	एव
५६६	१	एयं	एय	८१६	८	सय	सयं
५६९	५	चित्तमताप	चित्तमताप	१०	१०	पाणाइ	पाणाइ
५९१	११	सयं	सयं	२	२	वेण्णमाओ	वेण्णमाओ
५९१	३	गिणिदिय	गिणिदिय	८२५	२	सति दग	सति दग
५९४	३	अवाद्धं	अवाद्धं	८२७	३	हुत्तिस्सत्ते	हुत्तिस्सत्ते
६०२	१	विप्पलिवा	विप्पलि वा	८३३	४	भीयाप	भीयाप
६०८	२	सिन्धाडगं	सिन्धाडगं	८३५	५	भ तियव्वं	भ तियव्वं
६११	२	म्मिम्मं	म्मिम्मं	८३७	३	ययण	ययण
६३१	४	आलाएजा	आलाएजा	१	१	एय	एय
६३७	७	पडिग्गाहंसि	पडिग्गाहंसि	१	१	अद्धजोपण०	अद्धजोपण०
६४१	२	चट्ठप्यय	चट्ठप्यय	२	२	अन्वधणाणि	अन्वधणाणि
६४९	२	पाणाइ	पाणाइ	२	२	वांण	वांण
६५१	३	भूयाइ	भूयाइ	५	५	वा. न वा	वा. न वा
६५५	१	अपुरिस्सत्त०	अपुरिस्सत्त०	६	६	उत्तिस्सत्ति	उत्तिस्सत्ति
६५७	१	स आद्व	स आद्व	१	१	भिरत्तुत्त	भिरत्तुत्त
६५७	२	भिन्त्	भिन्त्	२	२	पडिग्गाहं	पडिग्गाहं
६५७	४			३	३	रय	रय
६५९	३	भिन्त्तुगं	भिन्त्तुगं	३	३	सयणहं	सयणहं
६६२	१	मोयममा०	मोयममा०	३	३	परटत्तमांण	परटत्तमांण
६६४	५	जाय	जाय	३	३	अद्धत्तं	अद्धत्तं
६७४	२	णा	णा	३	३	त्तं त	त्तं त
६८१	७	चिदाएवा	चिदाए वा	३	३	ययपिद्वदं	ययपिद्वदं
६८३	२	पाण वा	पाण वा	३	३	निणादि	निणादि
६८६	३	कम्मरीओ	कम्मरीओ	३	३	पडिग्गाहं	पडिग्गाहं
६८७	२	पडिग्गाहं	पडिग्गाहं	३	३	उगाहं	उगाहं
६८७	३	एवचणं	एवचणं	३	३	भिरत्तु	भिरत्तु
६८७	३			३	३	एव	एव
६८७	३			३	३	न व	न व

१२०	३	चेतिस्सामि	१००३	१	तस्ससं	तस्ससं
१२१	३		१००६	६	वमि	वासं
१२२	२	सेयामणं	१०१४	९	—पात्तय	—पात्तय
१३०	२	अण्णयरत्ति	१०१५	६	णाणमणि	णाणमणि
	३	गंडिलसि		१३	पसाहिण्णं	पसाहिण्णं
१३१	२	अत्तातो	१०१७	७	ठफेत्ता	ठवेत्ता
१३३	४	थडिलंसि	१०१९	३	—मणमाणं	—माणमाणं
१३४	१	थडिलं	१०२०	१	मित्तण इ	मित्तणाइ
१३६	४	योमिरज्जा		२	पादधिम०	पडिधिम०
१४१	१	डागवचामि	१०२३	३	सम्म	सम्मं
१४६	३	—यण्णुवा	१०३४	१	—भट्ट	भट्ट
१४७	५	मज्जयामव			पिस्सवणा	पिस्सवणा
१५०	४	अमिसंवा०	१०३८	१	महवय	महवयं
१६४	२	अण्णयरोहं	१०४३	२	भय	भयं
१७२	४	मववेज्जावा	१०५७	३	धम्माभा	धम्माभा
	६	—विचयेण	१०६०	२	सेवमाण	सेवमाणे
	९	पादाइ	१०६७	१	मण्णुणा०	मण्णुणा०
	१०	णीहरेज्ज	१०७४	१	जीहाविसय	जीहाविसय
१७३	५	सीआदग०	१०८०	१	इच्चंसि	इच्चेतंसि
१७३	७	आलिपेज्ज वा	१०८८	३	विमुज्झइ	विमुज्झइ
१७५	३	संवाहेज्ज	१०९०	३	परिज्जाणाइ	परिज्जाणाहि
१९३	२	पव्व	१०९१	४	अंतकडे	अंतकड
१९७	२	गधवास				

न्यास शुद्धिपत्रम् (पुटनोट)

(प्र० श्रु०)

(दि० श्रु०)

पृ०	न्यास न०	अशुद्ध	शुद्ध	पृ०	न्यास न०	अशुद्ध	शुद्ध
१०	३	नान्यात	नान्यात	१०६	३	अलिप्तक	अलिप्तक
२३	१	स्निह	स्निह	१०६	३	कलुष	कलुष
२४	२	शातिमरण	शातिमरणी		८	कल्याण	कल्याण
३५	८	रज	रज	१२८	३	अकन्दति	अकन्दति
३०	६	अवस्थ	अवस्थ		१	अवस्था	अवस्था
४७	४	अवस्थान	अवस्थान	१३२	११	अवस्था	अवस्था
	५	अवस्थित	अवस्थित	१४८	६	अवस्था	अवस्था
५३	१	पारम्य	पारम्य	१५८	८	अवस्था	अवस्था
	८	पराक्रमेया	पराक्रमेया	१५८	९	अवस्था	अवस्था
५९	३	मातृश	मातृश	२०१	३	अवस्था	अवस्था
६०	३	अवस्था	अवस्था				
६३	११	निमादक	निमादका				
६६	१	तथैव	तथैव				
	५	अवस्था	अवस्था				
	७	अवस्था	अवस्था				
६६	५	अवस्था	अवस्था				
७३	२	पौष्टिकेष्ट	पौष्टिकेष्ट	२१०			
७६	५	अवस्था	अवस्था				
७७	२	पारम्य	पारम्य				
	३	अवस्था	अवस्था				
७९	३	अवस्था	अवस्था				
८०	६	अवस्था	अवस्था	२५०			
८२	५	अवस्था	अवस्था				
८३	३	अवस्था	अवस्था				
९४	३	अवस्था	अवस्था				
९८	१	अवस्था	अवस्था				

श्रीपादशुद्धि
(दंडिग)

विश्वामित्रम० | विश्वामित्रम०

अवस्था
(वधरा)

“ अतुष्टी चला ”
(इदं पत्रं आदा वाच्य)

ભાષાંતરનું શુદ્ધિપત્ર.

(ખાસ જરૂરી.)

પૃષ્ઠ	કલમ	અશુદ્ધ	શુદ્ધ
૧	નોંટ	છપ્પારમાં ગણધર	છપ્પારમાંના પાંચમા ગણધર
૧૧	૪૩	પૂનર્દિકના અર્થે	કીર્ત્યાર્દિકના અર્થે
૭૧	"	સોઝ ઉદ્દેશનું-	સાત ઉદ્દેશનું-
૧૮૭	૮૫૭	પિડેપણા.	વચ્ચેપણા
૨૩૦	૯૯૫	સાઝ આઠ દિન વીતે	સાઝ સાત દિન વીતે
૨૩૩	૧૦૦૯	એક કોડ આઠે સદસ	એક કોડ ને આઠ લખ
	૧૦૧૦	એસી કમર મહોરની	એસી લખ મહોરની

સામાન્ય સૂચના.

૧ જ્યાં જ્યાં “ વગેરા ” શબ્દ આવે ત્યાં “ વગેરે ” સમજવું.

૨ જ્યાં જ્યાં “ પોંછ ” આવે ત્યાં “ પુંછને ” સમજવું.

પરચુરણ-પરિશોધન.

શ્રુતસ્કંધ પહેલો.

કલમ.	પકિત.	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ.	કલમ.	પકિત.	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ.
૪૪	૬	બદલનો	બદલનું	૩૭૮	૩	સંયમ	સંયમ
૪૫	૧	આરભ	આરંભ	૩૮૨	૨	ઉપદેશને અને	ઉપદેશને
૪૬	૧	અંડજ	અંડજ	૩૯૫	૨	તમરે	તમારે
	૨	ઔપચારિક	ઔપચારિક	૪૦૭	૨-૪	આયુષ્યમાન	આયુષ્યમાન
૮૫	૩	કાળસાપણું	કાળસાપણું		૫	થયોછું	થયોછું
૧૨૮	૧	પરિચિત	પરિચિત	૪૦૯	૫	મોન	મૈન
૧૬૭	૧	લોકો	લોકોનો	૪૧૬	૧	સકટો	સકટો
૨૬૪	હેડિંગ	કરનાદ	કરનાર	૪૨૮	૪	પડતા	પડતાં
	નોંટ	આવ	આવતી	૪૩૧	૮	રૂડી રતે	રૂડી રીતે
૨૬૭	૨	તેણે તેણે	તેણે	૪૮૨	૨	સકીચતા	સકીચતા
૨૯૯	૨	પરિચ્છે	પરિચ્છે	૫૦૪	૧	જંગળ	જંગલ
૩૧૬	૧	અસમ્યક્	અસમ્યક્	૫૦૫	૧	લોકો	લોકો
૩૬૪	૨	સ્થગિત	સ્થગિત		૧	ભાળાની	ભાલાની
૩૬૮	૧	ધમમા	ધર્મમાં		૨	પોંકારો	પેંકારો
	૩	સમાળ	સમાળ				

સ્પષ્ટીકરણ.

ક્રમ

(શ્રુતસ્કંધ પદોક્તો)

- ૨૦ અપચાપ ન કરવો=અસ્થિત વિપેક્ષકા
ન લાવવી મિ. જ્ઞેષ્ઠા Do not
clony એવા શબ્દો વાપરે છે.
- ૨૫ તદ્વતંગત=તેના અંદર રહેલા.
- ૩૩ જ્યાં જ્યાં “બીજ નથી” શબ્દ આવે
જ્યાં “બીજ નથી” એમ સમજી લેવું.
- ૩૫ સંપાતિમ શ્લોકો=કાંઈ નાનાં શ્લોકો.
- ૪૦ વિપયો એવા છે-અહીં મુજબાઈ એવા
છે કે “વસ લોગે વિવાહવ-એનો
મિ. જ્ઞેષ્ઠા એમ અર્થ લખે છે કે
“That is called the world”
પરંતુ એનો ભાવાર્થ એ છે કે લોકને
વિષે વિપયો એવા છે.
- ૪૪ કુટનોટમાં-સ્વાપ તથા પ્રભોધ=કરમાઈ
જતું અને પ્રકૃષ્ટિત થતું. વધુ દાખલા
તરીકે રીસામણીના છેડને દાઢ લગા-
વ્યાંજ તે તુરત જ સહેજ પ.મી કર-
માઈ જતી દેખાય છે.
- ૫૨ વસાઓ મારે=શરીરની અંદરની રંગો
કે જે રૂપિયાના અનુભૂત તાંતણા
તરીકે વપરાય છે તેમના મારે.
- ૭૩ લાંબા ધર્મ ભેરો છે=તેનો ત્યાગ કરે
છે. એનો ભાવાર્થ ૭૪ મી કલમની
છેલ્લી લીટી પ્રમાણે સમજી લેવો.
- ૧૨૫ કય વિક્રમ ન કરવો=લેવડ દેવડ ન કરવી.
- ૧૨૬ નિરીદ રહી=જ્યાં રહિત પછે રહી
(Without love and hate)
- ૧૨૭ પાદ પુંચન=રંગે દરણ (Brooms)
વસતિ=રહેવાની જગ્યા-અવગ્રહ
The ground or space which
the house-holder allows the
mendicant
- ૧૩૧ આ જગતુ=આ પામર પ્રાણી.
- ૨૧૧ નમાવે છે=તાબે કરે છે (conquers)
- ૨૧૪ કાપક શ્રેણિ=જે શ્રેણિ (પરિણામ ધાર-
ક) માં ચડતાં કમોનો અતર નાશ
થતો રહી અંતે તરતમાં મોક્ષ પ્રાપ્ત
થાય છે. એ શ્રેણિએ ચડતાં પાછું પડ-
વાનું રહેતું નથી.
- ૨૪૦ હુટ છે=ખાટું છે-(Wrong)

- ૨૪૮ એક રહિત=જગ રહિત
(Unattached)
- ૨૫૭ પરમેશ્વરની આગામી લાભ=સમ્યક્તાની
પ્રાપ્તિ (Faith)
- ૨૭૨ પાર્શ્વચારિક=પાસચારિક આચાર-
દીન યતિઓ.
- ૨૯૦ સમતાથી=નિષ્પક્ષતા પછે (With-
out partiality)
- ૩૦૭ આકુટિવી=જનણી નોધો.
- ૩૨૦ આ વાક્યનો એવો ભાવ છે કે પરને
દુઃખ ઊપગમતાં પોતાનો વિચાર કરવો-
એટલે કે આપણને કોઈ દુઃખ ઊપ-
જાવે તો કેવું લાગે ? એમ દરેક આ-
જ્ઞાત યથમ પોતા ઊપરન અનભાવથી
નોધો.
- ૩૩૭ જ્યાં જ્યાં જીવની આસક્તિ થાય છે-
જ્યાં જ્યાં જીવ પોતાના મનથી ખં-
ધાય ભેરો છે.
- ૩૪૦ કર્મના વશથી=ગદુ કર્મ કરવાથી.
- ૩૪૭ શુદ્ધ શોણિત સયોગ=વીર્ય અને લો-
હીનો સંયોગ,
- ૩૬૦ સત લાવતું છે=સીવવાનો દોરો લાવવો છે.
- ૩૬૧ દંડા=ગંડા.
- ૩૬૪ શુભ વિશિષ્ટ=શુભ સંપન્ન
- ૩૬૪ જ્યાં જ્યાં “અશન-પાન-આદિમ-
સ્વાદિમ” એ શબ્દો આવેલાં “અન્ન
-આણી-એવો મીઠાઈ-અને મુખવાસ”
એમ સમજી લેવું.
- ૩૬૮ વિવેક=તકણવત-મુકાબલો, (Distinc-
tion)
- ૪૦૯ પુરૂષ વિશેષ વિચારી=સ્વામા પુરૂષના
સ્વભાવ વગેરેની યોગ્યતાનો વિચાર કરી.
- ૪૧૬ કાતર જોતા=વસની મનુષ્યો (Mon-
whose organs are failing)
- ૪૬૭ અંગલાઓ=આગમિયા ૩૫-વિદ્યા કરનાર.
- ૪૭૬ બે પ્રકારના કર્મ માટે મિ. જ્ઞેષ્ઠા
Present and futuro Karmas
એટલે કે વર્તમાન અને ભાવિ કર્મ
એમ બે પ્રકાર જણાવે છે.
- ૫૧૩ મથુ=કળિયા મરિત ખોરનો બુટ્ટા
Pounded jujube

- ૫૨૩ ઉલિન્ગેન-છગી લીનકુ (Mildew)
 ૫૮૭ હાથન-ખાણી (Hand Mill)
 ૫૮૯ છસની પછણ-અમની પાન-આમ
 ૫૮૬ અખાણતુ પાણી-ક-મદા જેના અટા
 શાગા પતર્યતુ ધોવણુ અમાજ-
 Wood apple આ વા અમા તથા
 ખીજ જેનાએ નિ જેમની પાણીના બ
 દશે Laquer સપ્ત વાપરેછે મૂળ પાદમા
 વાળમ એવો સમ્મ છે
- ૬૨૧ કમ પલુ-નૂઝ (Astringent)
 ૬૪૭ ધણુ થોડા-એટલે કે નહિ જેના અમજ હેના
 (Only few)
- ૬૭૧ પ્રમાઓ-જ્યા પાણી સખનામા આવે
 તેવી જમ્યાઓ પાનીય શાળાઓ-પરન
- ૬૭૧ યાનશાળાઓ-ગાડી ખાનાઓ
 Houses for building carriages
- ૬૭૧ વાખાના મરખાનાઓ-સામગ્રી કડકાઓને
 વીટાગાને તેની વાધરા એટલે કે પાણી ॥
 ફેરા એચનામા વપરાતી બીડી અને
 મળ્યુત રમીઓ બનાવવાના મરખાના
- ૭૮૦ વરસાદને પચેદ કે અસાદક વગર
 કહેવે-અર્થાત્ વાદળામાંથી નરનાદ
 પડ્યો એમ કહેવું
 A cloud has gathered or
 come down, the cloud has
 rained
- ૮૦૩ સાડીએ-પડેડીઓ
- ૮૫૭ સખાજિ સર્વ આવાપર વલેરપુ
 મુજબ જાણવા-વલેરપુ નામના, ચોદમા
 અધ્યાયનાની કનમ ૮૦૧ થી ૮૦૦
 લગીની કનમો પ્રમાણે કહા પલુ સર્વ
 દખીન જાણી લેવી
- ૮૭૩ પિપ્પગઝમૂળ પાદમા વિવિલ્લમ વા
 એવો સમ્મ છે, તેની ટીમમા કમ
 વ્યાખ્યા ની જાણારોષિરે આન
 એટલુજ લખે કે પિપ્પગઝ એટલે
 ઉપમરણશિરો-એ પગથી તે વી જન-
 તનું ઉપક્રમ છે તે મોમ્સ જગી

- સમતુ નથી । છતાં એટલું મમજવ
 છે તે ક્રેક જાતનો ચાનુ વપ ।
 સના જગો દયીવાગ દોવે જોડો
- ૮૭૩ કમ્પુ શેખનિમ ૫ નખચ્છે, નિકા-મન
 ખોતણી અને તેણી
 Lar pich er and nhal parer
- ૮૮૩ મિમશ પૂર્વ-નિચય પૂર્વ (Having
 reflected on brightness
- ૮૮૫ આ કલમથી માડીને મન ૮૫૬
 ગીમા આપા-રી એ ની-વશણુ વીગે
 ન્યા આવે ત્યા તે અચિત્ત હોય તોજ
 વાપ વાનો બાનાર્થ મમજવે
- ૮૦૭ પનાગ-જન ધર્મ ગેરુ પાન-છગા
- ૮૧૭ રમથ-ઘડી (Board)
- ૮૧૭ લોમ-રૂઆ
- ૮૧૭ નિપ્રપ પો-હા-ત્યા ચા-ત્યા રિતા
 (Perfectly motionless)
- ૮૨૪ આચ-અરચુ પિશાન રના માટે ન
 ખેતુ મગીનું માતર (મગરજી)
 મિ જે ની એનો અર્થ Broom થ થી
 લખે છે
- ૮૨૭ બોદશિ-દોર દુ-આધામિમ્મોપધી
 રિત સાધુના ઉદેશથી નીપજવ
- ૮૩૫ કુનત્યા-મથી એ-જનનું કહોર અનાજ
- ૮૦૧ અગાઓ-ખાણવાળી જગાઓ
- ૮૪૨ લીંગામા-કુભારના અખાજમા
- ૮૪૮ આ કનમથી મ્લમ ૮૫૭ સુધીની ચાર
 નમોમા ચર જાતના વાજાને ગણુ
 વેના છે રિતન-રિશેર રિતા ના અ
 વાજવાળા તન-ગામાન્ય રિતાગી
 અવાજવાળા તાત-તાનપ ના અવાજ
 વાળા, શુધિ-મોમ્સ અવાજ વાળા
 એમ ચાર જાતના વાજન દોષ છે
- ૮૫૦ વિપચી વર્ધીશ-વગેરે વાજાઓ ॥
 નામ છે
- ૧૫૬ પાનીયામા-પરન મૂળપા મા વવાળ
 વા એવો સમ્મ છે તેનું મરુન પ્રમા
 થાય છે તે પ થી અમે પાનીયામા
 એવો અર્થ કહો છે

મિ નેત્રોળીએ અર્ધી "વાળિ"ના અર્થે	૧૦૧૫ દેવચંદક=કમાનદાર ધુમટવાળું દિવ્ય
Walls એટલે કવા એવો કવો છે.	અમનરધાન (Divine pavillion)
૯૫૭ બમતા=ફરતી ચાલીઓ (Pathways)	૧૦૧૬ દોમિક વસ્ત્રો=મમલોનના વસ્ત્રો.
૯૫૭ ગોપુર=દરવાજા Town gates	૧૦૧૮ પુમકિત=રોમાંચિત Joyful horripilation
૯૬૩ ઝન=ઝુલ્લડ (riots)	૧૦૨૦ અદિય.શીશ=ખમીશ (Suffor)
૯૬૯ દુલથી રમેલ સ્થિતિક.દિક=સામીઆના	૧૦૪૦ વિમામીને=ઈચ્છા પૂરક With deliboration
આકાશમાં ગુચેલા યુદ્ધોના ઘોડાકે વૂરં	૧૦૪૯ રમ મેળવીને=પોતાના ગુરુ વગેરે વડે-
૯૭૨ ઊડે=સે (Ruhs)	રાત્રી રમ લઈને
૯૭૨ લીપે=લેપ કરે (Shampoo)	૧૦૫૭ સ્ત્રીએના મનોદર ઇદિયો=સ્ત્રીએનું મુંદર
૯૭૬ અદિમગ=આંખના ચીપડા વગેરે.	ફપ (Forms)
૯૮૦ કિરમ અભરણ=હાતીએ યટકતાં ધરેખાં	૧૦૮૧ અમારું=ધર (family)
૯૮૦ મૈવેય આભરણ=ઝાકે પહેરવાનાં ધરેખાં	

શબ્દકોશ.

અ.

અમમ્માન=હેતુ રંગનું
અમ્મિયન=મને ત્યાગી
અગીતાર્ય=અત્યંત નો અત્યંત
અગુમનન પ રંગગાર
અમિતન=અમિત ૭૧
અમ્મકર્મ=ભવિષ્યમાયની ક્રિયા
અચિત્તનિ ૭૧

અચેતન=નિ ૧
અચેતન=નિ ૨
અચુત ૬ પ=અન્યો દેવોક
અ તાદન=ચગર દીપતુ હેતુ
એગી હેતુ

અદુનશન=પરિત આરાય
આધિજ્ઞાન=ચુદ પ્રેશ
અવ્યયન=અવ્યય
અદુન=અચિત્ત
અનગાન=ત્યાગી મુનિ
અનુપાદના
અને રણીત-જેવાને અથોઅ
અનુનુન=મે દરકાર
અથોન્ય-પ અપર

અપરાપ-નામુરર નુ તે
અપમાન-રે રાપણુ
અપાન=પાણીના દેવ
અપ્રિનિસનિ નન હિત
અપ્રતિપાદન નિત
અપ્રાપ્ત-અચિત્ત
અભિચન-નિત
અવ્યત-અ ૭૦
અ તિ=દેવ

અનુગત=આક્રા ૭
અરચદ-મુ ભ મુનગમા ગહે
ની નન

અચિત્ત નન દદશાનુ નિગ્જાન
અત્તમ-અદમ ૭૨
અમપિણી-પ ની મમ્મિચિતિ
અચિત્ત ૭૧
અચિત્ત ૭૧
અચિત્ત ૭૧
અચિત્ત ૭૧

અશન-અન રંગે આ ૭
અશાશ્વત=પ્રતિજ્ઞા ૭૬
અમ નિ=અમાધુ
અમાએ ગિત્ત=ની સાથે મેલી
૭૨મી ન ચક્ર ૧ તે
અમવિન=અમાધુ
અવ્યીકન=ની ૭ ન દરેન

આ.

આતુરિ=અનુ અમર
આતુરન પ્રમાણ=૭૨
આચાચ=ચુદ, ધમાચાર્ય
આનાપના=કેટ સદન તાપ
સદન
આતમ ચુમ-સદ ઉપોગ વત
આતોતરે ૭૨ન=ગોનાની
ખાતોનો ત્યાગ
આદન નિલેપણ=યે ૭૨ મેન
નાની રૂડી ગીત
આધાકર્મ=અધુના મારે કરે ૭
૧ દેવ મહાપ્રાપ ૭
આ રા-આદ દેવ=આધર્મ
વગેરે ને ૭

આયનન=૭૧ ૧ કાગ ૭૨
આરભ-હિ ના
અ તિપાન=સામ ગિ ૭૧
ધ્યાન
આર્થ આની
આગ-મ ન
આ રામ-૭૨નાનુ ૭૨
અ રા સા-૭૨
આત્ર ૭૧ પાપના દેવુઓ

હ.

હિત્તિ-યોગ વખતનું
વિગમ ૭૧-અચુદ દેવમા
હી મતુ તે

ઈય-મતિ

ઈય મમિનિ-નાના ચાવ
વાની મારી ગીતિ

ઉ.

ઉત્કૃષ્ટમન=મે હુ ૭૨પર ઉત
૧ મેવતુ ત

ઉચ્ચ-પ્રથમ ચુ=અનુ પિશ્ચાત
ઉચ્ચ=મ રોતમ-મટ

ઉચ્ચવિનાગ માધ્ય હેતુ
ઉચ્ચ નિદાનિ=અ નિદારિ-

ઉચ્ચનાન મુનિ

ઉચ્ચનાન=૭૨ ૭ પાસુ દેવ ૧૭

ઉચ્ચગર=અન વગેરે સામાન

ઉપધિ-ઉપ ૭

ઉપગન=૭૨ ૭૨ ૭૨, તપ

ઉપપાત-૭૨ ૭૨

ઉપરામ=આહાર ત્યાગ

ઉપમમ ક્ષમા

ઉપમગ આની પાપા મ ૭

ઉપચિત્ત-પ્રાપ્ત થએ ૧

ઉપાધ્યાય=સત્તરી અનતર ચુદ

સિક્ષા

ઉપાશ્વય=મમન

એ

એમતાર્થિ=એ પક્ષને જે

અનાગ સાદિ

એકત્વ ભારનાનુ એ નેન

હુ એવુ ધ્યાન

એ

એ શિષ્ટો ૭૨૭=આધા કર્મ

દેવથી દિવિ

અ

અ ગોપાગ-અચ ૧

અત્તિવા-મોનુ અત્ત નવ

નાર દેવી ક્રિયા

અત્તવા-ગત તા

અધ દિષ્ટિ=આધાર અને બ

હેતુ

ક

કટામન-અમાધુ-એન ૧૭

સામીનુ આમન

કથ'કથા=વાતચીત.

કણુ શોધનિકા=કાન જોનરણી.

કર્મ પરિણતિ=કર્મ પરિણામ-

કર્મની અસર.

કર્મભૂમિ=આં કર્મ કરી શ-

કાય એવું ક્ષેત્ર જોનભૂમિ.

કર્મ સમારભ્ન=કર્મનો દરેક,

પાપ બંધ.

કપાય=અગિત પરિણામ.

કામચિકિત્સા=વિવિધ વિકાર શ-

માવવાના ઉપચાર.

કામ જોગેચ્છા=વિવિધ મુખની

ધૃચ્છા.

કામ પરિવાગ=વિવિધ જોગનો

ત્યાગ.

કાયસંધન=શરીરથી અડક-

વું તે.

કાલપર્વાય=કાળક્રમ.

કુલ્લગધારી=કાનમાં કુલ્લ ધરનાર

કેવળ જ્ઞાન=પરિપૂર્ણ જ્ઞાન, પૂર્ણ

આત્મજ્ઞાન,

કૌતુક કર્મ=મગળ કર્મ.

કપ વિકલ્પ=લેવડ દેવડ.

ખ.

ખેદ=અભ્યાસ.

આદિભ=મીઠાં મેલો.

ગ.

ગામધર=તીર્થકરના પાટે એસ-

નાર આચાર્ય.

ગામ્વાચરેદક=ગમ્જનો અમુક

ભાગ સંભાળનાર મુનિ.

ગાથાપતિ=કાકાર, અમીર, કિમરાવ

ગીનાય=સૂત્ર અને અર્થના

જાણુ મુનિ.

ગૃહવાસ=ઘરવાસ.

ગૃહ ત્યાગી=ઘર વિનાના ફરતા

મુનિ.

ગોચરી=નિર્દોષ દિક્ષા.

ગોત્ર=કુળ.

ગોદોહમન=ગાળ દેવા જેવું

આસન.

ગોદોહનિકા=ગોદોહાસન.

ગંધકાપ વિકલ્પ=મુખ બંધ વસ્તુ

થી રમેલા.

ધ.

દ્વાલુ=નાશિકા ઇન્દ્રિય, નાક.

દ્વારિકામ્જ્ઞાન દર્શન ચારિત્રને

અટકાવનાર કર્મ.

ચ

ચક્ષુ=નેત્ર. આંખ.

ચતુષ્પદ=ચોપગાં.

ચમચ્છેદનક=ચર્મ વીધવાની

ચારી.

ચારિત્ર=પવિત્ર આચાર ક્રિયા.

ચૈત્ય=દેવાલય.

ચોલપદ=કટિ બધન વસ્ત્ર,

કેડતુ વસ્ત્ર.

છ.

છદ્ધસ્થવસ્થા=સરાગપાણું.

છિન્ન હરત=જેના હાથ કપા-

વલા હોય તે.

જ.

જપાકુમુખ=જનકના પૂલ.

જળરથજળ=પાણીમાં અને

જમીનપર થતા

જળ બહુલ=પાણીથી ભરપૂર

જળ પ્રમાણુ=સાચલ પૂર.

જાતિસ્મરણુ=પૂર્વ જન્મનું જ્ઞાન.

જિનાગમ=જૈન સિદ્ધાંત, સૂત્ર.

જિનાશ્વતુકુળ=જનેશ્વરની

આગા પ્રમાણુ.

જન=કેરવેલો આચાર-રૂઢિ.

ત.

તત=તોંઆ અવાજ વાગા

વાહન.

તદ્વર્તન=જેના અદર રહેલ.

તાગ=તાગથી સધાતા અવાજ

વાગા વાહન.

તિતિક્ષા=સદન શીલતા.

તીર્થકર=તીર્થ સ્થાપન કર-

નાર, જિનેશ્વર.

તસ=હરતા ફરતા છવો.

દર્શન=દેખવું, સત્યની શ્રદ્ધા

કરવી તે.

દીર્ઘલેહ=વનસ્પતિકાપ.

દુઃપમા=ખરાબ વૃણત, પાં-

ચમે આરો.

દેવચ્છેદક=શુભટ જેવા છળ-

વાણુ દેવધર-છતરડી.

દિપંદ=મે પગાં, ચાકર નફર.

દિપક્ષી=મે પડખાવું.

ધ.

ધર્મોપકરણુ=ધર્મ સાધનમાં ઉ-

પયોગી થતા વસ્ત્રાદિક.

ધાત્રી=દાહ.

ધૂત=ધોએણું.

ન.

નખચ્છેદનિકા=નેરણી.

નિકલ્પ=જનિ.

નિદાન=આદિ કારણ, પ્રતિજ્ઞા,

નિયાણું.

નિધાન=જમીનમાં દાટેલ ધન.

નિદિતાક્ષર=અસભ્ય ભાષા.

નિયાગ=જ્ઞાન દર્શન ચારિત્ર.

નિશરંભી=અહિંસક.

નિરાલ બનતા=પસાપાટેકા વગર

પોતાનું જ જ્ઞાન કરવું તે.

નિર્ઘથ=પસા ટકાથી દૂર રહે-

નાર મુનિ,

નિર્જન=કર્મનો કાય.

નિર્ધણુ=શાંતાવસ્થા, મુક્તિ.

નિર્વૃત્ત=કેંધાદિક મટવાથી શાંત

થએલો.

નિષ્કમણુદિ પ્રાય=ધરથી નીક-

ળવાનો ધરદો.

પ.

પંચમુષ્ટિ=પાંચ મૂઠથી લોગ

કર્મ કરવું તે.

પયોદ=વાદળ, મેઘ.

પરપરિશુદ્ધીત=જીવનને કળને

સખેલ.

વૈશ્વવલ્લુ=એક જાતના દેવ.
વૈદાનસ મરણુ=આકાશમાં ચા-
લી મરતું તે.
વ્યક્ત=પ્રગટ.
વ્યતિકાંત=પસાર કરતું તે.
વ્યાઘાત રહિત=વિદિ રહિત.

શ.

શાતપાક=સદસ્ત્રપાક=સો અને
દગ્ધર આપધિવાળાં તેજ.
શમ્પાતર=મુનિને મુકામ દેનાર.
શમ્પાતર દોપ=મુકામ દેનાર
પાસેથી આહાર લેતાં લા-
ગતો દોપ
શિમિકા=પાલખી.
શુક શોણિત સંયોગ=વીર્ય
અને ભોહીનો સંયોગ.
શુપિર=છિદ્ર વાળું, પોકળ.
શ્મશ્રુ=દી.
શ્રમણુ=શ્રમ લેનાર સાધુ.
શુત=શાસ્ત્ર, શબ્દ નૃત્ય ગાન.
શુત કેવળી=ચૈદમ્થી દશ પૂર્વના
ગાનવાળા.
શુતરકેધ=સત્તનો ભાગ.
શ્રેત્ર=કણ્ઠદ્રિય.
શ્લીપદ=પગ અકલ્પ નવા-
નો દરદ.
શ્વાપદ=જા ગલી પશુઓ.

સ.

સચિત=શુભ સહિત.
સત્ત=શુભ, બળ,
સર્ગીજ=ગૌતમ સહિત.
સમાધિ=સ્વસ્થતા
સમિતિ=પવિત્ર પણે વર્તવાની
રીતિઓ.
સમુદ્ધાત=જીજ્ઞાસો. જીભરો.
ગુરુસો, પ્રવાહ, જોર.
સમ્યક્ત્વ=પથાર્ય પાણું, સમ્યાદ
સવનું=અધું જાળુનાર.
સર્વે દર્શા=અધું જોનાર.
સંખરિ=જામણુવાર.
સંચય=સંગ્રહ, સધરી રાખ-
વું તે.

સંચિ=સંગ્રાહના, પ્રેરણા રા-
કિતવાળા.
સંપન્ન=સહિત.
સંપાતિમ=જીડીને આવી પડતા
જાતુઓ.
સંજ્ઞાધન=ચંપી.
સંયત=ઉદ્ધિયોને વશમાં રાખ-
નાર મુનિ.
સંલેખના=શરીર શોષણ.
સંવિમ્ન=મોક્ષાર્થ મુનિ.
સંવિમ્ન ભાવિત=મુનિએ સમ-
જાવેલા.
સંસ્તારક=સત્તાની શય્યા.
સંહરણુ=એક ટેકાણેથી બીજા
ટેકાણે પોચાડવું તે.
સાગરોપમ=દરિયા સમાન લાં-
બો કાળ, અસંખ્ય કાળ.
સાગારિક=ગૃહસ્થ.
સાગારી અનશન=અમુક છૂટ
રોખી કરેલ અણુસણ.
સાધર્મિક=સમાન ધર્મવાળા,
સરખા આચાર વાળા.
સાંભોગિક=સાથે બેસી જમ-
નાર.
સાવધ=પાપ ભરેલ.
સિદ્ધાસન=સીંધાસણ.
સુપમા=સારો વખત, પહેલો
આરો.
સંપદ=કંદોરું.
સ્વપ=ધુમટ.
સ્થવિર=વૃદ્ધ મુનિ.
સ્થાવર=સ્થિર રહેનાર, પૃથ્વી
પાણી અગ્નિ વાયુને વન-
સ્પતિના શુભ.
સ્થાનિગ્ન=સ્થળ-અસ્તુપાણી જ
વાની જગો
સ્થણી=ભાકડાનું દૂલ.
સ્પર્શદ્રિય=ચામડી.
સ્વયોગ્યતા=પોતાની યોગ્યતા.
સ્વસમય=સ્વમત.
સ્વાદિમ્ન=મુખવાસ.
સ્વાધ્યાય=ગાનાભ્યાસ.
સ્વાપ=શયન, મીઠાવવું.
સ્વચ્છાચારી=પોતાની મરજી
મુજબ ચાલનાર.

હ.

હિરણ્ય=સોનું રૂપું.

ક્ષ.

ક્ષણુ=સમય.
ક્ષાપક શ્રેણિ=કર્મોનો સંદતર
નાશ કરનાર વિચાર પ્રવાહ.
ક્ષાયોપશમિક=જેમાં કંઈ ક્ષાય
થાય અને કંઈક દબાય
તેવી સ્થિતિ.

ગ.

ગાત પુત્ર=ગાત જાતના રજ-
પૂત સિદ્ધાર્થ રાજના.
પુત્ર, મહાવીર.

અપરિચિત ક્રિયાપદો.

અપહરવું=હરી લેવું.
અહિયાસવું=સહેવું.
કલ્પવું=અપવું.
ગરહવું=નિંદવું.
ગવેપવું=શોધવું.
ચવવું=મરીને અવતરવું.
પરિકમવું=પાછા હાંવું.
પરિણમવું=પરગમવું.
પરિણમાવવું=પરગમાવવું.
ચોજવું=પ્રમાણવું.
ભાવવું=ચિંતવવું, વાસવું.
વિકુવેવું=તરતો તરત બનાવવું.
વિચરવું=કરવું.
વીતવું=પસાર થવું.
વોસગવવું=મેલી હેવું.
વોહોરવું=લેવું.
વોહોરવવું=આપવું.
સંહરવું=એક ટેકાણેથી બીજો
ટેકાણે લઈ જવું.

લાપાંતરમાં વધરાયેલાં વિશેષ નામ.

સુધર્મ દામિ-પાંચમા ગણપત્ર
 જયન્તુર્ધર્મ સ્વામિના શિષ્ય.
 વીર
 મહાવીર } ચોવીશમા
 વર્દમાન } તીર્થંકર.
 જ્ઞાતપુત્ર
 જ્ઞાતકુલ-જ્ઞાતવંશ
 મિહાર્ય-વીર પ્રભુના પિતા.
 ત્રિશક્ત-વીર પ્રભુની માતા.
 નંદિવર્ધન-વીર પ્રભુના મોટા
 ભાઈ.
 સુપાર્થ-વીરપ્રભુના કાકા.

સુવર્ણના-વીરપ્રભુની બેન.
 યજ્ઞોદ્ધા-વીર પ્રભુની ઓ.
 મિયદર્શના-વીરપ્રભુની પુત્રી.
 યજ્ઞોમતી-વીરપ્રભુની દેદિત્રી.
 પાર્થ-નેવીશમા તીર્થંકર પાશ્વ-
 નાથ.
 દ્રુપદક્ષ-વીરપ્રભુના આત્મજી
 પિતા.
 દેવાનંદા-વીરપ્રભુની આત્મજી
 માતા.

સ્થળનામકનામ.
 લંબુ-હીપ
 ભારત-વર્ષ
 મહાવિદેહ-વર્ષ.
 છાટ દેશ (ગુજરાતનો ઇ
 ભાગ.)
 વજ્ર ભૂમિ { છાટ દેશ
 મુઘ્ન ભૂમિ { રિબાગ
 કુલ્લુર નગર
 જંમિક ભામ.
 અસ્થિક ભામ (વડવાળું
 દ્વલ્લવાલિકા નદી.

જાહેર ખખર. નં. ૧

આ આચારાંગ સૂત્રના પુસ્તકની કીમત રૂ. ૧૯૫૬ નાં કર્તિક મુદિ ૧૫
જાગી ખરીદનાર પાસેથી નીચે મુજબ લેવામાં આવશે.

ઇંગ્લિશ ફેશનનું ભપકાદાર પાકું પૂકું રૂ. ૩૦

મૂળ સાથે ભાપાંતર, પાકું પૂકું રૂ. ૩-૬૫ પૂકું રૂ. ૨૦

એકલું ભાપાંતર, પાકું પૂકું રૂ. ૨-૬૫ પૂકું રૂ. ૧૦

સદરહુ મુદત બાદ નીચે મુજબ કીમત લેવામાં આવશે.

મૂળ સાથે ભાપાંતર, પાકું પૂકું રૂ. ૪-૬૫ પૂકું રૂ. ૩૦

એકલું ભાપાંતર, પાકું પૂકું રૂ. ૨૦-૬૫ પૂકું રૂ. ૨

એકંદર પચીસથી વધુ પુસ્તકો ખરીદનારને યોગ્ય કમીશન આપીશું.

જાહેર ખખર. નં. ૨

મારી તરફથી ઘોડી મુદતમાં શ્રી મૂવકૃતાંગ (સૂચકાંગ) સૂત્રનું મૂળ,
તે નીચે તેનું સંસ્કૃત અનુવાદ તથા તે નીચે તેનું ગુજરાતી ભાષાંતર એમ
ત્રિપાઠી પુસ્તક બહાર પડનાર છે. કીમત અગાઉથી રૂ. ૩૦ પાછળથી રૂ. ૪૦

પ્રોફેસર રવજીભાઈ દેવરાજ.

કચ્છ-કોડાય.

જાહેર ખખર. નં. ૩

મારી તરફથી શ્રીકલ્પ સૂત્રનું મૂળ તથા સંસ્કૃત અનુવાદ સાથે છટાદાર
ભાષામાં તૈયાર કરેલું ગુજરાતી ભાષાંતર બહાર પડનાર છે.

કીમત અગાઉથી રૂ. ૧૦ પાછળથી રૂ. ૨૦

પ્રોફેસર રવજીભાઈ દેવરાજ.

કચ્છ-કોડાય.

